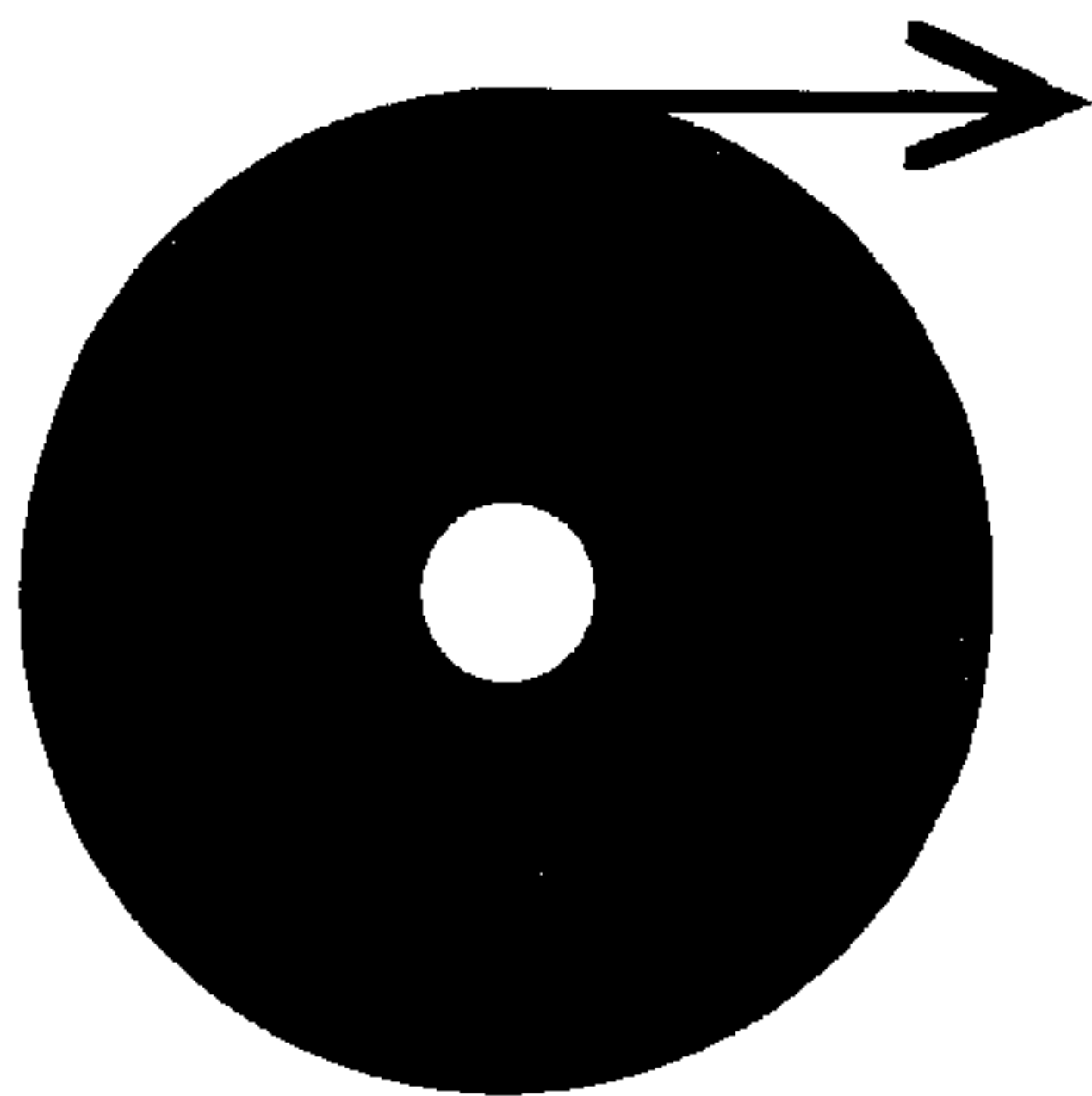
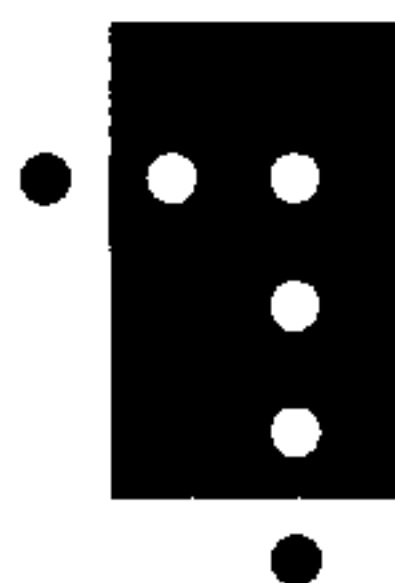

RE

Nas

N
N

Telephone: +47 75

LØGTINGS TIDINDI

1929

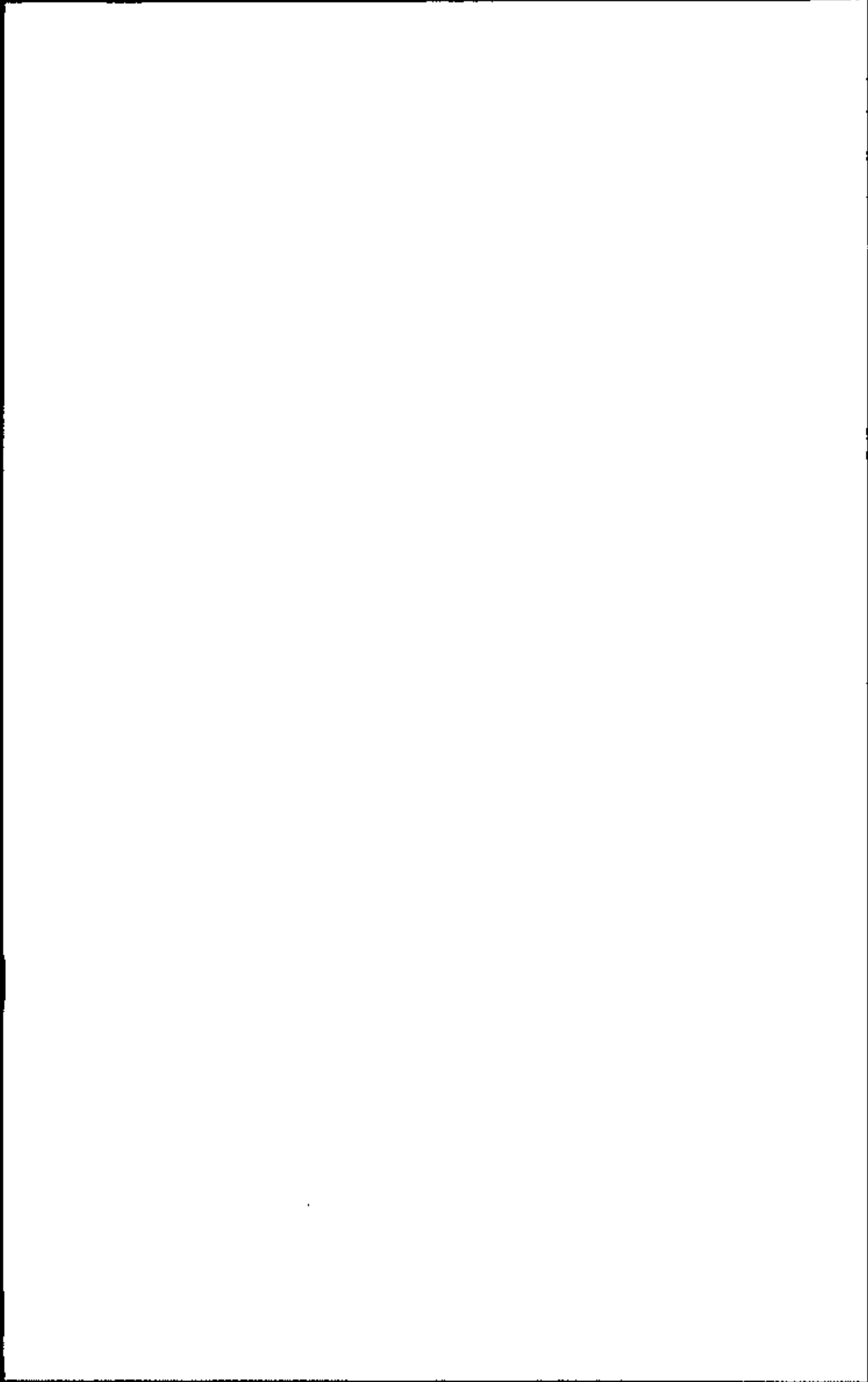
Løgtingstíðindi.

Tingsetan 1929.

Tórshavn

Prentað hjá „Prentsmiðju Tingakross“ar

1930

INNIHALD

I. Løgtingslógin o. m.	síðu
Løgtingslógin	3
Skrivstova Løgtingsins og landsnevnd	4
Løn tingmanna	6
Valrættaraldurin	6
Tingrit	7
II. Kirkju- og kenstumál.	
Kenslumálið í skúlunum	8
Kunnleiki lærara í føroyskum máli	9
Skipan læraraskúlans	10
Broytan av samtykt fyri Føroya læraraskúla	15
Studningur til eftirlønargrunn lærara	16
Eftirlønargrunnur lærara	16
Eftirløn til einkju lærara Dams	17
Foreldramøtir við realskúlan	18
Studentaskúli	19
Ferðaútreiðslur til R. Long	27
Ríkisstudningur til Føroya fólkaháskúla	27
Nýggir millumskúlar	27
Broytan av skúlaskípan fyri Froðbiar kommunu	28
Tímalæraraembæli við Tvøroyrar skúla	30
Skúlastjórn og skúlanevndir	31
Broýting í skúlalógini	36
Føroyskar skúlabøkur	37
Skúlahús í Porkeri	38
Skúlahús í Slættanesi	39
Skúlahús í Kollafirði	40
Skúlahús á Toftum — Lærarahús í Svínøi — Lærarahús á Skála	41
Eykastudningur til skúlahúsini í Miðvági	42
Fundats fyri føroyska-danska orðabók	43
Landbúnaðarlógirnar á føroyskum máli	44
Føroyskt mál við útskiptingina í Vestmanna	45

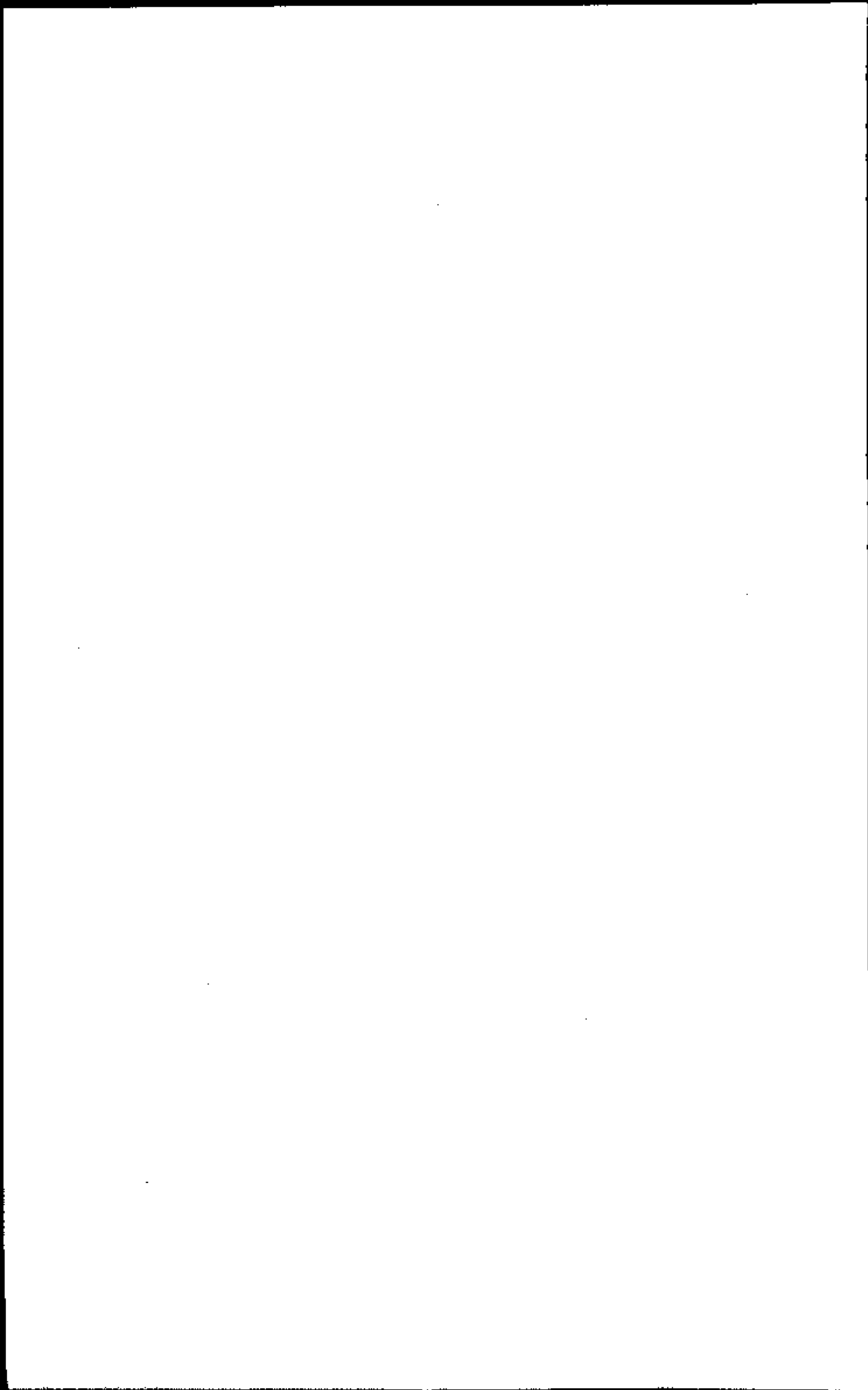
Studningur til mentunarmál (skúlaskeið, træðsmíðskúla, studenta- garðin í Reyjavík, Chr. Matras, Varðin, forngrípafelagið, barna- heim, barnablað, málarakynstri, studeringar, háskúlan, Grím Kam- ban, til at studera, uppmálan av gomlum húsum, landsbókasavnið)	46
Studningur til træsmíðskeið á bygd	50
Studningur til registrator	50
Studningur til málarakynstri og læru í vevnað	50
Løgtingssøguencyndin	51
Útgáva av ritualinum á føroyskum máli	53
Útgáva av føroyskum kirkjuløgum	53
Skálavíkar kirkja	54
Haldórsvíkar kirkja	54
Oøtu kirkja	56
Kirkja við Norðskála	57
Kirkja í Høvi	58
Kirkjan í Hósvík	50
Kirkjugarður í Kunoy	61
Kirkjugarður í Haldórsvík og við Norðskála	61
Kirkjuurið á Tvøroyri	62
III. Fiskivinna, grind o. t.	
Fiskivinna undir Orønlandi	62
Loyvi at fiska innanfyri mark undir Orønlandi	63
Telegram frá Royndini	63
Fiskivinnulán	64
Broytan av trolaralógini	65
Fiskametarar í Nolsoy	65
Yvirfiskametari í Klakksvík	66
Studningur til Ísvirkið	67
Lán til Ísvirkið til keyp av fari	67
Royndarkamar fyri kumpassir	68
Sjóverjan	69
Grindadráp í Vestmanna	78
Kærumál um finningarfisk	81
Bræv frá Det færøske Hvalfangerselskab	82
Prísurin á hvalaguano	83
IV. Landbúnaður o. t.	
Landbúnaðarlógirnar	84
Kongsjørðin	84
Álakersgarður	89
Lóg um jarðaskifti í Famiu	90
Reglugerð um matrikkul	90
Lógir um smá jarðabruk	90
Lógin um lánufeløg fyri smá jarðabruk	91
Eftirlitsfeløg	92
Jarðarrøktarroyndir	93
Brøv frá Føroya búnaðarfelag (seteplaaling — rossalóg)	95
Studningur til jarðabruk	98
Løn djóralæknans	99
Broytan av lóg um djóralæknastuttning	101
V. Vegir, brýr og lendingar.	
Landsvegir	103

V

Vegaplanir fyri akvegir í Kallsoy og Kunoy	105
Aðrir vegir	106
Frágreiðing sýslumanna	106
Studningur til brúgvar og lendingar	108
Lykt norður við Streym	118
VI. Havnir.	
Havn í Klakksvík	119
Havn í Vestmanna	120
Økjan av havnum	122
Havn í Sunnbø og Hvalbø	123
Lyktirnar við Tvøroyrar havn	124
Skaði við Vágs havn	125
Havna- og brúgvagjöld	126
Havnagjald í Vestmanna	128
Frágreiðing um havnir	129
Studningur til Skopun og Miðvág havn	131
Markið fyri Klakksvíkar havn	132
VII. Telefonmál.	
Ymisk telefonmál	133
Kærunál um støðina á Oyrareingjum	133
VIII. Læknar og sjúkrahús.	
Bróstsjúkrahúsið	134
Studningur til tuberklasjúkrasystur	136
Farsóttarhús	137
Studningur til sjúkrahúsið í Klakksvík	137
Sinnsjúkrahúsini	138
Býti av studninginum til sjúkrahúsini	139
Taxtir fyri fluttningsgjald til embætislæknar	141
Lækni í Fuglafirði	141
IX. Vanlukku tryggjan.	142
X. Statistikk	142
XI. Smítt.	142
XII. Ymist.	
Ting í Vágum	144
Politireglugerð	146
Billógin	149
Sjúkrakassalógin	150
Lóg um sterkstreymstøður	152
Navnalógin	153
Reglugerð um øðuveiðu	154
Broytan av konkurslógin	155
Fransýning í Keypmannahavn	156
Bræv frá J. J. Henriksen, Seyrvági	157
Lopra sum klareringshavn	157
Sandavágur sum klareringshavn	158
Føroyskt lógsavn	161
Studningur til svymjingarhylar	161--62

VI

Studningur til keyp av rottueitur	162
Kolportageloyvi	163—64
Endurgjald til einkju	164
Landshandil	165
Forboð móti sølu av skotvápnunum	166
Hjálp til gantlar fiskimenn	166
Lønning	167
Kol og leirvirki	169
Bræv frá „Móti loysing“	169
Skipafelagið Føroyar	169
Østifternes Kreditforening	169
Studningur til Jens Joensen, Seyrvági	170
Ólavsvøkan 1930	171
Hini av antmanninum greiddu mál	171
XIII. Kommunal mál.	
Reglur fyri kommunuroknskapir	172
Sundurbýtan av Kunoyar, Kallsoyar og Húsa sóknum	173
Sundurbýtan av hinum sameindu sóknum í Suðurstreymoy	174
Skálavík sum serstøk kommuna	175
Heilsusamtykt fyri Sand	176
Heilsusamtykt fyri Hvalvík	177
Heilsusamtykt fyri Gøtu	177
Ljósmóður í Løvík	178
Ljósmóður í Nes kommunu	179
Lán til Vágs kommunu	180
Lán til Haldórsvíkar kommunu	182
Lán til Famlan kommunu	182
Samtykt fyri Froðbiar kommunu til kautión	183
Offentligar fundar fyri Froðbiar kommunustýri	184
Býti av bilskattinum	185
Skattaavdráttur fyri børn	185
Ravnagustøða í Klakksvík	186
Ravnagustøða í Vestmanna	188
XIV. Val av álitismönnum	188
XV. Fíggjarlig viðurskifti.	
Lóg um toll	192
Tollintøka amtsgrunnans	196
Revisorlønir	197
Vøruhandilin	197
Amtsgrunnurin	198
Økonomiski grunnurin	199
Fátækrgrunnurin	200
Kirkjugrunnurin	201
Onnur roknskapir	202
Fíggjarstandurin	202
Hansenske legat	202
XVI. Brøv frá ríkisstýrinum	204

Ár 1929, mánadagin 29. juli, varð Føroya Løgting sett. Tingmenn komu saman í lögtingshúsinum. Formaðurin, ið valdur varð í tingsetuni 1928, Edw. Mitens, gekk til formannssessin og tók við fundarstýrinum og lýsti, at tingið var sett.

Tingmennirnir vóru teir somu sum í tingsetuni 1928.

Til formanns varð valdur Edw. Mitens og til næstformanns Oliver Effersøe, til tingskrivarar Gunnar Winther og Johan Poulsen.

Fastar nevndir:

Kirkjunevndin: J. H. Poulsen, Kallsoy, Matras, Nolsøe og Johs. Petersen.

Kommunalevndin: J. H. Poulsen, Kristiansen og M. Samuelsen.

Fíggiarnevndin: J. Patursson, Winther, Niclasen, Dam, A. Samuelsen, J. H. Joensen og Nolsøe.

Ymsamálanevndin: Mitens, Johs. Simonsen, og Johan Poulsen.

Amtmannsmálanevndin: Debess, Zachariasen og Weihe.

Aðrar størri nevndir:

Búnaðarnevndin: Patursson, Niclasen, Matras, Effersøe, M. Samuelsen, Weihe og Viðstein.

Fiskivinnunevndin: Zachariasen, Mitens, Matras, J. H. Joensen og A. Samuelsen.

Kenslumálsnevndin: Kallsoy, J. H. Poulsen, Dam, Johan Poulsen og A. Samuelsen.

Sanatorienevndin: Debess, Simonsen, Kristiansen, M. Samuelsen og Johs. O. Joensen.

Løgtingsnevndin: Patursson, Mitens, Debess, Effersøe, A. Samuelsen, M. Samuelsen og Dam.

Telefonnevndin: Debess, Kallsoy, Kristiansen, Johan Poulsen og Weihe.

Havnanevndin: J. H. Poulsen, Mitens, Zachariasen, Effersøe og A. Samuelson.

Smirilsnevndin: Debess, Matras, Mitens, Nolsøe og Johs. O. Joensen.

Veganevndin: J. H. Poulsen, Patursson, Mitens, A. Samuelson og M. Samuelson.

I. Løgtingslógin o. m.

Løgtingslógin.

Framlagt *bræv dómsmálaráðharrans* 1. juli 1929:

I den i 1928 afholdte ordentlige Samling har Færøernes Lagting med 13 Stemmer mod 10 vedtaget at indgaa til Regeringen med en Indstilling om, at et af et Flertal indenfor det paagældende Lagtingsudvalg fremsat Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 124 af 28. Marts 1923 om Færøernes Lagting maa blive søgt gennemført.

De af Lagtinget foreslaaede Ændringer gaar ud paa jfr. Ændringsforslagene til Lovens §§ 18 og 19, at der af Lagtinget skal vælges et Landsnævn paa 3 Medlemmer til at repræsentere Tinget mellem Samlingerne, saaledes at dette Nævn overtager de nu Amtmanden ved Lovens § 19 tillagte Beføjelser til, naar Tinget ikke er samlet, at tage Beslutning i alle de i § 18 nævnte Sager, der ikke taaler at udsættes til Tingets ordentlige Samling og ikke er af en saadan Betydning, at Tinget af Hensyn til dem bør indkaldes til en overordentlig Samling, samt til i alle saadanne Sager mellem Lagtingssamlingerne at anvise Udgifter af samtlige i § 18 nævnte Fonds og Kasser. Endvidere skal det paagældende Landsnævn, jfr. Ændringsforslagene til Lovens § 4, 2, 4. og 5. Stk., og §§ 11, 12, 13, 15 og 16 udøve den Amtmanden nu tillagte Virksomhed ved Foretagelse af Valg til Lagtinget, ligesom det overlades til Nævnet eventuelt at fastsætte Tid og Sted for den aarlige Lagtingssamlings Aabning og under særlige Omstændigheder at kunne indkalde Tinget til overordentlige Samlinger. Ændringsforslaget til Lovens § 4, 1. Stk. gaar endelig ud paa, at Valgene til Lagtinget fremtidig skal gælde — i Stedet for nu fra den 1. Juli — fra 2 Ugersdagen efter Valgdagen, dog at Landsnævnet skal fungere som saadant indtil førstkomende Tingsamling.

Foranlediget heraf skal man meddele, at Justitsministeriet, forinden det afslutter sine Overvejelser vedrørende Lagtingets Indstilling, maa ønske følgende Punkter i denne nærmere belyste:

Det fremgaar ikke af det for Ministeriet foreliggende Materiale til Bedømmelse af Sagen, herunder den paagældende Udvalgbetænkning, hvorledes Landsnævnet, hvis Medlemmer formentlig tænkes valgt blandt Tingets Medlemmer efter Forholdstalsvalgmaaden, jfr. Lagtingslovens § 16, 6. Stk., og derfor eventuelt har Bopæl udenfor Thorshavn, skal organisere

sig i det daglige Arbejde, navnlig hvorledes Anvisning af Udgifter i Medfør af Lovens § 19 skal ske, ligesom der mangler nærmere Redegørelse for, hvorvidt der tænkes etableret noget Samarbejde mellem Amtmanden og Nævnet og i bekræftende Fald i hvilket Omfang og paa hvilken Maade.

Ministeriet finder endvidere Anledning til at paapege, at der savnes tilstrækkelige Oplysninger om, hvilke Udgifter den paatænkte Ordning vil paaføre Amtskommunen i Henseende til Lønninger til Nævnets Medlemmer og Kontorpersonale, til Leje af Kontorer, Brændsel, Belysning m. v.

Med Hensyn til den foreslaaede Ændring i Lovens § 4, 1. Stk. skal man henlede Opmærksomheden paa, at da Valg af Lagtingsmænd efter § 4, 1. Stk., 1. Pkt. kan foregaa paa meget forskellig Tid i de forskellige Valgkredse, synes den foreslaaede Regel ikke at ville virke heldigt, da det formentlig maa være rettest, at Valgets Gyldighed for alle Tingmændenes Vedkommende --- ligesom nu --- regnes fra samme Datum.

Under Henviisning til foranstaaende skal Justitsministeriet derfor, forinden endelig Stilling tages til de foreslaaede Lovændringer, udbede sig en Udtalelse fra Lagtinget om de omhandlede Punkter.

1.-viðgerð 5. aug. og beint í serstaka nevnd. Álii framlagt 5. septbr. (sí tingskjal nr. 12). 2.-viðgerð 7. septbr og 3.-viðgerð 10. septbr.

Uppskot nevdarinnar varð samtykt við 21 atkvøðum og uppskot meirilutans við 12 atkvøðum.

Skrivstova Løgtingsins og landsnevnd.

Frágreiðing frá landsnevndini.

Nevndin hevði ta uppgávu at leiga, útbúgva og skipa fyrí einum lögtingskantórið og hevur leigað kantór frá telefonverkinum á Bryggjubakka fyrí 500 kr. árliga. Ein skrivumaskina og kantórinnbúgv er keypt, og skrivstovan hevur síðan 1. apríl verið opin 2 tímar um dagin.

Skrivstovan hevur latið úrdrag úr roknskapinum og uppskot til fíggiarsamtykt prentað og tinglistan skrivað. So vítt gjørligt eru tingmálini handfarin, og uppskot sett fram í nøkrum málum.

Tinghúsið og bókasavnið hevur verið efturhugt av formanninum.

Nevndin fekk í hendur 500 kr. til at fyrireika uppskot til studentar-skúla og hevur biðið Richard Long, lærara, leggja fram uppskot. Hr. Long hevur gjørt ferð til Íslands og Keypmannahavn í hesum ørinu og vil í fyrra parti av august senda fram uppskot sítt.

Nevndin hevur eftir samtykt lögtingsins haft samráð við djóralæknan um tuberklaroyndur viðvíkjandi neytum, og hetta arbeiði er byrjað.

10.000 kr. fekk nevndin ræði yvir til frama fyrí fiskivinnu. Yvirmetarin Marius Jensen hevur gjørt ferð til Noregs viðvíkjandi sildametan, og ferðin kostaðu um 500 kr. Nevndin hevur játtað 400 kr. til ein annan mann at fáa sær kunnleika um sildasaltan.

Ættanin var, at J. Dahl, Vág, skuldi senda skip úr Føroyum at veiða sild, og nevndin samráddist hesum viðvíkjandi við keypmann Peter Dahl og Poul Niclasen, blaðstýrara, um at fáa kønan mann úr Hetlandi. Tíverri bar ikki til hjá Dahl at senda skip út fár.

Fleiri hønarbrøv hevur nevndin fingið, men ikki hildið seg kunna veita studning, tí talan var um gamalt brúk ella av øðrum ársøkum. Nógvir

sókti um ferðastudning til framsýningina í Barcelona, og játtað var studningur til 7 menn frá 300 til 700 kr., íalt 3200 kr.

Prentan av tingtíðindum varð útbjóðað, og lægsta boð 44 kr. pr. ark fikið.

1.-viðgerð 5. august og beint í lögtingslógnevndina. Álit framlagt 26. august soljóðandi:

Í brævi, dagss. 25. juni íár, setir Edw. Mitens, lögtingsmaður, fram uppskot um, at tingið aftur íár velir eina landsnevnd við sama starvið sum ásett í 1928, og at nevndin kann nýta upp í 3000 kr. fyri 1930.

Skrivstovu- og nevndarkostnaður fer ætlandi íár (1929) at verða um 4000 kr., hvarav 1500 kr. til búnýti. Um landsnevnd verður sett av nýggjum við sama starvi, verður eftir bræv Mitens kostnaðurin:

húsaleiga	500 kr.
ljós, brenni o. t.	250 „
skrivstovuhalð	1800 „
papír o. t.	250 „
ymist	200 „
	3000 kr.

Meirilutin (Dam, Debess, Mitens og Patursson) heldur, at tað er neyðugt, at tingið hevur sína egnu skrivstovu, og setir fram uppskot um at byggja afturat tinghúsinum tey neyðturviligt rúm og um at velja eina landsnevnd.

Meiriluturin vísur á tingtíðindi 1928, s. 8 skj. 11.

Landsnevndin hevur inntil 1. juli íár nýtt um 2000 kr., harav mesta partin til at útbúgva skrivstovuna, men hon varð ikki tikin í brúk fyrr enn í mars. Meirilutin heldir tað tí vera beinast, at tað verður veitt árliga inntil 5000 kr. til skrivstovu og landsnevndina.

Mindretallet (Eftersøe, A. Samuelson og M. Samuelson) har í Tingssamlingin 1928 fremsat sine Anskuelser og taget Standpunkt med Hensyn til denne Sag, jfr. Lagtingstidende for f. A. Side 8 (Sagen „Skrivstova Løgtingsins“) og Bilag Nr. 11. jfr. ogsaa Side 3--7 (Sagen „Løgtingslógin“) samt Bilag 5 og 20, hvilke to Sager har nøje Forbindelse med hinanden.

Vi mener, at der ikke siden i Fjor er sket noget, som kan bevirke en Ændring i vort Standpunkt, og vi fraraader derfor baade Landsnævnet og Lagtingskontor.

Vi fremhævede i 1928 særlig:

1. Landsnævnet og Lagtingskontoret vil foraarsage betydeligt forøgede Udgifter for Lagtinget, hvilket særlig under de forhaandenværende økonomiske Forhold maa være betænkeligt.

2. Ordningen tilsidesætter de mindre centralt beliggende Dele af Øerne, da disse vanskelig kan faa fungerende Medlemmer af Nævnet, og den er følgelig uretfærdig.

3. Det har været Sædvane, at Tinget i Henhold til Lagtingsloven (jfr. Lov af 15. April 1854 § 13 og Lov Nr. 124 af 28. Marts 1923 § 12) har nedsat nogle faa særlige Udvalg til at udføre visse Forretninger mellem Tingssamlingerne, eventuelt sammen med Amtmanden; men hvert enkelt Udvalgs Forretningsomraade har været begrænset til et bestemt Anliggende, som Udvalgets Medlemmer har haft eller kunnet opnaa særlig Kyndighed i at behandle og afgøre, medens man nu foreslaar at samle en hel Del

uensartede Forretninger under samme Udvalg, hvilket maa være uhensigtsmæssigt.

4. Ordningen maa desuden efter de foreliggende Omstændigheder antages at have et særligt omfattende Formaal, nemlig at danne Indledningen til en Ændring i vore Øers forfatningsmæssige Forhold, og den bør allerede under Hensyn hertil modarbejdes.

Den noget ændrede Affattelse, som Tingets Beslutning af 1928 har faaet derved, at det ikke foreslaas, at Sanatoriesagen og Telefonsagen skal henhøre under Nævnet, kan ikke ændre vor Stilling, da vi ikke kan tillægge Ændringen nogen afgørende Betydning. Den hindrer derhos aldeles ikke, at de nævnte Sager ved særlig Beslutning af Tinget henlægges under Landsnævnet.

I Henhold til foranførte stiller Mindretallet intet Forslag.

Uppskot fra meirilutanum.

- 1) Lögtingið skal hava eina skrivstofu. Av amtsgrunninum verður veitt inntil 5000 kr. til at byggja fyrí skrivstofu og nevndarrúm affrat tinghúsinum. Landsnevndin fyrireikar byggingina, og nevndarformaðurin kann hjá roknskaparahaldaranum kvitta fyrí peningin.
- 2) Av amtsgrunninum verður veitt árliga til húsaleigu, brenni o. t., skrivstofuhald, pappír o. t. til skrivstofuna, inntil 5000 kr. Nevndarformaðurin kann kvitta fyrí henda pening.
- 3) Sett verður árliga ein 3 mannaevnd við 3 tiltaksmönnum undir navni „landsnevndin“. Í lýðningarmiklum málum kann nevndin eisini tilkalla tiltaksmenn.
- 4) Landsnevndin tekur ímóti og leggur fram fyrí tingið tingmálini so greið sum gjørligt, letur tingliðandi prenta og ansar eftir tinghúsinum og bókasavninum.
- 5) Landsnevndin skal annars fyrireika ley mál, ið tingið letur henni upp í hendur.

2-viðgerð 30. august og 3-viðgerð 7. september. Uppskotið samtykt við 12 atkvøðum (sjálvstýrisflokkurin og Dam).

Løn tingmanna.

Málið varð afturtikið av lögtingsmanni Miteus.

Valrættaraidurin.

23. septbr. framlagt bræv frá Dam, Debess, Miteus og Patursson.
25. septbr. varð loyvi til viðgerðar noktað, og málið goymt til næsta ár.

Tingrit.

5. august framlagt bræv frá javnaðarflokkinum. Málið var beint í fíggarnevndina. 21. august heita álit:

Í brævi av 3. august í ár vendir lögtingsmaður M. S. Viðstein sær fyrri javnaðarflokkinn til tingið fyrri at fáa í lag at savna upprit av tí munnliga orðaskiftinum á tingi.

Sakin er beind í fíggarnevndina tann 7. h. m.

Eitt minnital (Samuelsen, Nolsøe og J. H. Joensen) ynskja ikki at seta fram uppskot.

Eitt annað minnital (Winther og N. Niclasen) halda, at tað hevur stóran týðning um tað verður savnað upprit av tí munnliga orðaskiftinum, men av tí, at sakin ikki kom til viðgerðar í nevndini fyrr enn 1sta viðgerð í so at siga øllum sökum var at enda, meina vit ikki, at tað í ár vil hava tann týðning sum tilætlað at fáa tingrit í lag. Vit vilja tí skjóta uppá, at tað til næsta ár verður niðurstøtt ein nevnd til at leggja sakina til rættis — har undir kostnaðin til prentan av tingritinum o. a. — so at tingið longu á Ólavsøku næsta ár kann taka endaliga støðu til sakina.

Eitt triðja minnital (P. M. Dam) heldur tað hava al stóran týðning, at sakin verður framd í ár, og mælir ímóti at útseta málið til næsta ár bert fyrri at kanna tingritiskostnaðin, ið er ótørviligt vegna tess, at kostnaðarútrøkningin lá við sakini í fjør, og heldur hann, at um málið verður sent í nevnd, verður tað við at noyðast aftur til viðgerðar á tingi ovseint liðugt, til at tingritið kann byrja við fyrsta fundardegi í næstu tingsetu. Hetta er neyðturviligt, so mikið meira sum tað er fyrsta og størsta grund til javnaðarmannastøðu fyrri vetratingi, hvørs høvuðsvirði og týðningur: politiskur upplýsing tað fær við at skipað verður haðar, at fiskarar og fólk um landið við tingritum kunna frætta frá tingstarvinum í minsta lagi eina ferð til tvær ferðir um vikuna. Tingritið og vetrartingið eru soleiðis hjá javnaðarmonnum freytaði hvørt av øðrum. Fyrri at gera blaðið, tingritið, umhildið hevði tað kanska ikki verið óklókt at knýtt lýsingar og ópartapolitiskar greinir og tíðindir til tað.

Eitt fjórða minnital (J. Patursson) heldur tað hava stóran týðning, at málið verður fullt fyrireiðað til næstu tingbyrjan.

Uppskot:

Frá P. M. Dam og Patursson:

Tingið játtar pening upp til 6000 kr. úr økonomisk fond til eitt tingrit.

Givið verður tryðmannanevnd í hendi at skipa fyrri, at tingritið kann byrja við fyrsta fundardegi í næstu tingsetu.

Frá Winther og Niclasen:

Tingið velur eina millumtinganevnd av 3 limum at reika fyrri, at málið um tingrit verður greitt til næsta ár.

2.-viðgerð 24. august og 3.-viðgerð 2. septbr. Uppskot Dams og Paturssons fall, tí bert 6 atkvøddu fyri, meðan uppskot Winthers og Niclasens varð samtykt við 13 atkvøðum.

2. Kirkju- og kenslumál.

Kenslumálið í skúlunum.

1.-viðgerð 6. august og beint í kenslumálanævdina. 24. august framlagt hetta álit:

Til undertegnede Udvalg er henvist en Skrivelse fra Lagtingsformand Edw. Mitens, hvori Tinget anmodes om paany at optage Sagen vedrørende Undervisningssproget i de færøske Skoler.

Udvalgets Flertal (Johan Kallsoy, Joh. H. Poulsen og P. M. Dam) skal henvise til hvad der tidligere er frenkomet fra Selvstyrepartiet vedrørende denne Sag (se Lagtingstidende 1910, 1918, 1919, 1920, 1921, 1923) og Flertallets Betænkning i Lagtingstidende 1928 Side 11.

Idet man yderligere skal betone Nødvendigheden af denne Sags Fremme, skal Flertallet foreslaa, at efterfølgende Forslag bliver vedtaget af Tinget.

Udvalgets Mindretal (Johan M. F. Poulsen og A. Samuelson) har i Lagtingssamlingen 1928 udførlig motiveret vor Stilling til dette Spørgsmaal. Vi kan henvise hertil og til hvad Sambandspartiet til forskellige Tider har udtalt i Udvalgsbetænkninger angaaende denne Sag. Vi gaar ud fra som givet, at intet dansk Ministerium saaledes som Stillingen er paa Færøerne vil gennemføre en Ordning, der gør det ulovligt at benytte Rigssproget (Dansk) som Undervisningssprog i Folkeskolen paa Færøerne.

Forslag
fra
Flertallet:

§ 7 i Anordning af 16. Januar 1912 angaaende forskellige Forhold vedrørende Folkeskolen i Bygderne paa Færøerne ændres saaledes:

Tredie Stykke udgaar, og som nyt Stykke indsættes:

Undervisningssproget er Børnenes Talesprog, Færøsk. Ved Undervisning i Færøsk og Dansk lægges der Vægt paa, at Børnene opnaar Færdighed i Brugen af de to Sprog, saavel Læsning som i Tale og Skrift.

2.-viðgerð 28. august og 3.-viðgerð 2. septbr. Uppskotið samtykt við 13. atkvøðum (sjálfstýrisflokkurin og javnaðarflokkurin).

Kunnleiki lærara í føroyskum máli.

Frinlagt bræv ráðharrans, dagssett 18. februar 1929:

„I Anledning af den med Direktionens Skrivelse af 4. f. M. her-
til fremsendte *Indstilling fra Lagtinget*, hvori dette anholder om, at der i
Anordning Nr. 11 af 16. Januar 1912 angaaende forskellige Forhold ved-
rørende Folkeskolen i Bygderne paa Færøerne maa blive foretaget den
Ændring, at der efter 1. Januar 1931 ikke i den offentlige Folkeskole skal
kunne ansættes nogen, der ikke har bestaaet Eksamen i Færøsk, skal Mini-
steriet udtale, at man anser det for selvfølgeligt, at ingen ansættes i et Læ-
rerembede, hvormed følger Forpligtelse til Undervisning i Færøsk, medmindre
han er i Stand til at give denne Undervisning, men at man ikke finder, at
der er tilstrækkelig Grund til at imødekomme Lagtingets Andragende om, at
ingen Lærer overhovedet skal kunne ansættes i den offentlige Folkeskole uden
at have aflagt Prøve i Færøsk“.

1.-viðgerð 6. august og beint í kenslumálanevnd. 24. august fram-
lagt soljóðandi álit:

I Skrivelse af 3. Juli d. A. har Lagtingsformand Edw. Mitens an-
modet Tinget om at genoptage Sagen vedrørende Lærernes Kundskab i
Færøsk.

I Skrivelse af 18. Marts d. A. til Skoledirektionen udtaler Under-
visningsministeriet, at „man anser det for selvfølgeligt, at ingen ansættes i
et Lærerembede, hvormed følger Forpligtelse til Undervisning i Færøsk,
medmindre han er i Stand til at give denne Undervisning“; men har dog
ikke fundet tilstrækkelig Grund til at imødekomme Lagtingets Andragende
om, at der overhovedet ikke skal ansættes nogen Lærer ved den færøske
Folkeskole, medmindre han har bestaaet Prøve i Færøsk.

Udvalget har delt sig i et Flertal og et Mindretal.

Af Ministeriets Udtalelse fremgaar, at det er enigt med Flertallet
(J. Kallsoy, J. H. Poulsen og P. M. Dam) hvad angaar de Lærere, der skal
undervise i Færøsk, men derimod ikke hvad angaar Kravet om, at enhver
Lærer ved den færøske Folkeskole bør kunne benytte Færøsk som Under-
visningssprog i ethvert af Skolens Fag.

Man skal henvise til Flertallets Betænkning i Lagtingsfidende 1928
Side 14 og yderligere bemærke, at det næppe i Længden bliver forsvarligt
at fastholde en Skoleanordning paa Færøerne, hvorefter Lærerne skal be-
nytte Færøsk som Undervisningssprog og samtidig opretholde en Skole-
ordning, hvorefter Lærere uden Eksamen i Færøsk har Adgang til Embeder
ved den færøske Folkeskole paa samme Tid, som man kræver, at Lærere,
der uddannes ved Færøernes Seminarium, skal aflægge Prøve i Færøsk.

Udvalgets Flertal tillader sig derfor at genoptage Forslaget fra i
Fjor, hvilket giver Lærere, der maatte ønske at aflægge Prøve i Færøsk,
lempelig Adgang dertil, og skal anbefale dette til Tingets Vedtagelse.

Mindretallet (J. M. F. Poulsen og A. Samuelsen) indtager i Aar
samme Stilling som i Fjor. Vi henviser til vore Bemærkninger i Sagen
saaledes som de findes i Lagtingstidende 1928 Side 15.

Forslag

(fra Kallsoy, J. H. Poulsen og P. M. Dam)

til

Anordning om Ændring i Anordning Nr. 11 af 16. Januar 1912 angaaende forskellige Forhold vedrørende Folkeskolen i Bygderne paa Færøerne.

Som nyt Stykke føjes til § 11:

„Efter 1. Januar 1931 kan der i den offentlige Folkeskole ikke ansættes nogen, der ikke har bestaaet Eksamen i Færøsk.

Saadan Eksamen skal til enhver Tid kunne tages ved Færøernes Lærerskole, naar nogen, som ellers maatte være kvalificeret til at blive Lærer ved Folkeskolen, maatte ønske det“.

2.-viðgerð 28. august og 3.-viðgerð 2. septbr. Uppskotið samtykt við 13 atkvøðum (sjálvstýrisflokkurin og javnaðarflokkurin).

Skipan læraraskúlans.

Framlagt *bræv ráðharrans*, dagssett 20. juli 1928:

„Med Skrivelse af 31. Oktober 1927 har Færø Amt fremsendt Indstilling fra Lagtinget vedrørende en Nyordning af Færøernes Seminarium, bilagt med Udvalgsbetænkning og en Udskrift af Tingets Forhandlingsprotokol samt Sagens Akter.

I det af Lagtinget vedtagne Forslag vedrørende denne Sag udtales det, at Lagtinget gentager sit Andragende fra 1925 om, at der af Statskassen bevilges Løn og de sædvanlige Tillæg til en Lærer ved Færøernes Seminarium, og at denne Lærer lønnes som Overlærer, idet Lagtinget tager Afstand fra det af Lærerraadet herimod fremførte, medens man med Hensyn til Øvelsesskolen har støttet sig til en Udtalelse fra Færø Amts Skoledirektion; denne gaar ud paa, at Oprettelsen af en særlig Øvelsesskole vil være en Nødvendighed, for at en virkelig Forbedring af Seminariet kan finde Sted, og at en saadan Øvelsesskole vil kunne dannes ved, at der i det Aar, Øvelsesskolen skal benyttes, oprettes nogle Øvelsesskoleklasser af Elever i Thorshavns Kommuneskole der i de Fag, i hvilke Undervisning i praktisk Skolegerning skal foregaa, undervises i Øvelsesskolen, medens de i de øvrige Fag undervises sammen med Kommuneskolens andre Klasser.

Efter de Oplysninger, der i det hele foreligger i denne Sag, og de Erklæringer, der i saa Henseende er indkommet fra de interesserede Parter, skal Ministeriet udtale, at man ser med Sympati paa det Arbejde, der er gjort for en Forbedring af Færøernes Seminarium, og gerne vil yde sin Bistand til en Ændring af dette Forhold, men at det er Ministeriets Anskuelse, at Bestræbelser, der gaar i Retning af en Udskillelse af Seminariet fra dets nuværende Samhørighed med Mellem- og Realskolen i Thorshavn, vil føre Udviklingen i en uheldig Retning, idet et Seminarium, der kun har en enkelt Klasse aarlig, efter Ministeriets Skøn ikke vil kunne staa alene.

Man vil derfor bygge paa det heldige Tilfælde, at der i Thorshavn findes en Eksamensskole, med hvilken Seminariet paa en for begge Arter af højere Undervisning tilfredsstillende Maade kan knyttes sammen, saaledes at begge Skoleformer kan faa de Speciallærere i de forskellige Fag, som de behøver. Man mener dernæst, at en fælles Forstander vil være i Stand til at varetage begge Skolers Tarv og hidføre et godt og fordrageligt Samarbejde, medens man mistvivler om en frugtbringende Samvirken mellem to Skoler med hver sin Leder, men med delvis fælles Lærerpersonele og delvis samme Lokaler. Paa den anden Side ser man vel, at Seminariet hidtil i for høj Grad har staaet i Skygge af Mellem- og Realskolen, og vil derfor gerne yde sin Bistand til, at Seminariet gøres til et jævnbyrdigt, maaske det mest fremtrædende Led i Samarbejdet.

Man kunde derfor tænke sig en Ændring af Seminariets Forhold paa følgende Grundlag:

1. Færøernes Seminarium og Færøernes Mellem- og Realskole drive i Forening under en fælles Forstander og med fælles Lærerskræfter. Ved fremtidig Ansættelse af Lærere ved den samlede Institution lægges der i lige høj Grad Vægt paa den paagældende Egnethed for Seminariet og for Mellem- og Realskolen.
2. Saavel Forstander som Lærere udnævnes til Lærere ved den samlede Institution.
3. Seminariet og Mellem- og Realskolen har hver sine Klasselokaler og har begge Formiddagsundervisning; Fagklasser til Naturfag, Fysik og Kemi m. v. samt Gymnastiksal er fælles.
4. Ved Beregningen af Lærernes pligtige Timetotal regnes 3 Seminarierimer lig med 4 Mellem- og Realskoletimer. Forsaavidt det ikke kan antages, at der ved denne Beregning ydes tilstrækkeligt Vederlag for det særlige Arbejde med Seminarieeleverne, vil Ministeriet være villigt til at tage et Forslag om et særligt Vederlag for Seminarierimer under Overvejelse.
5. Med Hensyn til Øvelsesskolen bemærkes, at Ministeriet ser med nogen Betænkelighed paa det af Direktionen stillede Forslag om Oprettelse af midlertidige Øvelsesskoleklasser, der delvis skal undervises i Øvelsesskolen — af Seminariets Lærere — og delvis have Undervisning sammen med deres Kamerater i Kommuneskolen, men at man dog ikke tør benægte Muligheden af, at den foreslaaede Form kan virke tilfredsstillende; man er dog af den Anskuelse, at Undervisningen i de paagældende Klasser bedst og med mindst Ulempe for de Elever, der udtages til at danne Øvelsesskolen, kan gives af de Lærere, der underviser de paagældende i Thorshavns Kommuneskole, af hvilke sikkert en Del vil være velegnede til at lede Seminarieelevernes Undervisning i praktisk Skolegerning.

Ministeriet saa gerne, at de Elever, der ønsker Optagelse i Seminariet, eller dog de af disse, der møder med de mindre Forkundskaber, saaledes i en etaarig Forberedelsesklasse, hvori de kunde undervises med det Formaal, at Undervisningen i 1. Seminarieklasse kunde begynde med et nogenlunde ens Standpunkt hos alle Elever, muligt ogsaa saaledes, at der efter Forløbet af dette Forberedelsesaar blev foretaget en Udskillelse af dem, der maa anses for uegnede til fortsat Uddannelse, og kunde forsaavidt for sit Vedkommende tiltræde Skoledirektionens Forslag om en 4-aarig Uddannelse, men mener efter Lagtingets Stilling til dette Spørgsmaal at maatte lade denne Side af Sagen ligge.

Forsaavidt Lagtinget vil paatage sig de til Gennemførelsen af denne Ordning fornødne Byggearbejder — Opførelse af Lokaler til Seminarieklasser og Øvelsesskoleklasser — vil Ministeriet være villigt til — eventuelt ved Ændringsforslag til Finanslovsforslaget — for Finansaaret 1929—30 at stille Forslag om Bevilling til en saadan Forøgelse af Lærerkrafterne ved Seminariet og Mellem- og Realskolen, at der vil være muligt for Lærerne indenfor deres pligtige Timetal at besørge Undervisningen ved begge Skoler, dog saaledes at man, indtil man har indvundet de tilstrækkelige Erfaringer og endelig Afgørelse er truffet med Hensyn til Mellem- og Realskolens Forhold, hvorom man i Skrivelse af 29. August f. A. tilskrev Amtet, og med Hensyn til hvilket Amtet i Skrivelse af 9. Marts d. A. har givet en midlertidig Meddelelse, maa holde for, at en ikke uvæsentlig Del af Timerne kan besørges ved Timelærere."

Bræv rådharrans, dagssett 20. Maj 1929:

Med Skrivelse af 4. Januar d. A. (J. No. 1928 No. 107) har Direktionen paany forelagt Ministeriet Sagen om en Omordning af Færøernes Seminarium ledsaget af en Indstilling fra Lagtinget, hvorefter dette fornyer sin Indstilling af 1925 og 1926 om, at der af Statskassen bevilges Løn og de sædvanlige Tillæg til en Lærer ved Færøernes Seminarium. Denne Lærer foreslaas lønnet som Seminarielærer. Lagtinget anmoder endvidere Skoledirektionen og Ministeriet om, at have Opmærksomheden henvendt paa, at der ved eventuel Vakance i Overlærerembedet ved Færøernes Mellem- og Realskole tages Forbehold om en Adskillelse af Stillingen som Overlærer ved nævnte Skole og Stillingen som Forstander ved Seminariet.

Skoledirektionen anbefaler i det hele Lagtingets Forslag under Forudsætning af at Seminarielæreren som tidligere foreslaaet af Direktionen tillige virker som Skolekonsulent, og at der oprettes en Øvelsesskole paa den tidligere nærmere angivne Maade. Medens Lagtinget, som det fremgaar af Sagens tidligere Akter, holder paa den 3-aarige Læreruddannelse, har Direktionen ment at maatte fastholde, at Undervisningstiden fastsættes til 4 Aar.

Af den saaledes foreliggende fornyede Indstilling fremgaar det, at Lagtinget ikke har kunnet tiltræde det af Ministeriet i Skrivelse af 20. Juli f. A. fremsatte Forslag vedrørende denne Sag, idet den her foreslaaede Ordning i Hovedtræk gaar ud paa, at der bygges videre paa det bestaaende Samarbejde mellem Seminariet og Færøernes Mellem- og Realskole, saaledes at disse to Skoler vedblivende drives sammen under en fælles Forstander og med fælles Lærerkrafter, med hver sit Skolelokale og saaledes, at begge Skoler har Formiddagsundervisning.

Idet man med Hensyn til dette Forslag iøvrigt henviser til den nærmere Udvikling i den førnævnte Skrivelse af 20. Juli f. A., skal Ministeriet, da det synes, som om Hensynet til den 4-aarige Læreruddannelse har haft Indflydelse paa Lagtingets Afstemning i Sagen, meddele, at man agter at forelægge et Forslag til Læreruddannelse i det øvrige Land, hvorefter denne bliver 4-aarig, hvilket vil medføre, at der ogsaa paa Færøerne maa indrettes 4-aarig Uddannelse, og man skal derfor anmode Lagtinget om at tage Ministeriets Forslag, til hvilket et stort Mindretal af Lagtinget i forrige Samling sluttede sig, og som efter Ministeriets Anskuelse afgjort vil give den bedste Løsning af Forholdet under fornyet Overvejelse.

Dersom Lagtinget imidlertid vedblivende ikke mener at kunne tiltræde dette Forslag, vilde Ministeriet efter Omstændighederne kunne tænke sig følgende Ordning:

Der oprettes fra 1. April 1930 et Embede som Seminarie-lærer ved Færøernes Seminarium, der iøvrigt forbliver under den hidtidige Ordning og Ledelse.

Denne Lærers Opgave skal særlig være at lede Seminarieelevernes praktiske Uddannelse i Øvelsesskoleklasser, der dannes ved, at de fornødne Elever stilles til Raadighed af Thorshavns Kommuneskole og undervises i Øvelsesskolen — til hvilken der skaffes Lokale ved Lagtingets Foranstaltning — af Lærere, Seminariets eller Kommuneskolens, der dertil udpeges af Skoledirektionen; Udgifterne ved denne Undervisning bæres af Seminariet.

Desuden overtager den paagældende Lærer indtil 12 Timers ugentlig Undervisning ved Seminariet i to eller flere af dettes Fag.

I de Aar hvor Seminariets Elever ikke har praktisk Uddannelse, skal den paagældende staa til Raadighed for Færø Amts Skoledirektion og bistaa denne dels som Tilsynshavende med Bygdernes Skolevæsen, dels som Konsulent for Direktionen i Undervisningsspørgsmaal. Fordelingen af Tilsynet mellem ham og de nuværende Tilsynshavende sker ved Skoledirektionens Foranstaltning. Udgifterne ved hans Tilsynsrejser afholdes af den dertil givne Bevilling paa Finansloven. Den paagældende Lærer lønnes af Statskassen med en Lønning, som den for Seminarielærere her i Landet normerede.

Stillingen oprettes kun forsøgsvis midlertidig for 6 Aar, hvorefter Spørgsmaalet om Seminariets og Realskolens Stilling optages til endelig Ordning.

1.-viðgerð 6. august og beiðt í kenslumálaneynd. 12. septbr. framlagt hetta álit:

I 1923 vedtog Lagtinget at anmode Skoledirektionen om til næste Aar at forelægge for Tinget et Forslag til Nyordning af Færøernes Seminarium.

I 1925 foreligger Skoledirektionens endelige Svar, der foruden at give en historisk Ovesigt over Seminariets Udvikling, foreslaar at forlænge Uddannelses tiden med et Aar og ansætte en særlig Lærer ved Seminariet.

Lagtinget androg om:

1. at der af Statskassen ydedes Løn og sædvanlige Tillæg til en Lærer ved Færøernes Seminarium,
2. anmodede Skoledirektionen om at lade udarbejde Plan og Overslag til nye Lokaler for Seminariet, medens
3. Spørgsmaalet om en Nyordning udsættes til næste Aar.

I 1926 forelaa intet Svar fra Ministeriet, og Skoledirektionen havde derfor heller ikke udarbejdet nogen Plan og Overslag.

Lagtinget vedtog at rette ny Henvendelse baade til Ministerium og Skoledirektion, og som nyt Punkt vedføjedes Indstilling til Ministeriet om, at dette ved en eventuel Vakance i Overlærerembedet ved Mellem- og Realskolen havde sin Opmærksomhed henvendt paa en Adskillelse af Realskolen og Seminariet og Oprettelse af en særlig Stilling som Seminarieforstander.

I 1927 forelaa Brev fra Seminariet med Forslag fra dettes Lærer- raad om en Nyordning. Lagtinget tog Afstand fra dette Forslag og androg

atter Ministeriet om Ansættelse af en særlig Seminarielærer, medens Spørgsmaalet om en virkelig Nyordning udsættes til næste Aar.

I 1928 forelæa der fra Ministeriet Forslag til Nyordning af Seminariet, der gik ud paa, at dette vedblivende knyttedes sammen med Realskolen med fælles Forstander og fælles Lærerkrafter og begge med Formiddagsundervisning, ligesom Ministeriet optog Skoledirektionens Forslag om en fireaarig Uddannelse ved Seminariet.

Lagtinget vedtog paany at andrage om, at der af Statskassen bevilgedes Løn og sædvanlige Tillæg til en Lærer ved Færøernes Seminarium og henstillede, at der ved en eventuel Vakance i Overlærerembedet ved Færøernes Mellem- og Realskole toges Forbehold om en Adskillelse af Stillingen som Overlærer ved nævnte Skole og Stillingen som Forstander ved Seminariet.

Ministeriet har under 27. Maj 1929 tilskrevet Lagtinget, at Læreruddannelsen i Danmark i nærmeste Fremtid agtes forandret derhen, at den gøres fireaarig og desuden Optagelseskravene skærpes betydeligt, og Ministeriet mener derfor, at Uddannelses tiden ved Færøernes Seminarium ogsaa bør forlænges til fire Aar.

Ministeriet forelægger paany Lagtinget sit Forslag fra i Fjor, men kan, i det Tilfælde at Lagtinget ikke mener at kunne tiltræde dette, tænke sig den Ordning, at der forsøgsvis midlertidig i 6 Aar ansættes en særlig Seminarielærer, der foruden at undervise indtil 18 Timer ugentlig ved Seminariet i to eller flere af dets Fag, særlig skulde lede Seminarieelevernes praktiske Uddannelse i Øvelsesskoleklasser, hvortil der stilles Elever til Raadighed fra Thorshavns Kommuneskole.

Disse Elever skulde undervises i en særlig Øvelsesskole, til hvilken Lagtinget maatte skaffe Lokale.

Lagtinget har i alle de Aar, denne Sag har været til Behandling, taget den Stilling, at Seminariet saa vidt muligt bør være en selvstændig Institution, som maa søges udviklet, saa godt som Forholdene tillader.

Man har derfor været noget betænkelig ved en nærmere Tilknytning af Seminariet og Realskolen, thi skønt en saadan i Øjeblikket for en Del vil skaffe bedre Undervisningsforhold, saa vilde den ikke til Bunds løse Vanskelighederne for en virkelig Forbedring af Seminarieundervisningen, og heller ikke til enhver Tid skaffe Seminariet tilstrækkelig mange forsvarligt uddannede Lærere.

Imidlertid er Spørgsmaalet om Oprettelse af et Gymnasium her paa Øerne kommet mere i Forgrunden, og man maa formene, at der ved et Samarbejde mellem et saadant og Seminariet maa være let at skaffe dette i de fleste Fag Lærere med en saadan Uddannelse, som Nutiden maatte kræve.

Udvalget mener derfor, at den endelige Ordning af Seminariets Forhold bør udsættes til Spørgsmaalet om Oprettelse af Gymnasium er tilstrækkelig undersøgt og udarbejdet.

For imidlertid at indføre en stærkt paakrævet midlertidig Forbedring, der ikke vil foregribe den ovenfor antydede Udvikling, foreslaar Udvalget, at der hurtigst muligt ansættes en særlig Seminarielærer med tilstrækkelig Uddannelse til at give fuldt ud betryggende Undervisning i to eller flere af Seminariets Fag.

Denne Lærer bør ogsaa kunne overtage Undervisningen i et enkelt Fag i det paatænkte Gymnasium.

Lærerpersonalet ved Seminariet vil paa den Maade forøges, saa at der vil kunne blive givet Formiddagsundervisning. Nødvendige Lokaler fremskaffes ved Lagtingets Foranstaltning.

Med Hensyn til Seminarieelevernes praktiske Uddannelse i enkelte Skolefag mener man, at Spørgsmaalet om Oprettelse af Øvelsesskole bør udsættes, til der endelig træffes Afgørelse om en Nyordning af Seminariet, idet Lagtinget helst maa behandle Spørgsmaalet om Udgifter til Bygning af Gynnasium, Seminarium og Øvelsesskole samtidig.

Det overlades ellers til Skoledirektionen at søge Spørgsmaalet om praktisk Skolegerning ved Seminariet indtil videre løst paa den mest betryggende Maade.

Endskønt der indenfor Udvalget findes Medlemmer, som er stærkt stemt for, at Læretiden ved Færøernes Seminarium fra næste Hold forøges med 1 Aar, medens andre vedblivende anser den 3-aarige Uddannelse som fyldestgørende, har man ment det mest hensigtsmæssigt ikke i Aar at fremsætte noget Forslag herom.

Forslag:

1. Der ansættes en særlig Lærer ved Færøernes Seminarium, der lønnes som Seminarielærer.
2. Seminariet faar Formiddagsundervisning, og der tilvejebringes de nødvendige Lokaler.
3. Lagtinget anmoder Skoledirektionen og Undervisningsministeriet om at have Opmærksomheden henvendt paa, at der ved eventuel Vakance i Overlærerembedet ved Færøernes Mellem- og Realskole tages Forbehold om en Adskillelse af Stillingen som Overlærer ved nævnte Skole og Stillingen som Forstander ved Seminariet.

2.-viðgerð 14. september. 17. september framlagt hetta broytingaruppskot frá nevndini:

1 Stedet for Udvalgets Indstillingspunkt 1 sættes:

Tinget indgaar til Regeringen med Andragende om, at der ansættes en særlig Lærer ved Færøernes Seminarium, der lønnes som Seminarielærer.

Broytingaruppskotið varð við 3.-viðgerð 17. septbr. hildið samtykt uttan atkvøðisgreiðslu og uppskot nevndarinnar, soleiðis broytt, samtykt við 20 atkvøðum.

Broytan av samtykt fyrí Føroya læraraskúla.

13. september frl. frá kenslumálaneyvndini hetta álit:

Udvalget har behandlet Sagen om Ændring i Vedtægt for Færøernes Seminarium. Vedtægtens §§ 20 og 21 agtes forandret derhen, at der ligesom hidtil i Dansk — beregnes en særlig Karakter for skriftlig og mundtlig Færøsk.

Lærerraadet har udtalt Ønsket om, at skriftlig Færøsk optages ved Prøven til Seminariets 1. Klasse. Udvalget anser dette Krav for berettiget, men da der utvivlsomt vil blive foretaget andre Ændringer i Optagelses-

prøven ved Seminariet inden næste Holds Begyndelse, mener man, at det er rettest at optage hele Spørgsmaalet om Ændringer i denne samtidig.

Iøvrigt maa Udvalget mene, at ovennævnte Ændringer i §§ 20 og 21 er naturlige og kan derfor anbefale følgende Forslag til Tingets Vedtagelse.

Forslag.

- 1) Vedtægtens § 20, Artikel 6, 1ste Stk., ændres saaledes, at den kommer til at lyde:
„Prøven er dels en skriftlig — en ikke for let Diktat, hvortil 2 Timer, og en Stil over et almindeligt Emne, hvortil 4 Timer, — og dels en mundtlig.“
- 2) § 21, 2det Stk., 1. Punktum, faar følgende Ordlyd:
„Medens der iøvrigt for hvert af de før nævnte Fag gives en Fagkarakter, beregnes i Dansk og i Færøsk en særlig Fagkarakter for skriftlig og en for mundtlig Dansk og Færøsk.“
- 3) i § Stk. 7 i Stedet for „Færøsk“ sættes „skriftlig Færøsk“, mundtlig Færøsk.

2.-viðg. 16. september og 3.-viðg. 18. september. Uppskotið samtykt við 14 atkv.

Studningur til eftirlønargrunn lærara.

17. september framlagt soljóðandi á liti frá fíggarnevndini.

Fyri fíggarárið 1929—30 verður studningurin 2000 kr., sum skal verða rindaður úr lögtingsins kassum til pensjónsfondina fyri lærara og lærarinnur við fólkaskúlarnar í Føroyum, at rinda úr Føroya amts økonomiska fond.

2.-viðgerð 19. september og 3.-viðgerð 20. september. Uppskotið samtykt við 16 alkvoðum.

Eftirlønargrunnur lærara.

1.-viðgerð 6. august og beint í kenslumálaneynd. 2. september framlagt hefta á liti:

I Skrivelse af 16. Juli d. A. meddeler Skoledirektionen, at de færøske Almueskolelæreres- og Lærerinders Pensionsfond den 1. Juli d. A. havde en Formue af 112.464 Kr. 89 Øre, hvoraf 107.296 Kr. 14 Øre indestod i Færø Amts Sparekasse til 4 % Rente, medens 4851 Kr. 03 Øre var Resistance for Kommunebidrag og 317 Kr. 72 Øre forelaa kontant hos Kassereren. —

I Henhold til Lov Nr. 121 af 31. Marts 1928 kan det forhøjede Stats-tilskud antages at bevirke en aarlig Forøgelse af 20.000 Kr., og Direktionen har herefter rejst Spørgsmaalet om Aubringelse af Fondens Midler paa en mere gunstig Maade end i Sparekassen, og stiller Forslag om, at der ind-

købes for 90.000 Kr. Obligationer i Kreditforeningen af Kommuner i Danmark til Rente omkring 4 $\frac{3}{4}$ %, hvorved fortjenes henimod 800 Kr., af hvilket Beløb Direktionen foreslaar at anvende en Del til Tegning af en Kautionsforsikring, stor 10.000 Kr.

I samme Skrivelse oplyser Direktionen, at Kassererens Løn, der nu er 200 Kr., i sin Tid blev fastsat til 100 Kr. aarlig, da der kun var 27 Lærere og ingen Pensionister, medens der nu er 90 Lærere og Lærerinder og 16 Pensionister. Direktionen stiller Forslag om, at Pensionisternes Løn fremtidig udbetales af Kassereren med en samlet Sum, saaledes at Statskassen refunderer Kassereren det fornødne Beløb, og saaledes, at Udbetalingen til Pensionisterne herefter kun finder Sted fra Pensionsfonden. — Da Kassererens Arbejde som foran anført er betydelig forøget og den foreslaaede Ordning med Udbetalingen til Pensionisterne ogsaa vil forøge Arbejdet, foreslaar Direktionen, at Kassererens Løn fra 1. Januar 1929 at regne forøges til 500 Kr. aarlig, saaledes at Kassereren skal være forpligtet til at sørge for Udbetaling af al Pension.

Udvalget mener, at der ikke er nogen større Anledning til at indkøbe Kreditforeningsobligationer til mulig Forøgelse af Fondens Midler og maa udtale, at man ikke kan anse det for hensigtsmæssigt at anbringe Lagtingets kontante Midler udenfor Færøerne, hvorfor man ikke kan gaa med til den af Direktionen foreslaaede Ordning. Derimod anser Udvalget det af Direktionen stillede Forslag om Udbetaling af Pensionisternes Løn for hensigtsmæssig, ligesom man mener at kunne foreslaa, at Kassererens Løn forøges, dog ikke mere end til 350 Kr. aarlig.

Forslag.

- 1) De færøske Almueskolelærere- og Lærerinders Pensionsfonds Midler anbringes som hidtil i Færø Amts Sparekasse, saaledes at Direktionen paaser, at Størstedelen af den kontante Kapital altid er anbragt paa Sparekassebog.
- 2) Pensionisternes Løn udbetales fremtidig af Kassereren med en samlet Sum, saaledes at han begærer fornøden Refusion af Statskassen.
- 3) Kassererens Løn forøges fra 1. Januar 1929 til 350 Kr. aarlig mod at han skal være forpligtet til fremtidig at sørge for Udbetaling af al Pension.

2.-viðgerð 4. september og 3.-viðgerð 7 september. Uppskotið samtykt við 22 atkvøðum.

Eftirløn til einkju lærara Dams, Vestmanna.

Beint í kirkjunevndina. 21. august framlagt soljóðandi álit:

Einkjan eftir lærara Dam í Vestmanna hefur sókt um eina árliga eftirløn av eftirlønargrunninum.

Skúlastýrið hefur mælt til, at hon fær tann almindiliga studning, sum læraraeinkjur eru vanar at fáa eftir lóg av 29. mars 1893 § 11.

Síðani hefur landsnevndin haft málið til viðgerð og hefur sett

fram uppskot um at einkan fær tann vanliga studning, og at skúlastýrið verður biðið um at fáa samtykt til tess frá ríkisráðnum.

Nevndin er á einum máli við skúlastýrið og formann landsnevndina og skal mæla tinginum til, at tað framkomna uppskot verður samtykt.

Uppskott landsnevndarinnar:

Anna Kristine Dam, Vestmanna, einkja eftir pensioneraðum lærara Hans Jacob Vang Dam, Vestmanna, ið doyði 13. decbr. 1927, søkir um pensión.

Hon eigur fasta ong, vurderað 8190 kr., nemliga 1 sethús og 5 gl. jørð, leysafæ vurderað 1100 kr. og 4187 kr. 03 oyvir í Færø Amts Sparekasse.

Inntøkur hennara av sparikassapeninginum og jørð eru um 350 krónur árliga.

Skúlastjórnin mælir til at veita henni vanligan studning eftir lóg nr. 82. 29. mars 1893 § 11. Í 1924 (sí Løgtingstíðindi s. 57) hevur tingið haft til viðgerðar eitt slíkt tilfelli.

Eg loyvi mær at seta fram hetta

uppskot:

1. Løgtingið samtykkir, at einkjan eftir lærara Hans Jacob Vang Dam, Vestmanna, fær 100 kr. árligan studning úr eftirlønargrunni lærara frá 1. januar 1928.
2. Skúlastjórnin verður umbiðin at fáa samtykkju til hetta frá ríkisráðnum.

2.-viðgerð 24. august og 3.-viðgerð 30. august. Uppskotið samtykt við 15 atkvøðum.

Foreldramøtir við realskúlan.

Framlagt soljóðandi bræv frá Edw. Mitens.

Lagtinget vedtog i 1928 (se Tidenden S. 17) et Forslag til Anordning om Forældremøder og Skolenavn ved Færøernes Mellem- og Realskole.

Skoledirektionen har henvist til, at Skolekommissionen ved Realskolen varetager flere af de Hverv, der efter Forslaget skal høre under Skolenævnet og Forældremøderne, og at Skolen sorterer under Skoledirektionen, der tæller en Repræsentant, valgt af Lagtinget.

Direktionen vil dog ikke modsætte sig, at selve Tanken om Forældremøder tages op, og kunde tænke sig som Grundlag for Forhandling forelagt et Forslag, hvorefter der indvælges Repræsentanter for Forældrene i Skolekommissionen, og hvorefter der indføres Forældremøder.

Ministeriet har i Skrivelse af 25. Marts d. A. sluttet sig til Direktionens Indstilling.

Da jeg efter Ønske af flere Forældre ifjor rejste Sagen, skal jeg tillade mig at fremsætte nedenanførte Forslag.

Skolekommissionen bestaar af Provstan som Formand, Overlæreren og 3 af Lagtinget valgte Personer.

Der maa ad privat Vej kunne dannes en Forældreforening, som vælger en Bestyrelse, og jeg føler mig overbevist om, at Tinget vil tage Hensyn til de Forslag, der maatte fremkomme fra en saadan Forening om Personer, som man maatte ønske ind i Kommissionen, ligesom denne sikkert altid vil være villig til at forhandle med Foreningen eller dennes Bestyrelse, hvis der fremkommer Ønsker derom.

Det er maaske derfor for Tiden i hvert Fald — unødvendigt at gennemføre nye Lovregler paa dette Omraade.

Forslag.

Tinget opfordrer de paagældende til at danne en Forældreforening og er villigt til at tage fornødent Hensyn til de Ønsker, som maaatte fremkomme fra en saadan Forening.

1.-viðgerð 6. august og beint í kenslumálaneynd. 19. august framlag hetta álit:

Neyndin vísir á álit og uppskot frá Mitens viðvikjandi hesum máli og kann sum heild vera sameint við honum um tað, ið framført er í álitinum, men kann tó ikki samtykkja uppskotið, at tingið skal biðja avvarandi um at stovna foreldrafeløg, men neyndin vil ráða tinginum til at taka væl undir við rímligum uppskotum og ynskjun, sum foreldrafeløg bera fram fyri lögtingið.

Neyndin mælir til at samtykkja hetta

uppskot:

1. Málið verður niðurlagt.
2. Álitini verða kunngjörd umsókuarmanninum.

2.-viðgerð 21. august. Uppskotið samtykt við 17 atkvøðum.

Studentaskúli.

1.-viðgerð 6. august og beint í kenslumálaneynd. 12. september fyrilá soljóðandi álit:

I 1926 rettede Lagtinget en Anmodning til Skoledirektionen om til næste Tingsamling at lade udarbejde Forslag til Oprettelse af Gymnasium i Thorshavn.

Skoledirektionen overdrog til Provst Dahl at udarbejde de Retnings-

linjer, man burde følge for i denne Sag at naa et tilfredsstillende Resultat, hvilket Provsten har gjort i Skrivelse til Lagtinget af 20. August 1927.

Lagtinget anmodede derpaa Direktionen om at udarbejde detailleret Forslag til næste Tingsamling, hvilket imidlertid ikke fremkom.

I 1928 overdrog Lagtinget til „Landsnevndin“ at fremskaffe Oplysninger om Latinskoleordningerne i Nabolandene og udarbejde et Forslag til Oprettelse af et Gymnasium paa Færøerne. „Landsnevndin“ henvendte sig til Lærer Richard Long om at fremskaffe saadanne Oplysninger og udarbejde Forslag.

Fra Hr. Long foreligger der i Aar et foreløbigt Udkast, i hvilket han anbefaler Oprettelse af et Gymnasium enten med to eller een Linje, hvilket udkast er vedlagt Sagen.

Udvalget kan slutte sig til Tanken om at der stiles imod Oprettelsen af et Gymnasium i Thorshavn i Forbindelse med Mellem- og Realskolen sammesteds.

Der er, saavidt man kan skønne, i Lagtinget overvejende Stemning for, at Gymnasiet kommer til at omfatte to Linjer: 1) nysproglig, 2) matematisk — naturvidenskabelig.

De ved Skolen virkende Lærere tænkes pligtige til i et vist Omfang at undervise som Timelærere i Færøernes Seminarium.

Undervisningen i Gymnasielklasserne har man tænkt sig bør være gratis. Færøsk Sprog tænkes selvfølgelig optaget som mundtlig og skriftlig Eksamenfag.

Under Hensyn til, at saavel Mellemkoleklasserne som Gymnasielklasserne skal besøges af Børn og unge Mennesker ikke alene fra Thorshavn, men fra alle Færøerne, lægger Udvalget megen Vægt paa, at Anstalten indrettes som Kostskole.

En saadan Omordning af Skolen i Thorshavn, vil nødvendigvis medføre en meget stor Udvidelse af Skolens Lokaler. Det maa overvejes hvormeget der nødvendigvis bør bygges. Under disse Overvejelser bør man ogsaa inddrage Spørgsmaalet om Opførelse af Lokaler til Færøernes Seminarium.

Det vil være ønskeligt om Tinget til næste Aar kan faa forelagt Tegning og Overslag vedrørende de nødvendige Bygninger. Man henleder Opmærksomheden paa, at der i den nuværende Real- og Mellemkole i Thorshavn kun er opført Bolig til Overlæreren. De andre ved Skolen ansatte Lærere lejer Bolig i Byen.

Man tænker sig de nye Bygninger opførte saaledes at Loftsetagen skal kunne tjene som Elevafdeling. Det bør imidlertid ogsaa overvejes, om der bør opføres en Bygning til en særlig Kostskoleafdeling. Der er ingen Tvivl om at Seminarieeleverne om muligt ogsaa vil foretrække at bo paa Kostskolen.

Omkostningerne ved Opførelsen af de fornødne Bygninger tænkes tilvejebragt ved Tilskud fra Statskassen og Lagtinget. Paa samme Maade tænkes Omkostningerne til Skolens Drift tilvejebragt. Det maa undersøges hvor stort Beløb Driften aarlig kan antages at koste.

Ved Anstalten bør være et passende Antal Fripladser.

I Anledning af, at der til Kommuneskolen i Tveraa er knyttet 4 Realklasser og at der foreligger andragende fra Vaag og Klaksvig om Lagtingets Medvirkning til en lignende Ordning paa de sidstnævnte to Pladser, maa det overvejes om Bestræbelserne for at faa Realskoleundervisningen knyttet til Kommuneskolen i de store færøske Bygder lader sig forene med Bestræbelserne for Gennemførelsen af foran skitserede Ordning af Skolen i Thorshavn, eventuelt om en Deling af Mellemkoleundervisnin-

gen uden større Ulempe kan lade sig gennemføre. En Deling tænker man sig gennemført paa den Maade, at der til de større Kommuneskoler ude i Bygderne knyttes en eller to Mellem-skoleklasser, medens Undervisningen i de sidste 2 eller 3 Klasser henlægges til Thorshavns Skole, hvor Eksamen tages.

Indenfor Lagtinget er der levende Interesse for Oprettelsen af et Gymnasium i Thorshavn. Man bør dog ikke lægge Skjul paa, at Lagtinget ogsaa tæller Medlemmer, der ikke tror paa, at de med den foran skitserede Ordning forbundne Omkostninger kan tilvejebringes uden altfor store Ofre.

Udvalget skønner, at Lagtingets mangeaarige Bestræbelser for at faa en gennemgribende Forbedring af Færøernes Seminarium i Stand vil kunne lettes ved Etablering af Gymnasiet ligesom dette formentlig ogsaa vil kunne benytte de Lærerkrafter, som maatte være knyttet til Færøernes Seminarium.

Forslag.

Færø Amts Skoledirektion anmodes om at udarbejde og for næste Aars Lagting at fremsætte Forslag til Oprettelse af et Gymnasium i Forbindelse med Færøernes Mellem- og Realskole paa Grundlag af det i Udvalgsbetænkningen anførte samt fremskaffe Overslag over Udgifter til Nybygning og til Gymnasiets aarlige Drift.

Uppskot

frá

Richard Long, lærara.

Undervisningsforholdene ved Færøernes Seminarium, som kun har een, treaarig Klasse, har længe tiltrængt en grundig Forbedring. For det første er det umuligt i kun 3 Aar at bibringe Elever, der, ofte i 18 Aars Alderen, med meget ringe Forkundskaber optages i første Klasse, tilstrækkelig Kundskabsfylde og Modenhed til at fyldestgøre de Krav, der i Nutiden maa stilles til en Folkeskolelærer. For det andet er det umuligt at skaffe et Seminarium med kun een Klasse, Lærere, der har særlig Uddannelse til denne Undervisning. Der maa anvendes Timelærere, hvis Hovedvirksomhed falder i Realskolen eller Kommuneskolen. Disse Lærere er imidlertid ikke ansatte med særligt Henblik paa Undervisning i Seminariet og Lærerstaben maa variere med de skiftende Lærere i disse Skoler. F. Eks. har det været Tilfældet, at en Timelærer uden anden Uddannelse end Lærereksamen, første Aar han har været knyttet til Realskolen og maaske andet Aar han overhovedet har undervist har virket som Lærer i Seminariets Afgangsklasse.

Lagtinget har i de senere Aar beskæftiget sig med en Nyordning af Seminariets Forhold. Man har imidlertid lagt Hovedvægten paa Oprettelsen af et selvstændigt Seminarium med egne Lærerkrafter, hvilket imidlertid vil kræve saa mange Lærere, til en enkelt Klasse, at en saadan Ordning vil vise sig praktisk uigennemførlig.

Samtidig med Forsøget paa en Forbedring af Seminariets Forhold har Ønsket om Oprettelse af et Gymnasium, der længe har været fremme paa Færøerne, vokset sig stærkere. Der er for Øjeblikket langt over 20 unge Færinger paa Gymnasieskoler i Danmark, og dette Tal vilde yderligere vokse, hvis der paa Færøerne var Adgang til at tage Artium. De store

Udgifter, som en Gymnasieskole vil medføre, har dog virket afskrækkende og dette Ønske har derfor hidtil ikke taget fast Form.

Hvis man imidlertid i Stedet for at betragte diss Skoleprojekter hvert for sig, vil se dem under eet, vil der vise sig Mulighed for med overkommelige Udgifter at opnaa en betryggende Løsning baade for Seminariet og for det ønskede Gymnasium. Man kunde tænke sig oprettet et Gymnasium med to Linjer, f. Eks. nysprog lig og matematisk-naturvidenskabelig. Denne Kombination vil uden Tvivl vise sig som den hensigtsmæssigste for en Samvirken med Seminariet, ligesom nysproglig Artium vil kunne faa Betydning for det færøske Samfund ved at tilføre det højst nødvendig Sprogkundskab, idet man kan forudse, at mange af de Elever, der har taget denne Eksamen, ikke vil drive Univrrsitetstudier, men gaa over i praktisk Virksomhed.

Der kunde tænkes en Timeplan, i det væsentlige som følgende:

	I n.	I m.	II n.	II m.	III n.	III m.
Religion	1	1	1	1	1	1
Dansk	6	6	6	6	6	6
Færøsk						
Engelsk	4	2	5	2	5	2
Tysk	4		4		4	
Historie	3	3	2	2	4	4
Naturkundskab	2	3	2	3	2	2
Naturlære		6		6		6
Matematik	2	5	2	6	2	6
Fransk	4	4	4	4	3	3
Latin	4		4		3	
Oldtidskundskab	1	1	1	1	1	1
Gymnastik	3	3	3	3	3	3
Sang	1	1	1	1	1	1
	35	35	35	35	35	35

Undervisningen vil for en Del kunne være fælles for de to Linjer.

Særtimer:

Engelsk	20
Tysk	12
Naturkundskab	10
Naturlære	18
Matematik	23
Latin	11
	94

Fællestimer:

Religion	3
Dansk	18
Færøsk	
Historie	9
Naturkundskab	2
Fransk	11
Oldtidskundskab	3
	46

$$94 + 46 = 140.$$

Undervisningen vil saaledes kunne bestrides af 6 Gymnasielærere (Rektor + 5 Adjunkter)

Man maa tænke sig, at der bygges paa den nuværende Mellem- og Realskole i Thorshavn, saaledes at den udvides til Gymnasium. Den heraf forårsagede aarlige Merudgift vil dog virke mindre afskrækkende, naar der tages i Betragtning, at disse 6 universitetsuddannede Lærere sammen med maaske enkelte Speciallærere, f. Eks. i Religion, ogsaa vil kunne bestribe Undervisningen ved Seminariet, hvorved det vanskelige Spørgsmaal, at skaffe dette videnskabeligt uddannede Lærere med eet Slag er løst, og Merudgiften til Gymnasiets Drift maa for en Del falde paa Seminariets Konto.

Realskolens samlede Driftsudgifter var i 1927 48820,60 Kr. (Bilag 1).
Statskassens Tilskud udgjorde 24382,00 Kr.

Skolepengene var 18391,25 Kr.

De forøgede Udgifter af 6 Gymnasieklasser vil antagelig andrage ca. 30700,00 Kr. (Bilag II). Der vil kunne gøres Regning paa mindst 25 Elever i de 6 Gymnasieklasser og ca. 20 i Seminariet.

En aarlig merudgift af ca. 30700 Kr. ved Ansættelse af 6 Gymnasielærere tænkes at fremkomme ved følgende Ordning.

Den nuværende Forberedelsesklasse ved Realskolen i Thorshavn nedlægges. Derved spares en Lærer, der erstattes med en Adjunkt. Merudgiften bliver 600 Kr. Skolen har i de sidste Aar haft nogle Dobbeltklasser, i Fjor II, III, IV Mellem; i Aar III, IV Mellem og Realklassen. Man kan derfor, da Tilgangen til første Klasse de to sidste Aar har været mindre forudset, at man om et Par Aar vil kunne spare 2 Timelærere. I deres Sted ansættes to Adjunkter.

Den heraf forårsagede aarlige Merudgift andrager gennemsnitlig 2400 Kr. Af helt nye Lærere bliver der saaledes kun at ansætte 3, nemlig Rektor og to Adjunkter. Den samlede Lønkonto forøges med 21500 Kr. I 1927 var den 33127,68 Kr.

Denne Ordning vil kunne gennemføres om 2 Aar. Om 3 Aar begynder nyt Hold paa Færøernes Seminarium, og inden den Tid bør Gymnasiet være traadt i Virksomhed, da dets Oprettelse uden Tvivl er den eneste Vej til en virkelig gennemgribende og tilfredsstillende Forbedring af Seminariets Undervisningsforhold.

Man kunde ogsaa tænke sig, at der blev oprettet et Gymnasium med kun 1 Linje, enten gammelsproglig eller nysproglig. Et saadant Gymnasium vilde imidlertid kræve mindst 5 universitetsuddannede Lærere, og den aarlige Merudgift vilde være mindst 21000 Kr., antagelig en hel Del mere. (Bilag III). Denne Ordning vil altsaa kræve over to Tredjedele af de Merudgifter som maa anslaaes til et Gymnasium med to Artiumslinjer, og samtidig med at den langt fra vil byde samme Fordele for Samarbejde med Seminariet som den tolinjede, vil den i høj Grad være utilfredsstillende for dem, der vil søge den højere Undervisning, idet man maa forudse, at et enkeltlinjet Gymnasium paa Færøerne kun vil faa en Brøkdel af de Elever, som et tolinjet vilde opnaa.

For at Gymnasiet kan faa virkelig Betydning for alle Øerne maa der oprettes en Kostskoleafdeling, der for en rimelig Pris yder Elever fra Bygderne Ophold, Lys og Varme. I Akureyri, hvor Realskolen drives som Kostskole, var 1927—28 Udgiften til Kost, Lys og Varme pr. Elev 456,28 isl. Kr. pr. Elev. Man maa regne med, at denne Udgift i hvert Fald ikke behøver at være større i en Kostskole her paa Færøerne, men maaske vil kunne nedbringes en Del. Og først naar de aarlige Udgifter pr. Elev faas nedbragt til et Beløb omkring 400 Kr. vil det være økonomisk fordelagtigt for Forældre at sende deres Børn til en Gymnasieskole her paa Øerne fremfor at sende dem til Skoler i Danmark. En anden Sag er, at en

Latinskole her paa Øerne, med en Undervisning der bliver tillempet efter vore særlige Forhold, vil være mere egnet som Uddannelse for unge Mennesker, der skal blive dygtige Færinger, end en dansk Latinskole, selv om den er nok saa god; dog maa man regne med, at det for mange Forældre vil være umuligt at se bort fra, hvor de kan faa den billigste Undervisning til deres Børn, saalænge Udgifterne her paa Færøerne ikke bliver omtrent de samme som ved en Statsskole i Danmark.

Som det fremgaar af Bilag II vil et Gymnasium med 2 Linjer medføre en aarlig Merudgift af ca. 30000 Kr. Da Staten for Øjeblikket betaler Halvdelen af Udgifterne til Realskolen i Thorshavn, kan man forvente, at den ogsaa vil tage Halvdelen af Merudgiften, særlig da denne Ordning vil betyde en saa gennemgribende Forbedring af Seminariets Forhold. Lagtinget maa altsaa overveje, hvorvidt det kan skaffe ca. 15000 Kr. aarlig til Gymnasiets Drift, og da Tinget i Forvejen faktisk ingen Udgifter har til Skolevæsen, maatte man formene, at Tinget i Betragtning af Sagens Vigtighed for en Udvikling her paa Øerne, der kan staa Maal med Udlandets, ikke kan undslaa sig for at søge tilvejebragt dette ikke uoverkommelige Beløb.

Mere følelig i Øjeblikket bliver dog Udgiften til Bygning til Gymnasium og Seminarium. Det er dog ganske umuligt uden nogen Tegning og Overslag at angive noget bestemt Beløb. Men Sammenlignet med Udgifter til Gymnasier, der i den sidste Tid er blevet opført i Danmark kan man maaske, da der i Forvejen findes Gymnasialsal, regne med en Byggepris paa 20.000 Kr. pr. Klasseværelse. Ganske vist behøver de fleste Klasseværelser kun at være smaa, men Udstyrelsen særlig af Fysik og Kemi-klassen bliver dyr, og dertil kommer Indretning af Kostskoleafdelingen, til hvilken man dog maa kunne benytte Tagetagen, der kan opføres som Mansardetage og med fornøden Isolation. Regnes der med en Bygning med ca. 10 Klasseværelser skulde Udgiften komme til at ligge omkring 200.000 Kr., maaske lidt højere. Af dette Beløb vilde maaske Staten tage Halvdelen. (Paa Island betaler Staten Tredjedelen af Byggesummen for Folkeskolebygninger og Halvdelen, hvis de samtidig er Kostskoler). Under Forudsætning af at Staten yder Halvdelen af Byggesummen, bliver det ca. 100.000 Kr. der skal skaffes her paa Øerne. Beløbet skulde ikke synes uoverkommeligt, naar man tænker paa det vældige Fremskridt, det vil medføre i Undervisningshenseende. Thorshavns Kommune, der faar større Fordel af Latinskolen, burde betale en passende Andel, og Resten vil Lagtinget let kunne fordele paa 10—15 Aar.

Med Hensyn til Skolepenge burde al Undervisning baade i Mellem-skole og Gymnasium være gratis. Imidlertid vil det i høj Grad forøge de aarlige Udgifter for Lagtinget, hvis Skolepengene helt afskaffes, i 1927 var de jo 18391,25 Kr., og man maa vel derfor foreslaa at beholde dem foreløbig i Mellem-skolen for indenbys Elever, hvorimod Elever fra Bygderne i alle Tilfælde bør have fri Undervisning. Hvis man regner med samme Skolepenge i Gymnasiet som i Mellem-skolen, vil man kunne gøre Regning paa en Indtægt heraf af ca. 4000 Kr. hvormed altsaa den aarlige Udgift formindskes. Hvis man ikke vil yde fri Undervisning i Gymnasiet vilde det maaske være hensigtsmæssigt at lade Elever fra Thorshavn betale Skolepenge, der saa gik til et Fond til Understøttelse af trængende Elever og lignende Forhold.

Der har i de sidste Aar i Thorshavn været voksende Stemning for Oprettelse af kommunal Mellem-skole. Det vil dog være umuligt for en lille By at have to Mellem-skoler og Lagtinget bør derfor forhandle med Byraadet, om dette er sindet til at opretholde et Gymnasium hvorved den

nuværende Realskole overflødiggøres, eller ordne sig med Lagtingets Latin-skole, saaledes at Thorshavns Kommune giver et passende Tilskud til Skolens Drift mod at et ret stort Antal af Kommuneskolens Elever, der beståa Optagelsesprøve til Mellemskolen, faar gratis Undervisning.

Udgifter ved Realskolen i Thorshavn 1927:

1.	Pensioner og afgift til Pensionskassen ..	Kr.	1582.95
2.	Lærerlønninger og Vikarudgifter	—	33127.68
3.	Understøttelse til udenbys Elever	—	1100.00
4.	Revisorløn	—	24.55
5.	Kasssererløn	—	100.00
6.	Porto m. m.	—	40.00
7.	Skatter og Afgifter	—	726.00
8.	Assurance	—	645.00
9.	Vedligeholdelse og Nyanskaffelser	—	4817.03
10.	Brændsel og Belysning	—	2649.32
11.	Renholdelse	—	2326.61
12.	Undervisningsmateriel m. m.	—	360.26
13.	Andre Udgifter	—	111.90
14.	Leje af Lokaler	—	300.00
15.	Anvist af Skoledirektionen	—	52.60
16.	Afskrivning af Tilgodehavende	—	409.50
17.	Restancer	—	447.50
			48820.60

Indtægter bl. a.:

Statskassens Tilskud:

1.	Deputat	Kr.	224.00
2.	Fast Tilskud	—	3900.00
3.	Tilskud til Lærerløn	—	20528.00
			24652.00 ell. 50 % af Udgiften.

Skolelepenge:

Kr. 18391.25

Forøgede Udgifter ved Oprettelse af nysproglig og matematisk
Artiumslinje:

1 fast Lærer erstattes med Adjunkt	Kr. 600.00
2 Timelærere — — Adjunkter	— 2400.00
2 Adjunkter	— 8000.00
Rektor	— 8500.00
Godtgørelse for Ekstratimer	— 4000.00

Forøget Udgift af:

Pensioner o. a.	1000.00
Skatter og Afgifter	— 600.00
Assurance	— 400.00
Vedligeholdelse og Nyanskaffelser....	— 2000.00
Undervisningsmateriel	— 1000.00
Brændsel, Belysning	— 1200.00
Renholdelse	— 1000.00
	<u>Kr. 30700.00</u>

Indtægt:

Skolepenge fra Elever.....	Kr. 5000.00

Forøgede Udgifter ved Oprettelse af nysproglig eller gammel-sproglig Artiumslinje:

1 fast Lærer erstattes med Adjunkt	Kr. 600.00
2 Timelærere — — Adjunkter	— 2400.00
1 Adjunkt	— 4000.00
Rektor	— 8500.00
Godtgørelse for Ekstratimer	— 2000.00

Forøget Udgift af:

Pensioner o. a.	— 500.00
Skatter og Afgifter	300.00
Assurance.....	— 200.00
Vedligehold og Nyanskaffelser.....	— 1000.00
Undervisningsmateriel	— 300.00
Brændsel, Belysning	700.00
Renholdelse	— 500.00
	<u>Kr. 21000.00</u>

Indtægt:

Skolepenge fra 20 Elever.....	Kr. 4000.00

2.-viðgerð 14. septbr. og 3.-viðgerð 17. septbr. Uppskotið samlykt við 19 atkvæðum.

Ferðaútreiðslur til R. Long, lærara.

Landsnevndin fekk í 1928 í hendu 500 kr. til útreiðslur hjá einum konum manni at fáa upplýsingar um studentaviðurskipti í øðrum norðanlondum og bað R. Long, lærara, gera eina tílíka ferð til Íslands og Danmarkar. Útreiðslurnar vóru tilsamans 1200 kr., hvarav tingið íár játtaði 700 kr. úr økonomiska grunninum.

Ríkisstudningur til Føroya fólkaháskúla.

1.-viðgerð 9 august og beint í kensturnálan. 9. september framlagt hetta álit:

I Skrivelse af 2. August 1929 andrager Styrelsen for Færøernes Folkehøjskole Bevilningsmyndighederne om, at der af Statskassen maa blive bevilget nævnte Skole et Beløb paa 6000 Kr. — seks Tusinde Kroner ; ligesom der i samme Skrivelse ansøges om, at de Elever, der besøge Føroya fólkaháskúla, maa have Adgang til at erholde Understøttelse af de Statsmidler, der uddeles af Amtet.

Tinget anmodes om, at give dette Andragende sin anbefaling.

Iflg. det af Skolen for Tinget forelagte Regnskab for 1928 viser det sig, at Skolens samlede Gæld udgør 26.832.20 Kr. Undervisningsministeriet har i Skrivelse af 1. Juli 1929 meddelt Amtet, at man i Rigsdagssamlingen 1929—30 agter at fremsætte det af Færøernes Lagting i 1928 udarbejdede Forslag til Lov om Tilskud til Folkehøjskoler paa Færøerne.

Hvis dette Forslag bliver gennemført, maa man gaa ud fra, at de økonomiske Vanskeligheder ved Højskolespørgsmaalet vil blive løst, men under Hensyn til den store Gæld, der paahviler Føroya fólkaháskúla, og da dens Tilskud for indeværende Aar blev mindre end man havde regnet med, skal Udvalgets Fjertaf (Kallsoy, J. H. Poulsen og Dam) give nærværende Andragende fra Styrelsen for Færøernes Folkehøjskole sin beste anbefaling. Mindretallet (A. Samuelsen og Joh. Fr. Poulsen) ønsker ikke at fremsætte noget Forslag.

Forslag:

Tinget medgiver Andragendet fra Styrelsen for Føroya fólkaháskúla om Statstilskud paa 6000 Kr. og om, at de Elever, der besøge Skolen ogsaa maa have Adgang til at erholde Understøttelse af de Statsmidler, der uddeles af Amtet, sin beste anbefaling.

2.-viðgerð 11. september og 3.-viðgerð 19. september. Uppskotið samtykt við 13 atkvøðum (sjálvstýris- og javnaðarflokkurin).

Nýggir millumskúlar.

1.-viðgerð 6. august og beint í kensturnálan. 13. september framlagt soljóðandi álit:

Skúlastjórnin hevur lagt fram á ting málini um stovnan av eini kommunafari realskúladeild í Vági og eini millumskúladeild í Klakksvik.

Nevndin hevur haft til viðgerðar málið um slovnan av einum latín-skúla í sambandi við tann núverandi millum- og realskúlan í Tórshavn, og sýnist tað at vera mikil hugur tingmanna millum at fáa framt hetta mál á tann hátt, at til eina tílíka latínskúlaskipan (millum- og realskúli viðroknaðir) verður knýttur kostskúli og fyri børn frá bygdunum so mong frípláss sum møguligt, so tað kann gerast lagaligari fyri bygdabørn at søkja henda skúla.

Hetta mál er komið so langt, at sigast kann, at grundvøllurin er lagdur og væntandi er, at til næstu tingsetu kemur at liggja fullfíggjað uppskot til latínskúlaskipanina, sum tingið tá kann taka avgjörda støðu til.

So stutt má nevndin mæla til at støðga til næstu tingsetu við at seta umrøddu millum- og realskúlar á stovn í Klakksvík og Vági og mæla vit til samtyktar hetta

Uppskot:

1. Málið verður goymt til næsta ár.
2. Tingið biður skúlastjórnina um at hava umsóknirnar frá Klakksvík og Vági til viðgerðar saman við millum- og latínskúlamálinum og gera avvarandi kommunur kunnugar við tingsins samtykt.

16. september framlegði Nolsøe broytingaruppskot, men tók tað aftur 18. september.

18. september frl. broytingaruppskot frá nevndini:

Í staðin fyri uppskotið frá nevndine verður sett:

1. Tingið biður skúlastjórnina um at hava málini um millumskúladeild í Klakksvík og realskúladeild í Vági til viðgerðar saman við latínskúlamálinum.
2. Skúlastjórnin verður biðin um at gera sóknarstýrini í Klakksvík og Vági kunnug við tað tilætlaðu latínskúlaskipanina fyri Føroyar og ráða teimum frá at byggja og fastseta nýggjar millum- og realskúlalærara til tess tingið hevur tikið avgerð um latínskúlamálið.
3. Sum bráfangis skipan kann tingið ráða til, at áðurnevndu sóknarstýri fáa síni ynski uppfyllt, tó við teimum treytum sum ásett í punkt 2.

2.-viðgerð 16. september og 3.-viðgerð 18. september. Broytingaruppskot nevndarinnar samtykt við 22 atkvøðum.

Broytan av skúlaskipan fyri Froðbiar kommunu.

1.-viðgerð 9. august og beint í kenslumálan. 4. september framlagt hetta álit:

1. Ændring í Skoleplanen for Frodebo Sogns Kommune.
2. Timeplanen for Tveraa kommunale Folke- og Realskole, samt Færøsk som obligatorisk Eksamenstag i samme Skoles Real-klasser.

Amtet har forelagt Lagtinget ovennævnte Sag.

Ændring i Skoleplanen.

I 1926 og 27 (Se Lagtingstidende 1926 Side 41 og Lagtingstidende 1927 Side 64—65) fremkom Beboerne i Trangisvaag og Frodebø med Andragende til Tinget om at faa udvirket, at Skoleplanen for Frodebø Sogns Kommune maatte blive ændret saaledes, at det ogsaa maatte staa de ældre Børn i nævnte Bygder frit at besøge de lokale Skoler. —

Lagtinget gav den Gang Andragerne Medhold. Men iflg. indhentede Oplysninger er der stadigvæk ikke foretaget nogen Ændring af Skoleplanen for Frodebø Sogns Kommune af den 25. December 1925, skønt Indbyggerne i nævnte Bygder synes ikke at have affundet sig med den gældende Ordning.

Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune har, efter at have behandlet et nyt Andragende fra Indbyggerne i Frodebø om omtalte Ændring af Skoleplanen, i Skrivelse af 8. December 1928 til Ministeriet ansøgt om at faa tilstaaet den af Andragerne ønskede Ændring.

Kommunebestyrelsen har imidlertid ikke gjort Rede for hvordan man tænker sig, at Undervisningen for de over 10 Aar gamle Børn skal foregaa, hvorfor Ministeriet har ønsket dette oplyst, inden det kan tage endelig Stilling til Sagen, ligesom det kræver betrygget, at ifald det skal gaa med til Ændringen af Skoleplanen, maa Undervisningen i de respektive Skoler svare til Børnenes Alder og staa saa højt, at Børnene, der er 10 Aar og derover, skal kunne, ifald det ønskes, ligesom hidtil gaa over i den efter deres Alder passende Klasse ved Tveraa Skole.

Udvalget skal udtale som sin Mening, at Børnene i de lokale Skoler i Frodebø og Trangisvaag kan, undervist af en dygtig Lærer, og ifald de ikke overstiger det for een Lærer passende Antal Skolebørn, i Kundskaber staa paa Højde med Børn af samme Alder ved Tveraa Skole.

Udvalget betragter det som en Selvfølge, at Timeplanen i Frodebø og Trangisvaag Skole anlægges med en Undervisning for Børn fra 6—7 til 14—15 Aar for Øje i Lighed med de øvrige Folkeskolars med een Lærer. Dette fører selvfølgelig med sig, at Skolerne i Frodebø og Trangisvaag bliver selvstændige Skoler.

Timeplanen for Tveraa Skole, samt Færøsk i Realklasserne.

I den ved Sagen liggende af Tveraa Skoles Lærerraad vedtagne Timeplan har Skolekommissionen fundet Anledning til at foreslaa enkelte Ændringer med Hensyn til Færøsk-Undervisningen, idet den — foruden at foreslaa udeladt i Faget Religion: „Det staar Lærerne frit at benytte Færøsk eller Dansk“, samt i Færøsk: 5. Kl. „frie Stile“, 6. Kl. „Stilskrivning“, 7. Kl. „og Stile“ — foreslaar i Stedet for de af Lærerraadet foreslaaede 5 Timer for Folkeskoleklasserne Timetallet for Klasserne 3—7 nedsat til 4. De besparede Timer foreslaas benyttede til Skrivning.

Provsten kan ikke tiltræde Skolekommissionens Forslag til Ændring, hvorimod han som Helhed kan godkende den af Lærerraadet udarbejdede og af baade det siddende og sidst afgaaede Forstanderskab godkendte Timeplan.

I Forbindelse hermed rejser Provsten Spørgsmaalet om Færøsk som Eksamensfag i Realklasserne. Han mener, at eftersom Færøsk er indført som obligatorisk Fag ved Færøernes Mellein- og Realskole, saaledes at der saavel til Mellemskoleeksamen som til Realeksamen skal tages Eksamen ogsaa i Færøsk, bør Tveraa Skole ikke danne en Undtagelse.

Provsten anser det derfor for rigtigt, at Færøsk bliver obligatorisk i Skolens Realklasser, saaledes at Skolens Afgangseksamen, Præliminæreksamen, ogsaa kommer til at omfatte dette Fag.

Medens det sidst fratraadte af Lagtinget valgte Medlem af Skoledirektionen pens. Lærer Joen Poulsen ikke fuldt ud kan tiltræde Provstens Udtalelser med Hensyn til Færøsk i Realklasserne, er det nuværende af Lagtinget valgte Medlem af Skoledirektionen fuldt ud enig med Provsten og udtaler sig afgjort til Fordel for, at Færøsk maa blive obligatorisk Eksamensfag i Realklasserne.

Udvalget mener at kunne tiltræde Lærerraadets og Forstanderskabets sanktionerede Forslag til Timeplanen for Tveraa Folkeskoleklassers Vedkommende ligesom man anser det for rigtigt, at det med Hensyn til Færøsk i Realklasserne i Tveraa Skole træffes den samme Ordning som er gennemført ved Færøernes Mellem- og Realskole.

I Henhold til foranførte skal Udvalget fremsætte følgende

Forslag:

1. Tinget anbefaler, at Skoleplanen for Frodebo Sogn forandres saaledes, at det maa staa Forældrene frit til at lade deres skolepligtige Børn i alle Aldre besøge de lokale Skoler, som fra at være Grundskoler gøres til selvstændige Skoler, ligesom Tinget gaar ind paa at Færøsk i Lighed med hvad der er Tilfældet med Færøernes Mellem- og Realskole bliver obligatorisk Eksamensfag i Tveraa Skoles Realklasser, saaledes at Skolens Afgangseksamen indbefatter Færøsk.

2.-viðgerð 6. septbr. og 3.-viðgerð 9. septbr. Uppskotið samtykt við 21 atkvøðum.

Tímalæraraembæti við Tvøroyrar skúla.

1.-viðgerð 9. august og beint í kenslumálanevnd. 3. septbr. framlagt soljóðandi álit:

Amtet har forelagt Tinget ovennævnte Sag.

Kommunen og Skolemyndighederne i Frodebo Sogn andrager om at faa ansat en Timelærer ved Tveraa kommunale Folke og Realskole.

Af de i samme Sag vedlagte Dokumenter ses, at Kommunestyret saavel som Skolekommission, Skoledirektion og Ministeriet er enige om, at en Timelærer er paakrævet ved Tveraa kommunale Folke- og Realskole.

Men Flertallet indenfor Forstanderskabet er ikke enig med de andre om, at Timelæreren skal lønnes som Realskolelæreren, men holder paa, at Lønsatsen skal være som hos Folkeskolelærerne ved nævnte Skole.

Underskrevne Udvalg udtaler som sin Mening, at som Forholdene er, maa det siges, at Ansættelsen af en Timelærer er paakrævet. Men Hen-

syn til hvordan denne skal lønnes, finder Udvalget det rigtigst at følge Flertallet i Forstanderskabet.

I Henhold til ovenstaaende fremsætter Udvalget følgende

Forslag.

Tinget anbefaler, at der bliver ansat en Timelærer ved Tveraa kommunale Folke- og Realskole, samt at denne lønnes som Folkeskolelærer i Henhold til § 8, Stk. 4 i Skoleplan for Frødebø Sogns Kommune af den 25. Septbr. 1925.

2.-viðgerð 6. septbr. og 3.-viðgerð 9. septbr. Uppskotið samtykt við 16 atkvøðum.

Skúlastjórn og skúlanevndir.

1.-viðgerð 6. august og heint í kenslumálavevnd 19. september framlagt soljóðandi álit:

a) Skúlastjórn.

Málið var til viðgerðar á tingi í fjør og samtykt var tá, at geva landsnevndini tað upp í hendur at fyrireika til næstu tingsetu.

Viðvikjandi hesum máli eru í ár komin 2 uppskot frá landsnevndini 1 frá harra Edw. Mitens og 1 frá harra Jóannes Paturssyni. Hitt fyrra mælir til, at skúlastjórnin verður skipað á tann hátt, at tingið — ístaðin fyri sum nú er velur 1 lim — skal velja 3 limir inn í stjórnina, men skulu amtmaður og próvstur enn sum áður vera sjálvvaldir limir av skúlastjórnini, meðan seinna uppskot miðar imóti, at í skúlastjórnini skulu framvegis verða 3 limir, sum allir skulu verða valdir av Føroya lögtingi, og at nevndin sjálv skal velja sín formann.

Nevndin heldur ikki, at uppskotið frá Mitens loysir henda spurning til fulnar, og við tað at stjórnarlimirnir verða fleiri, gerst arbeiði tyngri og seinførari, meðan eitt minnital — Kallsoy og P. M. Dam — heldur, at uppskotið frá Jóannes Paturssyni miðar móti tí rættu leiðini. Vit kundu hugsa okkum, at lögtingið setti ein skúlakønan mann sum konsulent, ið var valdur fyri eitt vist áramál, og at hesin maður saman við t. d. 2 av tinginum valdum monnum virkaðu sum skúlastjórn.

Men skal tingið gera hesa broytan, má tað gera útvegir fyra at fáa ein kønan og dugnaligan skúlamann, sum serliga hevur føri til at skilja, hvat kann gagna hinum føroyska fólkaskúlanum best, ein tílíkan mann, sum titið kann verða upp í hendur tað stóra og vandaliga arbeiði ein skúlastjórn hevur at røkja. Sjálvandi má ein slíkur skúlamálaráðgevari vera væl løntur.

So statti halda vit, at rættast er, at málið verður niðurlagt til tess líkindi eru til, at vit við eina líkandi broyting, sum her er ávíst, kunna fáa tað framt reiðiliga til gagns.

Mindretallet (J. Poulsen og A. Samuelson) kan ikke tiltræde de foreliggende Forslag om Ændringer i Skoledirektionens Sammensætning og man kan ikke medvirke til noget af de fremkomne Forslags Gennemførelse. Efter Mitens Forslag bliver Direktionen formentlig for falrig og Erfaringen viser, at dette er uheldigt.

Efter J. Paturssons Forslag skal Direktionen kun bestaa af Medlemmer der vælges af Lagtinget efter partipolitiske Linjer, og dette er formentlig ligeledes uheldigt. Man mener derfor, at Spørgsmaalet bør stilles i Bero.

Uppskot
frá
nevndini:

Málið um broyting av skúlastjórnini verður goymt fyri fyrst.

Forslag
til

Lov om Ændringer i Lov om Ordningen af Skole- og Undervisningsvæsenet paa Færøerne af 1. Marts 1854.

§ 1.

§ 30 affattes saaledes: Direktionen skal bestaa af Amtmanden, Provsten og 3 af Lagtingets Medlemmer, som dertil aarlig af Tinget vælges.

§ 2.

Denne Lov træder i Kraft fra 1. Januar 1931.

Bemærkninger.

Lagtinget havde i Samlingen ifjor til Behandling Spørgsmaalet om Ændringer i Skoledirektionens Sammensætning (se Lagtingstidende 1928 Side 24).

Ifølge Lov om Ændringer af Skole- og Undervisningsvæsenet paa Færøerne af 1. Marts 1854 § 30 bestaar Skoledirektionen af Amtmanden, Provsten og et af Lagtingets Medlemmer, som aarlig vælges af Tinget.

Man har overvejet om Skoledirektionen bør bestaa alene af folkevalgte Medlemmer, eller om man bør foreslaa en Ordning, hvorefter Lagtinget vælger 3 Medlemmer, saaledes at det folkevalgte Element er større end Embedselementet.

Underskrevne mener, at man i hvert Fald foreløbig ikke bør gaa længere end til den sidstnævnte Ordning, idet de 2 Embedsmænd indtil videre bør være Medlemmer. Paa den anden Side synes denne Repræsentation tilstrækkelig, idet Undervisningsministeriet i vigtigere Sager er Direktionens Overordnede, og da Kommunerne ogsaa betaler en væsentlig Del af Skolevæsenets Udgifter, og Lagtinget ogsaa yder Tilskud til Lærernes Pensionsfond, Fripladser ved Realskolen etc, synes det rimeligt og naturligt, om der vælges 3 Medlemmer af Lagtinget, Befolkningens

Repræsentation, hvorved ogsaa det folkelige Element kan blive mere alsidigt. Lagtingets Repræsentanter maa ogsaa i Almindelighed forudsættes at være bedre kendt med de lokale Forhold og de Ønsker, som Befolkningen nærer i Skolesager, end Einbedsmændene, og da det gælder Børnenes Undervisning, er det af stor Betydning, at Børnenes Forældre (Befolkningen) er saa fyldigt repræsenterede som muligt og faar saa stor Raadighed og derved saa stort Ansvar, som det efter Omstændighederne lader sig gøre.

Loven forudsætter, at Skoledirektionen holder Møde mindst 4 Gange aarlig, og i 1926—1928 har Direktionen holdt ca. 6 Møder aarlig, foruden at Sager cirkulerer. Eet eller 2 Møder afholdes eller kan afholdes under Lagtingssamlingen eller umiddelbart efter denne, og de 3 Lagtingsmedlemmer er da tilstede i Thorshavn i Forvejen. Hvis Medlemmerne bor udenfor Thorshavn, maa de herefter ca. 4 Gange rejse til Thorshavn, men med de forbedrede Trafikforhold maa dette nu kunne lade sig gøre uden for stor Bekostning og Ulejlighed.

Desuden vil de 3 Medlemmer kunne vælge et af Medlemmerne der kan repræsentere dem overfor Amtmanden og Provsten, og mange Sager kan da formentlig afgøres ved, at dette Medlem telefonisk forhandler med de 2 andre og afgiver sin Indstilling paa alles Vegne overfor Amtmanden og Provsten.

Patursson stiller et særligt Forslag, og Johan Poulsen ønsker intet Forslag at stille.

Landsnevndin, Tórshavn, 1. Juni 1929.

Edw. Mitens.

Forslag til

Lov om Ændringer i Lov om Ordningen af Skole- og Undervisningsvæsenet paa Færøerne af 1. Marts 1854.

§ 1.

§ 30 affattes saaledes:

Skoledirektionen skal bestaa af 3 Medlemmer, som dertil aarlig af Lagtinget vælges. Kommissionen vælger selv sin Formand. Amtmanden og Provsten har Adgang til, dog uden Stemmeret, at møde og deltage i Direktionens Forhandlinger.

§ 2.

Der tilføjes til § 31:

Forsaavidt Direktionen finder Anledning til at efterbehandle en af Lagtinget vedtagne Skolesag og derved at forfatte Indstilling, vil denne være at tilstille den af Lagtinget i 1928 oprettede Landsnevnd.

Umhugsan.

Til § 1.

Tað kann ikki vera beint at halda, at menn skulu vera føddir við frálíkum skúlaskili. Amtmaðurin kann duga at røkja sítt amtmanssembæti

og vera sörur um skúlastíð. Sama kan sigast um próvstin. Løgtingið má hava rætt til at velja, hvønn tað heldur bestan vera í skúlastjórnina.

Til § 2.

Tað tykist at vera komi á sum vanligur siður, tó einki er nevnt herum í hesu lóg, at skúlamál, sum løgtingið hevur gjørt liðug frá sær, vera umfarin afturum aftur í skúlastjórnini. Hetta má heitast at vere óhóskandi og til minnan fyri løgtingið. Harnæst veldir henda munnagongd, at skúlaløgtingsmálini vera seinkaði í at koma fram á síni røttu støð. Haraftrat er nú, sum stutt er, øll atgongd til, at málini koma fram fyri ríkisstjórnina í alt øðrum lagi, enn sum tey verða samtykt á løgtingi, og tað utan at Løgtingið fær av umskiftinum at vita.

Tá løgtingið nú hevur sett eina landsnevnd, sum m. a. er aðalmillumtinganevnd tingsins millum tinga, so má tað tykjast at vera beint, at skúlastjórnin, um hon heldur seg hava nakað at tala til um skúlamál, sum løgtingið hevur gjørt liðug frá sær, letur atfinningar sínar ella viðmæli upp fyri landsnevndini.

Amtmaðurin hevur eftir løgtingslógini atgongd til at møta og tala á løgtingi. Hartil fær hann sær tilsent hvørt eitt av tinginum avgjört mál. Serstøðu sína, um hann hevur hana, í skúlamálum, hevur hann, sum er, heimild og atgongd til at kunngera fyri stjórnini.

Landsnevndin, Tórshavn, hin 1. juni 1929.

J. Patursson.

b). Skúlanevndir.

Í hjáløgdu álitum frá 20. august 1920 og 21. septbr. 1928 sæst, hvat tingið áður hevur gjørt við hetta mál.

Landsnevndin hevur í ár lagt fyri tingið „Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 30 om de færøske Landkommuners Styrelse af 28. Februar 1872“. Eftir hesum uppskoti skal presturin fara út sum sjálvvaldur limur og formaður í skúlanevndum, meðan nevndarlimirnir, ið framvegis verða valdir av sóknarstýrinum, sjálvir velja sín formann.

Nevndin er á einum máli við landsnevndina um, at presturin skal ganga út sum sjálvvaldur limur og formaður í skúlanevndunum, men skulu skúlanevndirnar broytast í hesa ætt, so skulu allir limirnir veljast beinleiðis av íbúgvarunum í viðkomandi skúladønum ella sóknum eftir somu reglum sum til lagtingsval.

Annars skal nevndin ráða til, at málið verður beint í somu nevnd, sum verður sett til at hava spurningin um broyting í skúlalógini til viðgerðar.

Uppskot.

Málið um broyting av skúlanevndum við fólkaskúlarnar í Føroyum o. a. verður beint í nevndina, sum hevur broyting av skúlalógini til viðgerðar, og verður henda nevnd biðin um at geva sítt álit til hetta mál.

Forslag

til

Lov om Ændringer i Lov Nr. 30 om de færøske Landkommuners Styrelse af 28. Februar 1872.

1. I § 3 udgaar 1'ste Punktum.
2. I § 13 sidste Punktum udgaar Ordene: „Sognepræsten og“.
3. I § 15 udgaar følgende: „For Skolevæsenets Vedkommende tiltræder Sognepræsten Kommissionens Formand“ og i Stedet sættes: „Det valgte Medlem af Forstanderskabet eller, hvis der i Kommissionen er flere Medlemmer af samme, den af disse, som Forstanderskabet derilil udvælger, er Kommissionens Formand. Forsaavidt angaar Religionsundervisningen, har vedkommende Sognepræst Ret til at deltage i Kommissionens Forhandlinger, dog uden Stemmeret, samt i Tilsynet, ligesom Sognepræsten kan vælges til Medlem af Skolekommissionen for hvert af Præstegældets Sogne.“
4. I § 16 udgaar Ordene: „med Sognepræsten som Formand.“
5. Denne Lov træder i Kraft den 1. Januar 1930.

Bemærkninger.

Lagtinget behandlede ifjor Spørgsmaalet om rent folkevalgte Skolekommissioner (se Lagtingstidende 1928 S. 24), og Sagen blev udsat til iaar.

Lagtinget har sidst i 1920 vedtaget et Forslag om Valg af Skolekommissioner (se Tindenden S. 25), men Regeringen har ikke fremmet Sagen. Efter Forslaget af 1920 skulde der for hvert Sogn vælges hvert fjerde Aar en Skolekommission paa 3 Medlemmer, og denne skulde selv vælge sin Formand. Valgret og Valgbarhed skulde tilkomme enhver, som har Valgret til Lagtinget.

Der skulde affattes særlige Valgflister og afholdes særlige Valg af Skolekommissionen ved Siden af Forstanderskabsvalget.

Udvalgets Flertal maa mene, at det er et berettiget og begrundet Ønske, at Præsten ikke skal være selvskreven Formand i Skolekommissionerne. I Præstegældet kan der være op til 20 Skoler i forskellige Bygder, og medens det oprindeligt, da Præstegældet og Kommunen faldt sammen, maaske var naturligt, at Præsten var Formand i Skolekommissionen, er dette en uhensigtsmæssig Ordning nu, hvor Præstegældene er delt i flere Kommuner. Det maa være en langt bedre Ordning, at Formanden for hver Kommission er saa nær Skolen som muligt, og tilstrækkelige Kræfter til at bestride Hvervet findes i Sognene.

Sognets Beboere faar mere Raadighed og Ansvar for Skoleforholdene, naar den paataente Ordning gennemføres, og dette skulde være af stor Betydning.

Da det giver en hel Del Arbejde at skulle afholde særlige Valg af Skolekommissioner, mener Udvalgets Flertal, at man kan blive staaende

ved den nuværende Ordning, hvorefter Forstanderskabet vælger Skolekommissionens almindelige Medlemmer, saaledes at man blot lader Bestemmelsen udgaa om, at Præsten for Skolevæsenets Vedkommeende tiltræder Sognekommisionen. Denne Ordning er den lettest gennemførlige og maa synes tilfredsstillende.

- Ad 1. Efter § 3 i Kommunalloven har Præsten Sæde og Stemme i Forstanderskabet i Skole- og Fattigsager. Denne Regel maa naturligt udgaa samtidigt med den foreslaaede Ændring vedrørende Skolekommissionerne.
- Ad 2. I § 13 i nævnte Lov foreskrives, at Formanden for Forstanderskabet skal meddele Sognepræsten og Sysselmanden Underretning om Møderne. Gennemføres Forslagets Pkt. 1, er Forslagets Pkt. 2 selvfølgelig.
- Ad 3. Herom henvises til foranstaaende. Bestemmelsen om, at Sognepræsten har Ret til at deltage i Skolekommissionens Møder uden Stemmeret med Hensyn til Religionsundervisningen og fører almindeligt Tilsyn med denne, synes naturligt og blev vedtaget efter Forslag fra Lagtingsmand Effersøe i 1920, og Bestemmelsen om at Sognepræsten kan indvælges i Skolekommissionen for Ivert af Præstegældets Sogne, blev vedtaget i 1920 efter Forslag af Provsten og fl.
- Ad 4. En Følge af det foregaaende Punkt.

Johan Poulsen ønsker intet Forslag at stille.

Landsnevndin, Thorshavn, den 1, Juni 1929.

2.-viðgerð 20. septbr. Uppskot nevndarinnar samtykt við 23 atkvøðum og b við 19 atkvøðum.

Broyting í skúlalógini.

1.-viðgerð 15. august og beint í kenslumálanevnd. 9. septbr. framlagt hetta álit:

Í brævi dagssett 3. august í ár heitir Føroya ungmannafelag á tingið um at taka upp til viðgerðar eina broyting í okkara skúlalóg, soleiðis at skúlatíðin verður styt.

Í umsóknini er einki nevnt um, hvussu skúlatíðin skal stytast, er í heila tíkið einki nevnt um hvussu ein umskipan av okkara fólkaskúla skal fara fram, men bert leysliga haft á máli, at í næstu grannalondum okkara er skúlatíðin í fólkaskúlunum stutt, meðan kvøldskúlar eru stovnaðir fyri ungdomin, og at henda skipan ger fólkíð meira mentað og búgvið.

Hesin tanki, sum Føroya Ungmannafelag ber fram, hevur tíðum verið havdur á lofti áður á lögtingi, tá skulamál hava verið til viðgerðar.

Ein tílik umskipan av okkara fólkaskúlu sum her leysliga er víst á, má vera væl umhugsað og fyrireið, áðrenn álvara verður gjørt av málinum. Væl er tað so, at mangt talar fyri, at skúlagongd barnanna á sumri varð styttri enn nú er, men um so kom at vera, má skúlatíðin á vetri ivaleyst verða broytt. —

So státt heldur undurritaða nevnd, at setast má ein nevnd til at kanna og fyrireiða málið til næstu tingsetu. Starv nevndarinnar má verða at fáa upplýsingar um fólkaskúlavíðurskiptini í grannalondunum Danmørk, Íslandi, Noregi, Svíaríki, um hvussu long skúlatíðin er í barnaskúlanum og um hvørja ársins tíð frítíðin er, um lónviðurskipti læraranna og hvørjar treytir, skúlin leggur á feir, um ungdomsskúlar standa í sambandi við fólkaskúlaskipanirna, og um so er, hvussu tílik samskipan er háttað o. s. fr.

Bræv frá N. A. Larsen, professara, dagsett 24. august 1929, hvar hann greiðir frá skúlaskipanini í Vesturjútlandi, verður lagt hjá málinum.

Nevndin heldur, at hóskandi er, at ein 7-mannanevnd fyrireiðar málið, og at henda nevnd verður sett saman av skúlastjórnini og 4 limum valdir av Føroya lögtingi.

uppskot:

Tingið velur 4 menn til saman við skúlastjórnini at fyrireiða málið og koma fram við uppskoti til næstu tingsetu.

Hesir 4 menn verða valdir við lutbundið val.

2.-viðgerð 11. septbr. Uppskotið samtykt við 18 atkvøðum.

Føroyskar skúlabøkur.

Beint í fíggarnevdina. 19. septbr. framlagt soljóðandi álit:

Í brævi av 3. august íár biður Føroya ungmannafelag tingið um at veita studning til eina skúlabók, hvar børnini kunna læra nakað um okkara fuglar og onnur djór.

Nevndin hevur havt samráð við formannin í skúlabókanevndini um hetta mál og samstundis fingið at víta, at skúlabókanevndin ikki longur ræður yvir nøkrum peningi til útgávu av skúlabókum.

Nevndin heldur at tað er nyttuligt at útgeva eina bók um okkara fuglar og djór, men av tí at tað er komið so langt fram í tingsetuni, kann nevndin ikki fyrireiða hetta mál nú og setur fram hetta

Uppskot:

Málið verður givið landsnevndini upp í hendi til fyrireiðingur til næsta ár eftir samráð við skúlabókanevndini.

2.-viðgerð 21. septbr. Uppskotið samtykt við 17 atkvøðum.

Skúlahús í Porkeri.

1.-viðgerð 6. august og beint í kenslumálaneyndina.

Uppskot

landsnevndarinnar.

Málið hefur verið goymt í fleiri ár.

Í brævi, dagssett 16. mei í ár, heldur sóknarstýrið fram, at best var, um nýggjur skúli hevði verið bygdur, men ráðini eru ikki enn til tess.

Barnatalið er 104, av teimum eru 12 av Nesi. Tá ið Nes verður skilt frá Porkeri, minkar talið til 92.

Kommunan má sjálf kunna bota um skúlahúsini, og við tað, at barnatalið minkar, verður fyri eina tíð ið hvussu er -- minni trøngligt í skúlastovunum.

Í stórum at fara undir at vala um hini gomlu skúlahúsini er ikki at mæla til, og við tað, at stýrið sjálvt sigur, at ráðini ikki eru til at byggja nýggjan skúla, mælir meirilutir nevndarinnar til at goyma málið fyri fyrst.

Johan Poulsen setti einki uppskot fram.

Uppskot:

Málið verður goymt fyri fyrst.

Landsnevndin, Tórs havn 28. juni 1929.

24. august hetta álit:

Í fjør samtykti tingið at goyma málið um skúlabýgging í Porkeri til í ár til tess at skúlastjórnin kundi tingast við Porkeris sóknarstýri um hetta mál og bera fram fyri tingið úrslitið.

Nevndin hefur vent sær til skúlastjórnina hesum máli viðvíkjandi, men hefur fingið til svar, at ongar tingingar hava verið millum sóknarstýrið og hana.

Eftir teimum upplýsingum, sum Porkeris sóknarstýri ber fram í brævi dagssett 16. mei 1929, sýnist skúlahúsviðurskiftini í Porkeri at vera rætt hættislig, so tørvar er á, at skúlastjórnin gerst kunnug við tey. Annars skulu vit vísa á álit og uppskot landsnevndarinnar; men í staðin fyri nevnda uppskot, ræður nevndin til at samtykkja hetta

Uppskot

1. Málið verður goymt til næsta ár.
2. Skúlastjórnin verður biðin um at tingast við Porkeris sóknarstýri um skúlabýggingina og koma við frágreiðu til næstu tingsetu.

2.-viðgerð 28. august. Uppskot nevndarinnar samtykt við 14. atkv.

Skúlahús á Slættanesi.

1.-viðgerð 6. august og beint í kenslumálaneyvndina.

Uppskot

landsnevndarinnar.

Í brævi, dagssett 30. januar h. á., venda Slættanesmenn sær til Løgtingið um at fáa bygt skúlahús og um at fáa økt um skúlagangin har í bygdini.

Sóknarstýrið sigur frá í brævi, dagssett 30. apríl í ár, at skúlabørnini ikki eru fleiri enn 5, og at tað nú hevur fingið lænt eina meira hóskandi stovu. Hetta er beint, men um nøkur ár kann ætlast, at barnatalið er vaksið upp móti 20.

Meirilutin heldur, at tað so stutt tey fyrstu ár ikki er gjørligt at byggja skúlahús á Slættanesi, men at hetta mál kann vera uppattur tikið um eini tvey ár.

Børnini á Slættanesi hava ikki meiri skúlagang enn 8 vikur um árið, og sóknarstýrið heldur, at hetta sjálvandi ikki er nógv, men at tað ikki kann broytast, uttan at bygdin fær sín egna lærara, og at tað er hon ov lítil til.

Meirilutin mælir til at biðja skúlastýrið hugsa, um tað ikki er gjørligt at fáa økt um skúlagangin t. d. á tann hátt, at einhvør Slættanesmaður ella kvinna fæst at kenna børnunum ein part av árinum. Tað kundi kanska verið gjørt uttan ov stóran kostnað við tað, at foreldrini tóku teirra lut av útreiðslunum.

Johan Poulsen ynskir ikki at bera fram uppskot.

Uppskot

1. Tingið heldur ikki at tað er gjørligt nú at fáa bygt skúlahús á Slættanesi, men at spurningurin eigur at verða uppatturtikin um nøkur fá ár, tá barnatalið er vaksið.
2. Tingið biður skúlastýrið hugsa um at fáa økt um skúlagangin á Slættanesi.

Landsnevndin, Tórshavn, 1. juni 1929.

19. august framlagt soljóðandi á liti:

Nevndin vísir á uppskot landsnevndarinnar, og er samsint við tí, sum viðvíkir bygging av skúlahúsum á Slættanesi, men kann ikki ráða til, at skúlagangdin verður økt á tann hátt, at einhvør Slættanesmaður ella kvinna skal læra børnini og at foreldrini skulu bera ein part av útreiðslunum til ein tilíkan lærara.

Heldur má har skipast so fyri, at børnini á Slættanesi fáa meir skúlatíð við teim lærarum, sum eru, ella at har verður sett á stovn eitt forskúlalærara-embætti í sóknini.

Uppskot.

1. Tingið heldur ekki tað er gjørligt nú at fáa bygt skúlahús á Slættanesi, men at spurningurin eigur at verða uppatturtikin um nøkur fá ár, tá barnatalið er vaksið.
2. Tingið biður skúlastýrið um at samráðast við sóknarstýrið í Sandavági um at lata Slættanesbørn fáa meira skúlatíð við núverandi lærarum ella fáa sett á stovn eitt forskúlalærara-embæti.
3. Slættanesmenn fáa eitt eintak av álitinum.

2.-viðgerð 21. august. Uppskot nevndarinnar samtykt við 17 atkv.

Skúlahús í Kollafirði.

1.-viðgerð 6. august og beint í kenslumálanevndina, 19. august framlagt hetta álit:

Í brævi dagssett 30. mei í ár biður Kollafjarðar sóknarstjórn tingið um at útvega sludning til eina skúlastovu inni í firði í Kollafirði.

Við umsóknini fylgir hvørki tekning ella kostnaðarætlan men upplýst verður,

- at* inni í firði eru 14 skúlaplígutug børn;
- at* har er leigað ein stova — av stødd ca. 25½ m³ — at halda skúla í og at eingin størri stova kann fáast til leigu;
- at* ætlanin er at fáa eitt annanlæraraembæti í Kollafirði, so at skúlagongdin — eisini inni í firði — kemur at verða meira;
- at* stovan, ið higartil er leigað, verður nýtt av húsfólkinum, tá ikki skúli verður hildin, og
- at* ikki er væntandi, at stovan kann fáast til láns, um skúlagongdin verður meira.

Sóknarstýrið hevur hugsað sær, at hóskandi stødd til eina nýggja skúlastovu er henda (2 m × 4½ m og ca 3 m høg) 67 m³ mátað innan, umframt eina gongd og eitt lítið rúm til lærarans.

Nevndin má ráða til, at hetta mál verður betur fyríreikað, áðrenn søkt verður um studning til skúlastovu í Kollafirði, og mælir tinginum til at samtykkja hetta

uppskot:

1. Málið verður goymt til næsta ár.
2. Skúlastjórnin verður biðin um at samráðast við sóknarstjórnina

fyrí Kollafjarðar sókn um málið og til næstu tingsetu koma við tekning og kostnaðarætlán.

3. Eitt eintak av hesum álití verður sent til sóknarstjórnina fyrí Kollafjarðar sókn.

2.-viðgerð 21. august. Uppskotið samtykt við 19 atkvøðum.

Skúlahús á Toftum. — Lærarahús í Svínø. —

Lærarahús á Skála.

Beint í kirkjunevndina. 14. septbr. frl. soljóðandi álit:

Fra Forstanderskabet for Fuglø og Svínø Sogns Kommune er der indkommet et Andragende om Statstilskud til Opførelse af en Lærerbolig paa Svínø.

Andragendet er bilagt en Tegning til Lærerbolig, ledsaget af Beskrivelse og Overslag.

Udvalget har gennemgaaet det foreliggende Materiale og kan anbefale, at der opføres en Lærerbolig efter den forelagte Plan, ligesom man finder, at de stipulerede Udgifter til Opførelsen ikke kan siges at være højt regnede efter det Omfang, Bygningen faar. Skulde man bemærke noget, saa skulde det være en Fremhævelse af, at der tænkes indrettet et Sløjdrum i Bygningens Kælderetage — et Forhold, som kan anbefales til Efterligning.

Fra Forstanderskabet for Næs Sogns Kommune foreligger et Andragende om Statstilskud til Ombygning af Skolebygningen i Tofte.

Det oplyses i Andragendet, at det stigende Børneantal i Skolen gør det tvingende nødvendigt at ansætte en Lærer til ved Skolen, hvorom der allerede er sket Ansøgning til Skoledirektionen. Ansættelse af en Lærer til gør det ogsaa nødvendigt at faa et Klasseværelse mere.

Udvalget har gennemgaaet den tilsendte Tegning med Beskrivelse og Overslag og finder efter Omstændighederne, at Opgaven løses tilfredsstillende paa det forelagte Grundlag, ligesom Byggesummen 14.000 Kr. formentlig heller ikke er for højt sat.

Forstanderskabet for Sjøv Sogns Kommune andrager om Statstilskud til Opførelse af en Lærerbolig i Skaale.

Der er først fremskaffet Tegning og Overslag, der senere er gennemgaaet og revideret af Hr. Arkitekt Havning, København.

Som Bygningen derefter foreligger projekteret er den beregnet til 12.000 Kr., hvilket er noget mere end der er beregnet for den tilsvarende Lærerbolig paa Svinø, men Bygningen i Skaale har noget større Dimensioner og er en Del bedre udstyret med Badekar og W. C., saa Udvalget skal afholde sig fra at udtale sig om Prisforskellen, der let kan bedømmes af Ministeriets Sagkyndige.

Uden iøvrigt hverken at raade til eller fra skal man dog bemærke, at medens man tidligere fra Tingets Side har været tilbøjelig til at holde paa Sten- eller Betonbygninger, er der her Tale om at bygge af Træ med Beklædning af galvaniserede Jernplader. Der er ikke Tvivl om at man kan faa en god og solid Bygning paa den foreslaaede Maade, men Udvalget er dog af den Formening, at der vil kræves en Del mere Vedligeholdelsesudgifter, da den udvendige Beklædning vel med kortere Mellemrum maa males for at kunne bevare Zinklaget paa Pladerne.

Der er gennem Tiderne mange Gange søgt om Statens Støtte til Opførelse af og i de senere Aar ogsaa til Udvidelse af alt opførte Skolebygninger, hvilke Andragender har været inødekommet.

Udvalget regner med, at disse Andragender bliver mødt med den samme Velvilje fra Statsmyndighederne og skal tillade sig at foreslaa Tinget at vedtage:

Lagtinget indgaar til Undervisningsministeriet med Andragende om sammes Medvirkning til, at der af Statskassen ydes Svinø Sogn, Næs Sogn og Sjøv Sogn indtil Halvdelen af Udgifterne ved Opførelsen af Lærerbolig i Svinø, Ombygning af Tofte Skole og Opførelse af Lærerbolig i Skaale.

2.-viðgerð 17. septbr. og 3.-viðgerð 19. septbr. Uppskotið samtykt við 21 atkvøðum.

Eykastudningur til skúlahúsinu í Miðvágl.

1.-viðgerð 7. septbr. og beint í kirkjunevndina. 21. septbr. framlagt hetta álit:

Skoledirektionen har forelagt Tinget en Skrivelse fra Forstanderskabet for Midvaag Sogns Kommune om eventuelt Statstilskud til et Centralvarmeanlæg i Skolen dersteds, der for Øjeblikket er under Ombygning.

Saadanne Varmeanlæg har i den senere Tid vundet en Del Indpas paa Færøerne; saaledes er der indlagt Varmeanlæg i den nyopførte Skole i Gøle, der er opført med betydeligt Statstilskud.

Udvalget har hørt rosende Omtale af saadanne mindre Varmeanlæg og det skulde synes at de særlig var paa deres Plads i en Skolebygning.

Da Skoledirektionen har forelagt Tinget Sagen med en Udtalelse om, at den mulig vil komme til at danne Forbillede for lignende Installationer, andre Steder, finder Udvalget, at der er al Anledning til at faa oplyst, hvad Stilling Regeringsmyndighederne vil indtage til dette og eventuelle fremtidige Andragender af samme Slags.

Udvalget vil derfor foreslaa:

Andragende fra Midvaag Sogns Forstanderskab om Statstilskud til Indlæg af Centralvarme i Midvaag Skole anbefales paa det bedste.

2.-viðgerð 21. septbr. og 3.-viðgerð 23. septbr. Uppskotið samtykt við 15 atkvøðum.

Fundats fyri føroyska—danska orðabók.

1.-viðgerð 1. august og beint í figgjarnevndina (sí uppskot til skipan ting skjal nr. 6). 21. august framlagt hetta álit:

I Skrivelse af 10. Oktober f. A. anmoder Undervisningsministeriet om Tingets Udtalelse i Anledning af et af Ministeriet efter Forhandling med Professor Brøndum-Nielsen udarbejdet Udkast til Fundats for „Færøsk—Dansk Ordbogsfond“.

Udvalget udtaler, at der ikke vil være Anledning til at foretage nogen Forandring i Udkastets §§ 1—4.

Derimod har man nedenfor stillet Ændringsforslag til § 5. Udvalget har intet imod, at D'Hrr. Professor Brøndum-Nielsen og Bibliotekar M. A. Jacobsen vælges til Medlemmer af Bestyrelsen — man anser det tværtimod naturligt —, men Udvalget finder det uheldigt, at noget Medlem af Bestyrelsen vælges paa Livstid og man ønsker ikke, at Valget skal fastslaaes i Fundatsen.

Forøvrigt har man ikke noget at indvende mod Udkastet i sin Helhed.

Forslag.

§ 5 i Fundats for „Færøsk—Dansk Ordbogsfond“ affattes saaledes:

„Fondets Bestyrelse bestaar af 3 Medlemmer, der vælges saaledes: 1 Medlem af Undervisningsministeriet, der fungerer som Bestyrelsens Formand, 1 Medlem af Universitetets filosofiske Fakultet og 1 Medlem af Færøernes Lagting. Valget gælder for 10 Aar. Betingelsen for Valgbarhed er, at den paagældende er en erfarende Sprogmand, kyndig i Færøsk og Dansk.“

2.-viðgerð 24. august og 3.-viðgerð 30. august. Uppskotið samtykt við 12 atkvøðum.

Landbúnaðarlógirnar á føroyskum máli.

1.-viðgerð 10. august og beint í kenslumálaneyndina. 9. september framlagt hetta álit:

Neyndin hevði hetta mál til viðgerðar í fjør, og samtykti tingið tå at goyma tað til í ár, so fáast kundi til vegar

1. ein umseting av útskiðtingarlógini og
2. upplýsingar um, hvussu skipað er í Noregi, har lógir eru galdandi bæði á landsmáli og ríkismáli og
3. hvussu støðan var í Íslandi, tå bæði íslenskt og danskt mál vóru nýtt sum lógarmál.

Í staðin fyri útskiðtingarlógina hevur formaður tingsins umsett lóg fyri Føroyar um búnaðarstevnur nr. 84, 31 mars 1926 til føroyskt mál. Viðvíkjandi nýtsluni av lógarmálinum í Noregi og Íslandi hevur amtmaðurin fingið til vegar svar frá kgl. dansk Gesantskab, Oslo, í brævi dagssett 28. november 1928, hvar upplýst verður, at norskar lógir verða skrivaðar annaðhvørt á ríkismáli ella landsmáli, tó bæði málini hava líka rætt, og at tað er undantøk, at lógir vera skrivaðar á báðum málum.

Viðvíkjandi nýtsluni av lógarmálunum í Íslandi hevur amtmaðurin fingið til vegar frá „Danmarks Repræsentation i Island“ Fr. de Fontenay, eitt søguligt yvirlit, „Det islandske Lovsprogs Historik“, frá umboðsvaldi Íslands har innihaldið í stuttum er hetta:

Tær lógir, sum danska kongsmaktin gjørdi galdandi fyri Ísland, vóru allar á donskum máli til 1763. Í tíðarskeiðinum frá 1763 til 1807 vóru mong lógboð fyri Ísland givin bæði á donskum og íslenskum máli og báðir tekstirnir vóru undirskrivaðir av kongi og víðkomandi kollegium.

Hetta galt serliga fyri tær lógir, sum gingu gjøgnum rentukamarið men størsti parturin av lóggávuni var enn sum áður á donskum máli. Aftaná 1807 og til 1859 var lóggávan bert á donskum máli, men frá árinum 1807 fylgdi við øllum lógum ein íslenskt umseting líka til 1859, men hin danski teksturin var avgerandi tå talan var um ívamála.

Við kongaliga reglugerð (Resolution) frá 27. mei 1859 var samtykt, at eisini hin íslenski lógteksturin skuldi vera undirskrivaður av kongi og víðkomandi ráðharra. Hiðan ífrá og til endan av árinum 1891 verður lógarmálið bæði á íslenskum og donskum við líka rætti fyri bæði málini. Eftir 1891 verða lógirnar givnar á íslenskum máli við danskari umseting.

Henda skipan galt til 1917 og eftir hetta ár er eingin donsk umseting komin av íslenskum lógum.

Meiriluti neyndarinnar (J. Kallsoy, J. H. Poulsen, P. M. Dam) heldur, at best var, um tingið kundi fingið útvegað, at allar okkara búnaðarlógir vóru umsettar til føroysk mál. Men nógvar av lógunum eru til viðgerðar á tingi og nýggjar búnaðarlógir kunnu væntast skjótt.

Meirilutin mælir til, at tær so við og við sum líkindi eru til, verða umsettar. Meirilutin heldur, at tað hevði týðning at fáa umsett okkara kommunalu lógir og samtyktir.

Mindretallet (Johan Poulsen og A. Samuelsen) genlager sin Udtalelse fra forrige Aar, der gaar ud paa, at vi som vort Parti anerkender Dansk Sprog som Færøernes Lovsprog og ønsker ikke at medvirke til Ændringer heri. Følgelig er vi imod Flertallets Forslag.

Uppskot.

Tingið gevur landsnevndini upp í hendur at fáa ein part av búnaðarlógunum umsettir til føroyskt mál so við og við, sum tær koma av nýggjum, líkasum hon eisini skal gera útvegir fyri at okkara kommunalu lógir og samtyktir verða umsettir effir sum líkindini eru til.

2.-viðgerð 11. septbr. uppskotið samtykt við 12 atkvøðum.

Føroyskt mál við útskiðtingina í Vestmanna.

1.-viðgerð 10. august og heint í kenslumálaneyndina.

Uppskot

landsnevndarinnar:

Hetta mál varð í fjør goymt til hesa tingsetu.

Landbúnaðarráðharrin hevur síðan sagt frá, at hann hevur einki at finna at tí, at útskiðtingarneyndin munnliga nýtur føroyskt mál í virki sínum, men at hon í øllum skrivligum starvi skal nýta Danskt, eins og brøv til neyndina og skjøl, ið verða at leggja fram í neyndina, skulu vera á danskum máli, tó er tað loyvt, har sum neyndin heldur tað tørva, at lýsa einstøk orð og máliskur við føroyskum orðum í parantes.

Meiriluti neyndarinnar heldur fast um, at útskiðtingarneyndin má verða at mæta javnt við landbúnaðarstevnu ella politirætt sýslanna o. t., og er tað gamal siður, at føroyskt mál óskert verður nýtt.

Landbúnaðarráðharrin man tí her vera á skeivari leið, og útskiðtingarneyndin man hava rætt til at nýta føroyskt mál í øllum virki sínum og eisini taka ímóti brøvum og skjølum, ið skriva eru á Føroyskum uttan at teimum, ið senda tey inn nýttir at leggja føroyska umseting hjá.

Annað er, um neyndin sjálv umsetir hesi skjøl, um tey skulu verða send ríkisstýrinum, og ríkisstýrið leggur tær treytur á, at tað ikki tekur við brøvum skrivað á Føroyskum.

Johan Poulsen ynskir ikki at seta fram uppskot.

Meiriluti neyndarinnar mælur tinginum til at samtykkja hetta

uppskot:

Svarað verður, at tingið heldur, at tað er fólki loyviligt at nýta føroyskt mál skrivliga og munnliga, tá ið tey venda sær til útskiðtingarneyndina.

24. august framlagt soljóðandi álit:

Nevndin skal vísa á álit og uppskot landsnevndarinnar, og vil mæla tinginum til at samtykkja hetta

uppskot.

1. Svarað verður, at tingið heldur, at tað má vera fólki loyviligt at nýta føroyskt mál skrivliga og munnliga, tá tey venda sær til útskiðtingarnevndina.
2. Eitt eintak av álitinum verður sent umsóknarmonnunum.

2.-viðgerð 2. september og 3.-viðgerð 5. september. Uppskotið samtykt við 17 atkvøðum.

Studningur til mentunarmál.

11. september framlagt frá fíggjarnevndini álit. 2.-viðgerð 13. september og 3.-viðgerð 16. september.

Nevndarálit

(Studningur úr økonomiska fondinum til mentunarmál o. a.).

Eftir uppskotinum til fíggjarsamtykt, ið landsnevndin hevur sett fram, eru at rokna við til studningar úr økonomisk fond 32.667 kr. — Nýtslupeningurin eftir roknskapinum fyri 1928 var 37.834 kr. 82 oyr.; har afturat kemur ca. 7000 kr., sum vøruhandilin hevur givið meira enn fíggjarsamtyktin vísir.

Longu í hesari tingsetu hevur tingið veitt studning til framsýningina í Keypmannahavn 1000 kr., til prentan av ritualinum 1534 kr., til brýr og lendingar kann ætlast at verða nýtt 9000 kr. og til vegir kann væntast, um uppskot frá fíggjarnevndini verður viðtikið av tinginum og gongur ígjøgnum á ríkisdegi longu til heystar 1930 at verða brúkt um 10.000 kr. —

Til mentunarmál o. t. verður her framsett málinum viðvíkjandi hesi

uppskot:

Úr økonomisk fond verður veitt:

Nr. 18: Studningur til skúlaskeið.

Øll nevndin: Til skúlaskeið í summarinum 1930 við enskum sum høvuðsfag verður veitt 500 kr. móti kvittan av formanninum í Føroya kennarafelag, tá skúlaskeiði er endað og frágreiðing fyriliggur.

Uppskotið samtykt við 19 atkvøðum.

Nr. 19: Studningur til træsmíðuskúla.

Øll nevndin: Til sniðkara Peter Poulsen í Havn verður játtað 200 kr. vegna lað námskeið, hann hefur havt við træsmíði (sløjd) sum høvuðsgrein.

Uppskotið samtykt við 22 atkvøðum.

Nr. 20: Studningur til studentagarðin í Reykjavík.

Ein minnilutur (J. H. Joensen, Nolsøe og A. Samuelson) ynskir ikki at seta fram uppskot.

Ein meirilutur (Dam, Niclasen, Patursson og Winther): Tingið veitir tí føroyska studentafelaginum 400 kr. sum styrk til eitt herbergi í tí studentagarði, sum Íslendingar eru um at fáa í lag í Reykjavík. Peningurin verður rindaður móti kvittan av nevndini fyri studentafelagið.

Uppskotið samtykt við 12 atkvøðum.

Nr. 21: Studningur til Chr. Matras.

Ein minnilutur (J. H. Joensen, Nolsøe og A. Samuelson) ynskir ikki at seta fram uppskot.

Ein meirilutur (Dam, Niclasen, Patursson og Winther): Tingið játtar magistara Kristian Matras 2000 kr. sum studning til granskan av tí føroyska málinum o. a.

Uppskotið samtykt við 12 atkvøðum.

Nr. 22: Studningur til Varðan.

Eitt minnital (J. H. Joensen, Nolsøe og A. Samuelson) ynskir ikki at seta fram uppskot.

Eitt minnital (Dam, Niclasen og Winther): Til felagið Varðan verður játtað 300 kr.

Ein minnilutur (Patursson): Til felagið Varðan verður játtað 500 kr.

Uppskotið frá Dam o. fl. samtykt við 12 atkvøðum.

Nr. 23: Studningur til forngrípafelagið.

Øll nevndin: Fyri árið 1929 veitir tingið til forngrípafelagið í studningi 290 kr. móti kvittan frá felagsnevndini.

Uppskotið samtykt við 21 atkvøðum.

Nr. 24: Studningur til barnaheim í Vestmanna.

Øll nevndin (undantikin N. Niclasen): Til barnaheimið í Vest-

mamma veitir tingið fyrri árið 1929 200 kr. móti kvittan av formanninum fyrri nevnd barnabólmsins.

Uppskotið samtykt við 18 atkvøðum.

Nr. 88: Studningur til barnablað.

Ein minniluti (J. H. Joensen, Nolsøe og A. Samuelsen) ynskir ikki at seta fram uppskot.

Ein meirilutur (Dam, Niclasen, Patursson og Winther): Tingið játtar til útgevan av tí føroyska barnablaðnum í studning 100 kr. móti kvittan frá Føroya kennarafelag.

Uppskot meirilutans samtykt við 12 atkvøðum.

Nr. 116: Studningur til málarakynstri.

Øll nevndin: Tingið veitir málaranum Samuel E. Joensen úr Mykinesi 400 kr. í studning til upplæran í málarakynstri við kunstakademiið í Keypmannahavn.

Uppskotið samtykt við 12 atkvøðum.

Nr. 120: Studningur til studeringur.

Øll nevndin: Í styrk til arbeiðsmann Johannes S. Guttessen í Havn veitir tingið 300 kr. til undirhald og skúlaútreiðslur fyrri son hansara Poul, sum fyrri tíðina gongur á Sorø akademi.

Uppskotið samtykt við 19 atkvøðum.

Nr. 123: Studningur til háskúlan.

Eitt minnital (J. H. Joensen, Nolsøe og A. Samuelsen) ynskir ikki at seta fram uppskot.

Eitt minnital (Dam, Niclasen, og Winther): Í studning til Føroya fólkaháskúla veitir tingið 2000 kr. fyrri árið 1929-30.

Ein minniluti (Paturson) í studning til Føroya fólkaháskúla veitir tingið 4000 kr. fyrri árið 1929-30.

Uppskotið frá Dam o. fl. samtykt við 12 atkvøðum.

Nr. 126: Studningur til Grim Kamban.

Eitt minnital (J. H. Joensen, Nolsøe og A. Samuelsen) ynskir ikki at seta fram uppskot.

Eitt fleirtal (Dam, Niclasen, Patursson og Winther): Tingið játtar móti kvittan av nevndini 200 kr. til felagið „Grímur Kamban“.

Uppskotið samtykt við 12 atkvøðum.

Nr. 142: Studningur til at studera.

Eitt fleirtal (J. H. Joensen, Niclasen, Samuelson og Winther) ynskir ikki at seta fram uppskot.

Minnilutin Dam, Patursson og Nolsøe: Tingið veitir Meinhard Arnold Hjelm úr Vági 300 kr. í studning til at studera fyri í Danmark.

Uppskotið fall, tí bert 10 atkvøddu fyri.

Umframt hesi mál, ið frammanundan eru nevnd, eru nevndini í hondum nøkur lögtingsmál, sum niðanfyri serliga skulu umrøðast.

Nr. 26. Studningur til uppmátan av gomlum húsum.

Málið var á tingi í fjør, men blev goymt til í ár; nevndin heldur, sum státt er, heldur ikki í ár at kunna ráða til at lata nakran peningastuðul til hetta endamál og setur fram hetta

uppskot:

Málið verður goymt til næsta ár.

Uppskotið samtykt við 12 atkvøðum.

Nr. 25: Studningur til landsbókasavnið.

Í brævi av 6. juni í ár søkjur stýrið fyri landsbókasavninum um hækkan av tingsins árliga studningi av 2000 kr. til bókasavnið, soleiðis at studningurin hereftir blívur 3500 kr. um árið og soleiðis, at allur studningurin blívur rindaður stýrinum hvørt árs 1. apríl.

Stýrið sigur frá, at kostnaðin við tí nýggja bygninginum til bókasavnið vil verða 15—20.000 kr. útyvir læg 60.000 kr. frá stat, tingi, bókasavni og forngripafelag, og má stýrið tí lána henda pening. — Tánn árliga útreiðsla til hetta lán vil verða 900—1200 kr. Umframt hetta má roknaast við, at tann nýggi bygningurin vil økja tann árliga driftskostnaðin.

Stýrið sigur eisini frá, at gevur tingið 3500 kr. og Havnar kommuna 1500 kr. árliga, kann væntast, at staturin økjur sín studning til 10.000 kr. árliga.

Nevndin má halda fyrí, at tá ið byggingin av tí nýggja húsinum til bókasavnið er komin so stutt á veg, at man ikki kann hava nakra síkra meining um, hvussu nógv kostnaðurin alt í alt vil blíva, og tá ikki kann væntast, at endiligt uppgerð kann fyriliggja fyrí langt inn í næsta ár, meinar nevndin, at tað longu í ár ikki er neyðugt at taka upp spurningin um hæðkan av tilskotinum til landsbókasavnið og setur fram hetta

uppskot:

Málið í sínari heikl verður goymt til næsta ár.

Uppskotið varð samtykt við 16 atkvøðum.

Studningur til træsmíðskeið á bygd.

25. septbr. framlagt frá fíggjarnevndini hetta

uppskot:

Til Snedkermester Peter Poulsen af Thorshavn bevilger Tinget 500 Kr. af økonomisk Fond til Iværksættelse af et 3 Maaneders Vandrekursus i Sløjd ude paa Bygderne i Sommeren 1930 mod at Statskassen bevilger 500 Kr. i samme Øjemed.

2.- og 3.-viðgerð 25. septbr. Uppskotið samtykt við 22 atkvøðum.

Studningur til registratur.

Bønarbræv frá hr. Anton Degn. Beint í millumtinganevudina viðvikjandi løgtingssøguni.

Studningur til málarakynstri og læru í vevnað.

21. septbr. fremlagt frá fíggjarnevndini soljóðandi álit:

Nr. 171. Tilskud til Uddannelse i Malerkunst.

Frk. Birgithe Johannesen af Thorshavn ansøger om Tilskud til Fortsættelse af Uddannelse i Malerkunst ved Kunstakademiet i København. --- Det oplyses, at Andragerinden har studeret Malerkunst i ca. 4 Aar, men nu paa Grund af økonomiske Vanskeligheder ikke kan fortsætte uden Understøttelse.

Der foreligger Anbefalinger, hvortil henvises.

Forslag

Af økonomisk Fond bevilges et Beløb af 400 Kr. til Frøken Bergilbe Johannesen af Thorshavn til Fortsættelse af Uddannelse i Malerkunst ved Kunstakademiet i København.

Nr. 172. Tilskud til Uddannelse i Vævning.

Hilfred Poulsen af Velbestad ansøger om Tilskud af 500 Kr. til Uddannelse i Vævning ved Søstrene Bengtsons Vævscole i Oslo.

Der foreligger Udtalelse og Anbefaling fra Kommunestyret i Kirkebø Sogn.

Et Mindretal (A. Samuelson, J. H. Joensen og Nolsøe) ønsker ikke at stille Forslag.

Et Flertal (Dam, Niclasen, Patursson og Winther) stiller følgende

Forslag:

Af økonomisk Fond bevilges Hilfred Poulsen af Velbestad et Beløb af 250 Kr. til Uddannelse i Vævning ved Søstrene Bengtsons Vævscole i Oslo.

2.-viðgerð 23. septbr. og 3.-viðgerð 24. septbr.

Uppskot 1 samtykt við 14 atkvøðum og 2 við 12 atkv.

Løgtingssøgunevndin.*Frágreiðing frá millumtinganevndini:*

Nevndin hefur í tíð farna árinum við formanni sínum havt ymsar ráðagerðir við dr. Scheel og landsdómara Chr. Barentsen og havt skjalaskrivara Anton Degn til at registrera og leita eftir skjølum á skjalasavnum í Keypmannahavn, sum týðning kunnu hava fyrri haðan at heinta upplýsingar í lögtingsins søgu. Hartil hefur formaðurin latið blaðstjóra C. Holm Isaksen registrera lögtingsmálini frá 1852—1878.

Dr. Scheel hefur higartil starvað við at fáa tillar til tingsøguna frá fyrndini og til o. u. 1550 og samtíðis gjøgnumgingið ein part av teim gomlu lögtingsprotokollunum. Sum tað sæst av brævi hansara til nevndina hugsar hann sær til í hesum ári at fara undir at skriva nakrar partar av søguni.

Landsdómari Barentsen hefur sagt frá, at tíð og heilsa ikki loyva honum føri til at starvast við hetta verk. Hann helt, at A. Degn kundi

vera okkum ein góður stuðul til at savna allar teir upplýsingar fáast kundi í Keypmannahavn.

Anton Degn hevur savnað eina góða nøgd av tilfari og heldur hann seg kunna gera seg lidnan í vetur.

Chr. Holm Isaksen hevur gjørt sítt starv liðugt við at gera register til lögtingsmálini í teim einstøku skjalapökkum frá 1852 og úteftir og eitt samlað register yvir øll tinginál frá 1852 — til tingtíðindini eru prentaði. Hartil hevur hann fingið nýggjar permir um skjalapakkarnar, har tær gomlu vóru forfarnar.

Av teim 4000 kr., sum nevndin hevur havt yvir at ráða, eru í hesum farnu 2 árum brúktar til dr. Scheel 2000 kr., til eftirleitan í Keypmannahavn (við A. Degn) 500 kr. Til registrering av lögtingsmálum frá 1852 (við Holm Isaksen): 400 kr. Til ferðing til eftirhyggjan og ráðagerðir, telegrammir o. t. (við formanninum) 150 kr. — Tað eru soleiðis eftir 950 kr. til brúks fyri nevndina av teim játtaðu 4000 kr.

Nevndin hevur hugsað um at latið upp til 500 kr. aftrat til tað arbeiði, Anton Degn hevur í hondum. Tá tað er liðugt skuldi kunna ætlast, at fingið var greitt skil á mest øllum tí skrivliga tilfari, sum er at fáa í Danmark og Føroyum hesum máli viðvíkjandi frá o. u. 1530—40 og til nú.

Hesum umframt verður tó at rokna at eftirhyggja lögtingsprotokollirnar, sum dr. Scheel hevur í hondum.

Nevndin kann annars ikki so væl ætla um, hvat ið verður til útlegg á komandi ári. Tað var ynskjandi, at ein forngranskari — arkæolog —, sum fyrr hevur verið nevnt fekst til at kanna eftir teim gomlu bygdatingstøðum, men um nakað hesum viðvíkjandi fæst í lag, er ikki gott at siga.

Dr. Scheel hevur higartil havt 1000 kr. um árið fyri sítt starv.

Tað hevði verið hent, um nevndin kundi havt atgongd til at nýtt — umframt teir peningar, ið eftir standa — upp til 2000 kr. til næstu Ólavsvøku.

24. septbr. framlagt frá figgjarnevndini hetta uppskot:

Frá lögtingssøgunevndini fyriliggur frágreiðing um tað mál, ið hon hevur haft í hendi. Millum annað ber hon fram, at Bærantsen, dómari, vegna tíð og heilsu hevur borið seg undan at luttaka í arbeiðinum. Nevndin hevur so umframt dr. Scheel heitt á Anton Degn og C. Holm Isaksen til eftirleitan og registreran og í annan máta at hjálpa til at savna saman tilfar.

Vit vísa annars á frágreiðing lögtingssøgunevndarinnar.

Av tí peningi, ið nevndin hevur haft um hendi til útreiðslur hesi sak viðvíkjandi, eru nú 960 kr. eftir, men hon heldur at tað kundi verið gott og vil verða neyðugt at hon aftur í ár fær loyvi til at brúka nakað meir av peningi og biður tingið um at játta henni o. u. 2000 kr.

Nevndin heldur, at hetta arbeiði ið her er byrjað sjálvandi má haldað áfram til tað er liðugt og má tí mæla til at tingið játtar hesi umsókn.

Uppskot.

Tingið játtar lögtingssøgunevndini av økonomisk fond inntil 2000 kr. til tað í álitinum nevnda starv, umframt 950 kr. ið eftir standa av studninginum frá 1927.

2.-viðg. 25. sept. og 3.-viðg. 26. sept. Uppskotið samtykt við 15 atkv.

Útgáva av ritualinum á føroyskum máli.

Beint í fíggjarnevndina. 4. septbr. framlagt soljóðandi álit:

Í brævi av 11. juli í ár sigur próst Dahl frá, at ritualið á føroyskum máli samsvarandi brævi frá kirkjuministeriinum nú er prentað í H. N. Jacobsens prentsmíðju í 500 eintøkum og biður hann um, at kostnaðin, pappír, prenting, bind, innbinding, sum eftir uppgerð er 1534 kr., má verða goldið av lögtinginum.

Próvstin sigur frá, at einki er roknað uppí fyri sjálvt arbeiðið og at heldur einki skal verða goldið fyri tað.

Eftir samtykt av lögtinginum í 1918 — Løgtingstíðindi fyri 1918, síðu 113-14 — hevur tingið játtað at bera kostnaðin við prenting og annað av ritualinum á føroyskum máli, og so státt setur nevndin fram hetta

uppskot:

Kostnaðurin við pappír, prenting, bind og innbinding av rituali á føroyskum máli 1534 kr. verða at rínda av økonomisk fond móti kvittan av prósti J. Dahl.

2. viðgerð 6. septbr. og 3.-viðgerð 9. septbr.
Uppskotið samtykt við 19 atkvøðum.

Útgáva av føroyskum kirkjuløgum.

Beint í fíggjarnevndina. 25. septbr. framlagt hetta

uppskot.

Til Paabegyndelse af Udgivelsen af den første Samling af færøske Kirkemelodier bevilger Tinget af økonomisk Fond et Beløb af indtil 500 Kr. mod Kvittering af Lærer J. Waagstein af Thors-havn. — Beløbet udbetales naar den første Udgivelse foreligger med Opgørelse over Omkostningerne ved Udgivelsen.

2.-viðgerð 25. september og 3.-viðgerð 26. september.
Uppskotið samtykt við 15 atkvøðum.

Kirkjur

(sí yvirlit frá próstinum, tingskjal nr. 7).

Skálavíkar kirkja.

21. august framlagt hetta álit:

Kirkjustýrið hefur fyrirlagt tinginum eina sak um eina stærri viðgerð við kirkjuna í Skálavík.

Kirkjan vísur seg at vera so illa farin, at tað verður neyðugt at taka burtur ið hvussu er ein part av takverkinum forutan fróður. Kirkjan er nú tækt við nævur, so rímuligast var at hon aftur varð gjørd í stand við nævurtaki, men av tí, at tað nú ikki er møguligt at kunna fáa nævur her, er eisini skotið uppá at gera hana aftur við jarnplátutaki. Hetta vil tó føra við sær, at alt takverkið má takast burt og nýtt setast í staðin og saman við tí er skotið uppá at hæðka veggirnar. Ein slík stærri viðgerð vil helst dyrka ábótina á kirkjuni nakað nógv.

Ein limur av kirkjunevndini hefur nýliga verið í Skálavík og hugt at kirkjuni og havt samrøðu við fann mann, sum hefur gjørt uppskot til ábót og kostnaðarætlan og við meinighetsráðið. Tey komu ásamt um, at kirkjan helst skuldi gerast aftur sum hon stendur við nævurtaki, men av tí tað ikki kundi væntast at fáa nævur fyrr enn í september—oktober mánaði, hildu allir partar, at tað var best at bíða við ábótini til næsta ár og taka hana tá í góðari tíð. Tey ræddust fyri at koma undur vetur við tekingini. Tað var hildið, at man kundi verja so vítt gjørligt móti tí skaða, sum skeddur er; hóast tað ikki vildi prýða kirkjuna, helt man seg kunna bota tað so, at annar skaði ikki skeddí.

Sum málið nú liggur vil nevndin eisini ráða til, at sakin verður goymd til næsta ár, og at tað verður givið kirkjustýrinum upp í hendur, at syrgja fyri, at Skálavíkar kirkja aftur verður sett í sámuligan og forsvarligan stand.

2.-viðgerð 24. august. Uppskotið samtykt við 15. atkvøðum.

Haldórsvíkar kirkja.

21. september framlagt soljóðandi álit:

Ved Skrivelse af 12 Maj 1929 fra Formanden for Menighedsraadet for Haldersvig Sogn fremsendes til Tinget et Andragende fra Menighedsraadet af 30. April 1929, hvori der fremsættes Besværing over, at der ikke er gjort noget for at reparere Kirken i Haldersvig, der mends at være i saa faldefærdig Stand, at det kan resikeres, at Tag og Klokketaarn kan falde ned over Menigheden.

I nævnte Andragende udtales det, at Kirken ogsaa er for lille til Menigheden og at man ønsker den udvidet efter en paaapeget Plan, hvorefter

Lagtingets Formand anmodes om at lade fremskaffe en Tegning og Overslag over Udgifterne ved den nævnte Tilbygning og Udvidelse af Kirken.

Tømmerne Frits Hansen og Zacharias Jacobsen af Thorshavn har derefter efter Kirkeinspektionens Opfordring foretaget en Synsforretning over Kirken og beregnet Omkostningerne ved en Reparation. De finder, at de nødvendige Reparationer vil beløbe sig til en Sum af 6000 Kr.

De har derefter gjort et Udkast til Ombygning af Kirken med Overslag over Omkostningerne derved og kommer til en Sum af 23.000 Kr. Dette Udkast, der er forelagt Tinget, er ikke en Tegning, som man kan foretage nogen nøjagtig Bedømmelse af, men foreligger kun som en Grundplan og et Standrids af Bygningen.

Udvalget vil derfor raade til, at der fremskaffes mere detaljerede Tegninger med nøjere Angivelser af Konstruktioner, eventuelt en kritisk Gennemgang af hele Projektet.

Udvalget vil dog til det foreliggende Projekt paapege nogle Enkeltheder, som formentlig bør tages under nøjere Overvejelse.

Den Del af Kirken, der er afdelt til Kor, synes uforholdsmæssig stor. Taarnet har en Diameter af ca. 9 Alen og man er en Del i Tvivl om det er forsvarligt at lade en Tømmerkonstruktion delvis bære Taarnets Vægt. Der er ikke angivet, hvorledes Tagkonstruktionen tænkes udført. Kirken har en Bredde af ca. 20 Alen, saa med den Længde, de forskellige Spær faar, forekommer de angivne Dimensioner — 6×7^a — yderst spinkle, medmindre der er tænkt paa solid Understøbning.

Man kan ikke se, om der er beregnet Bjælker i Kirken. Hvis dette ikke er Tilfældet, forekommer det Udvalget, at Murene vanskelig kan bære Trykket af et Tag med den Vægt, som et Grønsværtstag har. De lukkede Stolestader med Dør ud til Midtergangen anser man hverken for smukke eller hensigtsmæssige.

Udvalget finder heller ikke, at det er nødvendigt at bygge et større Pulpitur, da dette vil fordyre Kirken ikke saa lidt og altid senere kan tilbygges, om Pladsforholdene kræver det. Der synes overhovedet ikke at være Anledning til at bygge en Kirke i Haldersvig med Siddeplads til 300 Mennesker.

Uden at gaa nærmere ind paa Sagen har Udvalget ikke ment at ville tilbageholde disse Bemærkninger.

Skønt den foreslaaede Ombygning vil berøve Kirkens dens nuværende ejendommelige Karakter, vil Udvalget dog ikke fraraade, at den bliver foretaget, hvis Menigheden ønsker det og vil paatage sig de Ofre, der formentlig nødvendigvis vil følge med for Menigheden. Der opnaas derved, at der fremkommer i overvejende Grad ny Kirke. Omkostningerne, der er anslaaet til 23.000 Kr., vil formentlig i nævneværdig Grad kunne reduceres, f. Eks. ved Udeladelse af Pulpituret og ved en Reduktion af Taarnet som foran paapeget.

Udvalget skal derfor tilraade Tinget at vedtage, at der stilles i Udsigt, at der af Kirkefonden vil blive bevilget en betydelig Del af de medgaaende Udgifter.

Som Vejledning for Kirkeinspektion og Menighedsraad vil Udvalget udtale, at man vilde finde 10-12.000 Kr. passende.

1 Henhold hertil skal man foreslaa:

- 1) Vedlagte Tegning til Udvidelse af Kirken i Haldersvig tilstilles Kirkeinspektionen med Udvalgets Bemærkninger.
- 2) Kirkeinspektionen anmodes om at forhandle med Haldersvig

Menighedsraad om Sagen, hvorefter den paany forelægges Tinget.

- 3) Til eventuel Ombygning af Kirken i Haldersvig vil der af Kirkefondets Midler blive bevilget et passende Tilskud.

2.-viðgerð 21. septbr. Framlagt hetta broytingaruppskot:

Som nyt Punkt 4 indsættes:

Saaframt vedkommende Menighedsraad under de i Punkt 2 ommeldte Forhandlinger maatte foretrække den af Tømremester Niels H. Argir under 5 Marts 1926 planlagte Reparation og Udvidelse af Kirken i Haldersvig, bemyndiges Kirkeinspektionen til efter forudgaaende Licitation uden ny Forelæggelse for Tinget at lade dette Arbejde udføre, naar Aarstiden tillader det.

Udgifterne, 6800 Kr., afholdes af Kirkefonden.

3.-viðgerð 23. september. Broytingaruppskotið og nevndaruppskotið samtykt við 17 atkvøðum.

Gøtu kirkja.

21. august framlagt hetta álit:

Meinighetsráðið í Gøtu hevur í ár eins sum síðsta ár sent umsóku til tingið um studning til byggjan av einari nýggjari kirkju í Gøtu.

Tað er nevndin, sum hevur málið til viðgerðar, kunnugt, at kirkjan í Gøtu ikki er í góðum standi, hon er eisini gomul, bygd av træ og sum meinighetsráðið greiður frá, tvær ferðir farin av grundini av vindi.

Nevndin heldur, at tey pláss, hvar kirkja hevur verið av gamlari tíð, og sum eru komnar til avbreks, sum regul eiga at hava fyrirum fyrir tey pláss, hvar talan er um at byggja kirkju av nýggjum. So státt heldur nevndin, at tað má verða plíkt fyrir tingið at hjálpa Gøtumonnum við at fáa teimum eina hóskandi kirkju aftur, nú henda gamla stendur fyrir falli. Nevndin heldur eisini, tað er hóskandi, at ein nýggj kirkja verður sett ímillum báðar tær gomlu bygdirnar við Gøtugjógv, hvar eisini ein bygd veksur upp nú.

Gøtu meinighetsráð sigur frá í teirra umsókn, at íbúgvararnir í Gøtu eru fúsir til at veita tað hjálp, teir kunna, fyrir at fáa kirkju gjørdar og fyrir at lætta kirkjugrunninum um kostnaðin.

Hetta heldur nevndin má krevjast, eisini tá tað stendur á at byggja av nýggjum, hvar kirkja hevur verið fyrr. Tað hevur verið vanligt, at íbúgvararnir hava gjørt plíktarbeiðið, deils við at fáa tilfar til vegar og deils við arbeidshjálp til bygging og í seinru árum eisini við munagóðum peningastuðli.

Í síðstu tingsetu varð samtykt at gera kirkjufólkinum kunnugt, at tingið í framtíðini ikki vildi veita styrk til nýggjar kirkjur, tá ikki planur

og kostnaðarætlan er góðkent av tinginum, áður enn arbeiðið er byrjað. Slíkt er ikki framkomið til tingið í ár frá Gøtu meinigheitsráði, hóast tað má vera teimum kunnugt at tingið krevur tað, og hetta má tingið halda fast óvikiliga.

Nevndin heldur tí av hesi orsøk, at málið um kirkju í Gøtu ikki kann vera framt fár, og nevndin heldur ikki, at tingið kann taka fasta støðu til málið, fyrr enn tað liggur greitt fyri, hvat og á hvønn hátt íbúgvararnir vilja styðja kirkjubyggingina.

Nevndin heldur sum áður sagt, at hetta mál eigur at vera framt so skjótt sum til ber, men av tí, sum liggur til skjals í sakini, kann tað ætlast, at tað ikki er pátrvingjandi neyðugt at fara og byggja áður enn alt, sum má krevjast, liggur greitt fyri.

Nevndin heldur tí vera best at geva kirkjustýrinum upp í hendur at samráðast við meinigheitsráðið í Gøtu um sakina, og til næsta ting framkoma við tí, sum krevst.

Nevndin skal tí mæla tinginum til samtyktar:

- 1) Málið um bygging av nýggjari kirkju í Gøtu verður niðurlagt til næsta ár.
- 2) Kirkjustýrið verður biðið um at samráðast við meinigheitsráðið í Gøtu 1) um at fáa fram uppskot og kostnaðarætlan til eina nýggja kirkju fyri Gøtunar og 2) fáa bindandi lyfti um, hvat íbúgvararnir sjálvir vilja lafa í arbeiði og peningi.

2.-viðgerð 24. august. Uppskotið samtykt við 15 atkvøðum.

Kirkja við Norðskála.

24. august framlagt álit:

Frá nøkrum íbúgvarum í Norðskála, Oyri og Svínáum er komin ein umsókn til tingið um hjálp til at byggja eina kirkju við Norðskála.

Í eini yvirlit yvir kirkjurnar í Føroyum, sum próstin eftir áheitan frá formanni tingsins hevur sent tinginum, nevnist millum nýggjar kirkjur í Føroyum, sum tørvur er á at fáa bygdar, eisini kirkja við Norðskála.

Nevndin kann vera á einum máli við próstin og íbúgvararnar, at tað er tørvur á at fáa kirkju har, og tað sýnist sum kirkjufólkið har eisini vil taka nakran munagóðan part í útreiðslunum við tað teir siga, tað er teknað 5000 krónur í peningahjálpi, harav 2400 kr. eru betaltar; harfyriutan vilja teir ivaleyst við pligtarbeiði hjálpa til at skaffa tilfar til vegar og kanska annað.

Nevndin heldur tó ikki at tingið í ár kann taka nakra fasta støðu til málið, tí sum øllum kunnugt hevur kirkjukassin ongur midlar, men skuld, og stórar umbøtingar á kirkjum standa fyri, og gamlar kirkjur standa fyri at gerast av nýggjum.

Harfyriutan gjørdi tingið eina samtykt síðsta ár, at tingið ikki vil veita styrk til nýggjar kirkjur, tá ikki planur og kostnaðarætlan er góðkent av tinginum áðrenn arbeiðið byrjar. Slíkt heldur nevndin, at kirkjufólkið

við Norðskála eigur at fáa fram, helst í samráð við kirkjustýrið, og so venda sær aftur til tingið næsta ár. Nevndin ivast ikki í at tingið eftir tí stöðu tað altíð hevur tikið til kirkjubýggjng í Føroyum, eisini vil søkja sær ráð til at styðja hesa kirkju við einum hóskaði tilskoti, tá málið liggur soleiðis fyri, at tað er forsvarligt at fara undir byggingina.

Nevndin skal loyva sær at mæla tinginum at svara:

- 1) Kirkjustýrið verður biðið um at samráðast við nevndina fyri kirkjubýggjng við Norðskála um, hvat kirkjufólkið sjálvt kann veita til kirkjuna; og eftir samráð við nevndina skaffa fram tekning og kostnaðarætlan.
- 2) Tá hetta er fingið til vegar, verður málið aftur lagt fyri tingið.

26. august framlagt hetta broytingaruppskot frá Weihe:

Vegna tess, at málið kann ætlast at liggja nakað øðrvísi fyri nú enn tá nevndin kom fram við sínum áliti, við tað at nú er bæði planur og kostnaðarætlan skaffað til vegar, og grundin soleiðis á nakran hátt má ætlast at vera tikin undan tí stöðu, nevndin hevur tikið í hesum máli, loyvi eg mær tí at seta fram hetta broytingaruppskot til uppskot nevndarinnar:

Í staðin fyri punkt 1 í nevndarinnar uppskoti setist:

Til kirkjuna við Norðskála verður — um tollógin kemur aftur í gildi og kirkjugrunnurin harvið fær nýggjar inntøkur — av kirkjugrunninum at veita ein studningur uppá 14.000 kr. at rinda við 4000 kr. í 1930, 4000 kr. í 1931 og 6000 kr. tá kirkjan er liðug.

2.-viðgerð 28 august og 3.-viðgerð 4. september. Framlagt soljóðandi broytingaruppskot frá nevndini:

- 1) Tingið er sinnað til at styðja kirkjun í Norðskála við hóskaði peningastuðli.
- 2) Kirkjustýrið verður biðið um at samráðast við nevndina fyri kirkjubýggjng við Norðskála um, hvat kirkjufólkið sjálvt kann veita til kirkjuna í peningi og arbeiði; og um fyriliggjandi tekning og kostnaðarætlan.
- 3) Tá hettar er fingið til vegar verður málið aftur lagt fyri tingið.

Weihe tók sítt uppskot aftur, og broytingaruppskotið varð samtykt við 16 atkvøðum.

Kirkja í Hovi.

21. august framlagt hetta álit:

Við brævi, dagssett 26. mai 1929, minur kommunustýrið fyri Hovs sókn á, at teir í fjør bóðu lögtingið um loyvi til at flytta tað tað gomlu Vágs kirkju til Hovs, og at teir bóðu um studning til útreiðslurnar. Útreiðslurnar

eru av arkitekti Hovgaard roknaðar til at verða 12.000 krónur.

Síðani hevur sóknarpresturin fyri Suðuroya syðra prestagjald í brævi av 10. októbir 1928 vent sær til kirkjustýrið, hvári hann greiður frá, at tað er ætlan hjá fólkið í Hovi at savna saman pening ella kanska halda eina basar fyri at fáa nakað av midlum til vegar til kirkjuna; men tey halda seg ikki kunna fara undir tað, fyrr enn tey fáa víst um at halda æntin tey kunna fáa tað gomlu kirkjuna í Vági ella ikki.

Hartil hevur kirkjustýrið svarað (sí skjal, ið er viðlagt sakini), at teir halda tað vera ivingasamt, um tað kann loysa seg at flyta tað gomlu kirkjuna. Ið hvussu er, má tað verða granskað av skilamonnum, hvussu skikkað træverkið í henni er, og ein slík granskan kann neyvan gerast fyrr enn tað er hildið upp við at nýta hana sum kirkju -- við øðrum orðum ikki fyrr enn tann nýggja kirkja í Vági er fullførd og tikin til brúks. Ennviðari má tað gjølla roknað út, hvat flyting eg uppseting aftur í Hovi vil koma at kosta; og so til síðst, at tað vil hava nógv at týða fyri at fremja málið, at meinigheitin í Hovi vil taka part í útreiðslunum.

Meinigheitsráðið í Vági hevur í viðlagdum brævi sagt at teir einki hava ímóti, at tann gamla kirkjan har verður flutt til Hovs, men teir leggja við, at teirri ynskja, um so verður, at hon verður reist aftur so vordin sum hon er (í den gamle Stil).

Nevndin, ið hevur málið til viðgerðar, skal loyva sær at vísa á tað, ið er sagt um kirkju í Gøtu, at man heldur, at tær gomlu kirkjurnar máa sum regul eiga fyrimum fyri nýggjar. Heldur ikki kann man halda, at ein kirkja í Hovi kann verða millum tær, sum fyrst er tørvur at fáa settar upp.

Tað er eftir kortinum um 2 km. millum eingjagarðarnar í Hovi og Porkeri og tað má vera toluliga gott at ganga, so tað kann ikki sigast at vera reiðuliga torførur kirkjuvegur.

Men av tí, at tann gamla kirkjan í Vági kann verða fal fyri Hovbingar, heldur nevndin seg kunna mæla til, at hon verður flutt hagar við teimum vilkorum, at tað kann ske utan størri útleigg fyri kirkjugrunnin. Annars kann man verða á einum máli um tað sum kirkjustýrið hevur svarað prestinum fyri suðuroya prestagjald.

Av tí, at tað helst vil vara eina góða tíð enn, áðrenn Vágs kirkja verður liðug og kann takast í brúk, hevur henda sak ongan hast, og man kundi bíðað við henni fyri fyrst, tó vil nevndin mæla tinginum til at samtykkja, at tað verður svarað forstanderskapinum fyri Hovs sókn:

- 1) Tingið hevur einki ímóti, at tann gamla kirkjan í Vági, tá hon verður fal, verður flutt til Hovs og uppsett har.
- 2) Kirkjustýrið verður umbíðið at granska málið um tað kann loysa seg at flyta kirkjuna og samráðast við kirkjufólkið (forstandarskapið?) í Hovi um, hvat íbúgvarnir sjálvir vilja lata í arbeiði og peningi.
- 3) Sakin verður aftur fyriløgd komandi lögtingi.

21. august framlagt hetta broytingaruppskot frá Dam og Viðstein:

Hovi hevur í longar tíðir onga kirkju átt, hóast bygdarnavnið og søgan sigur, at í gomlum døgum høvdu Hovbingar sítt „gudahov“.

Tá nú Hovbingar aftur vilja reisa gudsdyrkingarhús og bera fram væl skiljandi grundir halda vil javnaðarmenn, at tingið, tá nú kirkjurnar eina ferð eru tingsins, eiga at vera Hovbingum beinasamt.

Vit loyva okkum tí at mæla sakini til frama og mótmæla nevndarálitinum har skotið verður til, at vegurin millum Porkeri og Hovi er nýtiandi kirkjuvegur hjá Hovbingum. Nevndin má vita, sum upplýst er í brævi frá Hovbingum dagsett í mai 1926, at fjøll er bygdanna millum og brætt-

lendis og ofta illgongd. Í sama brævi færa Hovbingar fram, at oftum kann tað vera lívsfarligt hjá børnum at koma til Porkeriskirkju.

Hovbingar krevja ikki nýggja kirkju og er peningurin ikki stórur, teir ynskja, ið hvussu er einki at samanlíkna við, hvat aðrar bygdir og sóknir hava fingið í teirri seinastu tíðini. „Beskedenhed er eu Dyd“, siga Danir. Vit meina, at tinglimurnir eiga at virðiseta hesa Hovbinganna „Beskedenhed“.

Uppskot

Í staðin fyri 3 í nevndarálitinum setist:

Tingið játtar til flyting og uppseting í Hovi av teirri gomlu kirkjuni í Vági 12.000 kr. ífall tilfarið í kirkjuni er nýtiligt til uppsetingar.

2.-viðgerð 24. august og 3.-viðgerð 30. august. Broytingaruppskotið fall, tí bert 1 atkvøddi fyri og uppskot nevndarinnar varð samtykt við 14 atkvøðum.

Kirkjan í Hósvík.

21. septembir framlagt hetta álit:

Til tingið er komið ein umsókn frá harra Gudmund Danberg um, at tað av tinginum verður latið 2.000 kr. afturat tí, sum fyrr er samtykt til kirkjuna í Hósvík.

Kirkjan í Hósvík skuldi eftir kontrak, sum er samtykt av byggimeistarinum, sum hevur hana fyrí akkord, verið liðug til 1. apríl í ár, men hon er enn ikki heilt liðug og úr hondum latin av byggimeistarinum.

Harra Gudmund Danberg hevur latið nevndini upp í hendur millum annað eina uppgerð yvir inntøkur og útreiðslur av kirkjuni og vísir henda uppgerð, sum tó enn ikki er gjølla granskað, at kirkjan, tá alt er betalt, eigur eftir av tí, sum tingið samtykti til hennara síðsta ár, um 140 kr.

Eftir er tá at skaffa, undantikið orgul, sum ikki endaliga kann sigast at vera neyðugt, eftir frágreiðing frá Danberg, altartoy, doypufat og annað, sum eftir somu frágreiðing kemur at kosta einar 700 kr.

Tað ræður um, nú kirkjan er liðug, at byggjunevndin um neyðugt við hjálp frá kirkjustýrinum — má kunna skaffa hesi neyðturvuligu ting og venda sær aftur til tingið næsta ár við endaligari uppgerð fyri kirkjuni.

So stutt skal nevndin mæla til samtyktar:

Svarað verður Gudmund Danberg:

Tá kirkjan í Hósvík er liðug og endaligur rokniskapur liggur fyrí, kann byggjunevndin aftur venda sær til tingið, sum tá vil veita ein hóskandi part av tí, ið árestar til at gera kirkjuna í nýtuligan stand.

2.-viðgerð 23. septembir. Uppskotið samtykt við 17 atkvøðum.

Kirkjugarður í Kunoy.

24. august framlagt hetta álit:

Í síðstu tingsetu endurnýggjaði tingið eina samtykt frá 1921 viðvíkjandi kirkjugarði í Kunoy, sí tinglíðindi fyrir 1921, síða 125. Tað vóru 14 m. av garði, ið skuldi hækast av tí, at ein vegur, sum var lagdur, hevði gjørt kirkjugarðin ov lágan.

Orðurin skuldi gerast bert av gróti og teir finga álegg um at gera tað við pliktarbeði, men kirkjukassin vildi geva tað, sum gekk til neyðturvuligt tilfar (borir, cement? og formansløn); tó er lagt við, at 8 mans skuldu arbeiða pliktarbeði fyrri hvønn dag, formaðurin arbeiddi.

Hetta arbeiði sigist nú at vera liðugt og kommunustýrið fyrri Kunoyar, Mikladals og Húsar sóknum skrivar at tað til tilfar og formansløn er gingið 307,46 kr.

Eftir einum øðrum skjali frá somu kommunustýri, sum eisini er viðlagt sakini, verður upplýst, at 56 menn hava latið í pliktarbeði tilsaman 784 tímar. Roknar mann 8×10 tímar til hvønn formansdag, gevur hetta umtrent 10 formansdagar. Við sakini liggur kvittað rokning frá formanni P. L. Sørensen fyrri 11 dagar á 10,50 kr. — 115 kr. 50 oyr., Har fyruttan sæst at vera gingið 2½ tunna av cementi á 20 kr. — 50 kr., tilsaman 165 kr. 50 oyr. Hetta skuldi eftir tingsins samtykt verði tann peningamongd, sum teir skuldu haft av kirkjugruninum.

Nevndin skal tí mæla tinginum at samtykkja:

Kirkjustýrið fær heimild til at útreiða til „Kunø, Mygledal og Husum Sogne“ 165 kr. 50 oyr. fyrri tilfar og formannsløn til kirkjugarðin í Kunoy.

2.-viðgerð 28. august og 3.-viðgerð 2. seplembir. Uppskotið samtykt við 17 atkvøðum.

Kirkjugarðar í Haldorsvík og við Norðskála.

12. seplembir framlagt hetta álit:

Í tingsetuni 1928 lovaði tingið at geva studning til kirkjugarðar í Haldorsvík og Norðskála, men av tí, at sakinar ikki lógu nóg greitt fyrri, var ikki játtað nokur viss peningamongd.

Báðar sakir eru komnar aftur á ting í ár, men kunnu enn ikki sigast at vera heilt greiddar. Av tí ivaleyst tørvar er á, at kirkjugarðar verða byggd-ir í báðum støðum og sakinar nú liggja so mikið greiddar, at tingið kann hava nokurlunda ætlan um, hvat útreiðslur, tær vilja føra við sær, heldur nevndin tað verða høvi til, at nakað víst kann lovast umsøkarunum. Tað er komið fram, at í báðum støðum ætla teir at byggja av steinstoypu (beton) vegna ringt grótfangi, og tí kann tingið einki hava ímóti, hóast væl lagdir grótgardar mugu sigast at vera prýðuligari.

Tá tingið hevur játtað styrk til brúgvær uppi á landi hevur verið siður at lati o. u. $\frac{3}{5}$ partar av cementi og formannsløn; tilfikt heldur nevndin eisini kundi verið hóskandi í hesum máli. Eftir ætlan koma at fara út við 40 tunnur av cement til hvønn av hesum kirkjugarðum.

So státt skal nevndin loyva sær at mæla tinginum til samtyktar:

- 1) Tá Haldorsvíkar sókn hevur gjørt kirkjugarð eftir viðlagdu umsókn, vil tingið av kirkjugrunninum veita sóknini $\frac{3}{5}$ av útreiðslunum til cement og formannsløn.
Tað skal vera loyviligt at gera garðin av steinstoypu (beton). Ansað verður eftir, at í minsta lagi 8 manns arbeiða fyri hvønn dag, formaðurin tekur løn.
- 2) Tá kommunustýrið fyri Eiðis sókn hevur latið passaligt og forsvarligt stykki girða inn til kirkjugarð við Norðskála, verður av kirkjugrunninum veitt teimum $\frac{3}{5}$ av útreiðslunum til cement og formannsløn.
- 3) Tað skal vera loyviligt at gerða garðarnar av steinstoypu (beton). — Ansað verður eftir, at í minsta lagi 8 manns arbeiða fyri hvønn dag, formaðurin tekur løn.

2.-viðgerð 14. septembir. Uppskotið samtykt við 16 atkvøðum.

Studningur til kirkjuúrið á Tvøroyri.

Uppskot landsnevndarinnar:

Av tí, at kirkjuúr eru sjáldsom í Føroyum og eru uppsett ikki av kirkjuligum, men av borgarligum orsøkum, og kirkjustýrið tí eisini áður ikki hevur kunnað veitt styrk til at halda tilik úr í góðum standi, serliga við tað, at kirkjugrunnurin hevur so lítlan pening at ráða yvir, mælir meirilutur nevndarinnar lögtinginum til at samtykkja hetta uppskot.

Johan Poulsen ynskir ikki at seta fram uppskot.

Uppskot.

Løgtingið góðkennir ta støðu, kirkjustýrið hevur tikið.

7 august varð hetta uppskot samtykt við 13 atkvøðum til gerðabókina.

Fiskivinna, grind o. t.

Fiskivinna undir Grønlandi.

1.-viðgerð 31. juli og beint í fiskivinnunevndina. 4. septbr. framlagt álit (sí tingskjal nr. 10).

2.-viðgerð 6. septbr. og 3.-viðgerð 9. septbr.
Uppskotið samtykt við 23 atkvøðum.

**Nevndarálit viðvíkjandi loyvi til at fiska innanfyri
mark undir Grønlandi.**

19. august framlagt soljóðandi álit:

Undertegnede Udvalg har modtaget Telegram af 17. ds. fra A/S „Tjaldur“, Vaag, indeholdende Meddelse om, at Dampskibet „Royndin“, der driver Fiskeri ved Grønland, telegrafisk meddeler, at Grønlandsfiskeriet ved Bankerne nu er daarligt, medens der er megen Fisk ved Land indenfor den Grænselinje, som er fastsat ved Loven af 1. Juni 1929. Som Følge deraf er færøske Fiskerskibe afskaarne fra at udøve deres Virksomhed som Fisken nu staar. Selskabet anmoder derfor Lagtinget om at søge udvirket, at de færøske Fiskerskibe kan fiske med Haandline indenfor Grænsen Resten af Sæsonen.

Udvalget er indforstaaet med Spørgsmaalets store Betydning under Hensyn til at der i Aar drives Fiskeri af ca. 30 færøske Fartøjer. Man foreslaar derfor, at der tilstilles Ministeriet for Fiskeri og Søfart følg. Telegram.

Forslag

Damper „Royndin“ telegraferer Fiskeri Grønland nu daarligt Bankerne, men formentes megen Fisk indenfor den Lov 1.—6.—1929 fastsatte Grænse hvorfor Tilladelse færøske Skibe til Haandlinefiskeri indenfor Grænsen bedes udvirket Resten Sæsonen

Lagtinget frembærer Ønsket og anbefaler dets Imødekommen videst muligt, da over 30 færøske Kuttere 700 Mand fisker Grønland.

2.- og 3.-viðgerð 19. august. Uppskotið samtykt við 18 atkvøðum.

Telegram frá „Royndini“.

Framlagt 10. august. 1.-viðgerð 14. august. Beint í fiskivinnunevndina. 21. sept. framlagt hetta álit:

Plf „Tjaldur“, Vág, hevur í telegrammi 10. august í ár vent sær til ting við kærumáli um, at fiskidamparin „Royndin“ undir Grønlandi er anhildin, tá skipið fyri at hjarga bátunum var komið oynær landi, og kravdur til Godthaab. Harvið hevur skipið mist tveir fiskidagar.

Nevndin hevur biðið teir kærandi um at senda avskrift av sjóforkláringini, men hevur enn ikki fingið tilfika, óivað tí tað ikki hevur verið gjørligt.

Áður enn nevndin kann taka støðu, má hon fáa nærri frágreiðing, og tá tingið skjótt endar, kann ikki gerast nakað við hetta mál á tingi í ár.

Uppskot.

Málið verður givið landsnevndini upp í hendu.

2.-viðgerð 23. sept. Uppskotið samtykt við 19 atkvøðum.

Fiskivinnulán.

18. septbr. framlagt hetta álit frá fiskivinnunevndini:

Ved Lov Nr. 131 af 1. Juni 1929 er Regeringen bemyndiget til i hvert af Finansaarene 1929—30, 1930—31 og 1931—32 af Statslaanefondens Midler at anvende 500.000 Kr. til Udlaan til Anskaffelse af Fiskefartøjer samt til Ombygning eller Hovedreparation af eller Indsættelse af Motorer i saadanne Fartøjer. Endvidere er Regeringen bemyndiget til i hvert af de nævnte Finansaar at anvende indtil 150.000 Kr. til Anlæg af Fisketørningsanstalter, Isværker og Fisketørningshuse.

Det viser sig imidlertid, at en Række Personer, som har andraget om Fiskerilaan allerede paa nærværende Tidspunkt af Finansaaret har faaet det Svar, at der allerede er disponeret over Bevillingen for 1929—30, og at Ministeriet ikke vil give Tilsagn om Laan for de følgende Finansaar. Efter Fiskeridirektoratets Afgørelse er det ikke tilstrækkeligt, at Andragende er indsendt, men alle Betingelser for Udbetalingen skal foreligge, og selve Udbetalingen skal foregaa inden Finansaarets Udgang, idet man ellers betragter Bevillingen som bortfalden. Dette vil medføre, at Laanetilsagn kan bortfalde af rent formelle Grunde, og Følgen bliver, at en betydelig Del af det bevilgede Beløb, 1.500.000 Kr., sandsynligvis slet ikke bliver anvendt, tiltrods for, at der er Brug for hele Beløbet.

Det har utvivlsomt været Rigsdagens Mening, at man vil yde et saadant Beløb til Anskaffelse af Fiskerskibe, da Fornyelse af den færøske Fiskerflaade er et meget vigtigt Spørgsmaal.

De samme Betragtninger gør sig gældende med Hensyn til Bevillingerne til Opførelse af Fisketørningshuse og Ishuse.

Nærværende Udvalg, som behandler Fiskerispørgsmaal, maa derfor under Hensyn til Sagens store Betydning for Færøernes Hovednæringsvej tilraade, at Lagtinget indstiller, at der foretages Ændringer i de paagældende Bestemmelser, saaledes at den Del af den til Raadighed i et Finansaar værende Sum, som ikke kommer til Udbetaling, stilles til Raadighed i de følgende Finansaar.

Der vil sikkert allerede i Efteraaret fremkomme en Række berettigede Andragender om Fiskerilaan som Følge af det gode Fiskeri, der har været i Aar.

Man mener derfor, at det vil være paakrævet, at det tiloversblevne Beløb af Bevillingen for 1928—29 stilles til Raadighed, og at Loven af 1. Juni laar ændres saaledes, at den bliver overensstemmende med Princippet i tidligere Fiskerilaanslove for flere Finansaar, jfr. Lov 137 af 10. Maj 1915 § 1.

Forslag.

Lagtinget andrager om, at den Del af det for Finansaaret 1928—29 til Anskaffelse af Fiskefartøjer og til Anlæg af Fisketørningsanstalter, Isværker og Afkølingshuse, som ikke er kommet til Udbetaling, stilles til Regeringens Raadighed til de nævnte Formaal, og at Bestemmelserne i Lov Nr. 131 af 1. Juni 1929 ændres saaledes, at dersom den til Raadighed i et Finansaar værende Sum ikke fuldt ud kommer til Udbetaling, stilles den tiloversblevne Del af Summen til Raadighed i de følgende Finansaar.

2.-viðgerð 20. septbr. og 3.-viðgerð 23. septbr.
Uppskotið samtykt við 19. atkvøðum.

Broytan av trolaralógini.

Forslag

til

Lov om Ændring i Lov for Færøerne Nr. 90 af 1 April 1925 om Forbud mod Fiskeri med Bundslæbevod.

(Forelagt Lagtinget i 1929).

§ 1, andet Stk. affattes saaledes:

Overtrædelse heraf straffes med Bøder fra 5000 Kr. til 15000 Kr., som tilfalder Statskassen, hvorhos samtlige Fangstredskaber, derunder indbefattet Slæbetrosser, og den ombordværende Fangst skal være forbrudt til Fordel for Statskassen.

Bemærkninger.

Ved Skrivelse af 25. juni 1929 har Dommeren fremsendt ovenstaaende Forslag og bemærket, at ifølge den gældende Lov skal de forbrudte Fangstredskaber gøres ubrugelige, hvorfor de bliver ødelagt og solgt ved Auktion for et meget ringe Beløb.

Denne Bestemmelse synes urimelig nu, hvor der er Skibslejlighed hele Aaret til at føre Redskaberne bort til Salg andetsteds.

1.-viðgerð 31. juli og beint í fiskivinnunevndina. 20. august framlagt soljóðandi álit:

Nevndin hevur samlað sítt arbeiði serstakliga um sjóverjuspurningin og heldur tað tí beinast at steðga fyri fyrst við málinum um broytan av trolaralógini.

Uppskot.

Málið verður goymt fyri fyrst.

2.-viðgerð 24. august. Uppskotið samtykt við 14 atkvøðum.

Fiskametarir í Nólsoy.

1.-viðgerð 31. juli og beint í fiskivinnunevndina.
21. august framlagt soljóðandi álit:

Til Udvalget er henvist et Andragende fra Fiskimannafelagið i Nólso

om at faa ansat en eller to Fiskevragerer i Nolsø. Spørgsmaalet om Fiskevragerer i Nolsø behandledes i forrige Samling med det Resultat, at det fremkomne Andragende blev afslaaet.

Bemyndigelsen til at ansætte Fiskevragerer paa Færøerne er med Lagtingets Samtykke tillagt anden Myndighed end Tinget, og Udvalget mener derfor, at det foreliggende Andragende bør oversendes Færø Amt som rette Vedkommende.

Forslag:

Andragendet fra Fiskimannafelagið i Nolsø om Ansættelse af Fiskevragerer i Nolsø oversendes til Færø Amts Foranstaltning.

2.-viðgerð 24. august og 3.-viðgerð 2. septbr. Framlagt hetta broytingaruppskot frá Debess o. fl.:

I Stedet for Udvalgets Forslag sættes:

Lagtinget anbefaler paa det bedste, at der ansættes Fiskevragerer i Nolsø og paa Sandø og fremsender Andragenderne til Amtets Foranstaltning.

Broytingaruppskotið fall, tí bert 9 atkvøddu fyri, og uppskot nevndarinnar fall eisini, tí bert 9 atkvøddu fyri.

Yvirfiskametari í Klakksvík.

Framlagt 1. august. 1.-viðgerð 15. august og beint í fiskivinnu-nevndina. 19. september framlagt á liti:

Købmænd i Klaksvík, Gøtu og Fuglafjørð har i Skrivelse af 27. Juni d. A. anmodet Tinget om at faa udvirket, at der ansættes en Overvrager med Bopæl i Klaksvík.

Der anføres i Skrivelsen, at det nuværende „Thorshavns Vragerstrikt“ er saa stort, at det er umuligt for Overvrageren at have det nødvendige Overblik over Fiskeudførselen fra Færøerne, Suderøen undtagen, og at det er vanskeligt for denne at komme rundt og tilse Fiskevragningen.

Udvalget har konfereret med Overvrageren i Thorshavn.

Flertallet (J. H. Joensen, Mitens og A. Samuelsen) maa mene, at Lagtinget forinden det tager endelig Stilling til Andragendet, bør indhente nærmere Erklæring fra Overvrageren og interesserede Organisationer, Rederiforeningen, Købmændsforeningen, Føroya Fiskimannafelag og Føroya skipara- og navigatørfelag, og stiller Forslag herom.

Mindretallet (Matras og Zachariassen) mener, at Andragendet er berettiget, og at Udførsel af Klipfisk er saaledes, som Forholdene er i Øjeblikket, for stor til, at der kan føres den nødvendige Kontrol og det tilstrækkelige Tilsyn med Fiskevragningen.

Selv om Overvrageren bliver nødt til at give enkelte Undervragere Fuldmagt til at handle paa sine Vegne, saa vil en konstitueret Overvragers Ordre ikke altid blive udført med samme Nøjagtighed, som det var Overvrageren personlig, der gav Ordren.

Efter paalidelige Udtalelser har Fiskepartier, der mellem Aar og Dag kommer paa det spanske Marked, været af uensartet Kvalitet, hvilket man for en Del maa give Vragningen herhjemme Ansvar for.

Man kan ikke se bort fra den Kendsgerning, at selvom der kun er et ringe Procentantal Klipfiskeforsendelser, der er af mindre god Kvalitet, saa vil dette i høj Grad skade vort Klipfiskemarked som Helhed.

Forslag

I. Fra Flertallet:

Sagen udsættes til næste Aar og de i Betænkningen omhandlede Erklæringer indhentes.

II. Fra Mindretallet.

Lagtinget anbefaler, at nuværende Thorshavn Vragerdistrikt deles saaledes, at der ansættes en Overvrager for Norderøerne og Østsiden af Østero (Strækningen fra Gøte til Gjøv) med Bopæl i Klaksvik.

2.-viðgerð 20. september og 3.-viðgerð 21. september.
Uppskot meirilutans samtykt við 12. atkvøðum.

Studningur til Ísvirki.

Beint í Fíggarnevndina. 14. septbr. fl. álit (sí tingskjal nr. 17).

2.-viðgerð 17. septbr. og 3.-viðgerð 19. septbr.
Uppskotið frá Winther o. fl. samtykt við 14 atkvøðum.

Lán til Ísvirki til keyp av fari.

Beint í fíggarnevndina. 13. septbr. framlagt álit:

Eitt minnital (P. M. Dam) setur fram hetta álit:

Tað má ællast at hava stóran týðning fyri fiskimen, serliga Suðuroya fiskimen, og íbúgvatarnar í Suðuroy at fáa eitt far at sigla við

bygdanna millum við fiski til og frá Ísvirkinum og við vörum og øðrum góðsi.

At hetta far eisini tók postin bygdanna millum var rímuligt, og hevði tað framt „rentabilitetin“.

Men at fáa eitt tilfikt far vil falla Ísvirkinum ella einstakum øðrum felagi ella manni ov tungt utan stuðul frá tí „offentliga“. Er tað tí rímuligt, at Ísvirki, ið ber hetta mál fram, heilir á tingið, ið betur enn nakar kann skipa fyri, at tær „offentliga“ interessur sum postsamband kunna í samband við hesum fari leggjast saman við samferðslu og vinnulívsins, her serliga fiskiskapsins interessur.

Soleiðis framhildið skal undirritaði nevndarlíminur mæla til, at tingið gongur umsóknarfelaginum ámøti við at játta „kaution“ fyri 5000 kr. sum lán til keyp av einum hóskandi báti til post-, fiska- og vøruf lutning og samferðslu bygdanna millum. Tingið eigur so at tryggja sær 1sta prioritetsrætt í bátinum eftir statinum. Er einki statslán í bátinum skal lögtingið eiga fyrsta prioritet. Tingið eigur — um tað ynskir tað — at hava rætt til at vera við til at planleggja driftina av bátinum.

Eitt Fleirtal (Winther, Niclasen, Patursson, A. Samuelson, J. H. Joensen og Nolsøe) ynskir ikki at seta fram uppskot.

Uppskot

frá

nevndarlíminum Dam:

Tingið játtar Ísvirkinum kaution fyri lán uppá 5000 kr. til keyp av einum fari.

Kautionstreyt:

Um tingið heldur tað vera neyðugt, hevur tað rætt til, so leingi kautionin ikki er burturfallin, at samráðast við Ísvirkinum um planin fyri siglingini við farinum.

2.-viðgerð 16. septbr. og 3.-viðgerð 18. septbr.
Uppskotið samtykt við 16. atkvøðum.

Royndarkamar fyri kumpassir.

Framlagt 3. august. 1.-viðgerð 9. august. Beint í fiskivinnuvevndina. 6. september framlagt álit:

Í brævi, dagsettum 3. august 1929, biður Føroya reiðarafelag lögtingið um at virka fyri, at tað í Føroyum verður eitt royndarkamar fyri kumpassir. Í brævinum verður greitt frá, at nú tá ið tað er komin stýri-

mannsskúli her á landi, og eisini komið royndarkamar fyri lanternur, má tað eins vera gjørligt at fáa royndarkamar fyri kumpassir.

Soleiðis sum nú er statt, hava flest allar kumpassir, ið ferdar verða her til oyggjarnar certificat, og sjálvt um kumpassir fáa unvølan herheima, er ikki neyðugt eftir nugaldaði lóg at geva teimum nýtt certificat, og nýggjar kumpassir verða ikki gjørdar her. Her afturat kemur, at eitt serstakt høfi má byggjast, um vit skulu hava royndarkamar fyri kumpassir.

Nevndini er gjørt kunnugt, at royndarkamar fyri lanternur ikki er komið at arbeiða enn í Føroyum, og má tí verða best at síggja, hvussu tað kemur til at virka, áðrenn meira verður gjørt við hetta mál.

Uppskot.

Málið um royndarkamar fyri kumpassir verður goymt fyri fyrst.

2.-viðgerð 9. september.

Uppskotið samtykt við 12 atkvøðum.

Sjóverjan.

Bræv dómsmálaráðharrans 16. februar 1929:

I Samlingen 1928 har Lagtinget i Anledning af et fra Færøernes Skipper- og Navigatorforening modtaget Andragende af 25. Juli f. A. behandlet Spørgsmaalet om Fiskeriinspektionen ved Færøerne, hvorhos Lagtinget har vedtaget følgende Forslag:

I.

„Lagtinget andrager om, at der maa blive stationeret et hurtiggaaende Fiskeriinspektionsskib ved Færøerne hele Aaret.

II.

Man indstiller, at der ombord paa Inspektionsskibet ansættes en Færing, der foruden at være Lods, tillige har Kendskab til de Krav, der fra færøske Fiskeres Side stilles til Inspektionen.

III.

Man henstiller, at Justitsministeriet tilslutter Lagtinget en Ovesigt over, hvorledes den paa Ministeriets Konto vedrørende Færøerne opførte Bevilling til Fiskeriinspektionen fordeler sig med Hensyn til de forskellige Poster, som Lønninger, Kul, Kost, Vedligeholdelse etc.“

Det omhandlede Andragende fra Færøernes Skipper- og Navigatorforening, som er affattet paa Færøsk, og som uanset Justitsministeriets Skrivelse af 9. Januar 1920 ikke ledsagedes af dansk Oversættelse, lyder i Oversættelse saaledes:

„Alle Færinger er uden Tvivl enige om, at Inspektionstjenesten (Søbevogtningen) her under Øerne, som den nu er beskaffen, kun er et Navn og til aldeles ingen Nytte for os, ja snarere til Skade, fordi Færøerne bliver opført for dette store Beløb, som bortkastes til Unytte, og som paa den danske Finaanslov opføres som Tilskud til Færøerne.

Endskønt Tinget Gang paa Gang har forsøgt at raade Bod paa disse daarlige Forhold, har det endnu intet hjulpet, og det er nu aabenbart, at der ingen Orden bliver paa Inspektionstjenesten her, medmindre der tages fat paa at fremme denne Sag paa et helt nyt Grundlag, og vi foreslaar derfor Tinget at forsøge at faa Inspektionstjenesten helt omordnet.

Det maa nu staa alle Færinger klart, at saafremt Inspektionstjenesten ikke bliver ordnet her fra Landet, bliver Pengene ligefrem bortkastede (til ingen Nytte).

Vi foreslaar derfor, at Tinget faar Raadighed over Inspektionstjenesten, ordner den, og faar for det første til Brug de Penge, som Danmark nu udgiver til dette Formaal. Samtidig bør Tinget sikre sig alle de Indtægter, som Inspektionstjenesten kan komme til at give. Inspektionsskibet skal tillige være Bjærgningsskib.

Hald den danske Regering ikke vil lade Lagtinget faa Raadighed over Inspektionsskibet, som nu er, foreslaar vi Tinget alligevel at fortsætte og købe et passende Skib — som vel maa være noget mindre — og lade det sejle som Politiskib og Bjærgningsskib her under Øerne.

Et saadant Politiskib maa formodes ligefrem at kunne svare sig, fordi vi kan baade sejle det billigere, end (Tilfældet) nu er med Krigsskibet som er overbemandet, og lillige vil Bøderne blive mange, naar det bliver sejlet af Mænd, som gaa ud for at værgе sit eget Land. Sandes maa i denne Sag Ordsproget: Kun faa stikker saa en andens Barn i Barmen, at Fødderne ikke hænge ud.“

Som det heraf vil fremgaa, anføres det, at Inspektionen, som den nu er, slet ikke er til nogen Nytte, men snarere til Skade, og at de Penge, der anvendes, ligefrem bliver bortkastede.

Det fremgaar derhos af de for Ministeriet foreliggende Oplysninger, at Officerer og Mandskab paa det nu anvendte Inspektionsskib talrige Gange har været udsat for Forhaanelser og i enkelte Tilfælde Overfald under Landlov paa Færøerne.

Da Lagtinget ikke ses at have taget Stilling til det ovennævnte fra Færøernes Skipper- og Navigatorforening modtagne Andragende, og ej heller har taget Afstand fra de ovennævnte Bemærkninger, skal man udhæde sig en udtrykkelig Udtalelse fra Lagtinget, om dette tiltræder det i Andragendet om den nuværende Inspektion's Nytte anførte, og derfor ønsker, at denne i sin nuværende Form helt skal bortfalde, hvis den ikke kan ændres som af Lagtinget ønsket.

Man undlader i denne Forbindelse ikke at gøre opmærksom paa, at Fiskerinspektionen ved Færøerne ved særligt Inspektionsskib i sin Tid etableredes efter indtrængende Anmodning fra Lagtinget. De skiftende Regeringer har foreslaaet og Rigsdagen har givet de forholdsviis betydelige

Bevillinger, som man har skønnet nødvendige til Fiskeriinspektionens Opretholdelse, alt ud fra den Forudsætning, at man derigennem ydede den færøske Fiskeribefolkning fornøden og virksom Støtte. Og ved de for Inspektionscheferne udfærdigede Instruktioner har man taget Hensyn til de fra Lagtinget i Tidernes Løb fremkomne Ønsker, ligesom man har fundet det rimeligt og heldigt, at Inspektionsskibet bistod Befolkningen paa forskellige Maader uden at dette egentlig kunde henføres under Inspektionens særlige Opgaver. Regeringen har aabent Øje for de Vanskeligheder, som de færøske Fiskere har at kæmpe med, men man kan heller ikke være blind for, at Inspektionens Virksomhed er forbundet med Vanskeligheder af forskellig Art, som kun kan overvindes, naar der foregaar et godt og forstaaende Samarbejde mellem Færøernes Befolkning og Inspektionen. Dette Samarbejde har i de senere Aar i ikke ringe Grad svigtet, og Skipperforeningens Skrivelse er et af de mange for Ministeriet foreliggende Vidnesbyrd om, at der findes Kredse paa Færøerne, som ikke letter Inspektionen dens Opgave.

Naar Justitsministeriet har modtaget ovennævnte Udtalelse fra Lagtinget, vil man lage Spørgsmaalet om Ordningen af Inspektionen ved Færøerne op til endelig Overvejelse.

Med Hensyn til Inspektionens Udøvelse i det kommende Aar skal Justitsministeriet efter Forhandling med Marineministeriet udtale, at man ligesom hidtil vil søge gennemført en stadig Inspektionen i Tiden fra Begyndelsen af Oktober til Slutningen af Maj. Inspektionen vil blive udført af forskellige Skibe, men saaledes at der — bortset fra en kortere Periode omkring Julen og ganske kortvarige Afbrydelser, naar Inspektionsskibene skifter — til Stadighed vil være et Inspektionsskib til Stede i de færøske Farvande. I Tiden fra Juni til September vil der blive foretaget periodiske Inspektionsture.

Ad II.

Angaaende Anlagelse af en færøsk Sømand ombord paa Inspektionsskibene har Marineministeriet udtalt følgende:

„Som bekendt har der gennem mange Aar været knyttet en Færing til Inspektionsskibet, hvad særlig var af Betydning gennem de Aar, da Opmaalingsarbejder paa Søen blev foretaget i de færøske Farvande, og hvor vedkommende færøske Lods med sit indgaaende Lokalkendskab havde en betydelig Andel ved Opmaalingsarbejdernes Tilrettelæggelse og Udførelse. Efterhaanden som Tiden er gaaet, og med den større Kontinuitet, der navnlig i de senere Aar har kunnet tilvejebringes ved Udkommando af Chef og Officerer, har det ikke været anset for paakrævet, at have en saadan særlig Færing om Bord, for hvem der kun under ganske særlige Forhold havde Anvendelse, og hvis Virksomhed om Bord derfor maatte blive i høj Grad begrænset. Det bemærkes endvidere, at der er paalagt Inspektionsskibet at søge ved Samtaler og Samkvem med Repræsentanter paa de forskellige Øer for Søfart og Fiskeri at være orienteret om Ønsker, der fra disses Side næres med Hensyn til Inspektionens Udførelse, en Ordning, Ministeriet maa anse for heldigere og mere formaalstjernet, end at Inspektionen om Forhold af den nævnte Art skal holde sig til en enkelt Mands Vurdering og Bedømmelse af de Krav, der fra paagældende Erhvervs Side kan stilles.“

Justitsministeriet kan henholde sig hertil.

Ad III.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Omkostningerne ved Inspektionen skal man hoslagt fremsende Afskrift af en fra Marineministeriet modtaget Opgørelse angaaende Anvendelsen af de for Finansaarene 1925—26, 1926—27 og 1927—28 bevilgede Beløb, idet bemærkes, at Ministeriet, da Udgifterne i sidste Finansaar har været større end normalt, har anset det for rettest ogsaa at sende Oplysning for de to forudgaaende Finansaar.

Foranlediget af Bemærkningerne i Udvalgsbetænkningen om Anvendelse af forhyret Besætning i et nyt Inspektionsskib har Marineministeriet ladet udarbejde vedlagte Oversigt, der viser, at de aarlige Udgifter ved Driften af et saadant Skib maa anslaaes til ca. 273,000 Kr. Marineministeriet har samtidig bemærket, at Ministeriet vedblivende er af den Opfattelse, at den nugældende Ordning, hvorved Inspektionen udføres af et Skib, der er orlogsmæssig bemannet og udrustet, er den mest hensigtsmæssige, naar samtlige Forhold tages i Betragtning.

Rentabilitetsberegning

over

Inspektionen ved Færøerne.

Anskaffelse af et Inspektionsskib paa ca. 600 t. Fart 13 Knob ca. 600.000 Kr.

Aarlige Udgifter.

Lønninger.....	67.000 Kr.
Bespisning.....	18.000 —
Brændsel.....	40.000 —
Forbrugsgods.....	33.000 —
Forsikring.....	20.000 —
Vedligeholdelse.....	60.000 —
Afskrivning og Forrentning.....	35.000 —
	<u>Ialt ca. 273.000 Kr.</u>

Specifikation over ovenstaaende Lønningsbeløb.

	Aarlig Lønning.
1 Skibsfører.....	7560 Kr.
1 Styrmand.....	5520 —
1 Styrmand.....	4260 —
1 Maskinmester af 1. Kl....	6720 —
1 Maskinmester af 2. Kl....	4800 —
1 Maskinmester af 2. Kl....	3660 —
2 Radiotelegrafister.....	6900 —
1 Tømmermand.....	2160 —
1 Baadsmand.....	2160 —
7 Befarne.....	9420 —
3 Fyrbødere.....	6120 —
1 Hovmester.....	3300 —
1 Kok.....	2580 —
2 Messedrenge.....	1200 —
	<u>66360 Kr.</u>

Opgørelse

af

Udgifterne vedrørende Inspektionsskibet „Beskyt-
teren“ paa Fiskeriinspektion ved Færøerne.

	1925—26 216 Dage	1926—27 266 Dage	1927—28 264 Dage
Løn og Beklædning til Værnepligtige:			
Løn	4824.12	6677.67	4224.85
Beklædning	3741.46	4751.25	3965.25
Særlige Ydelser	13878.44	21491.30	17370.67
Kostforplejning	25402.92	25125.97	30340.64
Brændsel	51412.30	47797.11	91164.86
Forbrugsartikler:			
Forbrugsgods	9750.97	15374.12	25557.38
Medicin og Sygepleje	4638.76	1047.87	3336.71
Forskellige Udgifter:			
Telegrammer m. m.	7958.06	1674.99	1410.08
Honorarer til Fyrbetjente for Udkig efter Trawlere	655.80	506.82	495.72
Repræsentationsudgifter	1860.05	2540.00	2900.00
Eftersyn og Vedligeholdelse	40877.12	62512.90	54233.83
	<u>165000.00</u>	<u>199500.00</u>	<u>235000.00</u>

De islandske Inspektionsskibes Drift.

(Modtaget gennem den danske Minister i Island).

I. Skibenes Størrelse.

„Óðin“. 512 Tons brutto, 176 Tons netto. Længde 51.73 m.
Bredde 8.46 m. Dybde 4.9 m.

„Tór“. 205 Tons brutto, 77 Tons netto. Længde 36.39 m. Bred-
de 6.68 m. Dybde 3.45 m.

II. Besætningens Antal og Løn.

„Óðin“.

Kaptajn
3 Styrmand
2 Maskinister
Radiotelegrafist

Kok
 Hovmester
 5—6 helbefarne Matroser
 1 -2 halvbefarne "
 2 Jungmænd
 1 Overfyrbøder
 3 øvede Fyrbødere
 2 Skibsdrenge.

„Tór“.

Kaptajn
 3 Styrmand
 2 Maskinister
 Radiotelegrafist
 Hovmester
 Kok
 3 helbefarne Matroser
 3 halvbefarne "
 1 Overfyrbøder
 2 øvede Fyrbødere
 1 Skibsdreng.

Disse Mænd faar følgende Løn:

Kaptejner, Styrmand og Maskinister ifølge Lov om Landets Inspektionsskibe og disses Besætninger af 7. Maj 1928, som vedlægges.

Helbefarne Matroser, halvbefarne Matroser Jungmænd, Overfyrbødere, øvede Fyrbødere og uøvede Fyrbødere (hvis saadanne forefindes) ifølge Overenskomst mellem A/S „Fimskipafjelag Island“ og Reykjavík Sømandsforening af 30. Januar 1929, som vedlægges.

Radiotelegrafister, Hovmestre, Kokke og Skibsdrenge efter særlige Bestemmelser for Inspektionsskibene, der nærmere specificeres i medfølgende Oversigt herover.

III & IV. Om Skibenes Anvendelse.

Skibene anvendes til Inspektion hele Aaret. Skibene er ikke særlig udrustede som Bjærgningsdampere, men anvendes dog til Bjærgning, naar det er nødvendigt. „Tór“ har Station ved Vestmannøerne de 4 Maanedes af Aaret, og fungerer da baade som Inspektions- og Bjærgningsdamper.

V. Skibenes Driftsomkostninger 1928.

„Óðin“.

Lønninger.....	84.460,42	
Kost	40.712,22	
Assurance	37.639,30	(for Skib og Besætning)
Vedligehold	17.805,55	
Maskiner og disses Vedligehold.....	14.779,27	
Køkkenudstyr	1.331,16	
Kul	68.031,20	

Uniformer.....	10.040,10	
Radiostationen.....	600,00	
Telegrammer og Porto.....	1.040,22	
Diverse Udgifter.....	4.262,69	Kr. 280.702,83.

„Tór“.

Lønninger.....	70.459,15	
Kost.....	28.462,44	
Assurance.....	12.409,30	(for Skib og Besætning)
Vedligehold.....	13.906,88	
Maskiner og disses Vedligehold.....	10.358,23	
Køkkenudstyr.....	1.603,08	
Kul.....	38.369,23	
Uniformer.....	8.931,37	
Radiostationen.....	613,21	
Telegrammer og Porto.....	478,80	
Diverse Udgifter.....	4.073,21	Kr. 190.143,70.

VI. Rederiledelsen.

Skibene administreres helt af Justitsministeriet. Angaaende Tilsyn med Reparationer og Vedligehold af Skibene, faar Ministeriet Bistand af Statens Tilsynsmænd.

VII. Kanonbetjeningen.

2 Matroser udfører Kanonbetjeningen paa „Óðin“ og 1 paa „Tór“. For dette Hverv faar Matroserne 200,00 Kr. Ekstrabetaling om Aaret. Ialt er der paa hvert Skib 3 Mænd, der forstaaer at betjene Kanoner, 2 Matroser og 3. Styrmand. Grunden til, at 2 Mand betjener Kanoner paa „Óðin“ og 1 paa „Tór“, er den, at „Óðin“ har 2 Kanoner, medens „Tór“ kun har 1.

1.-viðgerð 31. júlí. Beint í fiskivinnuneyvndina.
7. september framlagt soljóðandi álit:

I Lagtingssamlingen 1928 vedtog Tinget følgende i Sagen om Fiskeriinspektionen ved Færøerne.

- 1) Lagtinget andrager om, at der maa blive stationeret et hurtiggaaende Fiskeriinspektionsskib ved Færøerne hele Aaret.
- 2) Man indstiller, at der ombord paa Inspektionsskibet ansættes en Færing, der foruden at være Lods, tillige har Kendskab til de Krav, der fra færøske Fiskeres Side stilles til Inspektionen.
- 3) Man henstiller, at Justitsministeriet tilstiller Lagtinget en Over-

sigt over, hvorledes den paa Ministeriets Konto vedrørende Færøerne opførte Bevilling til Fiskeriinspektionen fordeler sig med Hensyn til de forskellige Poster som Lønninger, Kul, Kost, Vedligehold, etc.

En Skrivelse til Lagtinget fra Føroya skipara- og navigatørfelag hvori Inspektionen er gjort til Genstand for skarp Kritik, medfulgte Sagen med dens Indsendelse til Regeringen.

Under 16. Februar d. A. har Justitsministeriet i en meget udførlig Skrivelse udtalt sig til Lagtinget om Sagen. Udvalget henviser til den foreliggende Skrivelse. Ministeriet har bl. a. ønsket en udtrykkelig Udtalelse fra Lagtinget, om det tiltræder Skipperforeningens Udtalelser om Inspektionens Nytte, eventuelt om man ønsker, at den i sin nuværende Form skal bortfalde, hvis den ikke kan ændres som af Lagtinget ønsket. Naar Ministeriet har modtaget denne Udtalelse fra Lagtinget, vil Sagen blive taget op til endelige Overvejelse. Med Hensyn til Inspektionens Udøvelse i det kommende Aar udtaler Ministeriet, at man ligesom hidtil vil søge gennemført en stadig Inspektion i Tiden fra Begyndelsen af Oktober til Slutningen af Maj. Inspektionen vil blive udført af forskellige Skibe, men saaledes at der — bortset fra en kortere Periode omkring Julen og ganske kortvarige Afbrydelser, naar Inspektionsskibet skifter — til Stadighed vil være et Inspektionsskib til Stede i de færøske Farvande. I Tiden fra Juni til September vil der blive foretaget periodiske Inspektionssture.

Lagtingets Indstillingspunkt II (Ansættelse af en Færing ombord i Inspektionsskibet) har Ministeriet med en i Skrivelsen nærmere givet Motivering ikke anset det for heldigt eller formaalsstjenligt at imødekomme.

De af Lagtinget ønskede Oplysninger om de med Inspektionen forbundne Omkostninger har Ministeriet beredvilligt stillet til Disposition. Endvidere foreligger der Oplysninger om Bekosteligheden ved de islandske Inspektionsskibe.

Med Hensyn til det i Ministeriets Skrivelse berørte Forhold mellem Befolkningen og Inspektionsskibets Officerer og Mandskab ønsker Udvalget ikke nærmere at udtale sig. Adskillige af Udvalgets Medlemmer har den Opfattelse, at der maa være fejlet fra begge Sider.

Udvalget har iøvrigt delt sig i et Flertal og et Mindretal.

Flertallet (Matras, Mitens og Zakariasen) mener, som angivet af Flertallet i det Udvalg, der i Samlingen 1928 behandlede Sagen, at Fiskeriinspektionen bør udføres af et særligt Skib, der ikke er Orlogsskib, da Inspektionen ikke har militære, men kun politimæssige Opgaver. Ifølge Konventionen med England kan Tilsynet udføres for Danmarks Vedkommende af Staten tilhørende Skibe, førte af Kaptajner, forsynet med særlig Udnævnelse, jfr. Bek. Nr. 23 af 20. Februar 1903 Art. 26.

Der er altsaa i Love og gældende Traktater intet til Hinder for, at et Staten tilhørende Skib udfører Inspektionen, saaledes at det bemannes med en særlig udnævnt Kaptajn, og almindeligt nødvendigt Mandskab samt forsynes med en Kanon. To af Mandskabet maa lære at betjene denne.

Besætningen vil man kunne skaffe paa Færøerne. Der bør formentlig bygges et hurtiggaaende Skib med Motor som Drivkraft.

Dette vilde være det billigste ogsaa med Hensyn til Drift, da det kun kræver en forholdsvis faatallig Besætning.

Skibet kunde være af Størrelse og Udseende som en lille Trawler, blot det er hurtiggaaende.

Foruden Kaptejnen behøves antagelig kun en Styrmand, 4 Matroser og en Motorpasser med en Assistent samt en Kok, eller ialt 9 Mand. Medens Inspektionen nu kun for $\frac{2}{3}$ Aar koster ca. 200.000 Kr., vilde Inspektionen med et Skib som ovennævnte sikkert kunne udføres hele Aaret for det halve. De lange Standsninger i Sejladsen af Hensyn til Kedelrensning vil man ogsaa kunne undgaa.

Dertil kommer, at man samtidig kunde løse en anden meget vigtig Opgave, nemlig Anskaffelse af en Rednings- og Bjærgningsdamper ved Øerne.

Skibet skulde bygges saaledes, at det ogsaa var egnet til saadan Virksomhed og forsynet med det dertil nødvendige Tilbehør og Udrustning. Der drives, som Ministeriet bekendt, et stort Fiskeri ved Øerne, og Baade og Skibe er ofte i Fare, og der tiltrænges da Hjælp til Slæbning eller Bjærgning.

Et Skib, bygget med det dobbelte Formaal at være Inspektionsskib og Redningsskib vilde derfor være af største Betydning for Øerne.

Da Søfartsministeriet i Forvejen administrerer Skibe, kunde Administrationen af det færøske Redningsskib sortere under dette Ministerium.

I Anledning af Ministeriets Forespørgsel skal man udtale, at Inspektionen ofte med Rette har været kritiseret, medens den til Tider har virket til Gavn.

Mindretallet (Joensen og Samuelson) skal udtale:

Angaaende Skipperforeningens Skrivelse bemærkes paa Ministeriets udtrykkelige Opfordring, at man ikke mener, at Lagtinget kan gøre Foreningens Ord til sine. Imidlertid har Fiskeriinspektionen ikke sjældent været udført paa en saadan Maade, at den har udæsket til Kritik, medens den til Tider har løst sin meget vanskelige Opgave tilfredsstillende. Meget synes at være afhængigt af Inspektionens Chef.

Da Ministeriet har truffet en Beslutning om, at Inspektionen i den kommende Sæson forsøgsvis vil blive udført af forskellige Skibe, mener man, at Lagtinget bør stille sig afventende, indtil man har set, hvorledes den bestemte Form for Inspektionen virker.

Lagtinget har indtil nu været af den Opfattelse, at Inspektionen kun kan udføres tilfredsstillende ved et ved Øerne hele Aaret stationeret hurtiggaaende Skib. Det er imidlertid muligt, at de Erfaringer, man indvinder i den kommende Sæson, kan ændre Tingets Opfattelse, og Ministeriet vil sikkert finde det naturligt, at Tinget udsætter Besvarelsen af Ministeriets Spørgsmaal iøvrigt til næste ordinære Samling.

Men Mindretallet kan ikke afslutte sine Bemærkninger om denne Sag uden at betone den færøske Befolknings store Interesse i, at der findes en Fiskeriinspektion ved Færøerne, at den udføres med hurtiggaaende Skibe, og at den foregaar praktisk taget hele Aaret.

Mindretallet kan ganske tiltræde Flertallets Udtalelser om Nødvendigheden af Redningsfartøj for Færøerne.

Forslag.

I. Fra Udvalget:

Lagtinget tiltræder, hvad foran er udtalt om Fiskeriinspektionens Effektivitet i den forløbne Tid.

II. Fra Flertallet:

Tinget indgaar til Regeringen med Andragende om, at Staten

lader bygge et Inspektions- og Redningsskib for Færøerne som angivet i Flertallets Betænkning.

III. Fra Mindretallet:

Sagen iøvrigt udsættes til næste Aar.

2.-viðgerð 10. september og 3.-viðgerð 16. september. Uppskot 1. samtykt við 19 atkvøðum og uppskot II. við 12 atkvøðum.

Grindadráp í Vestmanna.

Uppskot landsnevndarinnar:

Í brævi, dagss. 10. aug. 1928, vendir djóralækni C. J. Bech, Tórshavn, sær til tingið og heldur fram at seinasta grind í Vestmanna varð hildin til miðvikudag, 300 hvalir doyðu tann dagin, næsta dag doyðu okkurt um 500 hvalir, og seðlarnir komu ikki út fyrr enn friggjarmorgun. Ein partur av grindini spiltist.

Hann biður nú tingið fáa í lag, at øll grindadráp í Vestmanna skulu byrja tíðliga á degi, at til skal verða hildið í heilum allan dagin, og at tað, sum deytt er, á kvøldi skal verða skift. Hann biður eisini tingið fáa í lag, at tær næstu grindirnar í Vestmanna skulu verða hildnar til á „kirkjusandinum“.

Grindaskipanin, greint 11. ásetur, at sýslumaðurin saman við grindaformonnum skal avgera, nær og hvar drápið skal byrja, og hvussu drápið skal ganga fram.

So státt, heldir meirilutur nevndarinnar, at tingið ikki kann gera annað enn at senda sýslumanninum bræv djóralæknaðs til umhugsunar.

Johan Poulsen ber einki uppskot fram.

Uppskot:

Bræv djóralækna C. J. Bechs, Tórshavn, verður sent sýslumanninum í Vestmanna til umhugsunar.

1.-viðgerð 7. august. Beint í 3-mannanevnd. 28. august framlagt hetta á l i t:

Nevndin hevur býtt seg í ein meirilut og ein minnilut.

Meirilutin (Kristiansen og Mitens) vísir á uppskot landsnevndarinnar og mælir til at samtykkja tað.

Sýslumaðurin og grindaformennirnir kunnu so kanna eftir serstakliga um ikki nýggjar royndir eiga at verða gjørdar við at drepa á kirkjusandinum.

Kristiansen heldur, at Lejnar átti at verða gjørdar til hvalvág.

Mindretallet (Eftersøg) skal udtale:

Som Følge af de stedlige Forhold er Grindefangst i Vestmanhavn, saaledes som den har foregaaet hidtil, forbundet med visse alvorlige Ulemper.

Det har været nødvendigt med betydelig Bekostning at anskaffe og vedligeholde Noter til Brug ved Fangsten. Desuagtet varer det almindelig en lang Tid, fra Hvalernes Dræbning er blevet paabegyndt, indtil den er afsluttet. Der samles mange Mennesker i Bygden, hvis Underhold er bekosteligt. Det Mandskab, som tager Del i Fangsten, maa, saalænge denne ikke er afsluttet, give Afkald paa al anden Fortjeneste eller Virksomhed. . . . Kød og Spæk, navnlig det førstnævnte, bliver ofte fordærvet, tildels i høj Grad, ved at Hvalerne, efter at de er aflivede, henligger længe uden at blive skiftede og førte bort.

Kort udtrykt er Grindefangst i Vestmanhavn forbundet med usædvanlige Omkostninger til Fangstredskaber og Underhold af Mennesker, usædvanlig Tab af Arbejdstid og usædvanlig Forringelse af Fangstens Værdi.

Hvad Fangstens Værdi angaar, er det maaske rigtigt, som Andrageren gaar ud fra, at en Grindeflok paa 400 Hvaler efter Fangsten i frisk Tilstand i Vestmanhavn kan anslaaes til en Værdi i Handel og Vandel af 30.000 Kr., og at Værdien ved den omhandlede Lejlighed er blevet forringet til det halve, men jeg ser ikke rettere end, at man, naar der regnes med Værdien af Kød og Spæk som Næringsmiddel, sammenlignet med andre gangbare Næringsmidlers Værdi, maa kunne regne med mindst 100.000 Kr. i Stedet for 30.000 Kr.

De ommeldte Forhold maa ganske naturligt bevirke, at det Spørgsmaal trænger sig frem, om Fangstforholdene i Vestmanhavn kan forbedres. At man har overvejet dette Spørgsmaal i sin Tid, fremgaar af, at der i Vestmanhavn er indført Brugen af Noter ved Grindefangst, hvilke ikke benyttes andetsteds.

Hvorvidt der kan opnaas nogen væsentlig Forbedring ved Indførelse af bedre Orden ved Dræbningen og bedre Hvalvaaben samt større Hurtighed ved Mærkning og Deling samt Skifte, kan jeg ikke helt overse, da jeg kun har en fjærrere Kendskab til de paagældende Forhold. Dog skal jeg bemærke, at der er Grund til at undersøge og overveje dette.

Derimod lægger jeg stor Vægt paa, at det bliver nøje undersøgt, hvorvidt der er Udsigt til, at man med Fordel kan benytte en anden Del af Havnen end hidtil.

Fremgangsmaaden ved Grindefangst i Vestmanna er, efter hvad jeg har faaet oplyst, følgende:

Efter at Grindeflokken er drevet ind paa Vestmanhavn (og det plejer at gaa nemt nok) drives den ind paa Havnens nordøstlige Del indenfor Heyganes og Nesið paa Østsiden. Imellem de to nævnte Steder anbringes derefter en stor Not og dernæst afgrænses en mindre Del af det omhandlede Havneareal ved Hjælp af en mindre Not, indenfor hvilken Flokken er drevet. Herefter søger man at drive Flokken ind paa Stranden, men da der paa denne Maade kun plejer at opnaas lidt, maa Dræbningen foregaa ude paa Havnen. Fangsten bliver herved langvarig og det i endnu højere Grad, naar den lille Not ikke kan afstænge Flokken tilstrækkeligt.

At dømme efter Spichalkortet over Vestmanhavn og kyndige Personers Udtalelser ligger det nær at antage, at den Bugt, som findes udenfor Heyganes ved Kirken, er egnet til Grindefangst, men Forudsætningen for, at Fangsten her skal kunne lykkes, maa være, at alt „klapper“. Først og fremmest maa man ikke have forsøgt at drive Flokken ind paa Stranden eller overhovedet at dræbe den andetsteds. Dernæst maa alt være til Stede

og i Orden, som kræves ved Grindefangst, saasom: Tilstrækkelig Antal Baade, forsynede med gode Hvalbaaden, Sten til Kastningen m. v. Tilstrækkeligt Mandskab paa Stranden til at aflive Hvalerne, saa snart de kommer paa Grund. Det bør være Folk, som er øvede i at „skera á háls“, og der bør foruden Grindeknive have Grindekroge med Liner i Beredskab. Denne Forudsætning tillægger jeg den største Betydning. Det vil opmuntre til, at Folk tog Del heri, hvis Grinderelementet indeholdt en Bestemmelse om, at Mandskabet paa Stranden og fortrinsvis de, der har aflivet Hvalen, har Ret til at bemægtige sig Hvalens Nyrer. Dette vil desuden, som Erfaringen fra Suderø har vist, bidrage meget til, at Hvalerne holder sig friske.

Endvidere god Kommando og Diciplin.

Jeg tilraader, at den omhandlede Lokalitet bliver nøje undersøgt, særlig med Hensyn til Dybdeforhold og Bundens Beskaffenhed, at det overvejes af kyndige Folk, om Bugten ved Kirken, naar alle Forhold tages i Betragtning, ikke kan anses for at være en almindelig god eller dog brugbar Hvalvaag, om den ikke bør foretrækkes for den nu benyttede Del af Havnen.

Det trænger til nærmere Undersøgelse om, hvor ofte og naar der er gjort Forsøg med Grindefangst á kirkjusandið og under hvilke Omstændigheder samt med hvilket Resultat. Det berettes for mig, at man har forsøgt flere Gange og altid med ugunstigt Resultat, men er Forsøgene iværksat efter, at man først har prøvet at dræbe Grinden længere inde paa Fjorden, betyder det intet. Man kender, hvor vanskeligt det er at faa Grindefangst til at gaa godt, naar Flokken i Forvejen har været Genstand for Angreb. Desuden maa det være vigtigt at faa oplyst, om Forsøgene i alle Henseender har været iværksat paa en hensigtsmæssig Maade.

Jeg er ikke blind for, at det maa tillægges en vis Betydning, at man efter gjorde Erfaringer ikke er udsat for, at Grinden ved den nu brugte Fremgangsmaade slipper ud til Søs og Fangsten derved mislykkes, men jeg maa samtidig hævde, at der ikke er Grund til at nære Frygt for, at Grinden slipper ud, om man forsøger „á kirkjusandið“, hvis fornuftige forebyggende Foranstaltninger træffes. Dette fremgaar af Søkortet (Specialkortet over Vestmanhavn).

Man har rejst den Indvending imod at Lagtinget beskæftiger sig med foranførte Spørgsmaal, at det ifølge Grinderelementet (jfr. Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 137 af 14. Juni 1909), dets § II, ikke tilkommer Lagtinget, men Syssemanden i Forening med de i Hvalvaagen beskikkede Grindeformænd at bestemme, hvorledes der skal forholdes med Dræbningen, og dette er vel rigtigt, men Sagen er dog saa alment vigtig, at Tinget efter Omstændighederne maa have Ret og Pligt til at søge den belyst og overvejet. Dette kunde føre til, at rette Vedkommende besluttede en anden Fremgangsmaade.

Man har ikke overalt paa Færøerne og til enhver Tid slaaet sig til Ro med den bestaaende Fremgangsmaade ved Grindefangst. Indtil for et halvt hundrede Aar siden benyttedes Famien paa Suderø ikke som Hvalvaag. Blev en Grindeflok truffet vest for Øen, søgte man at drive den om paa den østlige Side til en af de derværende Hvalvaage. Nu er denne Fremgangsmaade i Almindelighed forladt. Selvfølgelig var det i Begyndelsen forbundet med et Ansvar og en Risiko for dem, der indførte den nye Fremgangsmaade, men dette forhindrede dem ikke i med en vis Oristighed at handle, — som det har vist sig, rigtigt. Nu er Famien blevet godkendt som Hvalvaag.

Et andet Eksempel have paa Sand paa Sandø. Tidligere blev det anset for helt eller næsten helt haabløst at benytte Bugten ved Sand til Grinde-

fangst, men i nyere Tid er det oplyst, at man ved hensigtsmæssige Foranstaltninger har opnaaet gode Resultater ved Grindefangst sammesteds.

Vestmanhavn frembyder et tredje Eksempel, idet man der i noget nyere Tid har indført Fangst ved Hjælp af Noter.

Ifølge Grindereglementets § 1 paaligger Overopsynet med Grindefangsten Amtmanden, og denne skal i det hele taget være opmærksom paa alt, hvorved Grindefangsten kan fremmes.

Jeg anbefaler derfor, at Lagtinget opfordrer Amtmanden til at lade Sagen, og navnlig Spørgsmaalet om Brugen af et andet Fangststed og en anden Fangstmaade i Vestmanhavn, undersøge nærmere.

Uppskot

I. Frá meirilutanum.

Bræv djóralækna C. J. Bechs verðar sent sýslumanninum í Vestmanna til umhugsunar.

II. Af Mindretallet (Eftersøe):

Lagtinget anmoder Amtmanden om at undersøge, hvorvidt det kan antages, at der med Fordel for det Almene vil kunne anvendes en ny Fremgangsmaade ved Grindefangst i Vestmanhavn, især hvorvidt Bugten ved Kirken maa være egnet til Fangst.

2) at meddele Tinget Resultatet af Undersøgelsen.

2.-viðgerð 2. septbr. Uppskot meirilutans fall, tí bert 5 atkvøddu fyri og uppskot minnilutans fall eisini, tí bert 6 atkvøddu fyri.

Kærumál um finningarfisk.

Uppskot landsnevndarinnar:

Í brævi, dagssett 11. aug. 1928, vendir Martin A. Nielsen, Skælingi, sær til Løgtingið og kærir seg um, at hann ongan finningarfisk hefur fingið tilbýttan í grindini í Vestmanna 8. august ífjór.

Nevndin vísir á bræv, sum hon hefur fingið frá sýslumanninum í Vestmanna, dagss. 8. mei h. á.

Lógin ásetur, at sýslumaðurin ger av, hvør ið hava skal finningarfisk, og dómur hansara kann vera lagdur fram fyri yvirpolitirættlin til nýggjan dóm, og mælir meirilutur nevndarinnar tí tinginum til at samtykkja hetta uppskot.

Johan Poulsen ynskir ikki at seta fram uppskot.

Uppskot

Svarað verður Martin A. Nielsen, at fingið ikki hefur heimild til at gera hetta mál av.

Bræv sýslumannsins verður sent umsøkjaranum.

1.-viðgerð 7. august og beint í neyndina viðvirkjandi grindadráp í Vestmanna. 19. august framlagt hetta álit:

Neyndin vísir á uppskot landsnevndarinnar og mælir til at samtykkja tað.

Uppskot:

Svarað verður Martin A. Nielsen, at tingið ikki hevur heimild til at gera hetta mál av.

2.-viðgerð 21. august. Uppskotið samtykt við 12 atkvøðum.

Bræv frá Det færøske Hvalfangerselskab.

1.-viðgerð 31. juli og beint í fiskivinnunevndina.
19. august framlagt álit:

Det færøske Hvalfangerselskab har i Skrivelse af 24. Juni og 20. Juli d. A. ansøgt Lagtinget om Tilladelse til at udvide sit Materiel med indtil 3 Hvalbaade. Selskabet driver jo for Tiden Fangst med 2 Baade.

Der anføres i Skrivelsen, at det er Formålet med den nye Baad at drive Hvalfangst paa Bankerne vestenfor Færø Banke samt langs Bankerne mellem Færøerne og Island, ligesom man agter at lade færøske Skytteemner forsøge sig som Skytter med den ene af de 3 Dampere.

Under Hensyn til, at Thorsvig Station har 5 Fangstdampere i Drift, mener Udvalget, at der i Henhold til Lov af 14. April 1927 om Hvalfangst paa Færøerne kan gives Tilladelse til at drive Hvalfangst med indtil 3 Baade.

Man skal i denne Forbindelse dog gøre opmærksom paa, at der adskillige Steder paa Færøerne, særlig under de sidste Aars daarlige Fiskeri ved Færøerne, er fremkommet Krav om Forbud mod at drive Hvalfangst fra Færøerne, da mange Fiskere formener, at Størhvalens Forsvinden fra de færøske Farvande er medvirkende til denne Fiskeøde Periode, der nu har strakt sig over adskillige Aar.

Man mener af Hensyn til de nu bestaaende Hvalfangstselskaber at maatte gøre opmærksom paa dette Forhold, saaledes at et eventuelt Forbud ikke skal komme som en Overraskelse, og saaledes at Hvalfangstselskaberne kan tage Forholdsregler i Tide.

Forslag:

- 1) Lagtinget indstiller til Ministeriet for Fiskeri og Søfart, at der gives det færøske Hvalfangerselskab Tilladelse til indtil videre at drive Hvalfangst med en Fangstbaad udover det nu tilladte Antal.

- 2) Afskrift af nærværende Udvalgsbetænkning tilstilles Andragerne og Dansk Hvalfangst- og Fiskeri-Aktieselskab, København.

2.-viðgerð 21. august. Framlagt heita broytingaruppskot frá Pátursson og Debes:

I Stedet for Forslagets Punkt 1 sættes:

Lagtinget indstiller til Ministeriet for Handel og Søfart, at der ikke gives det færøske Hvalfangerselskab Tilladelse til at drive Hvalfangst med en Fangstbaad udover det nu tilladte Antal.

3.-viðgerð 26. august. Broytingaruppskotið fall, tí bert 3 atkvøddu fyri, og nevndaruppskotið varð samtykt við 16 atkvøðum.

Prísurin á hvalaguano.

Framlagt 5. august. 1.-viðgerð 14. august og beint í fiskivinnu-nevndina. 30. august álit:

Nevndin skal mæla til, at tann millumtinganevnd, ið fær spurningin um semju við hvalaveiðufeløgini, eisini fær ta uppgávu at tinga við feløgini um prísir á hvalaguano.

Forslag

Málið verður víst til millumtinganevndina viðvíkjandi semju við hvalaveiðufeløgini.

2.-viðgerð 3. september.
Uppskotið samtykt við 17 atkvøðum.

IV. Landbúnaður o. t.

Landbúnaðarlógirnar.

1.-viðgerð 2. august og beint í landbúnaðarnevndina. 2. septbr. framlagt álit (tingskjal nr. 11).

2.-viðgerð 9. september. Uppskot Viðsteins um at goyma málið til næsta ár samtykt við 12 atkvøðum.

Kongsjørðin.

1.-viðgerð 2. august og beint í búnaðarnevndina.

18. septbr. framlagt minnilutaálit Viðsteins (tingskjal nr. 22 a).

21. septbr. framlagt minnilutaálit (Matras, Niclasen og Patursson):

Í brævi, dagsett 30. mars 1929, hava P. M. Dam, M. S. Viðstein og J. H. Hjalt sent eina áheitan á landsnevndina um at fáa broytt „hitt harmuliga tíðartarn og virðisspell, ið er elvt og elvist av tí skipan, ið nú er viðvíkjandi at fáa jørð til uppdyrkingar“, og hartil framsett ta uppskot,

- a) at øll kongs og „beneficerað“ hagajørð í Føroyum skal útstykkjast í húsmannslutir á stødd frá tveimum til sex heilársfóðir.
- b) at landið ber kostnaðin av kortlegging og útstykking og
- c) at jørðin skal latast í lívsvaruga leigu, o. a., sum nærri er frágreitt í uppskotinum.

Landsnevndin hevur lagt málið fyri lögtingið.

Nevndin, sum hevur hetta mál í hondum, hevur fingið at vita av, at eitt minnital í nevndini hevur lagt sítt álit og uppskot fram á ting, áðrenn málið hevur verið til viðgerðar í nevndini.

Eitt minnital (Matras, Niclasen og Patursson) í nevndini ber uppá mál:

Í forslag og betænkningar, afgivne af den færøske landbokkommission 1911, eru tilgjørd uppskot um „Lov om salg af de præsteembederne paa

Færøerne tillagte Ejendomme", síðu 197, „Lov angaaende Statens Fæstegods paa Færøerne", síðu 195, „Lov for Færøerne og Fæstegodsets Overgang til selvejendom", síðu 256 og „Lov om salg af den del af statens fæstegods paa Færøerne, der er tillagt embeds- og bestillingsmænd som en del af deres løn".

Av hesum uppskotum hava einans uppskotið um sølu av prestagørðum verið til stórvegis viðgerðar á lögtingi. Men tingið hevur onga avgerð tikið í hesum máli enn. Híni her frammanundan nevndu mál hevur lítið ella einki verið gjørt við.

Sum aðrastaðni frágreitt var tað ætlan landsnevndarinnar, at tá lögtingið hevði fingið uppskotini um grannastevnulógina, garðalógina og hagalógina frá hondum í hesi tingsetu, so at fyrireika onnur búnaðarlógaruppskot til næstu tingsetu og var millum annað ætlað til at taka uppskotið um kongsjørðina til umvølingar.

Nú hendi tað at hesi trí uppskotini um grannastevnulógina, garðalógina og hagalógina duftu niðurfyri í ár og vandi er tí við at vita, um tingið er ført fyri at fáa onnur enn hesi somu mál frá hondum í næstu tingsetu. Óhugsandi er tað tó ikki, at tingið tá fær stundir at fara undir festilógina, harundir træðarlógina.

Stutt at greina, so tykist minnilutanum tað ið hvussu er ikki vera loyviligt hjá tinginum at gerðast so nærsøkt kongsjørð og embætis- og prestagørð, sum umsøkjarnir skjóta til. Í hvussu er má tingið fyrst av øllum handfara tey búnaðarlógaruppskotini kongsjørð, prestajørð og embætisjørð sum eru smíðaði av búnaðarnevndini. Minnilutin heldur, at roynast má hvørt lögtingið við fleiri ella færri broytingum vil samtykkja nevndu búnaðaruppskot ella ei, áðrenn farið verður undir at umrøða tað ætlan, sum hesir 3 umsøkjandi menn hava í kvittanum.

Formaður hesa nevnd greiddi við fyrstu viðgerð búnaðarlógarinnar frá, at hann var í holt við at kanna eftir, hvat fáast kundi tilvegar av upplýsingum viðvíkjandi úrslitið av træðarlógini av 1894.

Til hetta endamáls frama hevur hann lagt hesar fyrispurningar fram fyri búnaðarráðgevarinum og biðið hann givið eina ætlan um, hvat langa tíð, ið krevust og hvat beinleiðis kostnaðurin vil vera til at fáa svar á hesa spurningar:

A. Træðir av kongsjørð.

- 1) Hvussu nógv kúfóður eru innløgð síðan lógin av 13. apríl 1894 kom í gildi?
- 2) Hvør hevur hesar træðir og hvussu mangar hevur hvør træðarmaður?
- 3) Hvussu nógvja jørð í træðum ella ognajørð eigur hvør av hesum træðarmonnum umframt hesar nýggju træðirnar?
- 4) Hvussu nógv fóður eru keypt eftir lógini av 13. apríl 1894 og hvat hevur verið galdið fyri tær?
- 5) Hvussu nógv hevur bóndin nýtt ella hvussu nógv nýtur hann av sölupeninginum?
- 6) Hvussu nógv kúfóður eru leigaði og hvussu høg er leigan?
- 7) Hvussu nógv kúfóður hevur hvørt festi latið til træðarmenn til uppdyrking?
- 8) Hvussu nógv er dyrkað av hvørjari træð?
- 9) Hvussu nógv er innlagt og uppdyrkað afturat hvørjum festi síðani 1894?

- 10) Hvussu nógv hava kongsbøndirnar innlagt til seyðatræðir og nær eru tær innlagdar?

B. Træðir av óðalsjørð.

- 1) Hvussu nógv er innlagt av óðalsjørð síðani 1894?
- 2) Hvør hevur hesa træðarjørð?
- 3) Hvussu nógv er dyrkað av óðalstræðum?

C. Træðir av embætis- og prestajørð.

- 1) Hvussu nógv kúfóður eru innløgð av embætis- og prestajørð síðani 1894?
- 2) Hvør hevur hesar træðir?
- 3) Hvussu nógv kúfóður eru seld og hvussu nógv hevur keypið kostað?
- 4) Hvussu nógv kúfóður eru leigaði og hvussu høg er leigan?
- 5) Hvussu nógv er dyrkað av hesum træðum?

D. Torvskurður.

- 1) Hvørjir menn skera torv í kongshagum ella í embætisjarðar- og prestahagum?
- 2) Hvussu nógv var mannsskurðar á 48 leypar sker hvør maður og hvat er torvleigan?

E. Byggigrundir og fiskastykkir.

- 1) Hvussu stórt øki er selt ella leigað til byggigrundir, fiskastykkir o. t. av kongsjørð?
- 2) Hvussu stórt øki er selt ella leigað til byggigrundir, fiskastykkir o. t. av embætis- og prestajørð?
- 3) Hvat er innkomið fyri sølu av byggigrundum, fiskastykkjum o. t. av kongsjørð, embætisjørð og prestajørð og hvør hevur mótið henda pening?
- 4) Hvussu nógv kemur inn í leigu fyri byggigrundir, fiskastykkir o. t. av kongsjørð, embætisjørð og prestajørð og hvør tekur móti hesari leigu?

Væl hevði verið, um leysliga kundir fingist uppstillað á korti (kroki), hvat farið er av kongsjørð, presta- og embætisjørð til innlegg, byggigrundir o. a. av teim ymsu görðum (ella felagshøgum).

Kunna hesar frágreiðingar fáast í lag til 1. juli 1930?

Hesum hevur búnaðarráðgevarin svarað soleiðis:

„Munnliga eri eg av formanni búnaðarnevnd lögtingsins hr. J. Pat-

ursson biðin um at ætla um, hvussu træðarlógin av 13. apríl 1894 hevur virkað og til tess geva svar á teir spurningar, ið eru uppsettir á hjálagda yvurlitið.

Tess vegna skal eg loyva mær at flyta fram:

Teir undir A nevndu spurningar:

Av hesum kunnu spurningarnir 1, 2, 4, 5, 6 og 7 ætlast at kunna verða svaraðir við granskan av teimum protokollum, ið eru á politikantórinum og (ella) á sýslumannsskrivstovunum, meðan spurningarnir 3, 8, 9 og 10 mugu granskast í teim bygðum, har træðir eru innlagdar.]

Teir undir B nevndu spurningar mugu svarast við granskan í bygðum, har innlagt er.

Teir undir C nevndu spurningar:

Av hesum kann tað ætlast, at spurningarnir 1, 2, 3 og 4 kunnu svarast við at granska á amtsskrivstovuni, meðan spurningurin 5 má granskast í bygðum, har innlagt er av hesi jørð.

Teir undir D nevndu spurningar mugu allir svarast við at granska í teimum bygðum, har kongs-, embætis- og prestajørð er.

Teir undir E nevndu spurningar mugu ætlast at krevja bæði gransk-an í protokollum á teimum undir A nevndu skrivstovum og við granskan á bygð.

Vil lögtingið hava leysliga gjørt kort (Kroki) av tí innløgdu jørðini og av teimum byggigrundum v. m., ið eru latnar burtur av kongsjørð, embætisjørð og prestajørð, so gerst tað ikki uttan at koma á staðið, har innlagt ella burturavlatið er og har við leysligari uppmáting (skrifta) at gera sær kunnugt, hvussu hesar jarðir og jarðarstykkir liggja.

Eg havi gjørt eina ætlan um, hvussu mangar dagar tað vil taka at ferðast um landið fyri at granska hesu mál, soleiðis at álitandi svar kunnu gevast á teir framsettu spurningar.

Um ferðin verður gjord einans við hesum endamáli, og veðurviðurskiptini ikki eru til bága og annars alt gongur í lagi, vil ein slík ferð krevja 160 dagar og við einum flutningskostnaði av 350 á 400 kr., um ferðin verður gjord til allar bygdir, har kongsjørð er. Hvussu nógvur bygdir ferð verður at gera til, fast ikki at víta fyrr enn granskað er á kantórinum, í hvørjum bygðum jørð er latin til træðir.

Tað vil bera til at samanbinda ferðir til granskan av hesum spurningum við aðrar ferðir, ið vanliga og við øðrum orindum verða gjørdar av búnaðarráðgevarinum og tí hjálparmanni, hann nú hevur, men um hesir spurningar skulu svarast fyri øll sýssul til 1. juli 1930, kann tað ikki verða øðrvísi enn at nakrar og helst nakað nógvur ferðir verða gjørdar einans við hesum endamáli fyri eyga.

Til tær ferðir, gjørdar vera við øðrum ørindum, vil granskan av hesum spurningum ikki krevja annað útlegg enn tann tarna, hon veldar í ferðini, og tann tarnin má roknast at krevja sum endurgjald 10 á 11 kr. um dagin til hjálparmann búnaðarráðgevarans og nakað minni til búnaðarráðgevarin sjálfan.

Um hinar ferðirnar er tað sama at siga, uttan at tær krevja serstakt ferðaútlegg; tó er hetta nakað, ið tingist kann um løgtingið og búnaðarráðgevarin millum.

Tað má haldast at vera nógv umvert at fáa summar av hesum frágreiðingum í lag, áðrenn farið verður til at seta eina nýggja skipan fyri træðarbrúkinum, og vil tí minnilutin skjóta til, at landsnevndin letur seta hetta starv í verk, tó við minst møguligum kostnaði fyri løgtingið.

Uppskot

frá

Matras, Niclasen og Patursson:

Landsnevndin verður umbiðin at umfara búnaðarlógaruppskotið frá 1911, X, XI a, b og c og lata tingið fáa at vita sína ætlan um tey, at fáa til vegar tær frágreiðingar, um úrslitið av træðarlógini av 1894 sum hon heldur tinginum vera hentar og hartil aðrar upplýsingar, ymsum jarðarviðurskiftum viðvíkjandi, sum løgtinginum kunnu vera tøkar.

25. september framlagt minnilutaálit (Effersøe, Samuelson og Weihe):

Vi kan ikke slutte os til den Fremstilling af Udvalgsarbejdet m. m., som er givet i et i Tinget fremlagt, ikke underskrevet Aktsfykke med Overskriften „Løgtingsmål nr. 38/1929: Kongsjørðin“, der efter sit Indhold fremtræder som hidhørende fra Udvalgets Mindretal: Matras, Niclasen og Patursson.

Landbokommissionens Udkast til Haugelov, Grandestævnelov og Hegnslov blev paa Grund af Udvalgsformandens fuldstændig forkastelige Fremgangsmaade ved Ledelsen af Udvalgets Virksomhed ikke underkastet en Behandling i Udvalget, som kunde føre til, at de paagældende Udkast blev egnede til at behandles færdige af Tinget i Aar. Dette er vort Standpunkt, og Lagtinget sluttede sig hertil ved at vedtage, at Behandlingen af de paagældende Sager skulde udsættes til næste Aar.

Sagen Nr. 38-1929 om Kongsjorden har ikke været Genstand for nævneværdig Behandling i Udvalget. Dette gælder saavel Forslaget fra P. M. Dam m. fl. som Fremstilling og Forslag fra Mindretallet Matras, Niclasen og Patursson.

I et Udvalgsmøde, da Sagen blev løselig omtalt af Formanden (Patursson), bemærkede undertegnede Effersøe, at det vilde være rigtigst

at iværksætte en nærmere Undersøgelse ang. Resultaterne af den saakaldte Trølov (Lov Nr. 56 af 13. April 1894), og jeg har senere talt med Landbrugskonsulenten om Spørgsmaalet.

Vi anser det for beklageligt, at Udvalgets Formand har indtaget en saadan Stilling overfor denne Sag, som tilmed er meget betydningsfuld og har Krav paa Lagtingets Interesse. Det er saa meget mere beklageligt, som Udvalget har haft tilstrækkelig Tid til at behandle Sagen. Imidlertid maa det være indlysende for enhver, at det ikke i Dag (den 25. September 1929), samme Dag, som indeværende Lagtingssamling ventes sluttet og Dagen efter, at det fornævnte Aktstykke er blevet fremlagt i Tinget, er muligt for os at tage Stilling til en saa overordentlig omfattende og vigtig Sag som den omhandlede.

Vi kan tiltræde Tanken om at der anstilles en Undersøgelse med Hensyn til Spørgsmaalet om stedfundet Salg og Leje til Opdyrkning af den til Statens Fæstegods og Embedsgodset (herunder indbefattet Præstegodset) paa Øerne hørende Udmærk siden 1894 samt om Resultaterne heraf.

Vi skal bemærke, at der er Anledning til at gaa grundig til Værks, men maa samtidig advare imod, at Sagen druknes ved, at Undersøgelsen bliver unødvendig omfattende. Vi kan ikke anbefale Tinget i Aar og uden nogen virkelig Overvejelse at tage Stilling være sig med Hensyn til fornævnte Mindretals Forslag om Undersøgelse eller et andet Mindretals Udkast til Lov for Færøerne om Udstykning af Jord.

I Henhold til foranførte stiller vi følgende

Forslag

Sagen udsættes til næste Aar.

2.-viðgerð 25. september og 3.-viðgerð 26. septbr.

Uppskot Viðsteins fall, tí hert 3 atkvøddu fyri og uppskotið frá Patursson o. fl. varð samtykt við 12 atkvøðum.

Álakersgarður.

1.-viðgerð 2. august og beint í landbúnaðarnevndina.

24. september framlagt álit (tingskjal nr. 22 b).

2.-viðgerð 25. september og 3.-viðgerð 26. september.

Uppskot meirilutans samtykt við 12 atkvøðum og uppskot Viðsteins samtykt við 12 atkvøðum.

Lóg um jarðaskifti í Fámien.

1.-viðgerð 2. august og beint í landbúnaðarnevndina.
21. september framlagt

uppskot:

Málið verður niðurlagt til næsta ár.

2.-viðgerð 21. september.
Uppskotið samtykt við 19 atkvøðum.

Reglugerð um matrikkul.

1.-viðgerð 2. august og beint í landbúnaðarnevndina.
21. september framlagt álit:

For Tinget er fremlagt et af Lagtingsmand Edw. Mitens udarbejdet Forslag til kongelig Anordning om Indførelse af Matrikul og Oprettelse af Realregister for udskiftede Pladser paa Færøerne udenfor Thorshavn.

Dommeren har meget anbefalet, at der indføres saadanne Regler og har tiltraadt Udkastet.

Under Henviſning til de i Bemærkningerne til Udkastet anførte Grunde, skal Udvalget fremsætte følgende

Forslag.

Lagtinget indstiller til Justitsministeriet, at Forslaget uændret sættes i Kraft.

2.-viðgerð 21. september og 3.-viðgerð 23. september.
Uppskotið samtykt við 14. atkvøðum.

Lógin um smá jarðabrúk.

1.-viðgerð 2. august og beint í landbúnaðarnevndina.
23. september framlagt álit:

Landbrugsministeriet har ved Skrivelse af 13. juni d. a. forelagt Lagtinget Lov om Oprettelse af mindre Jordbrug paa Færøerne.

Det meddeles, at der kun er oprettet et Brug i Henhold til den omhandlede Lov.

Forslag

Lagtinget anbefaler, at Loven underkastes Revisision i Lagtings-samlingen 1930 og Rigsdagssamlingen 1930—31.

2.-viðgerð 25. september.
Uppskotið samtykt við 21 atkvøðum.

Lógin um lánufeløg fyri smá jarðabrúk.

1.-viðgerð 2. august. Beint í landbúnaðarnevndina.
23. september framlagt álit:

Landbrugsministeriet har i skrivelse af 13. juni d. A. forelagt tinget lov om begunstigelse for driftslaane foreninger for mindre jordbrugere paa Færøerne.

Det meddeles, at der ikke er oprettet nogen driftslaane forening i henhoid til den omhandlede lov.

Man mener, at Spørgsmaalet om driftslaane foreninger trænger til en nærmere overvejelse navnlig i forbindelse med landbokommissionens lovudkast XII om oprettelse af en Husmandsbank paa Færøerne, og da en saadan overvejelse ikke har fundet sted i udvalget, fremsætter man forslag om at sagen udsættes.

Forslag.

- 1) Lagtinget anbefaler, at revision af lov Nr. 192 af 14 juli 1927 om begunstigelser for driftslaane foreninger for mindre jordbrugere paa Færøerne udsættes til lagtingssamlingen 1930 og rigsdagssamlingen 1930—31.
- 2) Landsnevndin anmodes om, eventuelt paa grundlag af landbokommissionens udkast XII om oprettelse af husmandsbank paa Færøerne, at udarbejde forslag til oprettelse af en færøsk laaneinstitution for landbruget.
- 3) Sagen udsættes til næste aar.

2.-viðgerð 25. september.
Uppskotið I samtykt við 22 atkvøðum, uppskot II fall, tí bert 11 atkvøddu fyri og uppskot III samtykt við 18 atkvøðum.

Eftirlitsfeløg.

1.-viðgerð 2. august og beint í landbúnaðarnevndina.
21. september framlagt á liti:

Í brævi, dagsett 6. juli 1929, biður búnaðarfelagið um tingsins viðmæli til at upp til 2000 kr. kunna vera nýttar árliga av ríkisstudninginum av „det til husdyravlens fremme paa Færøerne bevilgede beløb“, til eftirlitsfeløg.

Um slík feløg vera stovnaði og røktaði á ein beinan og hentan hátt, og tað samstundis verður lagt meiri dent á enn higartil at fáa uppalt eitt ella fleiri góð neytasløg her í landinum, og búnaðarfelagið leggur starvið fyri at bøta um okkara neytasløg í køna hond, vil nevndin játta umbøn búnaðarfelagsins, tó soleiðis, at nevndin í sínum starvi heldur landsnevndina kunnuga við, hvat ið fyriferst í hesum máli.

Uppskot

Tingið mælir til, at búnaðarfelaginum loyvist at nýta upp til 2000 kr. árliga í tey tvey fyrstu komandi ár til eftirlitsfeløg við hesum freytum:

- 1) At búnaðarfelagið samtíðis leggur dent á at styðja uppaling av einum ella fleiri góðum neytaslögum her á landi.
- 2) At felagið við samráðing heldur landsnevndina kunnuga við, hvat ið avrikað verður í hesum málum.

2.-viðgerð 21. septbr. og 3.-viðgerð 23. septbr.

Framlagt hetta broytingaruppskot frá Effersøe o. fl.:

Udvalgets Forslag, Punkterne 1 og 2 affattes saaledes:

- 1) At búnaðarfelagið leggur dent á at styðja uppaling av einum ella fleiri góðum neytaslögum her á landi.
- 2) At felagið heldur lögtingið kunnugt við, hvat ið avrikað verður í hesum málið.

Broytingaruppskotið fall, til bert 10 atkvøddu fyri. Uppskotið samtykt við 14 atkvøðum.

Jarðaræktaroyndur.

1.-viðgerð 9. august. Beint í landbúnaðarnevndina.
19. september framlagt álit:

Forslag

til

lov om direkte statsbidrag til opdyrkning m. v. paa Færøerne.

I lagtingssamlingen 1927, se lagtingstidende for dette aar, side 19, bilag 21, vedtog tinget et forslag til lov om direkte statsbidrag til opdyrkning m. v. paa Færøerne.

Da dette lovforslag ikke blev ophøjet til lov i den derefter følgende rigsdagssamling, optog tinget sagen paany i rigsdagssamlingen 1928 og indslillede forslag med de nødvendige ændringer paany til regeringens fremme (lagtingstidende 1928, bilag 37).

Forslaget har ikke nydt fremme i afvigte rigsdagssamling og der foreligger heller ikke nogen underretning for lagtinget fra regeringens side om forslagens videre skæbne.

Da udvalget fremdeles maa anse forslaget varende af ganske overordentlig betydning, særlig for de mindre landbrugs fremme, skal man, idet der henvises til det udførlige materiale, der foreligger i sagen fra tingets behandlinger i 1927—28, hvortil henvises, se foran, indstille følgende forslag:

1. Lagtinget indstiller forslaget af 1927, se lagtingstidende 1927, bilag 21, om direkte statsbidrag til opdyrkning m. v. paa Færøerne til snarest mulig fremme.
2. Der foretages følgende ændringer i det i punkt 1 nævnte lovforslag:
 - Til § 3.
 - a. I 1. lin. ændres „1928“ til „1930“.
 - b. I 2. og 3. lin. ændres henholdsvis „1930“ og „1930—31“ til „1932“ og „1932—33“.
3. Der foretages følgende ændringer i Udkast til regler om statsbidrag til opdyrkning m. v. (lagtingstidende 1928, bilag 37):
 - a. I § 1, 1. lin. indsættes efter ordet „sogn“ og „andet begrænset område“.
 - b. I § 3, 3. lin. ændres ordet „forstanderskab“ til „kommunernes forstanderskab“.
 - c. I § 5, 2. lin. ændres „op til“ til „indtil“.
 - d. I § 8, 1. stk. ændres „to aar“ til „3 aar“.
 - e. I § 9, 1. stk. ændres „det“ til „paagældende“.

20. september framlagt álit;

Frá Jóannesi bónda Paturssyni er framsett uppskot um at gjørd verður ein roynd við at útfinna tann skjótførasta, lættførasta, minst kostnaðarsama og tó nóg vælgjörda máta til at rudda og dyrka (upp úr haga). Nevndin heldur seg einki kunna gera við hettar mál.

Uppskot.

Svarað verður Jóannesi Paturssyni, at tingið einki fær gjørt við hettar mál.

2.-viðgerð 21. september og 3.-viðgerð 23. september. Uppskotið um ríkisstudning til uppdyrkan samtykt við 22 atkvøðum.

Viðvíkjandi jarðarøktarroyndum framlagt hetta broytingaruppskot frá Dam og Viðstein:

Jóannes bóndi Patursson úr Kirkjubø, hevur í brævi til Føroya Løgtings, dagsett 25. juli í ár, reist spurningin um at birta jarðarøktarroyndir í hagajørð. Á hesari hagajørð — ið góðkend skal vera av Føroya Løgtingi — eitt árs kúlóður í vídd, er ætlanin at sýna skjótasta og hentasta atburð, til at skera upp, (avgryfta) til at spreingja og burturbeina grót, til at velta og slætta markina, saksa og tøða og sáa veltuna, so hon svarar seg og sum skjótast verður til góðan græsbø. Um hetta starv í stakmálum verður at hókføra, sum tilskilað í brævi frá J. Patursson og tá ið komið er at enda við hesari roynd, skal Løgtingið fáa skrivliga frágreiðu um starv og úrslit. Ætlanin er at Løgtingið ber kostnaðin við at seta í verk og útinna eina slíka roynd.

Mál hetta, ið reist er, má haldast at hava týðning; men so ymiskt sum jarðalendið er her á landi, verður valla gjørligt at gjøgnumføra eina einsskipaða velting og rudding fyri alt landið, og skiligt verður tá eisini ymist hvussu long tíð, ið tørvast — sjálvt eftir skjótasta lagi — til at rudda haga til bø, á hentasta hátt. Men at royndir eiga at verða gjørdar á hesari leið er skiligt, og at tingið skjýtur pening til hetta endamál er eyðsæð. Tó er ikki greitt, so stundisliga at taka avgjörda støðu í hesum máli, fyrr enn tað gjøllari verður kannað. Men ætlast kann at landsnevndin saman við búnaðarráðgevarinum eigir at kunna samráðast um hetta mál — um jarðarøktarroyndir —, fyrireika og skipa fyri at slík roynd verður gjørd. Ætlast má at høgglig og hóskandi hagajørð til hesa roynd eigur at kunna útvegast í „Flatnarhaga“, í samráð við Havnar býarstýrið, ið er í úmbúnað at keypa Álakersgarð.

Tá ið frá búnaðarnevndini er komið fram uppskot um at tingið einki kann gera við hetta mál, má tað tó ikki frammanundan skiljast soleiðis, at tingið einki vil gera við málið, ið tað hevur fingið til viðgerðar. Helst man tað vera tí, at tað er so langt útliðið á tingsetuni, at uppskot er sett fram um at skjóta málið burtur. Má hetta ikki haldast at vere beint atborið, tí næst liggur at hugsa at málið er reist fyri at fáa tað framt.

Vit loyva okkum til Løgtingsins at seta til samtyktar fram hetta

uppskot:

- 1) Givið verður landsnevndini í hendi, saman við búnaðarráðgevarinum at fyrirreika og skipa fyri einari jarðarøktarroynd, sum nevnt er í brævi frá J. Patursson.
- 2) Heitt verður á Havnar býarstýri um at lata hina til hetta endamálið tørvuligu jørð — 1 hektar — úr „Flatnarhaga“.
- 3) Úr býtisgrunninum verður fyribils — móti kvittan av landsnevndini — játtaðar 1000 kr. til at fáa gongd á hesa nevndu jarðarøktarroynd.
- 4) Í samráð við búnaðarráðgevarin setur landsnevndin mann til at útfinna hesa jarðarøktarroynd. Búnaðarráðgevarin hevur umsjón við hesum royndarstarvi.

Broytingaruppskotið fall, tí bert 3 atkvøddu fyri. Uppskot nevndarinnar samtykt við 17 atkvøðum.

Brøv frá Føroya búnaðarfelag.

Framlagt 3. august. 1.-viðgerð 9. august og beint í landbúnaðarnevndina.

21. september framlagt álit:

Í brævi, dagsett 30. juli 1929, hevur búnaðarfelagið sent tinginum uppskot um reglur til seteplaaling og um 500 kr. styrk fyri næsta ár til umskrivaðu fyrirøku.

Nevndin mælir til at játta hesa umsókn og setur fram hetta

uppskot.

- 1) Løgtingið letur av økonomisk fond 500 kr. til búnaðarfelagið til seteplaaling.
- 2) Frágreiðing um peninganytslu og hvussu fyrirøkan roynist sendist lögtinginum undan 20. septbr. næsta ár.

2.-viðgerð 21. september og 3.-viðgerð 23. septbr. Uppskotið samtykt við 23 atkvøðum.

21. september framlagt álit:

Fra Bestyrelsen for „Føroya búnaðarfelag“ er til Tinget i Aar ind-

kommet Forslag til Lov om Hesteavlens Fremme paa Færøerne.

Nærværende Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, er indforstaaet med at de ved Lov af 30. Marts 1892 om Hesteavlens Fremme tilsigtede Bestræbelser nok paa visse Steder har virket tilfredsstillende, hvorimod man ikke kan se bort fra det uheldige i, at hvert Grandestævnedistrikt paa en og samme Ø vælger hver sin Bedømmelseskommission uden dog i nogen Maade at have Føling om, at disse skulde arbejde sammen med de andre Bygders Synsmænd i fælles Interesser. Følgen heraf er, at der ikke i alle Distrikter tages saa nøje Hensyn til Udvælgelsen af Avlshingst som ønskeligt, og man maa formene, at et Samarbejde mellem Øens eller Øernes Synsmænd vilde føre til et bedre Resultat. For at opnaa dette er der foreslaaet en vis Kontrol ved at ansætte to fælles Synsmænd for hele Færøerne.

Udvalget kan tiltræde dette, idet man — uden at paadrage Hestejerne større Udgifter — mener at kunne paalægge Dyr lægen og Landbrugskonsulenten paa deres aarlige Omrejser i Marts—April Måned sammen med Distriktets valgte Synsmænd at foretage Synsforretningen.

Udvalget har dog ikke i sin Helhed ment at kunne tiltræde det af Føroya búnaðarfelag fremsatte Forslag, men tillader sig at stille følgende

Forslag

til

L o v

o m

Hesteavlens Fremme paa Færøerne.

§ 1.

Med Hensyn til de i Loven omhandlede Foranstaltninger til Hesteavlens Fremme fastsætter Lagtinget en Deling af Færøerne i Distrikter. Tinget kan ligeledes træffes Bestemmelse om Distrikternes senere Deling eller Sammenlægning.

§ 2.

I hvert Grandestævnedistrikt, hvor der holdes Heste, bliver paa Grandestævne ved Stemme flerhed efter Marketal for 4 Aar ad Gangen at vælge 3 Personer, der skal modtage Anmeldelse fra Hesteejerne om Distriktets Hingste, jfr. § 6.

§ 3.

For hvert af de i § 1 nævnte Distrikter, hvor der holdes Heste, skal der være en Bedømmelseskommission, som sammensættes saaledes:

Hvis Distriktet bestaar af 2 eller flere Grandestævnedistrikter, hvori der holdes Heste, vælger de i § 2 nævnte Personer iblandt dem selv for hvert Grandestævnedistrikt et Medlem til at tiltræde Bedømmelseskommissionen. Denne tiltrædes desuden af Landbrugskonsulenten og Dyr lægen.

Bestaar Distriktet kun af et Grandestævnedistrikt, foretages Bedømmelsen af de i § 2 nævnte Personer tillige med Landbrugskonsulenten og Dyr lægen.

§ 4.

Bedømmelseskommisionen skal i Løbet af Marts og April Maaneder hvert Aar, for saa vidt Hingste er anmeldt til Bedømmelse, afholde Hingsteskuet i hvert Distrikt og ved dette afgøre, hvorvidt nogen af Hingstene skal godkendes som Avlshingst i Distriktet og i bekræftende Fald hvilke.

§ 5.

Tid og Sted for Hingsteskuet bestemmes af Bedømmelseskommisionens Formand og kundgøres ved Opslag i Distriktet paa sædvanlig Maade med mindst 14 Dages Varsel.

§ 6.

I Tilfælde af, at Valg ikke finder Sted i betimelig Tid i Henhold til § 2 eller § 3, 2 Stk., udnævner Sysselmanden for det paagældende Aar de ommeldte Personer. Det samme foretages saa vidt muligt ogsaa, hvis nogen Person har Forfald.

§ 7.

Selvom Landbrugskonsulenten eller Dyr lægen eller de begge udeliver fra Hingsteskuet, foretages desuagtet Bedømmels til fastsat Tid og Sted.

§ 8.

Amtmanden kan bestemme nærmere Regler for Bedømmelseskommisionens Virksomhed.

§ 9.

Enhver Ejer af Hingste er pligtig til inden 15. Marts i det Aar, Hingsten fylder 2 Aar, at anmelde den for en af de i § 2 ommeldte Personer i Distriktet samt at fremstille den paa Distriktets Hingsteskuet.

Hingste som i det Aar, i hvilket de fylder 2 Aar, er godkendte som Avlsdyr, skal atter anmeldes og fremstilles paa Skue til Bedømmelse det følgende Aar.

§ 10.

De Hingste, der ikke er blevet godkendt som Avlsdyr, skal kastres eller ogsaa aarlig holdes strængt afspærret i Tidsrummet fra 14. April til 1. September.

De godkendte Avlshingste skal kunne holdes frit i Bygden uden Hensyn til den fastsatte Skiben.

§ 11.

Overtrædelser af Bestemmelserne i §§ 6 og 7 straffes med Bøder fra 20 til 100 Kroner. Bøderne tilfalder Hjælpekassen i det Sogn, hvor Overtræderen bor.

§ 12.

Sager om Overtrædelse af denne Lov behandles som offentlige Politisager ved Sysselets Politiret.

§ 13.

Denne Lov træder i Kraft den
Fra samme Dag ophæves Lov Nr. 45 af 30 Marts 1892 om Heste-
avlens Fremme paa Færøerne.

2.-viðgerð 21. septbr. og 3.-viðgerð 23. septbr. Uppskotið samtykt við 15 atkvøðum.

21. september framlagt álit:

Føroya búnaðarfelag søkir lögtingið um 300 kr. til sítt stjórnarstarv.

Nevndin setur fram hetta

Uppskot

Tingið játtar Føroya búnaðarfelag 300 kr. til sítt stjórnarstarv av býtisgrunninum.

2.-viðgerð 23. september og 3.-viðgerð 24. september. Uppskotið samtykt við 20 atkvøðum.

Studningur til Jarðabrúk.

Framlagt 21. september.

Uppskot.

- 1) Av økonomisk fond veitir lögtingið landsnevndini inntil 6000 kr. til studning fyri at fremja endamál, ætlaði til frama fyri jarðabrúkið.
- 2) Landsnevndin ger til næstu Ólavsvøku lögtinginum skil fyri, hvussu peningarnir hava verið nýttir.

2.-viðgerð 23. september.

Framlagt broytingaruppskot frá Dam og Viðstein:

Í staðin fyri uppskot nevndarinnar setist:

- 1) Av økonomisk fond veitir lögtingið landsnevndini inntil 6000 kr. til studning fyri at fremja millum annað fylgjandi endamál, ætlaði til frama fyri jarðabrúkið:

- a) Gyrðing av træðum, ið innlagðar verða,
 - b) Ruddingararbeiði,
 - c) Tól og týggjir,
 - d) Keypt av handilsstøðum,
 - e) Ferðastýrk.
- 2) Landsnevndin ger til næstu Ólavsvøku lögtinginum skil fyri hvussu peningarnir hava verið nýttir.

3.-viðgerð 24. septbr. broytingaruppskotið samtykt við 12 atkvøðum.

Løn djóralæknans.

1.-viðgerð 9. august. Beint í landbúnaðarnevndina.
23. september framlagt álit:

Løgtingið hevði hetta mál til viðgerðar í fjør, sjá lögtingstíðindi 1928, síðu 53, fylgiskjøl 27 og 30, og samtykti at mæla til, at landbúnaðarráðið hæðkaði hansara løn samtíðis við al takstirnir vóru læðkaðir.

Búnaðarráðið hevur í brævi, dagsett 21. december 1928, sum antíð hevur kunngjørt tinginum, ynskt at vita, um tingið sjálvt vil skjóta nakað til at bota um lønina, hvat tingið heldur vera eina hóskandi lønhæðkan, hví takstirnir skulu læðkast og um tingið heldur, at djóralæknin skat hava eftirløn.

Djóralæknin hevur sent tinginum hetta bræv:

„Vegna umsókn frá mær til Føroya lögting um lønhæðkan skal eg loyva mær at flyta eftirfylgjandi fram:

Eg skrivaði fyrst í juli í ár til Veterinærdirektørin, Oslo og Stadsdyrlægen, Reykjavík fyri at frægnast um, hvørjar lønir (fastar) og hvørjar praksisinntøkur, ið norskir og íslenskir djóralæknir hava. Frá Oslo fekk eg hjálagda bræv, men havi enn einki frætt úr Íslandi líka lítið sum eg enn havi fingið takstirnar frá „sekretæren i den norske Veterinærforening“, sum Veterinærdirektøren í sínum brævi boðar frá. — Eg fari altur nú at skriva og frægnast, men sendi tó hetta til Føroya lögtings fyri ikki at drála ov leingi. Mínar praksisinntøkur havi eg givið upp í míni årsfrágreiðing og man tað neyvan finast nakað distrikt hvørki í Noregi ella Íslandi við so lítlari inntøku. Eg havi virkað her í landinum síðani 18. mei 1918 og um tað verður so, at lønin hjá djóralækninum í Føroyum verður broytt — hæðkað — við aldurstilleggum, má eg loyva mær at rokna við, at hesi gótt 11 árin verða roknaði mær til góðar.

Tá ið eg í fjør legði umsókn inn á Føroya lögting um at fáa lønhæðkan bjóðaði eg mær til — um henda hæðkan kom í stand — at læðka um takstirnar hjá mær og fyrir taka tuberkulinroyndir hjá okkara neytum fyri ein sera billigan pening. Føroya lögting tók við boðið um tuberkulinroynd og er hetta arbeiði byrja (sjá frágreiðingina). Viðvíkjandi læðkanini av takstunum skal eg loyva mær at skjóta upp hetta (samanbórið við hjáløgdu „instruks“):

A. Takster for Lægerejser.

Læðkan til 60 pct. av tí, sum nú er.

B. Takst for Lægeraad.

1. — 3,00.	2. — 2,50.	3. — 1,50.	4. — 1,50.	5. — 1,00.
6. — 2,00.	7. — 1,00.	8. — 1,00.	9. — 0,50.	10. — 8,00.
11. — 2,00.				

Samtalur — 1,00. Receptir — 1,00. Brøv — 1,00. 12. — 15,00.

Undirsøkisli av innfluttum djórum (karanteniundirsøkisli við tuberkulinroynd o. a.) við sunnheitsattest: 15,00 kr. neyt og ross, 10,00 kr. seyðir, svín, hundar og tilíkt, 5,00 kr. fuglar.

Undirsøkisli av útfluttum djórum við attest: 5,00 kr. ross og neyt, 3,00 kr. smærri djór.

Hetta uppskot til takstlæðkan haldi eg vera hóskandi um tann fasta lønin verður so: 5500,00 kr. og frí hús og brenni ella 6500,00 krónur um árið.

Í hjáløgdu skrivning av 21. decembir 1928 verður spurt um, hví takstirnir skulu læðkast. Grundin er tann, at djórinu hava lítið virði og fólkið er fátaekt, so tað fær ikki upp í lag at gera tað nýtslu av einum djóralækna utan so, at hann verður bíligari enn hvat instruksin av 9. december 1919 ger av.

Grundin til, at eg havi søkt um, at djóralæknin fær rætt til pensión, er tann, at risikoin við allar tær ferðir, djóralæknin er pligtugur at gera, so sum natúrviðurskiftini í Føroyum eru, má sigast at vera betýðilig. Nøkur samanlíking við kommunulæknarnar eigur als ikki at vera gjørd her — munurin millum starvsvilkorini hjá hesum báðum er ovstórur fyri samanlíking. At ferðast Føroyar runt, hvørja bygd, tværreisur um árið ... 108 bygdir — til sjós og fjalls er ikki altíð gamansleikur og naðurin, ið hetta ger, átti at verið sikraður, um ferðin miseyðnaðist.

Nevndin má halda, at tær av djóralæknanum uppskotnu nýggju takstir eru ein hóskandi læðkan móti tí, sum áður var.

Hví takstirnir skulu læðkast hevur djóralæknin víst á, og nevndin hevur einki afturat at leggja.

Viðvíkjandi uppskotinum um eftirløn má tað sigast sum satt er, at djóralæknin eftir sínum instruksi av og á má vera útfyri at fara vandaferður, og at tað tessvegna ikki hevði verið óbeint, um honum ella hansara næstingum var trygt ein hóskandi eftirløn. Slíkt kundi tó kannska javnast nakað, um hansara ársløn kundi setst hægri enn hon nú er.

Í hjálagda riti frá direktøren for det civile veterinærvæsen, Oslo, av 18. juli h. a. sæst tað, at lønin fyri djóralæknar á Finmarkini er 6000 kr. við 4 aldurseykalønnum við 500 kr. um 3, 6, 9, og 12 ár. C. J. Bech tók við starvi sum djóralækni og skuldi løn hansara tá — samanborið við starvsbrøðralønina á Finmarkini — verið 8000 kr. til ríkiskassanum at útreitt einsamallur.

Um tað kanska ikki væl kann sigast, at djóralæknaviðurskiftini her eru tey somu sum á Finmarkini, so líklast tey í mangar mátar og eru óiv- að ikki minni trupult viðvíkjandi t. d. ferðalagi her enn sum har.

Nevndin kann ikki mæla til, at lögtingið tekur lut í at løna djóralæknanum. Djóralæknin er ríkisløntur tænaðamaður og okkum tykist onga atvold vera til at broyta hesa skipan. Viðvíkjandi spurninginum um, hvat ætlast kann at vera ein hóskandi løn, heldur tingið seg ikki til at kunna avgera tað. Herum skal vísast á tingsins samtykt í fjør. Tá mega vit — sum viðurskiftini nú hava lagað seg — mæla við ein hóskandi lønhæðkan samstundis við læðkan av takstinum, og kunnu vit samtykkja tað uppskot um takstlæðkan, djóralæknin hevur skotið uppá í frammanundan prentaða brævi.

Effersøe, M. Samuelson og Weihe tiltræder ikke det i 4 sidste Stykke anførte („Viðvíkjandi nú er.“).

Uppskot

Løgtingið vísir á frammanundanstandandi nevndarálit.

2.-viðgerð 25. septbr. og 3.-viðgerð 26. septbr.
Uppskotið samtykt við 16 atkvøðum.

Broytan av lóg um djóralæknin.

1.-viðgerð 9. august. Beint í landbúnaðarnevndina.
23. september framlagt álit:

Til lögtingið er komið bræv, dagsett á krossmessu 1929, frá 16 Havnamonnum um at fáa loyvi til at flyta inn ross úr Íslandi til aliskyns nýtslu og ikki sum nú einans til alidjór.

Landsnevndin hevur 26. juli í ár sent bønarbrævið til búnaðarráðgevarans og biðið sær hansara ætlan tilsenda.

Búnaðarráðgevarin gevur í brævi, skrivað 31. juli h. á., grein fyri síni ætlan og ræður til at mæla frá, at leyst verður givið at flyta inn ross yvirhøvur úr Íslandi.

Búnaðarráðgevarin heldur ikki vera nakran stóran vanda við at fáa inn sjúkur til Føroyar við Íslandsrossum.

Men hann heldur tað ikki vera nakran livuligan (økonomiskan) vinning fyri Føroyar at innføra íslenskt ross frá hond. Tvørtur ímóti heldur hann, at tað nerver heimasøluna av okkara føroysku rossum, ið hann heldur nú brátt — í Sandoynni og Sreymoynni — at vera so góð, at tey eru okkum dugnalig í øllum førum.

Tað er óivað, at tey ross, sum nú vera uppald í Føroyum av tí norska rossaslaginum, eru so væl nýtulig til dráttarross, at vit fáa tey valla eins góð úr Íslandi.

Øðrvisi er, har menn vilja hava sær málígar og tó skjótførar reiðuhestar. Harum úttala nevndarmennirnir Matras Patursson og Viðstein:

Í Havn er nú eitt kappreiðrafelag og tað má vera ivamál, um tað er beint at forða teim monnum, í hesum felagi eru, at søkja sær reiðrahestar (geldingar) úr Íslandi, um teir so vilja, tá tað sum búnaðarráðgevarin

sígur kann gerast utan stóran vanda vegna rossasjúkum, sum ongat munnu vera til í Íslandi. Tí tað er at hava í huga, at so frálíkir teir norsku hestarnir eru til dráttar, so eru teir yvirhøvur nógv óstorsligari undir reiðmanninum enn teir røttu íslendsku reiðrahestar eru.

Effersøe, Niclasen, M. Samuelsen og Weihe úttala, at sum frammanundan nevnt heldur búnaðarráðgevarin, at tað ikki er nakar stórir vandi við at fáa innført fongdar sjúkur úr Íslandi við rossum, men eitt syndur vágiligur er tó hesin innflutningur og tað má ætlast, at ein innflutningur av geldum hestum ikki kann hava tað at týða, at tað vil vera beint at seta okkara rossabruk í nakran vága við innflutning.

Djórælæknin C. J. Bech hevur í brævi, skrivað 5. august 1929, skotið til lögtingið at broyta „Bekendtgørelse om Indførsel til Færøerne af Husdyr“ av 27. apríl 1927, á ymsan hátt.

Formaður nevndarinnar hevur biðið djórælæknan sett upp fullfíggjað uppskot til broyting av hesi kunngerðing.

Í brævi, skrivað á Kirkju, Fugli, tann 10. september 1929, hevur so djórælæknin sent nevndini uppskot til hesa broyting.

Tessvegna at hetta uppskot so seint er komið nevndini í hendi, og djórælæknin sjálvur er burturstæddur í læknisferðum, so hann ikki fæst til ráðgerð við nevndina og tá tað má haldast at vera beinast at eisini alidýranevndin fær atgongd til at siga sína ætlan um hetta uppskot, áðrenn búnaðarnevndin ger meiri við tað, so vil nevndin skjóta til, at uppskotið verður sent alidýranevndini og eisini búnaðarfelaginum, áðrenn meiri verður atgjørt hesum máli viðvíkjandi av tingsins ávum.

Uppskot

Frá Effersøe, Niclasen, M. Samuelsen og Weihe:

- 1) Samstundis, at eitt eintak av nevndarællanini verður sent umsøkjarum, kunngersl tað teimum, at lögtingið ikki heldur færi vera nóg mikið til at geva leyst til at flyta geldar hestar higar úr Íslandi.

Frá Matras, Patursson og Viðstein:

- 2) Eitt eintak av hesi nevndarætlan verður tilsent einum av undirskrivaðarunum av brævi til lögtingsins, dagsett á krossmessu 1919.

Frá nevndini.

- 3) Eitt eintak av hesi nevndarætlan við avskriv av uppskoti frá djórælækna C. J. Bech um broyting í „Bekendtgørelse om indførsel til Færøerne af husdyr“ av 27. apríl 1927 verður sent til búnaðarráðgevaran, búnaðarfelagið og „husdyrkommissionen“.
- 4) Málið verður niðurlagt til næsta ár.

2.-viðg. 25. septbr. Uppskot 1 fall, tí bert 11 atkv. fyri, uppskot 2 fall, tí bert 10 atkvøddu fyri og uppskot 3—4 samtykt við 19 atkvøðum.

V. Vegir, brýr og lendingar.

Landsvegir (studningur frá ríkinum).

Bræv ráðharrans 12. dec. 1927:

Færø Amt, den 3. januar 1928.

Ministeriet for offentlige Arbejder har under 12. f. M. tilskrevet mig saaledes:

„..... Spørgsmaalet om Anlæg af Veje paa Færøerne..... har man fra Finansudvalgene modtaget Meddelelse om, at disse kan give deres Tilslutning til..... søges bevilget et Beløb af 52.000 Kr. til Anlæg af de i Ministeriets Skrivelse af 13. f. M. omhandlede Veje paa Færøerne, samt et Beløb af 30.000 Kr. til Administration og tilfældige Udgifter..... Finansudvalgene har derhos meddelt, at de i øvrigt kan samtykke i den i Ministeriets for nævnte Skrivelse foreslaaede Ordning vedrørende Vejanlæg paa Færøerne, ligesom i, at der i det hele fortsættes med Detailprojektering af Veje dersteds, saafremt Lagtinget senest i den ordinære Samling i Sommeren 1929 overfor Ministeriet afgiver uforbeholden Erklæring om, at Lagtinget paatager sig Garantien for forsvarlig Vedligeholdelse af de Veje, der anlægges.

Bræv ráðharrans 13. novbr. 1928 til fliggjarnevnd fólkatingsins:

Ministeriet for offentlige Arbejder, 13. Novbr. 1928.

.....
Efter Ministeriets Skøn bør nedennævnte 15 Vejanlæg, fordelt over de forskellige Øer, imidlertid søges fremmet i første Række og for nogles Vedkommende saaledes, at Arbejderne kan sættes i Gang allerede i indeværende Vinter. Disse Veje er følgende:

Paa Nordøerne: Klaksvig—Nordøre.

Paa Østerø: Ejde—Lysaa, Norðskála—Øre, Vej til Lamhauge, Saltangeraa—Ridevig—Avevig, Skaalebotn—Fundingsbotn, Lervík—Fuglefjord.

Paa Vaagø: Sandevaag—Fútaklett.

Paa Strømø: Kvivig til henimod Søndergjov, Kvalvig—Saksen, Thorshavn—Arge.

Paa S u d e r ø: Sumbø, Lopra, Vaag—Porkere, Frodehø—Tveraa, Tveraa
—Trangisvaag.

For de første af de nævnte Veje er Projekteringen ret fremskredet, men dog ikke saa vidt, at man ser sig i Stand til nu at fremkomme med noget Detalloverslag over Udgifterne. Efter en pr. 1. August d. A. udarbejdet kalkulatorisk Opgørelse kan selve Anlægsudgifterne herefter, naar Vejbredden i Almindelighed fastsættes til 2,5 m og kun i selve Bygderne, i Indmarkerne i Kurver og paa andre særlig vanskelige Steder, eller hvor Trafikken absolut kræver bredere Vej, til 4 m, rent skønsmæssigt anslaaes at ville andrage i alt ca. 808,000 Kr. og Udgifterne til Administration samt tilfældige og uforudsete 80.000 Kr. Saafremt Kommunerne maatte ønske, at Vejenes Bredde skal være større end 2,5 m, udenfor de ovennævnte Steder, vil dette kunne ske, men Merudgifterne herved vil da i deres Helhed være at udrede af Kommunerne selv.

Af de ovennævnte kalkulerede egentlige Anlægsudgifter er det Forudsætningen, at Staten skal udrede de $\frac{4}{5}$, medes den ene Femtedel skal ydes af de interesserede Kommuner derved, at disse overtager Vejanlæggene i Entreprise for $\frac{4}{5}$ af den endelige Overslagssum efter Kontrakter, som i hvert Tilfælde afsluttes med Vandbygningsdirektøren, medens Udgifterne til Administration samt tilfældige og uforudsete Udgifter i deres Helhed afholdes af Statskassen.

Under denne Forudsætning vil Statens samlede Tilskud til de fornævnte Vejanlæg ganske kalkulatorisk kunne anslaaes til følgende Beløb:

$\frac{4}{5}$ af Anlægssummen 808.000 Kr.	646.400 Kr.
Udgifter til Administration, tilfældige og uforudsete Udgifter ..	80.000 —
	<u>726.400 Kr.</u>

Samtlige Anlæg vil være at udføre under Vandbygningsvæsenets Tilsyn. Det er derhos Tanken efter nærmere Drøftelse med de enkelte Sogneforstanderskaber at lade Anlægsarbejderne fordele sig over flere Aar, for enkelte Strækninger ca. 10 Aar, alt efter de enkelte Kommuns økonomiske Formuenhed og den Arbejdsstyrke, som Kommunen raader over udenfor Fisketiden. Herefter vil man formene, at der for Finansaaret 1928/29 vil blive Anvendelse for et Beløb af 52.000 Kr. til selve Anlæggene og 30.000 Kr. til Administration (herunder Udstikningsarbejder) og tilfældige Udgifter.

Beløbet til Administration samt tilfældige og uforudsete Udgifter paaregnes at ville medgaa til Udstiknings- og Projekteringsarbejder samt til almindelige Administrations- og Tilsynsudgifter. Hvad der derfor maatte blive tilbage, agtes anvendt til Anskaffelse af pneumatisk Boreværktøj og Skærveknusemateriel samt eventuelt en mindre Motortromle, hvilket Materiel tænkes udlejet paa rimelige Vilkaar til de interesserede Kommuner til Brug under Vejanlæggenes Udførelse.

Bræv ráðharrans, 4. maí 1929:

Færø Amt, 18. Maj 1929.

Ministeriet for offentlige Arbejder har under 4. d. M. tilskrevet Amtet saaledes:

„I Anledning af Færøernes Lagting i Samlingen 1928 vedtagne Indstilling angaaende Anlæg af Veje paa Færøerne skal man meddele, at Ministeriet i Overensstemmelse med det i Skrivelse herfra af 12. December f. A. anførte er sindet i de kommende Aar at søge Statstilskud til Anlæg af de i denne Skrivelse ommeldte 15 Veje Endvidere vil der under samme Forudsætning blive søgt Beløb til Detailprojektering af de Veje, hvis Anlæg yderligere er indstillet af Lagtinget i dets Betænkning af 1927. Naar disse Detailprojekteringer er tilendebragt, vil Ministeriet tage under Overvejelse, hvorvidt Statstilskud til Anlæg af disse Veje vil være at søge.

Forsaaende Lagtinget i sin ovennævnte Betænkning af 1928 har fremsat Andragende om, at der udover de foran omtalte Veje allerede nu maa blive ydet Statstilskud til Anlæg af en Række andre, nærmere angivne Veje skal man tilføje, at Ministeriet ikke har kunnet imødekomme dette Andragende, men at man efter Omstændighederne har ment det rimeligt at lade foretage en rent foreløbig Undersøgelse ogsaa af de i Lagtingets Betænkning af 1928 indstillede Veje hvorved udtrykkelig bemærkes, at Ministeriet ikke herved har taget Stilling til, hvorvidt der til sin Tid overhovedet vil kunne søges Statstilskud hverken til Detailprojektering eller til Anlæg af disse Veje.

1.-viðgerð 10. august og beint í 5-mannanevnd (veganevndin). 11. september framlagt álit (sí tingskjal nr. 13).

2.-viðgerð 13. september og 3.-viðgerð 16. september. Patursson tók sitt uppskot aftur, Uppskotið samtykt við 22 atkvøðum.

Vegaplanur fyri akvegir í Kallsoy og Kunoy.

1.-viðgerð 10. august. Beint í veganevndina.
21. september framlagt álit:

Vedlagte Andragende fra Forstanderskabet for Kalsø og Kunø Sogne om sagkyndig Udarbejdelse af Vejplaner til Forbindelse af Bygderne paa de to nævnte Øer er blevet behandlet i „Landsnevndin“, der har stillet Forslag om, at Vandbygningsvæsenets Ingeniørkontor vil foretage en Undersøgelse og fremkomme med Overslag over Udgifterne.

Undertegnede Udvalg er enige med Landsnevndin om, at der er al mulig Grund til, at en saadan Undersøgelse, som Forsfanderskabet har ansøgt om, bliver foretaget.

Da de omtalte Veje imidlertid ikke tidligere har været Genstand for nogen Undersøgelse, og der formentlig ikke ved det herværende Vandbygningskontor haves nogen Bevilling, hvorefter en saadan kan foretages, kunde Udvalget tænke sig, at man lod foranstalte en Undersøgelse ved Amtsingeniøren eller Lagtingets Tillidsmand.

Naar en saadan Undersøgelses Resultat foreligger, vil der altid være Anledning til at sende Ansøgning til Bevillingsmyndighederne om Støtte.

Forslag.

Lagtinget lader foranstalte en foreløbig Undersøgelse ved Amtsingeniøren eller Lagtingets Tillidsmand Jens M. Poulsen og søger fremskaffet en Vejplan for Kalsø og Kunø med kalkulatorisk Overslag over Udgifterne.

2.-viðgerð 23. september.
Uppskotið samtykt við 16. atkvøðum.

Aðrir vegir.

Frágreiðing og uppskot frá millumtinganevndinni (sí tingskjal nr. 8).
1.-viðgerð 10. august. Beint í fíggarnevndina. 14. september framlagt álit (sí tingskjal nr. 15).

2.-viðgerð 17. september og 3.-viðgerð 19. september.
Uppskotini samtykt við 21 atkvøðum.

Frágreiðing sýslumanna um vegir, brýr og lendingar.

Beint í fíggarnevndina. 14. august framlagt álit:

I. Norðoya sýsla.

Sýslumaðurin greiðir frá, at hann einki hevur at finna at viðvíkjandi vegum, brúgvum og lendingum.

II. Eysturoya sýsla.

Sýslumaðurin greiðir frá, at akvegurin millum Fuglafjarðar og Sólunda ikki er í góðum standi, men at vegurin javnlaga verður umbøttur.

Uppskot:

Amtmaðurin verður biðin um at ansa eftir, at akvegurin Fugla-fjarðar—Sólmunda verður lúðin í slikum standi, at tað kann farast eftir honum.

Sami sýslumaður greiður frá,

at brúgvín yvir eina á sunnanfyri Norðskála er rotin og má endurnýggjast. Um akvegurin Oyrar—Norðskála verður lagdur má ein brúgv yvir ána, men verður hetta arbeiði ikki framt í vetur, má brúgvín tó endurnýggjast.

Uppskot.

Amtmaðurin verður biðin um at áleggja sóknarstýrinum at endurnýggja brúgvina yvir eina á sunnanfyri Norðskála um ikki arbeiði við akvegi Norðskála—Oyrar verður byrjað í vetur.

III. Streymoyar sýsla.

Eftir frágreiðing sýslumannsins eru vegir, brúgvar og lendistøðir í hóskandi standi uttan 2 brúgvar í Tjørnuvík, sum mugu umvølast ella heilt endurnýggjast.

Uppskot:

Amtmaðurin verður biðin um at áleggja sóknarstýrinum at lata tey áðurnevndu arbeiðir verða gjørd innan eina hóskandi tíðar-froyst eftir amtmannsins avgerð.

IV. Vága sýsla.

Sýslumaðurin greiður frá, at hann einki serskiðt hevur at finnst at viðvíkjandi teimum arbeiðum, sum henda sök ræðar um.

V. Sandoyar Sýsla.

Sýslumaðurin greiður frá, at vegir, brúgvar og lendistøðir — her er viðroknað uppgongdin á stóru Dímun — eru í hóskanda standi.

VI. Suðuroya sýsla.

Sýslumaðurin greiður frá,

at lendistøðin við Ranan í Hvalbæ ikki enn er í standi.

Uppskot:

Suðuroya sýslumaður verður biðin um at geva amtmannum frágreiðing innan 1. januar 1930 um nevnda lendistöð er sett í hóskandi stand.

2.-viðgerð 16. august. Uppskot a samtykt við 15 atkvøðum, b og c við 16 atkvøðum og d við 15 atkvøðum.

Studningur til brúgvar og lendingar.

Beint í fíggjarnevndina. 8. septbr. framlagt álit.

2.-viðgerð 11. septbr. og 3.-viðgerð 17. septbr.

Eftir tí yvirliti, sum Landsnevndin hevur gjørt yvir statusi lögtingskassana er ætlandi, at tað til vegir, lendingar og brýr og onnur endamál eru 32.667 kr. -- Nýtslupeningurin eftir roknskapinum fyri 1928 var 57.834 kr. 82 oyr. Longu í hesu tingsetu eru givnir ymiskir studningar úr Økonomisk Fond, sum ikki eru umrøddir í hesum álit.

Sum státt er, er longu nýttur ein partur av hesum nevnda peningi, áðrenn tær sakir, sum hesin grunnur hevur til endamál at stýðja, eru komnar til viðgerðar og sum verða umrøddar í hesum álit og einum serligum álit viðvíkjandi umsóknum um vegir.

A. LENDISTØÐIR*Nr. 48 a: Spæl til lendingina á Trøllanesi.*

Umsókn frá sóknarstýrinum av 12. februar 1929 um studning til eitt gangspæl á Trøllanesi.

Amtsverkfrøðingurin sigur frá, at kostnaðurin er 65 kr. -- Nevndin mælir til, at tingið letur $\frac{3}{4}$ av hesum peningi.

Uppskot.

Tingið jáltar $\frac{3}{4}$ av 65 kr. ella 48 kr. 75 oyr til eitt gangspæl við lendingina á Trøllanesi.

Samtykt við 19 atkvøðum.

Nr. 48 b: Eftirstudningur til lendingina á Húsum.

Sóknarstýrið sækir um eftirstudning til kostnaðin við umbøtan av lendistøðini á Húsum, sum eftir rønskapið hevur verið 4903 kr. 50 øyr. Av hesum er almúdlígt arbeiði 2783 kr. 50 øyr. Eftir til tilfar og formannsløn verða 2120 kr. 30 øyr. Tá ið tingið longu hevur latið 2000 kr. (tingtíðindi 1928, skjal 46) til umbøtan av støði, heldur nevndin, at tingið hevur latið ivaleysa nógv til hetta mál.

Uppskot.

Tingið sær sær ikki føri fyri at geva meira studning til umbøtan av lendistøðini á Húsum.

Uppskotið fall, tí bert 7 atkvøddu fyri.

Nr. 48 c: Lendingin á Hellunum.

Umsókn frá íbúgvarum í Hellunum um studning til bøtan av lendingini við Hellunar, umvølan av uppgongdini frá lendingini og setan av eini lykt við lendingina.

Amtsverksfrøðingurin sigur í brævi av 25. juli íár, at kostnaðurin er 1300 kr., harav tilfar og formannsløn 700 kr.

Uppskot.

Til umbøtan av lendistøðini á Hellunum og setan av eini lykt við støðna eftir amtsverksfrøðingi Jacobsens plani veitir tingið $\frac{3}{4}$ av 700 kr. ella 525 kr. móti, at kommunan tekur viðlíkahaldið uppá seg.

Samtykt við 19 atkvøðum.

Nr. 48 d: Lending á Glyvrum.

H. P. Hansen á Glyvrum sækir um studning til eina lendibrúgv á Glyvrum. Málið var á tingið í fjør (tingtíðindi 1928, skjal 46) við tí úrsliti, at svarað bleiv, at fyrst kundi umsóknir um studningar til lendibrúgv á Glyvrum ikki verða framar. — Nevndin heldur fyri, at tingið eigur at taka somu støðu í ár sum í fjør.

Uppskot.

Svarað verður H. P. Hansen á Glyvrum, at fyrst kann umsóknin um studning til lendibrúgv á Glyvrum ikki verða framd.

Fall, tí bert 11 atkvøddu fyri.

Nr. 48 e: Lending á Strondum.

Keypmaður Andrias Danielsen sækir um studning frá tinginum til eina lendibrúgv, sum hann í 1928 hevur lagt inni á Strondum. Kostnaðurin hevur eftir uppgerð verið 4403 kr. 24 oyr., harav til almindiligt arbeiði 1337 kr. — Sóknarstýrið sigur í brævi av 29. apríl 1929, at kommunan vil garantera viðlíkahaldi av brúnni. — Amtsverkfrøðingurin hevur sýna brúnna, sigur hana vera væl gjørda í allar mátar og lagaliga; brúgvin er 13 m long og 5½ m. breið uttast og 2½ m inni við land, dýpið við endan á brúnni er 3 m. — Av tí, at brúgvin hevur almennan týðning, heldur nevndin at kunna stilla uppskot um at styðja umsóknina og setur fram hetta

uppskot.

Tingið játta 1000 kr. í studning til keypmann Andrias Danielsen á Strondum fyri eina lendibrúgv, hann hevur lagt.

Samtykt við 17 atkvøðum.

Nr. 48 f: Lendingin á Argjum.

Sóknarstýrið sækir um peningaljálpi til at vala um bringarðin á Argjum. Amtsverkfrøðingurin sigur frá, at arbeiðið longu er fullført og at tað er væl gjørt. Sóknarstýrið upplýsir, at kostnaðurin til tilfar og formamsløn hevur verið 480 kr.

Uppskot.

Í studning til tað fullførda arbeiði við valan um bringarðin á Argjum letur tingið ¾ av 480 kr, ella 360 kr. móti kvittan av kommunustýrinum.

Samtykt við 19 atkvøðum.

Nr. 48 g: Lendingin í Hestoy.

Sóknarstýrið sækir um studning til, at lendingin í Hestoy kann fáa eina so holla ábót, at hon kann verða nýttulig. — Amtskverkfrøðingurin sigur í brævi av 25. juli í ár, at kostnaðurin við hetta arbeiði við verða 30—35.000 kr., av tí, at ynski er um at fáa ein „dækkmola“ frá skerinum og inn á land og harfrá inn yvir helluna til múrin við uppgongdina til bygðina, umframt størri slættingararbeiði við lendingina.

Av tí, at kostnaðurin er so stórur, meinar nevndin ikki at kunna ráða til at geva nakran studning, men mælir til, at kommunustýrið vendir sær aftur til statin við bønarbrævi. —

Uppskot.

Svarað verður sóknarstýrinum í Hestoy, at tingið ikki sær sær føri til at geva studning til umvølan av lendingini, men at tingið mælir til, at sóknarstýrið aftur vendir sær til statin við umsókn.

Samtykt við 17 atkvøðum.

Nr. 48 h: Lendingin á Slættanesi.

Íbúgvarir á Slættanesi biðja í bænabrévi av 4. mars í ár um studning til umvølan av lendingini har og studning til at fáa fastar lunnar við lendingina. — Amtsverkfrøðingurin sigur frá í brævi av 25. juli, at kostnaðurin vil verða 800 kr.; harav tilfar og formannsløn 400.

Uppskot.

Til umvalan av lendingina á Slættanesi jattar tingið eftir amtsverkfrøðingi Jacobsens tilætlan 3/4 av 400 kr. ella 300 kr. móti at kommunan tekur við viðlíkahaldinum av støði.

Samtykt við 20 atkvøðum.

Nr. 48 i: Lending í Skálavík.

Íbúgvarir í Skálavík søkja um peningastuðul til ein bringard og útdýpan við lendingina í Skálavík. — Umsóknin hevur viðmæli frá kommunustýrinum. — Tingsisn álitismaður Jens M. Poulsen uppger kostnaðin til 16000 kr.; harav tilfar og farmannsløn 8000 kr.

Av tí, at kostnaðurin er so stórur og arbeiðslønin verður 8000 kr., meinar nevndin, at kommunustýrið eigur at vera spurt, um tað heldur seg ført fyri at fara í holt við hetta arbeiði.

Uppskot.

Sakin verður goymd til næsta ár. Amtmaðurin verður biðin um at senda sakina aftur til kommunustýrið til umhugsan av Jens M. Poulsens uppgerð yvir kostnaðin.

Samtykt við 16 atkvøðum.

Nr. 48 j: Lending í Porkeri.

Kommunustýrið og íbúgvarir í Porkeri venda sær til lögtingið við umsókn um at fáa studning til eina lendibrugv.

Henda umsóknin hevur verið á tingi fyrr og hevur Søren Sørensen givið yvirslag yvir kostnaðin við byggjan av eini slíkari brugv. Amtsverkfrøðingurin hevur 25. juli í ár givið yvirliit yvir kostnaðin og setur hann til 5700 kr., harav almíndeligt arbeiði 2800 kr. — Av tí, at sóknarstýri við brævi av 18. juli í ár ynskir brúnna øðrvísi gjørda enn í uppskotinum frá amtsverkfrøðinginum, setur nevndin fram hetta.

Uppskot

Sakin verður goymd til næsta ár. — Amtmaðurin verður biðin um at fyrileggja sóknarstýrinum í Porkeri hana til umhugsan, serliga viðvíkjandi uppskotinum frá amtsverkfrøðinginum.

Soljóðandi broytingaruppskot sett fram av Edw. Mitens o. fl.

Í brævi til mín, dagsett 9. septbr. í ár, sigir formaðurin fyri kommunustýrinum, at teir vænta at fáa studning, so brúgvín kann gerast næsta sumár, og at teir halda, at landverkfrøðingurin hevur rætt í, at brúgvín skal vera massív, tí tá livur hon betur.

Innan fyri brúna má vera ein múrur framvið landi til smáar motorbátar. Hetta hevur verkfrøðingurin eisini í sínari ætlan, hvar hann ger uppskot um ein múr fram við landi frá brúgarðinum 4 metir langan.

Um Porkeringar ynskja henda múr longri, kann tað gerast seinni. Tað er av størsta týdningi fyri hesa stóru bygd, ið saknar lending, nú at fáa tílíka, og vit loyva okkum til at bera fram hetta

broytingaruppskot.

Úr økonomiska fondi verður veitt $\frac{3}{4}$ av tilfari og formannsløn við 2175 kr., móti at kommunan pliktar seg til viðlíkahald.

Broytingaruppskotið samtykt við 17 atkvøðum.

Nr. 48: Lending í Kollafirði.

Sóknarstýrið og íbúgvarar í Kollafirði søkja tingið um studning til eina lendibrúgv við sjógv í Kollafirði, fyri at „Tróndur og líknandi bátar kunnu leggja at. —

Amtsverkfrøðingurin uppger kostnaðin til 4700 kr., harav almindelig arbeidsløn 2300 kr. —

Nevndin hevur talað við „Thorshavns Mælkeforsyning & Margarine-fabrik“ um sakina og hevur fingið at vita frá teimum, at ein slík lendibrúgv hevur ógvuliga lítlan týdning fyri teir, tá teir aloftast leggja at inni á Langasandi.

So státt — og tá nevndin ikki meinar, at ein slík lendibrúgv hevur allmennan týdning — seta vit fram hetta

Uppskot.

Tingið heldur ikki sum státt er vera grund til at freinja sakina.

Fall, tí bert 4 atkvøddu fyri.

Nr. 48 q: Lending í Nólsoy.

Sakin er goymd frá seinasta ári. — Amtsverkfrøðingurin hevur kannað eftir viðurskiftinum og sigur frá í brævi av 25. juli í ár, at kostnaðurin, soleiðis sum umvølingin er ætlað av kommunustýrinum, vil verða minst 70.000 kr. Amtsverkfrøðingurin leggur afturat, at tað fyri ein kostnað av 4300 kr. vil kunna byggjast ein lendibrúgv longri út frá tí syðru lendibrúnni, so at motorbátar kunnu leggja at. Um henda spurningin hev-

ur kommunustýrið ikki úttalað seg, og av tí, at nevndin ikki heldur, at tingið er ført fyri at fara undir kostnaðin til 70.000 kr., meinar nevndin at seta fram hetta

Uppskot:

Sakin í síni heild verður send til Nólsoyar sókus kommunustýri til umhugsan, soleiðis at tað til næsta ting fæst greiniligt beskað um sóknarstýrið tekur við einum studningi til tað minna projektið uppá 4300 kr.

Samtykt við 18 atkvøðum.

Nr. 48 r: Lending í Skúvoy.

Umsókn frá íbúgvarum í Skúvoy um studning frá tinginum til ein kran, sum kann taka bátar úr sjónum uppá slætt norðuri við lendistaðið á Skinntanga í Skúvoy. —

Tingsins álitismaður Jens M. Poulsen sigur frá, at tað ikki letur seg gera at seta upp ein kran og fráræður, at hetta verður roynt. Harínmóti heldur hann — og hartil slutta seg sóknarnevndin og nú Skúvoyingar — at sjálvt neyðlendaðið kann setast í betri stand, og vil kostnaðin harvið verða 2500 kr. til tilfar og formannsløn og 2500 kr. til almúgiligt arbeiði.

Kommunastýrið mælir til, at hetta verður gjørt.

Uppskot:

Til umvølan av neyðlendistøðini á Skarvatanga í Skúvoy verður játtað eftir Jens M. Poulsens yvirliti $\frac{3}{4}$ av 2500 kr. ella 1975 kr. móti, at kommunan setur seg fyri at halda verkið viðlíka.

Samtykt við 20 atkvøðum.

Nr. 48 s: Lending á Glyvrum.

Keyprmaður Rasmus Rasmussen søkir tingið um 2500 kr. til at fullføra eina lendibrúgv á Glyvrum. — Sakin hevur verið á tingi í 1927—28 utan at tingið hevur sætt sær útvegir fyri at játta hesi umsókn. Av tí, at uppskot hevur verið frammi um studningar til meiri neyturvuligar lendingar enn hetta málið og at hópurin av pettingi hartil væntast at bliva brúktur, sær nevndin sær heldur ikki í ár føri til at seta fram uppskot at fremja hesa sak, men skal seta fram hetta

Uppskot:

Sakin verður goymd til næsta ár.

Samtykt við 20 atkvøðum.

Nr. 48 t: Lending í Fugloy (Kirkju).

Sóknarstýrið biður í brævi av 20. juli í ár um, at tann studningur, sum tingið í 1925 játtaði til umvølan á lendingini á Kirkju verður endurnýggjaður. --

Soleiðis sáin sakir tá lá fyri, var kostnaðurin uppgjördur soleiðis:

Cement, 180 tunnur...	3600 kr.
Rundjarn.....	30 --
Sandur	300 --
Sprengitillar	70 --
Formansløn	900 --
	<u>5000 kr.</u>

Nevndin heldur, at studningurin skal endurnýggjast, men heldur fyri, at cementprísirnir nú kunna rokast til 12 kr. tunnan, soleiðis at allur kostnaðurin verður 3660 kr.

Uppskot

Til umvølan av lendingini á Kirkju í Fugloy verður endurnýggjaður tingsins studningur frá 1925 við $\frac{3}{4}$ av 3660 kr. ella 2745 kr., við teirri treyt, at lendingin verður gjørd eftir Jens. M. Poulsens plani av 2. august 1925 og móti, at kommunan pliktar seg til at halda lendingina viðlíka.

Samtykt við 20 atkvøðum.

Nr. 48 n: Lending á Húsum.

Løgtingsmaður Joen Hansen biður í brævi av 4. august í ár um tingsins studning til at byggja ein bringard við lendingina á Húsum.

Tingsins áltismaður Jens M. Poulsen hevur verið og givið yvirlit yvir kostnaðin, ið eftir hansara plani skuldi verið 1500 kr.; harav almíndelig arbeiðsløn 560 kr. --

Av tí, at sóknarstýrið ikki hevur kunnleika um sakina og Jens M. Poulsen ikki hittir nakran av teimum, tá hann var í Húsum, hevur nevndin í samráð við umsøkjarin hildið tað verið best, at sakir verður goymd til næsta ár fyri at kunna sendast sóknarstýrinum til umhugsan.

Uppskot.

Sakir verður goymd til næsta ár. -- Sóknarstýrið fyri Húsar verður biðið um at umhugsa sakina í síni heild.

Samtykt við 17 atkvøðum.

Nr. 48 u: Lending á Nesi.

Íbúgvarar í Nesi biðja um studning til umvølan av lendingini „Hamarin“ á Nesi.

Sóknarstýrið gevur umsóknini sitt viðmæli og pliktir kommununa til viðlíkahaldið. Søren Sørensen hevur í fjør mett kostnaðin av tilfari til 840 kr. Tingsins álitismaður Jens M. Poulsen hevur granskað viðurskiftini og sigur frá, at yvirslagið frá Søren Sørensen er brúkuligt, tó at har afturat skal leggjast 250 kr. í formannsløn og 15 tunnur av cement meira — 165 kr. Íalt verður kostnaðurin soleiðis 1255 kr. Hann leggur afturat, at arbeiði við umvølan harðliga treingist.

Uppskot.

Til umvølan av lendingini á Nesi — „Hamarin“ — jättar tingið $\frac{3}{4}$ av tilfari og formannsløn 1255 kr. ella 941 kr. 25 øyr móti kvittan av kommunustýrinum fyri Nes sókn.

Samtykt við 20 atkvøðum.

Nr. 48 x: Vágseiði.

Umsókn frá kommunustýrinum fyri Vági um studning av 3000 kr. til umvølan av Vágseiði. — Kommunustýrið sigur frá, at meðan kommunus partur av kostnaðinum var settur til 12.000 kr., er hann nú komin upp til 18.000 kr. —

Tað er nevndini kunnugt, at staturin letur arbeiðið við Vágseiði gera soleiðis, at staturin letur $\frac{4}{5}$ og kommunan $\frac{1}{5}$. — Tá ið arbeiðið enn ikki er fullført og ósikkert er, hvør ið skal yvirtaka viðlíkahaldið í framtíðini, heldur nevndin tað ikki vera ráðiligt at veita nakran studning, men mælir til at sakin verður goymd til næsta ár, so at man til tað tíð kann fáa vissu fyri, hvussu viðurskiftini viðvíkjandi Vágseiði verða endiliga orðnað.

Uppskot.

Sakin verður goymd til næsta ár.

Samtykt við 20 atkvøðum.

Nr. 48 y: Lendistøð á Toftum.

Aksel Skaale og fleiri Toftamenn biðja um, at tann studningur, tingið í 1926 hevur jättað til umbøtan av lendistøðni á Toftum, má verða endurnyggið, — av tí at arbeiðið við hefta mál enn ikki er liðugt.

Tað er nevndini kunnugt, at arbeiðið nú er so at siga komið á mál.

Uppskot:

Tingið endurnýggjar tann játtaða studningin frá 1926 --- hægst 2047 kr. — til umbøtan av lendistøðni á Toftum.

Samtykt við 19 atkvøðum.

Nr. 48 z: Lending í Rituvík.

Løgtingsmenninir Johan M. Poulsen og A. Samuelson biðja fyri Rituvíksmenn um, at tingið veitir studning til umvølan av lendingini í Rituvík. — Tingsins álitismaður Jens M. Poulsen hevur verið í Rituvík og granskað viðurskiðini. Hann sigur frá, at tað er neyðugt, at umvølan av lendingini verður gjørd og ræður til at byggja ein brúgarð og byggja upp undir ein klett við strondina, so at grót ikki skal rapla niður.

Kostnaðin metur hann til 1718 kr. 50 oyr, harav almindelig arbeidsløn 455 kr.

Uppskot.

Til umvølan av og við lendingini í Rituvík eftir Jens M. Poulsens tilætlan veitir tingið $\frac{3}{4}$ av 1263 kr. 50 oyr. ella 947 kr. móti, at kommunan tekur við viðlíkahaldinum.

Samtykt við 20 atkvøðum.

B. BRÚGVAR

Nr. 48 1: Eftirstudningur til brúgv um Bláhamarskarðsá í Funningsbotni.

Kommunustýrið í Oyndarfirði sigur í brævi til amtið av 4. apríl í ár at tilfar og formannsløn eftir uppgerð til eina brúgv yvir Bláhamarskarðsá hevur kostað 1022 kr. 02 oyr. — Av tí, at yvirslagið til hesa brúgv í 1927 varð sett til 780 kr. og tingið hareftir lat 468 kr. í studningi, biður kommunustýrið nú um ein passandi cykastydning eftir tí kostnaði sum verið hevur til brúnna.

Nevndin mælir til, at hesin studningur verður givin, soleiðis at kommunustýrið fær $\frac{3}{5}$ av 1022 kr. við frádrátti av teimum í 1927 játtaðu 468 kr., sum longu eru betaltar kommununi.

Uppskot.

Í eftirstudning til brúgv um Bláhamarskarðsá í Funningsbotni veitir tingið 155 kr. 20 oyr móti kvittan av kommunustýrinum fyri Oyndarfjarðar sókn.

Samtykt við 20 atkvøðum.

Nr. 48 m: Brúgv um Blásendi í Selatræð.

Kommunustýrið fyri Sjóar sókir søkir um studning til at byggja eina brúgv yvir ána Blásendi norðanfyri Selatræð. Amtsverkfrøðingurin hevur mett kostnaðin til 2200 kr. roknað út til at vera ein koyrubrúgv við spennividd 7 m og av jarnbeton. — Av tí, at henda brúgv mest vil verða nýtt av seyðamonnum og øðrum, sum hava við hagan á Selatræð at gera, heldur nevndin tað ikki vera neyðturvuligt at byggja so dýra brúgv og hevur samráðst við amtsverkfrøðingin um hetta. Hann meinar eisini, at brúgvin kann gerast nógv bíligari, tá hon ikki skal vera koyribrúgv.

Uppskot.

Sakin verður goymd til næsta ár. — Amtsverkfrøðingurin verður biðin um eftir samráð við kommunustýrið í Sjóvar sókn at gera nýtt yvirslag til eina brúgv um Blásenda í Selatræð.

Samtykt við 19 atkvøðum.

Nr. 48 n: Brúgv um Malánna í Kollafirði.

Kommunustýrið biður um studning til eina brúgv av jarnbeton um Malánná millum Oyrareingir og Kollafjørð. — Amtsverkfrøðingurin hevur sett kostnaðin til 4100 kr. — Av tí, at tað er tinginum kunnugt, at umsókn er inni hjá statinum at fáa ein veg frá koyruvegnum Kollafjørð—Kvívík til Oyrareingir og henda brúgv yvir Malánna er eitt lið í hesi vegbygging, og at nevndin enn hevur vónir um, at hesir vegir verða gjørdir skjótt, setur man fram hetta

Uppskot.

Sakin verður goymd til næsta ár.

Samtykt við 21 atkvøðum.

Nr. 48 p: Brúgv í Hestoy.

Sóknarstýrið í Hestoy biður um studning til eina koyrubrúgv um „Heíman gjögv“ í Hestoy.

Amtsverkfrøðingurin hevur granskað viðurskiptini í Hestoy og sigur í brævi av 25. juli í ár, at kostnaðurin vil vera 800 kr., harav almindelígr arbeiðsløn 290 kr.

Uppskot.

Til eina koyrubrúgv um Heímaragjöv í Hestoy veitir tingið $\frac{3}{5}$ av formannsløn og tilfari 510 kr. ella 306 kr. móti at sóknarstýrið viðlíkaheldur brúnna sum almenna.

Samtykt við 19 atkvøðum.

Nr. 48 o: Brúgv um ána í Tjørnuvík og studning til at bota um gongdina við Lundagjógv.

Kommunustýrið fyri Haldórsvíkar sókn biður um studning til at byggja eina brúgv yvir tað stóru ána í Tjørnuvík.

Amtsverklæðingurin hevur verið á staðnum og ætlað um kostnaðin, sum hann metar at verða 2000 kr., harav almúdelig arbeiðsløn 650 kr.

Sama sóknarstýrið sækir samstundis um studning til sikring av vegnum yvir lundagjógv í Tjørnuvík.

Nevndin hevur fingið upplýst, at sikringin best setst í gongd við at gera tvey jarnrekverk sunnan- og norðanfyri gjónna.

Kostnaðurin er til rekverk og smíðuarbeiði 235 kr.

Uppskot.

Tingið játta til eina betonbrúgv yvir tað stóru ána í Tjørnuvík $\frac{3}{5}$ av 1350 kr. ella 810 kr.,

og til sikring av vegnum yvir Lundagjógv við Tjørnuvík $\frac{3}{5}$ av 235 kr. ella 141 kr.,

móti at sóknarstýrið heldur brúnna viðlíka og rekverkini sum alment.

Samtykt við 19 atkvøðum.

Lykt norður við Streym.

Framlagt 30. august. 1.-viðg. 3. septbr. og beint í fíggjarnevndina. 19. september framlagt á liti:

Í fjør jattaði tingið (sí lögtingstíðindi 1928, síðu 63 og 64) 400 kr. til at seta upp eina lykt norðuri við Streym.

Henda lykt er ikki uppsett enn og sigur lögtingsmaður M. Samuelson í brævi av 30. august í ár, at enn ikki er tikin avgerð um passing og viðlíkahald av lyktini, tí at Kvalvíkar sókn ikki meinar at kunna bera kostnaðin av passingini einsamøll.

Nevndin heldur, at tingið sum ein roynd fyri eitt ár skal játta 200 kr. til passing og viðlíkahald av lyktini og at tingið samtíðar skal endurnýggja studningin frá økonomisk fond upp til 400 kr. til at seta upp lyktina fyri.

Uppskot

- 1) Tingið endurnýggjar tann í fjør til Kvalvíkar sókn givna studning

upp til 400 kr. til at seta eina lykt upp fyrí norðurí við Streym.

- 2) Tingið játtar Kvalvíkar sókn fyrí eitt ár 200 kr. til passing og viðlíkahald av lyktini.

2.- og 3.-viðgerð 21. september.
Uppskotið samtykt við 23 atkvøðum.

IV. Havnir.

Havn í Klakksvík.

Framlagt 28. august. 1.-viðgerð 2. september og beint í havna-nevndina.

10. september framlagt álit:

Lagtinget har atter í indeværende Samling modtaget en Henvendelse fra Forstanderskabet for Klaksvig Sogns Kommune, der meget indtrængende andrager om, at Havneanlægget dersteds maa blive fremmet i den nærmeste Fremtid. Der anføres, at den stærke udvikling af Fiskerflaaden har medført, at Pladsen i den værende Naturhavn nu er saa stærkt optaget og bliver det end mere, saa man staar overfor den Eventualitet, hvis man skal have sine Kuttere fortojet i Havnen, at denne bliver spærret for Losning og Ladning af Ruteskibe og andre Koffardiskibe.

Der foreligger et af Vandbygningsvæsenet udarbejdet Projekt til Havneanlæg i Klaksvig. Desuden foreligger der Projekter til Anlæg i Vestmanhavn, Haldersvig, Sand og Hove. Om alle disse Anlæg har fhv. Minister Stensballe til Lagtinget udtalt, at der vilde blive foretaget en nærmere Undersøgelse af disse tidligere udarbejdede, foreløbige Projekter for at erholde oplyst, om vedkommende Anlæg ikke maatte kunne udføres enklere og derigennem billigere.

Lagtinget har under 26. August gennem Skrivelse fra Amtet faaet tilkendegivet, at disse Undersøgelser vil blive paabegyndt i den nærmeste Fremtid og andtagelig vil kunne tilendebringes i Løbet af Foraaret.

Man kan saaledes gaa ud fra, at denne Undersøgelse inden lang Tid vil blive foretaget. Udvalget vil dog udtale, at man finder det magtpaaliggende, om den hele Undersøgelse kunde blive sluttet paa et saa tidligt Tidspunkt, at dens Resultat kunde forelægges de interesserede Forstanderskaber paa en Tid, hvor der eventuelt kan være Adgang til at søge om Bevilling til deres Udførelse.

Udvalget skal derfor tillade sig at foreslaa til Vedtagelse:

Lagtinget indgaar til Regeringen med Andragende om, at den lo-

vede nærmere Undersøgelse af Havneanlæg i Klaksvig, Sand, Haldersvig og Hove bliver fremmet saaledes, at dens Resultat kan forelægges de respektive Forstanderskaber paa et saa tidligt Tidspunkt, at der er Mulighed for paa Finanslov for 1930—31 at opnaa Bevilling til deres Paabegyndelse.

2.-viðgerð 12. september og 3.-viðgerð 19. september.
Uppskotið samtykt við 22 atkvøðum.

Havn í Vestmanna.

Framlagt 30. juli. 1.-viðg. 8. august. Beint í havnaevndina.
10. september framlagt álit:

I Anledning af Forstanderskabet for Vestmannahavn Sogns Kommunes Henvendelse til Lagtinget angaaende Havneanlæg i Vestmannahavn skal undertegnede Udvalg, der har faaet Sagen til Behandling, bemærke følgende:

Lagtinget har en vis erfaringsmæssig Tillid til de af Jens M. Poulsen anstillede Beregninger, men Udvalget mener dog ikke at have Sagskundskab nok til at udtale sig om det foreliggende Overslag, om Udbygningen kan holdes indenfor den i Overslaget nævnte Sum. Man finder det derfor rigtigst, at Projektet bliver forelagt Regeringen, der gennem sit herværende Vandbygningskontor hurtig maa kunne give sin Betænkning om Sagen. Desuden maa man helst holde for, at Staten bør støtte dette Anlæg i samme Udstrækning, som den har gjort ved lignende Anlæg paa Færøerne.

Imidlertid er det forstaaeligt, at Vestmannahavn Sogns Kommune nu, da den er kommet i Besiddelse af Heyganes, ønsker at fremme Kajanlægget saa snart som ske kan, og Udvalget er derfor sindet til at foreslaa Tinget at give den ønskede Approbation og Garanti for et Laan paa indtil 70.000 Kr., for at Kommunen eventuelt vil kunne tage Sagen i sin Haand og lade Anlægget udføre; men man gaar stadig ud fra, at Staten vil give de $\frac{4}{5}$ af Anlægssummen. — Udvalget gaar ud fra, at Vandbygningsvæsenets Projekt eller Udtalelse om det foreliggende Projekt kan foreligge færdigt i hvert Fald inden 1. April 1930 og kan blive forelagt Forstanderskabet for Vestmannahavn Sogns Kommune. Der vil da kunne være Mulighed for at faa en Bevilling af Statskassen, eller eventuelt Kommunen beslutter selv at lade Arbejdet udføre mod forventet Refusion af $\frac{4}{5}$ af Udgifterne.

Udvalget har i samme Sag gjort Indstilling til Statsmyndighederne om at faa Projektering vedtaget og om Statsbidrag til Anlægget.

Som Sagen foreligger, skal Udvalget foreslaa til Tingets Vedtagelse:

- 1) Lagtinget approberer, at Vestmannahavn Sogns Kommune optager et Laan paa indtil 70.000 Kr. til Udbygning af et Kajanlæg ved Heyganes i det Omfang som af Jens M. Poulsen projekteret.
- 2) Lagtinget yder overfor Laangiveren Garanti for, at Renter og Afdrag af dette Laan bliver belalt.

- 3) Betænkningerne i denne Sag tilstilles Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune.

10. septbr. fremlagt eisini hetta álit:

Ved Skrivelse af 29. Juli 1929 henvender Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune sig til Lagtinget med Andragende om,

- 1) at Lagtinget vil give Approbation paa, at Kommunen optager et Laan paa 70.000 Kr.,
- 2) at der af Lagtinget ydes et passende Tilskud til et Kajanlæg ved Heyganes i Vestmanhavn og
- 3) at Lagtinget vil være Kommunen behjælpelig med at skaffe — eventuelt garantere — ovennævnte Laanesum, der udkræves for at faa nævnte Kajanlæg fuldført.

Forstanderskabet oplyser, at der ved den af Lagtinget i Almindelighed benyttede Tillidsmand, Hr. Jens M. Poulsen, er foretaget en Undersøgelse og Beregning over et Kajanlæg ved Heyganes, som formentlig tilfredsstiller de mest paatrængende Krav. Dette Kajanlæg har — efter hvad man har faaet oplyst — en Længde af ca. 60 m, naar ud paa en tilstrækkelig Vanddybde og menes at kunne udføres for 70.000 Kr.

Hr. Jens M. Poulsen udtaler dog i sin Betænkning, at hans Beregninger er omtrentlige, hvilket ogsaa fremgaar af, at han mener, at en Undersøgelse af Bundforholdene ved Dykker vil være nødvendig.

Det Lagtingsudvalg, der i 1926 behandlede Havnesagen, har udtalt, at man i Lagtinget altid har anset det for utvivlsomt, at et Kajanlæg i Vestmanhavn vilde blive bygget i Heyganes.

Kommunen har nu erhvervet Ejendommen Heyganes, og det maa derfor anses for naturligt, at Forstanderskabet i Vestmanhavn har forladt Planen om de i Vandbygningsdirektoratets Skrivelse af 26. August 1926 omhandlede to Projekter, der ikke havde nævnte Plads som Basis, og dette kan formentlig ogsaa forklare, at man nu kan komme til en langt lavere Byggesum, et Beløb, der ikke er større end at Forstanderskabet for at fremskynde Sagen og i Haab om Refusion fra Statskassen mener det forsvareligt, at Kommunen selv lader Udbygningen foretage paa det af Poulsen projekterede Grundlag.

Udvalget finder dette rimeligt. Det har altid været en Forudsætning, at et eventuelt Anlæg dersteds skulde nyde den samme Støtte af Statskassen som de alt udførte større og bekostelige Anlæg andre Steder paa Færøerne samt de i førnævnte Skrivelse fra Vandbygningsdirektoratet omhandlede — og Tinget maa paa det bedste anbefale, at Vestmanhavn faar dette Statstilskud.

Udvalget maa formene, at der af det herværende Vandbygningskontor maa kunne foretages en Undersøgelse i lignende Omfang og paa det Sted, som er angivet af Hr. Jens M. Poulsen, og at denne Undersøgelse og Beregning maa kunne fremmes saa hurtigt, at dens Resultat maa kunne blive forelagt Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune f. Ex.

indtil 1. April 1930, saa Mulighed vil være til Stede for Arbejdets Paabegyndelse til kommende Foraar, selv om der ikke kan foreligge en Bevilling til den Tid.

Lagtinget har derfor fundet det betimeligt at approbere, at Vestmanhavn Sogns Kommune optager et Laan paa 70.000 Kr. og at Tinget yder Garanti for dette Laan. Man regner dog med, at Kommunen vil faa $\frac{4}{5}$ af Udgifterne refunderet af Statskassen i Lighed med, hvad der er sket for de andre Havnes Vedkommende.

Udvalget skal derfor foreslaa Tinget at vedtage:

- 1) Lagtinget indgaar til Ministeriet for offentlige Arbejder med Andragende om snarest muligt at lade foretage Undersøgelse og Beregning af Omkostningerne ved et Kajanlæg paa Heyganes i Vestmanhavn i lignende Omfang som det, Forstanderskabet har ladet foranstalte.
- 2) Lagtinget andrager om, at Statskassen vil udrede $\frac{4}{5}$ af Omkostningerne ved nævnte Kajanlæg.

2.-viðgerð 12. septbr. og 3.-viðgerð 19. septbr.
Uppskotini samtykt við 18 atkvøðum.

Økjan av Havnum.

Beint í havnanevndina. 4. septbr. framlagt álit:

Til underleggnede Udvalg er henvist Andragender fra Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune, fra Vaag Sogns Kommune og fra Thorshavn Byraad om Udvidelse af Havneanlæggene paa de respektive Pladser.

Der ansøges om Tingets Anbefaling og Medvirkning til, dels at den nødvendige Projektering bliver foretaget ved Regeringens Foranstaltning og dels at Statsmyndighederne vil yde det samme Tilskud — $\frac{4}{5}$ af Udgifterne — som tidligere er ydet til de oprindelige Anlæg.

En Betingelse for, at Tinget kan tage velovervejet Stilling til de foreliggende Projekter, maa være, at man ser disse nøjere præciserede og ikke mindst ser Beregning af Omkostningerne.

Dette kan ikke ske, før der er foretaget en grundig Undersøgelse, hvorpaa Projektering og Overslag kan bygges.

Udvalget kan anbefale, at en saadan Undersøgelse og Beregning bliver foretaget, hvilket formentlig kan ske gennem det herværende ingeniørkontor, som Staten opretholder. Skulde der dertil kræves en Ekstrabevilling, vil dette sandsynligvis ikke volde Vanskeligheder.

Man skal derfor foreslaa:

Tinget sender vedlagte Sager om Udvidelse af Tveraa, Vaag og Thorshavn Havne til Ministeriet for offentlige Arbejder med

Andragende om, at der bliver foretaget en Undersøgelse og Projektering paa Grundlag af, hvad de respektive kommunale Styrelser har ønsket, hvorefter Sagen igen forelægges Tinget.

2.-viðgerð 6. september.

Framlagt broytingaruppskot frá Johs. Joensen o. fl.

Til Indstillingen tilføjes efter Tinget: „i Samlingen 1930“.

Som nyt Stykke til Udvalgets Indstilling i ovennævnte Sager sættes: Lagtinget giver Sagen, om Udvidelse af de i første Stykke nævnte Havne, sin bedste anbefaling.

3.-viðgerð 10. september.

Broytingaruppskotið 1 samtykt við 16 atkvøðum og 2 við 15 atkvøðum. Uppskot nevndarinnar samtykt við 18 atkvøðum.

Havn i Sunnbø og Hvalbø.

Beint í havnanevndina. 10. september framlagt álit:

Fra Forstanderskaberne for Sumbø og Kvalbø Sogne er der til Tinget kommet Andragender om Tingets Medvirken til, at der bliver foretaget Undersøgelser og Projektering til Forbedring af Havneforholdene paa nævnte Pladser.

Sumbø og Kvalbø er ikke mellem de Anlæg, der omtales i Vandbygningsningsdirektoratets Skrivelse af 6. August 1926, men Lagtinget gaar ud fra, at naar den af Minister Stensballe omtalte Undersøgelse af bestemte Havneanlæg bliver foretaget og er tilendebragt, vil der ogsaa blive foretaget en Undersøgelse af andre af Tinget anbefalede Anlæg. Under en saadan Undersøgelse vil man anbefale, at Sumbø og Kvalbø ogsaa bliver inddragne.

Man skal derfor foreslaa Tinget at vedtage:

Sagerne om Havne i Kvalbø og Sumbø vil med Tingets Anbefaling blive sendt til Ministeriet for offentlige Arbejder med Anmodning om Undersøgelse af Spørgsmaalene.

2.-viðgerð 12. septbr. og 3.-viðgerð 19. septbr.

Uppskotið samtykt við 22 atkvøðum.

Lyktirnar við Tvøroyrar havn.

1.-viðgerð 31. august. Beint í havnanevndina.
24. august framlagt álit:

Í forrige Aars Lagtingssamling forelaa for Tinget en Skrivelse fra Ministeriet for offentlige Arbejder, hvori samme henholder sig til Vandbygningsdirektørens Skrivelse af 16. Maj 1928 om ovennævnte Spørgsmaal, der i en tilsyneladende skarp Form imødegik de Besvælinger, der fra Havneudvalget for Tveraa Havn var fremkomne over

- 1) at de til Havneanlægget i Tveraa leverede Lykter ikke har været forsvarlige,
- 2) at Anvendelsen af svensk Fyr til Havneanlæggets Friholderværk har været uforsvarlig og Friholderværkets Konstruktion uhensigtsmæssig.

Da det var Udvalget bekendt, at ovennævnte Skrivelse ogsaa var tilsendt Havneledelsen for Tveraa, men der ikke forelaa for Tinget, hvad Havneledelsen havde svaret, og om det forventede Svar eventuelt kunde indvirke paa Lagtingets Stilling til Sagen, fandt Udvalget det rimeligst at udsætte Sagen til indeværende Aar, hvilket blev vedtaget af Tinget.

Lagtingets Formand har i en Skrivelse af 13. Maj 1929 forespurgt Havneledelsen i Tveraa om det ønskes, at Lagtinget skal gøre noget ved Sagen og om Havneledelsen endnu vil forsøge at faa Erstatning fra Staten eller andre.

Udvalget for Trangisvaag Havn har derefter tilstillet Landsnevnd Føroya Løgtings vedlagte Skrivelse af 18. Juli 1929.

Da der paa væsentlige Punkter er stor Uoverensstemmelse mellem Vandbygningsdirektørens og Havneudvalget for Trangisvaags Opfattelse, finder Udvalget, at der er Anledning til at forelægge Ministeriet nævnte Skrivelse.

Udvalget kan ikke andet end give Havnebestyrelsen Medhold i, hvad den anfører om Friholderværket ved Havnen. Om det end ikke egentlig kan kaldes en Konstruktionsfejl ved Friholderværket, saa kan man ikke frigøre sig for den Tanke, at Vandbygningsvæsenet paa Grundlag af de Erfaringer, man har indhøstet fra Tveraa, har foretaget en anden Konstruktion i Vaag, saaledes at de vandrette Lister er blevet fast forbundne med de lodret staaende Stolper, hvilket har vist sig mere formaalstjenligt under de herværende ofte urolige Forhold. Den samme Konstruktion ses ogsaa at være anvendt ved Thorshavns Havn. Skønt Vandbygningsdirektøren anfører, at Friholderværkets Konstruktion er i Overensstemmelse med den i danske Havne mest almindeligt anvendte Konstruktion ved Kajmure, finder man dog, at den tilstedeværende Sagkundskab kunde forudse, at de urolige Forhold her eventuelt kunde kræve mere betryggende Konstruktioner. — Udvalget vilde derfor finde det rimeligt, om Staten med en vis Del — f. Eks. Halvdelen — af Bekostningerne deltog i Fornyelse af Friholderværket paa den udvendige Side af Kajmuren i Tveraa.

Medundertegnede Medlem af Udvalget Effersøe skal tillade sig at udtale:

I Anledning af Udtalelsen i Vandbygningsdirektørens Skrivelse af 16. Maj f. A. om, at det fremgaar af en til Sagen hørende Skrivelse af 17. August 1927 fra undertegnede Medlem af Udvalget, Landstingsmand Effersøe, „at lignende Belysningsanlæg i stor Udstrækning har været anvendt og stadig anvendes paa Færøerne og har virket fuldt tilfredsstillende naar de blot bliver passet rigtigt, og der bliver anvendt en dertil egnet Petroleum“, ønsker jeg at erklære:

Dette fremgaar aldeles ikke af min Skrivelse. Jeg har i denne anført, at der i Lagtingets Udvalg bl. a. var blevet sagt, at Luxlygter havde været meget brugt paa Færøerne, o. s. v.; derimod tog jeg ingen Stilling til Spørgsmaalet om Rigtigheden af dette Udsagn. Jeg anførte det i Skrivelsen til Forstanderskabet, kun fordi det sagte vedrørte Sagen. Vandbygningsdirektøren har misforstaaet mig uden at jeg har givet Anledning hertil.

Forslag

fra

Udvalget.

- 1) Skrivelse af 18. Juli 1929 fra Havneudvalget for Trangisvaag Havn tilstilles Ministeriet for offentlige Arbejder.
- 2) Lagtinget henstiller, at Statskassen bærer Halvdelen af Udgifterne ved Fornyelsen af Friholderværket paa den udvendige Side af Kajen i Tveraa.

2.-viðgerð 28. august og 3.-viðgerð 2. september.
Uppskotið samtykt við 18. atkvøðum.

Skaði við Vágs havn.

Framlagt 14. august. 1.-viðgerð 16. august og beint í havnanevndina.

24. august framlagt hetta álit:

Fra Forstanderskabet for Vaag Sogn, Suderø, er der sket en Henvendelse til Tinget om at faa en sagkyndig Undersøgelse af Aarsagen til en formentlig større Skade ved Kajanlægget dersteds, idet Brolægningen er brudt sammen paa to Steder og der er fremkommet store Huller.

Forstanderskabet antager, at der har været en Fejl enten ved selve Sænkekasserne eller deres Sammensætning, saa det ifyldte Sand lækker ud og man befrygter, at dette vil blive vedvarende.

Forstanderskabet henstiller, at Skaden bliver udbedret af Vandbygningsvæsenet for Statens Regning.

Kajanlæget ved Vaag er udført som Entreprise af et privat Selskab under Tilsyn af Statens Vandbygningsvæsen. Uden at komme videre ind paa Sagen finder Udvalget det derfor naturligst, at denne Sag bliver forelagt Ministeriet for offentlige Arbejder til Undersøgelse og eventuelt videre Foranstaltning.

Man skal derfor foreslaa til Tingets Vedtagelse:

Sagen om Skade paa Vaags Havn tilstilles Ministeriet for offentlige Arbejder til Undersøgelse.

2.-viðgerð 28. august og 3.-viðgerð 2. september.
Uppskotið samtykt við 19. atkvøðum.

Havna- og brúgvagjöld.

1.-viðgerð 8. august og beint í havnanevndina.
14. september framlagt álit:

De af Ministeriet i Henhold til Lov Nr. 127 1913 approberede Havne- og Brotakster for Vaag, Trangisvaag, Skopen og Midvaag Havne, samt Kvivig Dækmole er kun approberet til at gælde til 31 Marts 1930.

Ministeriet har derfor anmodet Amtmanden om efter Forhandling med de paagældende Forstanderskaber at forelægge Lagtinget Forslag til Havne- og Brotakster for de nævnte Havne for Femaarsperioden 1930—35, hvorefter Forslagene med Lagtingets Indstilling forventes indsendt til Ministeriets Approbation.

Der foreligger nu for Tinget Udtalelser fra de paagældende Forstanderskaber, der i det væsentlige gaar ud paa, at de paagældende Takster bliver fornyede for den kommende Femaarsperiode.

Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune har foreslaaet at nedsætte Afgiften for Saltfisk fra 25 til 15 Øre pr. 100 kg. Endvidere foreslaar Forstanderskabet, at Afgiften for Skibe, der opankrer uden at lægge til Kaj forhøjes fra 10 til 25 Øre pr. Ton.

Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune foreslaar til Takst 1, at der tilføjes „Kunstgødning og Is“ og til Takst 2, at der tilføjes „Tran“.

Disse Ændringer kan Udvalget anbefale, og da de samlede Takster for Trangisvaag og Vaag Havne er enslydende, foreslaar man at indføre de samme Ændringer i begge Havnes Takster, dog mener Udvalget ikke at kunne anbefale den foreslaaede Forhøjelse for Vaag Havn for Skibe, der ikke har Forbindelse med Kajen.

For Midvaag Vedkommende foreslaas der ingen Ændringer.

Derimod har Motorbaadeejere i Skopen rettet en Henstilling til Forstanderskabet, hvori de andrager om, at Afgiften for Dæksmotorbaade, der for Tiden er 150 Kr. for hele Aaret, bliver nedsat f. Ex. til det halve begrundet af de daarlige Tider for Fiskeriet.

Forstanderskabet har derefter foreslaaet, at Afgiften for de omhandlede Fartøjer nedsættes til 100 Kr. om Aaret, medens man samtidig fore-

slaar en Afgift af 12 Kr. aarlig for mindre Robaade med indsat Motor imod, at de faar Ret til at benytte Havnens Fortøjninger, naar disse ikke er i Brug til større Baade.

Under de nuværende ugunstige Forhold for Fiskeriet i de færøske Farvande, har Driften af de store kostbare Motorbaade meget store Vanskeligheder ved at svare sig, medens man ligesaa vanskeligt kan undvære dem — særlig til Foraarsfiskeriet, der foregaar langt til Søs.

Da Havnen i Skopen giver for smaa Indtægter i Forhold til de med Forrentning og Amortisation følgende Udgifter, mener Udvalget ikke for det første at kunne foreslaa en Nedsættelse af de gældende Takster. Derimod finder man det rimeligt, at der bliver paalagt de mindre Baade, der henligger ved Havnens Fortøjninger, en Afgift.

Udvalget skal derfor tillade sig at foreslaa, at Tinget indgaar til Ministeriet med følgende:

Lagtinget anbefaler, at de gældende Takstreglementer for Havnene i Vaag, Tveraa, Skopen og Midvaag gøres gældende for Femaaret 1930—35 med følgende Ændringer:

I Takstreglementet for Vaag og Tveraa Havne foretages følgende Forandring:

Takst 3: Saltfisk nedsættes til 15 Øre pr. 100 kg.

Takst 1: tilføjes „Kunstgødning og Is“.

Takst 7: tilføjes „Tran“.

I Havnetakster for Skopun Havn tilføjes:

„Mindre Baade med Motor 12 Kr.“

14. september framlagt eisini hetta álit:

Saman við sakini um at fastseta havna- og brúgvagjöld fyrri færøyskar havnir fyrri árinum 1930—35 er eisini komið til tingið bræv frá amtinum av 15. august 1929 viðvíkjandi skjólgarðinum við lendingina í Kvívík.

I tingsetuni 1928 framlegði antið takstir fyrri varugjaldi til havnina í Kvívík, sum antið bráðfengis hevði góðkent í samráð við kommunustýrið.

Hesir takstir vóru so 13. september samtyktir av tinginum og sendir ráðharranum til endaligar samtyktar.

Á somu tíð gekk Kvívík sókn inn undir tað sama sum gingið var í lag fyrri hinum sóknunum, sum høvdu fingið havnir, at staturin bleiv lángevari fyrri tann 1/5 part, sum tað var álagt kommununi at útreiða.

Nú sæst av nevnda aintsbrævi og av brøvum frá kommunustýrinum fyrri Kvívikar sókn, at vøru- og brúgvataktirnir ikki eru settir at gelda og at enn eingi gjöld eru kravd av teimum, ið nýtt hava havnina, í tí, at kommunustýrið ger galdandi, at skjólgarðurin ikki er fullførdur og at kommunan enn ikki kann sigast at hava yvirtikið hann, hvat tó sigist at ske við tí fyrsta.

Nevndin heldur ikki, at kommunustýrið hevur borið seg beint at við ikki at krevja tey áløgdu gjöld frá tí degi, reglugerðin var samtykt av amtinum.

Annars má tað sigast bert at vera til vinning fyri tað havn, sum teir eiga, at teir so fíðliga sum møguligt finga loyvi til at uppkrevja gjøld til havnina.

Nevndin vil tí mæla tinginum til samtyktar:

Tað verður álagt kommunustýrinum fyri Kvívíkar sókn at uppkrevja tey samtyktu gjøld til „Kvívig Dækmole“.

2.-viðgerð 17. september og 3.-viðgerð 19. september.
Uppskotini samtykt við 14 atkvøðum.

Havnagjald í Vestmanna.

1.-viðgerð 8. august og beint í havnanevndina.
23. august framlagt álit:

Forstanderskabet for Vestmánnahavn Sogns Kommune andrager om Lagtingets Medvirkning til, at Forstanderskabet maa faa Tilladelse til at opkræve Broafgifter for Afbenyttelse af den Kommunen tilhørende Anlægsbro ved Heyganes.

Det oplyses, at nævnte Bro ret ofte benyttes som Anlægsplads af fremmede Skibe, der ankommer til Vestmánnahavn for Losning eller Ladning af Varer, men at disse er uvillige til at erlægge nogen Afgift, skønt Forstanderskabet har fastsat en saadan.

Der foreslaas følgende Takster:

For Trawlere 1 Pund, Hvalfangere 10 Kr., større og mindre Skibe 10 Øre pr. Ton.

Undertegnede Udvalg, der har faaet Sagen til Betænkning, finder det naturligt, at Forstanderskabet, der ved Køb af Heyganes er kommet i Besiddelse af nævnte Anlægsbro, ogsaa faar Ret til at opkræve en passende Afgift for Benyttelse af Broen, og man er sindet til at gøre Indstilling til Ministeriet desangaaende. Derimod har man Betænkkelighed ved at foreslaa, at en saadan Bestemmelse skulde have tilbagevirkende Kraft. At fastsætte bestemte Takster for Trawlere og Hvalfangere finder Udvalget heller ikke er tilraadeligt; Afgiften maa formentlig for alle Fartøjer være pr. Ton.

Udvalget har gjort sig bekendt med det af Ministeriet approberede Takstreglement for den Firmaet S. P. Petersens Eftf. tilhørende Lossebro i Fuglefjord og finder at kunne foreslaa de samme Takster for Lossebroen i Vestmánnahavn; og vil man foreslaa, at i ll. B Nr. 7: Afgift for Raafisk, udgaar.

Vel er det saa, at Forstanderskabet for Vestmánnahavn Sogns Kommune ikke har anmodet om at faa Vareafgifter approberede, men Udvalget finder, at naar Vestmánnahavn faar et Reglement for Opkrævning af Broaf-

gifter, er det naturligt, at der ogsaa bliver Afgift paa de Varer, der gaar over Broen i Lighed med, hvad andet Steds finder Sted.

Udvalget skal derfor foreslaa til Tingets Vedtagelse:

- 1) Tinget indgaar til Ministeriet for offentlige Arbejder med Anmodning om, at der for den Kommunen tilhørende Lossebro ved Heyganes i Vestmanhavn approberes Takster, enslydende med vedlagte Reglement for Lossebro i Fuglefjord, dog at Afgifter for Raafisk udgaar.
- 2) Amtmanden anmodes om midlertidigt paa Ministeriets Vegne at approbere Takstreglementet.

2.-viðgerð 28. august og 3.-viðgerð 2. september.
Uppskotið samtykt við 20 atkvøðum.

Frágreiðing um havnir.

1.-viðgerð 8. august og beint í havnanevndina.
10. september framlagt álit:

Der henvises med Hensyn til Vedligeholdelse af og Tilsyn med Havne til Lov Nr. 125 af 15. Juni 1927, samt Lagtingets Beslutning i 1928, Lagtingstidende s. A. Side 71.

I Lagtingstidende hedder det, at „Tilsynet med de kommunale Havne føres af Amtmanden paa Lagtingets Vegne, saalænge Amtmanden har Besørgelsen af Tingets kommunale Anliggender. Sysselmandene og Amtssingeniøren skal bistaa Amtmanden med dette Tilsyn, og hvert Aar indgive Indberetning til Amtet, der videresender disse til Tinget“.

Der foreligger Indberetning fra i Aar fra Amtssingeniøren angaaende de kommunale Havneanlægs Tilstand m. v., samt angaaende Havnene i Trangisvaag og Vaag, tillige fra Sysselmanden for Suderø Syssel.

I. Ad Vaag Havn.

Sysselmanden indberetter, at Havnen er godt vedligeholdt.

Amtssingeniøren beretter:

- 1) Paa nederste Friholderlist var der begyndende Angreb af Pæleorm eller Krebs.
- 2) Brolægningen var sunket noget, den bør hæves.

II. Ad Trangisvaag Havn.

Sysselmanden indberetter, at Havnen er godt vedligeholdt.

Amtsingeniøren beretter:

1) Den nederste Friholderlist er aldeles fortæret af Pæleorm — eller Krebs langs hele Kajens Yderside. 2) Langs Bolværket udfor Kulpakhuset er den nederste Friholderlist borte, hvilket skyldes baade Orm og Brænding. 3) Brolægningen er sunket noget og bør hæves.

III. Ad Skopen Havn.

Amtsingeniøren beretter:

1) Der synes at være begyndende Angreb af Pæleorm paa Friholderværket. 2) Forkastningen langs Ydermolen har flyttet sig lidt ud fra Molen, navnlig ved dennes Yderende, paa Grund af Vandets Pres, naar det kommer ind langs Molen. 3) Gangbroen (Broklappen) over Indløbet til Inderhavnen bestaar af 2 Stykker Tømmer, hvoraf det ene er knækket. 4) Flagstangen paa Molens Yderside er temmelig raadden.

IV. Ad Kvivig Dækmole.

Ingeniøren beretter, at der i den inderste Del af Havnen havde lejet sig en Del Grus, Haandsten og lidt større Sten, der var slynget ind over Dækmolen af Brændingen.

V. Ad Midvaag Dækmole.

Amtsingeniøren indberetter:

1) Et Stykke af øverste Friholderlist var knækket. 2) Tændingen af Fyret havde ifølge Havnebetjentens Beretning svigtet en halv Snes Gange i den sidste Tid.

VI. Ad Pieren i Sørvaag.

Amtsingeniøren havde intet at bemærke.

Udvalget skal henvise til de foreliggende Indberetninger samt bemærke, at Indberetninger fra Sysselmændene fra Sandø, Strømø og Vaagø mangler.

Forslag

Amtmanden anmodes om at foranledige, at de fornødne Udbestyringer vedrørende Havneanlæggene bliver foretaget, samt om at meddele Lagtinget Underretning om, hvad der i den Anledning er sket.

2.-viðgerð 20. september.
Uppskotið samtykt við 20 atkvæðum.

Studningur til Skopun og Miðvág havn.

1.-viðgerð 31. august og beint í havnanevndina.
16. september framlagt á liti:

I Skrivelse af 13. Juli d. A. har Amtet meddelt, at ifølge Skrivelse fra Ministeriet for offentlige Arbejder er de færøske Kommuner Andele i Udgifterne ved Havneanlæggene, bortset fra Sørvaag, nu endelig fastslaaede, og Amtet er anmodet om at foranledige Gældsbeviser udstedt og indsendt. Amtmanden oplyser, at Kommunerne paa Sandø skylder forfaldne Beløb Kr. 15099,96 og Midvaag Kommune Kr. 13498,94, og Amtet udtaler, at der mulig i den Anledning allerede nu bør træffes Foranstaltninger til Beløbenes Betaling.

Nærværende Udvalg har gennemset Regnskaberne for de nævnte Havneanlæg, og heraf fremgaar, at der intet er betalt til Staten fra Skopen Havn, og fra Midvaag Havn kun er betalt ca. 4000 Kr.

Da der ikke endnu foreligger underskrevne Gældsbeviser, og der ikke overfor Tinget er rejst noget Krav fra Statskassen som Garant, mener Udvalget, at Tinget ikke i Aar behøver at betale noget. Da Forholdene nu økonomisk set bliver bedre, vil Havnene antagelig give noget større Indtægter og de paagældende Forstanderskaber maa kunne paaligne noget som Skat paa Beboerne til Dækning af Havnenes Udgifter.

Man skal anmode Forstanderskaberne om snarest at indbetale mest muligt til Staten som Afdrag og dernæst opfordre Forstanderskaberne til ved første Paaligning at paaligne Beboerne i hvert Fald et Beløb, svarende til Halvdelen af et Aars Rente og Afdrag, idet Lagtinget saa om nødvendigt næste Aar maa tage Spørgsmaalet op om at yde et Laan.

Forslag.

- 1) De paagældende Forstanderskaber anmodes om at indbetale til Staten mest muligt af de forfaldne Renter og Afdrag og at foretage Paaligning i hvert Fald til delvis Dækning af Restancerne.
- 2) Sagen iøvrigt udsættes til næste Aar.

2.-viðgerð 18. septbr. Uppskotið samtykt við 20. atkvæðum.

Markið fyrí Klakksvíkar havn.

Framlagt 3. august. 1.-viðgerð 8. august og beint í havnanevndina. 24. august framlagt hetta álit:

Undertegnede Udvalg har faaet til Betænkning et Andragende fra Forstanderskabet for Klaksvig Sogns Kommune, dels om Flytning af den Linie, indenfor hvilken Skibe maa ligge opankret uden Lys og Lydsignaler og dels om en Tilføjelse til det gældende Reglement, gaaende ud paa, at fremmede ankommende Skibe ikke maa opankres i Havnen uden at have Havnelodsens ombord.

Sagen er bilagt en Kortskitse over Bugten ved Klaksvig, hvorpaa er afsat den nuværende og den omsøgte Grænselinje for Havnen.

Andragendet er medgivet Anbefaling fra Sysselmanden for Norderøernes Syssel samt Vandbygningsvæsenets Ingeniørkontor paa Færøerne.

Udvalget kan efter, hvad der foreligger, paa det bedste anbefale, at Havnens Vandareal bliver udvidet som ansøgt; det skulde i alle Tilfælde være gjort, naar det paatænkte Havneanlæg ved Klaksvig kommer til Udførelse, hvilket maa ventes at ske i den nærmeste Fremtid.

Derimod finder Udvalget næppe at kunne anbefale, at der indføres almindelig Lodstvang ved Belsejling af Havnen, i hvert Fald for de Fartøjers Vedkommende, der er stedkendte og Rutefartøjer, der stadig anløber. Det er heller ikke oplyst, om man tænker sig Lodstjeneste udført uden Vederlag ved Havnebetjenten eller der skulde være tvungen betalt Lodstjeneste.

Forslag

fra

Udvalget.

- 1) Tinget indstiller til Justitsministeriet, at § 1 i Havnereglement i Klaksvig affattes saaledes:
 „Til Havnen i Klaksvig bliver at henregne Farvandet indenfor en Linie mellem ána á Stongunum paa Østsiden og Hálendara-túgvuna paa Vestsiden af Klaksvigbugten“.
- 2) Spørgsmaalet om tvungen Havnelods for Klaksvig Havn udsættes indtil videre.

2.-viðgerð 28. august og 3.-viðgerð 2. september.
 Uppskotið samtykt við 17 atkvøðum.

VII. Telefonmál.

Ymisk telefonmál.

1.-viðgerð 8. august og heint í 5-mannanævnd.
 23. september framlagt álit (tingskjal nr. 23)
 2.- og 3.-viðgerð 25. september. Framlagt hetta broytingaruppskot
 frá Debess:

Sum nýtt stykki verður sett:

Løgtingið játtar Johanne Lindenskov pensiónsrætt frá 1. oktober í ár, um so er, at hon gevur seg inn undir tær uppsettu reglurnar, og frá sama degi letur 3 % av ársløn síni til telefonverk-sins pensíonsgrunn.

Nevndaruppskot 1—8 samtykt við 21. atkvøðum, nr. 9 við 15 atkvøðum, nr. 10 við 13 atkvøðum, nr. 11 við 19 atkvøðum, broytingaruppskotið og nevndaruppskot nr. 12 fullu, tí bert 9 atkvøddu fyri hesum báðum uppskotum, og nr. 13 samtykt við 13 atkvøðum.

Kærumál um telefonstöðuna á Oyrareingjum.

1.-viðgerð 8. august og samtykt við 16 atkvøðum hetta svar til gerðabókina:

Málið verður sent telefonverkføðinginum til viðgerðar.

VIII. Læknar og sjúkrahús.

Bróstsjúkrahúsið.

Frágreiðing um virki sjúkrahúsins í 1928 frá lækna Lyngre (sí tingskjal nr. 4).

Frágreiðing frá landsnevndinni:

Nevndin hefur haft fleiri fundar.

Senja varð 22. janúar gjörd við Hvítanasmenn, hvareftur mjólka-prisurin varð settur til 20 oyrr pr. liter (fyrr 32 oyrr.)

Kolonialvørur og kol og kokes hava verið útbjóðaðar, og á ymiskan hátt hefur nevndin ansa eftir kostarhaldinum og øðrum.

Ymiskar treytir vóru samtyktir fyri loyvi til royndarbrúkið at gera veg innanfyri mark sjúkrahúsins.

Girðingin er nakað umbøtt.

Løgtingið samtykti í 1928, at ymist papp- og málaraarbeiði skuldi gerast, at linoleum skuldi leggjast á nøkur gólv, at nýtt høsnaarhús skuldi byggjast, og húsið klæðast við jarni. Hetta varð alt ætla at kosta 8500 kr., og tingið søkti ríkisstýrið um helvtina.

Dómsmálaráðharrin hefur svarað, at hann vil seta fram uppskot um, at helvtin av útreiðslunum til høsnaarhúsið og at klæða við jarni verður veitt á fíggjariðgini 1930—31.

Nevndin samtykti, sum viðurskiftini vóru, at útbjóða alt arbeiðið og at taka tey lægstu boðini.

Papp- og málaraarbeiði.....	466 kr.
Linoleum	604 —
Høsnaarhúsið	1550 —
Jarnklæðan.....	4638 —
	<u>7258 kr.</u>

Harav má Løgtingið betala:

papp- og málaraarbeiði.....	466 kr.
linoleum	604 —
1/2 av høsnaarhúsinum	775 —
1/2 av jarnklæðan	2319 —
	<u>4164 kr.</u>

Tingið roknaði í 1928 við 4250 kr. Studningurin frá ríkiskassa-

num til arbeiðið verður ikki at fáa fyrrenn 1 apríl 1930, og tí má tingið fyrst leggja alt út.

Lækni Lyngé hefur verið í 4 ár og gjørt eitt gott arbeiði. Nevndin mælir til, at hann fær eitt persónligt løntillegg av 300 kr. árliga frá nýggjárum.

Í roknskapinum fyri 1928 er goldið av amtsgrunninum undirskotið fyri 1926. Løgtingið hevur samtykt við áliktningina og uppskot til fíggar-samtykt fyri amtsgrunnin, at hesin grunnur skal galda undirskotið fyri 1927—29. Sjúkrahúsið skyldar pening í Føroya Banka, og nevndin setur tí uppskot fram um, at peningurin nú verður goldin í hesum roknskapsári.

Nevndin hevur samtykt at leggja fram fyri tingið spurningin um reglugerð fyri stýrið av bróstsjúkrahúsinum.

Uppskot.

- 1) Løgtingið samtykkir, at bróstsjúkrahúsið rindar útreiðslurnar við-víkjandi pap- og málaraarbeiði og linoleum, ið landsnevndin hevur latið gjørt, og $\frac{1}{2}$ av útreiðslunum viðvíkjandi høsna-húsinum og jarnklæðan og leggur hina helvtina út, inntil ríkisstuð-ingurin verður goldin.
- 2) Løgtingið samtykkir, at amtsgrunnurin í hesum roknskapsári rindar til bróstsjúkrahúsið

undirskotið fyri 1927	10.000 kr.
" " 1928	6.000 "
" " 1929	6.000 "
	<u>22.000 kr.</u>

- 3) Løgtingið samtykkir, at Erik Lyngé, lækni, fær sum persónligt løntillegg 300 kr. árliga frá 1. januar 1930 at rokna.
- 4) Tingið tekur til umhugsunar spurningin um reglugerð fyri bróstsjúkrahúsið.

1.-viðgerð 1. august. Beint í sanatorienevndina.

14. septbr. framlagt álit (skjal nr. 16).

2.-viðgerð 17. septbr. og 3.-viðgerð 19. septbr. Dam og Viðstein framlagt hefta broytingaruppskot:

Til grein 2 í uppskoti meiraltans um reglugerð fyri bróstsjúkra-húsið verður uppskoytt:

Amtmaðurin og landslæknin eiga atgongd til at gera seg kunnug-an við viðurskifti bróstsjúkrahúsins.

Uppskot I—II samtykt við 23 atkvøðum, III við 22, IV a við 13, V—VI við 12, VII við 13 og VIII við 18 atkvøðum.

Studningur til tuberklasjúkrasystur.

Framlagt 21. august hetta álit:

I Samlingen 1927 vedtog Tinget (Lagtingstidende Side 83 og 84) efter Andragende fra Bestyrelsen for „Føroya felag móti tuberklasjúku“ at yde indtil videre $\frac{1}{3}$ af 4000 Kr. til Oprettelse af en Tuberkulosestation paa Færøerne mod at Statskassen bevilgede de resterende $\frac{2}{3}$. Der foreligger nu Regnskab for Tuberkulosestationens Arbejde i Aaret 1928, hvorefter Omkostningerne har udgjort 2863,53 Kr. — I Skrivelse af 14. og 19. ds. fra Amtet oplyses, at Statskassens Tilskud for 1928 $\frac{1}{3}$ = 954 Kr. 51 Øre er anvist til Udbetaling, ligesom der af Justitsministeriet tilsiges yderligere Tilskud til Tuberkulosestationen for Aarene 1929 og 1930 efter de i § 12 i Anordning Nr. 249 af 30. September 1924 fastsatte Regler. Amtet henstiller herefter, at Tinget allerede nu tager Stilling til Spørgsmaalet om Tilskud baade for 1929 og 1930.

I Henhold til det af Tinget i Samlingen 1927 vedtagne, skal Udvalget foreslaa, at der for Aaret 1928 anvises $\frac{1}{3}$ af 2863,53 Kr. med 954 Kr. 51 Øre af økonomisk Fond, og at der for Aarene 1929 og 1930 tilsiges et Tilskud til Tuberkulosestationens Arbejde med indtil 1000 Kr. for hvert Aar, naar behørigt Regnskab foreligger. —

Forslag:

- 1) Af økonomisk Fond anvises til Udbetaling et Beløb af 954 Kr. 51 Øre mod Kvittering af Amtslæge Heerup, udgørende Tingets Tilskud til Tuberkulosestationens Arbejde paa Færøerne i Aaret 1928.
- 2) For Aarene 1929 og 1930 tilsiger Tinget et Tilskud af indtil 1000 Kr. for hvert Aar til nævnte Formaal, naar behørigt Regnskab for Tuberkulosestationens Arbejde foreligger. Tilskudet udredes af økonomisk Fond.

2.-viðgerð 24. august og 3.-viðgerð 30. august.
Uppskotið samtykt við 13 atkvøðum.

Farsóttarhús.

1.-viðgerð 1. august. Beint í fíggjarnevndina.
20. september framlagt alít:

Til undertegnede Udvalg er henvist den fra i Fjor udsatte Sag om Opførelse af Epidemihuse i Thorshavn, Klaksvig og Tveraa.

Udvalget mener ikke, at den i Sagen omhandlede Bygning bør købes til Epidemihus i Tveraa. Ej heller mener Udvalget i Aar at kunne tilraade, at det gamle Sygehus i Klaksvig indrettes til Epidemihus. Fremdeles skønner man det nødvendigt, at Opførelsen af et Epidemihus i Thorshavn udsættes, indtil der foreligger Vished for, at Lagtinget kan regne med, at de inddirekte Indtægter, som Lagtinget f. T. oppebærer, vil blive bevarede endnu et Femaar.

Sagen vil derfor formentlig være at udsætte.

Forslag

Sagen udsættes til næste Aar.

2.-viðgerð 20. september.
Uppskotið samtykt við 17 atkvøðum.

Studningur til sjúkrahúsið í Klakksvík.

25. september framlagt uppskotið frá fíggjarnevndini:

Tinget har i Fjor bevilget indtil 2600 Kr. udgørende $\frac{2}{10}$ af Overskridelsessummen ved Opførelse af det nye Sygehus i Klaksvig, mod at Statskassen ydede $\frac{7}{10}$ af Overskridelsessummen med indtil 9100 Kr. — Statskassens Tilskud er ikke bevilget, og man stiller nu følgende

Forslag:

Af økonomisk Fond bevilges som Tilskud til Sygehuset i Klaksvig forårsaget ved Overskridelse af de beregnede Anlægsudgifter et Beløb af 2600 Kr. mod Kvittering af Sygehusets Bestyrelse.

2.-viðgerð 25. september og 3.-viðgerð 26. september.
Samtykt við 19 atkvøðum.

Sinnissjúkrahús.

28. august framlagt á l i t frá flggjarnvndina:

Til Budgetudvalget er indkommet hoslagte Skrivelse fra Amtslæge Heerup i Thorshavn, hvori han anmoder Lagtinget om at videresende med sin Anbefaling det ligeledes vedlagte Andragende til Justitsministeriet om Oprettelse af et Statssindssygehospital for Færøerne. —

Med Andragendet følger en Oversigt over sindssyge Patienter fra Færøerne paa Vordingborg Sindssygeanstalt for Tiden siden Juni 1920.

Siden Sagens Modtagelse har Udvalget haft en mundtlig Konference med Amtslægen.

Udvalget kan ganske tiltræde, hvad der anføres i Andragendet om Uforsvarligheden af og Bekostligheden ved den nu anvendte Fremgangsmaade ved sindssyges Patienters Nedsendelse til Sindssygeanstalten. Endvidere er det rigtigt, at de paarørende betragter en saadan Nedsendelse som en Afsked for Livet. Dette medfører, at man i mange Tilfælde til Skade for Patienten og til svære Ulemper for Patientens Hjem viger tilbage for denne Nedsendelse til Sindssygeanstalten.

Afstanden mellem Færøerne og København er som bekendt ca. 200 danske Mil og det vil heraf fremgaa, at man i det øvrige Kongerige ingen Steder har Forhold, som blot tilnærmelsesvis kan sammenlignes med de færøske. Den Ordning, som er truffet mellem Statens Sindssygehospitaler, Københavns Magistrat og Færø Amt angaaende Modtagelse af Patienter fra Færøerne har vist, at man har Øje for Øernes uheldige Særstilling i denne Henseende og der er for Lagtinget Grund til at anerkende dette. Samtidig er der ogsaa Grund til at nære Forventning om, at Myndighederne vil støtte Bestræbelserne for at afhjælpe det tilstedeværende Savn af en Sindssygeanstalt her paa Øerne, et Savn som hin Ordning selvfølgelig ikke kan afhjælpe. —

Udvalget kan derfor slutte sig til, hvad der udtales i Andragendet om Ønskeligheden af Opførelse af et Sindssygehospital her paa Øerne af Størrelse som i Andragendet nævnt, *at* det opføres og drives som en Statsanstalt og *at* det lægges ved Thorshavn i Nærheden af Dronning Alexandrines Hospital.

Man tilraader Lagtinget at anbefale det fremkomne Andragende under den selvfølgelige Forudsætning, *at* Sindssygehospitalet kommer til at staa paa Højde med tilsvarende Anstalter nede i Kongeriget — bortset fra at det bliver mindre end Statens andre Sindssygeanstalter — og *at* det opføres saaledes, at Patienterne paa Dronning Alexandrines Hospital og de ved dette opførte Tuberkuloseafdelinger ikke generes af Uro fra Sindssygehospitalet. —

Forslag.

Andragende fra Amtslæge Heerup, Thorshavn, om, at Justitsministeriet for Statens Regning vil søge oprettet et Sindssygehospital paa Færøerne fremsendes med Lagtingets varmeste Anbefaling under Henvisning til det i foranstaaende Udvalgsbetænkning udtalte.

2.-viðgerð 2. september og 3.-viðgerð 7. september. Uppskotið samtykt við 22 atkvøðum.

Býtl av studninginum til sjúkrahúsini.

L.-viðgerð 1. august og beint í fíggarnevndina. 4. september framlagt hetta álit:

I Henhold til Lagtingets Vedtagelse i Samlingen 1927 (Lagtingstidende Side 73) har Justitsministeriet i Skrivelse af 26. Juni d. A. anmodet om, at Fordelingen af Statskassens og Lagtingets Tilskud til Sygehusene paa Færøerne, tilsammen 50.000 Kr., maa blive optaget til Behandling i denne Lagtingssamling.

Der foreligger Regnskaber for Aaret 1928 for de 3 Sygehuse i Thorshavn, Klaksvig og Tveraa. Af disse Regnskaber fremgaar, at Sygehusenes Drift med de ydede Tilskud og den derefter foretagne Takstnedsættelse kan bære sig, uanset at der — navnlig ved Sygehuset i Thorshavn, er betydelige Restancer af Dagpenge fra Patienter, der har henligget paa Sygehuset. — Man er opmærksom paa, at i Regnskabet for Sygehuset i Thorshavn er sammenblandet med selve Sygchusdriften, Driften af en Tuberkuloseafdeling og et Kysthospital, der er selve Sygehuset uvedkommende, og man maa henstille, at der ved fremtidige Regnskabsaflæggelser finder en Udskillelse Sted, saaledes at det af Regnskabet klart fremgaar, hvorledes Driften af selve Sygehuset bærer sig. —

Efter indhentede Oplysninger er Taksterne nu paa Sygehusene: Thorshavn 4 Kr. pr. Sygedag, Klaksvig 3 Kr. 60 Øre pr. Sygedag og Tveraa 3 Kr. 30 Øre pr. Sygedag, foruden Operationshonorar, der betales særskilt af Patienterne. —

Man maa formene, at der med de betydelige Tilskud, der nu ydes, maa kunne foretages en yderligere Nedsættelse, og man skal henstille, at der af de forskellige Sygehusbestyrelser allerede nu optages til Overvejelse og Behandling Spørgsmaalet om en yderligere Nedsættelse af Taksterne.

Hvad selve Fordelingen af Statskassens og Lagtingets Tilskud angaar, vil man stille Forslag om, at denne sker endnu for de følgende 2 Aar paa samme Grundlag som i 1927 vedtaget, saaledes at Dronning Alexandrines Hospital faar $\frac{70}{100}$ af Tilskudet og de to andre Sygehuse hvert $\frac{15}{100}$.

Forslag.

- 1) Statskassen og Lagtingets Tilskud til Sygehusene paa Færøerne, tilsammen 50.000 Kr. aarlig, fordeles for de følgende 2 Aar saaledes:

Dronning Alexandrines Hospital $\frac{70}{100}$	35.000 Kr.
Sygehuset i Klaksvig $\frac{15}{100}$	7.500 .
Sygehuset i Tveraa $\frac{15}{100}$	7.500 --

- 2) Det henstilles, at der allerede nu af Sygehusenes Bestyrelser optages til Behandling Spørgsmaalet om yderligere Nedsættelse af Taksterne for Patienter, der henligger paa Sygehusene.

5 september framlagt hetta broytingaruppskot frá Zachariasen og Matras:

Fíggarnevndin hevur í áliti dagss. 4. september selt uppskot fram til bytið av tí peningi lögting og statur letur til sjúkrahúsini í Føroyum.

Vegna tess at hetta býtið tykist vera gjørt mest sum uppá gjøt, loyva vit okkum at greiða frá, hví vit scla fram hetta uppskot.

Hyggja vit at sjúkrahúsroknskapinum fyri 1928, so hevur Dronning Alexandrines Hospital eina samtals útreiðslu uppá kr. 158.823,04 og 25.892 sjúkradagar hvareftir útreiðslan verður kr. 6.13 pr. sjúkradag.

Tvøroyra sjúkrahús hevur samtals útreiðslur kr. 11.538.41 og 2.048 sjúkradagar, soleiðis at útreiðslan verður kr. 5.63 pr. sjúkradag.

Klaksvíkar sjúkrahús hevur samtals útreiðslur kr. 34.161.79 og 7737 sjúkradagar, og verður útreiðslan soleiðis kr. 4.41 pr. sjúkradag.

Eftir tí tilskotið 50.000 kr. sum lögting og statur lata, skuldu sjúkrahúsini yvirhøvur fingið ca. kr. 1.40 pr. sjúkradag.

Tilskotið komu so til at verða um leið soleiðis:

- I. Dronning Alexandrines Hospital:
25.892 sjúkradagar — kr. 1.40 kr. 36.248.80
- II. Tvøroyrar sjúkrahús:
2.048 sjúkradagar — kr. 1.40 kr. 2.867.20
- III. Klaksvíkar sjúkrahús:
7.737 sjúkradagar — kr. 1.40 kr. 10.831.80

Viðvíkjandi landshospitalið so kann tað ikki greitt av roknskapinum siggjast, um omanfyri nevndu sjúkradagar eru fyri sjálvt landshospitalið ella eisini íroknað tuberkladeildina og strondhospitalið.

Tað kann so tykjast at alt er íroknað, av teirri grund, at statstilskotini til tuberkladeildina kr. 21.252.00 og til strondhospitalið kr. 3.393.00 eru sett sum inntøka á roknskapinum.

Sjálvsagt skuldi so stats- og lögtingstilskotið verða givið eftir sjúkradøgum á landshospitalinum og kemur hervið at vera minni enn omanfyri nevnd.

Fyri at javna tilskotini eitt sindur loyva vit okkum at seta fram

Uppskot

1. Løgtingsins og statsins tilskot til sjúkrahúsini í Føroyum, tilsamans 50.000 kr. um árið, verða at býta fyri tvey ár soleiðis:

Dronning Alexandrines hospital		34.000 kr.
Klaksvíkar sjúkrahús		10.000 —
Tvøroyra sjúkrahús		6.000 —
2. Sjúkrahúsroknskapini við tilfari skulu sendast inn til lögtingsins revisor aftaná at tey eru eflrhugd av teim monnum, ið higartil hava fingið tað arbeiðið at útinna.
3. Sjúkrahúsini mugu royna so skjótt sum gjørligt er at seta dagpeningin fyri sjúklingar longur niður.

2.-viðgerð 6. september og 3.-viðgerð 9. september. Broytingaruppskotið fall, tí tað bert fekk 6 atkvøður. Uppskot nevndarinnar samtykt við 16 atkvøðum.

Taxtir fyri flutningsgjald til embætislæknar.

1.-viðgerð 1. august. Beint í ymsamálaneynd. 6. august framlagt hetta álit:

Ifølge § 16 i Anordningen Nr. 545 af 4. Oktober 1919, hvorved Lov om Embedslægevæsenets Ordning af 21. April 1914 sættes i Kraft paa Færøerne, tilkommer der en Embedslæge, naar han foretager Embedsrejser over 2 km. fra sin Bopæl, passende Godtgørelse for Leje af Motorbaad eller Robaad, hvor saadan Befordring almindeligt benyttes. Benyttes Baad ikke, tilkommer der Lægen en Befordringsgodtgørelse efter en af Justitsministeren fastsat Takt, og Ministeren skal for 3 Aar ad Gangen fastsætte, hvilken Befordringsgodtgørelse der skal tillægges Lægen i disse Tilfælde, naar ikke særlig Overenskomst er truffet.

Ved Bekendtgørelse af 15 Oktober 1927 fastsatte Justitsministeriet Taksten til 20 Øre pr. paabegyndt km., dog mindst 2 Kr. pr. Rejse. Da Bekendtgørelsens Gyldighed er udløbet 31. Marts d. A., har Ministeriet anmodet Amtmanden om at forelægge Lagtinget Spørgsmaalet om Fastsættelse af Taksten for Tiden indtil 31. Marts 1932.

Ifølge Bekendtgørelse af 20 Januar 1923 var indtil 31. Marts 1926 Taksten 30 Øre pr. paabegyndt km., dog mindst 3 Kr. pr. Rejse.

Amtslægen har indstillet, at Taksterne efter Bekendtgørelsen af 1927 opretholdes, og da disse er 50 pCt. lavere end de ved Bekendtgørelsen af 1923 fastsatte, kan Udvalget slutte sig til Amtslægens Indstilling.

Forslag.

Tinget indstiller, at den Befordringsgodtgørelse, som tilkommer Embedslæger i Henshold til Anordning af 4. Oktober 1929 § 16, naar Baad ikke benyttes, og særlig Overenskomst ikke er truffet, fastsættes for Tiden indtil 31. Marts 1932 til 20 Øre pr. paabegyndt km., dog mindst 2 Kr. pr. Rejse.

2.-viðgerð 13. august og 3.-viðgerð 16. august. Uppskotið samtykt við 16 atkvøðum.

Lækni í Fuglafirði.

1.-viðgerð 10 august. Beint í fíggarneyndina. 16. august framlagt hetta álit:

Sagen er udsat fra forrige Lagtingssamling, idet Forstanderskabet for Fuglefjord Sogns Kommune er anmodet om at søge videre Forhandling

med Forstanderskaberne for Andefjord, Lervig og Gøte Sognes Kommuner angaaende Lægeansættelsen. I Skrivelse af 31. f. M. meddeler Forstanderskabet, at der hidtil ikke er kommet noget Resultat ud af Forhandlingerne med Andefjord, Lervig og Gøte Sogne og beder om at faa Sagen udsat til næste Aar for at faa videre Forhandling i Stand mellem Tingsamlingerne.

Forslag.

Sagen udsættes til næste Aar.

2.-viðgerð 50. august. Uppskotið samtykt við 15 atkvøðum.

IX. Vanlukkutryggjan.

1.-viðgerð 9. august. Beint í 5-mannanævnd. 28. august framlagt hetta álit: (skjal nr. 9).

2.-viðgerð 2. september og 3.-viðgerð 5. september. Uppskotið samtykt við 20 atkvøðum.

X. Statistik.

1.-viðgerð 1. august og beint í 5-mannanævnd. 20. september framlagt hetta álit: (skjal nr. 18).

2.-viðgerð 21. september og 3.-viðgerð 23. september. Uppskotið meirilutans samtykt við 13 móti 10.

XI. Smiril.

1.-viðgerð 8. august og beint í 5-mannanævnd. 19. september framlagt hetta álit:

Til nærværende Udvalg er henvist Skrivelse fra Justitsministeriet af 26. Juli d. A., ifølge hvilken der for Finansaaret 1929--30 af Justitsministeriet ydes et Tilskud til Smirils Drift paa 10.000 Kr., ligesom der af Postvæsenet betales 20.000 Kr. for Postbefordring.

Udvalget maa bemærke, at Smirils Rederi ifølge Kontrakten med Postvæsenet er pligtig til at besørge Posten fra og til Posthus eller Brevsamlingsstedet, og til at holde Reservebaad, naar Smiril paa Grund af Kedelrensning eller Reparation ligger stille. Paa Grund af Posttransporten maa der holdes en Mand mere ombord end ellers. Hyre og Kost til en saadan andrager mindst 2.000 Kr., og Udgifterne til Reservebaaden ca. 2.500 Kr. aarlig, og til Postbefordring paa Pladser, hvor Smirils Mandskab paa Grund af Brænding og lign. ikke selv kan befordre Posten, betales der aarlig ca. 2.000 Kr. Herved bliver Postvæsenets Betaling reelt ca. 13.500 Kr.

Udvalget har overvejet, hvad man skal gøre for næste Finansaar og for Fremtiden. Da Smiril er over 33 Aar gammel, og Kedelen formentlig kun kan holde nogle Aar, staar man overfor det Spørgsmaal, at Lagtinget enten helt maa opgive Ruten eller ogsaa i nær Fremtid købe et nyt Fartøj. Smirils Administrator har undersøgt dette Spørgsmaal. Der foreligger fra forskellige Værfter Tilbud paa Levering af Motorfartøj, og Prisen er fra ca. 200.000 til 350.000 Kr.

Der maa yderligere fremskaffes Tilbud paa Dampfartøj og Overslag over Driften af en ny Kystbaad.

Udvalget maa mene, at det vilde betyde et stort Tilbageskridt, navnlig af Hensyn til Personbefordring, om der ikke opretholdes en regelmæssig Kystfart med et særligt Skib, og da Driften engang er gaaet over til det offentlige, mener man det nødvendigt at fortsætte, hvis dette er muligt, idet der ikke synes Mulighed for Tiden for, at Farten bliver Privatdrift.

Der foreligger ikke tilstrækkelige Oplysninger til, at Tinget selv kan tage Bestemmelse om Køb eller Bygning af et nyt Skib, idet forskellige Forhold først maa ordnes og oplyses. Den nødvendige Kapital vil andrage ca. 200--250.000 Kr. til en ny tidssvarende Baad. Man foreslaar, da Tinget ikke selv har tilstrækkelige Midler at andrage om et Statstilskud paa 100.000 Kr. Tinget selv kan disponere over ca. 50.000 Kr. af Smirils Reservefond. Ved Salg af Smiril vil der ikke kunne forventes indbragt noget væsentligt Beløb. For det resterende Beløb bliver det nødvendigt, at Tinget optager et Laan, der bliver paa ca. 100.000 Kr., som skulde forrentes og afdrages af det nye Skibs Drift. Et saadant Laan kunde maaske opnaas som Postlaan.

Til næste Tingsamling vil der kunne foreligge de manglende ovenomtalte Oplysninger og Oplysninger om, hvorvidt Staten vil yde et Tilskud, og om der kan opnaas Laan. Da Staten ikke har Udgifter til Jernbaner paa Færøerne, og Kystruten svarer delvis til Jernbanerne i Danmark, forventer man, at Statsmyndighederne vil yde det omtalte Tilskud. Det nye Skib kunde da være færdigbygget i Begyndelsen af 1931.

Udvalget udtaler, at det ikke vil være tilraadeligt at ofre mere end højst ca. 15.000 Kr. paa Reparation af Smiril i 1930, under Hensyn til, at man staar overfor Anskaffelsen af et nyt Fartøj.

Matras forebeholdt sig at fremsætte Forslag om, at den nye Kystbaad ogsaa kommer til at gøre Ture til Pladser nordfor Mølen.

Forslag.

- 1) Lagtinget indgaar til Regeringen med Andragende om, at der ydes et Tilskud paa 100.000 Kr. til Køb af en ny Kystbaad ved Færøerne.

- 2) Lagtinget andrager om et Tilskud paa 10.000 Kr. fra Staten til Kystfarten for 1930—31 og indstiller, at Betalingen for Postbefordringen fastsættes til 20.000 Kr. for nævnte Finansaar.
- 3) Sagen forelægges iøvrigt paany Lagtinget næste Aar.

2.-viðgerð 20. september og 3.-viðgerð 21. september. Uppskotið samtykt við 20 atkvøðum.

XII. Ymist.

Ting í Vágum.

1.-viðgerð 31. juli. Beint í ymsamálanevndina. 4. september. framlagt hetta álit:

Lagtinget behandlade ifjor et Andragende fra Forstanderskaberne paa Vaagø om, at der maa blive indført 4 faste Ting paa Vaagø.

Vedkommende Udvalg, som behandlade Sagen, foreslog, at Sagen skulde forelægges Forstanderskaberne, og at der derefter, saafremt alle Forstanderskaberne eller Flertallet af disse erklærede sig tilfredse dermed, ekstraordinært af Dommeren skulde berammes 3 Ting paa Vaagø for 1929. Saafremt Flertallet ikke ønskede den foreslaaede Ordning, men fastholdt Kravet om Bitingsted, anmodede man Amlmanden om at foranledige de nødvendige Regler vedtagne, saaledes at der kunde holdes 3 faste Ting aarlig under Forudsætning af, at Kommunerne betalte alle Omkostningerne.

Der blev af Tingmændene for Vaagø fremsat et Ændringsforslag, om at der skulde oprettes 4 faste Ting aarlig, og dette Ændringsforslag blev vedtaget.

Ved Skrivelse af 23. Januar d. A. har Justitsministeriet udtalt, at Forøgelsen af Antallet af Sager vedrørende Vaagø Syssel maa antages kun at være midlertidig, og at Sagernes Antal allerede er gaact betydeligt ned. Dernæst henleder Ministeriet Opmærksomheden paa, at der maa stilles Lokaler til Raadighed, og at Udgifterne til Dagpenge og Befordring under Dommerens Rejse maa betales af Lagtinget, samt at der sandsynligvis vil fremkomme Andragender fra andre Sysler om Bitingsteder. Ministeriet udbeder sig derfor en ny Udtalelse over Sagen.

I Skrivelse af 8. Oktober f. A. har Dommeren udtalt, at han ikke finder de i Andragendet anførte Grunde saa vægtige, at de nødvendiggør, at der oprettes Bitingsted paa Vaagø.

Landsnevndin har fremskaffet en Oversigt, hvorefter der i 1914 paa Færøerne var 73 Retssager. Indtil 1921 laa Tallet under 100 aarlig. Fra 1921 til 1925 var Antallet under 150. I 1925 var Antallet 430, i 1926: 903, i 1927: 839, og i 1928: 677. For Vaagøens Vedkommende var Antallet

indtil 1921 under 10. Fra 1921 til 1925: ca. 20 aarlig, i 1926 var Antallet 59, i 1927 paa Grund af en Fallit paa Vaagø 109 og i 1928: 57. Endvidere er det oplyst, at over $\frac{1}{3}$ af Retssagerne hæves første Retsdag, hvilket vil sige, at Sagerne er forligt ved Forligskommissionen eller de paagældende Beløb betalt, forinden Sagen kommer for i Retten. Af de resterende Rets-sager bliver ca. $\frac{1}{3}$ af det oprindelige Antal forligt eller optaget første Retsdag, og af de endnu resterende bliver en Række Sager senere forligt, saaledes at der kun er virkelig Procedure i meget faa Sager. Det er da ogsaa i faa Sager, at det er nødvendigt, at Parterne eller Vidner møder.

Naar der oprettes Bitingsted paa Vaagø, vil Beboerne kun have Adgang til Ting 3 eller 4 Gange aarlig, medens de nu har Adgang til Tinget i Thorshavn ved 21 ordinære Ting, og dette betyder selvfølgelig et Titbageskridt med Hensyn til hurtig Retspleje.

Sagen har paany været forelagt Kommunerne paa Vaagø, og Forstanderskaberne for Sørvaag og Sandevaag Kommuner har fastholdt Ønsket om at faa oprettet faste Ting, medens Forstanderskabet i Midvaag Kommune mener, at det i hvert Fald foreløbig er tilstrækkeligt, naar Dommeren er villig til at afholde Retsmøder paa Vaagø, naar han skønner, at det er formaalstjenligt.

Udvalget maa indtage en lignende Stilling som ifjor, idet man henviser til den da afgivne Betænkning, Lagtingstide 1928, Side 65. Man foreslaar derfor, at man anmoder Dommeren om i 2 Aar at beramme 3 Extra-ting paa Vaagø, f. Eks. i Februar, Maj og Oktober.

Sagen kan da optages paany, og man har indhøstet Erfaringer.

Forslag.

- 1) Dommeren anmodes om at beramme ekstraordinært 3 Ting paa Vaagø aarlig i 1930 og 1931, forudsat at Kommunerne stiller gratis til Raadighed tilfredsstillende Lokaler.
- 2) De øvrige Udgifter bæres af Amtsrepartitionsfonden i Lighed med Suderøtingene.

2.-viðgerð 6. septbr. og 3.-viðgerð 9. septbr.

6. septbr. framlagt hetta broytingaruppskot frá Niclasen o. fl.:

I Lagtingssamlingen 1928 blev det vedtaget med 17 Stemmer mod 0 at genoprette 4 faste Ting paa Vaagø (se Lagtingstidende 1928, Side 96-97) med Forslag og Indstilling til Regeringen om at foranledige de i den Anledning nødvendige Regler vedtagne.

Naar dette ikke allerede er sket, skyldes det den Omstændighed, at Ministeriet inden Gennemførelsen vilde høre Tingets Udtalelse om, at der ligeledes oprettes Bitingsteder i Klaksvig og paa Sandø. Endvidere udbeder Ministeriet sig Tingets Udtalelse om Afholdelse af de ved Ting paa Vaagø forbundne Udgifter samt Lokale.

Landsnevndia eller Udvalget, hvortil Sagen har været henvist, har gjort sig store Anstrængelser for at opsamle Materiale, som efter vor Mening ikke tjener til Sagens Fremme som f. Eks. Oplysning om Retssager-

nes Antal paa Færøerne i sin Helhed, hvilket er denne Sag aldeles uvedkommende. Oplysningerne om, at det store Antal Retssager paa Vaagø i 1927 skyldes en Fallit tjener heller ikke som Bevis for, at Retssager paa Vaagø i Fremtiden vil ophøre at eksistere, idet Fallitter desværre synes at være en dagligdags Begivenhed paa Færøerne og følgelig kan og vil ogsaa for Fremtiden ogsaa hænde paa Vaagø.

Udvalget har mærkeligt nok ikke fremført en eneste Grund, der taler for at fremme Sagen, men fremkommer atter i Aar med omtrentlig samme Forslag som i 1927—28 gaaende ud paa at henstille til Dommeren, om at afholde 3—4 Ting paa Vaagø, hvilken Henstilling har resulteret i en sørgelig Skuffelse.

Hvilke Ulemper den nuværende Ordning medfører er nærmere forklaret i motiveret Ændringsforslag under nærværende Sag ifjor (se Lagtings-tidende 1928, Side 97).

Naar Udvalget i sin Betænkning fremhæver, at 3 eller 4 Ting aarlig paa Vaagø vil betyde en Tilbagegang med Hensyn til hurtig Retspleje, da har vi ikke noget imod, at Tingenes Antal bliver sat noget højere f. Eks. som paa Suderø, men vi kan ikke skønne andet, end at de 4 Ting maa være tilfredsstillende.

Grundet paa Næringslivet kan der ikke blive Tale om nogen hurtig Retspleje her paa Færøerne, men naar Tingstedet bliver genoprettet, undgaar man, at Personer, der opholder sig paa Grønland eller under Island paa Fiskeri, bliver indstævnet, efter at de er taget af Sted, og domfældte, før de kommer hjem, men faar Anledning til personligt Forsvar.

Vi tillader os i Stedet for Udvalgets Forslag at stille følgende:

Ændringsforslag.

- 1) Lagtinget indgaar til Regeringen med Anmodning om, at der bliver oprettet Bitingsted paa Vaagø med 4 faste Ting aarlig, og at Regeringen foranlediger de i den Anledning nødvendige Regler vedtagne.
- 2) Kommunerne stiller de nødvendige Lokaler til Raadighed.
- 3) De øvrige Udgifter afholdes af Amtsrepartitionsfonden i Lighed med Suderøtingene.

Broylingaruppskotið samtykt við 15 atkvøðum.

Politireglugerð.

- 1.-viðgerð 31. juli. Beint í ymsamálanevndina.
2. september framlagt á liti:

Lagtinget behandlede i Samlingen 1928 Spørgsmaalet om Politivedtægt for Landkommunerne paa Færøerne men udsatte Sagen til iaar.

Nærværende Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, skal udtale:

Ifølge Lov Nr. 55 af 13. April 1894, indeholdende Bestemmelser om Politiet paa Færøerne, kan der udfærdiges Politivedtægter for Bygderne, saaledes at vedkommende kommunale Styrelser udarbejder Udkast, der indsendes til Lagtinget. Dette indstiller derefter Sagen til Justitsministeriet, dog skal Forandringer i Udkastet, som Tinget maatte foreslaa, forelægges den kommunale Styrelse til Erklæring, og de Forandringer, som ikke tiltrædes af samme, maa ikke optages i Vedtægten.

Dommeren paa Færøerne har henstillet, at der foretages de nødvendige Ændringer i nævnte Lov, saaledes at der kan udstedes en almindelig Politivedtægt, gældende for alle Bygderne. Politimesteren har udtalt samme Ønske. Udvalget kan slutte sig hertil og tillader sig at stille Forslag om Ændringer i Loven om Politi paa Færøerne, ligesom man foreslaar Straffebestemmelsen i § 5 ændret.

Udvalget har dernæst faaet forelagt et Forslag til Politivedtægt, udarbejdet af Dommeren, og har haft til Gennemsyn den gældende Politivedtægt for Thorshavn, samt flere islandske og norske Politivedtægter. Man har ladet nogle af de af Dommeren foreslaaede Bestemmelser udgaa som unødvendige, og paa den anden Side optaget enkelte Regler, som man har anset for hensigtsmæssige, og i det hele paa det foreliggende Grundlag udarbejdet et Udkast til Politivedtægt, som man har ment kunde gælde for alle Landkommuner paa Færøerne.

Forinden man indstiller Forslaget til Ministeriets Godkendelse, mener man, at det bør forelægges Forstanderskaberne til Erklæring, saaledes at Tinget næste Aar paany kan behandle Sagen og om nødvendigt foretage de Ændringer i Forslaget, som Kommunernes Erklæring maatte give Anledning til.

Forslag

- 1) Lagtinget indgaar til Regeringen med Andragende om følgende

Forslag

til Lov

om Ændring til Lov Nr. 55 af 13. April 1894

indeholdend Bestemmelser om Politiet paa Færøerne.

- 1) § 3 affattes saaledes:

„Justitsministeriet udfærdiger Vedtægten efter Lagtingets Indstilling. Forinden den træder i Kraft, skal den paa hensigtsmæssig Maade bringes til almindelig Kundskab og trykkes paa Amtsrepartitionsfonden Bekostning. Forandringer i Vedtægten tilvejebringes og offentliggøres paa samme Maade som den oprindelige Vedtægt“.

- 2) § 5, første og andet Punktum, ophæves, og i Stedet for sættes: „Forseelser mod Vedtægterne straffes med Bøder indtil 1000 Kr., forsaavidt de ikke medfører højere Straf ifølge Loven“.

- II) Det af Udvalget udarbejdede Forslag tilstilles Forstanderskabene til Ærklæring, hvorefter Sagen paany forelægges Lagtinget i Samlingen 1930.

2.-viðgerð 4. septbr. og 3.-viðgerð 11. septbr.
4. septbr. framlagt broytingaruppskot frá Effersøe;

Til Post I.

- 1) Punkt 2 affattes saaledes:

„§ 5 første og andet Punktum ophæves og i Stedet sættes:
„Forseelser mod Vedtægterne straffes med Bøder paa 5 til 200 Kr. forsaavidt de ikke medfører højere Straf ifølge Loven“.

- 2) Efter „i Almindelighed“ i § 11 andet Punktum sættes „ikendes Bøder af indtil 100 Kr.“, medens Resten af dette Punktum udgaar.

3. De to sidste Punktummer af § 13 udgaar.

Frá nevndini var framsett hetta broytingaruppskot:

- 1) Punkt 1, Nr. 2 affattes saaledes:

„§ 5, andet Punktum, ophæves“.

- 2) Som Punkt 1 Nr. 3 indsættes:

I § 11 udgaar „Amtmanden 40 Kr.“, og i Stedet sættes:
„kan Politiets underordnede Personale ved Dom eller Politimesterens Resolution anses med Bøder inntil 100 Kr.“

- 3) Som Punkt 1 Nr. 4 indsættes:

De to sidste Punktummer i § 13 udgaar.

Uppskot nevndarinnar pt. I. samtykt við 12 atkvøðum. Broytingaruppskot Effersøes datt burtur. Broytingaruppskot nevndarinnar pt. I samtykt við 17 atkvøðum, pt. 2 datt burtur og pt. 3 samtykt við 18 atkvøðum. Uppskot II samtykt við 20 atkvøðum.

Billógin.

1.-viðgerð 31. júlí (sí skjal nr. 3). Beint í ymsamálanevndina.
8. august framlagt álit:

Lagtinget vottog íðfor et Forslag, men Sagen er med Skrivelse af 27. April d. A. tilbagesendt fra Justitsministeriet med Anmodning om en fornyet Indstilling vedrørende et af Ministeriet udarbejdet Forslag.

De vigtigste Afgivelser, som Forslaget indeholder, fra den tugældende Lov af 28. Marts 1923 er følgende:

Motorføretøjets høieste tilladte Egenvægt forhøjes fra 1200 til 1450 kg. og med Last fra 2400 til 3000 kr. Dette Forslag er motiveret i Skrivelse fra Vandbygningsdirektøren af 7. Marts 1929, og Udvalget kan slutte sig til Begrundelsen.

Dernæst foreslaar Ministeriet, overensstemmende med Lagtingets Stilling íðfor, at det kun skal være tilladt at benytte Luftgummiringe, ikke massive Gummiringe. Dette Forslag anbefales ogsaa af Vandbygningsdirektøren af Hensyn til Vejene.

I § 9 foreslaar Ministeriet Gebyrerne for Undersøgelse nedsatte for Motorvogne fra 10 til 8 Kr. og for Motorcykler fra 5 til 4 Kr., og dette Forslag kan Udvalget slutte sig til.

Endvidere foreslaar Justitsministeriet, at der i § 9 indføjes en Bestemmelse om, at Nummeret skal anbringes paa Køretøjets Forside og Bagside, for Motorcykler paa begge Sider paa en langs foran Styret anbragt Nummerplade, og Nummerplader udleveres af Politimesteren, og naar Køretøjet afmeldes, skal Nummerpladen tilbageleveres. Dette kan Udvalget ogsaa tiltræde.

Som § 14 indskydes en Bestemmelse om, at Justitsministeren kan give Forskrifter om Opbevaring af Benzin og andre brandfarlige Væsker, og dette anbefalede Tinget íðfor.

I § 14, der bliver § 15 i den nye Lov, indsættes en Bestemmelse om at Motorføretøjer aldrig maa føres af nogen, der er beruset eller saaledes paavirket af Spiritus, at han ikke har det fornødne Herredømme over sine Handlinger.

Som ny § 17 indsættes Bestemmelser om Øvelseskørsel og forskellige Sikkerhedsregler, og i § 17, der i den nye Lov bliver § 19, fastsættes det, at Kørehastigheden i selve Thorshavn og Bygderne skal være 15 km. men udenfor disse for Lastvogne 20 km. og for Personvogne 30 km. i Timen.

Som ny § 26 indføjes en Bestemmelse om, at Taksten for Motorvogne, der søger Hlyre paa offentlig Gade eller Plads eller Holdepladser, fastsættes af de kommunale Raad efter Forhandling med Politiet.

Alle disse Bestemmelser kan Udvalget anbefale gennemført.

I Forslagets §§ 27—31 indeholdes lignende Regler som i den nye danske Motorlov om Straf og Erstatning samt Ansvarsforsikring. Størrelsen af sidstnævnte er dog den samme som i Loven af 1923. Bødernes Maximum, der nu er 500 Kr., foreslaar man dog ikke sat op til 5000, men til 3000 Kr. Udvalget kan ogsaa anbefale disse Bestemmelser.

I Skrivelse af 11. Juli d. A. fra Politimesteren anbefaler denne Ministeriets Forslag, idet han dog henleder Opmærksomheden paa, at

Bøderne efter Loven af 1923 tilfalder Amtsfattigkassen, og nærværende Udvalg skal foreslaa, at denne Regel bibeholdes, og stiller Forslag herom.

Forslag

Lagtinget indstiller, at det af Justitsministeriet forelagte Forslag til Lov for Færøerne om Motorkøretøjer m. m. gøres gældende, dog at Ordet „Statskassen“ i Forslagets § 27, 3 Stk., ændres til „Amtsfattigkassen“.

2.-viðgerð 13. august og 2.-viðgerð 16. august.
Framlagt frá nevndini hetta broytingaruppskot:

Til § 3, Stykke 4 føjes:

Politimesteren kan for Rutebilers Vedkommende tillade Egenvægt op til 2000 kg.

Broytingaruppskotið samtykt við 17 atkvøðum. Lógin samtykt so broytt við 18 atkvøðum.

Sjúkrakassalógin.

1.-viðgerð 31. juli. Beint í ymsamálanevndina.
16. august framlagt álit:

Sygekasseloven, Lov Nr. 144 af 10. Maj 1915, er i Tidens Løb ændret adskillige Gange, saaledes ved Lov af 6. Marts 1921, Lov af 31. Marts 1926, Lov af 14. Juli 1927 og sidst ved Lov af 27. Marts 1929. I forrige Aars Samling behandlede Lagtinget Loven af 14. Juli 1927, der ved kgl. Anordning af 22. December 1928 med de af Lagtinget foreslaaede Ændringer sattes i Kraft paa Færøerne.

Ved Skrivelse af 15. Juli d. A. har Justitsministeriet gennem Amtet forelagt Lagtinget de sidste Ændringer, der er foretaget ved Loven af 10. Maj 1915, nemlig Lov Nr. 59 af 27. Marts 1929, for at samme kan fremkomme med en Udtalelse om, hvorvidt der under Hensyn til de nu stedfundne Ændringer i Loven bør ske Ændring i Anordning af 22. December 1928.

Sagen er af Amtet tilstillet Amtslægen og Centralforeningen af Sygekasser paa Færøerne til Erklæring; førstnævnte anbefaler, at den gældende Anordning ændres i Overensstemmelse med Sygekasseloven, saaledes som den er gjort gældende for det øvrige Kongerige ved Bekendtgørelse af 19. April 1929 i Henhold til Lov af 22. Marts 1929, medens sidst-

nævnte (Centralforeningen) foreslaar, at de i Lov Nr. 59 af 27. Marts 1929 indeholdte Regler ogsaa gøres gældende for Færøerne.

Undertegnede Udvalg, der har faaet Sagen til Behandling kan anbefale, at de i den forelagte Lov indeholdte Bestemmelser ogsaa kommer til at omfatte Færøerne.

§ 1 i Loven omhandler saadanne Personer, hvis økonomiske Forhold er saaledes forbedrede, at de ikke vedblivende kan staa som ubemidlet nydende Medlemmer af en statsanerkendt Sygekasse. For deres Vedkommende bestemmes, at de kan:

- 1) Overgaa til at blive bidragydende Medlemmer efter Reglerne i § 8.
- 2) Overgaa til Sygekassens Afdeling for bemidlede, nydende Medlemmer, for saa vidt Kassen har en saadan Afdeling.
- 3) Overgaa til at blive nydende Medlemmer af en af de i § 34, Stk 1 omhandlede statskontrollerede Fortsættelseskasser, medmindre Sygekassen har en Afdeling for bemidlede. Det øvrige i § 1 indeholdte er dels det samme, dels en Udvidelse af det herom omhandlede i Anordningens § 6.

Lovens § 2 bestemmer, at der som nyt Stk. 9 skal indføres en Bestemmelse om at et Sygekassemedlem, der har fortabt sin Ret derved, at det ved Optagelsen i Kassen har givet svigagtige Oplysninger om Alder, Formueforhold m. m., kan erhverve sin tabte Medlemsret, naar Direktøren for Sygekassevæsenet giver sit Samtykke dertil.

Lovens § 3 er en Videreførelse af de nugældende Bestemmelser og indholder en Tilføjelse om, at naar et Sygekassemedlem har tegnet Forsikring i en i Forbindelse med Sygekassen staaende Begravelseskasse og derefter overflyttes til en anden, saa er sidstnævnte Sygekasse pligtig til, saafremt den ikke staa i Forbindelse med nogen Begravelseskasse at overtage Foranstaltningen af den af Medlemmet tegnede Forsikring.

Lovens § 4 omhandler statsanerkendte Sygeforeninger, de saakaldte statskontrollerede Fortsættelseskasser, indeholder Bestemmelser m. H. t. disses Bestyrelse og Tilsyn, Regler for Optagelse, Overflytningsregler fra en statsanerkendt Sygekasse til en statskontrolleret Fortsættelseskasse og omvendt m. m.

Udvalget kan i Henhold til det anførte anbefale, at Anordning Nr. 300 af 22. December 1928 ændres i Henhold til Lov Nr. 59 af 22. Marts 1929 og skal herom tillade sig at stille nedenstaaende

Forslag

til

Anordning om Ændring i Anordning Nr. 300 af 22. December 1928:

- 1) Bestemmelserne i Lov Nr. 59 af 27. Marts 1929 § 1 indsættes paa de tilsvarende Steder i Anordning Nr. 300 af 22. December

1928, dog at Ordet „§ 4“ ændres til „§ 31“ og Ordene „og 15“ udgaar.

- 1) I Anordningens § 11 indføjes den i Lovens § 2 omhandlede Bestemmelse.
- 3) I Anordningens § 30 indføjes den i Lovens § 3 indeholdte Bestemmelse.
- 4) Anordningens § 31 affattes overensstemmende med Lovens § 4, dog at Ordet „§ 19“ ændres til „§ 20“ og „§ 31“ til „§ 28“.
- 5) Denne Anordning træder i Kraft 1. Januar 1930.

2.-viðgerð 19. august og 3.-viðgerð 22. august.
Uppskotið samtykt við 16 atkvøðum,

Lóg um sterkstreym-støður.

1.-viðgerð 31. juli. Beint í ymsamálanevndina.
18. august framlagt álit;

Ved Skrivelse af 30. August 1928 har Justitsministeriet tilsendt Amtet Lov Nr. 146 af 20. April 1928 om Ændringer i Lov Nr. 77 af 19. April 1907 om elektriske Stærkstrømsanlæg, og anmodet Amtet om at forelægge Lagtinget Spørgsmaalet om, hvorvidt der bør ske Ændringer i Anordning af 31. Januar 1908, hvorved Loven af 19. April 1907 er sat i Kraft paa Færøerne.

Ved nævnte Anordning er Loven næsten uændret sat i Kraft paa Færøerne, idet der navnlig kun er foretaget Ændringer med Hensyn til forskellige Tidsfrister. Loven af 1928 bestemmer, at der i § 1 skal føjes Bestemmelser om, at Ministeriet kan udfærdige Reglementer, hvorved der fastsættes Regler om Sikkerhedsforanstaltninger ogsaa ved Udførelse og Drift af andre Anlæg, som anbringes i farlig Nærhed af eller i Forbindelse med et Stærkstrømsanlæg, og indeholdende Forbud mod at sælge Materiel, hvis Anvendelse er i Strid med Reglementets Bestemmelser m. m.

I § 4 første Stykke indføjes en Bestemmelse om, at Overtrædelse af Bestemmelser om, at kun Personer, der har bestaaet Prøven for elektriske Installatører, er berettigede til at paatage sig Udførelse og Vedligeholdelse af Stærkstrømsanlæg, der er underkastet Tilsyn, straffes med Bøder indtil 1000 Kr. og i § 4, 2 Stk., forhøjes Bødbestemmelsen fra 100 Kr. til 1000 Kr., ligesom der i § 6 indføjes en mindre Ændring. Udvalget mener at kunne anbefale, at disse Ændringer sættes i Kraft paa Færøerne.

Bestemmelsen om, at § 8 udgaar, er uden Betydning for Færøerne, da dette allerede er fastsat ved Anordningen af 1908.

Lovens Bestemmelser om Ændringer i § 10 kan ogsaa sættes i Kraft paa Færøerne, dog at Bestemmelserne om Tidsfrister efter Udvalgets Mening ikke egner sig for Øerne.

Ændringerne i §§ 11, 13 og 19 har man ikke noget at indvende imod. Hvad derimod Bestemmelsen vedrørende § 12 angaar, kan Udvalget ikke anbefale, at denne sættes i Kraft her. Ifølge Loven af 1928 skal

Landsretterne for 5 Aar ad Gangen udmelde 3 Mænd, blandt hvilke der beskikkes Opmand for Voldgiftsretterne, som skal afgøre forskellige Erstatningsspørgsmaal. Udvalget maa mene, at det er mest praktisk, at Opmanden vælges af Dommeren paa Færøerne, og stiller Forslag herom.

Da der ikke findes Jernbaneselskaber paa Færøerne, og Amtskommunen har Eneret paa Telefoner, er Ændringen i § 18 unødvendig.

Forslag.

Lagtinget indstiller, at Lov Nr. 146 af 20. April 1928 om Ændringer i Lov Nr. 77 af 19. April 1907 om elektriske Stærkstrømsanlæg sættes i Kraft paa Færøerne, dog med følgende Ændringer:

- 1) Bestemmelsen „§ 8 udgaar“, medtages ikke.
- 2) Bestemmelsen: „I § 10, 3die Stykke, ændres 4 Uger til 3 Uger“ udgaar,
- 3) Bestemmelsen: „I § 10, 4de Stykke, ændres 4 Uger til 3 Uger“ udgaar,
- 4) § 12 affattes saaledes:
Til den i § 11 nævnte Voldgiftsret vælger den, som har faaet Tilladelsen ifølge § 10, og Grundejeren (Brugeren) hver sin Voldgiftsmand. Dersom en af Parterne ikke skriftlig har meddelt den anden Part sit Valg inden 4 Uger efter, at denne sidste skriftlig har meddelt ham sit Valg, mister den førtsnævnte sin Ret til at vælge, saaledes at den anden Part har Ret til at vælge ogsaa den anden Voldgiftsmand. Saafremt der ikke opnaas Enighed mellem de 2 Voldgiftsmænd, afgør en Opmand, der udmeldes af Dommeren, indenfor Grænsen af de modstridende Opfattelser de Punkter, der er Uenighed om. Voldgiftsrettens Afgørelse meddeles begge Parter skriftlig. Afgørelsen er bindende for begge Parter og endelig.
- 5) Bestemmelsen om Ændring i § 18, 2det Stykke, udgaar.

2.-viðgerð 16. august og 3.-viðgerð 10. august.
Uppskotið samtykt við 16 atkvøðum.

Navnalógin.

1.-viðgerð 31. juli. Beint í ynsamálaneyvindina.
18. september tramlagt á liti:

Udvalget har haft til Behandling Spørgsmaalet om Navneloven.

Ifølge denne kan enhver myndig Person med Bevis fra Øvrigheden vinde Hjemmel til at antage nyt Slægtsnavn.

Undtagne fra de Slægtsnavne, der kan antages, er forskellige Navne, herunder Navne, som skønnes ikke at være stemmende med dansk Sprog-tone eller skønnes at være upassende.

For færøske Navnes Vedkommende maa denne Bestemmelse anvendes analogisk, saaledes at færøske nye Navne skal være stemmende med færøsk Sprog-tone og ikke upassende. Til Afgørelse af disse Spørgsmaal kan Justitsministeriet antage sagkyndig Bistand, saaledes at Udgifterne afholdes paa Finansloven.

Da der tidligere er givet Tilladelse til at antage færøske Navne, der ikke stemmer med færøsk Sprog-tone, og færøske Navne, som synes upassende, skal man foreslaa, at Tinget anmoder Politimesteren om at paase, at dette ikke i Fremtiden finder Sted og henstille, at han om nødvendigt med Justitsministeriets Samtykke antager sagkyndig Bistand i Henhold til Loven.

Justitsministeriet har i Skrivelse af 24. August 1918 udtalt, at færøske Navne dannet af et Navnord med Præposition foran ikke er Slægtsnavne, men kun Personnavne, og at der derfor ikke kan gives Tilladelse til at antage saadanne. Udvalget maa være af modsat Anskuelse og skal henstille, at Ministeriet forelægger Spørgsmaalet for sagkyndige og ændrer denne Bestemmelse.

Forslag.

- 1) Tinget henstiller til Politimesteren at paase, at de færøske Navne, som der gives Bevilling til at antage, stemmer med færøsk Sprog-tone, og at der ikke gives Tilladelse til at antage upassende Navne.
- 2) Justitsministeriet andrages om at ændre Bestemmelsen om, at færøske Navne, dannet af Navnord med Præposition foran, ikke kan antages som Slægtsnavne.

2.-viðgerð 20. september og 3.-viðgerð 21. september.

Uppskot 1 samtykt við 20 atkv., uppskot 2 við 13 atkv.

Reglugerð um øðuveiðu.

1.-viðgerð 31. juli. Beint í kommunalnevndina.

9. august framlagt á lit:

I Henhold til Lov Nr. 107 af 14. April 1893 har Forstanderskaberne for henholdsvis Haldersvig og Ejde Sogne ved Opslag, dateret 12. Februar 1929, ladet bekendtgøre, at de vil søge den gældende Vedtægt for Fangst af Muslinger (Øður) i en Del af Sundet mellem Strømø og Østerø fornyet saaledes, at den ogsaa kommer til at gælde for Tiden efter 1. Januar 1930.

Det fremgaar af de Sagen vedlagte Bilag, at der er foretaget den i Loven befalede Bekendtgørelse, saa alle i Sagen interesserede har haft Adgang til at fremkomme med Indsigelser.

Da der ingen Indsigelser mod den gældende Vedtægt ses at være fremkomne, finder Udvalget det ganske selvfølgeligt, at Vedtægten bliver fornyet, saadan som de i Sagen nærmest interesserede Forstanderskaber ansøger om.

Man skal derfor tillade sig at anbefale til Tingets Vedtagelse:

Lagtinget anbefaler, at den gældende Vedtægt for Fangst af Muslinger (Øður) i en Del af Sundet mellem Strømø og Østerø bliver fornyet for et Tidsrum af 5 Aar fra 1. Januar 1930 at regne.

2.-viðgerð 13. august og 3.-viðgerð 16. august.
Uppskotið samtykt við 17 atkvøðum.

Broytan av konkurslóginu.

Framlagt 3. septbr. 1.-viðgerð 5. septbr. og beint í 5-mannanævnd.
19. septbr. framlagt álit:

Amtmanden har i Skrivelse af 2. ds. meddelt Lagtinget, at Justitsministeriet har anmodet ham om at forelægge Tinget Spørgsmaalet om, hvorvidt man for Færøernes Vedkommende bør gennemføre en Ordning, svarende til den islandske Lov af 31. Marts 1927, hvorefter Fiskeri-Redere har Ret til at give Bank eller Sparekasse Underpant i Fartøjets Fangst for en Sæson ad Gangen som Sikkerhed for Laan, som vedkommende maatte optage til Udrustning af sin Bedrift.

Denne Ordning er udelukket ved § 152 i Anordning Nr. 72 af 2. Maj 1902 om Konkurs, hvorefter man ikke kan give Underpant i Løsøre i Samlinger af ensartede Ting, der betegnes med almindelige Benævnelser.

Der foreligger for Udvalget en Skrivelse fra „Islands Landsbank“ af 14. Maj d. A., hvoraf det fremgaar, at den islandske Lov i sin Tid blev udstedt efter Forslag fra Bankerne, og hvorefter Loven ifølge Bankens Erfaring har haft udmærket Virkning i Praksis og været til stort Gavn for Fiskeriet, særlig for de mindre Baadfiskere. Følgen af, at de har kunnet faa noget Laan paa Fisken, har været, at de har været i Stand til at udruste til Fiskeri og ikke været nødt til at sælge Fangsten straks, men har kunnet forarbejde denne og opnaa fordelagtigere Salg. Banken har vurderet Fangsten efter Fartøjernes Størrelse og sædvanlig Fangstmulighed paa vedkommende Sted, og der er blevet udlånt 60 Kr. pr. Skpd. Storfisk, beregnet efter en Markedspris paa 100 Kr.

Der foreligger ikke for Udvalget Oplysninger om, hvorledes de islandske Organisationer ser paa Loven, og da Sagen først er forelagt

Lagtinget 3. ds., har man ikke kunnet fremskaffe Erklæringer fra de interesserede færøske Organisationer. Udvalget har haft en foreløbig Konference med Repræsentanter for „Føroya Banki“.

Udvalget føler sig overbevist om, at Statskassen ogsaa for 1930 vil paatage sig Garanti for Udrustningslaan, hvis det i enkelte Tilfælde skulde være nødvendigt.

Det synes at fremgaa af Oplysningerne for Island, at Loven særlig har haft Betydning for Baadfiskeriet; men da en saadan Lov som omhaandlede ikke vil have nogen særlig Betydning for det færøske Baadfiskeri, og da iøvrigt de islandske Fiskeriforhold er noget forskellige fra de færøske, foreligger der ikke helt analoge Forhold.

Da Sagen først er forelagt Lagtinget den 3. ds. og ikke er saa klart belyst som ønskeligt, og da denne iøvrigt er vanskelig, idet der er Forhold, som taler for Indførelsen af Ordningen, men ogsaa Grunde, som taler imod, har Udvalget ikke i Aar kunnet afslutte sine Overvejelser, men foreslaar og mener det forsvarligt at kunne udsætte Sagen til næste Aar.

Forslag.

- 1) Sagen udsættes til næste Aar.
- 2) Der indhentes yderligere Oplysninger fra Island og fra de færøske interesserede Organisationer.

2.-viðgerð 20. septbr. Uppskotið samtykt við 19 atkvøðum.

Framsýning í Keypmannahavn.

Beint í fíggarnevndina. 16. august framlagt álit:

Í brævi av 12. juni í ár søkja A. Ziska o. fl. Løgtingið um studning av 1500 kr. til framsýning av føroyskum vörum og lutum í Keypmannahavn til heystar ella í vetur. — Í seinri brævi av 29. juli søkja somu menn eftir samrøðu við lögtingsformannin um, at Løgtingið vil garantera fyri framsýningina, og seta teir samstundis fram tað peningaliga yvirlitið, hvar eftir kostnaðin við framsýningina verður o. u. 18.300 kr.

Nevndin heldur, at Løgtingið eigur at veita studning til hesa framsýning, og seta vit fram hetta

uppskot.

- 1) Í studningi til framsýning av føroyskum vörum í Keypmannahavn til heystar veitur Løgtingið 1000 kr. úr økonomisk fond.
- 2) Løgtingið garanterar inntil 2000 kr. av einum møguligum undir-

skoti av framsýningini; garantipeningurin at veita úr økonomisk fond.

2.-viðgerð 19. august og 3.-viðgerð 22. august.

Uppskot í samtykt við 17 atkvøðum, uppskot 2 við 12 atkvøðum.

Bonarbræv frá J. J. Henriksen, Seyrvági.

1.-viðgerð 1. august. Beint í figgjarnevndina.

11. septbr. framlagt álit:

Í brævi av 24. juli 1928 biður J. J. Henriksen í Seyrvági um 2000 kr. í driftslán til at gera oljuklæðir til fiskarar.

Landsnevndin hevur fyrispurt hjá handilsministeriinum um slík lán; svarað verður aftur harfrá, at lóg nr. 89 av 31. mars 1928 um driftslán til handverkarar við broyting av 27. mars 1929 gevur slík lán, og at søkjan um tey má vera inni hjá ministeriinum innan 31. december í ár.

So stutt og tá tingið ikki hevur pening til at veita slík lán, verður sett fram hetta

uppskot.

Tingið biður J. J. Henriksen í Seyrvági venda sær til handilsministerið um tað umsøkt lánið og viðgevir umsókninum sína anbefaling.

2.-viðgerð 13. september og 3.-viðgerð 16. septbr.

Uppskotið samtykt við 17 atkvøðum.

Lopra sum klareringshavn.

1.-viðgerð 31. juli. Beint í kommunalnevndina.

16. august framlagt álit við hesum uppskoti:

Tinget finder ikke, der er tilstrækkelig Anledning til at imødekomme det fremsatte Andragende.

2.-viðgerð 19. august og 3.-viðgerð 22. august.

19. august framlagt hetta broytingaruppskot:

Tingið viðmælir, at Lopra verður „Klareringshavn“.

Broytingaruppskotið fall, tí einans 6 atkvøddu fyri. Uppskot nevndarinnar samtykt við 12 atkvøðum.

Sandavágur sum klareringshavn.

1.-viðgerð 31. juli. Beint í kommunalnevndina.

16. august framlagt á lit:

I forrige Aars Lagtingssamling behandlade Tinget et Andragende fra Forstanderskabet for Sandevaag om, at Sandevaag maatte blive optaget blandt Klareringshavne paa Færøerne.

Det kommunale Udvalg, der havde Sagen til Behandling, fandt det ikke raadeligt eller paakrævet, at nævnte Andragende blev imødekommet, og stillede Forslag til Tinget i Tilslutning dertil.

Der fremkom imidlertid ved Sagens 2. Behandling et Ændringsforslag gaaende ud paa, at Sandevaag blev gjort til Klareringshavn; dette Forslag blev vedtaget af Tinget og nedsendt til Ministeriet til videre Foranstaltning (se herom Lagtingstidende for 1928, Side 103).

Justitsministeriet har imidlertid kommuniceret Lagtinget en Skrivelse af 15. December 1928 bilagt med Oenpart af Vandbygningsdirektørens Skrivelse af 24. November s. A.

I nævnte Skrivelse udtaler Ministeriet, at man for Tiden ikke ser sig i Stand til at imødekomme Tingets Andragende, og der anføres herfor nærmest de samme Grunde, som vedkommende Lagtingsudvalg har anført for at fraraade Sagen.

Til indeværende Aars Samling er der kommet et fornyet Andragende fra Forstanderskabet for Sandevaag Sogn om Sagens Fremme, uden at dette Andragende indeholder noget væsentligt nyt, der kan tale for Sagen.

Undertegnede samme Udvalg, som havde Sagen til Behandling i afvigte Aars Samling, kan ikke se, at der er fremkommet noget nyt i Sagen, uden hvad der foreligger i en anden Sag, og som man paa Forhaand var klar over, at Midvaag Havn af de stipulerede Indtægter vilde have den største Vanskelighed ved at klare sine Udgifter. Udvalget har derfor ikke været i Stand til at kunne forandre sit Syn paa Forholdet.

Da Tinget imidlertid indtog et andet Standpunkt end Udvalget i Sagen, og man ikke tillægger Sagen den Betydning, at man vil hævde sit Standpunkt ved en Mindretalsindstilling, finder Udvalget ikke at kunne stille noget Forslag til Tinget angaaende Sandevaag som Klareringshavn, da et Forslag til Afstemning jo altid kan blive fremmet under Sagens Behandling i Tinget.

Medundertegnede M. Samuelson holder imidlertid fast paa Udvalgets Indstilling fra forrige Aar.

2.-viðgerð 19. august og 3.-viðgerð 22. august.

19. august framlagt hetta broytingaruppskot frá N. Nielsen og J. H. Joensen:

Som det fremgaar af Udvalgsbetænkningen, blev Sagen behandlet i Lagtinget ifjor med det Resultat, at Tinget gik imod Udvalget, hvortil Sagen var henvist (se Lagtingstidende 1928, Side 103,) idet Tingets Flertal ikke kunde være enigt med Udvalget i, at Sandevaag — som iøvrigt, saalænge Syssemanden var bosiddende der, var Klareringshavn — optoges blandt Klareringshavnene, da det vilde medføre en saadan Formindsken af Indtægterne ved Havnen i Midvaag, at Tinget burde modsætte sig Sagens Gennemførelse. Tinget nærede den berettigede Anskuelse, at Skibe til og fra Udlandet, der var bestemt for Losning af Varer til Midvaag, altid vilde se sin Fordel ved at lægge til Kaj i Midvaag og faa en hurtig Expedition fremfor at losse ved aaben Havn, hvilket ogsaa i de nu forløbne to Aar, siden Kajen blev taget i Brug, har bekræftet sig. Tilbage bliver saa kun fremmede Fiskerskibe, der kun ankrer op for en Dag, og hvis Mandskab efter gammel Sædvane vil komme i Land for at hilse paa Venner og Bekendte og eventuelt, købe nogen Tobak og andre færøske Industrivarer, saasom Trøjer, Hoser, Vanter og garvede Skind, hvilket alt, saalænge der var Klareringshavn, gav Befolkningen fra Sandevaag en ikke liden Beskæftigelse og Indtægt, hvilket nu er ved at forsvinde paa Grund af de Besværligheder, der er paalagt Skibets Førere: Først at gaa i Land i Midvaag og indklare og derefter sejle til Sandevaag.

Naar Syssemanden har givet Sagen sin Anbefaling, tager dette Sigte paa at forhindre ulovlig Handel ved at gøre det lettere for Kaptajnen at klare uden dog i nogen Maade at resikere mere Smittefare, idet Lægen bor i umiddelbar Nærhed deraf.

Naar Ministeriet ikke allerede i fjor saa sig i Stand til at fremme Sagen, skyldes det dels den Omstændighed,

- 1) at det ikke stod Ministeriet klart, hvorledes Havnen i Midvaag bar sig,
- 2) at Optagelse af Sandevaag som Klareringshavn eventuelt maatte antages at berøve Havnen i Midvaag nogen Indtægt,
- 3) og en fra Vandbygningsdirektør C. F. Lillelund indhentet Aerklaering af 24. November 1928.

- a d 1) Hvad angaar Havnen i Midvaag, saa maa det have staaet saavel Lagtinget som Ministeriet klart, at naar det trak saa længe ud med Paabegyndelsen af Havnen, saa at man kom ind i unormale Forhold, vilde det komme til at knibe svært med, at den vilde bære sig, idet Bygningen af Havnen følgelig vilde blive langt større end oprindelig beregnet, hvorimod Situationen vilde have været en helt anden, hvis Anlægget blev udført umiddelbart efter Vedtagelsen i 1912, hvilket ikke kan lægges hverken Lagtinget eller Havnen til Last.

Hvis det imidlertid skal være Tale om, hvorvidt Midvaags Havn i sin Helhed betaler sig, saa maa dette Spørgsmaal

efter det foreliggende besvares bekræftende, idet Lagtinget, som overfor Staten har paataget sig Garantien for Betaling af Renter og Afdrag i betimelig Tid, har sikret sig en passende Indtægt af denne Havns Grindfangst, hvilket man maa formene er sikret delvis for, at Landet i sin Heltid ikke skal have noget videre Tab af en enkelt Havn, og iøvrigt maa man formene, at Lagtingets Garanti for et eventuelt ringe Underskud maa være betryggende for Havnen.

- ad 2) Det kan oplyses, at kun eet fremmed Fiskeskib i det forløbne Aar har indklareret i Midvaag, hvorimod en stor Mængde har anløbet Sandevaag, hvorimod Fragtskibe uden Undtagelse har anløbet Midvaag uanset om de først har indklareret andet Steds eller ej.
- ad 3) Her er Hovedvægten lagt paa en fra Ingeniør Lillelund betonet Formening om, at der ved Bygning af en Havn ved Midvaag skulde være en Fælleshavn for Midvaag, Søvaag og Sandevaag. En saadan Formening er ganske fejlagtig og staar for hans egen Regning, idet der aldrig — og iøvrigt naturligt — har været de ommelte Kommuner Hensigt at gaa i Fællesskab om denne Havn. Iøvrigt skal man i saa Henseende henvise til Lagtingstidende 1909, som bekræfter, at samtlige 3 Kommuner hver for sig søger Tilskud til Havn eller Pieranlæg — og endnu mere forfejlet er Paastanden om, at ommelte 3 Kommuner har haft Fællesforpligtelser, da Havnen i Midvaag skulde bygges. Tværtimod har disse 3 Sogne pengelig set altid staaet uafhængige af hinanden og har intet Fællesskab i saa Maade haft, hvorfor man maa antage, at Vandbygningsdirektørens Udtalelser herom er baseret paa Mangel af bedre Viden.

Saaledes foranlediget tillader Udvalget sig at stille til Vedtagelse følgende

Forslag.

Tinget anbefaler, at Sandevaag optages blandt Klareringshavnene paa Færøerne.

Broytingaruppskotið samtykt við 9 ja og 4 nei.

Føroyskt lógsavn.

1.-viðgerð 31. juli. Beint í fíggarnevndina.
11. september framlagt álit:

Málið var á tingi í fjør, men varð goymt til í ár (sí Løgtingstíðindi 1928, síða 98), av tí, at tað varð hildið fram, at tað kann væntast, at fleiri lóguppskot — m. a. landbúnaðarlógirnar — verða frambdar í fyrstkomandi árum.

Uppskot

Málið verður goymt til næsta ár.

2.-viðgerð 13. september og 3.-viðgerð 16. september.
Uppskotið samtykt við 16 atkvøðum.

Studningur til svimjingarhyl í Seyrvágl.

Beint í fíggarnevndina.
11. september framlagt álit:

Øll nevndin (undantikin N. Niclasen):

Til byggjan av einum svimjingarhyli í Sørvági veitir tingið 100 kr. móti kvittan av lærara D. J. Danielsen, tá svimjingarhylin er fullførdur.

2.-viðgerð 13. september og 3.-viðgerð 16. september.
Uppskotið samtykt við 14 atkvøðum.

Eykastudningur til svimjingarhyl í Mykinesi.

Beint í fíggarnevndina.
11. september framlagt álit við hesum uppskoti:

Svarað verður lærara Poul Petersen, at tingið ikki heldur seg kunna veita meira studning til svimjingarhylin í Mykinesi.

2.-viðgerð 12. september og 3.-viðgerð 16. september.
Uppskotið samtykt við 14 atkvøðum.

Studningur til svímjingarhyl á Strondum.

19. september framlagt frá fíggjarnevndini álit:

Løgtingsmaður Johan M. Fr. Poulsen biður í brævi av 7. august 1929 um endurnýggjan av tí studningi — 100 kr. — sum tingið í 1927 játtaði til ein svímjingarhyl á Strondum. — Tað upplýsist, at størsti partur av arbeiðinum er gjørt.

Uppskot.

Tingið endurnýggjar tann studning av 100 kr. sum játtað varð í 1927 til ein svímjingarhyl á Strondum.

2.-viðgerð 21. september og 3.-viðgerð 22. september,
Uppskotið samtykt við 19 atkvøðum.

Studningur til keyp av rottueitur.

Beint í fíggjarnevndina.
3. september framlagt álit:

Ungmannafelagið „Beinisvørð“ vendir sær til Løgtingið og framheldir, at rottur gera ómetaligan skaða í fuglabjörgunum, serstakliga oyðir funda, og biður um peningaligan studning til keyp av rottueituri at oyða hetta skaðiliga djór í allari Suðuroyuni.

Føroya búnaðarfelag upplýsir, at felagið hevur pening um hendur at veita til røkjan av fuglabjörgum og hevur veitt studning til keyp av rottueituri, ið útlagt hevur verið í björgunum um vári við Bø og Gásadali við góðum úrsliti.

Nevndin skal tí mæla til, at bønarbrævið verður sent Føroya búnaðarfelag, og at hetta tingar við umsøkjarar og veitir teimum hjálp við ráð og peningi.

Uppskot.

Bønarbrævið verður sent til Føroya búnaðarfelag.

2.-viðgerð 5. september.
Uppskotið samtykt við 18 atkvøðum.

Kolportageloyvi.

1.-viðgerð 8. august. Beint í ymsamálaneyndina.
16. august framlagt álit:

Í brævi, dagssett 7. júní 1929, sækir Victor Danielsen, Solmundafirði, um loyvi til at selja tær bókur og skriftir, ið hann skrivar ella týðir, all við religiøsum innihaldi.

Neyndin heldur ikki tað vera beint at geva hesum einstaka manni kolportageloyvi at selja bókur fyri egna rokning, og at bókurnar ikki eru av slíkum týðningi, at tað er neyðugt at gera undantak frá galdandi lóg.

Uppskot.

Svarað verður, at tingið ikki er sinnað at mæla til, at umsøkjandi fær kolportageloyvi.

2.-viðgerð 19. august og 3.-viðgerð 22. august.
Framlagt broytingaruppskot frá Dam o. fl.

Tingið gevur umsøknarmanninum umsøkta loyvi. Eitt eintak av hesum álitum verður sent Victor Danielsen.

Broytingaruppskotið fall, tí bert 3 atkvøddu fyri og neyndaruppskotið fall, tí bert 11 atkvøddu fyri.

Kolportageloyvi.

1.-viðgerð 8. august. Beint í ymsamálaneyndina.
16. august framlagt álit við hesum uppskoti:

- 1) Svarað verður Vilhelm Andreasen, Tórshavn, at tingið ikki er sinnað at mæla til, at hann fær kolportageloyvi.
- 2) Svarað verður Schønning Andreasen, Vestmanna, a) at tingið ikki er sinnað til at mæla til, at hann fær kolportageloyvi, og b) at tingið ikki heldur tað tørvast at seta fram uppskot til at broyta hjúnarlagslógina.

2.-viðgerð 19. august og 3.-viðgerð 22. august.

Framlagt broytingaruppskot frá Dani o. fl.:

- 1) Svarað verður Vilhelm Andreassen, Tórshavn, at tingið gevur honum umsøkla kolportageloyvi.
- 2) Svarað verður Schønning Andreassen, Vestmanna, at tingið ikki í ár heldur vera líkindi til at seta fram uppskot um at brøyta hjúnarlagslógina.

Broytingaruppskotið fall, tí ber 3 atkvøddu fyri. Nevndaruppskotið í fall, tí bert 11 atkvøddu fyri, uppskot 2 a samtykt við 12 atkvøðum og 2 b við 17 atkvøðum.

Kolportageloyvi.

Framlagt 14. august. 1.-viðg. 16. aug. Beint í ymsamalanevndina. 28. august framlagt álit:

Ved Andragende af 24. Juli har Købmand Hans L. Sømark ansøgt Ministeriet om Tilladelse til at sælge Bøger rundt paa Øerne.

Sagen er af Ministeriet tilsendt Amtet og derefter forelagt Tinget til Erklæring.

Nærværende Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, kan ikke anbefale, at den omsøgte Tilladelse gives, da der er Tale om en Enkeltperson, der for egen Regning vil kolportere Bøger, og da der iøvrigt ikke foreligger særlig Grund til at imødekomme Andragendet.

Forslag.

Lagtinget kan ikke anbefale, at den omsøgte Tilladelse gives.

2.-viðgerð 2. september og 3.-viðgerð 5. september.
Uppskotið samtykt við 17 atkvøðum.

Endurgjald til einkju.

Beint í fíggjarnevndina. 11. september framlagt álit:

Í brævi av 20. juni 1929 hevur sakførari Christensen í Havn vent

sær til tingið við umsókn, at tingið vil veita einkju eftir keypmanni Kr. Ziska, sum unkomst við ólukkuna, ið hendi „Smiril“ 19. Januar 1928, ein studning. —

Hann førir fram, at Løgtingið eigur „Smiril“, og at einkjan heldur seg hava lógligt krav til tingið um erstatning, í tí at maður hennara, tá ólukkan hendi, var staddur í tí rúmi á dekkinum, sum var ávíst ferðafólki at vera í.

Hann sigur, at einkjan ongan mun ger á, um ein peningasum verður veitt henni sum styrkur ella sum endurgjald, og heldur ikki, um hon fær studning eina ferð med alla ella sum árligan studning.

Um tingið skuldi nokta henni studning, ætlar hon at føra sakina fyri rættin.

Nevndin meinar sum stutt er ikki at hava heimild til at seta fram uppskot um at geva nakran studning, men ræður til, at spurningurin verður avgjördur við dómstólarnar.

Uppskot:

Umsøkjarin verður henvístur til at fáa spurningin avgjördan við dómstólarnar.

2.-viðgerð 13. september og 3.-viðgerð 16. september.
Uppskotið samtykt við 19 atkvøðum.

Landshandil.

1. viðgerð 8. august. Beint í fíggarnevndina.
11. september framlagt álit (skjal nr. 14).

2.-viðgerð 14. september og 3.-viðgerð 19. september.
Framlagt broytingaruppskot frá A. Samuelson:

I Stedet for Udvalgets Forslag sættes:

Sagen sendes Færøernes Købmandsforening til Erklæring.

Broytingaruppskotið samtykt við 19 atkvøðum.

Forboð móti sölu av skotvápnum.

Framlagt 5. august. 1.-viðgerð 14. august. Beint í 3.-mannanevnd. 21. september framlagt álit (skjal nr. 19).

2.-viðgerð 24. september og 3.-viðgerð 26. september.
Framlagt broytingaruppskot frá nevndini:

Udvalgets Forslag i Betænkningen affattes saaledes:

- 1) Efter det under Sagen fremkomne maa Lagtinget formene, at der snarest maa ske officiel Indskrænkning i det under 6. Juli 1929 udstedte Politiforbud, saaledes at i ethvert Fald Salg af Ammunition til glatløbende Jagthaglbøsser og af saadanne Vaaben fra Butikker paa Færøerne kan finde Sted uden særlig Tilladelse.
- 2) Amtmanden anmodes om, hvis saadan Ændring ikke er sket inden 31. Oktober 1929, at forelægge Sagen for Justitsministeriet.
- 3) Tinget udtaler, at det maa anse sig berettiget til hos offentlige Myndigheder at forlange alle Oplysninger, der er nødvendige til Behandling af de Tinget foreliggende Sager, eventuelt saaledes at visse Oplysninger om fornødent gives under fortrolig Form.

Broytingaruppskotið samtykt við 20 atkvøðum.

Hjálp til gamlar fiskimenn.

Framlagt 5. august. 1.-viðgerð 14. august og beint í vanlukku-tryggingarnevndina.

12. september framlagt álit:

Til Udvalget er henvist et Andragende fra Lagtingsmand J. H. Joensen gaaende ud paa, at der ved Lagtingets Foranstaltning maa blive tilvejebragt en Ordning, der muliggør, at man kan støtte vore Fiskere og andre dermed ligestillede, naar de paa Grund af Alder er ude af Stand til at udføre deres Arbejde.

Udvalget kan slutte sig til den i Andragendet udtrykte Tanke.

Man mener imidlertid ikke i denne Lagtingssamling at kunne tilvejebringe alle de Oplysninger, som er nødvendige til Klarlæggelse af det rejste, meget vigtige Spørgsmaal. Udvalget skønner, at det vil være af stor Betydning at faa oplyst, hvorledes man har indrettet sig i andre Lande med Hensyn til beslægtede Spørgsmaal. Desuden vil det være af Betydning at give Repræsentanter fra de Organisationer, som er knyttede til Fiskerierhvervet, Lejlighed til at drøfte Spørgsmaalet sammen med Repræsentanter for Lagtinget.

Man mener derfor at burde foreslaa, at der til Behandling af Sagen nedsættes en Kommission med følgende Sammensætning: 1 Medlem, valgt af Føroya Fiskimannafelag, 1 Medlem af Føroya skipara- og navigatørfelag, 1 Medlem af Føroya arbeidarafelag, 1 Medlem af Færøernes Rederiforening, Amtmanden og 4 Medlemmer af Lagtinget, valgt efter Forholdstalsvalg. — Man gaar ud fra, at de nævnte Organisationer vil være villige til at indvælge Repræsentanter i Kommissionen. — Kommissionens Opgave skulde som anført være at overveje det rejste Spørgsmaal, at tilvejebringe de foran nævnte Oplysninger og paa Grundlag heraf fremsætte Forslag fra Lagtinget til Ordning af Sagen, herunder ogsaa Forslag om, hvorledes de fornødne Midler skal tilvejebringes.

Forslag.

Der nedsættes en Kommission paa 9 Medlemmer til Udførelse af den i Betænkningen nævnte Opgave. . . Kommissionen vælges paa følgende Maade: 1 Medlem af Føroya Fiskimannafelag, 1 Medlem af Føroya skipara- og navigatørfelag, 1 Medlem af Føroya arbeidarafelag, 1 Medlem af Færøernes Rederiforening, Amtmanden og 4 Medlemmer af Lagtinget, valgt ved Forholdstalsvalg.

2.-viðgerð 17. september.

Uppskotið samtykt við 21 atkvøðum.

Lønrindan.

Framlagt 9. august. 1.-viðgerð 15. august. Beint í serstaka nevnd. 23. september framlagt álit:

„Føroya arbeidarafelag“ har til indeværende Lagtingssamling indsendt en Skrivelse, hvor arbeidarafelagið fornyer Andragende fra Lagtingsmændene P. M. Dam og M. S. Viðstein om at faa fastsat lovhjemlede Regler om Arbejdsløns Udbetaling (se Lagtingstidende 1928, Side 114). „Føroya arbeidarafelag“ er ikke tilfreds med Lagtingets Svar af 29. Septbr. forrige Aar, der i Hovedsagen gaar ud paa at henstille til Arbejdere og Arbejdsgivere om at ordne de omhandlede Forhold indbyrdes, og at Lagtinget ikke bør indblandes i disse. Det oplyses i den fra „Føroya arbeidarafelag“ indsendte Skrivelse, at der for enkelte Organisationers Vedkommende foreligger kollektive Aftaler eller Overenskomster ang. Udbetaling af de gældende Lønninger, men at det anses for utilstrækkeligt, da man erfaringsmæssigt ved, at lignende kollektive Aftaler meget ofte ikke bliver respekterede.

Sagen har været til 1. Behandling i Tinget den 15. August i indeværende Samling og henvist til nærværende Udvalg. Udvalget har under

Lagtingssamlingen gennem Amtet indhentet Oplysning om, hvordan Ordningen i den Henseende er i Danmark, Island, Norge, Sverige og andre Lande. Udvalget har gennem Amtet saaledes modtaget Oplysninger om, hvilke Lovbestemmelser, der foreligger, som har Karakter af det i nærværende Sag rejste Spørgsmaal (Bilag 1) samt en Redegørelse om Arbejdsløns Udbetaling til Pakhusarbejdere ved Københavns Toldbod og til Havnearbejderne ved Københavns Havn ang. Tid, Sted og Maade (Bilag 2). Endvidere er der tilstillet Udvalget en Skrivelse fra Det kgl. Gesandtskab i Stockholm af 28. i. M. (Bilag 3) angaaende Spørgsmaalet om Arbejdsløns Udbetaling. Fra Danmarks Repræsentation i Island (Bilag 4) foreligger ogsaa Oplysninger om disse Forhold paa Island, hvor Arbejdsløns Udbetaling er fastsat ved Lov af 31 Maj 1927 (Bilag 5). Der er ogsaa af Gesandtskabet tilvejebragt en autentisk dansk Oversættelse af nævnte Lov (Bilag 6). Der foreligger endnu ikke nogen Besked fra andre Lande, hvorfra man har villet indhente Oplysninger, og da disse antagelig indløber i nærmeste Fremtid efter at nærværende Lagtingssamling er afsluttet, maa Udvalget anse det for at være af den største Betydning, at disse ogsaa foreligger før denne Sag endelig kan færdigbehandles.

Det er efter Udvalgets Opfattelse meget magtpaaliggende, at nærværende Sag bliver grundig belyst. Hertil hører bl. a., at der fremskaffes Udtalelser fra de respektive Organisationer, Arbejdsgivere og Arbejdere, før Behandlingen af denne Sag endelig afsluttes. Da Tiden nu er saa fremskreden, kan de manglende Oplysninger og eventuelle Udtalelser ikke fremskaffes i indeværende Samling, hvorfor Udvalget stiller følgende

Forslag.

- 1) Det overdrages til Amtmanden at fremskaffe yderligere Oplysninger fra forskellige andre Lande angaaende Udbetaling af Arbejdsløn.
- 2) Naar Amtet maatte mene, at det nødvendige Materiale maatte foreligge, vil dette være at trykke og udsende til de respektive Organisationer, Arbejds- og Arbejdsgiverorganisationer til Erklæring; samtidig sendes ogsaa et Eksempplar til samtlige Medlemmer af Færøernes Lagting.
- 3) Erklæringerne fra samtlige Organisationer vil ligeledes være at trykke og tilsende Lagtingets Medlemmer, inden Tinget sammentræder i 1930.
- 4) Sagen udsættes til næste Aar.

2.-viðgerð 25. september.

Uppskotið samtykt við 17 alkvøðum.

Kol- og leirvirki.

Framlagt 22. august. 1.-viðgerð 24. august. Beint í 3-mannanevnd. 21. september framlagt alít (skjal nr. 20).

2.-viðgerð 21. september og 3.-viðgerð 23. september. Samtykt við 21 atkvøðum.

Bræv frá „Móti loysing“.

Framlagt 30. august. 1.-viðgerð 3. september.

6 atkvøddu fyri at taka málið til viðgerðar og 8 ímóti.

Málið goymt til næsta ár.

Uppskot viðvíkjandi Skipafelagnum Føroyar.

19. september framlagt frá Johs. Joensen hetta uppskot:

Lagtinget besluttar at anmode Formanden for P/f Skipafelagið Føroyar om at indkalde ekstraordinær Generalforsamling i Selskabet med kortest muligt Varsel med følgende Dagsorden:

- 1) Supplering af Bestyrelsen.
- 2) Eventuelt.

1.-viðgerð 25. september.

12 atkvøddu fyri at taka málið til viðgerðar og 8 ímóti, og kom málið tí ikki til viðgerðar.

Ríkisábyrgsla fyri „Østifternes Kreditforening“.

23. september framlagt av Johs. Joensen hetta uppskot:

I 1927 er der fra færøsk Side rettet Henvendelse til „Østifternes Kreditforening“ om, at Foreningen vilde udvide sit Arbejdsomraade til ogsaa at omfatte Færøerne. Denne Henvendelse har Foreningen ønsket at

imødekomme paa visse nærmere Vilkaar. Imellem de stillede Betingelser findes Kravet om, at der ydes Kreditforeningen Statsgaranti for de første paa Færøerne udlånte 2 Millioner Kroner.

Staten garanterer for de Danske Husmandskreditforenings Kuponer saavel som for Kuponerne af Sønderjyllands Kreditforenings yngste Serie.

Det vil have den største Betydning for Færøerne, at der tilføres Øerne ny Kapital, og dette sker, hvis Kreditforeningen kommer til at arbejde her.

Thorshavns By har nu gennemført Matrikulering af Byens Ejendomme, og der foreligger Oplysning om, at Kreditforeningen kan træde i Virksomhed her, saafremt den forlangte Garanti gives. Jeg tilraader, at Lagtinget andrager om at Staten garanterer og stiller derfor følgende

Forslag

Lagtinget beslutter at andrage om, at den af „Østifternes Kreditforening“ forlangte Statsgaranti paa 2 Millioner Kroner gives.

1.-viðgerð 25. september.

11 atkvøddu fyri at taka málið til viðgerðar og 12 ímóti.

Málið goymt til næsta ár.

Studningur til Jens Joensen, Seyrvági.

24. september framlagt frá fíggjarnevndini álit:

Til Udvalget er henvist Andragende fra Lagtingsmand N. Niclasen om Tingets Støtte til Anskaffelse af en Rullestol til Jens Jensen af Sørvaaag.

Forslag.

Tinget bevilger af Amtsfattigkassens Midler Kr. 250,00, som udbetales mod Kvittering af Jens Jensens Fader, naar den i Betænkningen ommeldte Stol er anskaffet.

2.-viðgerð 25. september og 3.-viðgerð 26. september.

Uppskotið samtykt við 22 atkvøðum.

Ólavsvøkan 1930.

24. septbr. framlagt av J. Patursson hetta uppskot:

Tingið biður formannin saman við næstformanni og skrivarum og prósti landsins fáa í lag, at Ólavsvøkan 1930 av tingsins og kirkjunar ávum verður hildin sum tað sømir Føroya fólki og søgu.

1.-viðgerð 25. september.
Samtykt við 22 atkvøðum.

Hini av amtmanninum greiddu mál.

16. september framlagt álit:

Undirskrivaða nevnd hevur kannað eftir Løgtingsins journal, rokningssj. urnal og kopibók fyri tíðina frá Ólavsvøkudegi 1928 til Ólavsvøku-
dag 1929.

Nevndin hevur ikki nakrar atfinningar at gera viðvíkjandi teim av Amtmanninum greiddu málum, men skal tó føra fram eftirfylgjandi reglur:

Táið ein skal kanna eftir teim ymisku útreiðslum t. d. smitsamar sjúkur, ferðapeningur til sýslumenn, prentingararbeiði o. t. vildi tað verið hent um Løgtingsins rokningssjournal hevði hvørja av teim størri útreiðslum fyri seg.

Amtslæktin hevur hin 14. mars 1929 tingið rokningar fyri 1927 goldnar. Nevndin skal mæla til, at ansað verður eftir at tær rokningar, ið ávístar verða, ikki eru ov gamlar.

Undantikið øðrum smitsamum sjúkum nevnist at skarlagtinesjúkan hevur kostað í 1928—29 ca. 22000 kr.

Av tí at fram hevur verið borið á tingi, at Løgtingsins prentingararbeiði hevur falli so misjavnt á tær ymisku preutsmiðjunar, vilja vit føra fram tøl fyri 1928—29:

„Dimmalætting“	kr. 1407,46
„Fram“	— 893,60
„Føroya Soc.-Dem.“ . . .	— 331,50
H. N. Jacobsen	— 257,60

Nyholm Debess og S. P. Zachariasen seta fram uppskot um,

a t Løgtingsins rokningsjournal verður býtt sundur í deildir, so-
leiðis at útreiðslurnar til tey ymisku málini koma at senda
fyri seg.

2.-viðgerð 18. september.

Upskotið fall, tí einans 9 atkvøddu fyri.

XIII. Kommunal mál.

Reglur fyri kommunuroknskapir.

Beint í kommunalu nevndina.

21. september framlagt hetta álit:

Til Lagtingssamlingen 1928 indkom fra Færø Amt en Henstilling, at Tinget giver de kommunale Forstanderskaber nærmere Instruction med Hensyn til de Regler, der bør følges ved Kommunernes Regnskabsførelse.

Sagen blev henvist til undertegnede Udvalg, som imidlertid ikke saa sig i Stand til at tilendebringe de fornødne Overvejelser.

Sagen blev derfor udsat og er nu i Aar atter henvist til samme Udvalg.

Udvalget erkender, at Kommunernes tilfredsstillende Regnskabsførelse har den største Interesse for Lagtinget, som har Overtilsynet med de paagældende Forhold og deciderer Sognekommunernes Regnskaber. Imidlertid forekommer det Udvalget naturligt, at de Regler, som skal gælde for Sognekommunernes Regnskabsførelse, affattes efter Forhandling med de paagældende Forstanderskaber, og da en saadan Forhandling praktisk talt kun kan foregaa paa den Maade, at Sagen sendes de kommunale Styrelser til Gennemsyn og Erklæring, finder Udvalget det rettest at foreslaa Tinget til Vedtagelse, at Amtets Forslag sendes til Forstanderskabernes Erklæring. Forstanderskaberne har jo den største Interesse i Sagen og det største Kendskab til de paagældende Forhold, og de vil efter at have overvejet Forslaget kunne foreslaa Ændringer til Amtets Forslag. — Svaret maa kunne foreligge inden næste Aars Lagtingssamling.

Amtets Forslag er saalydende:

„A. Der skal føres en Kassebog over Kommunens Indtægter og Udgifter.

1. Kassebogen maa kun anvendes for et Regnskabsaar.

Den skal altid være ført à jour og Ind- og Udbetalinger forsynet med Datoangivelse.

2. Kassebogen skal indsendes til Amtet sammen med Regnskabet.

- B. Fortegnelse over *R e s t a n c e r*, der overføres til det kommende Aars Regnskab, skal vedlægges Regnskabet efter at være gennemgaaet og sammenholdt med de vedkommende Hovedbilag. Fortegnelsen underskrives af det samlede Forstanderskab.
- C. 1. Forstanderskaberne bør jævnlig foretage Kasseeftersyn.
Om hvert Kasseeftersyn bør der ske Tilførsel i Forhandlingsprotokollen og i Kassebogen.
2. Naar Aarsregnskabet er afsluttet, vil der altid være at foretage Kasseeftersyn, eventuelt i Forbindelse med de kommunale Revisorer. Ved dette Kasseeftersyn maa det nøje paases, at Beholdningen efter det afsluttede Regnskab stemmer med Beholdningen efter den afsluttede Kassebog. Den foreliggende Kassebeholdning skal da stemme med den nye Kassebogs Udvisende. Om det her ommeldte Kasseeftersyn vil der være at meddele Aarsregnskabet Paategning.
- D. Regnskabet indsendes til Amtet inden 15. Maj efter forud at have været fremlagt til Eftersyn for Kommunens Beboere i 14 Dage“.

Forslag

- 1) Sagen udsættet til næste Aar.
- 2) De kommunale Styrelser anmodes om at udtale sig om det Forslag til Regler for Kommuners Regnskabsførelse, som findss anført i foranstaaende Betænkning.
- 3) Kommunalforstanderskabernes Svar indsendes til Lagtinget inden Olajdag 1930“.

2.-viðgerð 23. september.

Uppskotið samtykt við 16 atkvøðum.

Sundurbýtan av Kunoyar, Kallsoyar og Húsa sóknum.

Beint í kommunalu nevndina.

9. august framlagt hetta álit:

I forrige Aars Tingsamling forelaa der en Henvendelse fra Vælgere i Kunø og Husum Sogne om, at Kommunen, der bestaar af ovennævnte 3 Sogne, maatte blive delt i 3 selvstændige Kommuner. Derimod forelaa der intet Ønske fra Mygledal Sogns Vælgere, men der var derimod udtalt,

Betænkeligheder ved Udskillelsen, idet man hidtil har haft Sygekassevæsen fælles, og man var ikke vis paa, at dette Fællesskab kunde blive bestaaende, efter at Sognene var adskilte, og her ønskede man Fællesskab.

Da det mindste af Sognene ikke ønskede Adskillelse, mente Udvalget ikke at kunne foreslaa den, men udtalte i Betænkningen til Oplysning for Vælgerne i Mygledal, at der intet var til Hinder for, at Fællesskab om Sygekassen kunde blive bestaaende, selv om Sognene kommunalt blev adskildte. Dette er blevet Indbyggerne i nævnte Sogn tilkendegivet.

Til indeværende Samling er der nu sket en Henvendelse fra 41 Vælgere i Mygledal, der falder sammen med det fra Kunø og Husum udtalte Ønske.

Som Sagen nu foreligger, er der formelt ikke noget til Hinder for, at der af den forhenværende Fælleskommune oprettes 3 selvstændige Kommuner. Det bliver smaa Kommuner — efter den i Lagtingstidende for 1928 optagne Folketælling har Kunø 184, Husum 169 og Mygledal Sogn kun 138 Indbyggere, men de er ikke mindre end hvert af de udskilte Sogne i den forhenværende Kommune „De forenede Sogne i Sydstrømø“.

Der foreligger ikke noget Forslag om, hvor mange Medlemmer hvert af de eventuelle ny Forstanderskaber skal bestaa af; men Forslag herom kan jo fremkomme samtidig med, at Betingelserne for den endelige Udskillelse forelægges Vælgerne.

Forslag.

- 1) Lagtinget anbefaler, at Kunø, Mygledal og Husum Sogne deles saaledes, at hvert af Sognene kommer til at danne en særskilt Kommune.
- 2) Forstanderskaberne for nævnte Sogne opfordres til næste Aars Lagtingssamling at fremkomme med Forslag til de Vilkaar, paa hvilke Kommunerne kan deles.

2.-viðgerð 13. august og 3.-viðgerð 16. august.
Uppskotið samtykt við 17 atkvæðum.

Sundurbýtan av hinum sameindu sóknum í Suðurstreymoy.

Beint í kommunalu nevndina.
9. august framlagt hetta álit:

Í tingsetuni 1928 mælti tingið til eftir umsókn frá veljarum í øllum sóknunum, at „De forenede Sognes Kommune i Sydstrømø“ verður at sundurbýta í 4 serligar kommunur.

Dómsmálaráðharrin hevði samtykt hetta og hevur sent tingsins formanni bræv, dagsset 5. oktobir 1928, tí viðvíkjandi. Í ráðharrabrævinum verður viðlagt, at lögtingið skal seta fíðarmarkið fyri skilnaðinum og samtykkja vilkorini, eftir at uppskotini hava ligið til skjals fyri veljararnum, og at veljararnir hava fingið atgongd til at mótmæla ella samtykkja vilkorini.

Tað eru til tingið frá kommunustýrinum send skjøl, sum vísa, at tað er gingið rætt fram við hesum, og samstundis er uppskot til vilkor fyrri skilnað sent tinginum.

Atfinning er eingin komin frá veljarunum og heldur einki mótmæli. Sum málið nú liggur fyrri, skal nevndin mæla tinginum til at samtykkja:

„De forenede Sognes Kommune i Sydstrømø“ serður skild sundur í 4 serligar kommunur við teimum treytum, sum kommunustýrið hevur ásett og veljararnir samtykt.

2.-viðgerð 13. august.

Uppskotið samtykt við 16 atkvøðum.

Skálavík sum serstøk kommuna.

Beint í kommunalu nevndina.

9. august framlagt álit:

Við brævi, sent í februar 1929, hava 72 kummunuveljarar í Skálavík sent umsókn til tingið um, at Skálavíkar sókn, sum enn liggur saman við sameindu sóknunum í Sandoy, frá 1. januar 1930 verður at skilja frá sum serstøk kommuna.

Kommunustýrið fyrri sameindu sóknunum hevur givið hesari umsókn viðmæli.

Sandoyin og Skúvoy hava verið ein kommuna síðani vit finga kommunalt styri í Føroyum. Síðsta ár var Sands sókn útskilt úr felagskapinum og er nú serstøk kommuna. Tað var væntandi, at tá Sandur, sum er miðstöðan í Sandoyinni, fór burtur úr, vildi tað vera vanskulígt at halda hinum sóknunum saman í einum stýri. Tað hevur tó víst seg, at frábýtingin av Sands sókn hevur haft vansar við sær, í tí at øll sóknini, Skúvoy undantikin, hava eina felagsfyrirøku — bilclift, sum ikki var avgjörd um undan sundurbýtingini.

Verður Skálavík nú skild út, kann tað væntast at hini sóknini ikki leingi kunna halda saman, og tað má væl so verða. Men nevndin heldur, at áðrenn ein sundurbýtan verður tikin fyrri, má greiddliga avgerast um ognir og skuld og serliga um felagsfyrirøkur, sum sóknini hava; tí aftaná er neyvur vegur at fáa samtyktir um slíkt, sum allir partar kunnu verða noyddir við.

Formaður landsnevndarinnar hevur sent kommunustýrinum eitt bræv hesum og øðrum viðvíkjandi, men nevndin sær ikki, at nakað svar er komið frá kommunustýrinum.

Nevndin heldur ikki, at tað kann verða nakað neyðsynjarmál fyrri Skálavíkar sókn at verða loyst frá hinum til 1. januar 1930, men kann hugsa sær, at veljarirnir í hinum sóknunum til komandi vetur vilja umhugsa at loysa øll sóknini sundur. Men áðrenn tað sker og um ber Ská-

lavíkar sókn fer út, má sum undan er sagt gerast greiddliga av um øll felagsmál.

Nevndin vil tí ráða tinginum til at goyma málið til næsta ár, og senda sameindu sóknunum í Sandoy nevndaráliðið.

Uppskot:

- 1) Málið um Skálavík sum serstøk kommuna verður goymt til næsta ár.
- 2) Nevndaráliðið verður sent kommunustýrinum fyri sameindu sóknum í Sandoy.

10. august framlagt broytingaruppskot frá Mitens:

Í staðin fyri uppskot nevndarinnar pt. 1 verður sett:

Málið verður goymt fyri fyrst.

2.-viðgerð 13. august.

Broytingaruppskotið fall, tí bert 4 atkvøddu fyri, og nevndaruppskotið fall eisini, tí bert 10 atkvøddu fyri.

Heilsunarsamtykt fyri Sand.

Beiut í kommunalu nevndina.

9. august framlagt hetta álit:

Í síðstu tingsetu var komin umsókn frá Sands kommunu um, at tingið vildi góðkenna uppskot til heilsuvarnarsamtykt fyri nevnda pláss.

Nevndin, ið hevði málið til viðgerðar, helt vera eitt og annað at finnast at hesum uppskoti og mælti tí tinginum til at senda kommunustýrinum tað aftur saman við samtykt fyri Klaksvíkar sókn at hava til leiðbeiningar.

Kommunustýrið hevur nú vent sær aftur til tingið og biður um at fáa samtykt fyri Sands kommunu gjørda galdandi óbroytta sum fyri Klaksvík.

Hetta ber saman við, sum nevndin ráddi til síðsta ár og nevndin skal tí mæla tinginum at samtykkja:

Heilsuvarnarsamtykt fyrir Sands kommunu verður góðkend einsljóðandi við sömu samtykt fyrir Klaksvík.

2.-viðgerð 13. august.

Uppskotið samtykt við 13 atkvæðum.

Heilsuvarnarsamtykt fyrir Hvalvíkar kommunu.

Beint í kommunalu nevndina.

21. august framlagt hetta álit:

Kommunustýrið fyrir Hvalvík hefur sent bræv til amtið við umsókn um, at ein viðlögð heilsuvarnarsamtykt verður sett í gildi fyrir sóknið.

Amtið hefur sent tinginum sakina til viðgerð.

Undirskrifaða nevnd, sum hefur fingið málið til umhugsan, helt seg ekki væl kunna tilráða einkultar partar av samtyktini, men sendi kommunustýrinum eitt eintak av samtykt fyrir Klaksvíkar kommunu, sum er ein av teimum nýggjast gjørdur, til leiðbeiningar.

Nevndin hefur fingið svar aftur frá kommunustýrinum. Í hesum biðja teir um at fáa samtykt einsljóðandi við tað, sum geldur fyrir Klaksvíkar kommunu.

So státt skal nevndin loyva sær at mæla tinginum til at samtykkja:

Viðlagda heilsuvarnarsamtykt fyrir Klaksvíkar sókna kommunu verður at samtykkja fyrir Hvalvíkar sókn við neyðturvuligari broyting av navninum.

2.-viðgerð 24. august.

Uppskotið samtykt við 13 atkvæðum.

Heilsuvarnarsamtykt fyrir Gøtu kommunu.

1.-viðgerð 19. august. Beint í kommunalu nevndina.

12. september framlagt álit:

Kommunustýrið fyrir Gøtu Kommunu hefur sent tinginum uppskot til „reinsemissamtykt fyrir Gøtu kommunu“ við umsókn um tingsins samtykt av uppskotinum.

Nevndin, ið hefur haft málið til viðgerðar, hefur verið í íva um eitt og annað í uppskotinum og hefur tessvegna skrivað til kommunustýrið; men yvirhøvur heldur kommunustýrið fast við teirra uppskot og nevndin hefur av telri ársøk hildið, at tað kanska var beint, at kommunustýrið fekk samtyktina í tí skili, sum teir ynskja.

Tær broytingar, sum nevndin er komin ásamt við kommunustýrið um, vilja verða settar fram sum broytingaruppskot til fyrilagda uppskot. Harfyriutan heldur nevndin, at bestemmilsin í § 9, síðsta punktum, má broytast, meðan kommunustýrið ynskir tey, sum tey standa. Nevndin ger

her broytingaruppskot, so tað verður líkt við heilsuvarnarsamtykt fyri Klaksvík § 14.

So státt skal nevndin loyva sær at mæla tinginum til samtyktar:

Uppskot til reinsemissamtykt fyri Gøtu sókn verður at samtykkja við hesum broytingum:

§ 5, 2. stykki, verður lagt afturat: „og kann, um tað tørvar, forbjóða nýtslu av slíkum“.

§ 9, 1. stykki, broytist soleiðis: „Nevndin skal ansa eftir, at hvørt hús hevur náthús úti ella inni“.

Í 2. stykki gongur út: „gera uppskot til slík hús“.

2. stykki, 4. punktum, gongur út.

§ 11 fær nýtt 3. stykki, soljóðandi:

„Tað skal vera forboðið at hjálpa sær sjálvum afturundir sethúsum ella úthúsum, neystum ella øðrum tilíkum støðum.“

2.-viðgerð 17. september.

Uppskotið samtykt við 15 atkvøðum.

Ljósmóður í Lørvík.

Beint í kommunalu nevndina.

16. august framlagt álit:

Málið um at seta ljósmóður í Lørvík var til umrøðu í síðstu tingsetu, men varð av tinginum goymt til í ár í tí, at nevndin, sum hevði málið til viðgerðar, helt, at um vegur varð lagdur frá Lørvík til Fuglafjarðar—Sólmundavegin, vildi Lørvík verða betur hjálpin enn nú, í tí at tá vildi verða mangar ferðir lættligari at fáa ljósmóður úr Gøtu.

Fyri tinginum í ár liggur aftur eitt bræv frá kommunustýrinum fyri Lørvíkar sókn, hvar teir aftur biðja tingið við vælvild taka sær av spurninginum; teir nevna aftur hvussu torført tað er teimum at heimta jarðamóður antin úr Gøtu ella Fuglafirði, tá ringt veður er; teir siga enná, at mannaliv hava staðið í vága á slíkum ferðum.

Formaður landsnevndina hevur biðið distriktjarðamóðrina í Gøtu og formann føroyska jarðamóðurfelagið um teirra áskoðan á málið.

Jarðamóðurin í Gøtu sigur seg hava røkt Lørvíkar bygd væl í 8 ár og heldur onga grund vera fyri at seta jarðamóður í Lørvík; sama heldur formaður jarðamóðurfelagsins. Annars er einki nýtt komið afturat í hesum máli uttan tað, at vegurin frá Lørvík til Sólfjarðar—Fuglafjarðarvegin er farin í gerð, og at soleiðis um ikki langa tíð kann væntast at verða betri samferðslulíkindir millum bygdin.

Nevndin heldur tí ikki í ár at kunna taka aðra støðu í hesum máli enn síðsta ár og skal loyva sær at vísa á hvat tá var sagt, men vil ráða til at málið verður niðurlagt fyri fyrst.

Uppskot
frá
nevndinni.

Málið um at seta upp nýtt ljósmóðurdømi í Lørvík verður niðurlagt fyrri tað fyrsta.

2.-viðgerð 19. august og 3.-viðgerð 22. august.
Framlagt broytingaruppskot frá Dam o. fl.:

Tingið gongur umsókn Lørvíkar sóknarstýris í møti og skipar so fyrri, at ljósmóður verður ásett í Lørvík.

Broytingaruppskotið samtykt við 14 atkvøðum.

Ljósmóður í Nes kommunu.

Beint í kommunalu nevndina.
16. august framlagt álit:

Lagtinget har í forrige Aars Samling behandlet en Sag om Ansættelse af en Jordemoder i Næs Sogns Kommune.

Sagen resulterede i, at Lagtinget afgav en Indstilling, der gik ud paa, at der blev ansat en Jordemoder i Næs Sogn og at den nødvendige Forandring blev foretaget i Bekendtgørelse fra Amt og Fysikat af 1925 om Jordmodereinbæder paa Færøerne.

I øvrigt skal man tillade sig at henvise til den i Fjor afgivne Betænkning og de vedtagne Tilføjelser til Udvalgets Forslag til Tinget, samt øvrige Bilag.

Sagen er paa ny i Aar forelagt Tinget med en Skrivelse fra Justitsministeriet af 18. Februar 1929, hvori Ministeriet anmoder om Erklæring fra andre i Sagen interesserede Forstanderskaber, og endelig at der træffes Bestemmelse om, hvor den paatænkte Jordemoder skal have Bopæl.

Der foreligger et Svar fra Forstanderskabet for Næs Sogns Kommune, at Jordmoderen, om hun bliver ansat, skal bo i Saltnæs, og at Sognet, hvad der maa anses for en Selvfølge, paatager sig de pekuniære Forpligtelser, der følger med den ny Ordning.

I øvrigt foreligger der Erklæring fra Sjøv Sogn, men derimod ikke fra Gøte Sogn. Jordmoderen i Sjøv Sogn og Jordmoderen i Gøte har ogsaa udtalt sig om Sagen. Det skal bemærkes, at disse sidst nævnte Udtalelser gaar imod, at der oprettes et Jordemoderdistrikt i Næs Sogn.

Der blev ikke af Udvalget i forrige Aars Tingsamling stillet noget Forslag om, hvor den paatænkte Jordemoder skulde have Bopæl, idet man gik ud fra, at dette kunde ordnes ved Forhandling mellem Amt, Fysikat og Kommunalforstanderskabet; men da der nu foreligger vedtaget af Forstanderskabet, at Jordmoderens Bopæl skal være i Saltnæs, kan Udvalget tiltræde dette, da Jordmoderen dér kommer til at bo midt i Distriktet.

Hvad der iøvrigt er fremkommet af nyt i Sagen, har ikke kunnet forandre Udvalgets tidligere fremsatte Syn paa denne; man mener fremdeles, at der er Grund til at ansætte en Jordmoder i det forholdsvis store Næs Sogns Distrikt, saa meget mere, som Sognet maa skønnes let at kunne bære de med Sagens Gennemførelse nødvendig forbundne Udgifter.

Udvalget skal derfor paany tillade sig at foreslaa, at Sagen fremmes som i forrige Aars Lagtingssamling vedtaget.

2.-viðgerð 21. august og 3.-viðgerð 26. august.
Broytingaruppskot framlagt av Mitens og Niclasen:

Under Hensyn til, at Sjøv Sogn modsætter sig Oprettelsen af et Jordmoderembede i Næs Kommune, og at der ikke foreligger nogen Anbelaling fra Gøte Kommune, og under Hensyn til Udtalelserne fra Jordmoderen i Sjøv og Gøte og fra Jordmoderforeningen, skal vi tillade os at stille følgende

Forslag.

Tinget finder det ikke for Tiden nødvendigt, at der ansættes en Jordmoder i Næs Sogns Kommune.

Broytingaruppskotið fall, tí bert tveir atkvøddu fyri. Uppskot nevndarinnar samtykt við 17 atkvøðum, móti 3.

Lán til Vágs kommunu.

Beint í kommunalu nevndina.
21. september framlagt hetta álit:

Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune andrager om Lagtingets Approbation paa,

- 1) at Kommunen eventuelt faar Adgang til at forhøje et Laan paa 14000 Kr., som Kommunen har optaget i Færø Amts Sparekasse, til 18000 Kr. og
- 2) at Kommunen optager et Laan paa 20.000 Kr. til Betaling af et Jordareal, som tænkes erhvervet til Udvidelse af Havnepladsen ved Vaags Havn.

Det først omhandlede Laan paa 4000 Kr. skal efter Forstanderskabets Opgivende anvendes til at dække den Kommunen tilfaldende Merudgift ved Anlægget paa Vaags Ejde.

Udvalget mener, at der er Grund til for Tinget at afgive den begærede Approbation for det første Laans Vedkommende.

Derimod stiller man sig en Del mere tvivlende overfor Nødvendigheden af, at Kommunen optager Laanet paa 20.000 Kr. til Udvidelse af Havnearealet m. m.

Da Bevilling var givet til Anlæg af Kajen i Vaag, fik Kommunen af vedkommende Ministerium Paalæg om at tilvejebringe et Areal af den Størrelse, som vedlagte Kort udviser, ca. 11.000 m². Dette Areal skulde dels benyttes til at tage de nødvendige Sten og Fyld fra og dels til Havneplads. Kommunen erhvervede imidlertid kun 6500 m² og ansøgte vedkommende Ministerium om at blive fri for at fremskaffe det øvrige Areal dels paa Grund af den Bekostelighed, det vilde medføre og dels fordi man mente at kunne nøjes med de 6500 m² til Havneplads.

Ministeriet vilde imidlertid ikke fravige det givne Paalæg.

Nu udlaler Forstanderskabet, at det er nødvendigt at erhverve Arealet og har ladet foretage Expropriation, hvorved man er kommet til en Vurderingspris af 3½ Kr. pr. m².

Det ses af de foreliggende Skrivelser fra Forstandersskabet, at man desuden skal betale en yderligere Pris af 1½ Kr. pr. m² til Ejerne af det først erhvervede Stykke = 9750 Kr., da dette har været en Aftale, at Ejerne af førstnævnte Stykke skulde opnaa samme Pris som Ejerne af det vestligere liggende og nu exproprierede Stykke.

Udvalget finder, at der kan indvendes en Del mod hvad der her har fundet Sted.

Udvalgets Flertal er i Modsætning til Forstanderskabet af den Mening, at det ikke kan være strængt nødvendigt til Havnens Brug at erhverve det omhandlede Areal, og denne Mening er blevet bestyrket ved en mundtlig Udtalelse fra det herværende Vandbygningskontor. Man finder ikke, at Havnevæsenet i Vaag løber nogen Risiko, om Grunderhvervelse foreløbig stilles i Bero, og nogen yderligere større Prisstigning af Grundene er man ikke tilbøjelig til at tro paa.

Flertallet i Udvalget (J. H. Poulsen og Chr. Christiansen) er derfor nærmest sindet til foreløbig at stille Sagen i Bero, saa der ikke bliver Brug for den begærte Approbation og derimod lade Tinget rette Henvendelse til Ministeriet for offentlige Arbejder om at fritage Vaag Sogns Kommune for at købe det nævnte Areal, saaledes som de i sin Tid selv har ansøgt om.

Et Mindretal (M. Samuelson) finder derimod, at der maa tages Hensyn til, at Forstanderskabet nu saa stærkt fremhæver, at der er Trang til et større Havneareal og dets Udtalelse om, at Havnen af sine Indtægter vil kunne forrente og afdrage Laanet og tilraader derfor, at Tinget skal give den ansøgte Approbation.

Forslag

Fra J. H. Poulsen og Chr. Christiansen.

Tinget retter en Henstilling til Ministeriet for offentlige Arbejder om at fritage Vaag Sogns Kommune for Paalæget om at erhverve et Areal paa 4500 m² til Vaag Havn.

Fra M. Samuelson:

Tinget approberer, at Vaag Sogns Kommune paa de i vedlagte

Skrivelse anførte Betingelser optager et Laan paa 20.000 Kr. til Erhvervelse af Grundstykker til Vaags Havn.

Fra hele Udvalget:

Tinget approberer, at Vaag Sogns Kommune optager et Laan paa 4000 Kr. til yderligere Dækning af Udgifterne ved Anlægget paa Vaags Ejde.

2.-viðgerð 21. september og 3.-viðgerð 23. september.

Uppskot meirilutans fall, tí bert 9 atkvøddu fyrí. Uppskot minnilutans samtykt við 15 atkvøðum og uppskot nevndarinnar við 15 atkvøðum.

Lán til Haldórsvíkar kommunu.

Beint í kommunalu nevndina.

16. august framlagt hetta álit:

Kommunustýrið fyrí Haldórsvíkar kommunu greiður frá, at ein gomul træbrúgv í Tjørnuvík er í so ringum standi (shr. trágreiðing frá sýslumanninum), at hon er óforsvarlig at fara eftir. Teir ætla tí nú í heyst at lata gera eina nýggja brúgv av jarnbeton, sum amtsverklæðingurin hevur givið uppskot til; henda brúgv er ætlað at kosta 2000 kr. — Kommunustýrið biður tí tingið um at góðkenna, at teir taka eitt lán í „Færø Amts Sparekasse“ uppá 1500 kr. til hetta mál.

Nevndin heldur, at hetta er ein fyrirøka, sum má setast í verk, og vil mala til at teir fáa loyvi til at upptaka lánið. Tað nevnist einki um nakra tíð fyrí afturrindan av láninum; men tá tað ikki er nakað stórt lán, talan er um, heldur nevndin tað ikki neyðugt at skjóta uppá nakað tí viðvíkjandi, men yvirletur tað til kommunustýrið og lángevarin.

Nevndin skal loyva sær at mæla tinginum til at samtykkja:

Tingið góðkennir, at Haldórsvíkar kommuna tekur eitt lán uppá 1500 kr. í „Færø Amts Sparekasse“ sum hjálp til at byggja omanfyri nevndu jarnbetonbrúgv í Tjørnuvík fyrí.

2.-viðgerð 19. august.

Uppskotið samtykt við 17 atkvøðum.

Lán til Famien kommunu.

1.-viðgerð 16. august. Beint í kommunalu nevndina.

21. september framlagt álit:

Í brævi, dagssett 12. august 1929, biður kommunustýrið fyrí Famien kommunu um flugsins samtykt til, at Famien kommuna tekur

eitt lán uppá 30.000 krónur til at fáa bygdini elektricitet fyrí frá verkinum í Vági.

Við sakina liggja brøv frá kommunustýrinum í Vági um tær freytir, teir áseta og prísir, teir vilja lata streym fyrí og frá kommunustýrinum fyrí Froðbiar sókn um, at teir einki hava ímóti, at Famien fær streym, tá tað ikki nerrar teirra nýtslu av streymi.

Viðari er avskrift av kontrakt við A/S. V. Rasmussen í Odense, sum ætlast at skula byggja verkið.

Nevndin lat fyrst verkfrøðing L. Zachariasen granska tey fyriliggjandi skjøl og er hansara álít viðlagt sakini.

Nevndin hevur eisini havt samkomu við sendimann hjá V. Rasmussen og hevur fingið hann at gjørt leysligt yvirlit yvir, um Famien ikki kundi fingið elektricitet lættari við at útbýggja eitt vatn, sum er lætt yvir bygdini og fikið streym harfrá. Sum leysligt úrslit úr hansara ætlan heldur hann, at tað at byrja við vil kosta nakað eins sum at taka streym frá Vági, men heldur tó, at tað í longdini kanska hevði verið til meira forðeil fyrí Famien.

Eftir hvat nevndin eftir tí, sum fyriliggur í sakini, kann halda, so verður tað ikki reiðuliga bíligur streymur, Famien fær, men man má ganga út frá, at tað er skililigt fyrí teimum, men nevndin heldur tó ikki at kunna ráða frá, at teir fáa tað, teir ynskja. Verkfrøðingur L. Zachariasen ræður til, at tingið ikki letur Faminingar fara undir at gera sáttmála um bygging av verkinum uttan sakførara hjálp. Hetta kann nevndin vera á einum máli við verkfrøðingin um, somikið meira, sum tað kann vera tala um at fáa elektricitet á tveir mátar antin úr Vági ella við at byggja út sjálvir og nevndin heldur, at tingið, um tað samtykkir lánið, eigur at samtykkja hesi tvey „alternativir“. —

Eftir tí, sum fyrí liggur og sum framman undan er sagt, lógvir nevndin sær at seta fram hetta

Uppskot:

Tingið samtykkir, at kommunustýrið fyrí Famien sókn upptekur eitt lán upp til 30.000 kr. fyrí at forsýna bygdini við elektricitet antin frá elektricitetsverkinum í Vági ella við sjálvir at byggja út Kirkjuvatnið við Famien.

2.-viðgerð 23. september.

Uppskotið samtykt við 17 atkvøðum.

Samtykt fyrí Froðbiar kommunu til kautiún.

21. september framlagt uppskot frá figgjarnevndini.

Løgtingsmaður P. M. Dam hevur borið fram eina umsókn frá forstandarskapinum fyrí Froðbiar sókn, hvári teir søkja um flögsins góðkennan av, at kommunan yvirtekur eina kautiún uppá 10.000 kr. til at byggja lærarabús til lærara P. M. Dam á Tvøroyri.

Nevndin vil mæla tinginum til at geva tað umsøkta loyvi.

2.-viðgerð 23. september.

Uppskotið samtykt við 18 atkvøðum.

Offentligar fundar fyri Froðbiar kommunustýri.

1.-viðgerð 9. august. Beint í kommunalu nevndina.

26. august framlagt álit:

Kommunustýrið fyri Froðbiar sókn hevur sent eina umsókn til tingið um samtykt til, at fundir, ið stýrið heldur, mugu verða offentligir. Samfðis er viðlagt uppskot til fundarskipan fyri kommunustýrið.

Eftir kommunallóg av 28. februar 1872 § 14 kann tingið samtykkja slíka skipan, tá eitt kommunustýri ynskir tað, og tingið kann einki hava ímóti, at hetta nevnda stýri eisini heldur offentligar fundar.

Við tað, at hetta er ein fyrsta byrjan til offentligar fundar uttan fyri Havnina, heldur nevndin, at tað ræður um at hava skipanina so einfalta sum møguligt og hevur tí loyvt sær at hava einkultar atfinningar at tí tilsenda uppskoti og tá tað væl ikki kann ráða um, antin henda skipan kemur í gildi eitt ár fyrr ella seinna, mælir nevndin til, at hon verður send aftur til kommunustýrið til umhugsan við teimum atfinningum, nevndin hevur hildið vera tørvuligt at gera.

Nevndin skal mæla tinginum til at samtykkja:

Viðlagda uppskot til fundarskipan fyri sóknarstýrið fyri Froðbiar sóknis kommunu verður aftursent stýrinum til umhugsan við teimum hjásettu uppskotunum til broytingar.

2.-viðgerð 30. august og 3.-viðgerð 3. september.

28. august framlagt av Mídens broytingaruppskot:

Eg haldi tað óneyðugt at hava aðrar skrivligar reglur enn kommunallógina og tað, sum sigist í hesum

uppskoti.

Tingið samtykkir, at fundir kommunustýrisins verða hildnir fyri opnum durum.

Tó skal formaðurin ella 2 limir kunna krevja, at øllum áhoyrarum verður víst burtur, og ger tá stýrið av, um málið skal til umrøðu fyri opnum ella afturlatinum durum.

3. september framlagt av Mídens undirbroytingaruppskot:

Uppskotið frá nevdini verður grein I og uppskotið frá Míten grein II.

Undirbroytingaruppskotið og broytingaruppskotið samtykt við 17 atkvøðum og uppskot nevndarinnar við 15 atkvøðum.

Býti av bílskattinum.

1.-viðgerð 15. august. Beint í fíggarnevdina.
21. august framlagt hetta álit:

Sóknarstýrið fyri Kollafjarðar sókn hevur sent umsókn um at fáa sín part av bílskattinum fyri árið 1928 rindaðan til hjálp til umbøtan av akveginum. — Samstundis biður sóknarstýrið um, at býti av bílskatti 277 kr. 50 oyr, sum Kvívík og Kollafjørður fingu rindaðan fyri 1926 og 1927, má bliva avgjørt av Løgtinginum, av tí at hesi sóknarstýrir ikki kunnu einast um býtið.

Nevndin heldur, at tingið ikki aftur í ár eigur at fara undir at býta bílskattin, men at hetta kann setast út til næsta ár, soleiðis at býti verður fyri tvey ár, eisini tí at bara henda eina umsóknin er inni á tingi í ár.

Nevndin heldur, at býti av bílskattinum fyri 1926 og 1927 = 277 kr. 50 oyr. til Kollafjarðar og Kvívíkar sókn skal vera helftabýti, soleiðis at hvørt sókni fær 138 kr. 75 oyr.

Uppskot.

- 1) Býti av bílskattinum fyri 1928 verður útsett til næsta ár, soleiðis at skatturin tá verður rindaður til sóknini fyri 1928 og 1929.
- 2) Bílskatturin fyri 1926 og 1927 = 277 kr. 50 oyr til Kollafjarðar og Kvívíkar sókn verður býttur í helvt, so at hvørt sókn fær 138 kr. 75 oyr.

2.-viðgerð 24. august.
Uppskotið samtykt við 15 atkvøðum.

Skattaavdráttur fyri børn undir 15 ár.

1.-viðgerð 22. august. Beint í kommunalu nevdina.
26. august framlagt álit:

Við fylgibrævi av 16. august 1929 hevurandi sent tinginum uppskot frá kommunustýrum landsins um, hvussu tey ætla at verða avdrígið í skatti fyri børn undir 15 ár eftir lóg av 12. mars 1923 § 13 fyri tíðarskeiðið 1. januar 1929 — 31. decembir 1933.

Nevndin hevur athugt hesi uppskot og heldur, at tey verða samtykt

av tinginum sum tey eru framsett við undantaki av Kvívíkar sókn, har tað verður sett til 70 kr. minni enn tað stríður ímóti lógini.

Frá Kunø, Mygledal og Husum Sognes Kommune er einki uppskot komið, men heldur nevndin, at tingið eigur at seta 70 kr., sum er minsta avdrag lógin gevur heimild til.

Nevndin mælur tinginum til at samtykkja:

- 1) Tey frá kommunustýrunum innsendu uppskot til skattaavdrag fyri børn undir 15 ár verða at samtykkja.
- 2) Fyri Kvívík Sogns Kommune og Kunø, Mygledal og Husum Sognes Kommune verða sett 70 kr.

2.-viðgerð 30. august.

Uppskotið samtykt við 14. atkvøðum.

Ravmagnsstøða í Klakksvík.

1.-viðgerð 1. august. Beint í Kommunalu nevndina.

24. september framlagt álit:

Spøragsmaalet om Oprettelse af et Elektricitetsværk i Klaksvig foreligger atter i Aar for Tinget.

I forrige Aars Tingsamling blev af Tinget vedtaget Approbation paa, at Klaksvig Kommune i Kredittforeningen af Kommuner i Danmark optog de nødvendige Laan til Sagens Realisation. Desuden blev det vedtaget at anbefale Kommunen til et Statslaan paa 200.000 Kr.

Forstanderskabet for Klaksvig Sogns Kommune oplyser imidlertid i en Skrivelse af 22. Juni d. A. til Lagtinget, at det ikke er lykkedes paa det foreliggende Grundlag at opnaa Laan i Kredittforeningen, ligesom der heller ikke kunde opnaas noget Statslaan. Kredittforeningen opstiller som Betingelse for at yde Laan, at Lagtinget garanterer overfor Foreningen for Laanet.

I den foreliggende Skrivelse fra Kommunen oplyses, at der er foretaget en Tegning over Forbrugere af Elektricitet fra det projekterede Værk. Denne Tegning er foretaget i November Maaned 1928 paa solidarisk Grundlag, som det vil fremgaa af de medfølgende Skrivelser og er sket i Lighed med den Fremgangsmaade man bruger i Andelsselskaber i Kongeriget.

Med denne Tegning som Udgangspunkt har Kommunens raadgivende Ingeniør Krebs foretaget fornyede nøjagtige Beregninger, hvorved han foreslaar Værkets Kapacitet betydelig forøget end sidste Aar beregnet. Udbygningen fordyres en Del derved, saaledes at Anlægsudgifterne nu beregnes med Kurstab til 480.000 Kr. Men denne Fordyrelse staar dog ikke nær i Forhold til den forøgede Ydeevne.

Efter de fornyede Beregninger vil der til Værkets Drift alt i alt være en aarlig Udgift paa ca. 54.000 Kr., medens man efter den foretagne Tegning af Forbrugere og efter de Erfaringer om yderligere Tilslutning, man har fra Vaag og Tveraa, formentlig kan regne med en aarlig Indtægt paa op imod 60.000 Kr.

Sagen foreligger i Aar for Tinget saaledes noget anderledes oplyst end i Fjor. Det fremgaar af det anførte, at den vel næppe kan tænkes realiseret uden aktiv Hjælp fra Tinget, ligesom paa den anden Side den foretagne Tegning af Forbrugere paa solidarisk Grundlag maa siges at have skabt en yderligere Sikkerhed for, at de nødvendige Indtægter gaar ind.

Man er ogsaa blevet bekendt med, at der ad anden Vej ved privat Garanti er Mulighed for at rejse en Del Kapital, men der vil dog stadig kræves en betydelig Garanti fra Lagtinget.

Et Flertal i Udvalget (J. H. Poulsen og Chr. Christiansen) mener derfor, at Tinget ikke vel kan undslaa sig for at træde hjælpende til, og vil foreslaa, at en Garanti bliver givet; men som foran anført vil det formentlig ikke være nødvendigt for Tinget at garantere for hele Anlægssummen.

Mindretallet (M. Samuelson) har ikke overvundet de Betænkeligheder, som for mig var afgørende forrige Aar, selv om jeg erkender, at Sagen ligger noget anderledes end i Fjor. Jeg kan imidlertid heller ikke i Aar gaa med til at stille Forslag om Garanti og kan derfor ikke tiltræde Flertallets Forslag.

Forslag

fra

Flertallet:

- 1) Lagtinget godkender, at Klaksvig Kommune optager et Laan paa indtil 480.000 Kr. til det ovennævnte Elektricitetsværk.
- 2) Lagtinget garanterer for indtil 300.000 Kr. af det ovennævnte Beløb.

2.-viðgerð 25. september og 3.-viðgerð 26. september.
Framlagt broytingaruppskot frá Patursson o. fl.:

I Stedet for Flertallets Forslag punkt 2 sættes:

Under forudsætning af at ingeniør Sætersmoen, Oslo, der den 2. september 1922, efter forelagen stedlig revision af ingeniør Haakon Blaauws beregninger af de færøske vandkraftanlæg, til lagtinget afgav sin generelle plan for Færøernes elektrificering, sammen med ingeniør Louis Zachariasen, Tórshavn, og lagtingets formand finder det af ingeniør Krebs, København, udarbejdede kraftanlæg forsvarligt og rentabelt til overtagelse af Klaksvig kommune og kommunen ikke ad anden vej kan opnaa antageligt laan, garanterer lagtinget for indtil 300.000 kr. af ovennævnte beløb.

Uppskot meirilutans 1 samtykt við 20 atkvøðum, nr. 2 fall, tí bert 11 atkvøddu fyri. Uppskot Paturssons samtykt við 13 atkvøðum.

Ravmagnsstøða í Vestmanna.

1.-viðgerð 1. august. Beint í fliggjarnevndina.
11. september framlagt álit:

Íbyggjarir í Vestmanna venda sær til kommunustýrið har og biðja um, at tað aftur verður upptikið arbeiði við granskan um, hvat kostnaðurin vil vera við at fáa í lag eina ravmagnsstøðu í Vestmanna eftir ingenjör Sætersmoens plani.

Kommunustýrið beinur sakina á ting og biður um at fáa útarbeitt eitt nýtt projekt fyri eina ravmagnsstøðu eftir teim núgaldandi prísun.

Nevndin heldur, at tað má vera kommunustýriðs sak — soleiðis sum skett er í Vági, Tvøroyri og Klakksvík — at bera kostnaðin við hesum arbeiði og kann ikki ráða til, at tingið nú veitur nakran studning til hetta endamál.

Nevndin skal tó stilla uppskot um, at lögtingið lánar Vestmanna kommunustýri teir planir og yvirslag, sum tað hevur í hondum ravmagnsstøðuni í Vestmanna viðvíkjandi.

Uppskot

Svarað verður kommunustýrinum í Vestmanna, at tingið heldur, at kommunan sjálv má bera kostnaðin við nýggjari útrokning av yvirslag fyri ravmagnsstøðu í Vestmanna. Tingið lánar Vestmanna kommunu teir planir og yvirslag, tað hevur í hondum viðvíkjandi ravmagnsstøðuni í Vestmanna.

2.-viðgerð 13. september og 3.-viðgerð 16. september.
Uppskotið samtykt við 19 atkvøðum.

XIV. Val av ymsum álitismonnum.

I. Val av monnum til fólkatingsvalnevnd.

Teir somu vóru valdir sum í 1928 (sí tingtíðindi 1928 síðu 131) við hesum undantøkum:

A. b. Johs. Simonsen, múrari, ístaðinfyri Poul Restorff, keypmaun.

II. Val av monnum til lögtingsvalnevnd.

Teir somu vórðu valdir sum í 1928 (sí tingtíðindi 1928, síðu 132).

- III. 1 mann í skúlastjórnina: Løgtingsmaður Kallsoy.
- IV. 1 mann í nevndinarcalskúlan: fyrri Løgtingsmaður Edw. Mitens.
- V. 3 limir til kirkjustjórnina: Løgtingsmennirnir Kallsoy, Kristiansen og Johan Poulsen.
- VI. 2 granskoðarir til Færø Amts Sparekasse: Jacob Olsen og Poul Jensen, Tórshavn.
- VII. Val av 2 limum í nevndina fyrri Skipafelagið Føroyar: N. Nielsen, Seyrvági, og Johs. O. Joensen, Tórshavn.
- VIII. Val av einum umboðsmanni í Skipafelagið Føroyar at møta á aðalfundi: Johs. O. Joensen, Tórshavn.

IX. Rættsvitni.

A. *Norðurstreymoyar sýsla.*

a. Føst rættsvitni:

Johannes E. Joensen, kaldsmaður, Klakksvík, Samuel Michael Matras, kongsbóndi, Norðoyri.

b. Tiltaksmenn.

Joen Christiansen, keypmaður, Norðdepli, Joen Joensen, seglmakari, Vágshaygur.

B. *Eysturoya sýsla.*

a. Føst rættsvitni.

Jens Elias Joensen, timburmaður, Fuglafirði, Alexander Joensen, pakkhúismaður, s. s., Elieser Mohr, óðalsmaður, s. s., S. P. Poulsen, kongsbóndi s. s.

b. Tiltaksmenn.

Peter Berthelsen, Fuglafirði, Hans Johannesen, óðalsmaður, Funningi, Peter Joensen (eldri), óðalsmaður, Gjógv, Joen Øre, kongsbóndi, Syðrugøtu.

C. *Norðstreymoya prestagjald.*

a. Føst rættsvitni.

Simon P. Simonsen, kaldsmaður, Vestmanna, Hans Nolsøe, keypmaður, s. s.

b. Tiltaksmenn.

Jacob O. Hansen, keypmaður, Vestmanna, Poul Olsen, keypm., s. s.

D. Suðurstreymoyar prestagjald.

a. Føst rættsvitni.

Harald Hansen, timburmaður, Tórshavn, Adolf Rubeksen, timburmaður, s. s.

b. Tiltaksmenn.

Bærent Gregoriussen, fiskari, Tórshavn, Poul Johannes Hansen, træðarmaður, s. s.

E. Vága sýsla.

a. Føst rættsvitni.

Joen Hans Joensen, navigatør, Seyrvági, Hans Simonsen, kaldsmaður, Sandavági.

b. Tiltaksmenn.

Joen Napoleon Hansen, húismaður, Miðvági, Elias Rasmussen, Seyrvági.

F. Sandoyar sýsla.

a. Føst rættsvitni.

Chr. J. Davidsen, kaldsmaður, Sandi, Joen Nordbø, húismaður, s. s.

b. Tiltaksmenn.

J. M. Hentze, Sandi, Johan Fredrik Olsen, smiður, s. s.

G. Suðuroyu sýsla.

a. Føst rættsvitni.

Niels Nattestad, Hvalbø, Thomas Michael Jacobsen, Telegrafist, Tvøroyri, Joen Jacob Dahl (yngri), Vági, Joen Nolsøe, postassistent, Tvøroyri.

b. Tiltaksmenn.

P. H. Dahl, keypmaður, Vági, Lars Müller, óðalsmaður, Porkeri, William Mortensen, Tvøroyri, Joh. Andr. Nolsøe, s. s.

- X. 3 menn og 3 tiltaksmenn í stýrið fyri Føroya vanlukkutrygging:
Edw. Mitens, Tórshavn, Johs. Simonsen, s. s., og Johs. O. Joensen, s. s.

Tiltaksmenn:

Elieser Jacobsen, Tórshavn, Nyholm Debess, s. s., J. A. Vang, Kaldbak.

- XI. 3 menn og 3 tiltaksmenn í vanlukkuþryggingarráðið:
Rasmus Rasmussen, Tórshavn, Johan Hendrik Poulsen, Skopun,
Peter Jensen, Tórshavn.

Tiltaksmenn:

Andr. C. Lützen, Klakksvík, Hans Vilh. Madsen, Kvívík, H. A.
Djurhuus, Limburnaður, Tórshavn.

- XII. 1 lim í plantningsnevndina: Trond Hansen, Tórshavn.

XIII. 3 limir fyri hvørja sýslu í nevndina viðvíkjandi
nevningagrundlistanum.

- A. Suðuroya sýsla: Joen Jacob Dahl, keypmaður, Vági, Niels
Nattestad, kongsbóndi, Hvalbæ, og Poul Nolsøe, postfulltrúi,
Tvøroyri.
- B. Sandoyar sýsla: Ole Johannesen, óðalsmaður, Húsavík, Johan
Dalberg, Sandi, og Oliver Eystberg, keypmaður, Skopun.
- C. Streymoyar sýsla: Poul Olsen, keypmaður, Vestmanna, Bern-
hard Magnusen, kennari, Kollafirði og Peter Alberg, Tórshavn.
- D. Eysturoya sýsla: Jacob Lamhauge, kongsbóndi, Lamba, Karl
Kristiansen, Fuglafirði og Elieser Reynberg, kennari s. s.
- E. Norðuroya sýsla: Joen Hansen, kongsbóndi, Húsum, Matras,
løgtingsmaður Viðareiði, og Ludvig Kjelnæs, handilssveinur,
Klakksvík.
- F. Vága sýsla: Niclas Rasmussen, keypmaður, Seyrvági, Clement
Haraldsen, keypmaður, Miðvági, og D. P. Michelsen, óðals-
bóndi, Miðvági.

- XIV. 1 búnaðarstevnumann í Suðuroy: Joen Jacob Dahl, Vági.

- XV. 2 búnaðarstevnumenn í Vágum: Harald Rasmussen, Miðvági, Efra-
rim Djonesen, Sandavági.

- XVI. 1 útskiðingarnevndarmann í Suðuroy: D. J. Mortensen, Ørðavík.

- XVII. Landsnevndin: Mitens, Patursson og Johs. Joensen.
Tiltaksmenn: Debess, Zachariasen og Johan Poulsen.

- XVIII. Bróstsjúkranevndin: Debess, Johs. Simonsen og Johs. Joensen.

- XIX. Telefonnevndin: Winther, Mitens og Johan Poulsen.

- XX. Hvalanevndin: Debess, Mitens og Michel Samuelson.

- XXI. Tingritnevndin: Patursson, Mitens og Johs. Joensen.

- XXII. Álakersnevndin: Mitens, Johs. Simonsen og M. Samuelson.
- XXIII. 1 manni í nevndina fyri føroyska—danska orðabók: M. A. Jacobsen.
- XXIV. 4 menn viðvíkjandi broyting í skúlalógini: J. H. Poulsen, Matras, A. Samuelson og Johan Poulsen.
- XXV. 4 menn viðvíkjandi málinum: hjálp til gamlar fiskimenn: J. H. Poulsen, Mitens, Joen Hans Joensen og M. Samuelson.
- XXVI. Val av manni til 1000-árs veitslu Altings Íslands: Mitens.

XV. Fíggjarlig viðurskipti.

Lóg um toll.

1.-viðgerð 3. august. Beint í fíggjarnevndina.
21. september framlagt álit (skjal nr. 21). 21. sept. framlagt
broytingaruppskot frá Mitens:

1) § 1, 1 b affattes saaledes:

Af almindelig Brændevin og Akvavit i Fade eller Beholdere, der rummer over en Liter, for hver Liter af 8° Styrke og af

8 ^o Styrke og derunder	120 Øre
over 8 ^o indtil 12 ^o Styrke	220 Øre
over 12 ^o Styrke	300 Øre

paa Flasker og andre mindre Beholdere for
hver $\frac{3}{4}$ Liter:

af 8 ^o Styrke og derunder	150 Øre
over 8 ^o indtil 12 ^o Styrke	250 Øre
over 12 ^o Styrke	360 Øre.

2) § 1. 4 affattes saaledes:

Røgtobak, hvis Indkøbspris uden Tillæg af Fragt eller Afgift efter nærværende Lov er 3 Kr. pr. kg. eller derunder 40 Øre pr. kg.

Bemærkninger.

Da Afgiften paa Spiritus er meget lav i Forhold til Afgiften i Danmark, da Afgiften paa anden Slags Spiritus efter Udvalgets Forslag

foreslaas forhøjet med 100%, og Tinget trænger til større Indtægter, finder jeg det under alle Omstændigheder rimeligt, at Afgiften paa almindelig Brændevin og Akvavit ogsaa forhøjes, og jeg foreslaar derfor, at den forhøjes med ca. 20 %. Dette kan ikke anses urimeligt.

Afgiften for Cigaretter, Cigarer og Cigarillos er ifølge den gældende Lov ret høj og omtrent saa høj som de laveste Takster i Danmark, medens derimod Afgiften paa almindelig Røgtobak er meget lav i Forhold til Tolden i Danmark, og jeg tillader mig derfor at foreslaa, at denne Afgift forhøjes til 40 Øre pr. kg, hvilket ogsaa synes en lav Afgift i Forhold til tilsvarende Bestemmelser andre Steder.

23. september fremlagt broytingaruppskot frá Debess:

- 1) 1 Pkt. 2 ændres „10 Øre“ til „7½ Øre“.
- 2) 1 Pkt. 3 udgaar „eller fremstilles paa Færøerne“.

Som nyt Stykke sættes:

„Af alle de i ovenstaaende Stykke nævnte Drikkevarer, der fremstilles paa Færøerne, betales en Afgift af 7½ Øre pr. Liter“.

- 3) 1 Pkt. 4, første Stykke, udgaar „eller fremstilles paa Færøerne“.

Som nyt Stykke j sættes:

„For Cigarer, Cigarillos og Cigaretter, der tilvirkes paa Færøerne, betales ovenstaaende Afgift ÷ 50 %.“

- 4) 1 Pkt. 5 udgaar „eller fremstilles paa Færøerne“.

Som nyt Stykke sættes:

„Af de i ovenstaaende Stykke nævnte Sukkervarer, der ere fremstillede paa Færøerne, betales en Afgift paa 25 Øre pr. kg.“

2.-viðgerð 25. september.

Fremlagt undirbroytingaruppskot frá Debess:

- 1) 1 Ændringsforslag 2 ændres Tallene 7½ til 10.
- 2) 1 Ændringsforslag 3 ændres 50 % til 33⅓ %.
- 3) 1 Ændringsforslag 4 ændres Ordene: „en Afgift paa 25 Øre pr. kg.“ til: „ovenstaaende Afgift ÷ 33⅓ %.“

Broytingaruppskot Mitens fall. Undirbroytingaruppskot Debess varð hildið samtykt. Broytingaruppskot Debess punkt 2 samtykt, hinu punktini fullu.

Soleiðis broytt varð uppskot nevndarinnar (I) samtykt.

Fremlagt broytingaruppskot frá Patursson:

- 1) I Stedet for Punkt 2 sættes som Punkt 7
 - a) Af alle Slags indførte Galanterivarer (herunder Plet-, Kobber-

og Messingvarer) Legetøj og Spillekort, Guld- og Sølvvarer svares en Afgift af 25 %.

b) Af alle Slags indførte Pelsvarer, Silke og Silkevarer, Halvsilke og Plyschvarer svares en Afgift af 25 %.

- 2) I Stedet for Punkt 3 sættes som nyt Punkt 8.
Af alle Slags indførte Musikinstrumenter, Grammofoner og Grammofonplader, svares en Værdiafgift af 20 %.

Uppskotið fall.

3.-viðgerð 26. september.

Framlagt broytingaruppskot frá Kallsoy o. fl.

Til Udvalgets Forslag:

- 1) § 1, 1 b. affattes saaledes:
„Af almindelig Brændevin og Akvavit i Fade eller Beholdere, der rummer over 1 Liter, for hver Liter af

8 ^o Styrke og derunder	120 Øre
over 8 ^o og indtil 12 ^o Styrke	220 Øre
over 12 ^o Styrke	300 Øre

Paa Flasker og andre mindre Beholdere for hver $\frac{3}{4}$ Liter

8 ^o Styrke og derunder	150 Øre
over 8 ^o og indtil 12 ^o Styrke	250 Øre
over 12 ^o Styrke	360 Øre

- 2) § 1, 4. a. affattes saaledes:
„Røgtobak, hvis Indkøbspris uden Tillæg af Fragt eller Afgift efter nærværende Lov er 3 Kr. pr. kg. eller derunder..... 40 Øre pr. kg.

Til Forslag II fra Patursson;

I Stedet for Punkt 2 sættes som nyt Punkt 7:

- a) „Af alle Slags indførte Galanterivarer (herunder Plet-, Kobber- og Messingvarer), Legetøj og Spillekort, Guld- og Sølvvarer svares en Afgift af 25 pCt.
- b) Af alle Slags indførte Pelsvarer, Silke og Silkevarer, Plyschvarer og alle Slags Strømper, helulde undtagen, svares en Afgift af 25 pCt.

I Stedet for Punkt 3 sættes som nyt Punkt 8:

- c) Af alle Slags indførte Musikinstrumenter, Grammofoner og Grammofonplader svares en Værdiafgift af 20 pCt.“

„Saafremt en Modtager af de under Punkt a nævnte Varer inden 6 Maaneder efter Modtagelsen returnerer Dele af Sendingen, skal han være berettiget til at faa refunderet den udlagte Told for de tilbagesendte Varer.“

Samtykt varð uppskot 1 (10 ja 2 nei, 11 atkvøddu ikki), 2 fall, uppskot a samtykt við 12 atkvøðum, b samtykt við 9 ja og 3 nei, c fall.

Framlagt broytingaruppskot frá Debess o. fl.

Underskrævne Lagtingsmænd tillader sig herved at genoptage Punkt 2 og 3 af de af Nyholm Debess under Sagens anden Behandling fremsatte

Underænderingsforslag

til

Debess Ænderingsforslag i 108—29

Toldloven.

Tað fall.

Uppskotið varð soleiðis samtykt av tinginum:

Forslag.

til

Lov for Færøerne om forskellige Skatter og Afgifter.

(vedtaget af Færøernes Lagting ved 3. Behandling 26. September 1929).

§ 1. Som foreslaaet af Udvalget med følgende Ændringer:

1. b. affattes saaledes:

som Udvalgets Forslag, dog

at 100 Øre ændres til 120 Øre,	
" 180 " " " 220 "	
" 250 " " " 300 "	
" 120 " " " 150 "	
" 200 " " " 250 "	
" 300 " " " 360 "	

3 affattes saaledes:

Af alkoholfri Frugtvin (med under 12¼ Vægtprocent Alkohol) og lignende Drikkevarer fremstillet af Frugtsaft, Mineralvand, Limonade, Citronvand eller lignende, som indføres til Færøerne, betales en Afgift af 15 Øre pr. Liter.

Af alle de i ovenstaaende Stykke nævnte Drikkevarer, der fremstilles paa Færøerne betales en Afgift af 10 Øre pr. Liter.

Som nyt Punkt indsættes i § 1:

- a. Af alle Slags indførte Galanterivarer (herunder Plet-, Kobber- og Messingvarer), Legetøj og Spillekort, Guld- og Sølvvarer svares en Afgift af 25 pCt.
- b. Af alle Slags indførte Pelsvarer, Silke, Silkevarer, Pyschvarer og alle Slags Strømper, heluldne undtagen, svares en Afgift af 25 pCt.

Tollinntøka amtsgrunnslins.

1.-viðgerð 3. august. Beint í fíggjarnevndina. 19 september framlagt álit:

Amtmanden har ved Skrivelse af 3. Juli d. A. meddelt, at der er indgaaet i Amtsrepartitionsfonden i Henhold til Lov af 28 Marts 1925 med Ændring af 15. Februar 1928 Toldindtægter paa ca. 150.000 Kr., og at Beløbet ifølge Loven skal benyttes til ekstraordinær Afskrivning paa Fondens Obligationsgæld efter Lagtingets nærmere Bestemmelse. Da der ikke er truffet nogen saadan Bestemmelse, anmoder Amtmanden Tinget om at træffe Afgørelse i Sagen.

Ifølge Regnskaberne for Amtsrepartitionsfonden er der indgaaet følgende Beløb:

1925.....	Kr.	7.883.97
1926.....	"	35.847.34
1927.....	"	45.191.69
1928.....	"	49.529.09
	Kr.	138.452.09

Ifølge Regnskaberne var Beholdningerne følgende:

31—12—1925.....	Kr.	91.571.07
31—12—1926.....	"	130.269.80
31—12—1927.....	"	168.448.66
31—12—1928.....	"	198.683.52

Restancerne ved de ovennævnte Aars Udgang var følgende:

31—12—1925.....	ca. Kr.	84.500.00
31—12—1926.....	" "	127.000.00
31—12—1927.....	" "	168.500.00
31—12—1928.....	" "	143.000.00

Det vil heraf fremgaa, at Beholdningerne siden Nytaar 1925 er steget med 107.000 Kr. Gælden til Føroya Banki var 31—12—1925 ca. 99.000 Kr. og 31—12—1928 ca. 50.000 Kr., saaledes at denne Gæld er nedbragt med ca. 49.000 Kr.

Det vil heraf ses, at Toldindtægten faktisk staar i Beholdninger (udestaaende Restancer) og delvis er medgaaet til at nedbringe Kassekrediten i Føroya Banki. Naar Restancerne er steget saa meget, er Grunden den, at de økonomiske Forhold har været meget vanskelige i de sidste Aar. Da Forholdene nu synes meget bedre økonomisk, skal Udvalget foreslaa, at Amtmanden foranlediger; at der forsøges at incassere mest muligt af Restancerne og, efterhaanden som disse indgaar, benytter dem til at betale følgende Obligationsgæld, som Fonden har:

Økonomisk Fond.....	ca.	17.000	Kr.
Amtsfattigkassen.....	"	10.000	"
Jordehvalsfonden.....	"	30.000	"

Færø Amts Sparekasse.....	"	33.000	"
Føroya Banki (Laan).....	"	14.000	"
Bikuben.....	"	21.000	"
ca. 125.000 Kr.			

Resten paa Gælden betales til Universitetskvæsturen.

Forslag

Amtmanden anmodes om at foranledige Incassering af de udestaaende Restancer og anvende de indkomne Beløb overensstemmende med de Betænkningen angivne.

2.-viðgerð 19. september. 21. september framlagt broytingaruppskot frá nevndinni:

I Stedet for Udvalgets Forslag sættes:

- 1) Amtmanden anmodes om at foranledige, at udestaaende Amts-repartitionsfonds Bidrag indgaar snarest muligt, og at en saa stor Del af dette Beløb som forsvarligt under Hensyn til Fondens økonomiske Stilling anvendes i Overensstemmelse med det i Betænkningen anførte.
- 2) Sagen iøvrigt udsættes til næste Aar.

3.-viðgerð 20. september. Broytingaruppskotið samtykt við 20 atkvøðum.

Revisorlønin.

20 september framlagt frá figgjarnevndina hetta uppskot:

Lagtingsrevisors Løn fastsættes herved til 800 Kr. aarlig fra 1. Januar 1930 af regne.

2.-viðgerð 20. september. Samtykt við 19 atkvøðum.

Roknskapur fyri vøruhandlin.

Pr. 23/8 1929.

O g n :

Skuldnarir undir konkurs	kr. 28.215.20	
Aðrir skuldnarir		kr. 49.012.62
Í Føroya Banka		" 10.115.67
		kr. 59.128.29

Hetta uppskot varð samtykt:

Amtnaðurin verður umbið, hvørja ferð vøruhandilin hevur til góðar í Føroya Banka 1000 kr., at innbetala peningin í økonomiska grunnin.

Amtsgrunnurin.

Roknskapurin fyri 1928 sæst í skj. nr. 1 s. 2—3, fíggjarstandur s. 4—5 og uppskot fyri 1930 í skj. nr. 2 s. 2—3.

Burtursæð frá vanligum útreiðslum játtaði tingið hesar útreiðslur fyri 1930:

Til skrivstovu lögtingsins (landsnevndina) (sbr. s. 6).....	5.000 kr.
Til at byggja skrivstovu (sbr. s. 6)	5.000 „
Til arbeiði móti neytatuberkjum (sbr. 1928 s. 53).....	500 „

Tingið álknaði skatt á kommunirnar 103.102 kr. 94 oyr. soleiðis:

Navn sóknarinnar	Fólka- tal	Skatta- inntøka	Eftir skatta- inntøkum		Eftir samtykt lögtingsins		Tilsaman	
			kr.	oyr.	kr.	oyr.	kr.	oyr.
Viðareiðis sókn	487	137.183	698	79	601	21	1.300	
Klaksvíkar	1191	862.600	4.393	95	2.906	05	7.300	
Fugloyar	233	52.970	269	82	230	18	500	
Svínoyar	206	81.155	413	39	336	61	750	
Kunoyar	184	49.871	254	04	245	96	500	
Húsa	196	67.579	344	24	255	76	600	
Mikladals	138	40.171	204	63	265	37	470	
Fuglafjarðar	738	274.161	1.396	53	1.603	47	3.000	
Lorvíkar	459	130.000	662	20	837	80	1.500	
Oyndarfjarðar	383	100.000	509	38	271	62	781	
Funnings	437	130.000	662	20	637	80	1.300	
Nes	1199	394.234	2.008	17	1.866	83	3.875	
Gøtu	519	215.670	1.098	59	801	41	1.900	
Sjóvar	815	386.230	1.967	39	428	61	2.396	
Eiðis	791	176.550	899	32	1.000	68	1.900	
Kvívíkar	487	121.631	619	57	990	43	1.610	
Kollafjarðar	374	99.000	504	29	595	71	1.100	
Hvalvíkar	402	108.952	554	98	1.310	02	1.865	
Víkar	454	152.100	774	77	575	23	1.350	
Saxunar	40	14.100	71	82	98	18	170	
Vestmanna	736	417.021	2.124	24	1.775	76	3.900	
Kirkjubø	122	45.000	229	22	250	78	480	
Hests	127	40.000	203	75	256	25	460	
Kaldbaks	112	43.000	219	04	200	96	420	
Tórshavn uttanbyggja	318	75.000	382	04	467	96	850	
		4.214.878	21.466	36	18.810	64	40.277	

Navn sóknarinnar	Fólka- tal	Skatta- inntøka	Eftir skatta- inntøkuni	Eftir samtykt løgtingssins	Tilsamans
		kr.	kr. øyr.	kr. øyr.	kr. øyr.
Transport . . .		4.214.878	21.466 36	18.810 64	40.277
Nólsoyar sókn	275	79.300	403 94	436 06	840
Miðvágs "	628	122.100	621 96	1.628 04	2.250
Sandavágs "	548	136.000	692 76	1.007 24	1.700
Seyrvágs "	707	145.478	741 04	1.608 96	2.350
Býggjar "	111	30.000	152 82	257 18	410
Mykines "	183	44.550	226 93	323 07	550
Sands "	587	197.100	1.004 00	996 92	2.000.92
Skopunar "	382	70.100	357 08	692 92	1.050
Skálavíkar "	222	63.652	324 23	395 77	720
Húsavíkar "	235	60.750	309 45	380 55	690
Skúvoyar og Dímunar "	163	46.850	238 65	301 35	540
Hvalbyar "	834	221.187	1.126 69	1.273 31	2.400
Porkeris "	477	111.850	569 75	880 25	1.450
Høvs "	189	66.338	337 92	262 08	600
Fámijns "	226	64.573	328 93	421 07	750
Sunbyar "	593	231.000	1.176 68	943 32	2.120
Vágs "	1147	773.490	3.940 04	3.914 96	7.855
Froðbyar "	1790	1.209.400	6.160 49	4.239 51	10.400
Tórshavnar "	2896	2.232.450	11.371 74	12.788 26	24.150
		10.120.346	51.551 46	51.551 46	103.102.92

Økonomiski grunnurin.

Roknskapurin fyri 1928 er í skj. nr. 1 s. 6 og uppskot fyri 1930 í skj. nr. 2 s. 4.

Tingið samtykti hesar útreiðslur:

Til skúlaskeið í 1930	500 kr.
— træsmíðjuskúla	200 "
— studentaherbergi í Reykjavík	400 "
— Chr. Matras, magistara	2000 "
— Varðan	300 "
— forngripafelagið	200 "
— barnaheimið í Vestmanna	200 "
— svymjingarhúsi í Sørvági	100 "
— barnablað	100 "
— Samuel E. Joensen, kunstmálara	400 "
— skúlaútreiðslu fyri son Johs. Outtesen	300 "
— Føroya fólkaháskúla	2000 "
— felagið Grim Kamban	200 "
— træsmíðskúla á bygd	500 "
— ritualið	1534 "
	8934 kr.

Transport.....	8934	kr.
Til útgávu av kirkjulögum	500	"
— framsýning í Keypmannahavn	1000	"
— eftirlønargrunn lærara.....	2000	"
— Ricard Long, ferðaútreiðslur.....	600	"
— Birgitte Johannesen, -kunnsmálarinna	400	"
— Hilfred Poulsen, til vevnað.....	250	"
— lögtingssöguna	2000	"
	15.684	kr.
Til vegir.....	18.000	kr.
Til lendingar:	kr. oyr.	
á Trøllanesi	48 75	
" Hellunum	575	
" Strøndum (A. Danielsen)	1000	
" Árgjum	360	
" Slættanesi	300	
í Porkeri	2175	
" Skúoy	1875	
" Fugloy (endurnýggjaður)	2745	
á Nesi	941 25	
" Toftum (A Skaale)	2047	
í Rituvík	947	
	13.014	kr.
Til brýr:	kr. oyr.	
í Funningsbotni	155 20	
" Hesti	306	
" Haldórsvík	810	
og.....	141	
	1.412	kr. 20 oyr.
Til lykt norður við Streym	200	kr.
Til jarðabrúk:	kr.	
Føroya búnaðarfelag til seteplir... ..	500	
landsnevndin	6000	
	6.500	kr.
Til sjúkrahúsið í Klakksvík.....	2.600	"
	57.410	kr. 20 oyr.

Fátækragrunnur lögtingsins.

Roknskapurin fyri 1928 sæst í skj. nr. 1 s. 10 og uppskot fyri 1930 í skj. 2 s. 6.

Frá figgjarnevndini kom hetta uppskot:

Beholdningen af disponible Midler i Amtsfattigkassen kan ifølge den af Landsnevndin udarbejdede økonomiske Status ved Udgangen af 1929 ansættes at blive ca. 32.000 Kr. Grundfonden udgjorde den 1. Januar 1929: 40.625 Kr.

Efter de foreliggende Forsørgelsesplaner og Kommuneregnskaber for 1928 er der nogle Sogne, som har en ret trykkende Fattigbyrde, navnlig forårsaget ved Sindsyges Ophold paa Sindsygehospitaller og Udvalget stiller derfor følgende

Forslag.

Af Amtsfattigkassen bevilges for 1929 Tilskud til følgende Kommuner.

a. Viderø Sogns Kommune	400 Kr.
b. Kunø, Mygledal og Husum Sognes Kommune:	
1. Kunø Sogn	400 Kr.
2. Mygledal Sogn	400 "
	800 "
c. Andefjords Sogns Kommune	500 "
d. Fuglefjord Sogns Kommune	400 "
e. Næs Sogns Kommune	1400 "
f. Ejde Sogns Kommune	500 "
g. Nolsø Sogns Kommune	400 "
h. Midvaag Sogns Kommune	400 "
i. Sørvaa Sogns Kommune	400 "
j. De forenede Sogne i Sandø Præstegæld:	
Skopen Sogn	400 "
k. Kvalbø Sogns Kommune	800 "
l. Klaksvig Sogns Kommune	500 "
m. Frodebø Sogns Kommune	500 "
n. Vaag Sogns Kommune	500 "
o. Thorshavn Kommune	1000 "
	<u>alt. . . 8900 Kr.</u>

Broytingaruppskot frá Winther:

Der tilføjes Forslaget.

p. Kvalvig Sogns Kommune 400 Kr. |

Forandres:

n. Vaag Sogns Kommune 1000 Kr. |

Broytingaruppskotið varð samtykt og nevndaruppskotið soleiðis broytt varð so samtykt.

Kirkjugrunnurin.

Roknskapurin 1928 er í skj. nr. 1 s. 12 og uppskot fyri 1930 í skj. nr. 2 s. 7

Tingið samtykti at veita 6800 kr. til Haldórsvíkar kirkju (sbr. s. 54.)

Bróstsjúkráhusið.

Roknskapurin 1928 er í skj. nr. 1 s. 16 og skj. nr. 4 s. 5 og uppskott fyri 1930 í skj. nr. 2 s. 8,

Telefonverk Føroya Løgtings.

Roknskapurin 1928 er í skj. nr. 1 s. 15.

Onnur roknskapir.

Roknskapurin 1928 fyri „Smiril“, skúlagrunninum, eftirlønargrunni lærara og landsbókasavninum skj. nr. 1 s. 17—21.

Fíggjarstandur Løgtingsins.

Sí skj. nr. 1 s. 22.

Hansenske legat.

Framlagt hetta álit frá fíggjarnevndini:

Legatet havde den 1. April d. A. en Beholdning af 900 Kr., hvortil kommer Renten af Legatets Kapital for i Aar ca. 400 Kr.

Forslug:

Af Hansenske Legat bevilges Tilskud til nedennævnte Personer:

1) Kongsbonde Samuel M. Joensen af Gærdum til Anskaffelse af Vognhjul, Seletøj og Ploug	90 Kr.
2) Kongsbonde S. M. Matras af Øre til Anskaffelse af Vognhjul og Seletøj	65 „
3) Kongsbonde Peter Mohr Mortensen af Ørdevig til Anskaffelse af Vognhjul og Seletøj	65 „
4) Trøjer Joen Olsen Indredal af Skaalevig til Anskaffelse af Vognhjul og Seletøj	65 „
5) Trøjer Johan M. Dam af Thorshavn til Anskaffelse af Vognhjul og Seletøj	65 „

6)	Trøjer Kornelius Rejnert af Kalbak til Anskaffelse af Vognhjul og Ploug	70 Kr.
7)	Husmand Dion Joensen af Husevig til Anskaffelse af Vognhjul og Seletøj	65 „
8)	Husmand Joen Olsen (Trø) af Skaalevig til Anskaffelse af Vognhjul og Seletøj	65 „
9)	Trøjer Peter Egholm af Strømnæs til Anskaffelse af Vognhjul og Seletøj	65 „
10)	Trøjer Johan Johansen af Kvalvig til Anskaffelse af Vognhjul	45 „
11)	Trøjer Mads W. Johannesen og Fisker Joen L. Johannesen af Sand til Anskaffelse i Forening af Vognhjul og Seletøj ...	65 „
12)	Husmand Poul Johannes Poulsen. ældre, af Sand til Anskaffelse af et Ploug	25 „

Tilskudene udbetales, naat der foreligger behørig Attest for, at Landbrugsredskaberne er anskaffede.

Uppskotið samtykt.

Tingið endaði 26. september, og fundirnir vóru 51.

B R Ø V

frá ríkisstýrinum.

Ad. Løgtingslógin.

Bræv dómsmálaráðharrans 20. juli 1923:

„..... Angaaende den af Lagtinget i Samlingen 1921 vedtagne Indstilling, hvori Tinget udbeder sig en almindelig Udtalelse fra Justitsministeriet om Amtmandens Stilling overfor Lagtinget, efter at Amtmanden er ophørt at være selvskreven Medlem af Lagtinget, skal man udtale, at Ministeriet ikke paa Forhaand kan afgive en Udtalelse om, hvorledes Ordningen i Enkeltheder bør være, idet det vil være nødvendigt, at det gennem nogen Tids Erfaring i Praksis bringes paa det rene, hvorledes Samarbejdet mellem Amtmanden og Lagtinget i alle Enkeltheder bedst lader sig gennemføre. Man skal dog udtale, at Justitsministeriet anser det for en Selvfølge, at Amtmanden i samme Omfang som hidtil deltager i Forberedelsen af Forslag til Love, Anordninger m. v., som af Ministerierne tilstilles ham til Forelæggelse for Lagtinget, ved at indhente de fornødne Erklæringer fra Embedsmænd, eventuelt udarbejde Forslag o. s. v., hvorhos man anser det for ønskeligt, at Amtmanden i det Omfang, hans øvrige Embedsforretninger tillader det, og under Hensyntagen til Beskaffenheden af de Sager, der behandles i Lagtinget, giver Møde i Tinget og eventuelt udtaler sig om de foreliggende Sager, derunder saadanne Sager, som skal forelægges Regeringen, samt at han i det hele i videst muligt Omfang vejleder og bistaar Lagtinget og de af dette nedsatte Udvalg.

Med Hensyn til den af Lagtinget i Samlingen 1922 vedtagne Indstilling angaaende den fremtidige Behandling af Tingets Indstillinger til Regeringen, skal man, efter stedfunden Brevveksling, med Kirkeministeriet, Undervisningsministeriet, Ministeriet for offentlige Arbejder og Handelsministeriet, udtale følgende:

1. Regeringen er villig til at give Lagtinget Svar paa alle Indstillinger til Regeringen, saa snart det er muligt; med Hensyn til Indstillinger, som er vedtagne i en ordentlig Lagtingssamling, vil Lagtinget kunne forvente Regeringens Svar inden næste ordentlige Samling.
2. Regeringen er villig til, hvis den ikke mener at kunne imødekomme Lagtingets Indstilling, at opgive Grundene dertil.
3. Regeringen er villig til, hvis den ikke mener at kunne imødekomme Lagtingets Indstilling, at give Lagtinget Adgang til at gøre sig bekendt med de Embedserklæringer, som maatte være fremkomne under Sagens Behandling.
4. Den anførte Ordning finder dog ikke Anvendelse, hvis de fornødne Oplysninger til Lagtingets Brug indeholdes i Lovtidende eller Rigsdagstidende.

Man skal derhos tilføje, at Justitsministeriet, naar Lov af 28. Marts 1923 om Færøernes Lagting er traadt i Kraft, vil være sindet at besvare Lagtingets Henvendelser og Indstillinger ved direkte Skrivelser til Lagtingets Formand, idet der samtidigt gives Amtet Meddelelse om Afgørelsen."

Bræv dómsmálaráðharrans 27. januar 1930.

I den i 1928 afholdte ordentlige Samling vedtog Færøernes Lagting at indgaa til Regeringen med en Indstilling om, at et af et Flertal indenfor det paagældende Lagtingsudvalg fremsat Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 124 af 28. Marts 1923 om Færøernes Lagting maatte blive søgt gennemført.

De af Lagtinget foreslaaede Ændringer gik navnlig ud paa, at der af Tinget skulde vælges en Landsnævn paa tre Medlemmer til at repræsentere Tinget mellem Samlingerne, saaledes at dette Nævn overtog de nu Amtmanden ved Lovens § 19 tillagte Beføjelser til, naar Tinget ikke er samlet, at tage Beslutning i alle de i § 18 nævnte Sager, der ikke taaler at udsættes til Tingets ordentlige Samling, og ikke er af saadan Betydning, at Tinget af Hensyn til dem, bør indkaldes til en overordentlig Samling, samt til i alle saadanne Sager mellem Lagtingssamlingerne at anvise Udgifter af samtlige de i § 18 nævnte Fonds og Kasser. Endvidere skulde det paagældende Landsnævn udøve den Amtmanden nu tillagte Virksomhed ved Foretagelsen af Valg til Lagtinget, ligesom det skulde overlades til Nævnet eventuelt at fastsætte Tid og Sted for den aarlige Lagtingsamlings Aabning og under særlige Omstændigheder at kunne indkalde Tinget til overordentlige Samlinger.

I Skrivelse af 1. Juli 1929 udtalte Justitsministeriet, at det, forinden det afsluttede sine Overvejelser vedrørende Lagtingets Indstilling, maatte ønske forskellige Punkter i denne nærmere belyst. Justitsministeriet ønskede dels oplyst, hvorledes Nævnet skulde organisere sit daglige Arbejde — herunder navnlig, hvorledes Anvisning af Udgifter i Medfør af Lovens § 19 skulde ske, dels, hvorvidt der tænkes etableret noget Samarbejde mellem Amtmanden og Nævnet og i bekræftende Fald i hvilket Omfang og paa hvilken Maade.

Endvidere savnede Ministeriet Oplysninger om de Udgifter den paatænkte Ordning vilde paaføre Amtskommunen med Hensyn til Lønninger til Nævnets Medlemmer, Kontorpersonale, til Leje af Kontorer, Brændsel, Belysning m. v. Justitsministeriet udbad sig derfor en Udtalelse fra Lagtinget om de omhandlede Punkter.

I den i 1929 afholdte ordentlige Samling har Lagtinget paany behandlet Sagen og enstemmig med 21 Stemmer vedtaget at tilstille Justitsministeriet en af vedkommende Lagtingsudvalg afgiven Betænkning angaaende de af Justitsministeriet rejste Spørgsmaal.

Det fremgaar af Betænkningen, at der paa saa godt som alle de omhandlede Punkter har gjort sig stærkt afvigende Meninger gældende indenfor Udvalget, der har delt sig i et Flertal paa fire og et Mindretal paa tre Medlemmer.

Betænkningen indeholder dernæst efter Justitsministeriets Formening ikke saa præcise Oplysninger om det paagældende Landsnævns Organisation og Funktioner, herunder navnlig med Hensyn til Anvisning af Udgifter og Samarbejdet med Amtmanden over Færøerne, at Ministeriet paa det foreliggende Grundlag ser sig i Stand til at tage Standpunkt til Sagen.

Under Henviisning hertil skal man derfor henstille til Lagtinget, at Forslaget nærmere præciseres i de angivne Henseender, eventuelt saa-

ledes, at Udkast til den Forretningsorden, som Lagtinget agter at vedtage for det eventuelle Landsnævn, forelægges for Justitsministeriet som vejledende ved dets afsluttende Overvejelser vedrørende Indstillingen.

Ad. Kenslumálið.

Bræv kenslumálaráðharrans 19. mars 1930.

Med Skrivelse af 5. Januar f. A. har Amtet hertil indsendt en Indstilling fra Lagtinget om en Ændring af Bestemmelserne i § 7, 3. Stk. i Anordning af 16. Januar 1912 angaaende forskellige Forhold vedrørende Folkeskolen i Bygderne paa Færøerne.

Af den med Indstillingen fulgte Udvalgsbetænkning fremgik det, at et Mindretal af Udvalget havde foreslaaet Sagen udsat, for at der kunde tilvejebringes nærmere Oplysninger vedrørende Undervisningsforholdene med videre i de færøske Bygdeskoler, saaledes at Sagen paany forelagdes Lagtinget, naar disse Oplysninger var indhentede.

Ministeriet fandt det ogsaa for sit Vedkommende ønskeligt, at de af Mindretallet i Udvalget foreslaaede Oplysninger tilvejebragtes, forinden man tog endelig Stilling til Sagen, og i Skrivelse af 19. Marts f. A. anmodede man Amtet om at tilvejebringe de paagældende Oplysninger, der indsendtes hertil med Amtets Skrivelse af 29. Juni f. A.

Efter at Ministeriet har gjort sig bekendt med det saaledes i Sagen tilvejebragte yderligere Materiale og blandt andet paa Grundlag af dette truffet Foranstaltninger til Afholdelse af en Prøve i Dansk og Regning for alle Elever over 12 Aar i de færøske Folkeskoler, hvilken Prøve agtes afholdt i den nærmeste Fremtid, skal man herved tilbagesende det nævnte Materiale, som man anmoder Amtet om i Forbindelse med en Afskrift af Amtets ovennævnte Skrivelse af 29. Juni f. A. at forelægge Lagtinget i den kommende Samling med Anmodning til dette om at tage Sagen op til fornyet Behandling. Ved denne Behandling vil saa Resultatet af den nævnte Prøve ogsaa kunne foreligge.

Spørgsmaalet om Undervisningssproget i den færøske Skole har i de forløbne Aar delt den færøske Befolkning i 2 Lejre, der staar hver paa sit Standpunkt og som strides om Flertallet indenfor Lagtinget.

Imidlertid synes Sambandspartiets Stilling ved Sagens Behandling i 1928 at aabne Muligheder for, at der kan komme et Fællesforslag, om hvilket hele Lagtinget kan samle sig, naar de paagældende Oplysninger, der alle vil foreligge, før Lagtinget træder sammen, bliver dette tilstillede, og man skal derfor anmode Lagtinget om at søge at komme til Enighed om et saadant Fællesforslag, der kan skabe Ro om dette Spørgsmaal. At der allerede i de forløbne Aar dels fra Sambandspartiets dels fra Selvstyrepartiets Side har været gjort Forsøg paa gennem Ændringsforslag at skabe Enighed om dette Spørgsmaal, synes at vise, at det ikke skulde være umuligt at der kan vedtages et saadant samlet Forslag, naar der fra begge Sider gøres Forsøg paa at komme hinanden i Møde. Et saadant Fællesforslag vil kunne paaregne Ministeriets Støtte.

Ministeriet finder imidlertid Anledning til i denne Forbindelse at henlede Lagtingets Opmærksomhed paa Ministeriets Skrivelse af 26. August 1919, hvori man næst at henlede Opmærksomhed paa de Mangler der maa siges at være ved det færøske Skolevæsen, opfordrer Lagtinget til at frem-

komme med Forslag til en Forbedring af dette, og dertil tilsiger Lagtinget Undervisningsministeriets Interesse og Støtte. Ministeriet er af den Formening, at de forløbne Aar ikke i væsentlig Grad har ændret det færøske Skolevæsens Standpunkt, og at en Forbedring af dette derfor stadig maa siges at være i fremtrædende Grad nødvendig, hvis det Maal skal naas, som man indenfor alle Partier i Lagtinget har stillet sig, at et Barn med almindelige Evner og med almindelig Skolegang, ved Udgangen af Skolen foruden at kunne læse og skrive Færøsk, skal kunne tale, læse og skrive Dansk, og Ministeriet vil paany tilsige Lagtinget sin Støtte for Forslag, der med dette for Øje tilsigter en Forbedring af Bygdeskolerne paa Færøerne.

Ad. Kunleiki lærara í føroyskum máli.

Bræv ráðharrans 14. mars 1930.

I Anledning af Amtets Skrivelse af 20. f. M. bifalder Ministeriet herved, at der gives Lærere og Lærerinder, der har bestaaet Lærereksamen, Adgang til ved Færøernes Seminarium at indstille sig til en Tillægsprøve i Færøsk, saaledes at Fordringerne ved denne Tillægsprøve er de samme, som stilles ved den almindelige Eksamen ved nævnte Seminarium i Faget Færøsk.

.....

Bræv ráðharrans 22. mars 1930.

Med Skrivelse af 15. November f. A. har Amtet hertil indsendt en Indstilling fra Lagtinget om, at der til § 11 i Anordning af 16. Januar 1912 angaaende forskellige Forhold vedrørende Folkeskolen i Bygderne paa Færøerne maa blive føjet følgende Regler:

„Efter 1. Januar 1931 kan der i den offentlige Folkeskole ikke ansættes nogen, der ikke har bestaaet Eksamen i Færøsk.

Saadan Eksamen skal til enhver Tid kunne tages ved Færøernes Lærerskole, naar nogen, som ellers maatte være kvalificeret til at blive Lærer ved Folkeskolen, maatte ønske det.“

Ministeriet har i Skrivelse af 18. Februar f. A. angaaende en tidligere indsendt tilsvarende Indstilling fra Lagtinget udtalt, at man anser det for selvfølgeligt, at ingen ansættes i et Lærereembede, hvormed følger Forpligtelse til Undervisning i Færøsk, medmindre han er i Stand til at give denne Undervisning, men at man ikke finder, at der er tilstrækkelig Grund til at foreskrive, at ingen Lærer overhovedet skal kunne ansættes i den offentlige Folkeskole uden at have aflagt Prøve i Færøsk.

Ministeriet anser vedblivende denne Ordning for tilstrækkelig betryggende, og man vil for sit Vedkommende finde det meget betænkeligt, om man ved at vedtage Lagtingets Forslag forhindrede en færøsk Kommune, der maatte ønske det, i at indstille en dansk Lærer, der ikke vil eller kan tage Prøve i Færøsk, til Ansættelse.

Forinden man tager endelig Stilling til den nu foreliggende Indstilling fra Lagtinget, skal man imidlertid udbede sig en Udtalelse om, hvor-

vidt det er Tanken, at den foreslaaede ny Regel ogsaa skal omfatte de Skoler, til hvilke der er knyttet højere Undervisning, og hvorledes Lagtinget da mener, at der kan skaffes kvalificerede Lærere til saadanne Skoleafdelinger.

Ad. Skipan læraraskúlsans.

Bræv ráðharrans 1. apríl 1930:

I en med Direktionens Skrivelse af 18. December f. A. hertil fremsendt Indstilling fra Færøernes Lagting har Lagtinget paany anholdt om, at der maa blive ansat en særlig Lærer ved Færøernes Seminarium, der lønnes som Seminarielærer, medens en endelig Ordning af Forholdene ved Seminariet iøvrigt indtil videre udsættes.

Lagtinget har saaledes vedblivende ikke kunnet tiltræde Ministeriets paany i Skrivelse herfra af 27. Maj f. A. fremsatte principale Forslag til Ordning af Forholdene ved Færøernes Seminarium, hvorefter der bygges videre paa det nu bestaaende Samarbejde mellem Seminariet og Mellem- og Realskolen i Thorshavn og arbejdes med fælles Lærere og fælles Forstander for disse to Skoler, men saaledes at Seminariet faar sine egne Lokaler og Formiddagsundervisning.

Ministeriet har under disse Forhold i Overenstemmelse med det herfra i den for nævnte Skrivelse af 27. Maj f. A. fremsatte subsidiaire Forslag til Forholdenes Ordning tiltraadt, at der paa de i dette Forslag nævnte, nedenfor nærmere angivne Vilkaar forsøgsvis fra 1. April d. A. at regne oprettes en Stilling for en Lærer ved Færøernes Seminarium, der iøvrigt forbliver under den hidtidige Ordning og Ledelse.

Denne Lærers Opgave skal efter de nærmere Vilkaar i Skrivelse af 27. Maj 1929 særlig være at lede Seminarieelevernes praktiske Uddannelse i Øvelsesskoleklasser, der dannes ved, at de fornødne Elever stilles til Raadighed af Thorshavns Kommuneskole og undervises i Øvelsesskolen — til hvilken der skaffes Lokale ved Lagtingets Foranstaltning — af Lærere, Seminariets eller Kommuneskolens, der dertil udpeges af Skoledirektionen; Udgifterne ved denne Ordning bæres af Seminariet.

Desuden skal den paagældende Lærer overtage indtil 12 Timer ugentlig Undervisning ved Seminariet i to eller flere af dettes Fag.

I de Aar, hvor Seminariets Elever ikke har praktisk Uddannelse, skal den paagældende staa til Raadighed for Færø Amts Skoledirektion og bistaa denne dels som tilsynhavende med Bygdernes Skolevæsen, dels som Konsulent for Direktionen i Undervisningsspørgsmaal. Fordelingen af Tilsynet mellem ham og de nuværende tilsynshavende sker ved Skoledirektionens Foranstaltning. Udgifterne ved hans Tilsynsrejser afholdes af den dertil givne Bevilling paa Finansloven. Den paagældende Lærer lønnes af Statskassen med en Lønning som den for Seminarielærere her i Landet normerede.

Stillingen oprettes kun forsøgsvis for 6 Aar, hvorefter Spørgsmaalet om Seminariets eller Realskolens Stilling optages til endelig Ordning.

Paa Finanslovens for Finansaaret 1930—31 er der herefter i Henhold til et herfra til Finanslovens 3. Behandling fremsat Ændringsforslag under Konto § 21. 11. c. 6, Lærerskolen i Thorshavn til Lønning af en Lærer ved Færøernes Seminarium under Forudsætning af, at de ovenfor

nævnte Betingelser opfyldes, bevilget et Beløb af 3800 Kr., der fordeles sig saaledes:

Grundløn	3600 Kr. 00 Øre.
Konjunkturtillæg	127 " 20 "
Dyrtidstillæg	72 " 00 "
	3799 Kr. 20 Øre.

Endvidere er der ved Indsættelse af Ordene „og Seminariet“ i Teksten til Konto § 21. 11. c. 1o givet Hjemmel til, at der kan ydes Tilskud til Rejseudgifter til og fra Færøerne ogsaa til Lærere ved Seminariet.

Forudsætningerne for Stillingens Oprettelse er saaledes for det første, at der dannes en Øvelsesskole. Da der er optaget et nyt Hold Elever i 1929, vil der først blive Brug for Øvelsesskoleklasser i 1931. Ministeriet skal anmode Direktionen om at udarbejde nærmere Forslag til Oprettelse af saadanne Klasser til det nævnte Tidspunkt, til hvilke Lokaler tilvejebringes ved Lagtingets Foranstaltning, idet Ministeriet vil finde det nødvendigt, at dette Forhold klares, før Opslag af Stillingen finder Sted.

Det er dernæst en Forudsætning, at det særlig i den Tid, hvor Læreren ikke kan beskæftiges med Elevernes Undervisning i Praktik, overdrages ham at bistaa Skoledirektionen som Konsulent og Tilsynsførende med Bygdeskolerne, dog maa det her forbeholdes, at Overtagelsen af dette Hverv gøres afhængig af den paagældendes Kvalificationer, idet en ganske ung Lærer, der lige har afsluttet sin Uddannelse som cand. mag. eller Folkeskolelærer, ikke bør være tilsynsførende; forsaavidt den paagældende ikke maatte være egnet til Tilsynsvirksomhed, maa han være pligtig til at overtage Timer enten i Thorshavns Kommuneskole eller i Mellein- og Realskolen, saaledes at han paa passende Maade kan beskæftiges i den Tid, hvori Seminarieeleverne ikke har praktisk Skolegerning; paa den Maade vil en dertil egnet ældre Lærer kunne frigøres for noget af sit Arbejde og derved stilles til Raadighed for Direktionen, dels som Konsulent, dels som tilsynsførende med Bygdeskolerne. Om dette Forhold ønsker man dog forinden videre foretages en Udtalelse fra Skoledirektionen.

Da den paagældende skal overtage indtil 12 Timers ugentlig Undervisning i Seminariets Klasser, maa der finde en Indskrænkning af de nuværende Læreres Timetal Sted, og man vil herefter finde det rimeligt, at den nuværende Lønningsmaade for Forstanderen ændres, saaledes at han fremtidig faar samme Timeløn som de andre Lærere, men desuden et af hans Timetal uafhængigt Honorar for Administration; da det kun drejer sig om en enkelt Klasse vil dette Honorar formentlig kunne sættes til 1200 Kr. aarlig, men dette Spørgsmaal maa, forinden videre foretages, forelægges Lønningsraadet. Om dette Forhold udbedes en Udtalelse fra Direktionen efter indhentet Erklæring fra Lærerskolens Forstander.

Med Hensyn til de Kvalificationer, som den paagældende Seminarie lærer skal have, mener Ministeriet indtil videre at burde se bort fra Spørgsmaalet om den paagældendes Anvendelse ved et eventuelt Gymnasium paa Færøerne, og at det derfor ikke ubetinget bør forlanges, at den paagældende er cand. mag., idet en dygtig Seminarist maa anses for vel kvalificeret til Seminarieundervisningen og bedre kvalificeret til den Tilsynsvirksomhed ved Bygdeskolerne, der eventuelt skal knyttes til Stillingen.

Ministeriet udbeder sig Forslag til Opslag af den paagældende Stilling i Overenstemmelse med det ovenfor angivne.

Men Hensyn til Forslaget om Optagelse af Engelsk som Fag paa

Seminariet, vil Ministeriet i hvert Fald mene, at dette Spørgsmaal bør udskydes til næste Undervisningshold skal optages i 1932, og Spørgsmaalet bør derfor, forinden videre foretages, forelægges Lagtinget til Sommer, i hvilken Henseende bemærkes, at Ministeriet anser det for tvivlsomt, om der bør optages et fremmed Sprog paa Seminariets Undervisningsplan, medmindre Undervisningen gøres 4-aarig.

Ad. Skúlahúslni í Miðvági.

Bræv ráðharrans 10. december 1929.

I den med Direktionens Skrivelse af 11. Oktober d. A. hertil indsendte Sag har Forstanderskabet for Midvaag Sogns Kommune anholdt om et Statstilskud til delvis Dækning af Udgifterne ved Installation af et Centralvarmeanlæg i Skolebygningen i Midvaag.

I Anledning heraf skal Ministeriet herved meddele Direktionen til videre Bekendtgørelse, at man ikke ser sig i Stand til at stille Forslag om Ydelse af et særligt Statstilskud i det anførte Øjemed, idet man under den nuværende Tilskudsordning, hvorefter der af Staten gives faste Tilskud til færøske Skolebygninger, nemlig for Tiden 1800 Kr. til en Skolestue, 3400 Kr. til en Lærerbolig og 5200 Kr. til en Skole med Lærerbolig, ikke finder derudover at kunne give nogle Kommuner særlige Bygningstilskud, fordi de i disse Kommuner opførte Skolebygninger er mere bekostelige end Skolebygninger i andre Kommuner.

Ad. Vegir.

Bræv ráðharrans 5. apríl 1930.

Efter Modtagelsen af Lagtingets, gennem Amtmanden over Færøerne hertil indsendte Skrivelse af 21. September f. A. angaaende Statstilskud til Anlæg af amtskommunale Veje paa Færøerne har Ministeriet under 25. Februar d. A. tilskrevet Folketingets Finansudvalg saaledes:

„Fra Færøernes Lagting har man modtaget Indstilling om, at der til Anlæg af en Række nærmere angivne Indmarksveje (saakaldte „amtskommunale Veje“) paa Færøerne paa tilsammen 55 km maa blive bevilget et Statstilskud paa 36.000 Kr. aarlig i 5 Aar eller ialt 180.000 Kr., svarende til ca. Halvdelen af de anslaaede samlede Udgifter, idet Amtskommunen og vedkommende Sognekommune da hver skulde udrede en Fjerdedel. Da disse Veje vil være af væsentlig Betydning for Fremme af Landbruget og som Tørveveje, vil Ministeriet kunne anbefale, at der fra Statens Side ydes et Tilskud til Vejenes Anlæg, men i Betragtning af Vejenes udpræget lokale Karakter mener man ikke, at Tilskuddet bør sættes højere end til $\frac{1}{4}$ af de samlede Udgifter eller til 18.000 Kr. aarlig i 5 Aar, ialt 90.000 Kr. Det maa derhos være en Forudsætning, at Amtskommunen bidrager med Halvdelen af Udgifterne og vedkommende Sognekommuner med en Fjerdedel, samt at

Anlæggene udføres efter forud af Ministeriet godkendte, men ved Lagtingets Foranstaltning tilvejebragte Planer, Detailprojekter og Overslag for de Veje, der ønskes udført i hvert enkelt Aar, at Arbejderne udføres under Vandbygningsvæsnet's Tilsyn, og at Statstilskuddene først endeligt udbetales, naar der er aflagt et af Ministeriet godkendt Regnskab for det paa-gældende Aar.

Herefter foreslaas det, at der for Finansaaret 1930—31 som 1ste Bidrag af en 5-aarig Bevilling paa 90.000 Kr. stilles 18.000 Kr. til Raadighed som Statstilskud til Anlæg af Indmarksveje (saakaldte amtskommunale Veje) paa Færøerne paa de anførte Vilkaar."

I Overensstemmelse hermed er der ved Finansloven for Finansaaret 1930—31 under § 16. B. 10 bevilget 18.000 Kr. som, 1ste Bidrag af en 5-aarig Bevilling paa ialt 90.000 Kr. som Tilskud til Indmarksveje (amtskommunale Veje) paa Færøerne.

Ad. Havnir.

Bræv rådharrens 4. desember 1929.

I en gennem Amtmanden over Færøerne hertil indsendt Skrivelse af 21. September d. A. har Lagtinget under Henvisning til et medfulgt Andragende fra Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogus Kommune om Fremme af et Kajanlæg ved Heyganæs i Vestmanhavn, indstillet, at der snarest muligt ved Vandbygningsvæsnet's Foranstaltning foretages en Undersøgelse og Overslagsberegning for et saadant Anlæg, og at der af Statskassen ydes et Tilskud paa $\frac{4}{5}$ af Udgifterne ved Anlæggets Udførelse.

I denne Anledning skal man efter stedfundet Brevveksling med Vandbygningsdirektøren tjenstlig meddele, at den af Lagtinget ønskede Undersøgelse ved Vandbygningsvæsnet's Foranstaltning af Bekostningen ved et Kajanlæg ved Heyganæs vil blive foretaget i den allernærmeste Fremtid og formentlig vil være tilendebragt i Foraaret 1930. Forinden Resultatet heraf foreligger, vil Ministeriet i alt Fald ikke kunne tage Stilling til Spørgsmaalet om eventuelt Statstilskud til det nævnte Anlæg; men man skal iøvrigt bemærke, at Ministeriet ikke anser det for gørligt at søge Bevillinger til flere Havneanlæg paa Færøerne, forinden de i Henhold til Lov Nr. 127 af 29. April 1913 anlagte Havnes Gældsforhold til Staten endelig er ordnet ved Udstedelse af de fornødne Gældsbeviser og samtlige Restancer er betalt. Naar dette er sket, vil man tage under velvillig Overvejelse at søge et passende Statstilskud til Kajanlægget ved Heyganæs, idet dette bl. a. vil være betinget af, at Anlægget udføres efter forud af Ministeriet godkendte Planer og Betingelser og under Vandbygningsvæsnet's Tilsyn, samt at Lagtinget paatager sig Garanti for den fremtidige Vedligeholdelse, og at der tilvejebringes fornøden Garanti for, at de ud over Statens Tilskud nødvendige Midler vil have til Raadighed.

Ad. Økjan av havnum.

Bræv ráðharrans 4. december. 1929.

I en gennem Amtmanden over Færøerne hertil indtil indsendt Skrivelse af 13. September d. A. har Lagtinget indstillet, at der i Anledning af de medfulgte, af Tinget anbefalede Andragender fra Thorshavns Byraad og fra Forstanderskaberne for Frodebø Sogns og Vaag Sogns Kommuner om Udvidelse af Havneanlægene henholdsvis i Thorshavn, Tveraa og Vaag ved Statens Foranstaltning maa blive foretaget de for disse Udvidelser fornødne Projekteringsarbejder.

I den Anledning skal man efter stedfunden Brevveksling med Vandbygningsdirektøren tjenstlig meddele, at man, uagtet Thorshavns Kommune nu selv overtager Havnen, efter Omstændighederne vil være villig til, saa snart de presserende Vej- og Havneprojekteringsarbejder, hvormed Vandbygningvæsenets Ingeniørkontor i Thorshavn for Tiden er beskæftiget, tillader det, gennem Vandbygningvæsenet at lade udarbejde skitserede Forslag til Udvidelse af Thorshavns Havn paa Vilkaar, at Byraadet udreder de hermed forbundne Udgifter, idet dog tilføjes, at Staten vil være villige til at betale, hvad det maatte koste udover 1500 Kr., dog ikke mere end 1500 Kr. Det bemærkes udtrykkeligt, at der ikke af denne tekniske Assistance fra Statens Side kan udledes noget som helst Tilsagn eller Forventning om til sin Tid at erholde Tilskud af Statskassen til en eventuel Havneudvidelse. Om foranstaaende har man samtidig hermed anmodet Amtmanden over Færøerne om at ville give Thorshavns Byraad fornøden Underretning.

Forsaavidt angaar Vaag og Tveraa Havne, har man derimod ikke ment at kunne give Tilsagn om noget Tilskud til Projektering af de ønskede Udvidelser under Hensyn til, at Hensigten med at yde et saa stort Statstilskud til Anlæggene som $\frac{4}{5}$ af Udgifterne har været, at disse Havne, naar de drives ved fornuftig Økonomi, selv maatte kunne fremskaffe de til successive Udvidelser nødvendige Summer enten ved Opsparing af Overskud eller ved Optagelse af Laan, der kan afskrives og forrentes af vedkommende Havns Drift.

Roknskapir

og

fíggjarstandur

Løgtingsins

1928.

Amtsgr

Roknskapur

Inntøkur :

	Kr. oyr.	Kr. oyr.
I. Inntøkueftirstøða 1. januar 1928:		
1. Jarðarskattur	8294 66	
2. Álíknað kommununum	160127 54	
3. Fyriframgreiðslur	34096 54	
		202518 74
II. Jarðarskattur 1928		8517 48
III. Álíknað kommununum		101176 61
IV. Gjæld fyri handilsloyvi		1487 50
V. Ríkisstudningur		3000 00
VI. Tollur		49529 09
VII. Bílskattur		2960 00
VIII. Atfinning í roknskapinum 1927		26 46
IX. Skuld til Føroya Banka 31. december 1928		50356 23

 419572 11

unnurin.

fyri 1928.

Útreiðslur:

A. Løgtingskostnaður:	Kr. oyr.	Kr. oyr.
1. Tingmannaløn og ferðaútreiðslur.....	14553 25	
2. Prenting o. t.	7826 15	
3. Løgtingshúsinum viðvíkjandi	1339 81	
		23719 21
B. Dóms- og lögreglumál:	Kr. oyr.	
1. Vanligar útreiðslur	4187 94	
2. Fangaútr. eftir samtykt Løgtingsins 1928	8860 42	
		13048 36
C. Valum viðvíkjandi		1575 15
D. Læknar, sjúkrahús o. t.:	Kr. oyr.	
1. Veneriskar sjúkur	3535 25	
2. Bróstsjúkrahúsið	9810 85	
3. Koppseting	405 75	
4. Ljósmeður	1912 08	
5. Flutningsútreiðslur lækna	255 00	
6. Karantinútreiðslur	977 95	
7. Aðrar útreiðslur	4880 59	
		21777 47
E. Ferðaútreiðslur sýslumanna		1085 30
F. — landbúnaðarráðgevarans		300 00
G. — djóralæknans		1997 50
H. Skúlamálum viðvíkjandi		1215 50
I. Landsbókasavnið		2000 00
J. Landbúnaðinum viðvíkjandi		147 06
K. Röntgenlánið		300 00
L. Hjemmet for Vanføre		100 00
M. Bilskattur		555 00
N. Ymist		251 25
O. Til reservagrunn kreditfelagana		205 83
P. Rentur		35677 66
Q. Avdráttur		27704 66
	Kr. oyr.	
R. Hja roknskaparhaldaranum 31. dec. 1928.	3223 66	
Eftirstøða av jarðarskatti	7407 29	
— skatti, áliknað kommununum	143366 52	
Fyriframgreiðslur	44686 05	
		198683 52
Skuld til Føroya Banka 1. januar 1928		88718 03
Skuld afturrindað roknskaparhaldaranum		510 61
		419572 11

<i>Inntøkur:</i>		Úrdrag
		Kr. oyr.
1.	Jarðarskattur	8517 48
2.	Skattur, álíknaður kommununum	101176 61
3.	Tollur	49529 09
4.	Handilsloyvi	1487 50
5.	Ríkisstudningur	3000 00

163710 68

<i>Ognir:</i>		Figgjarstandur
		Kr. oyr.
1.	Fyrirframgreiðslur	44686 05
2.	Eftirstøða av jarðaskatti	7407 29
3.	— " skatti, álíknaður kommununum	143366 52
4.	Hjá roknskaparhaldaranum	3223 66
5.	Munur	450160 80

648844 32

og yvirlit.

Útreiðslur:

	Kr. oyr.	Kr. oyr.
1. Løgtingið	23719 21	
2. Dómsmál	11896 64	
3. Val	1575 15	
4. Læknar o. t.	21777 47	
5. Sýslumenn	1085 30	
6. Skúlar	1215 50	
7. Landbúnaður	147 06	
8. Farsóttir*)	10000 00	
9. Ymist	5709 58	
10. Rentur	35677 66	
		112803 57
		50907 11
Avdráttur		27704 66
	Avlop...	23202 45

*) Útgaldið er í 1928 um 16000 kr. og av ríkiskassanum kann væntast afturrindað í minsta lagi 6000 kr.

31. december 1928.

Skuld:

	Kr. oyr.
1. Bíkuben	21087 93
2. Kreditforeningen	379108 63
3. Økonomiskur grunnurin	16691 04
4. Fátækrgrunnurin	9369 74
5. Jarðahvalsgrunnurin	30000 00
6. Færø Amts Sparckasse	33000 00
7. Universitetskvæsturen	92653 90
8. Føroya Banki (lån)	13640 00
9. Sami (kassakredit)	50356 23
10. Kommunar (bilskattur)	2936 85
	648844 32

Grunnurin eigur bróstsjúkrahúsið, lögtingshúsið, skansahúsið og lutapening í Skipafelagnum Føroyar (70000 kr.).

Økonomiski

Roknskapur

Inntøkur:

I. Grunnur í ársbyrjan:	Kr. oyr.	Kr. oyr.	Kr. oyr.
A. Stovnsfæ:			
1. Skuldabrev	34190 28		
2. Færø Amts Sparekasse ..	1115 72		
		35306 00	
B. Nýtslupeningur:	Kr. oyr.		
1. Færø Amts Sparekasse ..	41555 88		
2. Eftirstøður	2563 26		
3. Hjá roknskaparhaldara ..	1901 19		
		46020 33	
II. Rentur			81326 33
III. Inntøkur av grindum (grindareglugerðin §§ 28 og 30).			3112 19
Inntøkur við sølu av skaðahvali			2479 06
IV. Avlop av springaraveiði við Streymnes 3. novbr. 1928.			4677 84
V. Stórhvalagjald			58 50
VI. Innflutningsgjald			8080 80
VII. Trotabúgv Føroya hvalaveiðufelags			20890 73
			86 38

121611 83

grunnurin.

fyri 1928.

Útreiðslur:

	Kr. oyr.
A. Vegir, brýr og lendingar	6830 01
B. Útreiðslur viðv. grind (harav til skaða kr. 3814,81)...	4580 23
C. Studningur til «Hedeselskabet» (1 útgjald av 5-árástuden.)	1000 00
D. Føroya Fólkaháskúli	1000 00
E. Træsmíðskúli fyri 1927—28	400 00
F. Kvøldskúli í Vági	72 00
G. Skúlaskeið læraranna	300 00
H. Barnaheimið í Vestmanna	200 00
I. Einkjan eftir H. A. Hansen, kallsmann	100 00
J. Eftirlønargrunnur læraranna	2000 00
K. Chr. Matras, magistari	2000 00
L. Føroysk orðabók	2000 00
M. «Varðin»	500 00
N. Fomgripafelagið	200 00
O. A. Degn, arkivar	500 00
P. Studentargarðurin í Reykjavík	800 00
Q. Klakksvíkar sjúkrahús	3054 20
R. Løgtingsøgán	1150 00
S. Løn roknskaparhaldarans	250 00
T. Ymist	85 57
U. Til jarðahvalsgrunnin	449 00

Grunnurin 31. december 1928:

1. Stovnsfæ:	Kr. oyr.	Kr. oyr.
Skuldabrev	32591 04	
Sparigrunnurin	3714 96	
		36306 00
2. Nýtslupeningur:	Kr. oyr.	
Sparigrunnurin	50585 04	
Eftirstøður f. grind (Streymoy)	3480 99	
Hjá roksskaparhaldaranum ..	3768 79	
		57834 82
		94140 82
		121611 83

		Úrdrag
<i>Inntøkur :</i>		
	Kr. oyr.	Kr. oyr.
1. Grind (2479,06 + 4677,84 + 58,50)	7215 40	
÷ útreiðslur viðvikjandi grind	4580 23	
	—	2635 17
2. Stórhvalagjald		8980 80
3. Innfluttningsgjald		20890 73
4. Trotabúgv Føroya hvalaveiðufelags		86 38
5. Rentur		3112 19

35705 27

og yvirlit.

Útreiðslur :

	Kr. oyr.	Kr. oyr.
A. Vegir, brýr og lendingar	6830 01	
B. Skúlamál :	Kr. oyr.	
Eftirlønargrunnurinn	2000 00	
Skúlaskeið	300 00	
Kvöldskúli	72 00	
Træsmiðskúli	400 00	
Studentargarðurinn	800 00	
Háskúlin	1000 00	
	4572 00	
C. Vísindi og bókmentir:	Kr. oyr.	
Orðabók	2000 00	
Matras	2000 00	
A. Degn	500 09	
Varðin	500 00	
Lögtingsögan	1150 00	
	6150 00	
D. Forngrípafélagið	200 00	
E. Barnaheimið	200 00	
F. Hedselskabet	1000 00	
G. Klakksvíkar sjúkrahús	3054 20	
H. H. A. Hansens einkja og ymist	185 57	
I. Jarðahvalsgrunnurinn	449 00	
J. Løn	250 00	
	22890 78	
Munur	12814 49	
	35705 27	

Fátækragrunnur

Roknskapur

Inntøkur :

	Kr. oyr.	Kr. oyr.	Kr. oyr.
I. Grunnur í ársbyrjan :			
A. Stovnstæ :			
Skuldabrev	33273 13		
Færø Amts Sparekasse ...	6851 87		
		40125 00	
B. Nýtslupeningur :	Kr. oyr.		
Eftirstøður	8928 03		
Færø Amts Sparekasse ...	10246 88		
Ilja roknskaparhaldara ...	14018 40		
		33193 31	
			73318 31
II. Rentur			2092 61
III. Arvagjald			4339 53
IV. Grindagjald			323 82
V. Embætismenn við starvstøku			6 00
VI. Sektir			20 00
VII. Gjæld fyri handilsloyvi			1714 50
VIII. Stórhvalagjald			1496 80
IX. Trotabúgv Føroya hvalaveiðufelags			14 39
X. Afturrindaður alimentatiónspeningur			317 68
XI. Afturrindað fyriframgreiðsla fyri D. J. Müller			100 00
XII. Afturrindaðar fyriframgreiðslur fyri fólk á sinnissjúkra- húsum			22888 14
			106631 78

Úrdrag

Inntøkur :

	Kr. oyr.	Kr. oyr.
Grindagjald	323 82	
Stórhvalagjald	1496 80	
Arvagjald	4339 53	
Gjæld fyri handilsloyvi	1714 50	
Sektir o. s. fr.	40 39	
Rentur	2092 61	
		10007 65
Munur		942 36
		10950 01

Løgtingsins.

fyri 1928.

Útreiðslur :

	Kr. oyr.
A. Studningur til fáðækraútreiðslur i ymsum sóknun.....	5000 00
B. Studningur til sjúkrahúsini.....	4000 00
C. Kostnaður av deyvum og dumbum, ið verða upplærd í Danmørk.....	800 00
D. Alimentatiónspeningur leysingabarna, hvar faðirin hevur slept sær undan skyldu síni	1230 00
E. Løn roknskaparhaldarans	300 00
F. Aðrar útreiðslur	37 69
G. Afturrindaðar fyriframgreiðslur fyri fólk á sinnissjúkra- húsum	22888 14
H. Grunnurin 31. december 1928; Kr. oyr.	
1. Stovnsfæ.....	40625 00
2. Nýtslupeningur: Kr. oyr.	
Fyriframgreiðslur fyri sinnissjúk	12430 52
Sektir.....	30 00
Færø Amts Sparekasse	7571 43
Íljá roknskaparhaldara... ..	11719 00
	31750 95
	72375 95

106631 78

og yvirliit.

Útreiðslur :

	Kr. oyr.
Studningur til sóknirnar.....	5000 00
Sjúkrahúsini	4000 00
Deyv og dumb (800 ÷ 100)	700 00
Alimentatiónspeningur (1230,00 ÷ 317,68)	912 32
Løn og ymist	337 69
	10950 01

Kirkju

Intøkur :		Kr. oyr.	Kr. oyr.
A.	Grunnur í ársbyrjan :		
	Færø Amts Sparekasse	10678 29	
	Hjá roknskarparhaldara	3578 30	
			14256 59
B.	Endurgjald fyri tíggjunda		7800 00
C.	Stórhvalagjald		2993 60
D.	Innfluttningsgjald		20890 73
E.	Rentur		438 07
F.	Ymist		169 88
G.	Skuld 31. dec. 1928:	Kr. oyr.	
	Økonomiski grunnurin	31000 00	
	Fátækragrunnurin	15000 00	
	Tórshavnar kirkjugrunnur	8453 22	
	Vágs kirkjugrunnur	500 00	
	Jarðahvalsgrunnurin	20000 00	
			74953 22

121502 09

grunnurin.

Útreiðslur :		Kr. oyr.	Kr. oyr.
I. Skuld 1. januar 1928 :			
Økonomiski grunurin	31000 00		
Fátækragrunnurin	15000 00		
Tórshavnar kirkjugrunnur	8453 22		
Vágs kirkjugrunnur	500 00		
			54953 22
II. Studningur til nýar kirkjur :	Kr. oyr.		
Gjáar kirkja	6000 00		
Hósvíkar kirkja	6000 00		
Selatræar kirkja	2000 00		
Vágs kirkja	35000 00		
			49000 00
III. Umvølingar :	Kr. oyr.		
Norðuroya kirkjur	343 52		
Eysturoyar kirkjur	658 41		
Streymoyar kirkjur	1311 85		
Vága kirkjur	1465 29		
Sandoyar kirkjur	1171 00		
Suðuroyar kirkjur	1831 55		
			6781 62
IV. Kirkjugarðar			1016 40
V. Kirkjustýrið			7 80
VI. Kirkjusýn o. t.			75 00
VII. Rentur			2330 00
VIII. Løn roknskaparhaldara			400 00
IX. Ymist			41 13
X. Grunnurin 31. december 1928 :	Kr. oyr.		
Færø Amts Sparekasse	4000 00		
Hjá roknskaparhaldara	2896 92		
			6896 92
			121502 09

Telefonverk

Inntøkur :

	Kr. oyr.
I. Grunnur í ársbyrjan	37950 63
II. Telefonfelagsgjald	41607 25
III. Gjald fyri samtalur, telefotelegrammit, boðsending og eykagjald	98524 94
IV. Innløkur av telegrammum, ið verða telefoneraði frá ella til telegrafstöðuna	6396 90
V. Ymist	1915 59

186395 31

Eftirlønargrunnur verksins.

Grunnurin 31. december 1928	5398 04

Figgjarstandur verksins

Ogn :

	Kr. oyr.
Færø Amts Sparekasse, Føroya Banki og eftirstøður	19574 84
Munur	150581 86

170156 70

Bókførda virði verksins	919952 00

Føroya Løgtings.

Útreiðslur :

	Kr. oyr.
A. Løn og skrivstovukostnaður	27449 62
B. Rentur og avborganir	22242 47
C. Rakstur stöðanna	31708 38
D. Viðlíkahald og eftirlit verksins	18469 36
E. Økjan verksins	75914 22
F. Ymist	1370 61
G. Grunnur 31. december 1928 :	Kr. oyr.
Færø Amts Sparekasse	1080 47
Føroya Banki	45 08
Eftirstøður	15347 83
Kontant	3101 46
	19574 84
Skul fyri telegrammir...	10334 19
	9240 65
	186395 31

31. december 1928.

Skuld :

	Kr. oyr.
Livsforsikringsselskabet Danmark	53129 52
Forsørgelsesforeningen Bikuben	14220 79
Kreditforeningen af Kommuner	25350 38
Universitetskvæsturen	33315 39
Færø Amts Sparekasse	33375 00
Store Nordiske Telegrafelskab	10765 62
	170156 70

Bróstsjúkrahúsið.

Sí roknskapið í «Beretning om Færø Amts Tuberkulosesygehus Virksomhed i Regnskabsaaret 1. Januar til 31. December 1928» skj. nr. 4.

31. december 1928:

	Kr. øyr.
Eftirstøður	11316 00
Ríkisstudningur fyri október fjórðingsár	9375 00
Fyriframgreiðslur	49 00
Hjá roknskaparhaldara	278 97
	21018 97
Skuld til Føroya Banka	23083 67

«Smi

Inntøkur:

	Kr. øyr.
I. Farmagjald	20404 71
II. Ferðapeningur	14679 00
III. Eykaferðir	266 00
IV. Rentur	1368 22
	Kr. øyr.
V. Ríkisstudningur	10000 00
Postfluttningur	20000 00
	30000 00
VI. Føroya lögting (til rentur og til avdrátt av láni «Smiril»)	8003 00
Munur	6498 26
	81219 19

Fíggarstandur

Ogn:

	Kr. øyr.
1. s/s «Smiril», tryggjaður 60000, niðurskrivaður til	30000 00
2. Kontokurant	10262 55
Bankbók	35000 00
Kassapeningur	190 54
	45453 09
	75453 09

rið.
Útreiðslur :

	Kr. oyr.
I. Manningarløn	20287 85
II. Kostarhald	9156 50
III. Tryggingargjald	4211 31
IV. Kol o. t.	13936 51
V. Umsiting og umvøling	13811 83
VI. Skrivstovuhald	2000 00
VII. Ymist	6345 19
VIII. Eykafar	3467 00
IX. Løgtingið betalt	8003 00

81219 19

31. mars 1929.

Skuld :

Skuld til Løgtingið (rest av lánum til keypið)	66778 64
Munur	8674 45

75453 09

Skúlagrunnurin.

Inntøkur :

	Kr. øyr.
1. Grunnur í ársbyrjan.....	53385 43
2. Kentur	2155 85
3. Ríkisstudningur	24644 86
4. Studningur til úttanbúggja næmingar	1050 00
5. Studningur til pensión frá Effersøes	550 00
6. Studningur frá Tórshavnar bý	150 00
7. Næmingarnir	18260 00
8. Læraraskúlin	600 00
9. Leiga	813 00
10. Eftirstøður	447 50
11. Stórhvalainntøka	1838 80
	103895 44

Útreiðslur :

	Kr. øyr.
1. Eftirløn	1559 10
2. Læraraløn	34821 45
3. Studningur til úttanbúggja næmingar	1050 00
4. Løn roknskaparahaldarans o. t.	164 99
5. Skattur	811 00
6. Trygging	645 00
7. Umvøling o. t.	1204 84
8. Ljós og hiti	2409 57
9. Reingeran	2578 73
10. Undirvísingartilfar o. t.	296 88
11. Leiga	1000 00
12. Aðrar útreiðslur	113 36
13. Avskrivað næmingagjald	80 00
14. Eftirstøður	367 50
15. Grunnurin 31. december 1928 :	Kr. øyr. Kr. øyr.
Rentuherandi peningur	36490 92
Færø Amts Sparekasse	11225 24
Føroya Banki	133 45
Hjá roknskaparhaldara	8943 41
	20302 10
	56793 02
	103895 44

Eftirlønargrunnur realskúlans.

	Kr. øyr.
31. december 1928	2005 82

Pastor Engelsteds Legat.

	Kr. oyr.
Realskúlalegatið 31. december	1400 45
Eftirlønslegatið	1849 32

Grunnurin til keyp av góðum skúlabókum.

	Kr. oyr.
31. december 1928	2625 99

Eftirlønargrunnur lærara.

Inntøkur :

I. Grunnur í ársbyrjan	Kr. oyr.	75976 09
II. Ríkisstudningur	Kr. oyr.	8564 06
Kommunurnar	8564 06	
		17128 12
Ríkisstudningur eftir § 3 í eftirlønarlógini	Kr. oyr.	2000 00
Løgtingið	2000 00	
		4000 00
		21128 12
III. Ríkisstudningur til persónlig tillegg		1137 00
IV. Kommunurnar til lön roknskaparahaldarans		200 00
V. Rentur		2723 48
		101164 69

Útreiðslur :

A. Eftirløn	Kr. oyr.	10432 11
B. Eftirlønartillegg		1395 00
C. Persónlig tillegg		2220 00
D. Lön roknskaparahaldarans, revisor o. t.		249 63
E. Grunnurin 31. december 1928 :	Kr. oyr.	
Færø Amts Sparekasse	70220 29	
Eftirstøður	6734 24	
Ríkisstudningur	4344 24	
Kommunurnar	5569 18	
		86867 95
		101164 69

Trygging skúlahúsa.

Grunnurin 31. december 1928:	Kr. oyr.
Færø Amts Sparekasse	10424 92
Eftirstøður	421 87
	10846 79

Landsbókasavnið.

Inntøkur:

Grunnurin við ársbyrjan	Kr. oyr.
Ríkisstudningur	8833 18
Løgtingið	6305 00
Tórshavnar býur	2000 00
Rentur	1300 00
Ymist	243 43
	24 60
	18706 21

Útreiðslur:

Løn	Kr. oyr.
Ljós og hiti	4275 00
Bókakeyp og innbinding	344 15
Leiga	2959 43
Útreiðslur til reingeran, telefon, skatt, trygging o. t.	300 00
Viðvíkjandi tí nýggja húsinum	966 68
Grunnurin 31. mars 1929:	6174 05
Færø Amts Sparekasse	Kr. oyr.
Hjá roknskaparhaldara	3666 93
	19 97
	3686 90
	18706 21

Kavarabúnaðurin.

Grunnurin 31. december 1928	Kr. oyr.
	1893 53

«Hansenske Legat».

Grunnurin 31. mars 1929	Kr. oyr. 900 57

«Fonden for forulykkedes Efterladte».

Grunnurin 31. decbr. 1928 (studn. rindaður í 1928: 1000 kr.)	Kr. oyr. 8520 19

Grindagarnið í Vestmanna.

Grunnurin 31. december 1928:	Kr. oyr.
Færø Amts Sparekasse	4680 00
Eftirstøður	1825 02
Kontant	3 21
	6508 23

Jarðahvalsgrunnurin.

Grunnurin 31. december 1928:	Kr. oyr.
Færø Amts Sparekasse	37476 46
Hjá roknskaparhaldaranum	2272 09
Eftirstøður 1925, Miðvág	1850 37
— 1926, Tindhølm	986 30
	2836 67
Lán til amtsgrunnin	30000 00
Lán til kirkjugrunnin	41000 00
	113585 22

Fíggjarstandurin

fyrir tey av tínginum granskoðaðu roknskapini.

Ogn:

1. Telefonverkið.....		Kr. oyr. 535000 00
2. Hús:		
Bróstsjúkrahúsið	Kr. oyr. 200000 00	
Løgtingshúsið	17500 00	
Skansahúsið	8 400	
Realskúlin.....	86000	
Bókasavnshúsið	6000 00	
		317900 00
3. Smiril.....		30000 00
4. a. Færø Amts Sparckasse og peningur ...	Kr. oyr. 350618 24	
b. Skuldabrev.....	141187 47	
c. Fyrirframgreiðslur	57165 57	
d. Eftirstøður	212054 85	
		761026 13
		1643926 13

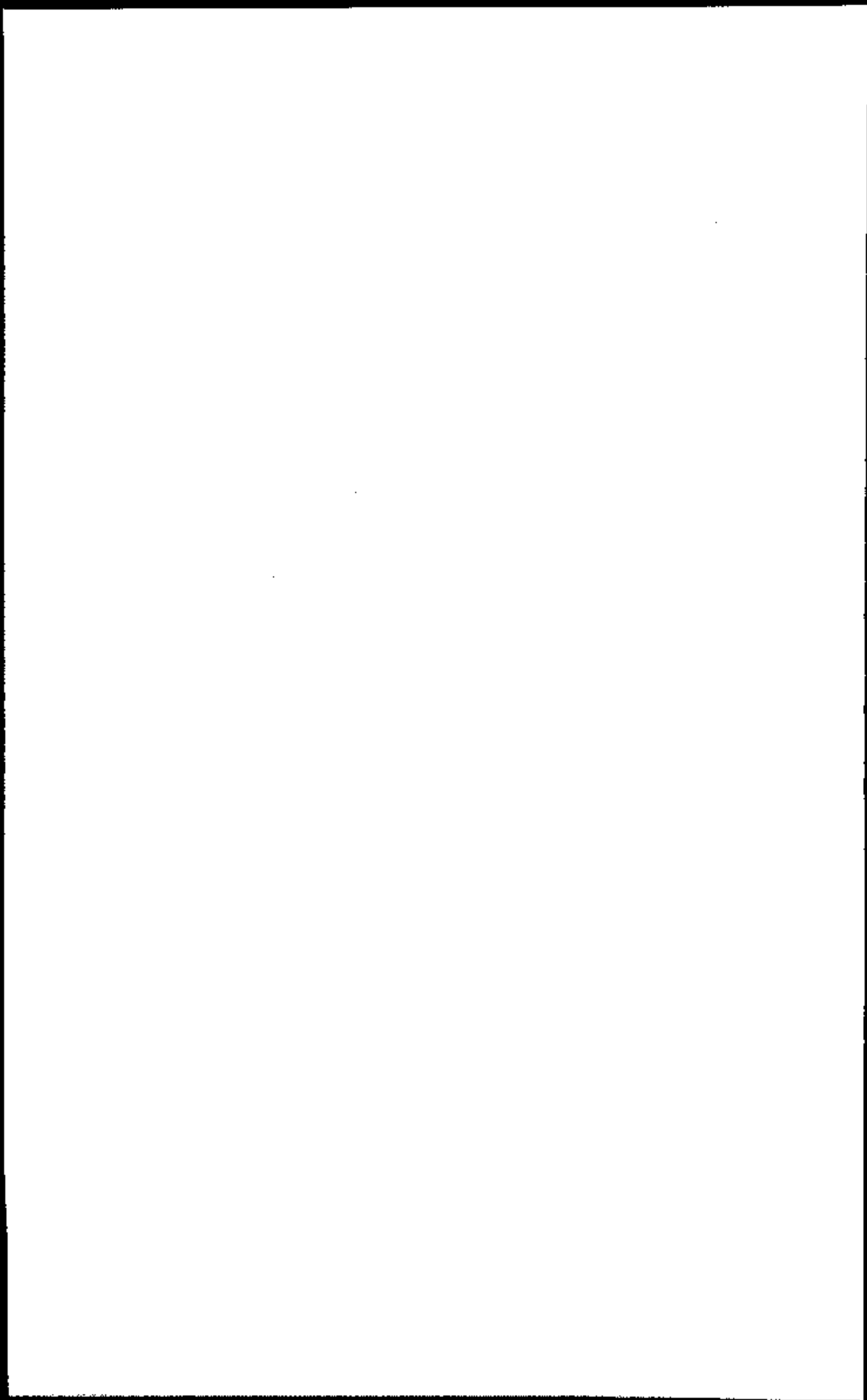
Skuld:

A. Til lánstøður	Kr. oyr. 786023 91	Kr. oyr.
B. — lögtingsgrunnar	131014 00	
		917037 91
	Munur...	726888 22
		1643926 13

Kirkjunar, grindagarnið í Vestmanna, kavarábúnaðurin og lutirnir í Skipafelaginum Føroyar eru ikki roknaðir við.

Landsnevndin, Tórshavn 10. juli 1929.

Edw. Mitens.

Uppskot

til

fíggjarsamtykt

Løgtingsins

fyri

1930.

(Lagt fyri Løgtingið 1929.)

Amtsgr*Inntøkur :*

	Kr. oyr.
1. Ríkisstudningur	3000 00
2. Gjöld fyrí handilsloyvi	1500 00
3. Bílskattur	3000 00
4. Jarðaskattur	8517 48
5. At álíkna kommununum	103102 94

119120 42

Ad Inntøkur.

Um ikki nýggjar útreiðslur verða samtyktar, kann sama álíknast kommununum sum í fjør.

unnurin.

Útreiðslur:

	Kr. øyr.
A. Løgtingskostnaður	22000 00
B. Dómsmál	4000 00
C. Valum viðvíkjandi	1500 00
D. Læknar, sjúkrahús o. t.	14000 00
E. Ferðaútreiðslur sýslumanna o. m.	4000 00
F. Skúlamálum viðvíkjandi	1500 00
G. Landsbókasavnið	2000 00
H. Landbúnaðinum viðvíkjandi	200 00
I. Röntgenlánið og Hjemmet for Vanføre	400 00
J. Bilskattur	3000 00
K. Ymist	4520 42
L. Rentur	35000 00
M. Avdráttur	27000 00
	119120 42

Ad Útreiðslurnar.

	Kr. øyr.
A. Tingmannaløn 7 vikur	12500 00
Ferðaútreiðslur o. t.	500 00
Løgtingstíðindini	2500 00
Annað	2000 00
Løgtingshúsið	1500 00
Landsnevndin	3000 00
	22000 00

	Kr. øyr.
D. Læknaløn	5000 00
Farsottir	3500 00
Koppseting	500 00
Karantinútreiðslur	1000 00
Bróstsjúkrahúsið	2000 00
Ljósmøður	2000 00
	14000 00

E. Ferðaútreiðslur til sýslumenn, djóralækua og landbúnaðarráðgevaran.

K. Harundir 500 kr. til arbeiði móti neytatuberklum.

Økonomiski

Inntøkur :

	Kr. øyr.
1. Grind	2000 00
2. Stórhvalagjald	8000 00
3. Innflutningsgjald	20000 00
4. Rentur	3000 00
5. Vøruhandilin	3000 00
6. Kavaragrunnurin	2000 00

 38000 00

Ad Inntøkurnar.

ad 3. Tollógin er til revisión, og tollinntøkan er tí óvis.

ad 5. Øll skuld hjá vøruhandlinum er nú rindað, og í 1930 kann væntast at verða goldið í minsta lagi 3000 kr.

Uppskot.

Amtmaðurin verður umbíðin, hvørja ferð vøruhandilin hevur tilgóðar í Føroya Banka 1000 kr., at innbetala peningin til økonomiska grunnin.

ad 6. Tað tykist óneyðugt nú, at Løgtingið hevur kavarabúnaðar.

Uppskot.

Landsnevndin fær heimild til at selja kavarabúnaðanar og peningurin fyri teir og kavaragrunnurin verður at innbetala til økonomiska grunnin.

grunnurin.*Útreiðslur:*

	Kr. oyr.
A. Løn roknskaparhaldarans, álitismaður tinglins o. t.	1000 00
B. Kvøldskúlar og ferðastudningur til lærarar.....	500 00
C. Jarðahvalsgrunnurin	500 00
D. Hedeselskabet (2. útgjald)	1000 00
E. Føroya felag móti tuberklasjúku.....	1333 33
F. At leggja til stovnsfæ grunnsins.....	1000 00
	5333 33
Til vegir, lendingar og brýr og onnur endamál eru	32666 67
	38000 00

Ad Útreiðslurnar.

Tá teir útreiðslur, ið fyrr eru játtaðar, eru goldnar, er eftir um 32600 kr.

Bønarbrøv eru um studning til

a) Skúlamál: Skúlaskeið, træsmiðskúla, studentargarðin í Reykjavík og háskúlan.

b) Vísindi og bókmentir: Matras, Varðin, Løgtingssøgan, rituálið, føroysk kirkjuløg.

c) Annað: Forngrípafelagið, barnaheimið.

d) Ymisk bønarbrøv um studning til lendingar og brýr.

e) Vegir.

Í 1928 samtykti tingið at veita í 1930 til landsbókasavnið 10000 kr. og til lendingar um 7000 kr., men hetta kann rindast av nýtslupeningi grunnsins.

Fátakragrunnur lögtingsins.

Inntøkur :

	Kr. øyr.
1. Grind	500 00
2. Stórhvalagjald	1500 00
3. Arvagjald	5000 00
4. Gjöld fyri handilsloyvi	1000 00
5. Rentur	2000 00
	10000 00

Útreiðslur :

	Kr. øyr.
A. Deyv og dumb	1000 00
B. Alimentatiónspeningur	1000 00
C. Løn roknskaparhaldarans o. t.	500 00
D. At leggja til stovnsfæ grunnins	500 00
E. Eftirlønargrunnur lærara	2000 00
F. Stúdningur til soknunar	5000 00
	10000 00

Ad Útreiðslurnar.

Ad E. Sjúkrahúsini hava tey seinastu ár lingið 4000 kr., men nú fáa tey part av tollinum. Tær 2000 kr., ið Løgtingið skal rinda til eftirlønargrunn lærara, kann tí hóskandi takast av fátækragrunninum.

Kirkjugrunnur lagtingsins.

Inntekur :

	Kr. oyr.
1. Endurgjald fyri tíggjunda.....	7800 00
2. Stórhvalagjald	3000 00
3. Innflutningsgjald	20900 00
4. Rentur	300 00
	32000 00

Útreiðslur :

	Kr. oyr.
A. Umvølingar kirkjanna	15000 00
B. Kirkjugarðar.....	1000 00
C. Vágs kirkja	10000 00
D. Rentur	3000 00
E. Roknskaparhaldara, kirkjustýrið, kirkjusyn o. a.	500 00
F. Avdrátt av skuld til fátækragrunnin	2500 00
	32000 00

Bróstsjúkrahúsið.

Inntøkur:

	Kr. øyr.
1. Gjald fyri sjúklingar.....	12400 00
2. Ríkisstudningur.....	37200 00
3. Húsdjórahald.....	2000 00
4. Amtsgrunnurin.....	2000 00
	53600 00

Útreiðslur:

	Kr. øyr.
A. Løn.....	13000 00
B. Kostarhald.....	25600 00
C. Vask og reingering.....	1000 00
D. Brenni.....	7000 00
E. Medicin.....	1700 00
F. Umvølingar av húsinum, harundir linoleum til 3 sjúkra- stovur.....	1000 00
G. Umvølingar av maskinum.....	150 00
	Kr. øyr.
H. a. Nýtt innventar.....	1200 00
b. Umvøling.....	200 00
c. Seymuhjálpi.....	100 00
	1500 00
I. Trygging.....	700 00
J. Ilavin o. t.....	100 00
K. Flutningur o. t.....	400 00
L. Skrivstovuhald.....	500 00
M. Rentur.....	500 00
N. Ymist.....	450 00
	53600 00

Landsnevndin, Tórshavn, 16. Juli 1929.

Edw. Mitens.

Forslag

til

Lov for Færøerne

om

Motorkøretøjer m. m.

(Udarbejdet af Justitsministeriet til Forelæggelse for Lagtinget i 1929.)

I.

Almindelige Bestemmelser.

§ 1.

Stk. 1. De i denne Lov indeholdte Forskrifter gælder for Kørsel med Motorkøretøjer paa Gade, Vej eller Plads, der er aabnet for almindelig Færdsel.

Stk. 2. Ved Siden heraf kommer de i de stedlige Politivedtægter givne Kørselsbestemmelser til Anvendelse, for saa vidt de ikke strider mod denne Lov.

§ 2.

Stk. 1. Ved Motorkøretøjer forstaas i denne Lov Vogne eller Cykler, som bevæges ved Maskinkraft og er bestemt til Befordring af Personer eller Gods. Som Motorkøretøjer anses ikke Traktorer, Lokomobiler, Landbrugs- og Vejbearbejdningsmaskiner. Saadanne Køretøjer maa kun benytte Vejene til Egentransport (eventuelt Transport af det til deres Benyttelse nødvendige Tilbehør) til og fra deres Arbejdssted eller efter i det enkelte Tilfælde dertil indhentet Tilladelse fra vedkommende kommunale Myndigheder til Prøvekørsel eller anden bestemt tidsbegrænset Transport.

Stk. 2. Ved Motorcykler forstaas tohjulede Motorkøretøjer.

Stk. 3. Saafrømt der opstaar Tvivl om, hvorvidt et Motorkøretøj omfattes af de i nærværende Lov eller ifølge denne givne særlige Bestemmelser for visse Arter eller Typer af Køretøjer, afgøres Spørgsmaalet endeligt af Justitsministeren.

§ 3.

Stk. 1. Ethvert Motorkøretøj skal være saaledes indrettet, at dets Brug ikke medfører uforholden Støj eller uforholden Udvikling af Røg, Damp eller ilde Lugt.

Stk. 2. Motorvogne kan køre med en havareret Motorvogn samt under lagttagelse af de af Justitsministeren efter Forhandling med Ministeren for offentlige Arbejder givne Forskrifter med en eller flere Paahængsvogne. Motorcykler kan køre med Paahængsvogn eller enhjulet Sidevogn.

Stk. 3. Motorkøretøjer og Side- og Paahængsvogne til Motorkøretøjer skal være forsynet med Luftgummiringe.

Stk. 4. Intet Motorkøretøj maa have større Egenvægt end 1450 kg og større Vægt med fuld Last end 3000 kg.

§ 4.

Stk. 1. Ethvert Motorkøretøj skal være forsynet:

- 1) med et paalideligt Styreapparat, ved hvilket Køretøjet kan drejes let og sikkert;
- 2) Motorvogne med to af hinanden uafhængige Bremsapparater, af hvilke hvert især kan standse Vognen paa højst 10 m ved 30 km's Fart, Motorcykler med eet Bremsapparat med tilsvarende Bremssevne;
- 3) med et Signalhorn; Signalerne skal være forskellige for Motorvogne og for Motorcykler, men ensartet for hver af disse to Slags Køretøjer;
- 4) fra $\frac{3}{4}$ Time efter Solnedgang til $\frac{3}{4}$ Time før Solopgang samt i tæt Taage:

a) Motorvogne med to tændte Lygter af samme Lysstyrke, anbragt i samme Højde hver paa sin Side af Vognen. Enhver af disse Lygter skal være anbragt foran paa Køretøjet, have ufarvet Glas og kunne belyse Kørebanen mindst 12 m fremefter. Endvidere med en tændt Lygte, der viser rødt Lys bagud og ikke kan slukkes fra Førerens Plads eller fra Vognens Indre, saa længe de forreste Lygter er tændt.

b) Motorcykler med en tændt Lygte der opfylder samme Betingelse som under a) andet Punktum foreskrevet, Motorcykler med Sidevogn endvidere med en fremadrettet tændt Lygte, anbragt paa den fra Cyklen vendende Side af Sidevognen, Motorcykler med Paahængsvogn med en lignende Lygte, anbragt paa Paahængsvognens venstre Side.

Alle Motorcykler, derunder ogsaa Motorcykler med Sidevogn, saavel som Paahængsvogne til Motorcykler skal bagpaa være forsynet med et Spejlapparat (Katteøje), der, naar det belyses af et bagfra kommende Motorkøretøjs Forlygter, giver rød Refleks, eller med Baglygte, der viser rødt Lys. Apparatet skal være saa-

ledes anbragt, at det ikke under Kørselen kan dækkes af Bagage, Overtøj eller lignende.

Stk. 2. Der maa ikke anvendes stærkt blændende Lygter.

§ 5.

Styres, Bremses og Signalapparater skal være lette at behandle og anbragt saaledes, at Føreren kan benytte dem, uden at hans Opmærksomhed bortledes fra Kørebanen.

§ 6.

3-hjulede Motorkøretøjer, hvis Egenvægt overskrider 500 kg, samt 4-hjulede Motorkøretøjer, hvis Egenvægt overskrider 350 kg, skal være saaledes indrettet, at de fra Førerens Plads ved Hjælp af Motoren kan bringes til at køre baglæns og styres under denne Kørsel.

§ 7.

Ethvert Motorkøretøj skal ved en Plade eller ved Indgraving i selve Køretøjet give Oplysning om Fabrikationsfirma og -sted, afgiftspligtig Hestekraft og Egenvægt.

§ 8.

For Motorcykler med Side- eller Paahængsvogn gælder Forskrifterne for Motorcykler, naar ikke særlige Bestemmelser er givet.

II.

Om Anmeldelse, Undersøgelse og Registrering af Motorkøretøjer.

§ 9.

Stk. 1. Ethvert Motorkøretøj skal, forinden det tages i Brug, skriftlig anmeldes for Politimesteren. Anmeldelsespligten paahviler Ejeren eller den Person (Brugeren), som har varig Raadighed over Køretøjet.

Stk. 2. Anmeldelsen skal indeholde Ejerens (Brugerens) fulde Navn og Bopæl samt Oplysning om Køretøjets Bestemmelse (privat Personbefordring, offentlig Brug, Lastvogn m. v.), Hestekraft, Egenvægt, Bevægkraft, fra hvilken Fabrik Køretøjet er udgaet, til hvilken Type det henhører, og hvilket Fabriksnummer det har. Ved Lastkøretøjer oplyses Ladningens Maksimalvægt.

Stk. 3. Køretøjet skal derefter fremstilles for dertil af Amtmanden over Færøerne beskikkede sagkyndige til Afgørelse af, hvorvidt de i nærværende Lov fastsatte Forskrifter er opfyldt, og om det i øvrigt efter sin Beskaffenhed uden Fare kan benyttes. De med den omtalte Undersøgelse forbundne Udgifter udredes af den paagældende med 8 Kr. for en Motorvogn og 4 Kr. for en Motorcykle.

Stk. 4. Findes det, at det i de anførte Henseender fornødne er i Orden, registrerer Politimesteren Køretøjet og forsyner det med sit Stempel. I Registeret, hvis nærmere Indretning bestemmes af Justitsministeren, ind-

føres de fornødne Oplysninger om Køretøjet og dets Ejer (Bruger). Endelig udsteder Politimesteren Attest om Registreringen. Det Nummer, under hvilket Køretøjet er opført i Registeret, anbringes saavel paa Køretøjets Forside — for Motorcyklers Vedkommende paa begge Sider af en paa langs foran Styret anbragt Nummerplade — som paa dets Bagside. Nummerpladerne leveres i udfyldt Stand af Politimesteren mod en af Justitsministeren fastsat Betaling.

Stk. 5. Naar et Køretøj afmeldes, skal Nummerpladerne tilbageleveres Politiet.

§ 10.

Naar et indregistreret Køretøj skifter Ejer (Bruger), skal saavel den tidligere som den nye Ejer (Bruger) ufortøvet gøre Anmeldelse derom til Politimesteren.

§ 11.

Stk. 1. Politimesteren eller vedkommende Sysselmand kan til enhver Tid paa Ejerens (Brugerens) Bekostning forlange et anmeldt Motorkøretøj fremstillet for at prøve, om det vedblivende fyldestgør de i det foregaaende stillede Fordringer. For Motorkøretøjer, der benyttes til offentlig Personbefordring, skal en saadan Undersøgelse finde Sted mindst en Gang aarlig.

Stk. 2. Findes det, at Køretøjet ikke længere fyldestgør de nævnte Fordringer, eller fremstilles det ikke efter Tilsigelse, kan Politimesteren forbyde dets Benyttelse.

§ 12.

Ejeren (Brugeren) er ansvarlig for, at Køretøjet er i lovlig Tilstand, navnlig at Styreapparatet og Bremserne virker sikkert og kraftigt, og at Signalapparatet er i Orden, samt for, at Køretøjet føres af en dertil berettiget Person.

§ 13.

Naar Politiet forlanger det, er Ejeren (Brugeren) forpligtet til at give Oplysning om, hvilke Personer der som Førere har benyttet Køretøjet.

§ 14.

Justitsministeren er bemyndiget til at give fornødne Forskrifter om Opbevaring af Benzin og andre brandfarlige Vædske og til at fastsætte de nærmere Bestemmelser om, hvorledes Motorkøretøjer med Tilbehør af Hensyn til Færdselssikkerheden skal være indrettet, og om Motorkøretøjers Anmeldelse, Undersøgelse, Registrering m. m.

III.

Bestemmelser vedrørende Føreren.

§ 15.

Stk. 1. De i denne Lov omhandlede Køretøjer maa kun føres af Personer, der hos Politimesteren har erhvervet et Bevis for, at de har Ret til at føre saadanne Køretøjer; dette Bevis, som skal indholde et vellignende Fotografi af den, for hvem det er udstedt, skal Føreren altid have hos sig under Kørselen og paa Forlangende forevise for Politiet.

Stk. 2. Til at erholde et saadant Bevis kræves, at vedkommende er fyldt 18 Aar, er en paalidelig og ædruelig Person, er i Besiddelse af tilstrækkelig Syns- og Høreevne samt iøvrigt af den fornødne aandelige og legemlige Førlighed, og at han ved at underkaste sig en af Justitsministeren foreskreven Prøve for dertil af Amtmanden over Færøerne beskikkede sagkyndige godtgør at være i Besiddelse af tilstrækkelig Kørefærdighed og fornødent Kendskab til Maskinen og dens Behandling, Færdselsreglerne samt til Motorlovens Bestemmelser.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter de nærmere Regler for Prøven.

Stk. 4. Udgiften ved Prøven afholdes af vedkommende med et af Justitsministeren fastsat Beløb.

Stk. 5. Et Motorkøretøj maa aldrig føres af nogen, der er beruset eller saaledes paavirket af Spiritus, at han ikke har det fornødne Herredømme over sine Handlinger.

Stk. 6. Førerbeviset gælder i 5 Aar fra Udstedelsesdagen; dog kan det til enhver Tid tages tilbage, naar det oplyses, at den paagældende ikke længere fyldestgør de foran foreskrevne Betingelser for at erholde Førerbevis. Ønskes Beviset fornyet efter Udløbet af de 5 Aar, maa den paagældende for Politimesteren godtgøre, at han stadig er ædruelig og paalidelig samt i Besiddelse af tilstrækkelig Syns- og Høreevne og i øvrigt den fornødne aandelige og legemlige Førlighed. Politimesteren bestemmer, om vedkommende kan fritages for at aflægge ny Prøve for den sagkyndige. Saadan Prøve skal aflægges, naar vedkommende i det sidst forløbne Aar ikke jævnlig har ført Motorkøretøj.

§ 16.

Føreren er, før Kørselen begynder, forpligtet til at overbevise sig om, at alle Apparater, særlig Styre-, Bremse- og Signalapparaterne, er i foreskreven Tilstand og virker godt.

§ 17.

Stk. 1. Øvelseskørsel for Personer, der uddanner sig til Førere, kan med Motorvogn kun finde Sted, naar der paa Vognen ved Siden af Eleven findes en Ledsager, som har Førerbevis og mindst 1 Aars praktisk Øvelse i Kørsel med Motorvogn. Ledsageren anses da for at være Fører af

Vognen; ved den i § 15, Stk. 2, ommeldte Prøve anses dog Eleven for at være Fører.

stk. 2. Politimesteren bestemmer, hvilke særlige Sikkerhedsindretninger der skal findes paa Vogne, som benyttes til Øvelseskørsel.

stk. 3. Øvelseskørsel med Motorkøretøjer kan finde Sted overalt, hvor Færdsel med Køretøjer af den paagældende Art er tilladt, dog at Politiet, hvor Forholdene kræver det, helt eller delvis kan forbyde Øvelseskørsel paa bestemte Gade- og Vejstrækninger.

IV.

Om Kørsel paa Gade, Vej eller Plads.

§ 18.

Kørsel med Motorkøretøjer er tilladt paa alle offentlige Gader og Veje, som ikke ved tydeligt Opslag er lukket. Naar en Kommune ønsker at lukke en Gade eller Vej for Motorfærdsel, skal den dertil have Lagtingets Samtykke. I Andragendet til Lagtinget skal nøjagtig angives Vejens Bredde samt Grunden, hvorfor Kommunen ønsker at afspærre Gaden eller Vegen.

§ 19.

Stk. 1. Kørehastigheden maa ikke overstige 15 km i Thorshavn og Bygderne. Udenfor disse maa Lastvogne køre indtil 20 km og Personvogne indtil 30 km i Timen. Grænsen for Thorshavn og Bygderne med Hensyn til Kørehastigheden fastsættes af Politimesteren efter Indstilling af vedkommende Myndigheder.

Stk. 2. Disse Hastigheder er dog kun tilladt, naar Vejbanen er fri og Terrænet fremefter og til Siderne er let overskueligt. Er dette ikke Tilfældet, skal Hastigheden være saa meget ringere, som behørig Hensyntagen til Forholdene kræver, hvilket ogsaa gælder, naar Vejbanens Tilstand paakræver det.

Stk. 3. Med Hensyn til Strækninger, hvor Politiet anser det for fornødent, at Kørsel foregaar med ringere Hastighed end den i denne Paragraf tilladte, kan det ved Opslagstavler paabydes, at Hastigheden ikke maa overstige et nærmere angivet ringere Antal Kilometer i Timen.

Stk. 4. For Overtrædelse af Kørehastigheden idømmes Straf i Henhold til § 24.

§ 20.

Under Kørselen skal der baade med Hensyn til den Hastighed, hvormed der køres, og i øvrigt udvises tilbørlig Forsigtighed og tages fornødent Hensyn til den øvrige Færdsel, ligesom der bør anvendes al mulig Opmærksomhed og Omhu til Formindskelse af Faren for Passagerer og andre vejfarende.

§ 21.

Stk. 1. Indhenter eller møder et Motorkøretøj kørende, ridende eller andre vejfarende, skal Signalapparatet til Advarsel for disse benyttes i Tide og Køretøjet holdes forsvarligt til Gadens eller Vejens henholdsvis venstre eller højre Side. Giver den kørende eller ridende Tegn til Føreren, eller viser Hesten eller Hestene Tegn til Ængstelse, skal Føreren standse Køretøjet for at afvente, om der træffes Forsigtighedsforholdsregler, f. Eks. ved Afstigning eller Bortkørsel til Siden. Foretages intet saadant, er Føreren berettiget til at køre videre. Under selve Forbikørselen maa Signalapparatet ikke benyttes, og Farten skal mindskes. Om ønskes, skal Motorkøretøjets Fører straks hjælpe til med at føre Hesten eller Hestene forbi Køretøjet.

Stk. 2. I Snekastninger og paa Vejstrækninger, der er af en saadan Beskaffenhed, at Omkørsel ikke uden Fare kan ske, er Motorvogne, naar de møder kørende eller ridende, forpligtet til at køre saa langt tilbage, at Omkørsel kan finde Sted.

Stk. 3. Kørende, ridende og cyklende, som møder eller indhentes af et Motorkøretøj, skal straks, naar Signal gives, holde til højre og overlade Køretøjet en farbar Strækning af Vejen.

§ 22.

Stk. 1. Føreren skal, naar der kan være Fare for Sammenstød, i Tide give tydeligt Signal.

Stk. 2. Ligeledes skal han give Signal ved Gade- eller Vejkrydsninger.

Stk. 3. Brug af Signalet fritager ikke Føreren for Auvendelse af behørig Forsigtighed overfor andre vejfarende.

Stk. 4. Signaleringen skal straks ophøre, naar Heste derved bliver sky. Unyttig og hensynsløs Signalering er forbudt.

§ 23.

Sker der et Uheld eller en Ulykke ved Sammenstød eller paa anden Maade, der kan sættes i Forbindelse med Motorkøretøjets Benyttelse, skal Føreren straks standse og, om fornødent, efter bedste Evne hjælpe de vedkommende uden Hensyn til, om han har Skyld i det stedfundne. Han skal desuden paa Forlangende opgive Navn og Bopæl.

§ 24.

Føreren er forpligtet til at standse straks, naar det paabydes af Politiet.

§ 25.

Forlader Føreren Køretøjet, skal han sætte Maskineriet ud af Virksomhed og saavidt muligt drage Omsorg for, at det ikke kan sættes i Gang af uvedkommende.

§ 26.

Taksten for Kørsel med Motorvogne, der søger Hyre paa offentlig Gade, Vej eller Plads eller paa dertil af Politiet anviste Holdepladser, fastsættes af det kommunale Raad efter Forhandling med Politiet.

V.

Om Straf og Frakendelse af Førerretten.

§ 27.

Stk. 1. Overtrædelse af denne Lov eller de i Medfør af samme givne Bestemmelser straffes, for saa vidt højere Straf ikke er forskyldt i Medfør af den øvrige Lovgivning, med Bøder indtil 3000 Kr. eller under skærpende Omstændigheder med Fængsel (almindelig borgerlig Straffelovs § 25). Ved Fastsættelsen af Bødernes Størrelse bliver særligt at tage Hensyn til den skyldiges Formueforhold.

Stk. 2. Ubertrettiget Anvendelse af Kendingsmærker paa de af denne Lov omfattede Køretøjer saavel som Efterligning eller ubertrettiget Anbringelse af Politiets Tjenestestempel paa disse straffes efter foranstaaende Regler.

Stk. 3. Sagerne behandles som Politisager. Bøderne tilfalder Statskassen. Nedlægges der af Anklagemyndigheden Paastand om Idømmelse af Fængselsstraf eller om Frakendelse af Retten til at være eller blive Fører, jfr. § 31, skal der paa Tiltaltes Forlangende beskikkes ham et Forsvar.

VI.

Om Erstatning og Ansvarsforsikring.

§ 28.

Stk. 1. Saafremt et Motorkøretøj forvolder Skade ved Paakørsel, Sammenstød, Væltning eller andre lignende Kørselsuheld eller ved en i Motor eller Beholdere opstaaet Eksplosion eller Brand, er den for Motorkøretøjet ansvarlige forpligtet til at erstatte Skaden, medmindre det enten oplyses, at den skadelidende forsætlig har hidført Skaden, eller det fremgaar af Omstændighederne, at denne ikke kunde være afværget ved den Agtpaagivenhed og Omhu, der udkræves ved Benyttelsen af Motorkøretøjer saavel i Henseende til Driften som i Henseende til Materiellet. Oplyses det, at den skadelidende ved Uagtsomhed har hidført eller medvirket til Skaden, kan Erstatningen dog nedsættes eller endog helt bortfalde. Efter de samme Regler er den for Motorkøretøjet ansvarlige forpligtet til at erstatte Skade, der bevirkes ved, at vejfarende Heste bliver sky for Motorkøretøjet, saafremt det maa antages, at Skaden ikke staar i Forbindelse med nogen særlig Skyhed hos Hestene.

Stk. 2. Skade paa Personer eller Gods, der befordres med Motorkøretøjet, omfattes kun af Bestemmelserne i 1ste Stykke, naar Befordringen sker for Betaling.

Stk. 3. For anden Skade forvoldt ved Kørsel med Motorkøretøjer er den for Motorkøretøjet ansvarlige forpligtet til at yde Erstatning, hvor dette følger af Lovgivningens almindelige Regler.

Stk. 4. Hvis der ved Sammenstød mellem Motorkøretøjer paa begge Sider foreligger et Forhold, som efter Reglerne i nærværende Paragrafs 1ste Stykke begrundes Erstatningspligt, og Sammenstødet medfører Skade for nogen af Førerne eller de for Køretøjerne ansvarlige eller endelig paa noget af Køretøjerne under saadanne Omstændigheder, at Paragraffens 7de Stykke finder Anvendelse, bestemmer Retten under Hensyn til de foreliggende Omstændigheder, om og med hvor stort et Beløb Erstatning bør ydes fra en af Siderne.

Stk. 5. I Tilfælde af Legemsbeskadigelse kan Erstatning kræves for Lidelser, Lyde og Vansir. Hvis den til Erstatning berettigede helt eller delvis har mistet sin Arbejdskraft, tilkommer der ham Erstatning for vedvarende Forringelse af Erhvervsevnen. Afgaar den skadelidende ved Døden som Følge af Ulykken, kan den, der har bekostet Begravelsen, fordrø Udgifterne hertil erstattede, for saa vidt de ikke overstiger, hvad der efter afdødes Forhold er passende; har nogen ved Dødsfaldet mistet en Forsørger, kan han kræve Erstatning for det Tab, han derved kan antages at lide.

Stk. 6. Erstatningsansvaret paahviler den — være sig Ejer eller Bruger —, der benytter Motorkøretøjet eller lader det benytte. Erstatningsansvaret paahviler tillige Føreren, saafremt Skaden skyldes Overtrædelse af nogen ham som saadan paahvilende Forpligtelse.

Stk. 7. Den til Erstatning berettigede kan for Erstatningen med paaløbende Omkostninger holde sig til Motorkøretøjet, saafremt Erstatningsansvar paahviler den, som ejede Køretøjet, da Skaden indtraf, eller den, der da var retmæssig Bruger deraf. Denne Hæftelse gaar forud for anden paa Køretøjet hvilende Gæld, men efter den i § 32 omhandlede Afgift.

§ 29.

Stk. 1. Enhver Ejer af et Motorkøretøj skal i et af Staten anerkendt Ansvarsforsikringsselskab tegne og holde i Kraft en Forsikring for Motorcykler stor 10000 Kr., for Motorvogne stor 20000 Kr. til hel eller delvis Dækning af ethvert Erstatningskrav som i Medfør af § 28 kan gøres gældende imod den, der var ansvarlig for Køretøjet, da Skaden indtraf.

Stk. 2. For Motorvogne, der erhvervsmæssigt benyttes til Befordring af Personer, skal Forsikringssummen dog mindst andrage 5000 Kr. for hver Passager, som Vognen er indrettet til at befordre.

Stk. 3. Motorkøretøjer, der er indregistrerede som tilhørende danske Statsmyndigheder eller Statsinstitutioner og kommunale Institutioner, er undtagne fra Forsikringspligten.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter de nærmere Regler for Forsikrings-

pligtens Gennemførelse samt for Anerkendelse af Forsikringsselskaber.

Stk. 5. Præmier, som en forsikringspligtig Ejer af et Motorkøretøj er et anerkendt Ansvarforsikringselskab skyldig, kan i Mangel af rettidig Betaling inddrives ved Udpantning. I Tilfælde af Forsikringstagerens Konkurs ligestilles Fordringen paa de forfaldne Præmier med de i Konkursloven af 25. Marts 1872 § 33 Nr. 2, jfr. Anordning Nr. 13 af 13. Februar 1873 omhandlede Fordringer. Saafremt Forsikringen er tegnet for et større Beløb end det pligtige, gælder disse Regler for hele Præmien.

Stk. 6. Forsikringsselskabet har Regres mod Forsikringstageren, saafremt denne ved Forsæt eller grov Uagtsomhed har forvoldt Skaden. For Regreskravet hæfter Motorkøretøjet efter Reglerne i § 28, Stk 7, dog at den i bemeldte Stykke omhandlede Hæftelse gaar forud.

§ 30.

Stk. 1. Hvis der rejses Tiltale for nogen skadeforvoldende Lovovertrædelse, der i Henhold til § 28 kan medføre Erstatningsansvar, skal der gives den eller de skadelidte Lejlighed til at paastaa Erstatning. Hvis der ikke opnaas Forlig om Erstatningen, skal Erstatningspaastandene paakendes under Sagen, selv om Straf ikke paalægges Tiltalte, jfr. dog Stk. 7. Saadan Paakendelse kan ske før eller efter Afgørelsen af Spørgsmaalet om Straf.

Stk. 2. Det Forsikringsselskab, i hvilket der er tegnet Ansvarsforsikring for det af Tiltalte benyttede Motorkøretøj, samt, for saa vidt Erstatningsansvaret i Henhold til § 28, Stk. 6, paahviler en anden end Tiltalte, tillige denne anden skal med Varsel efter Retsplejeloven § 174, jfr. Lov Nr. 164 af 4. Juni 1924, som til Vidner i Straffesager tilsiges til ethvert Retsmøde (jfr. dog Retsplejelovens § 166). De er berettigede til — eventuelt efter at Retten har givet dem Tilladelse til udenretligt at gøre sig bekendt med det i Sagen fremkomne — efter derom til Retsbogen fremsat Begæring at indtræde i Sagen, og de bliver da for Erstatningsspørgsmaalets Vedkommende at betragte som Parter. Dersom de ikke indtræder som Parter, er saavel en forligsmæssig som en domsmæssig Afgørelse af Erstatningsspørgsmaalet bindende for dem.

Stk. 3. Naar Erstatningsspørgsmaalet paakendes under Sagen, kan Retten i Overensstemmelse med Reglerne i Retsplejelovens Kapitel 30 paalægge Rettergangsbøder og Sagsomkostninger.

Stk. 4. Paaankes en Straffesag, under hvilken Erstatningsspørgsmaalet er blevet paakendt, skal enhver, der for Erstatningsspørgsmaalets Vedkommende har været Part i den indankede Sag, have Meddelelse om Anken og Lejlighed til at udtale sig for den overordnede Ret. Den, der i Medfør af 2. Stk. er indtraadt som Part i den indankede Sag, har en tilsvarende Adgang til at indtræde som Part i Ankesagen.

Stk. 5. Den i Retsplejelovens § 996, jfr. Lov Nr. 164 af 4. Juni 1924, omhandlede Adgang til at anke i den borgerlige Retsplejes Former staar aaben for enhver, der, for saa vidt angaar Erstatningsspørgsmaalet, har været Part i Sagen.

Stk. 6. I Henseende til Anke er en i Medfør af 1. Stk. sket særskilt

Paakendelse af Straffe- og Erstatningspaastanden at betragte som en selvstændig Dom.

Stk. 7. I særlige Tilfælde, hvor Erstatningskravet angaar materiel Skade og er af indviklet Beskaffenhed, kan Retten, efter at Forlig forgæves er prøvet, nægte Kravets Forfølgning under Straffesagen.

Stk. 8. Retsplejelovens § 995, sidste Stykke, finder ikke Anvendelse i de herom handlede Sager.

§ 31.

Stk. 1. Har en Fører af et Motorkøretøj under Kørselen været beruset, skal Retten til at være eller, saafremt han ikke var berettiget til at føre Motorkøretøj, Retten til at blive Fører ved Dom frakendes ham enten for et bestemt Tidsrum, dog ikke under 6 Maaneder eller for bestandig. Saadan Frakendelse af Retten til at være eller blive Fører kan ogsaa ske, naar en Fører uden dog at have været beruset under Kørselen har været saaledes paavirket af Spiritus, at han ikke har haft det fornødne Herredømme over sine Handlinger, naar han har gjort sig skyldig i særlig uforsvarlig Kørsel, eller naar han efter ved Dom at være fundet skyldig i grovere Overtrædelse af de ham som Fører paahvilende Forpligtelser paa ny findes skyldig i saadan Overtrædelse, begaaet mindre end 1 Aar efter forrige Overtrædelse.

Stk. 2. Er Retten til at være eller blive Fører i Henhold til denne eller nogen tidligere Lov frakendt nogen for længere Tid end 3 Aar, kan Justitsministeren, naar der er forløbet 3 Aar efter den endelige Doms Afsigelse, og naar ganske særlige Omstændigheder foreligger, og vedkommende ikke tidligere har været frakendt Retten til at være Fører, tillade ham paa ny at blive Fører.

Stk. 3. Sager, i hvilke der af Anklagemyndigheden nedlægges Paastand om Frakendelse af Retten til at være eller blive Fører, kan alene afgøres ved Dom. Dennes Virkning standses ikke af Anke eller Kære.

Stk. 4. Skønner Politiet, at Betingelserne for at frakende en Person Retten til at være Fører foreligger, kan det midlertidigt fratage ham denne Ret, dog at vedkommende Dommer, inden Spørgsmaalet endeligt afgøres ved Dommen, atter kan ophæve den af Politiet truffne Bestemmelse.

Stk. 5. Den, der i Henhold til § 15 eller nærværende Paragraf midlertidigt eller endeligt har mistet Retten til at føre Motorkøretøj, skal aflevere sit Førerbevis til Politiet. Om enhver saadan Fortabelse skal der straks tilstilles de lokale Blade Meddelelse.

VII.

Om Afgift af Motorkøretøjer.

§ 32.

Stk. 1. Af Motorkøretøjer svares en aarlig Afgift af 10 Kr. pr. H.K. for Motorvogne og af Motorcykler og Paahængsvogne 20 Kr. pr. 100 kg

Egenvægt. Lagtinget er berettiget til efter Indstilling fra den eller de paagældende kommunale Styrelser at nedsætte Afgiften for Køretøjer, der udelukkende benyttes paa bestemte Vejstrækninger, indtil det halve.

Stk. 2. Afgiften, der tilfalder Amtsrepartitionsfonden, forfalder kvartalsvis forud. Saafremt et Motorkøretøj eller en Paahængsvogn ikke ønskes benyttet i en Afgiftsperiode, bortfalder Afgiften for denne, saafremt Anmeldelse derom er sket til Politimesteren inden vedkommende Kvartals Begyndelse.

Stk. 3. Endvidere er Køretøjer, der er indregistreret som tilhørende Statsinstitutioner, Brand- og Politivæsen, samt Køretøjer, der udelukkende benyttes til Sygetransport, fritaget for Afgift.

Stk. 4. Afgiften paahviler Ejeren af Motorkøretøjet eller den Person, der har Brugsretten. Amtskommunen er berettiget til med Panteret frem for al anden Gæld at søge Fyldestgørelse for de skyldige Afgiftsbeløb med paaløbende Omkostninger i Motorkøretøjet.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter de nærmere Regler for Beregning af Motorkøretøjets Hestekraft og for Konstatering af dets Egenvægt og Vægt med fuld Last samt for Betaling af Afgiften.

Stk. 6. I Amtsrepartitionsfondens Regnskab opføres Afgiften paa en særlig Konto for hver Ø. Den Afgift, som ydes af Køretøjer indenfor en Ø, betragtes som tilhørende Øen. Afgiften, som kun maa anvendes til Vedligeholdelse af Veje, der benyttes til Motorkørsel, fordeles af Lagtinget mellem Sognene indenfor Øen, naar begrundet Ansøgning derom fremkommer.

VIII.

Lovens Ikrafttræden.

§ 33.

Denne Lov træder i Kraft den 1. Juli 1930.

B e r e t n i n g

om

Færø Amts Tuberkulosesygehus' Virksomhed

i Regnskabsaaret 1. Januar til 31. December 1928,

ved Sanatorielæge *Erik Lynge.*

Ved Regnskabsaarets Begyndelse henlaa paa Sygehuset	32	Patienter
I Aarets Løb indlagdes	60	—
— — — — — udskreves 54, overflyttedes 4	58	—
Tilbage ved Aarets Slutning	34	—

Disse Patienters :

1) *Hjemsted* fordeler sig saaledes :

Arnefjord . . . 1	Klaksvig . . . 4	Sandevaag . . . 1	Tjørnevig . . . 2
Dal 1	Kollefjord . . . 3	Saksen 1	Tofte 1
Ejde 1	Lamhauge . . . 2	Skopen 2	Tveraa 1
Fuglefjord . . . 1	Lervig 3	Skaalevig 1	Vestmannahavn 1
Glibre 1	Midvaag 2	Strænder 2	Viderejde . . . 1
Haldersvig . . . 2	Nolsø 2	Svinø 2	Vaag 2
Haraldssund . . 1	Norddeble . . . 1	Sydregøte 1	
Hattervig 1	Porkere 1	Sørvaag 1	
Hellerne 2	Ridevig 1	Thorshavn 9	

2) <i>Efter Køn</i> :	Mandlige	24
	Kvindelige	34

3) <i>Efter Alder:</i>	15 Aar og derover.....	4
	Fra 16 Aar til 25 Aar	30
	" 26 " " 35 "	13
	" 36 " " 50 "	9
	" 51 " " 60 "	1
	" 61 " og derover	1

4) <i>Efter Sygdommens Udbredning og Grad (ved Indlæggelsen):</i>		
I Stadium		40
II —		8
III —		10

Gennemsnitsvarigheden af Kuropholdet for de enkelte Stadier var:

I Stadium	145 Dage
II —	337 —
III —	367 —

Resultatet af Behandlingen:

	I.	II.	III.	Ialt.
Tilsyneladende raske	14	0	0	14
Betydeligt bedrede	13	1	3	17
Bedrede	13	7	3	23
Uforandrede	0	0	0	0
Forværrede	0	0	2	2
Døde	0	0	2	2
	40	8	10	58

Tubercelbaciller fandtes i Opspyttet hos ialt 12 Patienter.

Af 40 Patienter i I Stadium hos 3 Patienter.

" 8 — " II — " 3 —	
" 10 — " III — " 6 —	

Af disse 12 Patienter blev 7 udskrevne bacilfri.

Feber, der skyldes Tuberculosen,

Fandtes ved Indlæggelsen hos	9 Patienter
Tabte sig under Opholdet hos	7 —
Opstod under Opholdet hos	6 —
Tabte sig atter under Opholdet hos	6 —

Vægtforøgelsen hos 56 regelmæssigt vejede Patienter var 8,1 kg.

I Stadium:	7,9	kg.
II	—	9,3
III	—	8,6

Af mere betydende Komplikationer forekom følgende:

Anæmia simpl.	15	Laryngitis	1
Asthma bronch.	1	Metrorrhagia	1
Appendicit acut.	1	Migræne	1
Bronchitis	2	Morbilli seq.	1
Chorea (Huntington)	1	Nervosismus	11
Contus gen.	1	Obstipat. chr.	4
Distorsio man.	1	Panarit. subcut.	1
— ped.	1	Pleurit. exud.	1
Erythrasma	5	— — seq.	4
Furunkulosis	1	— sicca	3
Gastroenterit. acut.	8	Spondylitis tuberc.	1
Graviditas	3	Tuberc. gland. bronch.	3
Hæmoptysis	5	— laryng.	1
Hypochlohydria	1	— intest.	1
Keratitis phlyctæn.	1		

Særlige Behandlingsmaader.

Kunstig Pneumothorax er forsøgt anlagt hos 6 Patienter, hos 2 lykkedes og gennemførtes Behandlingen, hos de øvrige fandtes ikke frit Pleuratum.

Sanocrysin er anvendt til 3 Patienter.

Metallosal-Mangan a. m. Walbum er anvendt til 7 Patienter.

Der er i Aarets Løb givet 3469 *Lysbade* (Kvarts-Sollux).

Af Røntgengennemlysninger er foretaget 87 (siden Juni Md.).

Til Dronning Alexandrines Hospital er overflyttet 4 Patienter til
Behandling for:

- 1) Tub. pulm. & intest. (Tub. Afd.)
 - 2) Keratitis phlyctæn.
 - 3) Chorea.
 - 4) Appendicitis acut.
-

Økonomisk Oversigt.

Ved Bogholder Jacob Olsen.

Sygedagenes samlede Antal har i Aarets Løb været:

Sanatorieafdelingen	9117 Dage
Hospitalsafdelingen	3291 —
Ialt...	12408 Dage

Aarets Middelbelægning har været 33,9.

Regnskab for Driften 1928.

Indtægt.

	Kr.	Ø.
Betaling for Patienter	12408	00
Statskassens Tilskud	37224	00
	Kr.	Ø.
Husdyrholdet har givet	3379	86
Fragaar indkøbt Foder (jfr. Udgiftskonto 13).....	1027	59
		2352 27
Forskellige Indtægter.....		6 00
Underskud	6261	38
		58251 65

Udgift.

Konto		Kr.	Ø.
1.	Lønninger.....	12135	04
		Kr.	Ø.
—	2. Forplejningen	28405	80
	Fragaar: solgt for	2	50
			28403 30
—	3. Vask og Rengøring.....	1011	57
—	4. Brændsel og Belysning.....	6977	92
—	5. Medicin m. m.	1637	26
—	6. Bygninger.....	2698	62
	At overføre...	52863	71

			Kr.	Ø.
		Overført...	52863	71
Konto	7.	Maskiner	9	85
—	8.	Inventar	1962	13
—	9.	Assurance	1113	00
			Kr.	Ø.
—	10.	Have og Anlæg	539	70
		Fragat: Solgt til Forplejningen	473	00
				66 70
—	11.	Fragt, Losning og Kørsel	153	75
—	12.	Kontorhold m. m.	514	82
—	14.	Renter af Kassekredit	1448	19
—	16.	Forskellige Udgifter	119	50
				58251 65

Beholdning og Gæld.

		31. Dec. 1927	31. Dec. 1928
		Kr.	Ø.
Beholdning:	1. Restance	8939 00	11316 00
	2. Statskassens Tilskud for Oktbr. Kv.	9384 00	9375 00
	3. Forskud	85 00	49 00
	4. Hos Kassereren	1206 55	278 97
		19614 55	21018 97
Gæld:	Til Føroya Banki	25263 87	23083 67

Bemærkninger ad Udgiftskonti:

ad Konto 1. Lønninger:

Løn til	1 Læge	2200 00
—	1 Sygeplejerske	1500 00
—	1 Økonoma	1500 00
—	1 Elev (9 Maaneder)	270 00
—	1 Assistent (3 Maaneder)	240 00
—	7 Piger	2520 00
—	1 Afløsningspige	145 00
—	1 Fyrpasser	2200 00
—	1 Bogholder	600 00
—	1 Revisor	60 00
		11235 00
Frøken Flagstad i H. t. Lagtingsbeslutning		900 00
		12135 00

ad *Konto 2. Forplejningen:*

Udgiften har været	28405 80	
Frageaar:		
For solgte Varer	2 50	
		<u>28403 30</u>

Forplejningen har kostet Kr. 228,⁹¹ pr. Patientdag (sidste Aar 233,⁸⁹).
 — " — " 172,⁸³ pr. Kostdag (sidste Aar 176,⁶³).

ad *Konto 3. Vask og Rengøring:*

Grønsæbe, andre Sæber, Sæbespaaner og Soda	780 20	
Pudsepomade (Guld)	65 00	
Skurepulver, Blaaelse	52 37	
Skocrem, Knivpulver, Ovnsvarter	48 00	
Toiletpapir	66 00	
		<u>1011 57</u>

ad *Konto 4. Brændsel og Belysning:*

40950 kg Kul	1767 75	
1039 hl Cokes	3126 80	
1855 kg Petroleum	448 83	
Elektricitet (pr. K. W. T. 13 Øre)	1079 45	
do. (" " " " 7 1/2 Øre)	351 34	
Reparationer vedrørende Elektricitetsanlægget	72 18	
Lampesprit	84 00	
Reparationer m. m. vedr. Petroleumsapparater	34 85	
Tændstikker	12 72	
		<u>6977 92</u>

ad *Konto 5. Medicin:*

Medicin	1302 84	
Sanocrysin og Metallosal-Mangan	293 37	
Sygeplejeartikler	41 05	
		<u>1637 26</u>

ad *Konto 6. Bygninger:*

Almindelig Vedligeholdelse	740 98	
Større Arbejder	1957 64	
		<u>2698 62</u>

ad *Konto 8. Inventar:*

Nyanskaffelser	1620 63	
Reparationer	194 50	
Udb. Syløen	147 00	
		<u>1962 13</u>

ad *Konto 9. Assurance :*

Brandforsikring	1000 00
Ulykkesforsikring	113 00
	1113 00

ad *Konto 10. Have og Anlæg :*

Udgiften har været	539 70
Leveret Kartofler m. m. til Køkkenet	473 00
Underskud . . .	66 70

ad *Konto 12. Kontorhold :*

Kontorrekvisitter etc.	59 85
Telefonabonnement	208 00
Telefon-Samtaler og Telegrammer	58 16
Tryksager, Avertissement m. m.	56 40
Bladpønge, Frimærker m. m.	122 41
Andre Udgifter	10 00
	514 82

ad *Konto 13. Husdyrhold :*

Indkøbt Foder	1027 59
Leveret til Køkkenet Æg, Høns, Mælk, Kalves og Oksekød	3379 86
Overskud . . .	2352 27

ad *Konti 7, 11, 14 og 16* ingen Bemærkning.

Forslag

til

Kongelig Anordning

om

Indførelse af Matrikul og Oprettelse af
Realregister for udskiftede Pladser paa Færøerne
udenfor Thorshavn.

§ 1.

Den af den i Henhold til Lov Nr. 125 af 20. April 1926 § 8 uedsatte Udskiftningskommission for den paagældende Plads foretagne Matrikulering skal være den gældende Matrikul, der kun kan ændres ved Udstykning eller Sammenlægning.

§ 2.

Til Udstykning af et Matrikulnummer paa vedkommende Plads udkræves Approbation af Amtmanden.

Udstykningsapprobationen, der skal indeholde Oplysning om de ved Udstykningen anlagte Adgangsveje, bliver at meddele Dommeren, der paa det udstykkede Matrikulnummers Folio har at notere den ved Udstykningen foregaaende Forandring med Hensyn til Areal, Vejgang m. m.

Intet Skøde eller andet Adkomstdokument paa en Del af et Matrikulnummer, til hvis Udstykning Amtmandens Approbation i Henhold til denne Anordning udkræves, maa tinglæses, forinden det af Forstanderskabet er blevet forsynet med Paategning om Approbationens Dato, om Parcellens Areal og de særlige Forpligtelser, der maatte være knyttet til

Approbationen. Ved Tinglæsningen skal fremlægges et af Amtmanden attesteret Udstykningskort over det paagældende Areal.

Ligeledes maa intet Skøde eller andet Adkomstdokument paa en fast Ejendom eller en Del af en saadan tinglæses, forinden det af Forstanderskabet er blevet forsynet med Paategning om, at de forfaldne Skatter af Jord og Bygninger er betalt. Det skal derhos være forsynet med Paategning af vedkommende Sysselmand om, at ogsaa de Ejendommen paahvilende Skatter til Lagtinget er betalt.

Angaaende de Forpligtelser, der paahviler en Parcel, foretager Dommeren i Henhold til Forstanderskabets Paategning paa Adkomstdokumentet ved dettes Tinglæsning den fornødne Notering paa Ejendommens Folio.

Ingen Del af et Matrikulnummer maa særskilt bortfæstes eller for et længere Tidsrum end 10 Aar bortlejes, og intet hertil sigtende Dokument maa tinglæses.

Bygningskommissionen maa ikke meddele Tilladelse til Bebyggelse af en udstykket Del af et Matrikulnummer, uden at Amtmandens Approbation samt det attesterede Udstykningskort er forevist Kommissionen.

§ 3.

Den, der ønsker et Matrikulnummer udstykket, har desangaaende at henvende sig til Forstanderskabet, som derefter foranstalter den i Anledning af Udstykningen fornødne Opmaaling og Parcelskellenes Afmærkning i Marken med tydelige og varige Mærker, alt efter de Regler, der maatte blive fastsat af Landbrugsministeriet. Naar Sagen er tilstrækkelig forberedt, indsender Forstanderskabet den med sin Erklæring til Amtmanden.

§ 4.

Sammenlægning af flere Matrikulnumre paa vedkommende Plads til eet Matrikulnummer, saaledes at dette ikke paany maa udstykkes uden Amtmandens Approbation, maa ikke finde Sted uden Tilladelse fra Amtmanden. Forinden en saadan Sammenlægning tillades, skal der foreligge Attest fra Dommeren om, at der mellem de tinglæste Prioritets-havere i Ejendommen har fundet et Opgør Sted, hvorved Hæftelsernes Prioritet indbyrdes er blevet fastlagt, eller om, at Matrikulnumrene er undergivet de samme Hæftelser, eller at kun det ene Matrikulnummer er behæftet. Nævnte Fastlæggelse af Prioriteterne skal ske ved tinglæst Paategning paa Pantebrevene.

Er det i Øjeblikket umuligt at skaffe Paategning, eller nægter en Panthaver at give Paategning, kan Sammenlægning dog tillades, naar der enten stilles en efter Dommerens Skøn betryggende Sikkerhed for den paagældende Panterets Indfrielse, eller der fremskaffes Attest fra Dommeren af to af ham tilkaldte, paa dette Omraade særlig kyndige Mænd om,

at Sammenlægningen ikke kan medføre nogen som helst Fare for Pantesikkerheden. I disse Tilfælde fastsættes Prioritetsforholdet af Dommeren.

Nærmere Regler om Tilvejebringelse af de i andet Stykke nævnte Attester, herunder Instruks for Vurderingsmændene og Regler om Betalingen for Attesterne, gives af Justitsministeriet.

Ved Tvangsauktion over et sammenlagt Matrikulnummer ansættes de før Sammenlægningen bestaaende Servitutters, Brugsrettigheders og andre Byrders Andel i Købesummen, hvis de ikke fuldt dækkes, ved et Skøn af Fogden under Hensyntagen til Forholdet mellem Værdien af den Byrderne vedkommende Del af Matrikulnummeret og Værdien af det sammenlagte Matrikulnummer.

§ 5.

Forinden Amtmanden approberer en Sammenlægning, skal der indhentes en Erklæring fra Forstanderskabet.

§ 6.

Genparten af Matrikulens Dokumenter kan faas gennem Forstanderskabet; Betalingen herfor og for Parcelkorts Attestation fastsættes af Landbrugsministeriet.

Regler for Matrikulens Vedligeholdelse fastsættes af Landbrugsministeriet efter Forhandling med Forstanderskabet.

§ 7.

Dommeren opretter Realregister for samtlige Matrikulnumre for hver Plads efter nærmere Regler, der fastsættes af Justitsministeriet. Udgifterne herved afholdes af Statskassen.

§ 8.

Snarest efter at hver af de i § 1 omhandlede Udskiftninger er endelige, anlægger Amtmanden ved offentlig Stævning, der indrykkes 3 Gange i den for Færøerne til Optagelse af offentlige Bekendtgørelser autoriserede Avis, med 6 Maaneders Varsel Retssag ved Færøernes Ret mod alle og enhver, der maatte have Indsigelser at fremsætte imod, at de i Matrikelen for vedkommende Plads anførte Ejere indføres i Realregisteret som Ejere af i enhver Henseende ubehæftede Ejendomme.

Det skal i Stævningen anføres, at den gælder for alle og enhver, som mener at have Ejendomsret, der ikke er anført i Matrikelen, Pantesret, Brugsret eller servitutmæssige Rettigheder over fast Ejendom vedkommende Sted, og det skal ved Stævningen paalægges dem ved Møde i Retten at medbringe Adkomstdokumenter, Pantebreve og andre til Sagens Oplysning tjenende Dokumenter, der maatte være i deres Besiddelse, samt Genparten af disse Dokumenter, udfærdiget efter Regler, der fastsættes af

Justitsministeriet. Dokumenterne skal saa vidt muligt være forsynet med Paategning af Forstanderskabet om, under hvilket Matrikulnummer det i Dokumentet ommeldte Grundstykke er optaget i Matrikulen; Bemærkning herom skal optages i Stævningen. Det skal endvidere i Stævningen anføres, at Matrikulen med tilhørende Kort ligger til Eftersyn paa Dommerkontoret.

§ 9.

Den i forrige Paragraf omhandlede Retssag falder i Rette samtlige ordentlige Retsdage, der ligger imellem Stævningens første Indrykelse og Stævnevarselets Udløb, begge Dage medregnet, og kan endvidere behandles af Dommeren paa overordentlige Retsmøder.

Første Retsdag fremlægges Matrikulen med tilhørende Kort.

Indsigelser fremsættes inden Retten og behandles af Dommeren inden Retten under Tilsigelse af alle vedkommende, derunder Amtmanden og Forstanderskabet. Dette skal være berettiget til at indbringe for Retten Spørgsmaal om Servitutter, som maatte skønnes at være af almen Betydning.

§ 10.

Senest 4 Uger efter Stævnevarselets Udløb optages Retssagen til Dom. I Dommen fastsættes, at Matrikulen med de Ændringer, der anføres i Dommen, skal danne Grundlaget for Realregisteret.

§ 11.

Ved Dommen erhverver den paagældende Legitimation som Ejer, Panthaver eller Indehaver af anden Ret over vedkommende Ejendom.

Dog kan Dommeren forbeholde den, der har fremsat Indsigelse, Adgang til ved en inden 5 Maaneder efter Dommens Afsigelse mod den legitimerede anlagt Sag at faa sin Indsigelse underkastet fornyet Behandling ved Underretten. De saaledes forbeholdte Rettigheder indføres i Realregisteret med Tilføjelse i Anmærkningsrubrikken af Ordet «foreløbig». Saaframt Sag ikke er anlagt inden den foran fastsatte Frist, eller Rettigheden nægtes Anerkendelse ved endelig og upaaankelig Dom, udslettes Rettigheden af Realregisteret. Anerkendes derimod Rettigheden ved saadan Dom, gøres der herom Anmærkning i Registeret, og Ordet «foreløbig» udstreges.

§ 12.

Det skal i Dommen udtales, at Pantebreve, der ikke er fremlagt under Retssagen, er mortificeret.

§ 13.

Dokumenter, der har været fremlagt i Retssager, anlagt i Henhold til denne Anordnings §§ 8 og 11, maa ikke tilbageleveres før Ankefristens

Udløb. Inden Tilbageleveringen skal hvert enkelt Dokument af Dommeren forsynes med Paategning om den i Dokumentet omhandlede Ejendoms Matrikulbetegnelse og, hvis Dokumentets Indhold ikke fuldt ud er godkendt ved Dommen, om, i hvilken Udstrækning Indholdet er godkendt.

§ 14.

Sager, anlagt i Henhold til denne Anordnings §§ 8 og 11, er fritaget for Gebyr i første Instans.

§ 15.

Af de til Tinglæsning indleverede Dokumenter leveres Genparter, der opbevares efter nærmere af Justitsministeriet fastsatte Regler. Genparterne skrives paa Folioark, og deres Rigtighed bekræftes af Dommeren. For Bekræftelsen af Genparterne af de til Tinglæsningen indleverede Dokumenter svares der et Vederlag af 1 Kr. for hvert læst og 50 Øre for hvert aflæst Dokument.

Finder Udslettelse Sted i Henhold til Fuldmagt, eller skal der ved Aflæsning leveres Genparter af mellemliggende utinglæste Transporter, Udlægspaategninger eller andre Paategninger, svares der en Afgift af 50 Øre for Bekræftelsen af hver Genpart af disse Dokumenter.

Af Bekræftelsesvederlaget tilfalder to Trediedele Dommeren, mens en Trediedel tilfalder Statskassen og føres til Indtægt paa Kontorholdsregnskabet.

Bemærkninger.

Ved Lov Nr. 85 af 31. Marts 1928 blev der indført en Matrikul og oprettet et Realregister for Thorshavn paa Grundlag af den i 1925 og 1926 foretagne Opmaaling og Kortlægning af Byen. Ifølge Lovens § 16 kan der efter Lagtingets Indstilling ved kgl. Anordning fastsættes lignende Regler for andre Pladser paa Færøerne.

Efter at Bygden Famien er opmaalt og kortlagt ved den stedfundne Udskiftning, har Dommeren meget anbefalet, at der indføres lignende Regler for denne Bygd og andre Pladser, som maatte blive udskiftede.

Dommeren har gennemgaaet og tiltraadt ovenstaaende Udkast.

Idet jeg henviser til Lagtingstidende 1927, Side 45, hvor Sagen om Thorshavns Matrikulering behandles, skal jeg indstille, at ovenstaaende Lovforslag vedtages.

De samme Grunde, som talte for Thorshavns Matrikulering, herunder navnlig Hensynet til Realkreditten, motiverer dette Forslag.

Thorshavn, den 1. Juli 1929.

Edw. Mitens.

Uppkast

til

skipan

fyrir

«Føroyskan=danskan orðabókagrunn».

Sambært undirstøðunum við útvegan av teim studningum, ið ríkisdagurin og Føroya lögting góvu til gerð og prenting av teirri føroysku=donsku orðabók, ið M. A. Jacobsen bókaverður og Chr. Matras magistari hava gjørt, verður her ásett eftirfylgjandi lögskipan viðvíkjandi stovnan av tí fyrri niðan nevnda grunni.

§ 1.

Grunnurin eitur «Føroyskur=danskur orðabókagrunnur».

§ 2.

Virkismið grunnsins er at fáa til vegar fullnøgandi føroyskar=danskar og danskar=føroyskar orðabøkur, ið umfata føroyskt og danskt livandi mál.

§ 3.

Grunnurin gerst av netto=inntøkuni við söluna av fyrstu útgávu av tí í innganginum tilskilaðu orðabók. Eftir fyriskipan umboðsvaldsins kann inntøkan við sølu av øðrum orðabókum av tí í skipanini nevnda slag lutast grunninum.

§ 4.

Tær inntøkur, ið grunninum ognast, verða beindar til undirvísingar=umboðsvaldið. Tær verða settar í dansk ríkisskuldbrev, dansk Kredit=

forenings-skuldbrev ella á annan tryggan og gróðurberan hátt. Smáar peningahæddir, ið leypa av, ella peningahæddir, sum tað av umstøðunum gerst neyðugt at hava tókar, verða at seta inn í álitandi sparikassar. Stjórn grunnsins ásetir greiniligari, hvussu fíggjarognin verður varðveitt sambært tí, ið frammanundan stendur.

Virðisbrev grunnsins verða -- um til ber -- at skráseta í navni grunnsins og at marka við forboðsátekning undirvísingarumboðsvaldsins.

§ 5.

Stjórn grunnsins er ein trimmannanevnd. Limirnir í teirri fyrstu stjórnini eru hesir:

1. Johs. Brøndum-Nielsen dr. phil., professari.
2. M. A. Jacobsen bókavørður við Føroya amts bókasavn.
3. Limur, sum undirvísingarumboðsvaldið velur, og sum er formaður í stjórnini.

Teir báðir fyrstnevndu eru limir upp á lívstið. Doyr ella gevur annar seg frá, velur samburðarlíga annaðhvørt heimspekideild lærda háskúlsins (í Keypmannahavn) ella Føroya lögting nýggjan lim. Tað er treyt fyri valtøki, at tann, sum avvarðar, er royndur málmaður, kønur í færøyskum og douskum.

Undirvísingarumboðsvaldið ásetir virkistíðina hjá tí limi, sum tað velur.

§ 6.

Stjórn grunnsins ræður fyri teim avgerðum og skípanatølum, sum neyðug eru viðvíkjandi orðabókasøluni, og letur, tá ið tíðin er tøk, og tey neyðsynligu fíggjarevni eru til, búa til nýggjar orðabókaútgávur. Til tess kunnu eftir ætli stjórnarinnar fíggjarevni grunnsins øll ella lutvís verða nýtt.

§ 7.

Roknskaparár grunnsins er álmánakkaárið. Innan 31. mars sendir stjórnin inn roknskap fyri álmánakkaárið, ið farið er, til undirvísingarumboðsvaldið til endurskoðan og góðkenning. Avskrift av tí góðkenda roknskapinum verður send lögtinginum.

Yvirlit

yvir

kirkjurnar í Føroyum,

hvussu gamlar tær eru, hvørjum tær eru gjørdar av, og hvørjum
standi tær eru í.

A. Norðuroya prestagjald.

- 1) Viðareiðis kirkja, bygd ár 1892, av steini, takt við skifuri, í góðum standi.
- 2) Fugloyar kirkja, bygd 1899, av steini, takið av jarni, hevur nýliga fingið stóra umvæling, í góðum standi.
- 3) Svínøyar kirkja, bygd 1878, av steini, takið av skifuri, í góðum standi.
- 4) Klakksvíkar kirkja, bygd 1866, av viði, skifurtak; kirkjan er heldur veik, so at skorður eru settar undir hana, men annars er hon góð.
- 5) Kunoyar kirkja, bygd 1867, av viði, jarntak, í góðum standi.
- 6) Mikladals kirkja, bygd 1859, umbygd 1915, av steini, jarntak, í góðum standi.
- 7) Húsa kirkja, bygd 1920, av steini, jarntak, í góðum standi.

B. Eysturoyar prestagjald.

- 1) Nes kirkja, bygd 1843, av viði, skifurtak, í góðum standi.
- 2) Glivra kirkja, bygd 1927, av steini (beton), jarntak, í góðum standi.
- 3) Gøtu kirkja, bygd 1833, av viði, nævurtak, í heldur vanligum standi.
- 4) Sjóar kirkja, bygd 1834, av viði, nævurtak, í góðum standi.
- 5) Selatraðar kirkja, bygd 1926, av steini (beton), jarntak, í góðum standi.
- 6) Fuglafjarðar kirkja, bygd 1871, av steini, jarntak, hevur nakað nýliga fingið stóra umvæling, í góðum standi.

- 7) Leirvíkar kirkja, bygd 1906, av steini, jarntak, í góðum standi.
 - 8) Oyndarfjarðar kirkja, bygd 1838, av viði, nævurtak, í toluligum standi.
 - 9) Funnings kirkja, bygd 1847, av viði, nævurtak, í toluligum standi.
 - 10) Gjáar kirkja, bygd 1929, av steini (beton), jarntak, í góðum standi.
 - 11) Eiðis kirkja, bygd 1881, av steini, skifurtak, í góðum standi.
-

C. Norðstreymoyar prestagjald.

- 1) Kvívíkar kirkja, bygd 1903, av steini, jarntak, í góðum standi.
- 2) Kollafjarðar kirkja, bygd 1839, av viði, nævurtak, í toluliga góðum standi.
- 3) Hvalvíkar kirkja, bygd 1839, av viði, nævurtak, í toluliga góðum standi.
- 4) Hósvíkar kirkja stendur í gerð.
- 5) Haldórsvíkar kirkja, bygd 1856, av steini, nævurtak, í heldur ringum standi.
- 6) Saxunar kirkja, bygd 1858, av steini, jarntak, hevur nakað nýliga fingið stóra umvæling, í toluligum standi.
- 7) Vestmanna kirkja, bygd 1895, av steini, skifurtak, í góðum standi.

D. Suðurstreymoyar prestagjald.

- 1) Tórshavnar kirkja, bygd 1789, umbygd 1866, av viði, skifurtak, í góðum standi.
 - 2) Kalbaks kirkja, bygd 1835, umbygd 1845, av viði, nævurtak, í góðum standi.
 - 3) Kirkjubæar kirkja, bygd o. u. 1200, umbygd 1874, av steini, skifurtak, í toluliga góðum standi.
 - 4) Nólsoyar kirkja, bygd 1863, av viði, skifurtak, í góðum standi.
 - 5) Hest kirkja, bygd 1911, av steini, jarntak, í góðum standi.
-

E. Vága prestagjald.

- 1) Miðvágs kirkja, bygd 1836, umbygd 1895, av viði, nævurtak, í toluliga góðum standi.
 - 2) Sandavágs kirkja, bygd 1917, av viði, jarntak, í góðum standi.
 - 3) Seyrvágs kirkja, bygd 1886, av viði, filttak, í toluliga góðum standi, hevur fingið umvælingar.
 - 4) Bíggjar kirkja, bygd 1865, av viði, skifurtak, í toluliga góðum standi.
 - 5) Mikines kirkja, bygd 1877, av steini, nævurtak, í toluligum standi.
-

F. Sandoyar prestagjald.

- 1) Sands kirkja, bygd 1839, av viði, nævurtak, í heldur vánaligum standi.
 - 2) Skopunar kirkja, bygd 1897, av steini, jarntak, í góðum standi.
 - 3) Skálavíkar kirkja, bygd 1891, av steini, nævurtak, tekjan er illa farin, stendur fyrri at fáa eina umvæling.
 - 4) Húsavíkar kirkja, bygd 1863, av steini, nævurtak, hevur nýliga fingið stóra umvæling, í góðum standi.
 - 5) Skúoyar kirkja, bygd 1852, mest av steini, nævurtak, í heldur vánaligum standi.
-

G. Suðuroyar norðara prestagjald.

- 1) Hvalbiar kirkja, bygd 1859, av viði, skifurtak, í heldur ringum standi.
 - 2) Sandvíkar kirkja, bygd 1909, av viði, jarntak, í toluligum standi.
 - 3) Tvøroyrar kirkja, bygd 1908, av viði, klædd við jarni, jarntak, hevur nýliga fingið stóra umvæling, í góðum standi.
 - 4) Famiens kirkja, bygd 1875, av steini, skifurtak, í góðum standi.
-

H. Suðuroyar sunnara prestagjald.

- 1) Vágs kirkja, bygd 1862, av viði, nævurtak. Nýggj kirkja er í gerð.
 - 2) Porkeris kirkja, bygd 1847, av viði, nævurtak, í toluliga góðum standi.
 - 3) Sumbiar kirkja, bygd 1887, av steini, nævurtak, í góðum standi.
-

Uppiskoyti. Royndir tykjast at hava prógvað, at skifursteinur og nævur eru nógv betur hóskandi tak enn jarn, og átti tí annað hetta slagið at verið nýtt at tekja kirkjurnar við heldur enn jarn. Tørvur er á í komandi árum at byggja kyrkjur av nýggjum í Hovi, í Hvannasundi (Norðdepli) og við Norðskála.

Føroya próstadømi, 11. juli 1929.

J. Dahl.

Til

Føroya lögtings.

Beretning og Forslag

fra

det staaende Vejudvalg.

Ved Beslutning af 24. September 1928 (Lagtingstidende Side 57—58) blev det overdraget undertegnede Udvalg sammen med Amtmanden at gennemgaa alle foreliggende Andragender om amtskommunale Vejanlæg, at skaffe oplyst, hvilke Andragender, der endnu opretholdes, at fremskaffe en Beregning over samtlige disse Andragender og at fremkomme med Forslag om, hvilke Andragender der bør fremmes.

Amtet har gjort samtlige Forstanderskaber bekendt med Lagtingets Vedtagelse og samtidig forlangt oplyst, i hvilket Omfang tidligere Andragender fastholdes.

Ved Bistand af Amtsingeniøren er derefter vedlagte Oversigt udarbejdet.

Det fremgaar heraf, at der er fremsat Begæringer af følgende Omfang:

Syssel:	Vejlængde:	Bekostning:
Norderøerne	13060 m	103100 Kr.
Østerø	46250 —	390250 —
Thorshavn By	4420 —	27600 —
Strømø Syssel iøvrigt	6830 —	69700 —
Vaagø	8450 —	53100 —
Sandø	9685 —	29250 —
Suderø	12650 —	76950 —
Ialt...		101345 m 749950 Kr.

En Del Kommuner har til Udvalget indsendt nye Begæringer, og disse er medtagne i ovennævnte Beregning.

Undertegnede M. Samuelson ønsker at tage Forbehold i denne Anledning.

Følgende under Beregningen indbefattede Veje mener Udvalget at maatte udskyde som hørende til de Veje mellem Bygderne, hvortil Staten før eller senere forventes at ville yde $\frac{1}{5}$ af Omkostningerne:

Nordtofte til Fossaa (Bordø)	3500 m	30000 Kr.
Husum til Sydredal (Kunø)	3600 —	35000 —
Selletræ til Skaalebotn (Østerø)	23200 —	200000 —
Andefjord til Eldevig (Østerø)	14600 —	133000 —
Vej gennem Havnedal (Thorshavn)	1400 —	7500 —

Ialt... 46300 m 405500 Kr.

De øvrige paa Oversigten anførte Veje af samlet Længde 55045 m og til samlet Overslagssum 344450 Kr. mener Udvalget i saa vidt Omfang som muligt bør søges anlagt af Kommunerne som amtskommunale Veje.

Af disse Veje bør efter Udvalgets Mening følgende komme i første Række:

Viderejde (Stykket c—b—i) ..	780 m	6800 Kr.	
Kvannesund (af 1400 m)	400 —	3000 —	
Klaksvig	780 —	5200 —	
Mygledal	750 —	4700 —	
	— 2710 m —		= 19700 Kr.
Eldevig	250 m	1250 Kr.	
Funding	250 —	1400 —	
Gjov (af 1200 m)	600 —	4000 —	
	— 1100 —		= 6650 —
Thorshavn (Jensens Trø) ...	370 m	2000 —	
Thorshavn (Højvigsvejen—Sanatorievejen)	600 —	4000 —	
	— 970 —		= 6000 —
Thorsvig	600 m	3300 Kr.	
Vestmanhavn (Udvidelse til begge Sider af Vejstykket Hordaraa til Beddingen) ...	400 —	5000 —	
Nolsø	910 —	4300 —	
	— 1910 —		= 12600 —
Midvaag		550 —	3300 —
Skue	1010 m	4500 Kr.	
Skarvenæs	300 —	900 —	
	— 1310 —		= 5400 —
Hove (af 1540 m)	700 m	4500 Kr.	
Kvalbø (Ejde) 1900 + 350 m.	2250 —	10800 —	
Ørdevig (af 1540 m)	700 —	4000 —	
Famien 550 + 370 m	920 —	6450 —	
	— 4570 —		= 25750 —
Ialt... 13120 m			79400 Kr.

For Famien bør særlig tages Hensyn til den nu omtrent gennemførte Udskiftning.

Udvalget mener endvidere, at de i Kvivig ønskede Veje ialt 630 m maa høre til dem, hvis Anlæg bør særlig fremmes, men endelig

Bestemmelse maa man foreslaa udsat, indtil den forventede Statsvej fra Vestmanhavn til Kvivig er projekteret og eventuelt paabegyndt.

Alle de foreslaaede Veje har særlig Betydning som Opdykningsveje. Udvalget maa ligeledes mene, at den af Sandevaag ønskede Vej 3000 m, der særlig har Betydning som Tørvevej, bør søges udført, men da Vejen først faar Betydning, naar Statsvejen Sandevaag—Fåtaklett er anlagt, bør Paabegyndelsen formentlig udsættes. Omkostningerne 21000 Kr. er derfor ligesaa lidt som Kvivigsvejen til Beløb 6900 Kr. medregnet i de ovennævnte 79400 Kr.

Udvalget har gjort sig bekendt med, i hvilket Omfang de ovennævnte Kommuner for Tiden er i Restance med de dem af Lagtinget paalignede Bidrag til Amtsrepartitionsfonden. Restancer fra 1925 har Midvaag, fra 1927 Viderø, Kunø, Sandø, fra 1928 Klaksvig, Fanding og Frodebø. Inden disse Kommuner paatager sig nye Forpligtelser ved Vejbygning, var det formentlig rettest, at der blev bragt fuldstændig Orden i deres økonomiske Forhold, saaledes at al forfalden Gæld blev bragt ud af Verden.

Udgifterne og altsaa i første Række de ovennævnte 79400 Kr. bør efter Udvalgets Mening søges tilvejebragt derved, at Lagtinget tilskyder Halvdelen, Kommunerne selv en Fjerdedel, og at den sidste Fjerdedel søges dækket ved Statstilskud. Undertegnede Niclasen og Debess mener af særlige Indtægter, der delvis maatte kunne anvendes til Dækning af Lagtingets Tilskud, kun at kunne henvise til Toldindtægterne.

M. Samuelson mener, at Toldindtægterne er Statsindtægter og maa paa dette Punkt forbeholde sig sin Stilling.

Thorshavn, den 6. August 1929.

N. Niclasen.

Nyholm Debess.

M. Samuelson.

Udvalgsbetænkning

i

Sag Nr. 109—1929 (Ulykkesforsikring).

Lagtinget vedtog i Samlingen 1928 en Indstilling til Justitsministeriet om, at den for Færøerne gældende Anordning om Ulykkesforsikring maatte blive ændret paa forskellige Punkter, jfr. Lagtingstidende 1928, Side 88, og Bilag 6 og Bilag 19. Med Skrivelse af 10. Juli d. A. har Justitsministeriet tilsendt Tinget en Erklæring fra Arbejderforsikringsraadet samt Erklæring fra Socialministeriet og meddeler, at man ønsker en fornyet Udtalelse, forinden Ministeriet kan tage endelig Stilling i Sagen.

Nærværende Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, skal bemærke:

Arbejderforsikringsraadet udtaler i sin Skrivelse af 17. Maj d. A., at Raadet i det store og hele kan bifalde Lagtingets Indstilling; men paa nogle enkelte Punkter har Raadet ikke ment at kunne være enigt med Lagtinget.

Saaledes har man ment, at § 33 bør affattes saaledes som angivet i Lov Nr. 186 af 14. Juli 1927 om Ændringer i Ulykkesforsikringsloven, og Udvalget kan gaa med til at foreslaa denne Ordning, ligesom man ogsaa kan tiltræde, som foreslaaet af Arbejderforsikringsraadet, at § 40 affattes som angivet i nævnte Lov § 4.

Raadet henstiller ganske, hvorvidt der maatte være Anledning til at optage § 3 i Loven af 1927 i Anordningen. Udvalget maa mene, at der ikke er Grund til at indføre denne Bestemmelse i den for Færøerne gældende Lovgivning.

Lagtinget foreslog, at der i Tilfælde, hvor der skal ydes Erstatning til efterladte Børn, ikke udbetales en Kapital engang for alle, men derimod aarlige Ydelser indtil Børnenes 15. Aar. Arbejderforsikringsraadet har ment, at det er principielt urigtigt og uheldigt, at Erstatningen ydes paa den af Lagtinget foreslaaede Maade i Stedet for som en Kapitalydelse; hvorimod Socialministeriet udtaler, at Ministeriet ikke skal holde paa det af Raadet indtagne Standpunkt. Udvalget maa mene, at den af

Lagtinget ifjor foreslaaede Ordning vilde virke heldigt under Hensyn til de særlige færøske Forhold, men da der herved vilde indføres en helt ny Ordning, og det maaske vil være noget vanskeligt helt at overskue Rækkevidden, skal man foreslaa indtil videre at følge Arbejderforsikringsraadets Standpunkt.

Arbejderforsikringsraadet tiltræder Lagtingets Forslag om, at der oprettes et særligt Ulykkesforsikringsraad for Færøerne, bestaaende af Dommeren, Amtslægen og 3 af Lagtinget valgte Personer. Dog foreslaar Raadet nogle Ændringer med Hensyn til den nærmere Gennemførelse af Lagtingets Forslag, og Udvalget kan anbefale disse Ændringer, saaledes at Dommeren bliver Formand, og af de 4 andre Medlemmer skal 1 Medlem være Repræsentant for de forsikrede og et for de forsikringspligtige Arbejdsgivere, ligesom Udgifterne ved Ulykkesforsikringsraadet betales af Staten, og «Føroya vanlukkutrygging»s Kontor ogsaa bliver Kontor for det færøske Raad.

Man kan ogsaa anbefale Forslaget om, at Arbejderforsikringsraadet bliver Appelinstans i Sager om Størrelsen og Arten af de Ydelser, der tilkommer tilskadekomne, at de Tilfælde, der vedrører Statens Tjenestemænd, stadig behandles af Arbejderforsikringsraadet, og at Reglen i Anordningens § 11 bibeholdes og § 13 affattes overensstemmende med den danske Lov § 13, og at der i § 12 indsættes den af Raadet foreslaaede Bestemmelse.

Socialministeriet foreslaar, at Fristen for Paaanke sættes til 3 Maaneder, og Udvalget kan gaa med hertil.

F o r s l a g

til

Anordning om Ændring

i

Anordning Nr. 503 af 29. November 1922 om Forsikring
mod Følger af Ulykkestilfælde.

I.

2det Kapitel affattes saaledes:

Om Ulykkesforsikringsraadet.

§ 8.

Orduingen af de ifølge denne Anordning opstaaende Forhold varetages af Ulykkesforsikringsraadet. Tilfælde, der vedrører Statens Tjenestemænd og Arbejdere, og i hvilke Tilfælde Udgifterne skal udredes af Statens Ulykkesforsikring, henhører under Arbejderforsikringsraadet i København og behandles af dette som Tilfælde i det øvrige Kongerige.

§ 9.

Ulykkesforsikringsraadet bestaar af Dommeren som Formand, Amtslægen og 3 af Lagtinget valgte Medlemmer, hvoraf 1 Medlem skal være Repræsentant for de forsikrede og et Medlem Repræsentant for de forsikringspligtige Arbejdsgivere.

Desuden vælges 3 Suppleanter.

§ 10.

Udgifterne ved Ulykkesforsikringsraadet, herunder Honorarer til Medlemmerne, afholdes af Statskassen efter nærmere af Ministeriet fastsatte Regler.

Føroya vanlukkutryggings Kontor er ogsaa Kontor for Raadet.

§ 11.

Intet af Raadets Medlemmer maa være ansat i eller tage Del i Ledelsen af Føroya vanlukkutrygging.

§ 12.

Raadet træffer, efter at have modtaget alle fornødne Oplysninger og givet Føroya vanlukkutrygging eller Arbejdsgiveren samt andre vedkommende Lejlighed til at gøre sig bekendt med de foreliggende Oplysninger og til at udtale sig om Sagen, Afgørelse af følgende Spørgsmaal:

- a) om en Virksomhed eller et Arbejdsforhold hører under denne Anordning og i bekræftende Fald;
- b) om hvem der er at anse som forsikringspligtig Arbejdsgiver;
- c) om en Person har Adgang til at tegne frivillig Forsikring i Medfør af denne Anordning;
- d) om et anmeldt Tilfælde begrundet Krav efter Anordningen;
- e) om Størrelsen og Arten af de Ydelser, der tilkommer den forsikrede eller hans efterladte;
- f) om Tvivlsspørgsmaal vedrørende Dagpenge og Takst for Lægeattester.

§ 13.

De af Raadet fastsatte Beløb (§ 12, Litra e) kan ikke senere af dette nedsættes eller forhøjes, medmindre det indenfor en Frist af 3 Maaneder godtgøres for Raadet, at de Oplysninger, paa Grundlag af hvilke Afgørelsen er truffet, lider af væsentlige Mangler eller Urigtigheder.

Ulykkesforsikringsraadets Afgørelse i Sager, der angaar Spørgsmaal om Størrelsen og Arten af de Ydelser, der tilkommer den Tilskadekomne, kan indankes for Arbejderforsikringsraadet i København af Tilskadekomne eller «Føroya vanlukkutrygging». Fristen for Paaanke er 3 Maaneder.

§ 14.

Har Raadet forsømt at iagttage den foreskrevne Fremgangsmaade, kan de under § 12 nævnte Afgørelser indankes for Indenridsministeren, der kan ophæve den trufne Afgørelse og hjemvise Sagen til ny Behandling og Afgørelse.

Udenfor disse Tilfælde er der Adgang til at paaanke de under Litra a, b, c og d nævnte Afgørelser for Indenrigsministeren, medens de under e og f nævnte Afgørelser ikke kan indankes jfr. dog § 13.

Indenrigsministerens Afgørelse af de i § 12 under Litra a, b og c nævnte Spørgsmaal kan indbringes for Domstolene. Ved kgl. Anordning kan der træffes nærmere Bestemmelse om Procesmaaden, sigtende til at hidføre en hurtig Afgørelse af Sagerne.

Iøvrigt kan Indenrigsministerens eller Raadets Afgørelser ikke indbringes for Domstolene.

Fristen for Paaanke til Indenrigsministeren saa vel som Indbringelse af Indenrigsministerens Afgørelse for Domstolene er 3 Maaneder fra den om Afgørelsen givne Underretning.

§ 15.

Bestaar der om en under denne Anordning ikke hørende Ulykkesforsikring den Aftale mellem Forsikringstageren og et anerkendt Forsikringsselskab (§ 18), at Erstatning skal ydes i Overensstemmelse med Anordningen, og at Parterne underkaster sig Raadets Afgørelse, skal de under saadan Forsikring hørende Ulykkestilfælde behandles som hørende under denne Anordning. Til Dækning af Raadets Udgifter herved fastsætter Indenrigsministeren en Kendelse.

§ 16.

Ulykkesforsikringsraadet indsender aarlig til Ministeriet og Lagtinget Beretning om dettes Virksomhed.

II.

I § 18, 1ste Stykke, udgaar: «Dog kan Arbejdsgivere, der har Forsikringspligt efter Anordningens 6' eller 9' Kapitel, ... hørende Virksomhed.»

III.

I § 20 indsættes efter «Arbejdsgiver» og «Arbejdsgivers» henholdsvis «eller anden forsikringspligtig» og «eller anden forsikringspligtigs».

IV.

Hvor det forekommer ændres «Arbejderforsikrings-Raadet» til «Ulykkesforsikrings-Raadet», og i § 44 ændres «Amtmanden over Færøerne» til «Ulykkesforsikrings-Raadet» og 3. Linie i 1. Stk. udgaar.

V.

§ 33 affattes saaledes:

Den Erstatning, der ifølge § 32 vil tilkomme en tilskadekomnen, der er fyldt 60 Aar, kan dog ikke overskride det Beløb, for hvilket der — efter de for Statsanstalten for Livsforsikring ved Indkøb af livsvarig Livrente gældende Tariffer — i nævnte Anstalt kan købes en Livrente, der svarer til $\frac{2}{3}$ af den Procentdel af Aarslønnen (§ 41), som Invaliditetsprocenten angiver.

VI.

§ 35 affattes saaledes :

Indtræder Døden som Følge af Ulykkestilfældet, tilkommer der de efterladte, som nævnes i nedenstaaende Bestemmelser en Erstatning, der beregnes efter følgende Regler :

- a) Efterlader den afdøde sig Ægtefælle, og er den afdøde en Mand, tilfalder der Enken, medmindre Ægteskabet er indgaaet efter Ulykkestilfældet, en Erstatning paa 3600 Kr. Hvis Ægtefællerne, da Ulykken fandt Sted, levede adskilte, men Hustruen havde Retskrav paa Underholdsbidrag fra Manden, tilfalder den nævnte Erstatning Hustruen. Har hun ikke gjort sit Retskrav gældende overfor Manden det sidste Aar før Ulykkestilfældet, kan Arbejderforsikrings-Raadet bestemme, hvorvidt Erstatningen helt eller delvis skal udbetales Hustruen eller helt bortfalde. Levede Ægtefællerne adskilte, da Ulykken fandt Sted, og har Manden faktisk ydet Underholdsbidrag til Hustruen, kan Raadet bestemme, at den nævnte Erstatning helt eller delvis skal tilfalde denne.

Er den afdøde en Kvinde, som regelmæssigt og i væsentligt Omfang deltog i Familiens Erhvervsarbejde, gælder tilsvarende Regler med Hensyn til den efterladte Mand.

- b) Efterlades der foruden en Ægtefælle, der er berettiget til en Erstatning af den under a, 1ste Punktum, ommeldte Størrelse, endvidere Børn, hvis Forsørgelse paahvilede afdøde, eller som afdøde faktisk forsørgede, da Ulykken fandt Sted, eller Børn, fødte udenfor Ægteskab, til hvilke afdøde faktisk ydede eller var tilpligtet at yde Underholdsbidrag, tilkommer der hvert Barn en efter Regelen i Punkt e beregnet Erstatning paa indtil 1350 Kr.
- c) Efterlader den afdøde sig ingen Ægtefælle, der er berettiget til en Erstatning af den under a, 1ste Punktum, ommeldte Størrelse, tilkommer der hvert af de Børn, hvis Forsørgelse paahvilede afdøde, eller som denne faktisk forsørgede, da Ulykken fandt Sted, eller paa hvem Bestemmelserne i Forordningen af 21. Maj 1845 § 9 finder Anvendelse, en efter Regelen i Punkt e beregnet Erstatning paa indtil 2700 Kr. Har afdøde ydet eller været tilpligtet at yde Bidrag til Børn, overfor hvem den paagældende ikke havde Forsørgelsespligt eller ikke fuld Forsørgelsespligt, tilkommer der ligeledes hvert af disse Børn en efter Regelen i Punkt e beregnet Erstatning paa indtil 2700 Kr.
- d) Efterlader den afdøde sig ingen efter ovenstaaende Bestemmelser erstatningsberettiget, eller kommer Erstatningen til Udbetaling med et mindre Beløb end nævnt i Punkt e, første Stykke, bestemmer Raadet, om Erstatning indenfor den i Punkt e, første Stykke, nævnte Grænse skal tillægges andre, hvem afdøde forsørgede, eller til hvis Forsørgelse han ydede Bidrag, da Ulykken skete.
- e) Erstatning efter nærværende Paragraf kan i intet Tilfælde overstige 6300 Kr.

Hvis Erstatningerne, hvor der er flere erstatningsberettigede, tilsammen vilde overstige nævnte Maksimalbeløb, vil alle Erstatningerne eller enkelte af disse efter Raadets nærmere Bestemmelse være at nedsætte, saaledes at det samlede Erstatningsbeløb ikke overskrider nævnte Grænse.»

VII.

§ 36 affattes saaledes:

«Hvis ikke særlige Omstændigheder gør sig gældende, bestemmes Erstatningen til Børn, indenfor de i § 35 b og c nævnte Grænser, efter det Antal Aar, i hvilke den afdøde paa Dødsdagen vilde have haft Forsørgelsespligt overfor Børnene.

Overstiger den Erstatning, som efter Regelen i § 35 a vilde tilkomme den forulykkedes efterladte Ægtefælle, det Kapitalbeløb, for hvilket der — efter de for Statsanstalten for Livsforsikring gældende Tariffer — i nævnte Anstalt for en Person i den Alder, som forulykkede havde paa Dødsdagen, kan købes en Livrente svarende til Halvdelen af den Aarsløn, der lægges til Grund for Erstatningsberegningen, fastsættes Erstatningen til den efterladte Ægtefælle, uanset Regelen i § 35 a, til det omhandlede Kapitalbeløb.»

VIII.

Lovens § 40, 1ste Stykke, første og 2det Punktum, affattes saaledes:

«Tilkommer der i Anledning af et under nærværende Lov hørende Ulykkestilfælde den tilskadekomne eller de efterladte Pension eller anden aarlig Ydelse fra Staten, har han eller de kun Krav paa det Beløb, hvormed Erstatningen overstiger Værdien af den Del af Pensionen eller den aarlige Ydelse, der er tilvejebragt for Statens Midler. Raadet afgør, om og hvor stort et overskydende Beløb der fremkommer. Naar Omstændighederne taler derfor, kan Raadet bestemme, at der fra Erstatningen vil være at fradrage et mindre Beløb end efter Regelen ovenfor, dog mindst Værdien af det for Statens Midler tilvejebragte Beløb, hvormed Pensionen eller den aarlige Ydelse er forhøjet udover den Pension, der svarer til Tjenestealderen. Saafremt den paagældende ved Ulykkestilfældets Indtræden havde opnaaet en ved hans Tjenestetids Længde begrundet Ret til fuld Pension, sker der dog intet Fradrag i den ham i Henhold til nærværende Lov tilkommende Erstatning.»

IX.

Denne Anordning træder i Kraft 1. Januar 1930 og kommer til Anvendelse paa Ulykkestilfælde indtrufne nævnte Dato eller senere.

Lagtinget, Thorshavn, den 29. August 1929.

J. H. Joensen.

Mitens.

Johan Poulsen.

Viðstein.

Winther.

Downloaded from <http://ajphaphapublications.sagepub.com/> at 11:00 11 November 2014

Udvalgsbetænkning

i

Sag Nr. 31—1929: Fiskeri ved Grønland.

Sagen angaaende Færingers Fiskeri ved Grønland har været behandlet i Lagtinget i alle Samlinger siden 1924, (se Lagtingstidende 1924 Side 132: 1925 — 127; 1926 — 141; 1927 — 131 — 217; 1928 — 44).

I Samlingen 1928 vedtog Tinget at indgaa til Regeringen med Andragende om, at der for 1929 udstedtes en Lov om Adgang til Fiskeri i grønlandske Farvande, saaledes at der kunde gives Tilladelse til at fiske helt ind til de yderste Skær. — Tinget androg endvidere om, at der maatte gives Færinges Tilladelse til at drive Baadfiskeri paa nærmere angivne Steder i de grønlandske Fjorde, særlig i Godthaabsfjorden, og at der gaves enkelte Grønlændere Adgang til at deltage i Færingers Fiskeri i grønlandske Farvande.

Der foreligger intet Svar for Tinget, men dette er bekendt med, at der er udkommet Lov af 1. Juni d. A. om Adgang for danske Skibe til Fiskeri i grønlandske Farvande.

Lagtingsmand Edw. Mitens har foreslaaet, at Spørgsmaalet om Fiskeri ved Grønland optages til fornyet Behandling i Tinget.

Idet der henvises til Udvalgsbetænkningen i Samlingen 1928 Bil. 43, skal man tillade sig at paapege, at der ingensinde tidligere har været drevet saa stort Fiskeri under Grønland med færøske Skibe som i Aar.

Af de ca. 30 Skibe, som fisker derovre, havde 22 af disse i Slutningen af Juli en samlet Fangst paa ca. 911,000 Torsk. Efter disse Udsigter for Fiskeriudbyttet i Aar, kan det forventes, at der til kommende Sæson vil blive en betydelig Forøgelse i Fiskeskibenes Antal.

Den nuværende Grænse for Fiskeriet («de yderste Skær») synes noget uklar, og da nogle Skær ligger langt fra Land, maa Grænsen kunne flyttes nærmere Land uden Skade for Grønlænderne, og saaledes at den

kan betegnes klarere og mere bestemt. Det skulde synes naturligt, at der gives danske Statsborgere Adgang til at fiske overalt paa dansk Søterritorium ved Grønland, og dette Ønske er almindeligt paa Færøerne. Paa Grund af Fiskerigdommen kunde saadant Fiskeri ske uden Skade for Grønlændernes Erhverv. I hvert Fald maa Tilladelse kunne gives til Fiskeri paa Territoriet bortset fra Fjordene. Derved betegnes ogsaa Grænsen tydeligere.

Da man maa regne med, at det fremtidige Kutterfiskeri ved Grønland ikke vil indskrænke sig til Fiskebankerne ud for Godthaab, vil det være en tvingende Nødvendighed for Fiskerskibene at faa Tilladelse til ogsaa at søge anden Havn end den nuværende Færingehavn, der efter flere Udtalelser at dømme ikke giver tilstrækkelig Plads for det Antal Skibe, der nu søger til Grønland. Man skal derfor tillade sig at indstille, at der ved Forhandling med de færøske Fiskeriorganisationer til næste Aar skaffes Færinges Adgang til ogsaa anden Havn med gunstige Besejlingsforhold, tilstrækkelig Plads til Opankring og Betingelser for Optørelse af Lagerrum.

Udvalget maa meget henstille, at der ogsaa aabnes Adgang for Skibene til Ilandelshavnen ved Godthaab, saaledes at det paalægges Færøerne af Kutterne at sørge for, at Mandskabet ingen Forbindelse faar med Grønlænderne. Dette maa kunne ordnes paa en praktisk Maade. Forsaavidt Fiskeriet udføres med Dampfartøjer, andrager man om, at disse faar Tilladelse til Kedelvandfyldning paa hensigtsmæssige Steder, herunder Godthaabsfjorden.

Med Hensyn til Baadfiskeri fastholder Lagtinget sit Andragende fra i Fjor om, at der maa gives Baadkompagnier Adgang til at fiske paa nærmere angivne Steder i Fjordene, særlig i Godthaabsfjorden.

Udvalget forventer, at det vil lykkes Regeringen at anvise Pladser, der er egnede til Stationer at drive Baadfiskeri fra, uden at Grønlændernes Fiskeri hæmmes noget derved. Man er af den Anskuelse, at der ved Samarbejde med enkelte Grønlændere kan tilføres disse Indsigt og Erfaring, som færøske Baadfiskere sidder inde med.

I denne Forbindelse skal Udvalget paapege, at der nu i mange Aar ikke har været noget nævneværdigt Hjemmefiskeri paa Færøerne, ligesom de Mænd, der tager over til Østisland for derfra at drive Baadfiskeri i de senere Aar kun har opnaaet et ringe Fangstudbytte, saaledes at det er af meget stor Betydning at skabe nye Felter for det færøske Baadfiskeri.

Det er fra Færinges Side set med Længsel og store Forhaabninger til den Dag, da den her omsøgte Tilladelse med Hensyn til at drive Baadfiskeri vil blive givet.

Under Hensyn til det store Antal Fiskerskibe, der driver Fiskeri ved Grønland, vilde det være af stor Betydning, om færøske Fiskerskipper kunde supplere det forhaandenværende Kortmateriale med en Beskrivelse angaaende Besejling af de grønlandske Farvande, som den grønlandske Handel siges at ligge inde med.

Forslag.

1. Lagtinget indgaar til Regeringen med Andragende om, at der udstedes en Lov om Adgang til Fiskeri i de grønlandske Farvande, saaledes at Ministeriet bemyndiges til for Tiden fra 1. April til 15. Oktober at meddele Tilladelse til Fiskeri paa Søterritoriet bortset fra Fjordene, og saaledes at Ministeren ogsaa bemyndiges til at give

Tilladelse for enkelte Baadfiskere at drive Fiskeri paa bestemte Strækninger i Fjordene, særlig i Godthaabsfjorden.

2. Regeringen andrages om, at der gives færøske Fiskerskibe Adgang ogsaa til anden Havn end Færingehavnen med gunstige Besejlingsforhold og tilstrækkelig Plads til Opankring.
3. Regeringen andrages om at give enkelte Grønlændere Adgang til at deltage i Færingernes Fiskeri i grønlandske Farvande.

Færøernes Lagting, Thorshavn, den 30. August 1929.

J. H. Joensen.

Matras.

Edw. Mitens.

A. Samuelson.

S. P. Zachariasen.

the 1990s, the number of people in the world who are undernourished has increased from 600 million to 800 million. The number of people who are malnourished has increased from 1.2 billion to 1.5 billion. The number of people who are obese has increased from 100 million to 300 million. The number of people who are overweight has increased from 200 million to 500 million.

The World Health Organization (WHO) estimates that in 1990, 1.2 billion people were undernourished, 1.5 billion were malnourished, and 100 million were obese. In 2000, the number of undernourished people had increased to 1.5 billion, the number of malnourished people to 1.8 billion, and the number of obese people to 300 million. The number of overweight people had increased to 500 million.

The WHO also estimates that in 1990, 1.2 billion people were undernourished, 1.5 billion were malnourished, and 100 million were obese. In 2000, the number of undernourished people had increased to 1.5 billion, the number of malnourished people to 1.8 billion, and the number of obese people to 300 million. The number of overweight people had increased to 500 million.

The WHO also estimates that in 1990, 1.2 billion people were undernourished, 1.5 billion were malnourished, and 100 million were obese. In 2000, the number of undernourished people had increased to 1.5 billion, the number of malnourished people to 1.8 billion, and the number of obese people to 300 million. The number of overweight people had increased to 500 million.

The WHO also estimates that in 1990, 1.2 billion people were undernourished, 1.5 billion were malnourished, and 100 million were obese. In 2000, the number of undernourished people had increased to 1.5 billion, the number of malnourished people to 1.8 billion, and the number of obese people to 300 million. The number of overweight people had increased to 500 million.

The WHO also estimates that in 1990, 1.2 billion people were undernourished, 1.5 billion were malnourished, and 100 million were obese. In 2000, the number of undernourished people had increased to 1.5 billion, the number of malnourished people to 1.8 billion, and the number of obese people to 300 million. The number of overweight people had increased to 500 million.

The WHO also estimates that in 1990, 1.2 billion people were undernourished, 1.5 billion were malnourished, and 100 million were obese. In 2000, the number of undernourished people had increased to 1.5 billion, the number of malnourished people to 1.8 billion, and the number of obese people to 300 million. The number of overweight people had increased to 500 million.

The WHO also estimates that in 1990, 1.2 billion people were undernourished, 1.5 billion were malnourished, and 100 million were obese. In 2000, the number of undernourished people had increased to 1.5 billion, the number of malnourished people to 1.8 billion, and the number of obese people to 300 million. The number of overweight people had increased to 500 million.

Betænkning og Forslag

i

løgtingsmål nr. 37.

angaaende

Udkastene om Grandestævne, Haugers Styrelse og Drift
og Hegn og Markfred.

Landsnevndin har under 30. Juni 1929 indsendt til Tinget vedlagte foreslaaede Ændringer i Udkast til Lov for Færøerne om Grandestævne, Udkast til Lov for Færøerne om Haugers Styrelse og Drift og Udkast til Lov for Færøerne om Hegn og Markfred, afgivne af den færøske Landbokommission nedsat i Henhold til Lov af 13. Marts 1908.

Nærværende 3 Udkast har været forelagte Tinget til første Behandling og derefter henviste til underskrevne Udvalg, der fremsætter følgende:

Ved Skrivelse af 11. Juli 1911 forelagde Justitsministeriet Lagtinget i 1911 de af Landbokommissionen samme Aar udarbejdede Lovforslag med Betænkninger.

Kommissionssagerne blev efter den første Behandling i Tinget overvejede i et Udvalg, men udsattes til næste Aars Samling med den Motivering, at „da Kommissionens Forslag tilsigter en gennemgribende Reform paa den færøske Landblovgivnings Omraade, maa Udvalget anse det for meget ønskeligt, at Kommissionens Arbejde bliver tilgængeligt for Offentligheden en rum Tid før Forslagene skulle til Behandling i Lagtinget“.

Landbosagerne blev derefter viderebehandledede paa Lagtinget i Samlingerne 1912, 1913, i hvilket sidste Aar Tinget affattede et foreløbigt Udkast til Ændringer i Udkast til Lov for Færøerne om Hegn og Markfred, Lagtingstid. 1913, Bilag 23, hvorefter Amtmanden anmodedes om at underkaste Forslaget en ny Bearbejdelse og fremlægge Betænkning til næste Aar.

I 1914 vedtog Tinget paa Grund af den indtraadte Krigstilstand ikke at behandle Landbokommissionsudkastene. I 1915 behandledes men udsattes den endelige Affattelse af Udkast til Lov om Hegn og Markfred saavel som de øvrige Landbosager.

Landbosagerne behandledes derefter i Lagtinget i 1915, 1916, 1918 og 1919, hvilket sidste Aar der fremsattes foreløbigt Forslag angaaende Salg af de til Præsteembederne hørende Ejendomme. Sagerne behandledes yderligere i Samlingerne 1920 og 1922. Sidstnævnte Aar færdigbehandlede Udkastet om Haugers Styrelse og Drift (Lagtingstidende, Bilag 34), hvilket

Forslag dog henlagdes af Hensyn til dets nære Tilknytning til Udkastene til Hævnsløven og Grandestævneløven. Samme Aar fremsattes Forslag til Ændringer i Kommissionens Udkast til Lov om Udskiftning (Lagtingstidende Side 135, Bilag 26) og det følgende Aar (1923) Forslag til Ændringer i Udkast til Lov om Landvæsenskommissioner (Lagtingstid. 1923, Side 13, Bilag 44).

Kommissionssagerne viderebehandles i 1924 og 1925, hvilket sidste Aar færdigbehandles Udskiftningslovforslaget og Landvæsenskommissionsforslaget (Lagtingstid. Side 35). I 1926 beskæftigede Tinget sig væsentligt med Landbolovforslag, der laa udenfor Kommissionsudkastene (Lagtingstid. 1926, Side 13). I 1927 behandledes særlig Udkastet vedrørende Haugers Styrelse og Drift (Lagtingstid. 1927, S. 11) og færdigbehandles Udkast til Lov om Jagt og Fuglefangst (Lagtingstidende 1927, Side 11). Ligeledes behandlede Lagtinget Kommissionsudkastene i 1928, hvorefter Sagerne paany er forelagte Tinget i indeværende Samling.

I Tidsrummet 1911- 1929 er følgende Udkast færdigbehandlede af Tinget og senere ophøjede til Lov:

III. Udkast til Lov for Færøerne om Udskiftning, VI. Udkast til Lov for Færøerne om Landvæsenskommissioner og XV. Udkast til Lov for Færøerne om Jagt og Fuglefangst m. m.

Endvidere er detailbehandlede i Udvalg og tildels i Tinget følgende Forslag:

I. Udkast til Lov for Færøerne om Haugers Styrelse og Drift, II. Udkast til Lov for Færøerne om Hegn og Markfred og V. Udkast til Lov for Færøerne om Grandestævne, uden dog at være naaede til endelig Vedtagelse.

Sluttelig skal anføres, at Tinget som midlertidig Foranstaltning i 1921 (Lagtingstid. 1921, Bilag 10) har omarbejdet og gennemført et Uddrag af Udkastet om Hegn og Markfred, udkommet som Lov for Færøerne Nr. 49 af 13. Febr. 1922 om Værn for Indmarken.

Udvalget har ikke kunnet enes om en fælles Indstilling, men har delt sig i 3 Mindretal, der hver vil fremkomme med sin særlige Indstilling.

Mindretallet *Matras, Niclasen og Patursson* bemærker følgende:

Som det vil fremgaa af Indledningen, har Lagtinget i en lang Aarrække beskæftiget sig med Behandlingen af de af Landbokommissionen i 1911 udarbejdede Forslag. I dette lange Tidsrum er det kun lykkedes at tilendebringe Behandlingen af „III. Udkast til Lov for Færøerne om Udskiftning“, „VI. Udkast til Lov om Landvæsenskommissioner“ og Udkast til Lov for Færøerne om Jagt, Fuglefangst m. m. samt Foranstaltningen efter Udkast XIII. til Ordning af en Landboskole. Som det fremgaar af Indholdstortegnelse i „Forslag og Betænkninger afgivne af den færøske Landbokommission 1911“ henstaar endnu den endelige Behandling af en Række af Udkastene.

Det vil være indlysende, at „Landbosagerne“ aarlige Tilbagevendt til Udvalgsbehandling i Tinget, gennem denne lange Aarrække, har lagt Beslag paa en meget betydelig Del af Tingets iøvrigt fuldt optagne Tid.

For at komme ud over de hidtilværende lidet holdbare Forhold og forberede Vejen for Sagerne endelige Afgørelse, optog Landsnevndin Landbokommissionsforslagene til Gennemsyn. Landsnevndins Hovedbetragtning gik ud paa, at den mest praktiske Løsning vilde være, at Tinget koncentrerede sig om nogle bestemte Udkasts Behandling aarlig. Til Behandling i indeværende Samling optog Nevndin til Gennemsyn de i denne Betænkning omhandlede Udkast og endnu et fjerde Udkast, nemlig „Udkast til Lov om Ændring i de færøske Landkommuners Styrelse af 28. Febr. 1872“.

For at Tingets Medlemmer i god Tid kunde forberede sig til Ud-

kastenes endelige Behandling i Tinget udsendte Landsnevndin til samtlige Tingets Medlemmer den 30. Juni d. A. de Ændringer til Forslagene, som denne ansaa formaalstjenlige og nødvendige.

Her skal dog bemærkes, at denne af Landsnevndin tilsigtede Forberedelse til Sagernes Lagtingsbehandling for dem af Lagtingets Medlemmer, der ikke i Forvejen var i Besiddelse af Landbokommissionens i 1911 udgivne Arbejde, blev illusorisk, da det viste sig, at Landbokommissionens i 1911 trykte Beretning med Forslag og Betænkninger ikke kunde fremskaffes rettidig.

Mindretallet maa formene, at Landsnevndin har slaaet ind paa den rigtige Fremgangsmaade med Hensyn til afsnitsvis endelig Behandling af Landbokommissionens igenværende Udkast.

Ligeledes kan Mindretallet tiltræde, at Landsnevndin har udvalgt heromhandlede Udkast til endelig Beslutning i denne Tingsamling, dels af Hensyn til, at 3 af disse, nemlig I, II og V, er særlig paakrævede af landbrugsmæssige Hensyn, og dels af, at de i deres indbyrdes Forhold er saa afhængige af hinanden, at samtlige maa gennemføres samtidig eller forkastes.

Mindretallet har overvejet Udkastene og de af Landsnevndin dertil stillede Ændringer og har hertil vedføjet sine egne Ændringer med Bemærkninger, som man nedenfor indstiller til Tingets Vedtagelse.

Mindretallet maa holde for, at det af Hensyn til Lagtingets fremtidige Arbejdsstof og af Hensyn til Tingets som Regel begrænsede Tid er absolut nødvendigt, at Landbokommissionsudkastene inden en rimelig Tidsfrist udgaar af Lagtingets hidtilværende aarlige Dagsorden enten ved endelig Vedtagelse eller endelig Forkastelse.

Da Mindretallet desuden maa anse mange af Udkastene — og ikke mindst de tre her behandlede — for særlig betydningsfulde for vore særprægede Landboforhold og da Landbruget i meget høj Grad tiltrænger tidsmæssige Ændringer i de ældre Lovbestemmelser, formener Mindretallet, at Tinget ikke længer bør unddrage Landbefolkningen Iværksættelsen af disse paastrængende Reformers Lovkraft.

Saaledes foranlediget indstiller Mindretallet efterfølgende Forslag med de foreslaede Ændringer til Tingets Vedtagelse, idet dog bemærkes, at i Udkast til Lov om Grandestævne §§ 7-22 rettes til 6-21, ligesom disse Rettelser gennemføres i §§ 1, 2, 11, 12, 13, 14, 17, 18 og 20, ligeledes rettes i Udkastets § 79 til Lov om Hegn og Markfred „Grandestævnelovens § 13 jfr. §§ 10-12“ til „Grandestævnelovens § 12 jfr. §§ 9-11“ og i samme Lovs § 42 „13“ til 12, og endvidere rettes i § 2 i Udkast til Lov om Haugers Styrelse og Drift „§ 8a, 9-12 og 14“ til § 7a, 8-11 og 13.

Mindretallet *Effersøe, M. Samuelson og Welhe* udtaler vedrørende *Udkast til Lov for Færøerne om Haugers Styrelse og Drift m. m.:*

Tirsdag den 6. August d. A. afholdt Lagtingets Landhordvalg, som bl. a. skulde behandle fornævnte Sag, konstituerende Møde efter Indkaldelse af det først valgte Medlem Patursson. Sidstnævnte blev valgt til Formand og indkaldte til Udvalgsmøde den følgende Dag. Ved det da afholdte Møde meddelte Formanden straks, at han af de til Udvalget henviste Sager vilde lade forelægge først følgende af Landbokommissionens Lovudkast i nede nævnte Rækkefølge, nemlig 1) om Haugers Styrelse og Røgt m. m., 2) om Grandestævne m. m. og 3) om Hegn og Markfred, samt at disse maatte behandles saa hurtigt af Udvalget, at Tinget kunde naa at afslutte Behandlingen af dem i indeværende Samling og indstille dem til Regeringen. Uden at det førstnævnte Lovudkast havde været Genstand for nogen Behandling, erklærede Formanden derefter, at han indkaldte Ændringsforslag vedrørende det til Afgivelse Lørdag den 10 s. M.

Hertil sagde Medlem af Mindretallet Effersøe, at han var villig til at fremme Arbejdet paa Lovudkastene saa hurtigt, som Hensynet til en forsvarlig Behandling tillod, og med det Maal for Øje, at Lagtinget skulde kunne afslutte sin Behandling i indeværende Samling, men det maatte samtidig kræves, at Udvalgsbehandlingen iværksættes paa sædvanlig og forsvarlig Maade, navnlig saaledes, at der, forinden Ændringsforslag indkaldtes, fandt en virkelig Behandling Sted af hvert Lovudkast, nemlig først i sin Almindelighed og derefter paragrafvis eller afsnitsvis efter Formandens nærmere Bestemmelse, eventuelt med Indhentelse af Oplysninger m. m. Skete dette ikke, maatte han betragte Udvalgsbehandlingen for uforsvarlig og unyttig samt uskikket til at danne Grundlag for Forslag til Tinget, samt at han maatte erklære, at han ikke kunde stille Ændringsforslag eller tage Stilling til Ændringsforslag, som maatte fremkomme fra nogen anden, ejheller tage Del i nogen Indstilling til Tinget med Hensyn til Ændring i Lovudkastene eller om disses Fremme.

Formanden fastholdt imidlertid sit Standpunkt og gennemførte det ogsaa mod Protest under hele sin Ledelse af Udvalgsforhandlingerne undtagen med Hensyn til en Del af Lovudkastet om Grandestævne m. m., jfr. Betænkningen om dette Udkast. Under Forhandlingerne blev der kun med den nævnte Undtagelse — Lejlighed til at udtale sig om stillede Ændringsforslag.

Mindretallets Medlemmer har drøftet den Situation, som opstod ved den af Formanden dikterede Behandlingsmaade, og vi erklærer os derfor enige om, hvad der, som foran ommeldt, blev udtalt af Effersøe den 7. August.

Mindretallets Optræden under Udvalgsforhandlingerne har været i Overensstemmelse hermed, og vi fremsætter derfor ikke Forslag med Hensyn til noget af Udkastene.

Til Begrundelse af vor Stilling skal vi yderligere anføre:

Ifølge Tingets Forretningsorden § 16 skal ethvert Lovforslag, som er forelagt af Regeringen, samt ethvert andet Lovforslag, hvis Fremme er vedtaget af Tinget, afgives til et Udvalg. Med Hensyn til Behandlingen i Udvalg har det været fast Praksis, at ethvert Lovforslag eller Lovudkast, forinden Ændringsforslag indkaldes, skal undergaa en Behandling dels i Almindelighed og dels i Enkelthederne, paragrafvis eller afsnitsvis, efter Omslændighederne forbundet med Fremskaffelse af Oplysninger samt med Samraad med særlig Sagkyndige og lign. Først naar dette er sket, vil Udvalgets Medlemmer kunne tage Stilling. Foranførte er formentlig ogsaa stemmende med god, parlamentarisk Skik.

De tre foreliggende Lovudkast er vel affattede af den færøske Landbokommission og er ledsagede af dennes Bemærkninger; men det maa jo være Meningen med Udvalgsbehandlingen, at der skal finde en virkelig Drøftelse af dem Sted i Udvalget.

Desuden er Lovudkastene af en meget vanskelig og omfattende Beskaffenhed. De indeholder adskillige nye Bestemmelser, der tildels er grundede paa nye Principper samt i ikke ringe Omfang betydelige Indgreb i den gældende Lovgivning. Vore Landboforhold og vor Landboret er, som bekendt, af meget indviklet Natur, og Ændringer heri kræver en grundig Overvejelse.

Den stedfundne Behandling i Lagtingets Landsnævn kan vi kun tillægge uvæsentlig Betydning. Den kan kun have været overfladisk, og de stillede Ændringsforslag er hovedsagelig af formel Natur. I ethvert Fald kan vi ikke føle os bundne til at følge være sig Landbokommissionen eller Landsnævnet.

Udvalgets Formand har fremhævet, at Landbokommissionen har af-

givet sin Betænkning med Forslag i Aaret 1911 og at det derfor nu maa være paa Tide, at Lagtinget tager Stilling til de tre Lovudkast. Mindretallet anser det for højest ønskeligt, at Sagens Behandling i Udvalget og Lagtinget gennemføres snarest muligt; men vi maa modsætte os en forhastet, overfladisk Behandling.

Nede i Danmark har Behandling af Lovforslag af større Betydning i Kommission været meget almindelig; men Kommissionsforslag plejer stedse at undergaa en omhyggelig Behandling først af Regeringen og derefter i Rigsdagen, efter Omstændighederne i lang Tid. Vi kan t. Eks. henvise til Behandlingen af Lov om Rettens Pleje og af den nye Straffelov.

Den færøske Landbokommission, der afgav Betænkning den 25. Maj 1911, har behandlet 18 Sager og affattet forskellige Lovudkast og Betænkninger, som blev forelagt for Lagtinget i 1912. Flere af disse er blevet behandlede, og nogle Landbolove og andre Landboforanstaltninger, som Kommissionen har behandlet, er blevet gennemført. Hvorvidt Lagtingets Behandling af de Lovudkast, som blev forelagt Tinget i 1912, har været fremmet med fornøden Kraft, skal vi ikke fælde nogen Dom om. Kun skal vi bemærke at Verdenskrigen ganske naturligt har hæmmet Tingets Arbejde paa Lovudkastene betydeligt. Endvidere skal vi fremhæve, at en eventuel Forsinkelse i ethvert Fald ikke kan lægges noget enkelt politisk Parti eller bestemte Tingmedlemmer til Last, samt at en forhastet og i det hele urigtig Behandling af de tre omhandlende Lovudkast ikke kan forsvares med Henviisning til, at der tidligere formenes at være arbejdet for langsomt.

Den ny Behandlingsmaade i Udvalg er i fuldkommen Uoverensstemmelse ikke alene med Lagtingets almindelige Praksis men ogsaa i Særdeleshed med Behandlingen af visse Lovudkast fra Landbokommissionen i de senere Aar, nemlig ang. a) Udskiftning, b) Landvæsenskommissioner og c) Jagt og Fuglefangst m. m. — Disse Sager var ikke mere, men tildels meget mindre vanskelige og omfattende end de nu foreliggende tre Udkast. Desuagtet blev de drøftede og behandlede meget indgaaende, og vedkommende Udvalg anvendte betydelig Tid paa Behandlingen. Patursson, der var Medlem af Udvalgene (i visse Tilfælde Formand for dem), havde da intet at indvende mod Behandlingen. Vi skal bl. a. henvise til Behandlingen af Lovudkastet om Udskiftning. Omfattende Ændringsforslag stilledes, Samraad afholdtes og betalt sagkyndig Bistand blev benyttet. Behandlingen i Udvalget var, især paa den Tid da Patursson som Formand havde Ledelsen, vidtløftig og langsom, og den blev endda ikke ført til noget Resultat, medens han var Formand.

Intet af de tre Lovudkast har været underkastet afsluttende Behandling i Udvalget tidligere, og af Udvalgets Medlemmer er desuden de tre helt nye Medlemmer af Lagtinget, nemlig Matras, Niclasen og Viðstein, som blev indvalgt i Fjor. Sidstnævnte har først, efter at Udvalgsbehandlingen var paabegyndt, kunnet faa noget Eksempplar af Landbokommissionens Forslag og Betænkninger.

Af de tre Lovudkast er formentlig Udkastet ang. Hegn og Markfred det vanskeligste og tillige det, som kræver en særlig indgaaende Behandling. Det indeholder indgribende nye Regler bl. a. om Hegnsynsmænd med en langt videregaaende Myndighed end de Gærdesynsmænd, der nu benyttes ifølge Vedtægter paa Grandestævne. Desuden er Hegnsynsmændenes Forretningsgang næppe gennemførlig i Praksis. Som bekendt har Lagtinget taget Stilling til en Del af Spørgsmaalet om Hegn og Markfred, jfr. Lov for Færøerne Nr. 49 af 13. Febr. 1922 om Værn for Indmarken; men dette gør kun Udvalgsbehandlingen sværere, da der maa finde en

Overvejelse Sted baade om Lovudkastet og om Loven af 1922, eventuelt en Sammenarbejden af disse.

Vi er, som det vil fremgaa af foranførte, meget villige til at tage Del i Arbejdet med Hensyn til de tre Lovudkast; men vi mener, at Lovregler, som udgaar af en uforsvarlig Behandling, ikke kan ventes at blive til Gavn for Landbruget eller for Befolkningen i det hele taget.

Det foreliggende Spørgsmaal om Udvalgsbehandlingen har ikke alene Betydning med Hensyn til de tre Lovudkast, men ogsaa en videregaaende principiel Betydning. Der maa ikke indføres en ny og uheldig Maade for Udvalgsbehandling, og man kan ikke være tjent med, at Lagtinget stilles i et ugunstigt Lys paa Grund heraf.

Samme Mindretal udtaler vedrørende *Udkast til Lov for Færøerne om Grandestævne m. m.*:

Den første Dag, da forannævnte Lovudkast blev behandlet i Udvalget, omfattede Behandlingen ifølge Bestemmelse af Formanden (Patursson) dels Lovforslaget i dets Almindelighed og dels Paragrafferne 3—7 og 14—22.

Mindretallet havde intet at indvende imod denne Behandlingsmaade og tog Del i Behandlingen samt stillede forskellige foreløbige Ændringsforslag til de nævnte Paragraffer. Da Udvalget imidlertid kom til de øvrige Paragraffer, dekretede Formanden en anden Maade og bestemte, imod vor Protest, at der uden forudgaaet Behandling af disse Paragraffer indkaldtes Ændringsforslag til disse.

I Henhold til hvad Mindretallet har fremført i Udvalgsbetænkningen angaaende Lovudkastet om Haugers Styrelse og Drift kunde man ikke tage Stilling til Paragrafferne 1 og 8—13 eller til Ændringsforslagene til disse Paragraffer. Som Følge heraf, og da der er en vis Sammenhæng imellem alle Udkastets Bestemmelser, kan vi heller ikke fastholde vore fornævnte foreløbige Ændringsforslag i en Indstilling til Tinget. Vi tager overhovedet ikke Del i noget Forslag til Tinget, da Lovudkastet ikke har gennemgaaet en behørig Behandling i Udvalget. Derimod ønsker vi, da det antagelig vil kunne faa Betydning ved en eventuel senere regelmæssig Behandling af Sagen, at vore Ændringsforslag optages i Betænkningen.

Samme Mindretal fremsætter følgende vedrørende *Udkast til Lov for Færøerne om Hegn og Markfred*:

Mindretallet Effersøe, M. Samuelson og Weihe henviser til sine Udtalelser i Betænkningen om Udkast til Lov for Færøerne om Haugers Styrelse og Drift og stiller i Overensstemmelse med det dér anførte intet Forslag til Tinget, ligesom vi ikke tager Stilling til de af et andet Mindretal (Matras, Niclasen og Patursson) stillede Forslag.

Samme Mindretal bemærker endelig med Hensyn til samtlige Lovudkast, at Bemærkningerne til de stillede Ændringsforslag, lige saa vel som disse selv, alene staar for det første Mindretals Regning.

Mindretallet M. S. Vildstein fremsætter efterfølgende Bemærkninger:

Som Medlem af Lagtingets Landboudvalg finder jeg Anledning til at fremsætte følgende, idet jeg herved motiverer min Stilling til de i Landboudvalget i 1929 behandlede Sager: Landbolovene

- 1) Forslag til Lov for Færøerne om Haugers Styrelse og Drift,
- 2) Forslag til Lov for Færøerne om Grandestævne m. m.,
- 3) Forslag til Lov for Færøerne om Hegn og Markfred.

Ad 1) Jeg skal uden at kritisere Lovforslagets Affattelse og Grund-

lag i det hele taget dog tillade mig at bemærke, at det er ganske umotiveret, utiltalende og absolut ikke tidssvarende, at Lovforslaget indeholder Bestemmelser af nogen Art, hvorved der hjemles Haugen Græsningsret for Faar paa Indmark.

Lagtinget ligesaa lidt som Lagtingets Landboudvalg kan ikke være uvidende om den Skade, løsgaaende Faar forårsager paa Indmarken saavel ved at afæde Eftergrøden om Efteraaret og det spirende Græs om Foråret.

Da netop denne Bestemmelse om Haugens eller Faarenes Græsningsret paa Indmarken har været til stor Gene og Skade for Trøbrugere, og da Bestemmelsen saaledes virker hæmmende for Opdyrkningen og samtidig formindsker Lysten til Opdyrkning i en væsentlig Grad, maa det være naturligt og i Kontakt med Udviklingen i et civiliseret Samfund, at hele Lovforslagets fjerde Afsnit: Haugens Græsningsret for Faar paa Indmark, Kapitel 8, fra § 34 til og med § 37, udgaar.

Endvidere maa det anses for ikke at være tidssvarende, naar der i Kapitel 10: Tørveskær er indsat en Paragraf, hvis Ordlyd tydelig tager Sigte paa at beskytte Tørveskærsrettighederne mod den i den senere Tid fremskredne Opdyrkning.

At smaa Jordbrugere (trædarmenn) har følt sig meget forulempede eller maaske rettere forhindrede i Opdyrkningen ved saadanne Bestemmelser, er en Kendsgerning. Idet der i saa Henseende henvises til Thorshavns Byraads Skrivelse af 13. Marts 1909 til Landbokommissionen, kan det anføres, at det samme gør sig gældende flere andre Steder paa Færøerne.

For at nærværende Lovforslag ikke helt skal blive forlejet foreslaas det, at der til § 43 tilføjes som nyt Stykke: „Alle Tørveskærsrettigheder bortfalder for de Arealers Vedkommende, der indlægges til Opdyrkning“. Paragrafferne 44, 45 og 46 udgaar.

Ad 2) Hvad angaar Forslag til Lov om Grandestævne m. m. paa Færøerne, vil det ikke være hensigtsmæssigt at gennemtvinge en forhastet Vedtagelse af denne, selv om man kunde slutte sig til de af Herr Effersøe m. fl. foreslaaede Ændringer.

At Loven af 1891 trænger til en helt gennemgribende Revision, er indlysende; men da Forholdene tegner til at udvikle sig i den Retning, at Ejendomsbesidderen ikke faar mere Ret til at indvirke paa Lovbestemmelsernes Affattelse end den besiddelsesløse, er det helt middelalderligt yderligere nu i 1929 at gøre Forsøg paa at lovfæste Bestemmelser, hvor Ejendomsbesiddere har en vis uindskrænket Ret, altsaa en Stat i Staten paa en anden Maade.

Da det strider mod Socialdemokratiets Grundprincipper at lovfæste Regler, hvor der ikke tages tilbørligt Hensyn til de ejendomsløse Individuer i Samfundet, finder jeg ikke Tidspunktet at være inde for paany atter at lovfæste Jordejendommenes Rettigheder og Herligheder med Bestemmelseret og Myndighed, endda med de fornævnte af Hr. Effersøe m. fl. foreslaaede Ændringer, hvilke iøvrigt kan tiltrædes.

Ad 3) Ved „Forslag til Lov om Hegn og Markfred“ vil det være at anføre, at „Lov for Færøerne (Nr. 49/1922) om Værn for Indmarken“ er af ganske ny Dato og indeholder Bestemmelser, som, om disse vil blive haandhævede paa rette Maade, for en væsentlig Del vil kunne skaffe en efterstræbt Markfred.

Det vil derfor være uhensigtsmæssigt at kræve hele Lovens Ophevelse allerede nu og i Stedet vedtage Landbokommissionens Udkast til „Lov om Hegn og Markfred“ med Ændringer, foreslaaede af Hr. Patursen m. fl.

Man bør ikke nutildags fordybe sig i Betragtninger om Fred paa

Udmarken, før den rette Fred paa Indmarken er sikret og lovfæstet. Derfor bør der ske en Adskillelse, saaledes at Udmark (Hauger) og Indmark (Bø og Trøer) beskyttes af hver for sig gældende Lovbestemmelser.

Angaaende Hegnsforhold paa Udmarken kan det ikke anses for at være tvingende nødvendigt — under Henvisning til den allerede fremskredne Tid af Lagtingssamlingen, hvor mange andre vigtige Spørgsmaal venter paa sin Løsning og for Tiden beror i Lagtingets Landboudvalg i Aar at træffe endelig Bestemmelse herom.

For yderligere at værne Indmarken, og for at Opdyrkningsarbejdet kan være betryggende for dets Udøver, Ejer eller Lejer, vil det være nødvendigt at foretage enkelte Ændringer i „Lov om Værn for Indmarken“, da disse paa enkelte Steder knæsætter Haugens eller Faarenes Ret paa de opdyrkede Arealer.

Mindretallet M. S. Viðstein foreslaar følgende Ændringer i „Lov for Færøerne (Nr. 49/1922) om Værn for Indmarken“:

- 1) § 1. Ved første Stykkes anden Linje sættes Punktum efter „søjdehøjt“, og Resten af første Stykke og andet Stykke udgaar.
 - 2) § 2. I første Stykke, fjerde Linje udgaar Ordene „inden den 15. April 1923“.
 - 3) § 3. Paragraffens Ordlyd udgaar fra første Punktum, tredje Linje.
 - 4) § 4. I første Stykke, første og anden Linje udgaar Ordene: „i det i § 1, 1. Stykke, nævnte Tidsrum“.
 - 5) § 5. I første Stykke, første og anden Linje udgaar Ordene „paa den Aarstid da de kun maa holdes i Udmarken“, Paragraffens andet og tredje Stykke udgaar.
 - 6) § 6. I første Stykke, første og anden Linje udgaar Ordene: „i det i § 1, 1. Stykke, nævnte Tidsrum“ samt i fjerde Linje Ordene: „fra den 15. April til den 20. Maj“. Sidste Punktum i Stykke udgaar.
- I andet Stykke første Linje udgaar Ordene: „paa anden Aarstid“.

I Lagtingets Landboudvalg, den 21. August 1929.

Ændringsforslag

i

Udkast til Lov for Færøerne om Grandestævne m. m.

Af et Flertal: Effersøe, Matras, Niclasen, Patursson, M. Samuelsen og Weihe:

1. I §§ 1 og 13 udgaar Ordene:
„Lov om Vands Benyttelse m. m. af . . . §§ 4 og 5,“ og
efter „Lov om Jagt, Fuglefangst m. m. af . . .“ indsættes: „4. April 1928“

Til § 2.

2. *Af et Mindretal:* Matras, Niclasen og Patursson:
Ordet „Amtmanden“ ændres til „Landsnevndin“.
- Af et Mindretal:* Effersøe, M. Samuelsen og Weihe:
3. Paragraffen udgaar.

Til § 3.

- Af et Mindretal:* Matras, Niclasen og Patursson:
4. I 4. Linje ændres Ordet „Amtmanden“ til „Landsnevndin“.

Til § 4.

Af et Flertal: Effersøe, Matras, Niclasen, Patursson, M. Samuelson og Weihe:

5. I 1. Linie udgaar Ordet „ordentlig“ og i 3. Linie Ordet „Ordentlig“.
6. I 4. og 5. Linie udgaar: eller dog saa tidlig, at det har kunnet bekendtgøres efter Reglerne i § 5“.

Til § 5.

7. I 1. Stk. 2. Linie udgaar Ordet „ordentlige“.
8. I 1. Stk. 2. Linie indsættes efter „Grandestævne“ følgende: eller om ingen Sag er anmeldt“.
9. 2. Punktum i 1. Stk. affattes saaledes:
„Bekendtgørelsen skal mindst 4 Uger før Grandestævnet bringes til offentlig Kundskab overensstemmende med Lov for Færderne Nr. 59 af 1. April 1912 om Ophævelse af Kundgørelse ved Kirkestævne“.
10. I 2. Stk. 1. og 2. Linie ændres „3 Uger“ til „4 Uger“.
11. I 3. Stk. 1. og 2. Linie udgaar: for saa vidt nogen Sag er anmeldt til Forhandling“.
12. I 3. Stk. 3. og 4. Linie ændres Ordene „paa den efter de stedlige Forhold hensigtsmæssigste Maade“ til: „jfr. fornævnte Lov“.

Til § 6.

13. Paragraffen udgaar.

Til § 7.

14. I Stedet for følgende Ord i 3.—5. Linie: „ved Mødets Slutning oplæses Protokollen; og efter at det oplæste er blevet godkendt, underskrives den af Sysselmanden med 2 af ham blandt de tilstedeværende tiltagne Vidner“ sættes: „Sysselmanden antager 2 Vidner til at overvære Forhandlingerne og underskrive Protokollen. Det, der er tilført Protokollen med Hensyn til hver enkelt Sag, oplæses ved Afslutningen af Sagens Behandling. Ved Mødets Slutning oplæses desuden hvad der iøvrigt er tilført Protokollen“.

Til § 10.

Af et Mindretal: Matras, Niclasen, Patursson:

15. I Stedet for Ordene i første Stykke „I Marketallet“ sættes: „I de i § 1 Nr. 1 nævnte Sager kan Beslutning tages, naar den vedtages af Flertallet af de mødende stemmeberettigedes Marketal“.
16. 3. Stk. udgaar.

Til § 11.

Paragraffen udgaar og der indsættes i Stedet:

17. „Staar Stemmerne, efter § 10, lige, kunne Parterne paa selve Grandestævnet fremsætte Krav om, at Sagen skal afgøres ved Voldgift“.

Til § 12.

18. 1. Punktum, i 1. Stk., udgaar, og der sættes i Stedet: „Er Voldgift forlangt ifølge § 11, vælger Parterne paa Grandestævnet hver sin Voldgiftsmand“.
19. I Lin. 5 ændres Ordet „Sognekommission“ til Sysselmanden“.
20. I 2. Stk. 3. Lin. udgaar Ordene „det ordentlige“.

Til § 14.

21. I 3., 4. og 5. Lin. ændres Ordene „Amtmandens“ til „Landsnevndins“.

Til § 15.

22. I 3. Lin., 2. Stk. ændres Ordene „Amtmanden“ og „han“ til henholdsvis „Landsnevndin“ og „den“.

Til § 17.

Af et Flertal: Effersøe, Matras, Nielsen, Patursson, M. Samuelson og Weihe:

23. I Stedet for Ordene i 1. Stk., 2. og 3. Lin.: „af indtil 25 Kr., som tilfalder Sognets Hjelpekasse“, sættes: „fra 5 til 25 Kroner, i Gentagelsestilfælde fra 10 til 50 Kroner. Bøderne tilfalde Sognets Hjelpekasse“.

Af et Mindretal: Effersøe, M. Samuelson og Weihe:

24. Til 1. Stk. føjes: „Ved Fastsættelse af Bødernes Størrelse bliver særligt at tage Hensyn til den skyldiges Formuesforhold“.

Til § 17.

Af et Mindretal: Matras, Nielsen og Patursson:

25. I 3. Stk., 3. Lin. ændres „Amtmanden“ til „Landsnevndin“.

Til § 18.

Af et Flertal: Effersøe, Matras, Nielsen, Patursson, M. Samuelson og Weihe:

26. I 2. og 3. Lin. ændres „Amtets Overpolitiret“ til „Underretten overensstemmende med Retsplejelovens § 962“.

Til § 21.

27. Efter Ordet „af“ i sidste Linie indskydes: „20. April 1926“.

Til § 22.

Af et Mindretal: Matras, Nielsen og Patursson:

28. Efter Ordet „den“ indskydes: „1. Juli 1930“.

Bemærkninger

til

Ændringer i Forslag til Lov for Færøerne om Grandestævne m. m.

Der henvises til Landbokommissionens Bemærkninger til ovenfor nævnte Forslag, se Forslag og Betænkninger afgivne af den færøske Landbokommission 1911, Side 130.

Om Ændringerne til de enkelte Paragraffer bemærkes følgende:

Til §§ 1 og 13.

Ordlyden „Lov om Vands Benyttelse m. m. af §§ 4 og 5“ foreslaas udeladt, da nævnte Lov ikke er traadt i Kraft.

Til § 2.

Mindretallet: Effersøe, M. Samuelson og Weihe anser Paragraffen forældet og betydningsløs under de i Henhold til nærværende Lovforslag foreslaede lovordnede Forhold angaaende Sagers Afgørelse paa Grandestævne, Haugestævne og paa anden af Lovgivningen bestemt Maade. Mindretallet (Matras, Nielsen og Patursson) maa dog holde for, at der endnu eventuelt vil kunne opstaa Bygdespørgsmaal, der ikke henhøre under Ejendomsforhold, men som det dog kan være af Vigtighed at faa bragt frem til Forhandling og eventuel Afgørelse paa Grandestævne.

Til § 3.

Mindretallet: Matras, Nielsen og Patursson foreslaar i §§ 2, 3, 14, 15 og 17 Ordet „Amtmanden“ ændret til „Landsnevndin“. Mindretallet skønner,

at Udviklingen paa Færøerne siden Landbokommissionen i 1911 afgav sin Betænkning har medført, jfr. bl. a. de sidste Ændringer i Lagtingsloven, hvorefter Amtmanden som Tingets „fødte“ Formand er afløst af en af Tinget selv valgt Formand, naturlig gaar i Retning af, at folkevalgte Myndigheder i Bestemmelser angaaende det praktiske Livs Anliggender træder i Stedet for de embedsmæssige. Her skal forøvrigt for Landbrugets Vedkommende henvises til Loven om Landvæsenskommissioner, hvis dømmende Personer overvejende ere folkevalgte.

Da Landvæsenskommissionen desuden i de i dette Lovforslag omhandlede mest betydningsfulde Afgørelser indehaver den afgørende Myndighed, jfr. § 14, forekommer det Mindretallet at være yderligere Grund til, at den folkevalgte (af Lagtinget valgte) Institution (Landsnevndin) træder i Amtmandens Sted.

Til § 4.

Flertallet har ikke fundet det nødvendigt, at der gives Adgang til Afholdelse af overordentlige Grandestævner.

Ved Lovforslaget om Haugers Styrelse og Drift, jfr. § 2, er en betydelig Del af de Sager, der i Henhold til uigældende Lov skulde forhandles paa Grandestævne, overdragne til det efter sidstnævnte foreslaaede Forslag oprettede Haugestævne.

Da det færøske Fælleslandbrug ifølge Forholdenes Natur maa fungere langsomt, vil man formentlig endnu i en Aarrække være bedst tjent med, at de af Fælligets Anliggender, som endnu er forbeholdt Grandestævnet, kan foreligge til Forhandling og Afgørelse paa Fælligets aarlige Generalforsamling (Grandestævnet).

I Samhørighed med nuværende Skik og Brug er der i § 4 foreslaaet, at Grandestævnet afholdes i Maanederne Januar eller Februar.

I § 6 er derimod af Kommissionen foreslaaet, at overordentligt Grandestævne kan afholdes til „enhver Tid af Aaret“.

Flertallet finder sidstnævnte Beslutning af flere Grunde uheldig. I Maanederne Januar og Februar er den mandlige Befolkning, under det nuværende færøske Erhvervslivs Former, hjemme. Dette er derimod ikke Tilfældet „til enhver Tid af Aaret“, idet en større eller mindre Del af den jordbrugsinteresserede Befolkning i Tiden fra Marts Maaned til Oktober er fraværende fra Hjembygden og i den Tid afskaaret fra at varetage sine Interesser paa en i dette Tidsrum eventuelt afholdt ekstraordinær Generalforsamling (overordentligt Grandestævne).

Flertallet maa desuden anse det for meget tvivlsomt, hvorvidt det er tjenligt for Fællesbruget, at en Beslutning, der ikke har kunnet gennemføres i Maanederne Januar eller Februar, eventuelt kan blive vedtaget ved et overordentligt Grandestævne i de næst paafølgende Maaneder. Den naturlige Stabilitet for Fællesbruget og Interessenternes nødvendige Tidsfrist til roligt Overlæg maa ved denne Ordning anses for mindre vel at kunne ske Fyldest.

Til § 5.

Flertallet foreslaar Tidsfristen for Kundgørelse til Grandestævne sat til 4 Uger i Stedet for 3 Uger. Det foreslaas ligeledes, at Sysselmanden skal udstede Bekendtgørelse om Grandestævne, selv om ingen Sag er anmeldt, da denne alligevel vil have andre almindelige Forretninger at varetage paa Grandestævnet.

Til § 6.

Der henvises til Bemærkningerne til § 4.

Til § 7.

I Stedet for at Protokollen, efter Udkastets Affattelse, skal oplæses

ved Mødets Slutning, finder Flertallet det mere formaalstjenligt, at det Protokollen tilførte med Hensyn til hver enkelt Sag oplæses ved Afslutningen af vedkommende Sags Behandling.

Til § 10.

Til den foreslaaede Omændring skal Mindretallet: Matras, Niclasen og Patursson udtale følgende:

Den i Kommissionsudkastet bibeholdt Afstemningsmaade i Henhold til Grandestævneloven af 1. April 1891 er, som det fremgaar af Bemærkningerne i Landbokommissionens Betænkning til nærværende Udkasts §§ 10—12, et Kompromis af de, forinden Loven af 1. April 1891 traadte i Kraft, førte Forhandlinger.

Den Træghed i Afstemningen, eller det døde Punkt, der ifølge Forslaget vil fremkomme under Afstemningen, naar ikke, jævnf. § 10 Punkt c, $\frac{1}{3}$ Del af Marketallet er repræsenteret ved Afstemningen, har Kommissionen foreslaaet at komme udenom ved Bestemmelserne i Paragraffens 3die Stykke, hvorefter Sagen i Tilfælde af, at der ikke har været fremmødt det fastsatte ($\frac{1}{3}$ Del) Marketal kan indbringes for et overordenligt Grandestævne eller ordentligt Grandestævne, hvor Beslutningen da bliver at anse som vedtagen, naar Halvdelen af det mødende Stemmetal og Halvdelen af det mødende Marketal ved Stemmegivningen tiltræder Forslaget.

Endvidere vil Sagen, ifølge §§ 11 og 12, naar Stemmerne efter Antal og Marketal staar lige, kunne indbringes for Voldgift, hvis Kendelse skal gælde for 4 Maaneders Dagen efter (det ordentlige) Grandestævne i det andet derefter følgende Kalenderaar.

Mindretallet kan ikke finde denne meget omstændelige og i givet Tilfælde meget langsommelige Afstemningsmaade praktisk. Da nævnte Afstemningsmaade desuden ifølge § 2 i „Udkast til Lov for Færøerne om Haugers Styrelse og Drift m. m.“ skal anvendes ved Haugestævne, finder Mindretallet den heller ikke svarende til den nye Form, Kommissionen ved sit Udkast har foreslaaet indført for Haugebruget. — Kommissionen foreslaar nemlig (se Forslag og Bemærkninger Side 22) „overført paa det heromhandlede tvungne Erhvervsforhold (Haugebruget) lignende Styrelsesformer som dem, der gennem den økonomiske Udvikling have vist sig formaalstjenlige i de frivillige Sammenslutninger af erhvervsmæssig Karakter, og da navnlig Aktieselskaber. I disse er Styrelsen regelmæssig ordnet saaledes, at den øverste Myndighed er hos Forsamlingen af samtlige Aktionærer, Generalforsamlingen“.

Mindretallet kan ikke indse, at de forannævnte Afstemningsregler, der er foreslaaede anvendte paa Grandestævne og Haugestævne, i nogen væsentlig Grad tilsvare de Afstemningsregler, der almindeligvis anvendes paa Aktieselskabers Generalforsamlinger.

Ser man endvidere hen til heromhandlede Afstemningssagers Art og Realiteter, da fastsætter § 10 disse Regler gældende for samme Forslags § 1 Punkt 1, der omhandler Vedtægter om Brug af Jordejendomme og Herligheder, som ere i Fællig, og om hvis Brug der ikke i Lovgivningen skal træffes Bestemmelse af Haugestævne eller paa anden særlig Maade, ligesom Udkastets § 2 om Haugers Styrelse og Drift fastsætter disse samme Reglers Anvendelse paa Haugestævne, hvilket Stævne har at træffe Afgørelse af ethvert Haugens Drift og Udøvelsen af de fælles Rettigheder vedrørende Anliggende, som ikke ved Lovgivningen er henvist til anden Afgørelse.

Afstemningerne i begge de her foran berørte Tilfælde (Grandestævne og Haugestævne) vedrører kun Brugen af fælles Ejendomme og fælles Herligheder, heri indbefattet Fælligets Drift og Udøvelsen af fæl-

I es Rettigheder, hvorimod Afstemningerne er afskaarne fra at tage Bestemmelse om tredje Mands Ret og Pligt overfor Fælliget saavel som om den enkelte Ejers særlige Rettigheder og Pligter overfor dette.

I Henhold til før bemeldte Bemærkninger, at Ejendomsforholdet indenfor de enkelte Fællig bør ordnes nærmest i Lighed med Reglerne for Aktieselskaber, saaledes bl. a. at de enkelte Ejere i Fælliget ville være at betragte som Andelsejere i et Aktieselskab, saa finder Mindretallet, at den naturligste Ordning, i heromhandlede Brugsforhold vil være den, at Beslutningerne paa Grandestævne alene bestemmes af det fremmødte Marketal.

Denne Fremgangsmaade vil, foruden at være lig Beslutningerne paa et Aktieselskabs Generalforsamling, tillige medføre, at alle interesserede Ejere vil give Møde, at Afstemningerne i meget væsentlig Grad forenkles, og at Sagernes endelige Afgørelse ikke vil kunne trækkes i Langdrag.

Til §§ 11 og 12.

Mindretallet har, for det Tilfældes Skyld, at Stemmerne efter § 10 skulde staa lige, bibeholdt begge hernævnte Paragraffers Bestemmelse om Voldgift, dog omredigerede saaledes, at de staa i Forhold til Ændringerne i § 10.

Til § 17.

Mindretallet: Effersøe, M. Samuelsen og Weihe foreslaar, at der ved Fastsættelse af Bødernes Størrelse tages særligt Hensyn til den skyldiges Formuesforhold.

Mindretallet: Matras, Niclasen og Patursson kan ikke gaa ind paa, at der ved Fastsættelse af Bødernes Størrelse skal tages særligt Hensyn til den skyldiges Formuesforhold, altsaa mere Hensyn til vedkommendes økonomiske Evner end til den begaaede Forseelse, selv om den har været af ondartet Natur. Særlig betænkeligt forekommer det Mindretallet at være, at Bøderne for endog saa foransvarlige Personer som Voldgiftsmænd og Op-mænd samt Tilsynsmænd, der orsætlig forsømme deres Pligter, særlig skulle bestemmes efter vedkommendes Formuesforhold.

Ændringsforslag

til

II. Udkast til Lov for Færøerne om Hegn og Markfred.

Af et Mindretal: Matras, Niclasen, Patursson.

1. I § 13 udgaar første Stykke.
2. Andet Stykke udgaar og der sættes i Stedet:
„Det er forbudt at bruge Pigtraad til Hegn paa saadan Maade, at Mennesker eller Dyr lettere ere udsatte for at lide Skade“.
3. I § 23, første Stykke udgaar Ordet „besaaede“.
4. Sætningen efter Ordet „Græsmark“ udgaar.
5. Efter Ordet „Græsmark“ tilføjes:
„Ejer af Høns og Ænder skal, hvor ikke anden Hjemmel haves, sørge for, at disse i Tiden fra 14. April til 25. Oktober ved Hegn eller paa anden Maade ere forsvarlig afgrænsede paa hans Enemærker“.
6. I andet Stykke forandres Tallet „20“ til „50“.
7. I § 25, andet Stykke ændres:
 - 1) „40“ til „60“.
 - 2) „15“ til „20“.
 - 3) „5“ til „10“.
 - 4) „3“ til „5“.

- a) „5“ til „7“.
- b) „1“ til „2“.
- c) „25“ til „40“.
- 8. I § 29, første Stykke ændres Tallet „20“ til „40“.
- 9. „dobbelt Skydsbetaling for“ ændres til: „30 Øre pr. løbende km. af“.
- 10. Tallet „10“ ændres til „20“.
- 11. Tallet „12“ ændres til „24“.
- 12. I andet Stykke forandres Tallet „2“ til „3“.
- 13. I fjerde Stykke udgaar Ordene „ved Opslag eller paa anden paa Stedet brugelig Maade“.
- 14. I femte Stykke ændres Tallet „2“ til „3“.
- 15. Til § 31 tilføjes som nyt Stykke:
 „Fløns og Ænder, som i det i § 23 omhandlede Tidsrum trænge ind paa anden Mands Indmark, er paagældende Jordbruger berettiget til at optage og tilbageholde, indtil der af Ejeren er ydet ham en passende Godtgørelse for lidt Skade og den ved Optagelsen forbundne Ulejlighed, dog ikke mindre end 25 Øre for hvert Stykke Fjerkræ. Har Optagelsen af det skadegørende Fjerkræ ikke været mulig, skal den skadelidte være berettiget til at nedlægge det paa forsvarlig Maade.
 Hvis det omhandlende Fjerkræ, tilhørende samme Ejer, er optaget 3 Gange i samme Aar i Henhold til Paragraffens første Stykke ifalder Ejeren derhos Bødestraf“.
- 16. I § 34 ændres Tallet „14“ til „8“ og „4 Uger“ til „14 Dage“.
- 17. I § 35 ændres „Amtmanden“ til „Landsnevndin“.
- 18. Til § 35 føjes i sidste Stykke efter Ordet „Ejendom“: „hvorhos Ejeren, for saa vidt denne kan oplyses og er gjort bekendt med Indsættelsen, uden rettidig at have afhentet Dyret, er ifaldet Bøde fra 1 til 5 Kr., der tilfalder Stedets Politikasse.“
- 19. I § 41 ændres Tallet „4“ til „6“.
- 20. I § 44 ændres Ordet „Forstanderskabet“ til „Syssemanden“.
- 21. I tredje Stykke, første og anden Linje ændres Ordet „Forstanderskabet“ til „Syssemanden“.
- 22. I tredje Stykke ændres „Amtmanden“ til „Landsnevndin“.
- 23. I tredje Stykke ændres „50 Øre“ til „1 Kr.“.
- 24. I sjette Stykke ændres Tallet „1“ til „2“.
- 25. I sjette Stykke tilføjes efter Ordet „Tid“: „For det sædvanlige Hegneftersyn om Foraaret erlægges ingen Betaling“.
- 26. I syvende Stykke ændres „10“ til „20“.
- 27. I ottende Stykke ændres „Forstanderskabet“ til „Syssemanden“.
- 28. I ottende Stykke ændres „Amtmanden“ til „Landsnevndin“.
- 29. I § 52 ændres „Amtets Overpolitiret“ til „Underretten overensstemmende med Retsplejelovens § 962“.
- 30. I § 54 tilføjes efter „Lov for Færøerne om Udskiftning af“: „20. April 1926“ og efter „Lov for Færøerne om Landvæsenskommissioner af“: „31. Marts 1926“.
- 31. I § 55 tilføjes efter „den“: „1. Juli 1930“.

Bemærkninger

til

Ændringer til II. Udkast til Lov for Færøerne om Hegn og Markfred.

Af et Mindretal: Matras, Nielsen og Patursson:

For dem, der har Kendskab til de færøske Landbrugsforhold (Lands-

bybebyggelse med udprægede Fællesinteresser i Udmark og adskillige Fællesinteresser i Indmark), vil Betydningen af, at de enkelte Fællig saavel som de enkeltes Særinteresser er beskyttede af en tidssvarende Lovordning, være indlysende.

Den hidtil gældende ældre Lovordning paa dette Omraade trænger til en Omarbejdelse, der særlig tager Sigte paa et mere effektivt Værn saavel af den enkeltes som Fælligets Ejendomme med heraf følgende Ansvar og rigtig Fordeling af de ved den foreslaaede Ordning indførte Forpligtelse.

Idet der henvises til Lagtingets indgaaende Behandling af dette Lovforslag, se Henvisningerne i nærværende Mindretals Indledning, samt Landhokommissionens Forslag og Betænkninger Side 59—79, fremsætter Mindretallet nedenfor anførte Bemærkninger til de enkelte Ændringer.

Til § 13.

Med Hensyn til Benyttelse af Pigtraad, har man fundet Kommissionens Bestemmelser noget stramme. Særlig vil dette gælde den nu almindelig praktiserede Fremgangsmaade ved Anvendelsen af 1 eller 2 Pigtraade ovenover et Netgærde. Den foreslaaede Ændring tilsigter en formentlig nødvendig Lempelse i Anvendelse af Pigtraad.

Til § 23.

Man har anset det rigtigst, at den egentlige Fredningstid paa Indmarken mod Fjerkræ (Høns og Ænder) regnes fra almindelig Saatid om Foraaret, 14. April, til Høstens sædvanlige Afslutning 25. Oktbr., og finder det nødvendigt, at nævnte Fjerkræ i omhandlede Tidsrum som Regel holdes afgrænset paa vedkommendes Enemærker.

Under Hensyn til at Pengenes Værdi er faldet siden 1911, foreslaar man, at Bøderne og Erstatningsbeløbet i Udkastene forhøjes.

Til § 31.

Paragraffen er optaget omtrent ordret efter Lagtingets Vedtagelse af Forslag til Lov for Færøerne angaaende Værn i Indmarken § 7, se Lagtingstidende 1921, Bilag 10.

Til § 44.

Da de Omraader, der ifølge nærværende Lovforslag er henvagte under Hegnsynsmændenes Virke, er afsondrede fra de Gøremaal, der henhører under Forstanderskabernes Virkefelt (undtaget herfra er Thorshavns Byraad, der har overtaget halve Husegaard), finder Mindretallet det mere nærliggende, at Sysselmanden, der ogsaa i andre Henseender er medvirkende ved Fællesbrugsforholdene, i henværende Tilfælde træder i de foreslaaede Forstanderskabers Sted.

Da Hegnernes almindelige Eftersyn om Foraaret af Hegnsynsmændene hidtil har været udført uden Betaling, foreslaas at samme Regel bibeholdes. Det vil i andet Tilfælde i Bygder med mange Indmarksejere falde ubekvemt at fordele de ved Eftersynet forbundne Omkostninger paa de respektive Lodsejere.

Ændringsforslag

til

1. Udkast til Lov for Færøerne om Haugers Styrelse og Drift m. m.

Forslag fra Mindretallet: Matras, Nielsen og Patursson:

Til § 14.

1. Ordet „Amtmanden“ ændres til „Landsvevndin“.

2. § 32 affattes saaledes:

„Ejere af Bygdens Hauger i Forening kan udenfor Thorshavn ved Vedtægt paa Grandestævne afgøre, hvor mange Hunde der maa holdes i Bygden. Hund, som mod saadan Vedtægt holdes, skal, naar nogen Haugejer i Bygden kræver det, straks holdes indelukket eller lænket, og iøvrigt gælder Regler i Anordning Nr. 88 af 31. Marts 1928 om Straf og Erstatning for Skade forårsaget af Hunde, dog saaledes, at i nævnte Anordnings § 11, tredje Stk., ændres Ordene „§ 59 i Lov af 23. Febr. 1866 om Ordningen af Haugevæsenet“ til „§ 32 i Lov for Færøerne om Haugers Styrelse og Drift m. m.“.

Til § 37.

3. Første Punktum udgaar.
4. I andet Punktum udgaar Ordet „ellers“.
5. „Sognekommisionen“ ændres til „Sysselmanen“.

Til § 47.

6. I Paragraffens 1. Stk. ændres Ordene: „Bøder fra 2—25 Kr. og i Gentagelsestilfælde indtil 50 Kr.“ til „Bøder fra 3—50 Kr. og i Gentagelsestilfælde indtil 75 Kr.“.
7. I 2. Stk. ændres „2 Kr.“ til „4 Kr.“ og „4 Kr.“ til „8 Kr.“.

Til § 48.

8. Ordene „til Amtets Overpolitiret“ ændres til „Underretten overensstemmende med Retsplejelovens § 962“.

Til § 50.

9. Efter Ordene: „Lov for Færøerne om Udskiftning af“ tilføjes: „20. April 1926“ og
efter Ordene: „Lov for Færøerne om Landvæsenskommissioner af“ tilføjes: „31. Marts 1926“.
10. § 51. Denne Lov træder i Kraft 1. Juli 1930, og Sysselmændene drager Omsorg for, at der i Tiden September—December 1930 for hver Fælleshauge afholdes Haugestævne til Valg af Bestyrelse og Haugerøgtre. Fra samme Dag ophæves Lov om Ordningen af de til Haugevæsenet paa Færøerne hørende Forhold af 23. Febr. 1866 saavel som alle Bestemmelser, der ere i Strid med nærværende Lov.

Bemærkninger.

til

Ændringer i Udkast til Lov for Færøerne om Haugers Styrelse og Drift m. m.

Der henvises til Landbokommissionens Motiver, se Forslag og Betænkninger Side 19—40.

Til § 32.

I Anordning Nr. 88 af 31. Marts 1928 indeholdes i §§ 11 og 12 Regler om Straf og Erstatning for Skade, forårsaget af Hunde.

Man foreslaar at henvise til disse Regler og foretage en redaktionel Ændring i Samme. Ellers kan de øvrige Regler i Udkastets §§ 32—33 og § 47 om Hunde gøres gældende ved Siden af Bestemmelserne i Anordningen af 31. Marts 1928.

the 1990s, the number of people in the UK who are employed in the public sector has increased by 1.5 million, from 2.5 million in 1980 to 4 million in 1995. The public sector has also become an important employer of women, with 4.5 million women employed in the public sector in 1995, compared with 3.5 million in 1980.

There is a growing emphasis on the importance of the public sector in providing services to the community, and in particular in providing services to the elderly. The public sector is also becoming an important employer of people with disabilities, with 1.5 million people with disabilities employed in the public sector in 1995, compared with 1 million in 1980.

The public sector is also becoming an important employer of people from ethnic minorities, with 1.5 million people from ethnic minorities employed in the public sector in 1995, compared with 1 million in 1980. The public sector is also becoming an important employer of people from the lower socio-economic groups, with 1.5 million people from the lower socio-economic groups employed in the public sector in 1995, compared with 1 million in 1980.

The public sector is also becoming an important employer of people with low qualifications, with 1.5 million people with low qualifications employed in the public sector in 1995, compared with 1 million in 1980. The public sector is also becoming an important employer of people with low skills, with 1.5 million people with low skills employed in the public sector in 1995, compared with 1 million in 1980.

The public sector is also becoming an important employer of people with low income, with 1.5 million people with low income employed in the public sector in 1995, compared with 1 million in 1980. The public sector is also becoming an important employer of people with low housing, with 1.5 million people with low housing employed in the public sector in 1995, compared with 1 million in 1980.

The public sector is also becoming an important employer of people with low health, with 1.5 million people with low health employed in the public sector in 1995, compared with 1 million in 1980. The public sector is also becoming an important employer of people with low education, with 1.5 million people with low education employed in the public sector in 1995, compared with 1 million in 1980.

The public sector is also becoming an important employer of people with low employment, with 1.5 million people with low employment employed in the public sector in 1995, compared with 1 million in 1980. The public sector is also becoming an important employer of people with low income, with 1.5 million people with low income employed in the public sector in 1995, compared with 1 million in 1980.

The public sector is also becoming an important employer of people with low housing, with 1.5 million people with low housing employed in the public sector in 1995, compared with 1 million in 1980. The public sector is also becoming an important employer of people with low health, with 1.5 million people with low health employed in the public sector in 1995, compared with 1 million in 1980.

The public sector is also becoming an important employer of people with low education, with 1.5 million people with low education employed in the public sector in 1995, compared with 1 million in 1980. The public sector is also becoming an important employer of people with low employment, with 1.5 million people with low employment employed in the public sector in 1995, compared with 1 million in 1980.

Udvalgsbetænkning

i

Sag Nr. 1—1929 (Lagtingsloven).

Lagtinget vedtog i Samlingen 1928 (se Tidenden 1928, Side 1 og Bilag 5 og 20) et Forslag til Lov om Ændringer i Lagtingsloven.

Justitsministeriet har ved Skrivelse af 1. Juli d. A., forinden det afslutter sine Overvejelser, ønsket nogle Punkter i Indstillingen nærmere belyst.

Nærværende Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, har delt sig i et Flertal og et Mindretal.

Flertallet (Dam, Debess, Mitens og Patursson) skal udtale:

Det fremgaar af Lagtingsloven og Tingets Forretningsorden, at Lagtingets Formand ogsaa mellem Samlingerne er Formand, jfr. saaledes Lagtingslovens § 4, fjerde Stykke, hvorefter Formanden meddeler Amtmanden, hvilke Partier der findes i Tinget, forud for nyt almindeligt Valg, § 16, første Stykke, hvorefter Formanden i Almindelighed fastsætter Tid og Sted for Samlingens Aabning paa den lovbestemte Dag, og § 16, syvende Stykke, hvorefter Forhandlingsprotokollen opbevares af Formanden. Ifølge Lagtingsloven fastsætter Tinget selv sin Forretningsorden.

Af Forretningsordenen § 2 fremgaar, at Valg af Formand gælder fra en Lagtingsamlings til den næstes Begyndelse. Ifølge § 4 modtager Formanden alle Meddelelser til Tinget og forestaar dets Udfærdigelser, og som Følge heraf maa han være berettiget og forpligtet til mellem Samlingerne at modtage alle Sager, der indkommer til Tinget, ligesom han maa være berettiget til at forberede og tilrettelægge disse, herunder affatte Tinglisten (Fortegnelse over Sagerne) og Statusoversigt over Regnskaberne, som hører under Tinget.

Formanden maa som Følge af Lovens Affattelse og som Følge af en Formands naturlige Stilling repræsentere den Forsamling, som han er Formand for, hvor der ikke positivt ved Lov er gjort Undtagelse, og en saadan indeholdes i Lagtingslovens § 19. Herefter har Amtmanden, naar Tinget ikke er samlet, at tage Beslutning i alle de i § 18 nævnte Sager, som ikke taaler at udsættes til en ordentlig Samling, saaledes skal han navnlig være bemyndiget til at anvise af de i § 18 nævnte Kasser under

lagttagelse af de for disse gældende Bestemmelser og de Hovedregler, som af Tinget vedtages.

Tinget er bemyndiget til at nedsætte særlige Udvalg til at udføre de Forretninger, som overdrages dem af Tinget.

§ 19 maa som en Undtagelsesbestemmelse fortolkes strængt.

Lagtinget er berettiget til at nedsætte særlige Udvalg til at udføre selv nok saa vidtgaaende Forretninger, blot disse er tilstrækkeligt betegnede, og Rammerne for Bemyndigelsen angivne.

Underskrevne Edw. Mitens skal henvise til, at der indenfor en nordisk Stat findes et lignende Tilfælde som Færøerne, hvor der paa en Øgruppe indenfor Riget findes en Befolkning af en anden Nationalitet end den øvrige Del af Riget, nemlig Ålandsøerne, hvor Befolkningen er svensk, indenfor det finske Rige, og Indbyggerantallet ca. 25.000. Ålændingerne fremsatte Krav om Selvstyre baade legislativ og administrativt. Ved Lov af 6. Maj 1920 om Ålands Selvstyre med senere Tillæg blev Spørgsmaalet løst saaledes, at der indrømmedes Landskabet Åland et delvist Selvstyre baade m. H. t. Lovgivning og Administration. Befolkningen repræsenteres af et Landsting, og det administrative Selvstyre udføres af et Landskabsnævn, som vælges af Landstinget. Formanden (Landraaden) vælges ogsaa af Tinget. Regeringen repræsenteres af Landshøvdingen, som har Republikkens almindelige Forvaltning. Under Republikkens Forvaltning staar Udenrigsanliggender, Justitsvæsen, militære Anliggender, Forvaltningen i Spørgsmaal om Statens Sikkerhed, Statens Finansforvaltning, det almindelige Overtilsyn med Sundhedsvæsen, Forvaltning af Statens Kommunikationer og visse andre nærmere angivne Omraader.

Iøvrigt har Selvstyremyndighederne Forvaltningen. Det væsentligste af det herhenhørende er Sygehusvæsenet, Skolevæsenet og Kommunikationsvæsenet (Vejene).

Ålandsørnes særlige Budget for 1927 var ca. 600.000 Kr. De væsentligste Udgiftposter var følgende: Omkostninger ved Landstinget: ca. 20.000 Kr., Landskabsforvaltningen: ca. 40.000 Kr., Sygehusvæsenet: c. 60.000 Kr., Undervisningsvæsenet: ca. 360.000 Kr. og Kommunikationsvæsenet: ca. 90.000 Kr.

Landskabsnævnet bestaar af Landraaden og 4 Medlemmer. Udvalget holder Møder til Tider 1 Gang om Ugen og til andre Tider hver 14. Dag. Nævnet har sin egen Kontorbygning med 5 Kontorer. Landraaden, hvis Stilling maa sammenlignes med en Kontorchef, har en Løn af ca. 7000 Kr. Desuden har Landskabsnævnet følgende Funktionærer: 1 juridisk Sekretær, Løn ca. 6000 Kr., 1 Hovedbogholder, Løn ca. 4500 Kr., og 1 almindelig Bogholder, Løn 1500 Kr., 1 Arkivar og Registratør, Løn 2000 Kr., og 1 Kontordame, Løn 1500 Kr. Udgifterne ved selve Landskabsnævnet er godt 25.000 Kr.

Justitsministeriet har ønsket oplyst, hvorledes Landsnævnet skal organisere sig i det daglige Arbejde. Flertallet (Dam, Debess, Mitens og Patursson) skal udtale herom, at Administrationen af Lagtingets Sager mellem Samlingerne udføres nu væsentlig af Amtskontoret, hvortil kommer, at Politikontoret har Regnskabsførelsen for Amtsrepartitionsfonden, og Lagtinget har en lønnet Kasserer for økonomisk Fond, Amtsfattiggassen og Kirkekassen. Paa Amtskontoret er ansat foruden Amtmanden en juridisk Fuldmægtig og to andre Personer. Det maa antages, at kun en forholdsmæssig ringe Brøkdel af Amtmandens og Personalets Tid medgaar til Ekspedition af Lagtingssager. Man maa derfor mene, at det vil være tilstrækkeligt, at Landsnævnet vælger blandt sine Medlemmer eller udenfor disse en Sekretær til at lede Kontoret med en Løn af ca. 4000

Kr., samt antager en Kontordame. Foreløbig har man tænkt, at Politimesteren indtil videre fungerer som Regnskabsfører for Amtsfonden, og Regnskabsførelsen vedrørende denne og de andre Kasser henlægges efterhaanden under Landsnævnets Kontor. Der skulde med Tiden ansættes en regnskabskyndig Bogholder, der tog alle Regnskaberne, med en Løn af ca. 3500 Kr.; men da Tinget i Øjeblikket allerede har Udgifter til Regnskabsførelsen, betyder dette i Virkeligheden kun en Forhøjelse af Udgiften med ca. 2000 Kr. Man mener, at det vil være langt bedre at faa samlet Regnskabsførelsen paa et Kontor med kyndig Hjælp og derved faa centraliseret hele Lagtingets Administration.

Udgifterne skulde herefter til at begynde med blive til Lønninger m. m.:

Sekretærløn	Kr. 4000.00
1 Kontordame og anden Hjælp	— 2000.00
Godtgørelse til Udvalgets Medlemmer og Rejseudgifter	— 1000.00
Brændsel, Belysning m. m.	— 1000.00
	Kr. 8000.00

Idet man betoner det principielt rigtige i, at Lagtinget selv mellem Samlingerne administrerer sine Sager gennem egne Organer, skal man bemærke, at man ikke finder disse Udgifter til Administration for at være for uforholdsmæssig store for Lagtinget, der allerede nu har et Budget paa $\frac{1}{4}$ Million og hvis Budget sikkert vil vokse.

Saaframt Lovforslaget gennemføres, gaar man ud fra, at Tinget om nødvendigt vil foreskrive en Forretningsorden for Landsnævnet. Man har tænkt sig, at det vilde være tilstækkeligt, at der højst gennemsnitlig holdes Møde hver 14. Dag. Med de forbedrede Kommunikationsforhold vil selv Medlemmer, som bor udenfor Thorshavn forholdsvis let og uden for stor Ulejlighed kunne komme til Stede 1 à 2 Gange om Maaneden. Telefon findes saa at sige alle Steder, saaledes at Formanden eller Kontorer altid vil kunne konferere telefonisk med Medlemmerne. Lagtinget har mellem Samlingerne 1928 og 1929 haft et staaende Udvalg, kaldet Landsnævndin som havde faaet overdraget Bestyrelsen af Telefonvæsenet og Sanatoriet samt flere andre Opgaver, herunder Trykning af Lagtings-tidende, Tilsyn med Bogsamlingen og Lagtingshuset, Uddeling af Understøttelser til Fremme for Fiskeri m. m. Udvalget havde ifølge Tingets Bemyndigelse indrettet sit eget Kontor, og der afholdtes 11 Møder. Udvalgets Formand var bosat i Thorshavn, medens de 2 andre Medlemmer boede udenfor Byen. Der var dog 2 Suppleanter bosat i Byen, og det viste sig ikke vanskeligt at faa sammenkaldt til Møder. Anvisning af Udgifter vil formentlig ske paa den Maade, at Formanden, hvis han er bosat i Thorshavn, vil blive bemyndiget til at anvise alle løbende Udgifter; men hvis der er Tale om større Udgifter, eller der foreligger Tvivlsspørgsmaal, vil han forelægge Spørgsmaalet for de andre Medlemmer. Hvis Formanden ikke bor i Byen, vil Udvalget formentlig give Sekretæren en vis Bemyndigelse til at anvise almindelige løbende Udgifter. Baade i private Virksomheder og i det offentlige Liv finder det jævnlig Sted, at et Udvalg eller en Bestyrelse leder den daglige Virksomhed, og dette sker ved, at der med passende Mellemlum afholdes Møder, og at Bestyrelsen antager nødvendig Medhjælp. Paa samme Maade har man tænkt sig, at Landsnævnet vil fungere.

Det Landsnævn, som sad mellem Samlingerne 1928 og 1929, havde paa flere Omraader Samarbejde med Amtmanden, og ved den paatænkte

Ordning skulde der ogsaa paa visse Omraader finde et saadant Samarbejde Sted. Nævnet vil formentlig i mange Tilfælde indhente Oplysninger eller Erklæringer hos Amtmanden som Regeringens Repræsentant, og i Skolesager f. Eks. vil Amtmanden som Skoledirektionens Formand faa Sagerne til nærmere Oplysning. Samarbejdet vil kunne ske dels ved skriftlig og dels ved mundtlig Forhandling og vil sikkert i Praksis finde Sted uden Vanskelighed.

Med Hensyn til Ministeriets Udtalelser om § 4, første Stykke, skal man bemærke, at Lagtingsvalg formentlig altid vil foregaa overalt paa Øerne paa samme Tid i Januar eller Februar. Bestemmelsen om, at Valget kan berammes til at foregaa i Juni Maaned, naar mindst en Trediedel af Vælgerne i Valgkredsen begærer det, og det anbefales af vedkommende kommunale Styrelser, er upraktisk og vil antagelig aldrig blive benyttet, da Fiskerne som er Flertallet af Vælgerne, netop er bortrejst paa Fiskeri i Juni Maaned, og forsaavidt kunde denne Bestemmelse godt udgaa.

Mindretallet, Effersøe, A. Samuelson og M. Samuelson fremfører: Flertallets Udtalelser om, at Lagtingets Formand ogsaa mellem Samlingerne er Formand og Flertallets Henvisninger til, hvad Lagtingsloven og Tingets Forretningsorden indeholder om Formanden, er i deres Almindelighed rigtige nok, men vi skal dog for at undgaa Misforstaaelse tilføje, at Formanden ikke har nogensomhelst Ret til at træffe Beslutninger paa Tingets Vegne eller til at foranstalte Udførelsen af Beslutninger, samt at vi heller ikke kan anbefale, at der ved Ændring i Lagtingsloven meddeles ham saadan Ret. Forøvrigt kan det, som forudsat i Lagtingslovens § 16, indtræffe, at der ikke findes nogen Formand, navnlig efter Afholdelsen af Lagtingsvalg.

Ifølge Forretningsordenens § 8, jfr. § 19, 1. Stykke, skal Tingets valgte Sekretærer under Formandens Ledelse og eventuelt med Bistand af en dertil antaget Person besørge Tingets Korrespondance og Udfærdigelser; dog skal med Hensyn til Sager, der er indkommet fra Regeringen eller agtes sendt til denne, Ordføreren for det Udvalg, der har været nedsat i Sagen, efter at den endelige Afstemning i Sagen har fundet Sted, affatte Indstilling (Skrivelse) herom.

Alle skriftlige Udfærdigelser, som er foranlediget ved Tingets Virksomhed, kan, praktisk taget, ekspederes i Løbet af Tingets Samling eller umiddelbart efter Samlingens Slutning. Saaledes er det sket, siden Tinet fik en valgt Formand i Henhold til Lagtingsloven af 1923, og tidligere har Ekspeditionen foregaaet paa samme Maade, idet Amtmanden som fast Formand udførte de Funktioner, som nu paahviler den valgte Formand. Ekspeditionerne kan udføres uden Vanskeligheder, selv om Formanden bor eller opholder sig udenfor Lagtingets Sæde: Thorshavn. Under Samlingen opholder han (eller Næstformanden) sig altid i Thorshavn, og hvis der er nogle Ekspeditioner til Rest, naar Samlingen sluttet, kan han eller Næstformanden, naar det er nødvendigt, opholde sig en kort Tid i Thorshavn for at besørge dem, hvis han ikke foretrækker at faa Sagerne tilsendt, naar den af ham antagne Medhjælper (valgte Sekretær) har udført det skriftlige Arbejde, og der normalt kun mangler Formandens Underskrift.

Hvorledes det skal forholdes med Hensyn til Affattelse af Tinglisten, Statusoversigt m. m., maa Tinet afgøre.

Det er ikke klart, hvad Flertallet mener med, at det er en Følge af en Formands naturlige Stilling, at han repræsenterer den Forsamling

(i det foreliggende Tilfælde Lagtinget), som han er Formand for, hvor der ikke positivt ved en Lov er gjort en Undtagelse, og at en saadan indeholdes i Lagtingslovens § 19. Det kan ikke være Meningen, at Formanden imellem Samlingerne i enhver Henseende træder i Lagtingets Sted, med mindre der ikke positivt ved Lov er gjort Undtagelse. Formandens Hovedhverv er at lede Tingets Forhandlinger, og han har, som nævnt foran, hverken besluttende eller forvaltende Myndighed. Den besluttende Myndighed er hos Lagtinget og i overordentlige Tilfælde vedrørende kommunale Anliggender med stærk Begrænsning hos Amtmanden mellem Samlingerne. Forvaltningen af Amtskommunens Anliggender hører ordentligvis paa samme Maade under Lagtinget eller Amtmanden, jfr. ogsaa Bestemmelsen i Lagtingslovens § 19 om staaende Udvalg.

Med Hensyn til den praktiske Fremgangsmaade ved Forvaltningen skal bemærkes:

Om Kirkernes Styrelse indeholdes Regler i Lov Nr. 109 af 29. Marts 1924; hvortil henvises.

Tuberkulosesygehuset blev oprindelig bestyret af et af Tinet nedsat særligt — staaende — Udvalg sammen med Amtmanden, senere af Udvalget (Sanatorieudvalget) alene, og derefter af en Bestyrelse bestaaende af 3 af Tinet valgte Medlemmer sammen med Amtmanden og Amtslægen, og nu sidst af Landsnævnet (landsnevndin), som har tilkaldt Amtmanden og Amtslægen til at tage Del i Forhandlingerne.

Amtstelefonen har i visse Tidsrum været bestyret af et Lagtingsudvalg (Telefonudvalget) alene. Til andre Tider har Telefonudvalgets Virksomhed været begrænset til at styre enkelte Anliggender, medens Amtmanden har varetaget det øvrige mellem Samlingerne. Sidst har Landsnævnet udgjort Bestyrelse. Iøvrigt har der været ansat en Driftsbestyrer (en sagkyndig Bestyrer af den daglige Drift).

Til paa Tingets Vegne i Medfør af Lov om Hvalfangst at afslutte Overenskomst med Hvalfangerstationerne om Levering af Hvalkød og i Forbindelse dermed om Hvalafgiftens Størrelse har der aarlig været nedsat et Udvalg.

Tinet har i adskillige Aar valgt et staaende Udvalg til sammen med Amtmanden at foranstalte sagkyndig Undersøgelse m. v. vedr. Veje, Broer og Landingssteder, som der søges om Tilskud til. —

Iøvrigt er den almindelige Regel i Lagtingslovens § 19 om Amtmandens Deltagelse i Amtskommunens Forvaltning anvendt.

Ved den af Edw. Mitens i Betænkningen fremførte Henvisning til Aalandsøerne og den derpaa byggede Bevisførelse er der kommet et helt nyt Moment ind i nærværende Sag. Vi kan ganske naturligt ikke i tilstrækkeligt Omfang bedømme det anførte, da det kræver en mere indgaaende Undersøgelse af de omhandlede Forhold, end vi kan iværksætte her paa Stedet med de Hjælpe midler, særlig vedkommende Litteratur, som for Tiden staar til vor Raadighed. — Dog skal vi allerede nu udtale:

Spørgsmaalet om Aalandsøernes politiske Forhold, som blev afgjort ved det store Opgør efter Verdenskrigen, var af en meget indviklet og vanskelig Beskaffenhed. Afgørelsen førte til, at Øerne, til Trods for at Befolkningen er næsten helt svensk af Afstamning og Sprog, imod dens bestemte Vilje blev en Del af Finland, hvis Befolkning i langt overvejende Grad er finsk med finsk Sprog, og ikke blev forbundet med Sverige. — For at bøde noget paa dette Misforhold blev der ved Øernes Forening foreskrevet visse Garantier imod Undertrykkelse fra finsk Side, om hvis Beskaffenhed vi dog ikke kan udtale os nærmere. Forskellen mellem den svenske Befolkning paa Aalandsøerne og den finske Befolkning paa det finske Riges Fastland er meget betydelig større baade med Hensyn

til Race, Sprog og Kultur, end der er mellem Færøernes Befolkning paa den ene Side og Befolkningen i det danske Riges Hovedland paa den anden.

Aalandsøerne er lave. Agerbruget trives godt, da Jorden er frugtbar og Klimaet meget mildt. Der forefindes en hel Del Skov. En betydelig Del af Øernes Omraade bestaar af den store Ø Aaland. Samfærdselen paa og mellem Aalandsøerne maa være let, medens den paa Færøerne hemmes stærkt af høje og stejle Fjelde, af det stormfulde og ustadige Klima, af Beliggenheden ude i Atlanterhavet og af de stride Strømme mellem Øerne m. v. Der er betydelig Kvægavl paa Aalandsøerne og Fiskeri. Det fremgaar heraf, at Aalandsøerne afviger stærkt fra Færøerne med Hensyn til Klima og Naturforhold. Det samme gælder med Hensyn til naturlig Velstand.

Foranførte og andre Forhold, som vi ikke kender, kan meget vel begrunde Indførelsen af et betydelig mere omfattende lokalt Selvstyre paa Aalandsøerne end det paa Færøerne bestaaende samt Anvendelsen af et vist Styre ved Hjælp af et Landskabsnævn. Allerede de lettere Samfærdselsforhold paa Aalandsøerne kan gøre det forholdsvis let at administrere Aalandsøernes Anliggender, ligesom det er ikke usandsynligt, at Aalandsøernes Befolknings økonomiske Forhold er bedre og navnlig mere stabile end Færøernes. Under denne Forudsætning vil man der lettere kunne bekoste et udvidet lokalt Styre med Landskabsnævn.

Af de Oplysninger, som Hr. Mitens anfører, men hvis Rigtighed vi ikke kan kontrollere, fremgaar, at Aalandsøernes særlige Budget, der maa betyde det samme som Færøernes Amtskommunes, var cirka 600,000 Kr. i 1927, hvoraf Udgifterne ved selve Landskabsnævnet (svarende til det foreslaaede Landsnævn for Færøerne) udgør godt 25,000 Kr. — Der er allerede ved Lagtingets Beslutning af 1928 i Henhold til Lagtingslovens § 19 indført et af Tinget valgt Landsnævn (landsnevnið) med Kontor til Behandling af forskellige Sager mellem Tingsamlingerne. Dette beregnes at have kostet ca. 3000 Kr. siden sidste Lagtingssamling. Denne Udgift vil sandsynligvis stige, og hvis man ved Lov indfører den paatænkte, mere omfattende Nyordning, maa Bekostningen forudsættes at ville blive meget højere, maaske ligesom paa Aalandsøerne godt 25,000 Kr. aarlig, — et føleligt Udgiftsbeløb paa Amtskommunens Budget. Man skal her fremhæve, at de angivne Lønninger for Landskabsnævnets enkelte Funktionærer ikke vil være tilstrækkelige, naar Landsnævnet paa Færøerne skal organiseres fuldstændigt.

Aalandsøernes Flademaal og deres Folkemængde er noget større end Færøernes. I den geografiske Haandbog «Jorden og Menneskelivet», der er udkommet i 1927, angives, at Aalandsøerne, der udgør et særligt Len, er 1442 km² med 27,000 Indbyggere.

Den af Flertallet nævnte Sum 8000 Kr. «til at begynde med» er kalkulatorisk og kan ikke tillægges synderlig Vægt, navnlig ikke med Fremtiden for Øje.

Til Flertallets Oplysninger om, hvorledes Landsnævnet skal organisere sig i det daglige Arbejde skal vi, næst at henvise til vore Udtalelser i Udvalgsbetænkningen 1928 samt foran, bemærke:

Landsnævnet, som vælges af to eller flere politiske Partier, blandt hvilke der bestaar et betydeligt Modsætningsforhold, vil blive et tungtvirkende Organ. Det skal efter Flertallets Mening højst gennemsnitlig holde Møde hver 14. Dag. Landskabsnævnet angives at holde Møde fra 1 Gang om Ugen til 1 Gang hver 14. Dag. Dette synes ogsaa paakrævet paa Færøerne for Landsnævnet. Hvis Stillingen som Medlem af Landsnævnet ikke skal monopoliseres for de Lagtingsmedlemmer, som

bor i Thorshavn eller i Nærheden af Byen, — og det anser vi for at være forkasteligt, — vil Rejser af Medlemmer til Landsnævnsmøde kunne blive langvarige og besværlige, især i høj Grad for Kvinder, som kan vælges til Lagtingsmedlemmer og ogsaa bør kunne vælges ind i Landsnævnet. Vanskelighederne blive i særlig Grad fremtrædende, naar Medlemmerne bor langt fra Thorshavn, t. Eks. i Sunbo, i Sørvag eller paa den nordligste Del af Øerne. At benytte Suppleant, hver Gang et fjernere boende Medlem af Nævnet udebliver, — og det vil kunne ske ofte —, vil være uheldigt. Man bør tage Sigte paa, at det bliver de samme Medlemmer, som tager Del i Sagernes Behandling. Desuden vil det, hvis man ikke skal risikere, at Nævnet ofte bliver ukomplet, være nødvendigt at vælge Suppleanter fra Thorshavn eller et Sted nær Byen.

Ethvert af Landsnævnets Medlemmer bør have samme Ret til at deltage i Beslutninger, og disse bør tages efter forsvarlig Behandling af hver enkelt Sag under Møde i Nævnet. Dette er allerede nødvendigt af Hensyn til Mindretallet indenfor Nævnet. Vi anser det derfor for urigtigt, at Formanden eller en lønnet Funktionær (Sekretæren), som paataenkt af Flertallet, anviser nogen Udgift til Udbetaling. Vi anser det ogsaa for urigtigt, at Sager afgøres ved Telefonering til de enkelte Medlemmer uden Drøftelse i et Møde. Forøvrigt forefindes ikke Telefonforbindelse mellem Thorshavn og alle Dele af Øerne. Mellem Thorshavn og Suderø, hvor der bor over 5000 Mennesker, er kun Telegrafforbindelse.

Man mener ikke, at der med Hensyn til den foreliggende Sag kan drages nogen Slutning fra det Arbejde, som det af Tinget nedsatte staaende Udvalg «landsnevndin» har udført siden i Fjor til Fordel for Flertallets Forslag, allerede i Betragtning af, at dette gaar ud paa en meget videregaaende Foranstaltning. Forøvrigt mener vi, at «landsnevndin» ikke har arbejdet heldigt.

Angaaende et eventuelt Samarbejde mellem Amtmanden og Nævnet udtaler Flertallet, at et saadant Samarbejde skulde finde Sted paa enkelte Omraader. Det er ikke meget. Rent uheldigt vil det være, at Nyordningen vil skyde Amtmanden til Side og vanskeliggøre Samarbejde mellem ham og Lagtinget. Amtmanden vil ikke tilstrækkelig kunne holde sig paa det rene med Lagtingssagerne, og man er udsat for, at han taber meget af sin Interesse for disse. Praktisk set vil det være at ophæve det Tilsyn med de kommunale Styrelser, som Amtmanden udøver paa Tingets Vegne, og som vi tillægger stor Betydning.

Vi skal endvidere anføre:

Lagtinget har tidligere drøftet Spørgsmaalet om Samarbejdet mellem Amtmanden og Tinget, jfr. Lagtingstidenden 1921, Side 191—194, samt Bilag 12, særlig Side 7 og 8, samt Ministeriets Svar i Skrivelse af 11. Juli 1923 paa Lagtingets Indstilling, jfr. vedlagte Bilag.

Som det vil ses, har baade Lagtinget og Regeringen haft Interesse for en hensigtsmæssig Ordning af Samarbejdet mellem Amtmanden og Tinget. Vi mener, at Gennemførelsen af Lagtingets Forslag af 1928 vil virke skadeligt med Hensyn hertil.

Ministeriets Indvending imod den af Tinget foreslaaede Ændring til Lagtingslovens § 4, 1. Stk., kan vi slutte os til. Vi skal hertil føje, at vi anser det for uheldigt, at det af et Lagting i en ordentlig Samling (almindeligvis i September) valgte Landsnævn skal vedblive at fungere som saadant indtil førstkommende Tingsamling (ordentligvis til 29. Juli), selv om Lagtingsvalg har fundet Sted, t. Eks. i Januar, og selv om Partistillingen i Tinget er blevet ændret eller Nævnets Medlemmer ikke længere er Medlemmer af Tinget. Den foreslaaede Lovændring med Indførelse af Landsnævn vil kræve Afholdelsen af en overordentlig Lagtingssamling

snarest efter ethvert Lagtingsvalg og dermed følgende betydelige Udgifter for det offentlige samt Besvær for Tingets Medlemmer m. fl.

Vi mener, at en Ændring i Lagtingsloven af den omhandlede Betydning og Beskaffenhed i ethvert Fald, selv om man ser bort fra de forhaandenværende ugunstige økonomiske Forhold, absolut ikke egnet sig til at gennemføres for Tiden. I Fjor var Partistillingen efter Lagtingsvalget den 23. Januar 1928, der gav Sambandspartiet 2917 Stemmer, Selvstyrepartiet 2680 Stemmer og Socialdemokraterne 671 Stemmer, den, at Sambandspartiet fik 10 Mandater, Selvstyrepartiet 11 og Socialdemokraterne 2. Resultatet var paa Grund af visse uheldige Bestemmelser i Lagtingsloven ingenlunde svarende til de afgivne Stemmer. Mandaterne burde efter Partistillingen have været fordelt med henholdsvis 11, 10 og 2 Mandater. Siden Lagtingsvalget i 1928 har der paa Øerne været afholdt Folketingsvalg (d. 29. Maj 1929), og dettes Udfald peger paa en væsentlig Forskydning af Vælgernes Stemmer siden Lagtingsvalget til Gunst for Sambandspartiet. Et eventuelt Regeringsforslag i Rigsdagen, som imødekommer Lagtingets Forslag af 1928, vil ikke møde som Udtryk for Anskuelse blandt Flertallet af Vælgerne paa Færøerne, og vil allerede af den Grund staa svagt. Overhovedet maa det være forkasteligt at indføre den foreslaaede indgribende Ændring i Lagtingsloven, saa længe der ikke kan paavises at være en stærk og varig Stemning blandt Vælgerne derfor, og dette er jo ingenlunde Tilfældet nu. Skal den af Flertallet ønskede Ordning fremmes, bør dette dog i ethvert Fald ikke ske, før der ved Lov er indført en saa vidt muligt retfærdig Fordeling af Lagtingsmandaterne.

I Slutningen af Mindretallets Betænkning i Fjor, jfr. Lagtingstidende 1928, Bilag Nr. 20, har vi udtalt, at det vigtige Spørgsmaal om Lagtingsmandaternes retfærdige Fordeling ikke kan lades uanset, hvis der skal ske nogen Ændring i Lagtingsloven. Siden da er dette Spørgsmaal blevet endnu mere paakrævet efter Udfaldet af Folketingsvalget paa Øerne i Aar.

Med Hensyn hertil henviser vi til Lagtingstidende for 1915, Side 78—82 samt Bilag 12 og 17, samt for 1918, Side 56—60 og Side 67—69; hvortil vi skal føje:

Foruden de Løsninger af Spørgsmaalet, som blev foreslaaet i 1915 og 1918, kunde man tænke sig en anden og maaske heldigere Løsning derved, at der ved hvert Lagtingsvalg bliver tildelt hver Valgkreds saa mange Mandater, som forholdsvis svarede til det afgivne Antal gyldige Stemmer i Kredsen. For øvrigt skulde den nuværende Valgordning og Antal af Lagtingsmedlemmer m. v. bibeholdes.

Det bemærkes, at vi ikke kan anbefale, at Lighed søges tilvejebragt ved Forøgelse af Tillægsmandaterne. Dette vil medføre større Bekostning til Lagtingssamlingerne, og vil derhos ikke ændre de Uligheder, som følger af de for de enkelte Kredse bestemte faste Mandater.

Spørgsmaalet om Ændring i Lagtingsloven i den af os paatænkte Retning trænger til en grundig Overvejelse, og da ordentlige Lagtingsvalg først vil finde Sted i 1932, finder vi det rigtigst at overveje Spørgsmaalet nærmere til næste Aar. Vi stiller nedenfor Forslag i Overensstemmelse hermed.

Forslag.

I. Af Udvalget:

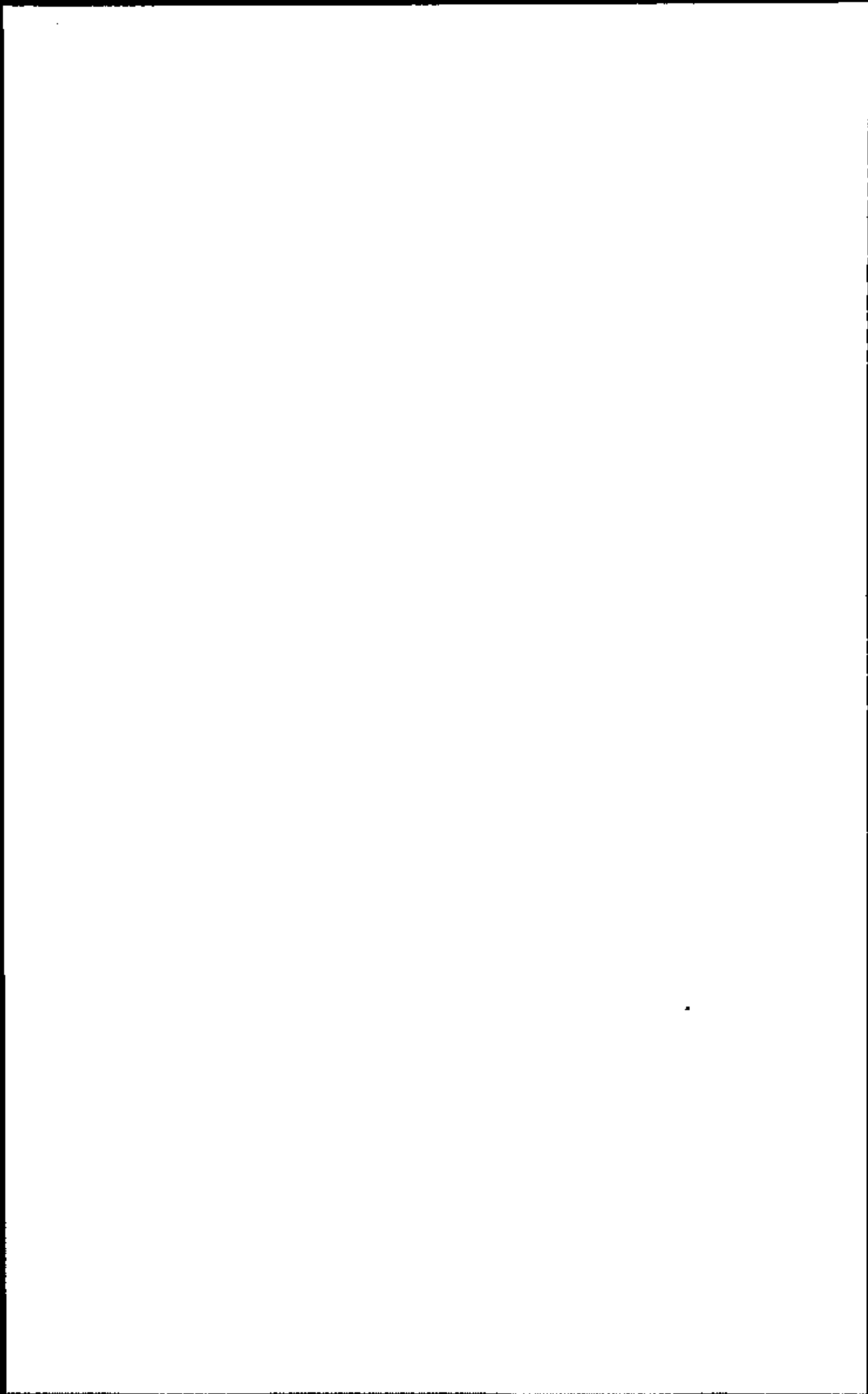
Nærværende Betænkning tilstilles Justitsministeriet.

II. *Af et Flertal* (Dam, Effersøe, A. Samuelsen og M. Samuelsen):

Amtmanden anmodes om at affatte og til næste Aar at forelægge Tinget et Forslag til Ændring i Lagtingsloven om en Valgordning, der kan medføre en saa forholdsmæssig Fordeling af Lagtingsmandaterne som muligt.

Færøernes Lagting, Thorshavn, den 6. September 1929.

<i>Dam.</i>	<i>Debess.</i>	<i>Effersøe.</i>	<i>Mitens.</i>	<i>Patursson.</i>
	<i>A. Samuelsen.</i>		<i>M. Samuelsen.</i>	

Udvalgsbetænkning

i

Sag Nr. 44/1929 (Landeveje).

I Lagtingssamlingen 1927 anbefalede Tinget paa det varmeste, at ialt 25 Vejanlæg paa forskellige Steder af Øerne maatte komme til Udførelse snarest muligt ved Hjælp af Statstilskud. Disse 25 Anlæg er nærmere specificeret i vedkommende Udvalgsbetænkning, Lagtingslidende 1927, Bilag 28, Side 5. Omkostningerne ved disse Anlægs Udførelse vilde efter et foreløbigt Overslag komme til at andrage ialt ca. 2.353.000 Kr., og Statens Tilskud beregnet efter Forholdet $\frac{1}{3}$ af Anlægssummerne vilde blive 1.882.400 Kr. De interesserede Kommuner skulde efter Bestemmelsen betale den ene Femtedel eller 470.600 Kr. Da Regeringen i Skrivelse af 9. Aug. 1927 havde udtalt, at samme vilde søge fornøden Hjælp til, at der af Statskassen stilledes et Beløb af 150.000 Kr. til Disposition til Vejbygning paa Færøerne i Løbet af 6 paa hinanden følgende Aar, vil der siges, at der efter Lagtingets Skøn til Kørevejsarbejder paa Færøerne i det omhandlede Tidsrum var Brug for et Tilskud fra Statskassen omtrent dobbelt saa stort som det af Regeringen i Udsigt stillede.

Lagtingets Udvalg udtalte i sin Betænkning af 22. Septbr. 1927, at samme med den største Omhyggelighed havde forsøgt at udarbejde et Forslag, der kunde gennemføres med et Statstilskud af 900.000 Kr. i 6 Aar, men at Anstrængelserne havde været forgæves, idet de foreliggende Krav om nye Kørevejes Anlæg ikke kunde reduceres saa meget, at det nævnte Beløb var tilfredsstillende. Nærværende Udvalg er efter at have underkøstet Sagen fornyet Overvejelse naaet til den samme Opfattelse. Man mener, at der i 1927 snarere er skaaet for meget væk end taget for meget med.

Man ønsker her at tilføje, at da de i 1927 til Udførelse projekterede Vejanlæg var projekterede i 1924-26, og Omkostningerne til Vejbygning i de forløbne Aar var faldende, regnede Lagtinget i 1927 med, at de endelige Overslagssummer vilde blive ca. 10 % mindre, hvilket vilde reducere Afstanden mellem Lagtingets Ønsker og Regeringens Tilbud med et ikke ringe Beløb. —

I Efteraaret 1927 sendte Regeringen 2 Ingeniører til Færøerne for at foretage Udstikning med Detailberegning af de Vejanlæg, som i første Række skulde komme til Udførelse, men ellers forelaa der ikke ved Lagtingets Sammentreden 1928 noget Svar fra Regeringen paa Lagtingets Vedtagelse i 1927.

I Lagtingssamlingen 1928 havde Lagtinget et Møde med den daværende Trafikminister Stensballe, som paa det Tidspunkt besøgte Øerne og havde besøgt forskellige Bygder, hvor der var Tale om at bygge Havne og Køreveje. Trafikminister Stensballe udtalte i Tinget, at hans Besøg paa Øerne havde overbevist ham om Vejsageus store Betydning for Befolkningen, men samtidig ogsaa om dens store Bekostelighed. For at det kunde blive muligt at imødekomme det foreliggende Ønske om Vejbygning i det af Lagtinget vedtagne Omfang, udtalte Ministeren, at han ansaa det for nødvendigt at reducere Omkostningerne ved Vejbygningen mest muligt. I saa Henseende vilde han anse det for forsvarligt at anvende en Vejbredder paa $2\frac{1}{2}$ m i hvert Fald paa saadanne Veje, som maatte betragtes som Biveje til Hovedvejene, men at der selvfølgelig maatte tages fornødent Hensyn til Fjeldskraaninger og lignende vanskelige Terræforhold, hvor Vejbredden maatte blive betydelig større end $2\frac{1}{2}$ m. Fremdeles mente Ministeren, at man paa ganske korte Strækninger forsvarlig kunde tillade en Stigning paa 1:10, naar det var forbundet med uforholdsmæssige Omkostninger at tilvejebringe den sædvanlige Stigning 1:12. Om disse Punkter ønskede Ministeren at høre Tingets Mening, og Svaret foreligger i Lagtingets Vedtagelse 1928, Punkt 3 — Lagtingstidende 1928, Side 56. —

I Løbet af Efteraaret 1928 blev ved Trafikministeriets Foranstaltning den her paa Øerne ved Vejprojektering beskæftigede Ingeniørstyrke forøget, saaledes at der til Tider har været 4 Ingeniører til Disposition i nysnævnte Øjemed.

Gennem Færø Amt har Tinget siden Lagtingets Slutning 1928 fra Regeringen modtaget:

- 1) Skrivelse fra Ministeriet for offentlige Arbejder af 12. December 1928 med Genpart af en Skrivelse af 13. November 1928 fra samme Ministerium til Rigsdagens Finansudvalg.
- 2) Skrivelse fra samme Ministerium af 4. Marts 1929.

Af disse Skrivelser fremgaar, at Ministeriet har faaet Finansudvalgenes Samtykke til at søge fremmet i første Række følgende 14 (15) af de af Lagtinget i 1927 indstillede 25 Vejanlæg, nemlig:

- 1) Klaksvig—Nordøre.
- 2) Ejdo—Lysaa.
- 3) Nordskaale—Øre.
- 4) Vej til Lamhauge.
- 5) Saltangeraa—Ridevig—Avevig.
- 6) Skaalobotn—Fundingsbotn.
- 7) Lervig—Fuglefjordvejen.
- 8) Sundevaag—Fútaklett.
- 9) Kvivig—Søndregjov.
- 10) Kvalvig—Saxen.
- 11) Thorshavn—Arge.

- 12) Sumbø -- Lopra.
- 13) Vaag -- Porkere.
- 14) Frodebø -- Tveraa.
- 15) Tveraa -- Tranglsvaag,

alt dog paa den Betingelse, at Lagtinget snarest i Samlingen 1929 overfor Ministeriet giver en uforbeholden Erklæring om, at Tinget paatager sig Garantien for forsvarlig Vedligeholdelse af de Veje, der anlægges. --

Endvidere fremgaar det af Ministeriets Skrivelse af 4. Marts d. A., at man vil søge Bevilling til Undersøgelse af de af Lagtinget i 1928 indstillede Veje, herimellem ogsaa det Anlæg, som Beboerne af Hvidenæs har behandlet i den blandt Bilagene værende Skrivelse til Lagtingets Landsnevnd.

Ministeriet har desværre skanret Midten ud af Vejen Ejde--Øre, og derved er dette Vejanlæg delt i to, nemlig *Ejde--Lysaa* og *Nordskaale--Øre*. Beklageligvis er man ved Projekteringen standset ved Nordskaale. Selvom man ikke foreløbig udfører hele Vejanlægget Ejde--Øre, burde den sydlige Del af Vejen i alt Fald udføres saaledes, at Svinaer blev taget med i denne Omgang.

Angaaende de foranmeldte Vejanlæg har Udvalget gennem en Skrivelse fra Færø Amt, som i Afskrift vedlægges, modtaget følgende Oplysninger:

- a) angaaende Vejanlæggene
 - Klaksvig--Nordøre,
 - Ejde--Lysaa,
 - Nordskaale--Øre,
 - Lervig--Fuglefjordvejen,
 - Sandevaag--Fütaklett,
 - Kvivig--Søndregjov,
 - Vang--Porkere,
 - Frodebø--Tveraa,
 - Tveraa--Tranglsvaag

er Entreprise-Kontrakt oprettet med vedkommende Forstanderskaber.

Af Lervigvejen er udført 1 Henhold til midlertidig Kontrakt ca. 700 m. Om Vejanlægget Sandevaag--Fütaklett er der i Febr. 1929 indgaaet midlertidig Kontrakt om Udførelse af en passende lang Vejstrækning, men Forstanderskabet paabegyndte ikke Arbejdet sidste Vinter.

- b) Vejlirne
 - Kvalvig--Saxen,
 - Sumbø--Lopra,
 - Saltangeraa--Ridevig

er udstukket i Marken, og Detailprojekteringen vil være afsluttet inden 1. Oktober 1929.

- c) Om Vejanlægget Thorshavn--Arge er Entreprise-Kontrakt sendt Forstanderskaberne.
- d) Vejlinien Solmunde--Lamhauge er udstukket i Marken, og Detailprojekteringen vil blive fuldført i Løbet af Efteraaret.
- e) Vejanlægget Skaalebotn--Fündingsbotn ventes paabegyndt 1. Oktober 1929. Vejlinien vil blive udstukket og Detailprojekteringen foretaget i Løbet af Efteraaret og Vinteren.

En Del af de mindre Anlæg ventes fuldført i Løbet af et Par Aar, og samtlige de heromhandlede 11 (15) Anlæg *entes fuldført inden 1. April 1934.*

Udvalget kender ikke de endelige Overslagssummer for de omhandlede 14--15 Vejanlæg, og man kan saaledes ikke have nogen Mening om, hvormeget de endelige Summer bliver lavere end de Summer, man regnede

med i 1927. Men da forskellige Udgifter er gaaede ned i Tiden 1924—26, da Vejudgifterne foreløbig beregnedes, og da Vejene paa visse Strækninger er beregnede smallere end i 1921—26, antager man, at der maa fremkomme en ikke ringe Besparelse.

I den fastsatte 6 Aars-Periode antages der at være til Disposition følgende Beløb:

Staten $\frac{1}{3}$	900.000 Kr.
Kommunerne $\frac{1}{3}$	225.000

	1.125.000 Kr.

eller omtrent Halvdelen af den Sum, som Tinget i 1927 skønnede absolut nødvendigt til Vejbygning i den første 6-Aarsperiode.

Om de i Lagtingets Indstilling af 1927 ommeldte Vejanlæg, som ifølge foranstaaende endnu ikke er taget med i første Række, udtales i Ministeriets Skrivelse til Færø Amt af 1. Marts d. A.:

„Endvidere vil der under samme Forudsætninger (Lagtingets Garanti-erklæring om Vedligeholdelsen) blive søgt Beløb til Detailprojektering af de Veje, hvis Anlæg yderligere er indstillet af Lagtinget i dets Betænkning af 1927. Naar disse Detailprojekteringer er tilendebragt, vil Ministeriet tage under Overvejelse, hvorvidt Statstilskud til Anlæg af disse Veje vil være at søge.“

Udvalget erkender, at det Beløb, som Regeringen har tilsagt fra Statskassen i de første 6 Aar, vidner om Bevillingsmyndighedernes Interesse for den færøske Vejsag, men Lagtinget vilde formentlig svigte sin Opgave som Færøernes lokale Repræsentation, hvis man undlod at gøre opmærksom paa, at Befolkningen har den Opfattelse, at der i 1927 af Lagtinget blev udskudt altfor mange Vejanlæg. Udvalget har ogsaa den Opfattelse, at Lagtinget ventede, at Udskyddelsen kunde medføre en Forsinkelse paa 6 Aar. Det i Vejsagen nedsatte Lagtingsudvalg har tidligere gjort opmærksom paa, at Vejsagen nu kræver saa store Bevillinger, fordi Vejbygningen her paa Øerne er blevet saa meget forsinket i Fortiden.

Nu kommer der Andragender samtidig saa godt som alle Steder fra. Og den, som har den fornødne Lokalkendskab, maa erkende, at alle, eller i alt Fald de allerfleste Andragender er berettigede. Det gøres gældende, at Havet og Sundene er Færingers Landevej, og et Held er det, at Sundene kan bruges; men denne Landevej er ofte meget besværlig at befære. Der skal ofte stort Mandskab til, naar man skal færdes fra Bygd til Bygd gennem Sundene, og i det praktiske Liv er man ikke nær saa glad for denne Landevej, som man er det i poetiske Skildringer i Bunden eller ubunden Stil.

Udvalget føler sig forvisset om, at det vil virke meget nedslaaende paa Færøerne, hvis Resultatet af Vejsagen maatte blive, at der i Tiden indtil 1934 kun vil blive udført de Vejanlæg, som Ministeriet ifølge foranstaaende har stillet i første Række. De øvrige Anlæg vil derved skydes langt ud i Fremtiden. Den Resignation, Færinger i gamle Dage udviste, er ikke til Stede i samme høje Grad i vore Dage, naar det drejer sig f. Eks. om Vejspørgsmaal. Tidligere fandt man sig i, at der ikke havde andre Veje mellem Bygderne end de Stier, Menneskene havde traadt. Nu om Dage har et stort Antal Færinger paa deres Færden rundt omkring i Verden set, hvor store trafikale Bekvemmeligheder selv vanskelig stillede Nationer kan glæde sig ved. Man har ikke alene Landeveje, men Jernbaner til Trafikens Fremme. Jernbaner venter Færinger ikke at faa, man kræver heller ikke saadanne, men man ønsker gode Veje mellem Bygderne. Derfor man det paabegyndte Vejbygningsarbejde fortsættes, men i hurtigere Tempo end hidtil sket. I Vinterhalvåret haves der næsten overalt paa Færøerne meget betydelig ledig Ar-

bejdskraft, og den venter med Utaalmodighed paa at blive taget i Brug ved Vejarbejde. Herom har Lagtinget forøvegt tidligere udtalt sig. —

I Lagtinget havde man haabet paa at kunne skaffe Penge til Vejbygning gennem et Tilbud, som fra et kapitalstærkt Konsortium forelaa, saafremt der kunde sikres dette en Lotterikoncession, gældende for 15 Aar. Desværre har Regeringen afslaaet dette Tilbud. Udvalget er bekendt med, at Andragende om Lotterikoncessionen er indkommet ogsaa i Aar. Man er ogsaa bekendt med, at det indenfor Lagtinget overvejes, hvorledes man skal kunne skaffe de fornødne Pengemidler bl. a. til Vejsagens Fremme i betydelig stærkere Tempo end det muliggøres ved de fra Staten i Udsigt stillede Bevillinger. Udvalget finder disse Overvejelser naturlige og berettigede. Man er paa det rene med, at der ikke kan tilvejebringes de fornødne Summer, medmindre man anvender indirekte Beskatning i stærkere Grad end hidtil og under denne Beskatning, der indtil nu kun har omfattet Luksusvarer, inddrager Nødvendighedsartikler. Der overvejes ogsaa Indførelse af amtskommunalt Monopol for visse Varer; men nærværende Udvalg kan ikke enes om at anbefale, at man gaar nogen af disse Veje. Udvalget finder det ikke rimeligt endnu et Aar at afvente Regeringens Stilling til Vejsagen — saa meget mere som en ny Regeringsdannelse har fundet Sted siden 1927. Lagtinget bør formentlig fastholde sin Stilling fra 1927 og henlede Opmærksomheden paa den Indtægt, et færøsk Lotteri vilde kunne give ogsaa til Bedste for Vejsagen. Saafremt Regeringen eller Bevillingsmyndighederne ikke mener at kunne gaa med til de af Lagtinget anbefalede Veje, kunde Tinget maaske vente at faa Underretning om Regeringens Syn paa det af Lagtinget i Vejsagen hævdede Standpunkt og Underretning om, hvorvidt det maa anses for udelukket, at Lotterisagen gennemføres bl. a. til Veje og Havnesagens Fremme.

Udvalget tilraader, at Lagtinget afgiver den af Regeringen ønskede Erklæring om Vejenes Vedligeholdelse, idet man bemærker, at en tilsvarende Garantierklæring er afgivet i Samlingen 1928 (se Lagtingstidende 1928, S. 57). Udvalget ved, at enkelte Sogne har haft mange Besværigheder ved Kørevejenes Vedligeholdelse, men disse Besværigheder vil forhaabentlig nu snart være overvundne. Om Grunden til det store Vedligeholdelsesarbejde har et Lagtingsudvalg udtalt sig i en Betænkning af 1926, hvortil man henviser:

Idet medundertegnede (Laursson) i almindelighed kan tiltræde foranstaaende, ønsker dette medlem at tilføje følgende:

Som det fremgaar af lagtingets betænkning ifjor i vejsagen (se lagtingstidende 1928, side 56) udtalte udvalget med hensyn til vejbredden „at man maa anse det for nødvendigt, at der ved fremtidigt anlæg af saadanne veje, der maa anses for hovedveje og hvor trafikken derfor efter omstændighederne bliver ret stor, bliver iagttaget at vejbredden ikke bliver mindre end 3½ m og paa farlige Steder som fjeldskraaninger, hvad der ogsaa er udtalt af trafikministeren, endog større“.

Efter oplysninger fra vandbygningsvæsenets ingeniørkontor hersteds ere imidlertid de 15 vejanlæg, der nu skal udføres, beregnede saaledes, at ca. 56 km anlægges med en planumbredde af 3 m, medens kun ca. 22 km er beregnede til en bredde af 4 m.

I hvor vel 3 m planumbredde er en betydelig forbedring for den af trafikministeren oprindelig bestemte bredde af 2½ m maa man dog give den overalt blandt befolkningen herskende mening sin tilslutning, at veje under 3½ m bredde ikke ere nutidssvarende, hvor disse indgaar som et led i hovedlandevejnettet. At dette i enkelte tilfælde kan være forsvareligt at gøre undtagelser fra hernævnte regel, naar særlige omstændigheder gør sig gældende, skal dog indrømmes.

Da Lagtinget har overtaget garantien for vejenes fremtidige vedligeholdelse og da lovgivningen iøvrigt har tillagt lagtinget en vis myndighed overfor kommunerne, vil det ogsaa i og for sig være naturligt om kontrakter der med forpligtende og bindende virkning indgås af de enkelte kommuner, approberes af lagtinget.

Lagtingets approbation menes i særlig grad at være berettiget med hensyn til vejanlæg, idet disse, fraregnet biveje og private veje, jo som regel ikke alene tjener en enkelt kommunes interesse men indgaar som et led i landets almindelige landevejsnet. Her bør lagtinget have adgang til at paa- se, at samtlige vejanlæg bl. a. af hensyn til vejbredden bør udføres saaledes, at de nødvendige betingelser er til stede for at gennemgangstrafikken kan fun- gere tilfredsstillende. Man skal derfor tillade sig at foreslaa at fremtidige vej- kontrakter, for at have gyldighed, skulle approberes af lagtinget eller af et af lagtinget dertil betroet udvalg (landsnevndin).

I henseende til regeringens stilling til lagtingets indstilling i vejsagen i 1927, hvorved 11 vejanlæg til en samlet længde af ca. 79 km blev ud- skudte, vil det i betragtning af at den omtrentlige længde af de af lagtinget i 1928 *udover* foranstaaende foreslaaede vejanlæg er ca. 95 km og under hensyn til, at der desforuden i en nær fremtid vil kunne ventes indbragt for lagtinget berettigede andragender om betydelige yderligere vejanlæg, være absolut paakrævet, at vejanlæggene fremmes i et ganske anderledes hurtigt tempo end hidtil har fundet sted.

Da der formentlig maa tages hensyn til trafikministerens udtalelse vedrørende vejsagen i landstinget afvigte foraar, se landstingstidende 1929, „forespørgsel angaaende den færøske vejsag“, kan det ikke tilrædes, at man endnu et aars tid ser tiden an for atter at afvente regeringens stilling til fremme af andre nyanlæg.

Vejsagen maa nu komme ind paa en hurtigere gennemførelse. Kan det ikke ske ad andre veje, maa kommunerne og lagtinget i forening gen- nemføre de anlæg, staten ikke ser sig i stand til at støtte. Foreløbig synes lagtinget ikke at have andre veje at gaa for at skaffe midler til disse anlægs udførelse end gennem indirekte beskatning, og man vil i en anden af de af lagtinget iaar behandlede sager stille forslag herom, saaledes at ogsaa de 11 af forslaget fra 1927 udskudte vejanlæg saa vidt muligt kan bruges til ud- førelse i tidsperioden til 1934.

Forslag.

Fra Udvalget.

- 1) Lagtinget paatager sig overfor Staten Garantien for forsvarlig Ved- ligeholdelse af de Vejanlæg, hvorom Indstilling er sket i Udvalgs- betænkningen af 22. September 1927.
- 2) Lagtinget andrager om, at Projekteringen af de i Lagtingets Betæk- ning af 1927 omhandlede, men af Regeringen udskudte 11 Anlæg fremmes hurtigst, og at der af Statskassen stilles til Raadighed $\frac{1}{2}$ af Overslagssummerne, alt saaledes at Arbejdet paa disse Veje kan paabegyndes inden 1. Oktober 1930.
- 3) Lagtinget forudsætter, at Projektering af de andre Vejanlæg, som omhandles i Betænkningen af 1928, foretages som af Ministeriet til- sagt i dettes Skrivelse af 4. Marts d. A. til Færø Amt.

Forslag.

Fra Patursson.

Fremtidige vejkontrakter mellem staten og kommunerne skulle, for at have gyldighed, prøveres af lagtinget eller et af lagtinget dertil beskikket udvalg (landsnevndin).

Udvalget i Vejsagen, den 10. September 1929.

Edw. Milens.

J. Patursson.

Johan H. Poulsen.

A. Samuelson.

M. Samuelson.

© 2004 Blackwell Publishing Ltd *Journal of Internal Medicine* 255: 103–110

Nevndarálit

i

tingmáli nr. 85—1929:

(Landshandil við koli og salti).

Eitt minnital (P. M. Dam) flytur fram hetta álit:

Litir ein kring seg um heimín fyrri at kunna leiðirnar fyrri eins og háltin í kappingini felaga, einstaklinga sum ríkanna millum, bítur ein merki í, at alla staðni ganga menn samlingarleiðina, centraliseringar- og koncentráliónarleiðina. Tað er eingin munur annaðhvørt tað víkur at handli og øðrum fíggarligum málum ella tað víkur at ands- og mentumarspurningum.

Vit kunna í hesum samanburði vísa á meginbrúksfeløgin í hini støðugt sigrandi kooperaliónarrørsluni, serliga kunna takast dømi úr Danmørk, har centraliseringin og koncentráliónin á demokratiskum botni hevur gjørt landinum ómetaligt gagn. Men tað er eisini ein royndur lutur, at verður centraliseringin sum ein brustur av einstakum ávinningssjúkum feløgum og monnum, verður hon eins og ein jarn-nevi og boksar alla berættigada samfelagsgagnliga kapping niður.

Sum nú streymarnir í vinnulívinum ganga, lærðnar ikki bert kappingin innansýndis, men lívið gerst alt meiri og meiri ein handils- og forrælningskapping ríkanna millum. Og her verður orðatakið sagt, at tað ríkið, ið stendur skilt, í stríð við seg sjálvum, verður eftirbálurin og við undirlutan.

Soleiðis stalt vilja árvaknir meun sliggja og ásanna hitt neyð-lurviliga í samtaki og stremban ímóti at leiða kreftirnar saman til eina heildarkraft, ið munar mest.

Utan at komu nærri at at greiða ljós- og skuggasíðirnar við centraliseringini í leim ymissu fornum lívsins skal her takast fram nakað av tí, ið talar fyrri at ganga við til uppskot javnaðarmanna um, at tingið setur landshandil við salti, koli og kokes. Skal eisini verða norðið við tað, ið ført er fram ímóti málinum.

Eingin kann avhokta, at Føroyar eru smáar, og at tær eiga fáar stórar munandi kappingarførar kreftur, tá talan er um internationala kapping. Kreftirnar standa spjaddar og ofta ímóti hvørjum øðrum. Úrslitið er hareftir: Í tíl innløg. Einstaklingur eins og hitt almenna, Føroya lögting og kommunur standa illa í tí. Kassarnir tómir. Í tíl

peninga stuðul, lítill operationskraft. Okkara vinnulív kleppað og heft bæði hvalið viðvíkur her heima og uttanoyggja.

Okkara keypmannastandi skylda vit nógv. Hóast hitt almenna hevur dugað, er kortini komið eitt syndur, summa staðni nóg so væl áleiðis — og tað skyldast eina einstakum framtaksmonnum, ið tað hevur eydnast at arbeiðið fríir við nóg so stórarí operationskraft.

Men kortini, husróin hevur gingið ríkjandi á leikindum. Ofta hevur verið rustað fast, lá opnar dyr skuldu stuðið fyri okkara vinnuvega møguleikum. Og taka vit okkara vinnuvegir og í samband við teir keypmannastandin sum heild, eru brekini mong, hóast nógv kann ferast fram til heiður og sóma fyri teir einstaku persónarnar.

Nakrir av teim verstu vansumum hava verið:

- 1) Trot uppá lín fyri iðternationalt samlív neyðturvuliga mál- og handilskunnleika. Maður kann vera av náttúruni væl útbúgvur. Men hetta trot ger hann ótelvingaforan í forrætningslívinum.
- 2) Trot uppá lín fyri alla kapping — bæði í keypslu og solu — neyðturvuliga disponibla pening, ið er livsnervin í merkantilum og produktivum framtaki. Av hesum troði hava vit kent so hardan sviða og mist so nógv, at hugsanin herum kann ikki annað enn volda harm.
- 3) Trot uppá beinleiðis samband við produktiónarstaðurnar og marknaðin fyri okkara produktum og harav ov dýrar inn- og útføringar av lí, at sum oftast verður inn- og útforð umvegis og í smáum. Tær summar, ið av hesum eru farnar í millum, mannahundur høvdu fyllt okkara lótingskassar og verið munandi bæði til havnir og vegir.
- 4) Utanoyggja sambandið hevur verið út av lagi ringt, og harav hava útreiðirnar lidið so fast, at verður ikki vend her, avloftast fer meiri og meiri til óbótaligan skaða fyri samfelag okkara. Men ill er hjá samfelaginum at útvega eitt betri samband oyggja- og bygdanna millum, ífall tað ikki kann hava hald á farnaflutninginum.

Hella skil ella óskil má verða hildið at vera ópraktisk og til óforsvarligt tap fyri land og fólk okkara. Tað verður so ofta haft á lofti, hvussu fátækt landið er. Vit hava lí ikki ráð at standa við eini skipan, sum ásýnliga er til taps og til bágs fyri útviklinginum. Vit hava ikki ráð at missa nakað. Av og á verður talað — minni gjørt — um framtaksleiðir. Tað er sjálvandi lórvuligt ikki bert at tala, men helst at ganga framtaksleiðirnar. Men vit eiga fyrst og fremst ikki at gloyma orðalagið, at 'dálir, ið er spardur, er vunnin'. Og er tað ikki hin minsta uppgáva at leggja høvur í blot fyri at spara, simplificera og styrkja skipanina her á landi. Her talast um lívið í síni heild — og verður eingin skilnaður gjordur ímillum hitt nú sokallaða »offentliga« og hitt »privata«. Hin sterki múrurin ímillum tað »offentliga« og »privata« má falla, lá hann er týðuliga til taps og tann fyri samfelagið í síni heild. — Fyri ikki at misskiljast skal her samíðar sum her verður røtt fyri at spara, við tað sama takast støða frá lí spardóminum, sum einstakir rópa tíðliga og seint fyri, at pína og sýla, so einki verður gjørt.

Simplificeringin og styrkingin av okkara vinnulívi má ganga ígjøgnum centraliseringar- og koncentrationsleiðina.

Vit bota teir frammufyri nevndu vansar við at landið setur eina keypslu- og sölustøðu við kreftum, sum eru útgjardar við mál- og merkantilum kunnleika.

Tá landið leggur breitt bak til, vil innkeyp og sola ikki merkjast av peningavandanum. Í samband her við er vert at vísa á ein landsbank og mæla liggjendum til av álvara at fara undir at fáa á slovn ein slíkan bank. Í hesum máli er kanska enn gjørligt at yvirfikið aktiurnar í Føroya Banki, tí um tað fekkst ígjøgnum var tað kanska hin lættari málin at loyst bankspurningin. Eg veit, at tað var ein tíð, við tað at staturin hevði hond í honk við Landmandsbanken, tá henda tilætlan kanska og lættliga kundi fingist í lag. Møguligleikarnar herfyri nú eri eg ikki kendur við.

Við at hava eina landskeypslu- og solustøðu vil fœringurin — umframt at kunna springa fleiri miðumhandlataliðini um — samlast til størri farmar og harvið gerast mikið bíligari.

Tá landið hevur inn- og útskipingina fyri størsta partin í sínum hondum, er tað eisini betri státt til annaðhvørt beinleiðis sjálvt ella ígjøgnum p.f. Skipafelagið Føroyar at skípa fyri einum góðum sambandi millum útriðirnar og høvuðshavnirnar. Tað er eyðvitað, at málið má vera, at íbúgvararnir við útriðirnar ikki megu nervast av farmagjalddýrkanini. Prísirnir mega verða eins harúti og í høvuðshavnunum. Útriðirnar nervast nóg læt frammanundan av ringum vega- og havnalikindum. Einn útjavnan av farmaútreiðslum kann bert henda við landsins hjálp. Og í hesum føri verður tað landinum dýrt at vera smáttskorið og sovandi. Í spjaldingini sum er, er tað næstan ómøguligt at fáa eitt skilagott og gangligt samband. Rutuskip, feløg og motorhálar undirminera og taka beinini undan hvørjum øðrum. Einn centralisering av skipasambandinum innan- sum uttanoyggja breingir í stórum.

Sum ein byrjan hava javnaðarmenn skotið til at taka saltið, kólið og kokesið.

Hetta eru einir teiggir teir størstu artíklarnir, ið innfluttir verða, og eru teir av størsta týdningi at fáa bíligast og høggligast.

Hjá teim størstu forrætningum kann tað ganga nokulunda lætt at fáa hesar artíklar bíligar. Tó ofta er kurul á. Men flestir smá- ella minnihandlarar nervast í stórum av, at tað fyrri tað fyrsta er teim ov torført at fáa fatur í hesum neðsynjar produktum, og so fyrri tað annað, tá teir fáa tær, koma tær umvegis við øllum umvegisviðskerðum.

Komin á tal við fiskarar hoyrir ein ofta klagu yvir, at teir hava noyðst at gingið og biðað, tí saltið ikki var klárt. Og spyrja vit hví, er tað kanska ikki langt frá meiningini, tá svarað verður — hetta umfatar eisini og serliga tær størri forrætningarnar — at ráðini hava verið soleiðis, at biðað er í longsta lagi við at bestílla.

Tað er sjálvandi ikki sum sagt, at um landið tekur handilin við salti, vil tað ikki eins og nú bera til at innskipa saltið beinleiðis í sluppurnar, áðrenn tær sigla og tað vil dýrkað. Í hesum verður eingin vænd. Hver forrætningin gevur so nær sum møguligt upp, hvussu nógv salt, hon hevur brúk fyri. Til tær størri forrætningarnar koma so saltfarini. Har koma so fyllast í sluppurnar eins væl og nú. Viðvíkjandi at goyma saltið er tað eisini eyðvitað, at tær størri havnirnar verða nýttar. Tær størri forrætningarnar hava sínar saltløgur. Tað sum ikki alt fyrri eitt verður koyrt í sluppurnar fer eins og nú í saltløgurnar. Viðvíkjandi saltinum, ið verður nýtt av smáhandlarum og og bygdum, má landið sjálvandi hava sínar egna lögur, fyrst til leigu, tá ið ráðini verða, verður at byggja. Fyri teirri størri keypmenninar verður einki at missa. Teir fáa teirra salt eins bíligt og rímuligt bíligari enn áður. Útriðirnar koma at vinna í stórum. Løglingið vinnur ein samuligan pening.

Venda vit okkum til kolið og kokesið er ikki allastaðni so lystiligt, og sum vanligt er tað serliga greffligt við útriðirnar, har kolaprisirnir eru ræðuligir.

Hér treingir í stórum til javnara. Landshandilin við koli og kokesið er í hægsta stigi neyðturvnligur. Tað skuldi verið munur á, at landið tók kolhandilin, og at hann nú er monopoliseraður av einstakum.

Hér skal setast fram eitt hyllingsvirlit av salt, kol og kokes nýtsluni og ágóðan, landið kann hava av einum landshandli við hesum artiklum.

Nú verður innført o. n. 7000 tons av koli og kokes og ællað eftir fiskiskapinum fyri í ár, mega Føroyingar nýta um 20.000 tons av salti. Fiskiskapurin hevur økst í øllum teim seinastu árunum, og veksur hann hereftir sum frammanundan í mongd pr. fiskara vil tað gera — fólkatalið økist í hvørjum — at saltmongdin økist í forhold.

Ein landshandil vil sum sagt keypa nógv bíligari enn privathandlara, sjálvt um hesir vóru eins væl merkantilt og figgarliga væl úthúinir, tí: 1) Mongdin er samlað og ger soleiðis stórt innkeyp ísenn møguligt. Við friur at heimla tilboð í stórum fáast jú vørurnar allíð bíligari enn um varð keypt í smáum. 2) Við at taka í stórum, kunna størri farmaskip nýtast. Í hesum føri ger forholdið seg galdandi sum í vøruprisunum: størri farmar, bíligari farmagjald.

Íftir hvatið kemir menn meina, kann ein seta farmagjalds- og vøruprisavinningin uppá tonsið til um 6 kr. Ágóðin verður so hyllingsvís:

Salt	20.000 tons á 6 Kr	=	120.000 kr.
Kol og kokes..	7.000 " " " "	=	42.000 "
	Samlað		162.000 kr.

Seta vit tær 62.000 kr. til útjavnan av farmagjaldinum til útriðirnar verður eftir til landið, uttan at nakar keypmaður ella reiðari hevur mist nakað, tvørlurimóti, **100.000 kr.**

Hér afturat er at leggja national økonomisk tíkið — allan tann óbeinleiðis vinning, sum flýtur av einum betri uttau- sum innanoyggja sambandi sum landshandilin møguliggir.

Eitt fleirtal: Winther, Patursson, Niclasen, A. Samuelson, J. H. Joensen og Nolsøe, seta ikki fram uppskot.

Uppskot frá P. M. Dam:

- 1) Løgtingið útlalar, at handi við salt, kol og kokes eigir eina at fara fram við almennari fyriskipan við lögtingsins ábyrgd.
- 2) Sett verður ein trýmannanevnd fyri til næstu tingsetu at fáa útarbeitt og sett fram eitt fullfiggjað lógaruppskot viðvíkjandi eini tilfari fyriskipan sum nevnd er í punkt 1.

Figgjarnevndin, 9. september 1929.

Gunnar Winther. J. Patursson. N. Niclasen. A. Samuelson.
(formaður)

J. H. Joensen. N. Nolsøe. P. M. Dam.

Prentsmíðja »Føroya Social-Demokrater, Tórshavn.

Udvalgsbetænkning

i

Sag Nr. 46/1929 (Amtskommunale Veje).

I Lagtingssamlingen 1928 vedtog Tinget at nedsætte et staaende Udvalg til sammen med Amtmanden at gennemgaa alle siden 1918 foreliggende Andragender om Støtte til amtskommunale Vejanlæg, jfr. Lagtings- tidende 1928, Side 57—58, hvortil henvises, og disse Vejanlæg foreligger nu undersøgte, oplyste og beregnede.

Nærværende Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, skal herved udtale, at man er fuldtud enig med det staaende Udvalg i at samtlige i Beretningen nævnte Vejanlæg til en samlet Længde af 55045 m med en Overslagssum stor Kr. 344.450.00 bør fremmes hurtigst muligt.

Til Udvalget er ligeledes henvist de under 9. August d. A. af Hal- dersvig og Saksen Sogns Kommuner omsøgte Tilskud til Vej gennem Ind- marken i Haldersvig og Langesand til en samlet Længde af 2150 m med en Overslagssum stor Kr. 15.600.00.

Efterhaanden som Opdyrkningen skrider frem vil Tørveskæret nød- vendigvis forrykkes længere bort i Udmarken og der vil saaledes efterhaanden opstaa yderligere berettigede Krav om Vejanlæg. Tinget har i de sidst for- løbne 10 Aar afvist alle Krav om amtskommunale Vejanlæg, men Udvalget maa formene, at denne Fremgangsmaade ikke længere er holdbar, idet en saadan Afvisning vil virke hæmmende paa den naturlige og nødvendige Ud- vikling af Landbruget, hvorimod Vejbygning ikke alene i overordentlig Grad vil gavne Landbruget, men ogsaa afhjælpe Arbejdsløsheden om Vinteren mellem de hjemmeværende Fiskere.

Det til Fremme af de allerede foreliggende Andragender om Tilskud til amtskommunale Vejanlæg krævede Beløb er ret stort, og Udvalget kan ikke skønne, at Tinget, med de til Raadighed staaende Midler, heri med- regnet forhøjede Toldindtægter til Økonomisk Fond, kan udrede den af det staaende Udvalg nævnte Andel af Anlægssummen, ligesaa lidt som man skønner det muligt at paalægge Kommunerne mere end 1 Fjerdedel af Anlægs- summen.

Da Kommunerne Ydeevne allerede i Forvejen er saa haardt be- lastet at en Reduktion af Amtsrepartitionsfondsskatten nødvendigvis snart maa

finde Sted, har Udvalget foreslaaet Bygningen og dermed Bevillingen fordelt paa 5 Aar.

Da ommeldte Veje, som det staaende Udvalg foreslaar bygget som amtskommunale Veje, for en stor Del griber ind i Statsvejene og derved for en stor Del aflæsser disse, og da mange af dem faktisk godt kunde henregnes under Statsveje, finder Udvalget det rimeligt og berettiget, at der stilles noget større Krav om Statsstøtte end i Beregning fra det staaende Vejudvalg foreslaaet — om ikke i saa stort Omfang som til de øvrige Statsveje.

Udvalget tillader sig derfor at stille følgende

Forslag.

- 1) Tinget indgaar til Regeringen med Anmodning om, at der paa Finansloven 1930--31 søges en 5 aarig Bevilling paa Kr. 36.000.00 aarlig til Lagtingets Disposition til Anlæg af amtskommunale Veje paa Færøerne.
- 2) Tinget bevilger af Økonomisk Fond Kr. 18.000.00 aarlig i 5 Aar til Anlæg af amtskommunale Veje.

Endvidere er til Tinget i Aar indkommet Andragende om Tilskud til følgende Vejanlæg:

- 1) 1 Bygden Funding fra „stóru brúgv“ til „jun á kleiv“ (ingen Overslagssum).
- 2) Udvidelse af en gammel Vej i Bygden Vaag (Overslagssummen beregnet af Herr K. Jensen Kr. 14.600.00).

For at opnaa en ensartet Beregningsmaade af Overslagssummen maa Udvalget fremhæve Nødvendigheden af at Beregningen, i alle Tilfælde, hvor der er Tale om Tilskud fra Tinget, udføres af Tingets Tillidsmænd.

Udvalget stiller følgende

Forslag.

- 1) Sagen udsættes til næste Aar.
- 2) Landsnevnden foranlediger ommeldte Vejanlæg undersøgte og beregnede og fremkommer næste Aar til Tinget med Forslag.

Til Tinget er ligeledes i Aar indkommet Andragende fra 2 Medlemmer af Forstanderskabet for Kirkebø Sogn om Støtte til en Vej gennem Bygden Velbestad. Det oplyses, at Vejen for nogle Aar siden er bygget i Samraad med Ingeniør Johansen i den Formening, at $\frac{1}{10}$ af Anlægssummen skulde udredes af den ved Vejanlæggene Thorshavn -Kirkebø tilbageholdte Administrationssum.

Tilskudet er senere nægtet, hvorfor der nu søges Støtte for en Del af Anlægssummen.

Udvalget mener, at Tinget i Lighed med hvad der er sket over for andre Kommuner bør yde et passende Tilskud, men da Størrelsen af Rygningssummen ikke foreligger oplyst og denne nødvendigvis maa foreligge inden Udvalget kan tage Stilling, tillader Udvalget sig at stille følgende

Forslag.

- 1) Sagen udsættes til næste Aar.
- 2) Landsnevnden foranlediger ommeldte Vejanlæg beregnet og fremkommer med Forslag til næste Tingsamling.

Budgetudvalget, den 13. September 1929.

Gunnar Winther,
Formand.

N. Nielsen.

J. Patursson.

A. Samuelson.

J. H. Joensen.

N. Nolsøe.

P. M. Dam.

Nevndarálit

i

tingmáli nr. 55—1929 Sjúkrarhúsið í Hoydølum.

Tingið hevur kosið nevnd, ið hevur fingið eina frágreiðing við uppskotum frá landsnevndini bróstsjúkrarhúsinum viðvíkjandi. Eisini gerðabók og øll skjøl eru flutt nevndini í hendi. Samaleiðis hevur nevndin fingið „Aarsberetning fra Færø Amts Tuberkulosesygehus for Aaret 1928“.

Nevndin hevur kannað eftir teimum málum landsnevndin hevur havt til viðgerðar.

Millum onnur mál bróstsjúkrarhúsinum viðvíkjandi ið landsnevndin hevur havt í hendi, var eisini útbjóðan av at jarnklæða sjúkrarhúsið í Hoydølum. Vegna vánaliga avsendan og handfaran vóru jarnpláturnar ikki so slættar sum ynskjast kundi, og hevði tí landsnevndin latið avgerðina um hetta upp í hendur lögtingsnevndina.

Nevndin hevur kannað eftir hesum og er komin ásamt um, at tað keypta jarnið verður nýtt, tó at ein partur av plátunum eru heldur vánaliga viðfarnar; men eftir útbjóðingini at døma, dugur nevndin ikki at sýggja, at jarnið kann afturkastast.

Landsnevndin hevur eisini útbjóðað hini arbeiðini, ið tingið samtykti gerast skuldu, og eftir einari útbjóðan hevði Rasmus Thomsen lægsta boð uppá 1550 krónur fyri at byggja nýtt høsnaarhús, Hans J. Michelsen lægsta boð uppá 466 krónur fyri innanhýsis papping, og málingaarbeiði, Poul Isaksen lægsta boð uppá 604 krónur fyri leggjan av linoleum, Jóhannes Stephanssen lægsta boð uppá 4638 krónur fyri at jarnklæða húsin.

Til at hava umsjón við hesum arbeiðum, hevur landsnevndin heitt á búnaðarráðgevara M. Winther Lützen at ansa eftir byggingini av høsnaarhúsinum og Peter Alberg eftir papping og málaraarbeiði, meðan eingin var biðin at ansa eftir linoleumsarbeiðinum og klæðan við jarni. Tessa vegna hevur nevndin heitt á M. P. Jacobsen til tað fyrra og linsbrara Hans A. Djurhuus til tað seinra.

Øll her nevndu tilboð og frágreiðingin frá teimum monnum, sum hava havt umsjón við nevndu arbeiðum, finnst hjáløgd, uttan frá Hans A. Djurhuus, tessvegna at arbeiðið við jarnklæðan enn ikki er liðugt.

Vegna bræv frá „Streymoyar rossafeiag“ dagsett 26.—11.—28, hevur landsnevndin frá 1. jan. 1928 burturleigað eitt jarðastykki eftir hesum sáttmála:

„Landsnevnd Føroya Løgtings“ bortlejer herved til „Streymoyar

rossafelag“ et Areal tilhørende „Færø Amts Tuberkulosesygehus i Hoydal“ beliggende syd for Hoydalsaa og øst for Hoyvigsvejen og grænsende mod Syd til Just Jacobsens Fæste og mod Øst til Søen.

Lejemaalet er indgaaet for 3 Aar fra 1. ds. at regne og kan derefter opsiges fra begge Sider med 3 Maaneders Varsel.

Lejen er 5 Kr. aarlig og betales bagud ved Aarets Udgang.

Thorshavn, den 25. Jan. 1929.

sign. *Just Jacobsen.*

Frá 1914 til 1922 (sí lögtingstíðindi 1922 skjal 20) hevði keypmaður Vald. Lützen hetta sama jarðastykki í leigu og lat 30 kr. árliga í samsýning. Tá samtykti lögtingið at geva V. Lützen uppsøgn, bæði av teirra atvoldum at samsýningin var hildin at vera nóg so lítil, og eisini tess vegna at sjúkrarhúsið sjálvt kundi ætlast at skula nýta tað til beiti.

Tilika áskoðan hevði tingið tá, tó at har einans var ein kúgvín. Nú ið triggjar eru at føða, skuldi eyðsæð verið, at einkið átti burtur at verið latið av tí hagalendi, ið Lögtingið hevur ræði yvir í Hoydølum, sjálvt um so var at samsýningin var hægri enn áður. At Lögtingið í hesi komandi 3 árinu kemur at kosta alt umvølingaarbeiði av girðingum er sjálvsagt og er ikki til bata fyrí semjuna. Sjálvandi er nú einki at gera við hetta; men nevndin má halda, at betri var, um hetta jarðastykki ikki var burturleigað.

A. Rindan av peningi fyrí ymisk arbeiði.

Lögtingið samtykti ífjor (sí tingtíðindi 1928, skjal 33) at veita úr býfisgrunninum 4250 krónur til ymiskar umvølingar og til byggjan av nýggjum høsnaarhúsi fyrí, um so var, at ríkisráðið játtaði tað sama. Eftir brævi frá dómsmálaráðharranum av 12 mars 1929 verður játtaður helmingurin av 7100 krónum ella 3550 krónur til høsnaarhús og til at klæða húsin við jarni fyrí; men einki til innanhýsis umvølingaarbeiðir.

Landsnevndin hevur tó bjóðað hesi ymisku arbeiðini út, og tá tann parturin, ið Lögtingið kemur undir at rinda, ikki kom at vera størri enn 4164 krónur, tó at Lögtingið tá sjálvt betalur alt innandura pap- og málaraarbeiði og leggjan av linoleum, so hevur nevndin kortini samtykt at lata hesi arbeiðir gera í tí treysti og Lögtingið vil taka hesa útreiðslur uppá seg.

Nevndin er á einum máli um hetta framhaldið og loyvir sær at seta fram uppskot; men tá hesin játtaði peningurin ikki kemur á líggjarlógina fyrr enn 1930—31, er tað eyðsæð, at Lögtingið brálengis rindar allan peningin. Eisini um hetta setur nevndin uppskot fram.

B. Undirskotini í 1927 og 1928.

Hin tingsins áheitan til ríkisstýrið um at luttaka við helmingi av undirskotinum fyrí 1927 uppá 10857 krónur, hevur tað í nevnda brævi givið aftursvar sítt við beinleiðis sýlan. Tá bankaskuldin er vorðin stór og gonnul, og tá tað ræður um at minna um hana sum skjótast, skal nevndin seta fram uppskot um eisini at taka undirskotið fyrí 1928 sum er 6261 krónur uppí ella samanlagt 17118 krónur.

C. Lønviðurskiftini hjá lækna Lynge.

Lækni Lynge hevur í brævi av 29.—8.—1928 vent sær til landsnevndina um at fáa lønhæðkan. Nevndin vísur á, at lækni Lynge hevur verið í 4 ár á bróstsjúkrarhúsinum og gjørl eitt munagutt arbeiði. Hon mælir til, at hann fær eina lønhæðkan uppá 300 krónur árliga.

Nevndin er á einum máli í slikari áskoðan og má minna um tað

nógv størri arbeiði, ið nú verður gjørt av læknanum enn áður. Fyri bert at nevna nøkur framstig, sum mugu geva læknanum stórt arbeiði, so verða sjúklingarnir nú röntgenlýstir og fáa ljósbað, og taldust hesi seinastu fyri árið 1928 uppi 3469. Læknakynstri nú skuldi verið munin fremri enn fyri ár síðani; men tað krevur eisini ein áhaldandi arbeiðshug.

Tá nevndin samanber viðurskiptini hjá lækna Lyngre við aðrar læknar í Føroyum, og tá hansara løn ikki er hægri enn 7000 krónur, soleiðis sundurbýtt:

staturin	3600 kr.,
løgtingið	2200 kr.,
Havnar kommuna	1200 kr.,

umframt frí hús, so kann nevndin ikki vera í iva um at seta fram uppskot um slíka lønhæðkan.

D. Reglugerð fyri stýrslagið av bróstsjúkrarhúsinum.

Landsnevndin mælur Løgtinginum til at taka til umhugsunar spurningin um eina reglugerð fyri stýrslagið av bróstsjúkrarhúsinum.

Um henda spurningin hevur nevndin skilt seg í tvíningar, og vilja partarnir seta síni uppskot fram.

E. Keyp af nýtslulutum og ymist umvølingararbeiði.

Nevndin hevur verið uppi á bróstsjúkrarhúsinum og samráðst við læknan um ymiskar spurningar, samstundis sum hon hevur kannað eftir hvat har tørvast at verða gjørt.

Tað fellur soleiðis at arbeiðið við hoygging er nógv strævnari nú enn áður. Nú eru 3 kýr, og Dánial Hoydal sigur seg ikki einsamallan kunna bjarga øllum hoynum sjálvst um sjúklingarnir, tá ið til ber, eru honum til hjálpar. Nevndin hevur tess vegna loytt sær, fyri hetta árið, at játta honum ein eykaping uppá 50 krónur, soleiðis at hann kann biðja sær annað fólk til hjálpar.

Har tróta handklæðir, læk, koddaklæðir og liggiposar fyri o. u. 820 krónur. Túnið eystanfyrir fjósið og áin vestan fyri eiga at fáa umvøling. Samaleiðis heldur nevndin vera neyðugt, at dunnuhylurin verður reinsaður, so at hann kann fyllast aftur. Sjálvt um hetta seinasta skuldi komið at kosta heldur nógv, so má nevndin kortini ráða til at tað verður gjørt, bæði tí at tað er óhóskandi, at hetta mórudýkið liggur dygst við sjúkrarhúsið og eisini av feirri grund, at stendur hylurin fullur av vatni, so hevur hann, um eldur skuldi komið í, stóran týðning fyri slakkingararbeiðið. Nevndin hevur vent sær til harra M. Winther Lützen og frá honum fingið prísætlan, og metar hann útreiðslurnar at vera 620 krónur.

Arbeiðið við at jarnklæða er nú í gerð. Spurningurin um at fáa húsið málað uttan samstundis sum jarnklætt verður, hevur verið til umhugsunar. Eftir samráð við kønar menn um hetta mál verður tað at siga, at peningur er spardur, um málað verður so hvørt sum jarnklætt verður.

Nevndin hevur fingið tilboð frá Johannes Stephansson, sum hevur arbeiðið við jarnklæðingina í hendi, og bindur hann seg at lata húsið mála fyri 565 krónur.

Viðvíkjandi øllum hesum, setur nevndin fram uppskot.

F. Løn til sjúkrarsystur.

Frá sjúkrarsystur Ruth Rusti er bønarbræv um lønhæðkan. Frúgvín Rusti kom í arbeiði á sjúkrarhúsinum í oktober mánaði í fjør, og var løn hennara sett til 960 krónur árliga ella 80 kr. um mánaðan og annars sum

vant. Hin sjúkrarsysturin og húshaldskonan hava 125 krónur um mánaðan. Nevndin hevur vent sær til lækna Lynge, sum í brævi gevur hesari áheitan viðmæli. So stutt skal nevndin mæla til at frúgvín Rusti frá 1. jan. 1930 fær 100 krónur um mánaðin og setur fram uppskot harum.

G. Umvølan av girðingini.

Sum vant á hvørjum ári, hevur nevndin heitt á mann at kanna eftir hvat neyðturvandi umvølan av girðingini kann ætlast at koma at kosta.

Eftir metan mugu útreiðslurnar setast til 200 krónur, og setur nevndin uppskot fram um hetta.

Til at hava umsjón við bróstsjúkrarhúsinum til Ólavsøku 1930 setur meirilutin uppskot fram um at velja eina stjórn uppá 3 løgtingsmenn.

Eftir hesum álití loyvir nevndin sær at seta fram hesu

U p p s k o t

- I. a. Úr býtisgrunninum verða játtaðar 4164 krónur, ið rindast skulu fyri ymisk arbeiðir eftir samtyktini í fjør (sí løgtingstíðindi skjal 33. Uppskot II, 1).
- b. Úr býtisgrunninum verða bráfengis játtaðar til tað undir a nevnda endamál 3550 krónur, sum eftir svari frá dómsmálaráðarránum verða veittar á figgjarlógini 1930--31.
- II. Undirskotini fyri árið 1927 uppá 10.857 krónur 58 oyr. og fyri árið 1928 uppá 6261 krónur 38 oyr. ella samantalt 17118 krónur 96 oyr. verða at rinda úr býtisgrunninum.
- III. Løgtingið avger at Erik Lynge, lækni, fær eina persónliga lønhæðkan uppá 300 krónur árliga frá 1. jan. 1930 at rokna.
- IV. a. (Uppskot frá meirialutanum C. Christiansen, N. Debess og Johs. Simonsen): Løgtingið setur í gildi hesa

Samtykt

um

skipan fyri bróstsjúkrarhúsinum í Hoydølum.

1. grein.

Føroya løgting eigur bróstsjúkrarhúsið og hevur hægsti ræði í øllum, sum tí viðvíkur. Løgtingið velir á hvørjum ári millumtinganevnd, ið er yvirstjórn bróstsjúkrarhúsins. Øll mál verða latin læknanum til lýsingar, áðrenn avgerð verður lokið.

2. grein.

Nevndarlímirnir eiga heimild til at kanna eftir øllum viðurskiftum viðvíkjandi sjúkrarhúsinum. Formaðurin fyrirreikar málini og setir í verk tær samtyktir, ið stjórnin hevur gjørt. Hann setir tí upp øll brøv viðvíkjandi tí vanliga mannagongdini sambært hesum og hevur umsjón við, at allar stjórnarsamtyktir viðvíkjandi tí dagliga rakstrinum verða settar í verk. Tá ið eitt mál ikki kann biðja, til nevndin øll kemur saman, ger formaðurin avgerðina nevndarinnar vegna, um til ber eftir samráð við nevndarlímurnar; men avgerðin verður at bera fram til góðkenningar á fyrsta nevndarfundi.

3. grein.

Løgtingið og Havnar býarstýri ella, millum tingseturnar, nevndin og

Havnar býarstýri festir læknan í embættið og loysir hann frá tí. Nevndin festir húshaldskonu, húskall og sjúkrarsystur og sigur teimum upp. Tá ið viðvíkjur fráferð við eftirløn, eigur málið, um til her, at verða latið tinginum til avgerðar. Hitt arbeiðsfólkið festir og loysir lækni; tó skal nevndin áseta talið. Viðvíkjandi festing í embætti við eftirløn eru tær treytir álagdar, at fullnøgandi heilsuprógv verður útvegað.

4. grein.

Løgtingið ásetir lön bróstsjúkrarhúslæknans. Tingið ásetir eisini lön húshaldskonunnar, húskallsins og sjúkrarsysturanna og roknskaparmannsins. Millum tingsclurnar kann nevndin áseta hesar lönir, tó verða tær ikki at seta hægri enn lönirnar hvør sær vóru frammanundan. Nevndin ásetir lönirnar hjá hinum arbeiðsfólkinum og hjá bønarfólki. Nevndin kann áseta vanligar reglugerðir fyri tey sum virka við bróstsjúkrarhúsið.

5. grein.

Nevndin ger av um lát av teimum tørviligastu føðievnunum og nýtslutum, um so er, við útboði.

6. grein.

Nevndin ger uppskot til ársývirlit og sendir tinginum hetta.

7. grein.

Roknskaparárið er álmanakkaárið. Nevndin hevur heimild til at biðja turvandi hjálparfólk til roknskapargerðina.

8. grein.

Nevndin leggur fram ársroknskapin til góðkenningar á tinginum og ansar eftir, at samtyktin henda og hinar regluskipanirnar, ið galda fyri sjúkrarhúsið, verða hildnar.

- b. (Et Mindretal, Johs. O. Jørgensen og M. Samuelson fremsætter følgende Forslag til Vedtægt for Tuberkulose-Sygehuset:)

Vedtægt

for

Styrelsen af Tuberkulosesygehuset i Høydal.

§ 1.

Færøernes Amtskommune er Ejer af Sygehuset, og dette drives for Amtsrepartitionsfondens Regning.

Færøernes Lagting har den højeste Myndighed i Sygehusets Auliggender.

§ 2.

Sygehusets Drift ledes af en Bestyrelse, som bestaar af 3 af Lagtinget blandt dets egne Medlemmer valgte Personer samt Amtmanden og Amtslægen. Bestyrelsen fører det overordnede Tilsyn med Sygehuset.

§ 3.

Bestyrelsen vælger hvert Aar en Formand og en Næstformand som i Formandens Forfald fungerer i dennes Sted. Valget foregaar i Aarets første Møde, ordentligvis inden 15. Oktober.

§ 4.

Enhver Sag bør ordentligvis forelægges Sygehusets Læge til Erklæring, inden den afgøres. Formanden forbereder Sagerne, indkalder til Bestyrelsesmøder, leder Forhandlingerne i disse, besørger Forhandlingsprotokol-

lens Førelse og Korrespondancen. Han foranstalter Udførelsen af Bestyrelsens Beslutninger, for saavidt denne ikke i særlige Tilfælde af Bestyrelsen er overdraget til andre af dens Medlemmer.

§ 5.

Lagtinget eller, naar dette ikke er samlet, Bestyrelsen ansætter og afskediger i Forening med Thorshavns Byraad Sygehusets Læge, Økonoma, Sygeplejersker og Maskinpasser ansættes og afskediges af Bestyrelsen. Spørgsmaal om Afsked med Pension bør dog forelægges Lagtinget til Afgørelse. Ved Ansættelse i pensionsgivende Stilling er Ansættelsen betinget af tilfredsstillende Lægeattest.

Det øvrige Personale antages og afskediges af Lægen.

§ 6.

Lagtinget bestemmer Lægens Løn, Tinget bestemmer ligeledes Lønnen for Økonoma, Sygeplejersker, Motorpasser og Regnskabsfører.

Bestyrelsen bestemmer Lønningerne for det øvrige Personale samt Godtgørelse for Medhjælp.

Bestyrelsen kan fastsætte almindelige Reglementer for Personalet.

§ 7.

Amtmanden og Amtslægen har paa Embedets Vegne Adgang til Sygehuset og har til Brug for Statens Myndigheder Ret til at faa alle fornødne Oplysninger hos Udvalget eller Lægen.

§ 8.

Bestyrelsen tager Bestemmelse om Leveringen af de vigtigste Levnedsmidler og Forbrugsgenstande, eventuelt efter Udbud ved Licitation.

§ 9.

Bestyrelsen fremsætter Forslag til Aarsbudget til Forelæggelse for Lagtinget.

§ 10.

Regnskabsaaret er Kalenderaaret. Bestyrelsen kan antage fornøden Medhjælp til Regnskabsførelsen.

Bestyrelsen foranstalter Regnskabet revideret af Lagtingets Revisor og tilligemed dennes Bemærkninger forelagt Lagtinget til Afgørelse.

§ 11.

Bestyrelsen paaser, at Vedtægten og de øvrige for Sygehuset gældende Bestemmelser overholdes.

c. (Forslag fra Amtmanden).

Sum uppskoyti til I. grein í uppskotinum frá landsnevndini verður sett:

Amtmanden og Amtslægen har paa Embeds Vegne Adgang til Sanatoriet og har til Brug for Statens Myndigheder Ret til at faa alle fornødne Oplysninger hos Udvalget eller Lægen.

V. Tær undir E. í álitinum umtalaðu útreiðslur, ið kunnu setast til 2055 krónur verða at rinda úr býtisgrunninum.

VI. Frá 1. jan. 1930 verður løn sjúkrarsysturs R. Rusti hækkað til 100 krónur um mánaðan og annars sum vant.

- VII. Til umvøling av girðingini verða játtadar 200 krónur, ið verða tiknar úr býtisgrunninum.
- VIII. (Uppskot frá meirilutanum: C. Christiansen, N. Debess og Johs. Simonsen): Løgtingið velur eina 3-manna millumtinganevnd at skipa fyri sjúkrarhúsinum eftir samtyktini og á Ólavsøku 1930 at koma fram við frágreiðing og uppskotum.

Løgtingið, hin 12. september 1929.

<i>C. Christiansen.</i>	<i>Nyholm Debess.</i> formaður	<i>Johs. O. Joensen.</i>
<i>M. Samuelson.</i>	<i>Johs. Simonsen.</i>	

Nevndarálit

1

tingmáli nr. 86—1929

Studningur og lán til Ísvirkid.

Éitt minnifal (P. M. Dam) setur fram hetta álit:

Í fjór hevði arbeiðarafelagið Enigheden umsókn inn á ting um lán og studning til Ísvirki. (Sj Løgtingsfóðindi fyrri 1828, bls. 46).

Tingið helt málið hava stóran týðning og viðmælti 't til statslán og lovaði ff 50.000 kr. sum lán, um lottarflógin vann sændir á Dana-tingi. Men lottarflógin fall, og fekk Ísvirki soleiðis ongan pening frá Løgtinginum.

Aftur í ár hevur Ísvirki umsókn inni á tingi um lán og studning.

Viðurskiftini hava verið soleiðis, at byggingin av Ísvirkinum er komin at kosta væl meira enn ætlað.

Hesin meirkostnaður stavar serliga frá, at farmagjalðið av Ísvirkistilfarinum, úthøggingin av grundini, elektromotorarnir, isolatióinin kom at verða nógv dyrari enn ætlað í kostnaðaruppsetingini. Afturat hesum er seinni fallið soleiðis, at Tronglsvágs havn ikki sum væntað vil geva Ísvirkinum løyvi at taka vatn úr havnabrunninum, og er Ísvirkid soleiðis noytt at byggja sín egna vatnbrunn og vatuleiðsluror. Hetta ætlast at koma at kosta 1500—2000 kr.

Ifallt ikki peningur kann reisast til at galda hesar meirátrelðslur, má hann takast av virkispeninginum, ið harvið vil skerjast í tann mun, at torført verður at fáa byrjað. Týðningurin av at hava nóg nógvan virkispening er hvørjum manni eyðsæddur og torvar ikki at taka nærri í hann.

At reisa virkispening fer at vera at kalla ógjørligt við tað, at Ísvirki er so sterkt prioriterað, at tannn prioritetur og vedhald, sum peningastøðurnar vanligu krevja fyrri at geva lán, eru sett burtur.

Tingið hevur ikki haft góð ráð og soleiðis verið illa ført fyrri at styðja okkara vinnuliv. Hetta hevur verið ivørligt og meinandi, og fólkid hevur hildið tilfikt skil verið rangt og øvugt.

Men í ár er ætlanin at hækka tollpeningin, og kemur tingið

soleiðis at fáa ein harðliga törvandi meiripening um hendi. Tað er náttúrligt, at nakað av hesum peningi verður nýttur til at styðja vinnulív okkara, særliga har, ið nýggjar leiðir leggjast.

Sum ofta framhildið áður er ísvirkissakin ein roynd á nýggjari leið fyrri okkara vinnulív. At doma eftir útviklinginum í fiskivinnuni og eftir tí mongd av ymissum fiskasløgum, ið fremmandir veiða kring oyggjar okkara, og sum verða sold í ferskum skili, má tilík framtaksroynd sum ísvirki hava góðar lívsvónir, særliga tá virki er bygt á hesar triggjar stuðlar.

- 1) Útflutning av ferskum fiskasløgum, frystum og kanska við hvørt í ísøðum, avkøldum standi.
- 2) Ísproduktið.
- 3) Frysting av agnsild, møgulig goymsla og frysting av heimaproduktum sum kjøt o. a.

Roynt hevur verið at útflutt kalva, reyðspettur og tungur, og øllum er kunnugur munurin millum prísirnar ein fyrr kundi fáa fyrri hesar vorur og tað, sum í teirri seinastu tíðini er fingið fyrri tær. Nú fæst at kalla einki fyrri hýsu, meðan hon er ein tann fiskurin, ið er best goldin á fiskamarknaðinum. Men vegna trol uppó eitt nútímans ísvirki, hava menn ikki kunna drivið eina »rationella« ferskfiskaveiðu. Fyri at nevna eitt dømi: fiskararnir hava ikki kunna farið til havs fyrri at ligið fleiri dagar úti, av tí at ísur ikki hevur fingist til rimuligan prís, og utan ís ella kølurúm kann veiðan ikki halda sær, so hon kann vera góð marknaðarvara tá avreitt verður.

Hitt almenna styðjar vanligu royndir, ið ætlast at hava almennan týdning fyrri framtíðina, royndir, ið ikki eru forar at klára seg sjálvar aleina.

Tá ísvirki er javnselt við eitt og hvørt vanligt parlafelag og forrætning, er tað ikki rætt við tað, at ísvirki er eitt sjálvberandi virki, stovnað á kooperatiónargrundarlagi eftir andeilsprincippum, og hevur tað soleiðis ein óprivalan, almennan form og virkishátt: allir, ið arbeiða við tí eru javnstillaðir, eingin útbýtan av aksjudividendi. Kortini skal leggjast við sum styrkjan fyrri ísvirki, at stjórnarlagið er privatvirkisháttað við tað, at lønin rættar seg eftir sum virki gongur.

Ísvirki má soleiðis sum framført sigast at vera ein slóðbrótandi roynd við almennum framtíðarligum týðningi, og liggur nógv á, at royndarbyrjanin er væl stímbrað, um royndin skal eydnast. Kóðnar hon, kann ov mangt framtakið viðvíkjandi fiskavinnuni kóðna við henni. Vit hava so mong dømin um, at framtak, ið eru fallin niður fyrri vegna peningaligan trol, hava seinri komið upp aftur - og menn hava ásað, hvafið mist er við at steddur kom í.

Tá ísvirki, soleiðis stalt sum frammanundan sagt, heitur á hitt heiðraða ting um törvandi peningastuðul, kann tingið forvara, sum rætt og rimuligt at styðja ísvirki eftir feriminum.

Vísandi til tað í hesum álit framfóðra, skal minstilutin loyva sær at mæla tingmonnum at samtykkja ísvirkinum eitt míni lán.

Eitt minnitál (Winther, Nielsen og Patursson) heldur at tingið eigur at hjálpa hesari nýggju fyrirøkt við einum láni, og seta fram uppskot um, at játtað verður eitt lán uppá 5000 kr. úr »Fonden til Jordehvalens Afløsning« at afturrinda í 10 ár og forrentað við 4% p. a.

Har efturímóti meina vit ikki sum státt er at kunna ráða til at geva nakað beinleiðis tilskot.

Eitt minnitil (A. Samuelson, J. H. Joensen og Nolsøe) ynskja ikki at seta fram uppskot.

Uppskot frá nevndarliminum Dam:

- 1) Tingið játtaf ísvirkinum frá økonomisk Fønd 3000 kr. sum eitt royndarlílskot.
- 2) Tingið játtaf ísvirkinum 5000 kr. sum royndarlán til endurgjaldan í 15 við $\frac{1}{15}$ av lánsnumminum um árið. Lánið forrentast við 4 $\frac{1}{2}$ % p. a.
- 3) Peningurin til lánið verður rindaður frá »Fønden til Jordehvalens Aflossning«.

Uppskot frá Winther, Niclasen og Patursson:

Tingið játtaf ísvirkinum á Tvøroyri 5000 kr. sum royndarlán at endurgjalda í 10 ár við 500 kr. um árið. Lánið, sum verður rindað frá »Fønden til Jordehvalens Aflossning«, verður at forrenta við 4% p. a.

Fíggarnevndin, 13. september 1929.

Gunnar Winther. J. Patursson. N. Niclasen. A. Samuelson.
(formaður)

J. H. Joensen. N. Nolsøe. P. M. Dam.

the 1990s, the number of people in the world who are undernourished has increased from 600 million to 800 million.

There are a number of reasons for this. First, the world population has increased by 1.5 billion in the last 20 years. Second, the world population is ageing. Third, the world population is becoming more urban. Fourth, the world population is becoming more educated. Fifth, the world population is becoming more mobile.

These factors are all contributing to the increase in the number of people who are undernourished. In addition, there are a number of other factors that are contributing to the increase in the number of people who are undernourished. These factors include:

- The increase in the number of people who are living in poverty.
- The increase in the number of people who are living in rural areas.
- The increase in the number of people who are living in developing countries.

These factors are all contributing to the increase in the number of people who are undernourished. In addition, there are a number of other factors that are contributing to the increase in the number of people who are undernourished. These factors include:

- The increase in the number of people who are living in poverty.
- The increase in the number of people who are living in rural areas.
- The increase in the number of people who are living in developing countries.

These factors are all contributing to the increase in the number of people who are undernourished. In addition, there are a number of other factors that are contributing to the increase in the number of people who are undernourished. These factors include:

- The increase in the number of people who are living in poverty.
- The increase in the number of people who are living in rural areas.
- The increase in the number of people who are living in developing countries.

These factors are all contributing to the increase in the number of people who are undernourished. In addition, there are a number of other factors that are contributing to the increase in the number of people who are undernourished. These factors include:

- The increase in the number of people who are living in poverty.
- The increase in the number of people who are living in rural areas.
- The increase in the number of people who are living in developing countries.

These factors are all contributing to the increase in the number of people who are undernourished. In addition, there are a number of other factors that are contributing to the increase in the number of people who are undernourished. These factors include:

- The increase in the number of people who are living in poverty.
- The increase in the number of people who are living in rural areas.
- The increase in the number of people who are living in developing countries.

Udvalgsbetænkning

i

Sag Nr. 61—1929 (Statistik).

Lagtinget behandlede denne Sag i Samlingen 1928, se Tidenden S. 88 og Bilag 14. Tinget vedtog at fremsende Betænkningen og anmode Det statistiske Departement og Amtmanden om en Udtalelse.

Fra Departementet foreligger saalydende Skrivelse af 26. Juli d. A. :

«Paa given Foranledning skal Departementet efter at have gennemgaaet den af Amtet med Skrivelse af 16. November f. A. (F. A. J. 1928 Nr. 827) fremsendte i Lagtinget afgivne Udvalgsbetænkning med Bilag vedrørende Sag Nr. 47—1928 udtale, at det formentlig maa anses for mest praktisk, at de Grupper af den færøiske Statistik, der tænkes afsluttet maanedsvis, bearbejdes paa Øerne, idet man næppe her vil have den nødvendige Føling med de specielle Synspunkter, der vil kunne gøre sig gældende ved et saadant Materiales Bearbejdelse, ligesom man ogsaa maa regne med Forsinkelser foraarsagede af eventuelle Tilbage-sendelser herfra af Dele af Materialet til Rettelse eller Supplering.

I Anledning af de i Betænkningen fremsatte Synspunkter vedrørende Grundlaget for en Handelsstatistik, skal det anføres, at et saadant formentlig bedst vil kunne fremskaffes ved Paalæggelse af en statistisk Deklarationspligt for Varemodtagere og afsendere, saaledes som det ogsaa er foreslaaet i det af Sagfører Edw. Mitens udarbejdede Lovforslags § 8. Saafremt Pligten til at fremskaffe de handelsstatistiske Oplysninger, specificeret i Overensstemmelse med en statistisk Varefortegnelse, som maatte udarbejdes til dette Formaal, skal paalægges de ankommende (og vel ogsaa de udgaende) Skibe, jfr. Udvalgsbetænkningens 1. Side Stk. 6, maa man antagelig dog i sidste Instans paalægge Varemodtagere og (afsendere) at fremskaffe de til Udfyldning af Skibslisterne nødvendige Oplysninger om Varens Art, Værdi o. s. v.

I Tilknytning til Hr. Edw. Mitens Skrivelse af 16. Maj 1927, 1. Side, Stk. 3 skal man iøvrigt anføre, at den udgaaende Toldseddel for Varer, der afskibes fra dansk Havn til Færøerne, kun indeholder en Specifikation i de Tilfælde, som vedrører Varer, der er toldpligtige paa Færøerne, altsaa Vin, Brændevin, anden Spiritus, Øl, alkoholfri Frugtvine, Tobak og Tobaksfabrikater samt alle Sukkervarer. I alle andre Tilfælde vil Toldsedlen altsaa ikke kunne erstatte en Vareangivelse. Hvis man ikke vil skride til tvungen Deklarationspligt, maa man formentlig benytte Skibets Manifest, men selv dette vil være utilstrækkeligt, idet de paagældende Dokumenter saavel ved Postforsendelser som ved Skibsladninger kun undtagelsesvis indeholder Oplysninger om Værdi.

Man skal samtidig med Hensyn til samme Skrivelser 1. Side, Stk. 4 oplyse, at der ogsaa for Postforsendelser fra Danmark til Færøerne (bortset fra Transitgods) afgives en Duplikat af den statistiske Anmeldelse, der ledsager Forsendelsen og tjener som Told-Deklaration.

Departementet er iøvrigt villigt til at bistaa ved en Nyordnings Indførelse eller ved mulige Bearbejdelser af indsamlet Materiale, ligesom man ogsaa gerne ønsker den paa Færøerne udarbejdede Statistik tilstillet til eventuel Offentliggørelse i Departementets Publikationer.»

Udvalget har delt sig i et Flertal og et Mindretal.

Flertallet (Mitens, Niclasen og Zachariasen) maa mene, at der maa oprettes et statistisk Kontor her paa Øerne til at indsamle og bearbejde det statistiske Materiale, hvis der skal opnaas en tilfredsstillende Ordning.

Man kan i alt væsentligt slutte sig til det for Tinget ifjor forelagte Udkast til Lov, dog saaledes at man foreslaar, at Det statistiske Departement sammen med Lagtinget tilvejebringer Oplysningerne. Da Staten har haft tidligere med Statistikken paa Færøerne at gøre, regner man med, at Staten vil betale en Andel af Udgifterne ved Samarbejdet, og man foreslaar, at Statskassen betaler 5000 Kr., medens Lagtinget stiller Kontorlokale til Raadighed og betaler de yderligere Udgifter.

Mindretallet (Effersøe og Joen Hansen) udtaler:

Man skal henvise til sammes almindelige Betragtninger, som indeholdes i Lagtingstidenden for 1928, Bilag 14.

Vi erkender, at Tilvejebringelsen af en, saa vidt mulig, paalidelig Statistik vedrørende Færøerne er af Vigtighed, og at Lagtinget har Grund til at virke for en bedre Statistik end den for Tiden foreliggende, men vi maa samtidig hævde, at Tilvejebringelsen, Bearbejdelsen og Offentliggørelsen af de omhandlede statistiske Oplysninger er en Statsopgave, og at der ikke er tilstrækkelig Anledning til at bebyrde Amtskommunen med Udgifter til Oprettelse af et Statistisk Kontor m. v., samt at man maa vogte sig for at paalægge Befolkningen uforholdsmæssigt Besvær med at give statistiske Oplysninger.

Hvad særlig angaar Fiskeristatistiken, maa vi, efter fornyet og grundig Overvejelse siden Sagen blev behandlet af Tinget i Fjor, holde for, at det maa være tilstrækkeligt, at der udarbejdes Statistik een Gang om Aaret, men vi maa da samtidig paapege, at Statistikens Offentlig-

gørelse bør ske saa snart som muligt og ikke bør udsættes saa længe, som Tilfældet har været.

Man har henvist til de hyppige Opgørelser angaaende Fiskeriet paa Island, som formentlig bliver offentliggjort, men vi maa fremhæve, at de herhen hørende Forhold paa Færøerne er væsentlig forskellige fra Islands.

Islænderne driver formentlig udelukkende Fiskeri ved deres eget Land, og Fisken bliver formentlig, bortset fra Trawlerfangst som holdes paa Is, landet paa Island. Det islandske Fiskeri foregaar med Trawl-dampskibe og Motordæksfartøjer.

Det vigtige færøske Fiskeri foregaar med Motorkuttere og Sejlskuttere langt borte fra Færøerne, navnlig ved Island og Grønland, medens Hjemmefiskeriet, hvorved man benytter Motordæksfartøjer af ringere Størrelse end de islandske og aabne Baade med eller uden «Paahængsmotor» er af langt mindre Betydning. Skibenes Fangst bliver for en Del afhændet og landet paa Island. Ved Grønlandsfiskeriet sendes en Del af Fangsten til Færøerne eller Udlandet, medens en Del bringes hjem med Fiskerskibene.

Det synes herefter at være muligt at iværksætte hyppige og regelmæssige Opgørelser ang. Udbyttet af det islandske Fiskeri, medens det modsatte er Tilfældet for det færøske Fiskeris Vedkommende. Den eneste Tid af Aaret, da man kan skaffe tilstrækkelig fyldige Oplysninger om det færøske Fiskeri i en forudgaaet Periode er Tiden lige efter Nytår for det forløbne Aar.

En eventuel Lov om Tilvejebringelse af Statistik for Færøerne bør formentlig kun indeholde visse Hovedbestemmelser navnlig ang. Forpligtelsen til at meddele Oplysninger til Brug for Statistikkens Affattelse. De nærmere Bestemmelser fastsættes administrativt, efter at Lagtingets Betænkning derover er indhentet.

Mindretallet har i Udvalgsbetænkningen i 1928 (Lagtingstidenden for s. A. Bilag 14) i Korthed henvist til de foreliggende statistiske Oplysninger vedr. Færøerne, men man tillader sig at fremhæve Nødvendigheden af en udførlig og nøjagtig Fremstilling af den Statistik for Færøerne, som hidtil er offentliggjort, navnlig hvad den omfatter, hvor den er at læse og hvorledes den er tilvejebragt. Dette udkræves for at man med tilstrækkeligt Udbytte kan blive i Stand til at arbejde med nærværende Sag.

En saadan Fremstilling vil kunne fremskaffes af de Myndigheder, som hidtil har haft med færøsk Statistik at gøre.

Man har bl. a. ved Fremsættelsen af det af Lagtinget i Ejor vedtagne Forslag tænkt paa Foranførte.

Mindretallet henviser til nedenanførte Bemærkninger fra samme til Flertallets Lovforslag og Bemærkningerne til dette, samt til Mindretallets Lovforslag med Bemærkninger.

Bemærkninger

fra Mindretallet (Effersøe og Joen Hansen) til Flertallets Forslag til Lov for Færøerne om Statistik.

Til § 1.

Man henviser til Mindretallets alm. Udtalelser foran og i Fjor. — Lagtinget kan og bør udtale sig om de alm. Regler for Sagens Ordning men det vil være uhensigtsmæssigt at indskyde Lagtinget som Led i Virksomheden for Tilvejebringelse af statistiske Oplysninger.

Disse bør tilvejebringes paa lignende Maade som hidtil, nemlig gennem de kommunale Styrelser, Politimesteren, Sysselmændene, Sognefogden, Karantæneopsynet og Vragerformændene. Arbejdet hermed er ingenlunde betydeligt og navnlig ikke uoverkommeligt for de paagældende. Det bestaar hovedsagelig i Udsendelse af Anmeldelsesblanketter og Kontrol med, at Oplysningerne indkomme rettidig i forsvarlig Stand.

De kommunale Styrelser faar Arbejde med at indsamle Oplysninger, nemlig med Hensyn til Folketælling, Kreaturtælling og anden Landbrugsstatistik, men den Slags Statistik vil formentlig kun blive opgjort med flere Aars Mellemrum og Arbejdet fordeles paa mange Personer.

Amtet meddeler Oplysninger om Skoleforhold Valg, og lign.

Skatter, Oplysninger om Kommunernes økonomiske Forhold, om offentlige Fonds og Kasser, om Banker og Sparekasser m. v. vil fremkomme af vedk. Regnskaber og kan bearbejdes af Statistisk Departement efter indhentede Oplysninger.

Til § 2.

Sysselmændene (og i Sydstrømø Politimesteren) modtager Anmeldelser angaaende Fiskeriet, jfr. Mindretallets Lovforslag § 5, og udsender Blanketterne, kontrollerer, at Oplysninger indkommer, og sender derpaa Materialet til foresat Tid til Politimesteren. Hvorvidt man vil lade Bearbejdelsen ske af Fiskeridirektoratet, som hidtil, eller af Statistisk Departement, henstilles. Det sidste er vistnok det naturligste for Færøernes Vedkommende.

Overvrageren i Thorshavn har saa stort Distrikt, at han vanskeligt vil kunne udføre sin Del af Arbejdet. Undervragerne er i Almindelighed uegnede til det paatænkte Hverv. De er desuden ikke antaget dertil og kun lønnede med Timebetaling for det Vragerhverv, som de udfører.

Til § 3.

En aarsvis Opgørelse vedrørende Fiskeriet er formentlig tilstrækkelig. Fordelen ved en Opgørelse hvert Fjerdingaar vil aldeles ikke svare til det Arbejde og Uøjlighed, som er forbundet dermed. Desuden vil Oplysningerne for de 3 Fjerdingaar (Januar, April og Juli) komme meget sent, fordi de indhentes i Fiskesæsonen og ikke kan omfatte Fiskeriet i hvert enkelt Fjerdingaar, jfr. Mindretallets almindelige Udtalelser foran.

Det rette Tidspunkt til at opgøre Fiskeriudbyttet er pr. 1. Januar for det forløbne Aar. Da er Fiskeriet saa at sige standset.

Til §§ 4—6.

Jfr. Mindretallets Lovforslag.

Til § 7.

Hovedformaalet med Grandestævne er Affattelsen af Vedtægter om Landbrug m. m. Der foretages vel ogsaa andre Sager paa Grandestævne, men det er forkasteligt at belæse Grandestævnet med Arbejde vedr. Landbrugsstatistik. Statistiken bør, som hidtil, tilvejebringes væsentlig gennem de kommunale Styrelser.

Til §§ 8—10.

Handelsstatistik. Der haves allerede i den gældende Lovgivning m. v. Bestemmelser om Tilvejebringelse af Oplysninger, der kan benyttes til Affattelse af en Handelsstatistik; jfr. Lov af 21. Marts 1855 om Eneshandelens Ophævelse paa Færøerne § 8, 1. og 2. Punktum samt sidste Punktum, men Bestemmelsen er ikke, som det har været nødvendigt, blevet suppleret, og den er heller ikke bleven bragt til Udførelse efter sit Indhold.

Hvad angaar de til Øerne bestemte Varer medbringer Skibene vel Ladningsdokumenter, men disse er kun affattede under Hensyn til, hvad der udkræves, for at beregne Fragten, og udgør ikke en Varefortegnelse, «som nøjagtigen angiver Ladningens Indhold», som Loven kræver for Varer fra fremmed Plads, og som Toldsedlerne fra Indlandet formentlig udviste tidligere. For afgiftspligtige Varer indeholder Toldsedlerne Oplysninger.

Saa vidt man har erfaret, indsendes Ladningsdokumenterne, uden at nærmere Oplysninger er tilvejebragt, til Statistisk Departement, som benytter dem ved Statistikens Affattelse, skønt de maa være aldeles uegnede dertil.

Til §§ 11—12.

Jfr. Mindretallets Lovforslag §§ 2 og 8.

Til § 13.

Jfr. Mindretallets Lovforslag § 2 og Mindretallets alm. Udtalelser foran.

Til § 14.

Forudsættes, at man forholder som hidtil, dog at der af og til ogsaa efter som Forholdene tillader, fra Statistisk Departement gennem Færø Amt udsendes særlige trykte Meddelelser vedr. Færøerne, samt at Statistiken vedr. Fiskeriet tilvejebringes og offentliggøres hurtigere.

Til § 15.

Jfr. Mindretallets almindelige Udtalelser foran om, at den her omhandlede Statistik er en Statsopgave.

Til Lovforslaget i sin Helhed.

Man linder, at Flertallets Forslag er meget for omfattende. Det er uhensigtsmæssigt at binde alle de paagældende Bestemmelser i en Lov. Det er ikke umuligt at kunne forudse, hvorledes Ordningen rettest bør være i Enkeltheder, og Forandringer vil senere sandsynligvis vise sig fornødne, og det vil da være vidtløftigt at udgive Love om Ændringer og

Tillæg. Forskellige Bestemmelser bør optages i en Bekendtgørelse eller et Reglement, jfr. Mindretallets Lovforslag § 2.

Forslag.

I. Fra Flertallet (Mitens, Niclasen og Zachariasen).

Forslag

til

Lov for Færøerne om Statistik.

§ 1.

Tilvejebringelse af statistiske Oplysninger for Færøerne sker ved Samarbejde mellem Lagtinget, og statistisk Departement. Der oprettes et statistisk Kontor paa Færøerne og ansættes paa dette en Assistent, hvis Virksomhed er Fremskaffelse og Bearbejdelse af statistisk Materiale.

Fiskeristatistik.

§ 2.

Sysselmandene skal hver for sit Syssel indsamle Oplysninger om Fiskeriet. Dog skal Politimesteren indsamle Oplysninger for Sydstrøme. I hver Bygd, hvorfra der drives Fiskeri, kan Sysselmanden (for Sydstrøme Politimesteren) antage en Mand til Hjælp ved dette Arbejde, saaledes at han kan paalægge en Overvrager eller en Undervrager, hvor saadanne findes, at indsamle Oplysningerne paagældende Sted. Dette skal de paagældende gøre uden anden Godtgørelse end Betaling af deres Udlæg til Porto og lign. Paa Pladser, hvor ingen Vrager findes, kan ansættes særlige Mænd, til hvem der efter Forhandling med det statistiske Kontor kan ydes en mindre Godtgørelse. Politimesteren og Sysselmandene indsender Oplysninger for de i § 3 omhandlede Tidsrum til Kontoret snarest efter hvert Tidsrums Udløb.

§ 3.

Øernes samlede Fangst opgøres af det statistiske Kontor pr. 1. Januar, 1. Marts, 1. Juni og 1. Oktober og skal snarest derefter bekendtgøres i det til offentlig Kundgørelse paa Færøerne autoriserede Blad, som er pligtigt til uden Vederlag at optage disse Bekendtgørelser, ligesom Oplysninger stilles til de andre Blades Disposition.

§ 4.

De Personer, som køber Fisk fra Robaade og Motorbaade, er pligtige til for de i § 3 nævnte Tidsrum at give Oplysninger om Baadernes Fangst. For saa vidt Fangsten ikke sælges til Personer her paa

Øerne er Formanden paa vedkommende Baad pligtig til at meddele Oplysningerne.

§ 5.

For Fiskerskibe skal Rhederne, hvergang Skibene lander, saa vidt muligt straks indsende Oplysninger om Fangsten, hvadenten Landingen finder Sted paa Færøerne eller udenfor disse.

§ 6.

Den, der køber eller modtager Fisk fra Skibe, der ikke hører hjemme paa Færøerne, er pligtig at give Indberetning herom.

Landbrugsstatistik.

§ 7.

Paa Grandestævne skal vedkommende Distrikts Beboere være pligtige til at opgive til Sysselmanden Antallet af deres Kreaturer og Høstudbyttet. Oplysningerne indsendes til det statistiske Kontor snarest efter Grandestævnernes Afholdelse.

I Thorshavn skal Beboerne være pligtige at give disse Oplysninger paa en af det statistiske Kontor kundgjort Dag.

Handelsstatistik.

§ 8.

Vedrørende alle indførte og udførte Varer skal Modtageren eller Afsenderen være pligtig til, naar de modtager eller afsender Varerne, at give Sysselmanden eller anden Person, som maatte træde i hans Sted, og for Sydstrøme Politimesteren, Oplysninger om Arten og Mængden af Varerne, Landene, som de er købt fra eller solgt til, samt Indkøbsprisen af indførte Varer med Tillæg af Fragtomkostninger og Salgsværdien af udførte Varer i Afskibningshavnen, alt paa Skemaer efter nærmere Regler, som foreskrives af det statistiske Kontor.

Indehaveren af Konnossement regnes som Modtager af indførte Varer, og med Hensyn til udførte Varer anses den som Afsender, som ifølge Konnossementerne staar som Afsender. Er Afsenderen fraværende, hviler Pligten til at indgive Indberetning paa den, som ekspederer Varer for ham paa vedkommende Skibs Afgangshavn.

Paa lignende Maade skal der indgives Indberetning om Pakker, der kommer til Landet eller sendes fra Landet med Pakkepost, men Postvæsenet skal indhente disse Oplysninger ved Skemaer, der følger Pakkerne, og aflevere dem til det Statistiske Kontor.

§ 19.

Hvis Modtageren eller Afsenderen ikke kender Værens Værdi, naar Indberetning skal afgives, men tilbyder at fremskaffe Oplysninger herom inden kort Tid, kan der gives ham en kort Frist til at oplyse Værdien. Hvis det maa antages at Oplysninger om Værdien ikke kan fremskaffes før efter lang Tid, skal der straks indgives Indberetning om Værdien, som da ansættes efter Skøn.

§ 10.

Skibe, som ankommer med Varer fra Udlandet, skal i hver Havn aflevere i 2 Eksemplarer et Manifest, indeholdende en nøjagtig Varefortegnelse over de Varer, som skal udskibes vedkommende Sted, til Politimesteren eller Sysselmændene. Det ene Eksempel skal indsendes til det statistiske Kontor sammen med Handelsstatistikken over de Varer, som omhandles i Manifestet.

For hvert Skib, som indtager Varer til Udførsel skal Skibsføreren eller Ekspeditøren sende Politimesteren eller Sysselmanen Manifest i 2 Ekspl. vedrørende Ladningen. Det ene Eksempel sendes til det statistiske Kontor sammen med Handelsstatistikken vedrørende disse Varer.

Oplysningerne vedrørende Handelsstatistik indsendes af Politimesteren, Sysselmændene og Postkontoret mindst 1 Gang for hvert Kvartal.

Anden Statistik.

§ 11.

De kommunale Styrelser er pligtige til at tilvejebringe Oplysninger om Folketal og lignende Forhold i Kommunen, ligesom Embedsmænd og Tjenestemænd er pligtige til at meddele statistiske Oplysninger om Forhold, som sorterer under dem.

Andre Bestemmelser.

§ 12.

Forsømmer nogen at give de Oplysninger, som han ifølge denne Lov er pligtig at give, eller giver han med Forsæt urigtige Oplysninger, kan han idømmes Bøder fra 10 til 1000 Kr.

Overtrædelser behandles som offentlige Politisager.

§ 13.

Statistisk Departement i København vil være det statistiske Kontor paa Færøerne behjælpelig med at tilrettelægge Arbejdet og yde Vejledning, ligesom Departementet er berettiget til at faa tilsendt Oversigt over de statistiske Oplysninger, som fremskaffes paa Færøerne.

§ 14.

De statistiske Oplysninger, som Kontoret fremskaffer, stilles til Bladenes Disposition, og der trykkes aarlig et statistisk Hæfte, indeholdende en Oversigt over Statistikken for Fiskeri, Landbrug og Handel, ligesom der heri kan optages anden Statistik, som skønnes af Interesse.

§ 15.

Udgifterne ved de i denne Lov omhandlede Foranstaltninger bæres af Statskassen med 5000 Kr. aarlig, og af Lagtinget ydes Resten.

§ 16.

Denne Lov træder i Kraft 1. Januar 1931.

II. Fra *Mindretallet* (Effersøe og Joen Hansen).

Forslag

til

Lov for Færøerne om Statistik.

§ 1.

Overtilsynet med Tilvejebringelse af Oplysninger til Brug for Affattelsen af Statistik for Færøerne paahviler Amtmanden.

§ 2.

De nærmere Regler for Statistikens Omfang og Tilvejebringelse fastsættes for saa vidt det ikke indeholdes i nærværende Lov, ved Bekendtgørelse fra Justitsministeriet, efter at Lagtingets Betænkning er indhentet.

§ 3.

De i statistisk Øjemed indkomne Oplysninger bearbejdes af Statistisk Departement, som offentliggør Statistiken.

§ 4.

Ethvert til Færøerne bestemt Skib, som medbringer Varer til Øerne, skal være forsynet med en Varefortegnelse, som nøjagtig angiver Beskaffenhed, Vægt og Værdi af de til hver enkelt Plads paa Øerne bestemte Varer samt Afsender og Modtager. Denne Bestemmelse gælder ikke med Hensyn til Postforsendelser.

Skibets Fører er ansvarlig herfor, og der paahviler ham tillige, hvis Varer, der ikke udgør Postforsendelser, udskibes, som ikke har været bestemt til Øerne, at afgive Anmeldelse af tilsvarende Indhold.

Skibets Fører skal derhos paa ethvert Sted, hvor Varer, der ikke udgør Postforsendelser, indlades til Udførsel, inden Skibet afsejler afgive Anmeldelse af tilsvarende Indhold med Hensyn til disse Varer.

Enhver, som modtager ankomne eller afsender udskibede Varer, er pligtig til efter Opfordring af vedkommende Politimyndighed at afgive de til Udarbejdelse af Statistik fornødne Oplysninger.

§ 5.

Der skal afgives Anmeldelse om Fiskeriudbytte, som udlosses paa Færøerne fra Skibe, hvad enten disse er hjemmehørende paa Øerne eller ej, og med Hensyn til Fiskeriudbytte, hidrørende fra Skibe, som enten er hjemmehørende paa Øerne eller drives herfra, for saa vidt Udbyttet ikke udlosses paa Færøerne.

Anmeldelsespligten paahviler Skibets Fører og Reder.

Enhver Forretningsdrivende, som indkøber Fiskeriudbytte fra andre Fartøjer end de i 1. Stykke ommeldte, skal afgive Anmeldelse herom.

§ 6.

De i Paragraferne 4 og 5 omhandlede Oplysninger og Anmeldelser afgives til Politimyndigheden eller Karantæncopsynet paa vedkommende Sted.

§ 7.

Til Brug ved Affattelse af Landbrugsstatistik og ved Folketællinger m. m. er enhver pligtig at give Oplysninger.

§ 8.

Undlader nogen at give de Oplysninger, som han ifølge nærværende Lov er pligtig at meddele, eller giver han forsætlig urigtige Oplysninger, ifalder vedkommende Bøder fra 10 til 1000 Kr.

Overtrædelser af Loven behandles som offentlige Politisager.

§ 9.

Denne Lov træder i Kraft den 1. Januar 1931.

Bemærkninger

fra Mindretallet (Effersøe og Joen Hansen) til sammes Forslag til Lov for Færøerne om Statistik.

Man henviser til Mindretallets alm. Udtalelser i Udvalgsbetænkningen samt til sammes Bemærkninger til Flertallets Lovforslag, idet man iøvrigt skal anføre:

Udarbejdelsen af et Lovforslag som det omhandlede er vanskelig, og man maa, allerede i Betragtning af, at den tilstrækkelige Tid og de fornødne Oplysninger ikke har været til Mindretallets Raadighed, betegne Lovforslaget som utilstrækkelig gennemarbejdet.

Udvalgsbetænkning

i

Sag Nr. 130—1929:

Forboð móti sølu av skjótvápnnum o. m.

Det af Politimesteren paa Færøerne ved Bekendtgørelse af 6. Juli 1929 udstedte „Forbud mod Salg af Skydevaaben“ er saalydende:

„I Henhold til § 6 i Lov af 13. April 1894 indeholdende Bestemmelser for Politiet forbydes herved ethvert Salg af Skydevaaben og Ammunition til andre Personer end dem, der kan fremvise en skriftlig Tilladelse fra Politimesteren eller vedkommende Syssemand. Endvidere forbydes det civile Personer at bære skjulte Skydevaaben.

Overtrædelse af Forbudet straffes med Bøder af indtil 200 Kr. eller med simpelt Fængsel indtil 1 Maaned.“

I Følge Lov Nr. 124—1923 om Færøernes Lagting af 28. Marts 1923 (Lagtingsloven), § 17, 1. Stk., er Lagtinget berettiget til at indgive Besværinger med Hensyn til Lovenes Overholdelse. Hvis det ommeldte Forbud ikke er lovmedholdeligt, kan der i Henhold hertil efter Omstændighederne være Anledning for Tinget til at træffe Foranstaltninger, jfr. nedenfor.

I samme Lovparagraf 2. Stk. foreskrives, at Forslag til Love, der udelukkende vedrører Færøerne, for saa vidt det er muligt, skal forelægges Lagtinget til Betænkning, forinden de sættes i Kraft paa Øerne, samt at de, hvis en Forelæggelse ikke er fundet Sted, snarest muligt skal tilstilles Tinget.

Ved forskellige Love er der desuden tillagt Lagtinget en nærmere angivet Indflydelse paa Spørgsmaalet om Affattelse og Ikrafttræden af visse almindelig gældende Bestemmelser, jfr. t. Eks. Lov af 29. Dec. 1857 om Grindfangsten paa Færøerne § 1 (Grinderelementet), Lov Nr. 30 af 28. Febr. 1872 om de færøske Landkommuners Styrelse § 18 (Anordning om Brand- og Bygningsvæsenet og Sundhedsvedtægter), jfr. Lov Nr. 71 af 7. Maj 1881 om Sundhedsvedtægter m. m. paa Færøerne § 2, Fiskerilov for Færøerne

Nr. 95 af 14. April 1893 § 12 (Fiskerivedtægter), Lov Nr. 107 af s. D. for Færøerne om Benyttelse af Muslinger § 2 (Vedtægt om Muslinger), Lov Nr. 55 af 13. April 1894 indeholdende Bestemmelser om Politiet paa Færøerne § 3 (Politivedtægter for Bygderne paa Landet), Lov Nr. 193 af 14. Juli 1927 om Hvalfangst ved Færøerne (Reglement for Anlæg og Drift af Hvalfangerstationer m. m.) og Lov Nr. 101 af 4. April 1928 om Jagt og Fuglefangst m. m. § 20 (Fredning af Dyrearter m. v.)

I Følge Lagtingslovens § 17, 3. Stk., skal endvidere Lagtingets Betænkning indhentes over „andre Sager“, der kan anses for at være af indgribende Betydning for Øernes Velfærd, eller ved hvis Bedømmelse den Indsigt og Erfaring, der kan forudsættes hos Tinget, iøvrigt anses for at være af Vigtighed.

Det vilde have været i god Overensstemmelse med foranførte, hvis Lagtingets Betænkning var blevet begæret, inden Spørgsmaalet om Forbudets Udstedelse blev afgjort. Der foreligger, som man nedenfor skal gøre nærmere Rede for, intet for Udvalget, der tyder paa, at Afgørelsen ikke kunde udsættes indtil Lagtingets Sammentræden den 29. Juli sidstl. I ethvert Fald vilde det have været naturligt, at Sagen havde været forelagt Tinget straks ved dettes Sammentræden d. 29. Juli.

Denne Side af Sagen har formentlig en principiel Betydning; men desuden har Forbudet vedr. Salg af Skydevaaben og Ammunition praktisk Betydning derved, at det hæmmer gavnlig Erhvervsvirksomhed. Jagten her paa Øerne maa ingenlunde opfattes som unyttig Tidsfordriv; den har tværtimod stor økonomisk Betydning for Befolkningen i Almindelighed. Vildtet, Harer og Fugle, benyttes som Føde. Der nedlægges navnlig en Mængde Lomvier, der betyder meget som Føde for den store Del af Befolkningen, som ikke har Adgang til Fuglefangst. Vistnok endnu vigtigere er Jagten paa Søfugle for Fiskeriet, da disses Kød og Indvolde i stort Omfang bruges som Agn og er uundværligt som saadant saavel ved Skibsfiskeriet som ved Baadefiskeriet.

Jagten foregaar saa godt som udelukkende med glatløbende Bøsser, baade Forladere og Bagladere. Ammunitionen bestaar af Krudt og Hagl, som enten købes hvert for sig løst eller i Patroner. Købmændene fører langt fra alle Bøsser. Derimod sælger de i Reglen Ammunition. En Del Bøsser og Ammunition indforskrives. Brugen af Skydevaaben og Ammunition er helt almindelig, og man antager, at over Halvdelen af den voksne mandlige Befolkning bruger Skydevaaben til Jagt. Det maa være Hensynet til Jagtens Nyttighed, som bevirkede, at Lagtinget i 1927 ikke vilde vedtage et Forslag om at indføre Jagttegn, jfr. Lagtingstidenden for s. A., Side 209—210 og Side 10—18 samt Bilag 8 og 10.

Efter Forbudets Indhold er ethvert Salg af Skydevaaben og Ammunition betinget af, at der for Sælgeren forevises skriftlig Tilladelse fra Politimesteren eller vedkommende Syssemand. Tilladelse pr. Telefon maa være udelukket, maaske undtaget, naar Telefontelegram benyttes. Anvendelse heraf er imidlertid bekostelig og i det hele upraktisk. Tilladelsen maa udkræves for enhver Person, som agter at købe Skydevaaben eller Ammunition. Det ses ikke, hvorledes der skal forholdes, naar Køb finder Sted ved Hjælp af Bud fra Køberen. Antagelig maa Budet i saa Fald have skriftlig Bevis (Fuldmagt) fra Køberen. Forholdet bliver herved yderligere vidtløftigt. Allerede det at skaffe sig skriftlig Tilladelse fra Politimester eller Syssemand betyder Ulejlighed og almindeligvis tillige Udgift, — det sidste t. Eks. vedr. Telefonering til Politiet og til Porto. Maaske behøver man ikke at lægge videre Vægt paa Udgifterne; men langt mere Betydning, forudsætter man, at det vil faa, at Personer i flere eller færre Tilfælde overhovedet ikke kan faa Skydevaaben eller Ammunition, naar de har Brug herfor, af Hensyn til at de

ikke forud har sikret sig den fornødne skriftlige Tilladelse, eller fordi Tilladelsen er gaaet tabt. Den foreskrevne Ordning vil i det hele taget forvolde Befolkningen Ulejlighed og Udgift samt hindre nyttigt Erhverv.

Politimesterens Bekendtgørelse er derhos uheldig affattet, for saa vidt den tilsigter at forebygge Ulykkestilfælde ved letsindig Omgang med Skydevaaben, jfr. Politimesterens Skrivelse af 5. d. M. (se nedenfor). — I Praksis maa Politiet være henvist til at meddele Tilladelsen saa at sige til alle og enhver; eller ogsaa maa Tilladelsen jævnlig nægtes paa Grund af manglende Oplysninger. Politimyndighedernes Kendskab til Folk kan være ringe og er i alt Fald begrænset. Det kan vel ikke være Meningen, at der skal anstilles nærmere Undersøgelser m. H. t. hver enkelt Andragers Kvalifikationer. Tilladelsen maa antagelig meddeles alle voksne Personer, som ikke, Politiet bekendt, er sindssyge eller aandssvage eller tidligere har udvist grov Letsindighed ved Behandling af Skydevaaben, men under denne Forudsætning bliver det betydelige Apparat, som er sat i Bevægelse, kun til ingen eller ringe Gavn, da Salg til Børn, aandssvage o. s. v. i Praksis ikke vil foregaa.

Af Hensyn hertil har Udvalget søgt at faa oplyst, hvad der har forarsaget Forbudet, bl. a. om der er indtruffet flere Ulykkestilfælde ved Brug af Skydevaaben i den senere Tid eller er sket andet, som motiverer Forbudets Udstedelse.

Under et Samraad, som Udvalget har haft med Amtmanden, udtalte Amtmanden i Overensstemmelse med, hvad han allerede havde meddelt Lagtinget ved Sagens første Behandling, at han af principielle Grunde ikke kunde erkende, at han var forpligtet til at give Oplysning om Anledningen til, at Forbudet blev udstedt. Amtmanden anførte dog to af Grundene til Forbudet, nemlig, at et Parti Jagtgeværer var blevet solgt ved offentlig Auktion i Thorshavn engang i Sommer, samt, at en Forretningsdrivende samme Sted havde solgt et Parti Legetøjspistoler, som var farlige og havde faaet god Afsætning, saa at Partiet straks var blevet udsolgt. Det var navnlig farligt, at disse Pistoler var blevet bragt ud blandt Folk kort før St. Olavsdag (d. 29. Juli), da mange Mennesker plejer at samles i Thorshavn til Fest. Hvad angaar de ved Auktionen solgte Geværer forclaa der intet om, at de var af en farligere Beskaffenhed end Geværer i Almindelighed. Det var dog uheldigt, at Jagtgeværer blev solgt ved Auktion. Det var Hensigten ikke at hæve eller ændre Forbudet foreløbig, men at lade det bestaa et Aars Tid og derefter i Henhold til de indtil da gjorte Erfaringer at overveje, hvorvidt og hvorledes det maatte trænge til at ændres.

Politimesteren, som var til Stede ved Samraadet, udtalte sig i Tilslutning til Amtmanden.

Et Eksp. af den omhandlede Pistol blev forevist Udvalget. Den var af lignende Beskaffenhed som en alm. Salonbøsse, solid og forsynet med samme Stags Patron (formentlig Satspatron) med Projektil, som benyttes til Salonbøsser.

Da disse Oplysninger ikke forekom Udvalget tilfredsstillende, har man d. 2. d. M. tilskrevet Politimesteren om Forbudet følgende:

„I Forbindelse med den Forhandling, som har fundet Sted i Udvalget med Amtmanden og Politimesteren ang. ovennævnte Sag, tillader man sig at forespørge:

1. Er Forbudet foranlediget ved indtrufne Ulykkestilfælde og i bekræftende Fald hvilke?
2. Kan Udvalget laane de med Hensyn til de paagældende eventuelle Ulykkestilfælde optagne Rapporter?

3. Hvem har rekvireret den omtalte Auktion over Geværer, og hvem har solgt de omhandlede Pistoler?
4. Er der optaget Rapport med Hensyn til Pistolerne, og kan Udvalget i bekræftende Fald laane denne?

Man anmoder om at faa eventuelle skriftlige Politundersøgelser (Rapporter) udlaaante.

Da Sagens Behandling i Udvalget haster, udbedes Svar snarest belejligen."

Herpaa har Udvalget modtaget saalydende Svarsskrivelse af 5. d. M. fra Politimesteren:

„I Anledning af Udvalgets Skrivelse af 2. d. M. skal jeg meddele, at Forbudet er udstedt for at forebygge Ulykkestilfælde ved letsindig Omgang med Skydevaaben, og at man ikke er i Stand til eller berettiget til at give det ærede Udvalg andre Oplysninger end de Udvalget under de mundtlige Forhandlinger meddelte."

Under tegnede Medlem af Udvalget Effersøe skal tillade sig at bemærke:

Da det var blevet meddelt mig, at det skulde være Firmaet Sam. Olsens Eftf., Thorshavn, som havde solgt de omhandlede Pistoler, henvendte jeg mig til Medindehaver af Firmaet, Købmand Olaf Lambaa, som meddelte:

Firmaet driver Isenkramforretning og fører som Speciale Skydevaaben af forskellig Slags, deriblandt Salonbøsser og Salonpistoler. Han foreviste en Pistol ganske lig den Udvalget foreviste og siger, at han ikke har betragtet denne som Legetøj men har antaget, at den er bestemt til at bruges og har været brugt ligesom Salonbøsser til Skiveskydning.

Han anlager ikke, at nogen anden Forretning her i Byen har solgt saadanne Pistoler. Af disse Pistoler modtog Forretningen i Følge samnes Bøger den 4. August 1928 1 Dussin, der er blevet solgt enkeltvis efterhaanden siden den Gang, og Firmaet har ikke modtaget Forsyning senere.

Olaf Lambaa foreviste endvidere en Pistol, der ligner fornævnte men sælges som Legetøj. Dens Brug blev demonstreret. Den giver et skarpt Knald, men man faar absolut Indtryk af, at den er ufarlig.

Vedrørende de Bestemmelser, som gælder for Indførsel og Salg m. v. af Vaaben skal Udvalget oplyse:

Ved Lov Nr. 607 af 22. Novbr. 1918 bemyndigedes Justitsministeren til at forbyde Indførsel af Vaaben, Genstande, der kan benyttes som Vaaben, Ammunition og Sprængstoffer samt Stoffer, der kan benyttes til Fremstilling af Sprængstoffer. Færøerne er ikke undtaget fra Lovens Omraade. De i Henhold til denne Lov udstedte, endnu bestaaende Indførselsforbud omfatter ikke glatløbende Haglbøsser, Salon- og Havebøsser og Ammunition dertil (Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 266 af 21. Juni 1922, jfr. Bekendtgørelse Nr. 612 af 23. Novbr. 1918 og Nr. 734 af 28. Dec. 1920).

Disse Bestemmelser angaar kun *Indførsel* og omfatter *ikke Salg*, men der er efter Justitsministeriets Paabud i Medfør af § 9 i Lov af 11. Febr. 1863 ang. Omordning af Københavns Polit og § 7 i Lov Nr. 21 af 4. Febr. 1871 indeholdende Bestemmelser om Politiet udenfor København udstedt Forbud mod *Salg* uden Polititilladelse af lignende Genstande m. v.

som de af Indførelsesforbudene omfattede, dog af noget mindre vidtgaaende Indhold, jfr. Justitsministeriets Cirkulærer Nr. 166 af 24. Juni 1920, Nr. 107 af 21. Juni 1922 og Nr. 110 af 16. Juli 1928.

Da de nævnte Love hv. af 1863 og 1871 om Politiet ikke gælder for Færøerne, jfr. Lov Nr. 55 af 13. April 1894, gælder det af Justitsministeriet udstedte Forbud formentlig heller ikke paa Færøerne.

I Følge Rigsdagstidenden er Loven af 22. Nov. 1918 udkommet under Hensyn til de ved Verdenskrigens Ophør opstaaede urolige og farlige Forhold for at opretholde Orden i Landet.

De efter Justitsministeriets Paabud udstedte Forbud mod Salg uden Polititilladelse af Vaaben m. v. er i Følge Bemærkningerne til det af Justitsministeren den 7. Decbr. 1928 i Landstinget fremsatte Lovforslag Nr. 27 givne i Forbindelse med de foran ommeldte Indførelsesforbud, og man maa vel derfor antage, at de have samme Aarsag og at det ikke har været Hensigten dermed at forebygge Ulykkestilfælde ved Uagtsomhed (letsindig Omgang med Vaaben).

Paa Færøerne gælder kun en enkelt Politivedtægt, nemlig for Thorshavn, udfærdiget af Justitsministeriet den 19. Novbr. 1923. I dennes § 7 hedder det, at „Ingen maa paa offentlig Gade, Vej eller Plads eller ud over saadanne skyde med Bøsse, Pistol, Nøglebøsse eller andet saadant Steder fortrædiges.“ Andre Bestemmelser om Brug eller Mishrug af Skydevaaben indholdes ikke i Vedtægten. — Man maa herefter antage, at Byraadet og Justitsministeriet ikke har anset det for rigtigt eller nødvendigt i Politivedtægten at optage andre Bestemmelser med Hensyn til Skydevaaben. Man skal i Forbindelse hermed bemærke, at der ikke er forhandlet med Byraadet angaaende Spørgsmaalet om Betimeligheden af at udstede Forbudet af 6. Juli d. A. som gældende ogsaa for Thorshavn.

Situationen er efter foranførte, i Korthed angivet, følgende:

Paa Færøerne gælder intet Forbud mod *Indførsel* af Vaaben m. v. Nede i Kongeriget gælder intet Forbud mod *Salg* uden Polititilladelse af glatløbede Hagbøsser, Salon- og Havebøsser eller Ammunition dertil. De dér bestaaende Forbud mod Salg af egentlige Vaaben (Rifler, Sprængstoffer, Haandgranater m. v.) gælder formentlig ikke paa Færøerne; men Spørgsmaalet herom er uden praktisk Betydning. Derimod er der nu af Politimesteren, og *ikke af Justitsministeren*, udstedt Forbud mod „ethvert Salg af Skydevaaben og Ammunition“ uden Polititilladelse, og Lagtinget har ikke efter Henvendelse til Amtmanden og Politimesteren ang. Aarsagen til Forbudets Udstedelse faaet anden Besked end den, som indholdes i Politimesterens Skrivelse af 5. d. M., at Forbudet er udstedt for at forebygge Ulykkestilfælde ved letsindig Omgang med Skydevaaben, jfr. ogsaa den mundtlige Meddelelse om Geværer, der er solgt ved Auktion, og om de solgte Pistoler.

Forbudet er efter sit Indhold udstedt i Henhold til § 6 i Lov Nr. 55 af 13. April 1894. Hvorvidt Politiforbud af den heromhandlede Beskaffenhed gyldigt kan udstedes i Medfør af denne Lov, synes at maatte besvares benægtende i Betragtning af, at Loven af 1894 kun tillader Politiet at træffe midlertidige Foranstaltninger i overordentlige Tilfælde; men man skal dog paapege, at Justitsministeriet, som foran nævnt, har givet Paalæg om at træffe lignende Foranstaltninger af varig Beskaffenhed nede i Kongeriget i Henhold til de dér gældende Love, som svarer til den færøske Politilov af 1894.

Under nærværende Sags Behandling er et betydningsfuldt Spørgsmaal blevet aktuelt, nemlig om det indbyrdes Forhold mellem Amtmanden og Lagtinget med Hensyn til de Sager, der behandles i Tinget; jfr. Lagtingstidenden for 1921, den ord. Samling, S. 191—194 og Bilag 12, Side 7—8, samt for 1922, Side 114—117 og Bilag 25, navnlig Side 3—4, og det

hermed følgende Aftryk af Justitsministeriets Meddelelse til Lagtinget i Skrivelse af 11. Juli 1923 til Amtmanden.

Amtmandens Vægning ved at give Lagtinget tydelig og fuldstændig Besked om Aarsagen til det omhandlede Politiforbuds Udstedelse er formentlig i Strid med Justitsministeriets Skrivelse, og navnlig med Udtalelsen i denne om, at Ministeriet anser det for ønskeligt, at Amtmanden i det hele i videst muligt Omfang vejleder og bistaar Lagtinget og de af dette nedsatte Udvalg.

Udvalget kan ikke se Berettigelsen af, at Amtmanden og Politimesteren under Paaberaabelse af almindelige principielle Hensyn vægrer sig ved at meddele de fornødne Oplysninger til Bedømmelse af Sagen. Man skal her pege paa, at Amtmanden ikke engang har erklæret, at der *i det her omhandlede Tilfælde* foreligger saadanne *særlige* Omstændigheder, som nødvendiggør, at visse Oplysninger ikke meddeles Tinget.

Man finder endvidere, at det vilde have været rigtigst, at Politimesteren samtidig med Forbudets Udstedelse havde givet Offentligheden Besked om Aarsagerne til Udstedelsen. Herpaa havde Offentligheden rimeligt Krav.

Med Hensyn til de af Amtmanden og Politimesteren paaberaabte Geværer, som er blevet solgt ved Auktion, samt Pistolerne har Udvalget ikke faaet nogen tilfredsstillende Besked. Al Salget fandt Sted ved Auktion kunde formentlig ikke medføre nogen Fare, og hvis der var nogen Fare hermed, synes det naturligt, at Forbudet gik ud paa, at Skydevaaben sælges ved Auktion.

Som man foran har gjort nærmere Rede for, er Politiforbudet til Ulempe m. v. for Befolkningen, og denne Ulempe er formentlig — i Betragtning af de herværende særlige Forhold — større her paa Øerne end Tilfældet vilde have været nede i Danmark, hvis man der havde et tilsvarende Forbud.

Udvalget mener, at der ikke kan være Tvivl om, at Politiforbudet bør ophæves, hvis der ikke foreligger saadanne vægtige og tilfredsstillende Grunde til dets Udstedelse, som Udvalget ikke har faaet Underretning om.

Hvis Misbrug af Skydevaaben foraarsager forholdsvis hyppige og alvorlige Ulykkestilfælde, maa det være magtpaaliggende, at Spørgsmaalet om, hvilke Forholdsregler det vil være rigtigt at træffe herimod, optages til grundig Overvejelse, og Lagtinget bør her yde sin Medvirken, men der har, som det vil fremgaa af foranførte, beklageligvis ikke engang været muligt at faa de Oplysninger, som udkræves for, at Tinget kan blive i Stand til at skønne, om der overhovedet er Anledning til at optage Spørgsmaalet til Behandling.

Forøvrigt behandler Tinget f. T. Spørgsmaalet om Tilvejebringelse af Politivedtægter, og det maa være i en Politivedtægt, at varige Bestemmelser ang. Forebyggelse af Ulykkestilfælde ved letsindig Omgang med Skydevaaben hører hjemme.

Udvalget finder, at denne Sag har saa stor Betydning, saavel principielt som reelt, at det maa være rigtigt at forelægge den for Justitsministeriet.

Forslag.

1. Nærværende Sag tilstilles Justitsministeriet, idet Lagtinget fremhæver som sin bestemte Opfattelse, at Tinget er berettiget til af Statens Tjenestemænd paa Færøerne at faa de Oplysninger, som det har

Brug for under sin Virksomhed, og idet man iøvrigt henviser til Sagens Aktsykker.

2. Lagtinget udbeder sig Ministeriets Udtalelse med Hensyn til Sagen.

Thorshavn, den 18. September 1929.

Med Forbehold:
Nyholm Debess.

Oliver Effersee.

Med Forbehold:
K. L. Kristiansen.

Udvalgsbetænkning

i

Lagtingssag Nr. 152—1929:

Kol- og leirvirki.

Spørgsmaalet om Lagtingets Bistand til Iværksættelse af Kul- og Lerdrift ved Tveraa i Bygden Frodebø paa Suderø indkom i 1928 til Tinget ved et Andragende af 15. Maj s. A. fra et af Arbejderforeningen „Enigheden“ i Tveraa nedsat Udvalg („Grøt- og leirvirkisnevnd arbeidarafelag Enigheden“).

Ang. Sagens Behandling i Lagtinget henvises til Lagtingstidenden for 1928, Side 112—113.

Tinget udtalte, at det ikke da for Tiden kunde foretage noget til Sagens Fremme, da det maatte antages, at Rettigheden til Brydning af Kul, ildfast Ler og anden Minedrift i Bygderne Trangisvaag og Frodebø i Følge Kontrakt af 31. Aug. 1895 tilkom Selskabet „La Société Minière des Iles Féroë (Société civile) af Paris indtil 1 Januar 1904, fjr. Koncession af 14. Aug. 1894 og Tillægskoncession af 18. Dec. 1896.

Sagen er indbragt i Tinget 1 Aar ved Skrivelse af 18. f. M. fra Lagtingsmændene P. M. Dam og M. S. Viðstein, som har fremlagt en Skrivelse af 1. Maj d. A. fra Justitsministeriet tiligemed 6 Bilag.

Andragerne ønsker med Henvisning til visse Oplysninger, som er fremkommet siden i Fjor, at der navnlig søges tilvejebragt Vished for, hvorvidt det franske Selskabs Rettigheder er faldet tilbage til Grundejerne, og i bekræftende Fald, om der er Mulighed for en Kul- og Lerdrift paa Suderø.

Justitsministeriet har, som det vil fremgaa af Bilagene, i Anledning af Andragende fra Arbejderforeningen „Enigheden“ i Tveraa tilvejebragt Oplysninger om, hvorvidt det foran nævnte Selskab frendeles eksisterer saavel faktisk som retligt. — Det ses, at Undersøgelse har været anstillet af det danske Gesandtskab i Paris. I Følge Skrivelse af 15. Marts d. A. fra Udenrigsministeriet til Justitsministeriet har det ikke været muligt at fremskaffe bestemte Oplysninger om, hvorvidt det fornævnte Selskab stadig bestaar.

Med Hensyn til den Virksomhed, som har været udfoldet for at bringe Kuldrift og anden Minedrift i Stand paa Suderø m. m., skal man henvise til Forslag og Betænkninger afgivne af den færøske Landbokommission, Side 315—317 og Tillæg hertil, Side 781—807, samt til medfølgende Ekstrakt-Afskrift af Kontrakt af 31. Aug. 1895 mellem samtlige Odelsejere i Bygderne

Trangisvaag og Frodebø paa den ene Side og Indehaveren af Koncessioner til Kulbrydning m. v., la Société Minière des Iles Féroë (Société civile), paa den anden Side.

Det fremgaar heraf, at der om Rettighed til Kuldrift m. v. i forskellige Bygder paa Suderø er blevet indgaaet Kontrakter henholdsvis i 1895, vedr. Bygderne Trangisvaag, Frodebø og Ørdevig, samt i 1901 vedr. Bygderne Fanien og Kvalhø, og at fornævnte Selskab ved begge Lejligheder har lejet de paagældende Rettigheder for et Tidsrum af 99 Aar, samt at det er betegnet som Indehaver af Koncessioner af 4. August 1894, — i Kontrakterne af 1901 tillige som Indehaver af Tillægskoncession af 18. Decbr. 1896.

I Kontrakten af 1895 vedr. Trangisvaag og Frodebø § 10 er, som det vil ses af Bilaget, anført følgende :

„Vi undertegnede Odelsejere erklærer herved :

Da vi have erholdt forevist nedennævnte med Kontrakten følgende Dokumenter, der ere indregistrerede i Paris d. 5. Juni 1895, nemlig :

- 1) Vedtægter af 20. Maj 1895 for det navngivne Interessentskab Société Minière des Iles Féroë (Société civile) i behørig bekræftet Gjenpart,
- 2) Fuldmagt af 30. Maj 1895 for Hr. Leconte de Lisle, ligeledes i behørig bekræftet Gjenpart,

erkjende vi, at la Société Minière des Iles Féroë (Société civile), hvis Kontor for Tiden er 40 rue Taftbout, Paris (Frankrig), ubestridt er rette Indehaver af de i § 1 nævnte Koncessioner af 4. Aug. 1894, og at bemeldte Selskab lovlig er repræsenteret paa Suderø ved en af dets Direktører Monsieur Leconte de Lisle, Melchior, der er befuldmægtiget til at underskrive denne Kontrakt.“

Kontrakten er underskrevet af Hr. Leconte de Lisle.

I Kontrakterne af 1901 er anført, at Selskabet er repræsenteret af „Grev d'Ornano af Paris (50 Boulevard Hausmann) som Selskabets Bestyrelsesformand og Generalbefuldmægtiget“.

Kontrakterne er underskrevet henholdsvis af Grev d'Ornano selv og af Jacques Pierre d'Ornano paa dennes Vegne i Følge Fuldmagt.

Saa vidt man kan se af det foreliggende, og efter hvad man iøvrigt har erfaret, har Selskabet betalt de Afstaaelsessummer, som det var forpligtet til at udrede i Følge Kontrakterne.

Udvalget mener ikke at kunne udtale sig ang. Spørgsmaalet om, hvorvidt de med Odelsejerne i Trangisvaag og Frodebø indgaaede Kontrakter er bortfaldet og de omhandlede Rettigheder faldet tilbage til Grundejerne; men man skal, løvrigt med Henvisning til foranførte, bemærke, at der overfor Udvalget er gjort gældende, at Kontrakterne maa være bortfaldet paa Grund af bristede Forudsætninger. Det skulde nemlig have været en stiltiende Forudsætning og et væsentligt Moment i Sagen, at der i Henhold til Koncession af 4. Aug. 1894 § 11, jfr. Tillægskoncession af 18. Dec. 1896 Punkt 4, blev iværksat og opretholdt en virkelig Minedrift, som kunde komme Beboerne af de omhandlede Bygder og dermed ogsaa Grundejerne til Gode; men Koncessionerne maa forlænge siden være forfaldne paa Grund af at Driften, om end maaske paabegyndt, i alt Fald ikke har været opretholdt.

Udvalget kan heller ikke udtale nogen Mening om, hvorvidt det kan antages, at en Kul- eller Lerdrift vil kunne betale sig paa Suderø. Man skal dog herom bemærke, at der foreligger ret lydlige, sagkyndige Oplysninger ang. Kullenes Forekomst og Beskaffenhed, hvorimod man ikke har nogen Kendskab til, hvorvidt den i Forbindelse med Kullene forekommende Ler, som Andragerne tænker sig at være værdifuld, er blevet undersøgt af Sagkyndige,

men det er vel antageligt, at Andragerne uden betydelig Udgift vil kunne faa Leren prøvet paa tilfredsstillende Maade.

Andragerne mener, at det ikke vil nytte noget for dem at arbejde for denne Sags Fremme, hvis Rettigheden i Følge den indgaaede Kontrakt tilhører det franske Selskab, men at der forhaabentlig er Betingelser for at faa en Kul- og Lerdrift i Stand, hvis Rettighederne er faldet tilbage til Grundejerne.

Udvalget kan efter det nu foreliggende fremsætte følgende

Forslag.

Justitsministeriet anmodes om efter fornyet Undersøgelse at udtale sig overfor Arbejderforeningen „Enigheden“ i Tveraa ang., hvorvidt det kan antages, at de i paagældende Kontrakt med Odelsejerne i Bygderne Trangisvaag og Frodebø omhandlede Rettigheder er faldet tilbage til Grundejerne.

Thorshavn, den 18. Septbr. 1929.

P. M. Dam. Nyholm Debess. Oliver Effersøe.

the 1990s, the number of people in the UK who are employed in the public sector has increased by 1.5 million (1990-1999) (Department of Health 2000).

There is a growing emphasis on the need to improve the quality of care in the public sector. The Department of Health (2000) has set out a number of key objectives for the public sector, including the need to improve the quality of care, to reduce the waiting time for treatment, and to improve the efficiency of the public sector.

One of the key challenges facing the public sector is the need to improve the quality of care. This is a complex task, as it involves a range of factors, including the quality of the staff, the quality of the facilities, and the quality of the care itself. The Department of Health (2000) has set out a number of key objectives for the public sector, including the need to improve the quality of care.

One of the key challenges facing the public sector is the need to reduce the waiting time for treatment. This is a complex task, as it involves a range of factors, including the number of people waiting for treatment, the number of people who are able to be treated, and the time it takes to treat each person. The Department of Health (2000) has set out a number of key objectives for the public sector, including the need to reduce the waiting time for treatment.

One of the key challenges facing the public sector is the need to improve the efficiency of the public sector. This is a complex task, as it involves a range of factors, including the number of people employed in the public sector, the number of people who are able to be treated, and the time it takes to treat each person. The Department of Health (2000) has set out a number of key objectives for the public sector, including the need to improve the efficiency of the public sector.

One of the key challenges facing the public sector is the need to improve the quality of the staff. This is a complex task, as it involves a range of factors, including the number of people employed in the public sector, the number of people who are able to be treated, and the time it takes to treat each person. The Department of Health (2000) has set out a number of key objectives for the public sector, including the need to improve the quality of the staff.

One of the key challenges facing the public sector is the need to improve the quality of the facilities. This is a complex task, as it involves a range of factors, including the number of people employed in the public sector, the number of people who are able to be treated, and the time it takes to treat each person. The Department of Health (2000) has set out a number of key objectives for the public sector, including the need to improve the quality of the facilities.

One of the key challenges facing the public sector is the need to improve the quality of the care itself. This is a complex task, as it involves a range of factors, including the number of people employed in the public sector, the number of people who are able to be treated, and the time it takes to treat each person. The Department of Health (2000) has set out a number of key objectives for the public sector, including the need to improve the quality of the care itself.

One of the key challenges facing the public sector is the need to improve the quality of the care itself. This is a complex task, as it involves a range of factors, including the number of people employed in the public sector, the number of people who are able to be treated, and the time it takes to treat each person. The Department of Health (2000) has set out a number of key objectives for the public sector, including the need to improve the quality of the care itself.

One of the key challenges facing the public sector is the need to improve the quality of the care itself. This is a complex task, as it involves a range of factors, including the number of people employed in the public sector, the number of people who are able to be treated, and the time it takes to treat each person. The Department of Health (2000) has set out a number of key objectives for the public sector, including the need to improve the quality of the care itself.

One of the key challenges facing the public sector is the need to improve the quality of the care itself. This is a complex task, as it involves a range of factors, including the number of people employed in the public sector, the number of people who are able to be treated, and the time it takes to treat each person. The Department of Health (2000) has set out a number of key objectives for the public sector, including the need to improve the quality of the care itself.

One of the key challenges facing the public sector is the need to improve the quality of the care itself. This is a complex task, as it involves a range of factors, including the number of people employed in the public sector, the number of people who are able to be treated, and the time it takes to treat each person. The Department of Health (2000) has set out a number of key objectives for the public sector, including the need to improve the quality of the care itself.

Udvalgsbetænkning

i

Sag Nr. 108—1929:

(Toldloven.)

Lov Nr. 36 af 15. Februar 1928 om Forandring i forskellige Skatter og Afgifter paa Færøerne udløber den 31. Marts 1930, og fra 1. April 1930 skulde herefter Lov Nr. 46 af 7. Marts 1912 paany træde i Kraft.

Tinget har derfor paany optaget til Forhandling Spørgsmaalet om Forandring i Loven af 7. Marts 1912 om forskellige Skatter og Afgifter, og Budgetudvalget, til hvilket Sagen er henvist, skal herefter udtale:

Da Tinget i Samlingerne 1924 (Lagtingstidende S. 27) og 1927 (Lagtingstidende S. 73) behandlede Sagen, blev det navnlig fremhævet, at Sygehusene havde for smaa Indtægter og maatte faa Tilskud fra det offentlige for at kunne nedsætte de meget høje Takster, som virkede tryggende paa Sygekasser, Kommuner og andre, at Kirkefondens økonomiske Stilling var meget daarlig, saaledes at nye Indtægter i høj Grad tiltrængtes, at økonomisk Fond ikke havde Midler til at imødekomme de mange berettigede Krav, som var fremme, om Tilskud til Køreveje af overvejende lokal, men dog almen Betydning, og at det var nødvendigt at skaffe Penge til ekstraordinær Afbetaling paa Amtsreparationsfondens Gæld, for at denne Post kunde bringes betydeligt ned til Styrkelse af Øernes Kredit, og for at Paaligningen af Renter og Afdrag, som tynger Fondens Budget meget, kunde reduceres.

Betragter man den nuværende økonomiske Stilling, eller at den forøgede Toldafgift i de sidste 4 Aar har skaffet Lagtingets Kasser noksaa betydelige Indtægter, kommer man til følgende Resultat:

Sygehusudgifterne er stadig altfor store, og Tilskud fra Stat og Lagting kan ikke undværes, saafremt Sygehusene skal kunne holde deres nuværende Takster, der er fra 3,30—4 Kr. for hver Sygedag foruden Operationshonorar m. m. — Man maatte meget ønske, for at aflaste Sygekasser og Kommuner for store Sygehusudgiften, at Taksterne kunde sættes mere ned, men efter de foreliggende Regnskaber for Sygehusene har dette hidtil ikke kunnet lade sig gøre, selv med de betydelige aarlige Tilskud fra Stat og Lagting paa 50,000 Kr. —

Man staar ogsaa overfor Spørgsmaalet om Opførelse af Epidemi-Sygehuse, i første Række i Thorshavn, Klaksvig og Tveraa, og selv om man mulig har Grund til at vente, at Staten vil deltage i Udgifterne til Opførelsen, bliver Lagtingets Tilskud betydeligt, og Opførelsen kræver i høj Grad forøgede Indtægter i Lagtingets Kasser.

Hvad Kirkefonden angaar, har berettigede Krav til denne i de sidste Aar været saa store, at Fonden til Trods for de forøgede Indtægter, ikke har været i Stand til at imødekomme alle Kravene, og Fondens Status har ikke kunnet forbedres, men dens Gæld er endog forøget med ca. 20,000 Kr. Hertil kommer, at der foreligger Andragender om i hvert Fald 2 nye Kirker, ligesom sikkert mange af de ældre Kirker kræver store Reparationer, og det er derfor givet, at Kirkefonden ikke kan undvære de Indtægter, der har tilflydt den af de færøske Toldindtægter.

Et almindeligt Syn paa Forholdene vil gøre det indlysende, at der kræves betydelige Forbedringer af Landingsforholdene, navnlig i vore Udbygder, og selvom økonomisk Fond har haft forøgede Indtægter i de sidste Aar, har man ikke kunnet efterkomme at bevilge Tilskud til alle de stærke Krav, der har været fremme om Forbedring af Landingssteder og Broer. — Hertil kommer, at Tinget i de sidste 8—9 Aar ikke har været i Stand til at efterkomme Ansøgninger om Tilskud til de mere lokale Veje (Bygdeveje, Opdykningsveje, Veje til Tørvetransport m. m., de saakaldte amtskommunale Veje). Følgen heraf har været, at der nu i Tinget ligger inde Andragender om Tilskud til amtskommunale Veje af en samlet Længde af ca. 55,000 m og med en Overslagssum af ca. 344,000 Kr. Tinget kan ikke vedblivende se bort fra disse Andragender og de mange Andragender, der i Fremtiden vil indkomme om Anlæg af lokale Veje, og man har derfor allerede i Aar under en anden Sag stillet Forslag om, at der af økonomisk Fond bevilges 18,000 Kr. aarlig i 5 Aar til Anlæg af amtskommunale Veje.

Hvad Amtsfonden angaar, har denne haft store Udgifter, og Kommunerne slaar paa Grund af de vanskelige Aar, som har været, i saa store Restancer, at Toldindtægterne, som Fonden har haft, ikke har kunnet anvendes til Afskrivning paa andet end den Gæld, man havde til Føroya Banki, og Fonden trænger derfor stadig til Indtægter.

Hertil kommer, at der stadig fremkommer Andragender om Støtte til kulturelle Formaal og andet, som vanskelig kan afvises.

Man havde her i Lagtinget haabet at kunne forøge Lagtingets Indtægter betydeligt ved at skaffe Pengene gennem et Tilbud, der fra et Konsortium forelaa om en Lotterikoncession, gældende for 15 Aar. — Dette Tilbud har Regeringen afslaaet.

At skaffe større Indtægter ved Paaligning paa Kommunerne er for Tiden umuligt, og Udvalget har derfor anset det for den eneste farbare Vej, at der fremsættes Forslag om Forlængelse af den nuværende Ordning m. H. t. Skatter og Afgifter af Spirituosa m. m. med visse Ændringer, som fremsættes i nedenstaaende Forslag, for at Tingets Kasser kan beholde de nuværende Indtægter med mulige Forøgelse i Henhold til Forslaget.

Underlegnede Udvalgsmedlem Patursson ønsker i Tilslutning til foranstaaende at fremkomme med følgende:

Færøerne er som Følge af Samfærdselsforholdenes Udvikling i de senere Aar, Befolkningens Tilvækst og forøgede Eksistenskrav blevet inddraget i den almindelige europæiske Kæpestrid vedrørende Varetagelsen af egne vitale Interesser.

Ethvert Land, der i vor Tid vil bestræbe sig for at sikre sine Indbyggere tilfredsstillende Leveforhold paa hjemlig Grund og samtidig vil paase, at Befolkningens Interesser kan sikres Betingelse for kraftig og fri Udfoldelse

udenfor Landets Grænser, vil indse Nødvendigheden af Tilstedeværelsen af visse hjemlige fundamentale Grundpiller.

Ser vi hen til vort eget Samfund, da kan man ikke andet end at blive overtydet om, at vi Færinger staar alt andet end godt rustede til at opretholde og i nødvendig Grad udvikle de Muligheder, der er en Betingelse for vort Folks trygge Tilværelse i eget Land. Der er her paa Øerne overmaade meget forsømt i de sidste Tider, og vi tiltrænger nu nødvendigvis Gennemførelsen af en Række Reforme, til dels af meget kostbar Natur for i kortest mulig Tid at sætte vort Bo i tidsmæssig aabodsfri og konkurrencedygtig Stand.

En af de fundamentale Grundpiller for paakrævet færøsk Stabilisering og Udvikling er en hurtig Gennemførelse af de færøske Vejanlæg og de dermed delvis i Forbindelse staaende paatrængende Forbedringer af Landingsforholdene i vore Udbygder.

De af Lagtinget til og med i 1928 i Forslag bragte almindelige Landevejsanlæg udgør en samlet Længde af ca. 330 km. Hertil kommer en større Del, endnu ikke til Lagtinget indkomne Forslag om Anlæg, som i en nær Fremtid vil vise sig paakrævede. Den talmæssige Længde af disse Veje kan skønsmæssigt anslaaes til 100—150 km. Endvidere kommer hertil de i Tiden fra 1920—28 indkomne, men af Lagtinget paa Grund af Afsavn af tilstrækkelige Midler henlagte Andragender om offentlig Støtte til Anlæg af Bygdeveje til en Længde af ca. 100 km. I Fald de 46 km af disse Strækninger, som i Beregning og Forslag fra det staaende Vejudvalg foreslaaet, overgaar til 1 Kl. Veje (almindelige Landeveje, Statsveje) reduceres disse Bygdevejes Længde til 55 km. Dog vil der ogsaa i Henseende til denne Kategori af Veje, ifald Almenheden i nogen Grad kan paavente offentlig Støtte til disse Anlægs Udførelse, utvivlsomt fremkomme yderligere Ansøgninger til en skønsmæssig ansat Længde af ialt 100—150 km.

Først naar det Tidspunkt er indtraadt, at ca. 500 km almindelige Landeveje og 100—150 km Bygdeveje er udbyggede, kan det konstateres, at Færøerne er tidsmæssig forsynede med Landeveje.

Selv et generelt overfladisk Skøn over de yderst vanskelige Landingsforhold i de fleste af vore Udbygder vil gøre det indlysende, at der bør og maa ofres betydelige offentlige Midler for at sætte Beboerne i Stand til at kunne udvikle og udvide deres Erhvervsliv. Hvis det offentlige, hvis Lagtinget, her svigter sin samfundsmæssige Opgave, undgaas det ikke, at de i disse Udbygder opvoksende unge Slægter nødsages til at forlade sin Bostavn for at søge andet Erhverv, enten i mere af Naturen og det offentlige begunstigede Bygder eller udenfor Landets Grænser. At de før saa driftige Udbygder derved vil stagnere, er indlysende, og samfundsmæssig set vil en saadan Tilbagegang som Følge af den hidtil fulgte Administration vanskelig kunne forsvares.

Af den samlede Vejlængde er der hidtil kun udbygget 71 km. I næste 5 Aars Periode er der yderligere vedtaget at udbygge 75 km. Ialt skulde der da til Udløbet af 1934 være udbygget ca. 150 km.

Det er uomtvisteligt, at et saa langsommeligt Tempo for Vejanlæggenes Udbygning ikke tilnærmelsesvis tilfredsstiller Befolkningens berettigede Krav.

Da Staten ikke hidtil har ment at kunne strække sig yderligere med Bidrag til Vejanlæg, end hvad foran er anført, og da Lagtinget indtil nu kun i ringe Grad har set sig i Stand til at bistaa Udbyggerne med Bidrag til deres Landingssteders Forbedring, ser man ingen Mulighed for Vejsagens paatrængende hurtige Gennemførelse og Landingsstedernes absolut nødvendige og snarligste Forbedring end ved at Lagtinget selv ser sig om efter Fremskaffelsen af de hertil nødvendige Midler.

Forslag:

1. Fra Udvalget undtagen Dam:

Forslag

til

Lov for Færøerne om forskellige Skatter og Afgifter.

§ 1.

I Stedet for § 1 i Lov Nr. 44 af 30. Marts 1892 jfr. Lov Nr. 46 af 7. Marts 1912 § 1 om Forandring af forskellige Skatter og Afgifter paa Færøerne træder følgende Bestemmelser:

1. Af al Slags Vin, Brændevin, Spiritus eller spirituose Drikkevarer samt af al Slags Øl, som indføres til Færøerne, erlægges følgende Afgift:
 - a. Af Vin paa Fade eller i Beholdere, der rummer over 1 Liter, for hver Liter 40 Øre, paa Flasker og andre mindre Beholdere for hver $\frac{3}{4}$ Liter 45 Øre.
 - b. Af almindelig Brændevin og Akvavit i Fade eller Beholdere, der rummer over 1 Liter, for hver Liter af 8° Styrke og derunder .. 100 Øre
 over 8° indtil 12° 180 —
 over 12° Styrke 250 —
 paa Flasker og andre mindre Beholdere for hver $\frac{3}{4}$ Liter:
 af 8° Styrke og derunder 120 —
 over 8° Styrke indtil 12° 200 —
 over 12° 300 —
 - c. Af andre Slags Spiritus eller spirituose Drikkevarer af enhver Slags i Fade eller i Beholdere, der rummer over 1 Liter, for hver Liter;
 af 8° Styrke og derunder 200 Øre
 over 8° indtil 12° 360 —
 over 12° 500 —
 paa Flasker og andre mindre Beholdere for hver $\frac{3}{4}$ Liter:
 af 8° Styrke og derunder 240 Øre
 over 8° indtil 12° 400 —
 over 12° 600 —
 - d. Af ren Spiritus over 12° Styrke, der indføres til Apoteker til Brug ved Tilberedelse af Medicinalvarer for hver Liter 70 Øre, imod at Apotekeren for hver Gang afgiver skriftlig Erklæring paa Tro og Love om, at den indførte Spiritus udelukkende vil blive anvendt til medicinal Brug.
 Hvis saadan Spiritus denatureres af Apotekeren til Hospitalssprit efter Regler, der fastsættes af Justitsministeriet, vil Afgiften af den til Denaturering benyttede Spiritusmængde blive refunderet Apotekeren.
 - e. Af al Slags Øl for hver Liter 30 Øre, dog saaledes at Afgiften af Øl, som indføres fra det øvrige Kongerige og efter de der gældende Regler er skattefrit, kun skal være 15 Øre for hver Liter.
 - f. Afgiftsbestemmelserne om Spiritus finder Anvendelse paa al Spiritus, der indføres til Færøerne og ikke er fuldstændig denatureret. Ret til afgiftsfrit at indføre ufuldstændig denatureret Spiritus skal af Justitsministeriet kunne tillægges Apotekere. Justitsministeriet fastsætter nærmere Regler for Denatureringen.

2. Af alt Øl, der fremstilles paa Færøerne, betales en Afgift af 10 Øre pr. Liter.
3. Af alkoholfri Frugtvin (med under $2\frac{1}{4}$ Vægtprocent Alkohol) og lignende Drikkevarer, fremstillet af Frugtsaft, Mineralvand, Limonade, Citronvand eller lignende, som indføres til Færøerne eller fremstilles paa Færøerne, betales en Afgift af 15 Øre pr. Liter.
4. Af Tobak, Cigarer, Cigarillos, Cigaretter og Cigarethylstre, der indføres til Færøerne eller fremstilles paa Færøerne, betales følgende Afgifter:

a. Røgtobak, hvis Indkøbspris uden Tillæg af Fragt eller Afgift efter nærværende Lov er 3 Kr. pr. kg eller derunder.....	20 Øre pr. kg.
b. Al anden Røgtobak.....	100 — — —
c. Spundet Skraatobak (spunnet tubbak).....	40 — — —
d. Al anden Skraatobak og Snustobak.....	200 — — —
e. Cigaretter.....	200 — — 100 Stk.
f. Cigarethylstre.....	150 — — —
g. Cigarer.....	400 — — —
h. Cigarillos.....	300 — — —

i. Naar indført Tobak eller Cigarethylstre anvendes til Fabrikation af Cigaretter, Cigarer, eller Cigarillos, vil Afgiften af denne Tobak blive refunderet efter Regler, der fastsættes af Justitsministeriet.
5. Af al Slags Sukkervarer, der indføres til Færøerne eller fremstilles paa Færøerne, saasom Chokolade, Bonbons, Brystsukker, Konfekt, Marzipan, Pastiller, Sukkerkugler o. l. betales en Afgift af 50 Øre pr. kg. Sirup, Melis, Tabletsukker, Farin, Puddersukker og alt andet Husholdningssukker, Kandissukker og Kakaopulver uden iblandet Sukker er dog afgiftsfrit.

§ 2

Af de indkomne Afgiftsbeløb beholder Statskassen for hvert Kvarter 7500 Kr., medens 6250 Kr. forlods udbetales til Færø Amts Repartitionsfond til Nedsættelse af Taksterne paa de færøske Sygehuse efter Lagtingets nærmere Godkendelse. Resten fordeles mellem følgende færøske Kasser.

1. Økonomisk Fond 30 $\frac{1}{100}$ og Kirkefonden 20 $\frac{1}{100}$.
2. Amtsrepartitionsfonden Resten, hvoraf Halvdelen benyttes til ekstraordinær Afskrivning paa Fondens Obligationsgæld efter Lagtingets nærmere Bestemmelse.

§ 3.

Det er forbudt paa Færøerne at fremstille de i § 1, Pkt. 1, Litra a—f nævnte afgiftspligtige Varer med Undtagelse af Øl, der indeholder under $2\frac{1}{4}$ Vægtprocent Alkohol.

§ 4.

Justitsministeriet hemyndiges til at fastsætte nærmere Bestemmelser om Fremgangsmaaden ved Afgifternes Opkrævning og om Kontrol med de Virksomheder, som paa Færøerne fremstiller afgiftspligtige Varer.

Udgifterne ved Afgifternes Opkrævning og Kontrollens Gennemførelse afholdes forlods af de ved Afgifterne indkomne Beløb.

§ 5.

Denne Lov, der træder i Stedet for Lov Nr. 36 af 15. Februar 1928 træder i Kraft straks og forelægges til Revision for Lagtinget i Samlingen 1934.

Forslag.

II. Fra Patursson:

Til § 1 føjes:

1) som nyt Punkt 6:

Af Kaffe (ubrændt) svares en Afgift af 15 Øre pr. kg, af Kaffe (brændt) 25 Øre pr. kg og af The 40 Øre pr. kg.

2) som nyt Punkt 7:

Af alle Slags indførte Galanterivarer og Legetøj (herunder Plet-, Kobber- og Messingvarer), Guld- og Sølvvarer, Pelsvarer, Silke og Silkevarer, Halvsilke, Fløjl og Plyschvarer samt Spillekort svares en Værdiafgift af 25 $\frac{1}{10}$.

3) som nyt Punkt 8:

Af alle Slags indførte Musikinstrumenter, Konserves, Mælk og Fløde undtaget, svares en Værdiafgift af 20 $\frac{1}{10}$.

4) som nyt Punkt 9:

Af alle Slags indførte Møbler, Tæpper, tilvirkede Tøjer (Strømper, Underbeklædninger og Yderbeklædninger), Hatte og Huer svares en Værdiafgift af 10 $\frac{1}{10}$.

Færøernes Lagtings Budgetudvalg, Thorshavn, den 19/9—1929.

Gunnar Winther,
Ordfører.

N. Niclasen.

J. Patursson.

A. Samuelson.

J. H. Joensen.

N. Nolsæ.

P. M. Dam.

Mindretalsindstilling

i

Sag Nr. 38--1929:

Kongsjørðin.

(Adgang til Opdyrkning af Statens Udengaardsjord
paa Færøerne m. m.).

Fra det socialdemokratiske Parti er der til Lagtinget i Aar indsendt en Skrivelse vedrørende Udstykning af benificeret Jord og Kongsjord.

Som det tydelig fremgaar af Skrивelsen, bør der foretages en detailleret Udstykning og Kortlægning af al saadan Haugejord, der egner sig til Opdyrkning. Det foreslaas, at Udstykningen skal foretages saaledes, at der paa de Steder, der hertil er egnede, kan oprettes mindre Jordbrug, jævnfør »Lov Nr. 191 af 15. Juli 1927 om Oprettelse af mindre Jordbrug paa Færøerne.« Paa andre Steder, hvor det skønnes, at lidt Fiskeri kan drives som Bierhverv, foreslaas Oprettelse af endnu mindre Brug, Trøbrug, jævnfør Trøloven af 1891. Saadanne Arealers Størrelse bør for Brug, der kan oprettes efter Lov Nr. 191—1927 om Oprettelse af mindre Jordbrug, være op til 6 Helaarskofoder. For de Brug, der oprettes i H. t. Trøloven af 1891, anslaas Arealerne til at være op til 2 Helaarskofoder.

Naar en saaledes projekteret, detailleret Udstykning og Kortlægning af de til de to fornævnte forskellige Brug egnede Arealer af Kongsjord og benificeret Haugejord er tilendebragt, skal disse Kort være tilgængelige for alle eventuelle Ansøgere, der ved at efterse dem bedre vil være i Stand til at træffe Bestemmelse om dette eller hint Areal, som Vedkommende maatte formene at kunne drive med Fordel. Det er en Nødvendighed, at der forefindes saadanne Kort, hvor man kan faa Oplysning om de til bemeldte Brug til Opdyrkning udstykkede Arealers Størrelse, samt hvor disse er beliggende. Det er derfor foreslaaet i den til Lagtinget indsendte Skrivelse, at saadanne Kort altid skal være tilgængelige for Øernes Behørre og henligge paa samtlige Sysselmandskontorer (i Vaag, Suderø hos Sognefogden) og i Thorshavn paa Lagtingets Landsnevnds Kontor, hvis denne Ordning bibeholdes. I Tilfælde af, at Ordningen med Lagtingets Landsnevnd ikke bibeholdes, skal omhandlede Kort bero paa Politikontoret (Færøernes Landfogderi) i Thorshavn, hvor de vil være at forevise eventuelle Andragere. Politi-

kontoret skal dog i alle Tilfælde maade over mindst et Eksemplar af hvert af disse Kort, der er udarbejdet til det omhandlede Formaal: Adgang til Opdyrkning af Statens Udeengardsjord paa Færoerne. Udgifter, der er forbundne med Udstykning og Kortlægning samt Trykningsudgifter for disse Kort betales af Færoernes Lagting af Midler, der udredes af Amtsrepartitionsfonden.

* * *

I foranstaaende Omtale er i Korthed eileret, hvad Andragendet i Hovedsagen gaar ud paa og hvorledes Midler tænkes tilvejebragt for at dække Udgifterne ved den foreslaaede Foranstaltning.

Anledningen til Andragendet eller Skrivelsens Fremkomst kommer i den naturlige Trang til Opdyrkningsjord, der daglig gør sig gældende blandt Færoernes Beboere, og den ganske unaturlige Bom, der lader til at være sat for en mere fremskreden Opdyrkning, da kun et Minimum af Færoernes Jord er kultiveret, medens store Flader og Vidder henligger i samme Skikkelse, som disse har for den hedengangne Grim Kambrans Tid.

I Stedet for, at Opdyrkningen har været fremskyndet, saa større Værdier kunde fremskaffes, vidner Historien allfor meget om et Slags Privilegium paa at klatre sig til alt, hvad der er gammeldags, og helst hvad der er forældet.

Et flygtigt Overblik af de endnu vedvarende Tilstande vil man faa ved at betragte de sidst fremkomne Kort over Færoerne, hvor de opdyrkede Arealer fortrinsvis er angivne med grøn Farve. (I det i den af den færøske Landbokommission i Aarene 1908-1911 afgivne Betænkning vedhæftede Kort er samtlige daværende opdyrkede Arealer afmærkede med rød skraveret Farve). Det vil ved et saadant Overblik tydeligt og uomtvisteligt fremgaa, at samtlige opdyrkede Arealer paa et Par Undtagelser nær er beliggende ved Stranden. Og endvidere vil det fremgaa, at der ogsaa ved Stranden henligger ret store Arealer, der egner sig fortrinligt til Opdyrkning og formeligt venter paa at blive bragt under Kultur. Ligeledes vil man ved et saadant flygtigt Overblik paa det færøske Kort ikke kunne være blind for, at der ogsaa paa mange forskellige andre Steder end netop ved Havet ogsaa findes helt betydelige og store Arealer, Dalstrækninger og Flader, der kunde blive uomtvistelige Gevinster for hele det færøske Samfund, om en Kultivering af disse Arealer muliggjordes.

Under Hensyn til de foran anviste Arealers Beskaffenhed, der kan inddrages til Opdyrkning, maa der ganske naturligt læges Hensyn til, hvorledes disse er beliggende, lige ved Stranden eller længere borte, til Eksempel i et Dalstrog.

Særlig Arealer, der ligger ved Stranden, kan have Betydning, naar der her anlægges eller oprettes helt smaa Trobrug eller Troloven af 1894, hvor vedkommende Bruger til Tider kan drive lidt Fiskeri som et Slags Bierhverv. Naturligt og selvfølgelig er det, at ogsaa Arealer, der ligger langt fra Stranden, hvorfra det er ganske umuligt at drive Fiskeri som Bierhverv, inddrages til fremtidig Opdyrkning, hvad der sikkert har været den oprindelige Hensigt ved Fremsættelsen af Forslaget om Oprettelse af Husmandsbrug paa Færoerne, der senere er ophøjet til »Lov (Nr. 194-1927) om Oprettelse af mindre Jordbrug paa Færoerne».

Ved at gøre en lille Sammenligning mellem Hensigten ved Rejs-

ningen af Spørgsmaalet om Oprettelse af Husmandsbrug paa Færderne og det opnaaede Resultat gennem Lagting og Rigsdag -- det Resultat, der foreligger i Form af Lov om Oprettelse af mindre Jordbrug -- vil Lovens Titel alene være nok til at understrege, at man ikke har opnaaet den tilsigtede Hensigt. Uden her at komme nærmere ind paa den omhandlede Lov om mindre Jordbrug, da ogsaa denne behandles i Aar, skal man kun indskrænke sig til her at udtale, at saavel Lagting som Regering og Rigsdag har trukket i Land med Hensyn til Oprettelse af nye selvstændige Brug -- Husmandsbrug -- idet man har indskrænket sig til Oprettelse af, hvad man nærmest kan kalde uselvstændige Brug, hvad nærmere udlagt vil sige det samme som at vedkommende Brugere, der faar Jord i Henhold til den gældende Lovgivning, man være nogenlunde velsitueret. Loven er derfor ogsaa kommet til at hedde Lov om Oprettelse af mindre Jordbrug i Stedet for en Realisering af den oprindelige Tanke, Oprettelse af Husmandsbrug.

Ved Fremsendelse af Skrivelse om en detailleret Udstykning og Korttegning af af Haugejord af Kongs- og beniliceret Jord, mener man at kunne slaa til Lyd for en Ordning af de lærøske Jordforhold, der vedrører Hauge, som vil gøre det muligt at udvide og samtidig forbedre Loven om Oprettelse af mindre Jordbrug, saa at den kan tjene til Oprettelse af Husmandsbrug, hvilket jo var den oprindelige Hensigt.

Ved disse Love, hvorefter Brug i Henhold til den foreslåede Udstykning oprettes, er der en øjensynlig Mangel til Stede, idet der ikke her har været taget tilborligt Hensyn til de respektive Brugere, da man ikke har fundet Anledning til at lovfæste nogen Bestemmelse om Fred paa saadanne Brugeres Indmark hele Aaret. I disse to Love er bibeholdt den gamle Ordning, der sikrer Hagens Vintergræsningssret for Faar paa Indmarken. Dog har Lagtinget gennem Regeringen faaet udvirket, at Byen Thorshavn stilles i et gunstigere Lys i saa Henseende, om den trufne Bestemmelse i hele taget kan kaldes gunstig. Her henvises til »Lov Nr. 179 af 1. April 1921 om Afløsning af Vintergræsningssretten paa Troer, indlagte af Fæstegaarden Husegaard og fra Embedsgaarden Aalekær«. De Bestemmelser, der indholdes i denne Lov, ser nu ud til at blive delvis overflødiggjort, nemlig ved at Thorshavn Kommune har overtaget Halvdelen af Fæstegaarden Husegaard, og for Tiden forhandler om Køb af Embedsgaarden Aalekær. Da Kommunen ikke holder Faar paa sine Enemærker (der for Husegaards Vedkommende næsten helt er udstykket til Troer), vil Spørgsmaalet om Vintergræsningssret paa de Troer, Lovgivningen omfatter, glide ud af sig selv. Men selv om Byen Thorshavn saaledes ser ud til at Skæbnen at være begunstiget i saa Henseende, vil dette ikke blive Tilfældet for Arealer, der udstykkes til Opdyrkning paa andre Steder, til Tro- eller Husmandsbrug, og det vil ogsaa være nødvendigt, at der træffes endelig Bestemmelse, om vedkommende Brugere -- Trobrugere eller Husmands -- indskrænkede Ret til Afgrøde og Eftergrøde paa hans Indmark hele Aaret rundt.

Forholdene ved de nuværende Jordforhold og deres Fordeling vil ikke længere være holdbare i det lærøske Samfund, idet den hurtige Udvikling her paa Øerne naturligt vil kræve en Ændring, og at Jordforholdene samt Adgangen til Opdyrkingsjord maa blive forbedrede og lempede efter Tidens Krav er et nødvendigt Led i Udviklingen. Til lidt Orientering af de nuværende uholdbare Tilstande kan det for at bevise Uholdbarheden i, at Jorden helt udstykkes i ganske smaa Jordlodder, anføres, at en enkelt Mand kan eje ca. 6 ha. Jorder, der ligger spredt paa ca. 100 forskellige Steder; i Gennem-

snit er de enkelte Stykker altsaa ca. 600 Kvadratmeter — det maa være indlysende, at et saadant Landbrug ikke er tidssvarende, og ikke kan indbringe Brugerne eller Jordejeren samme Fordel, som hvis disse 6 ha. var beroende paa ét Sted. Netop disse helt adsplittede Jordforhold bevirker hvert Aar et betydeligt økonomisk Tab for det færøske Samfund.

For Tiden findes der ca. 4000 ha. opdyrket Jord paa Færøerne — et Eksempel som tydelig beviser, at der klæber en stor Mangel ved vor Lovgivning om Adgang til at dyrke Jorden. Til Sammenligning kan tjene, at der for ikke ret længe siden er foretaget en Opmaaling af dyrkbar Haugejord i en Højde af 150 Meter over Havet. Ved Opmaalingen er al Haugejord medtaget, altsaa ogsaa Odelsjord, og der viser sig alene i den angivne Højde at ligge Arealer af tilsammen 23,240 Hektarer dyrkbar Haugejord. Disse tre og tyve Tusinde, to Hundrede og fyre Hektarer dyrkbar Haugejord findes saaledes fordelt for de forskellige Øer og Øgrupper Vedkommende:

Norderøerne . . .	2,321	Hektarer
Østerø	5,916	—
Stromø	5,980	—
Vaagø	2,707	—
Sandø	2,680	—
Sudero	3,636	—

Ialt 23,240 Hektarer.

At saa store Arealer Haugejord fremdeles bliver liggende uopdyrkede betyder et stort økonomisk Tab for hele det færøske Samfund, og der skulde saaledes for længe siden have været Anledning til at faa disse Tilstande ændrede. Men til Dato er man altsaa ikke naaet længere end til de to Love, Troloven og Loven om Oprettelse af mindre Jordbrug, hvor der for begge Loves Vedkommende er taget i alt for høj Grad Hensyn til Hagens »Ret« til at henligge uopdyrket.

Af denne Oversigt fremgaar det, at der tilsammen paa lavtliggende Steder, 150 Meter over Havet, henligger Arealer Haugejord, der i opdyrket Tilstand vil kunne give Helaarsfoder for en. 23,250 Køer. Regner man nu med, at en Ko (omfrentlig auslaet) gennemsnitlig giver 1000 l. Mælk om Aaret, vil det være ensbetydende med at vor Mælkeproduktion forøges med 23,250.000 l. pr. Aar. Alene Udsigten til en saa stor Forøgelse af vor Mælkeproduktion burde anspore til Gennemførelse af en, som anvist, fornuftig Udstykning og Fordeling af foromtalte 23,250 Hektarer til Opdyrkning, idet der bevislig indføres altfor megen kondenseret Mælk. For Roer- og Kartoffeldyrkningens Vedkommende er det tydeligt, at en Udstykning af Haugejord til Opdyrkning ogsaa vil føre til en Begrænsning af Indførselen af Roer og Kartoffler, og det vil sikkert kunne føre til, at der slet ikke importeres saadanne Fødemidler, der godt kan udvindes paa Færøerne og tilfredsstille alles Behov hertil, hvis Jordforholdene, — her Opdyrkningsforholdene — ordnes som angivet foran. Dette er et stort nationaløkonomisk Spørgsmaal, der maa ordnes saaledes, at Tidens og Udviklingens Krav tilfredsstilles.

Der er al god Grund til allerede paa nærværende Tidspunkt at træffe Foranstaltninger som foran anvist, idet Vejbygningen paa mange Steder er begyndt og andre Steder skal paabegyndes samtidig som Lagtinget aarlig behandler flere og flere Vejsager. Anlæg af Veje hører ogsaa til Tidens mest brændende Spørgsmaal, og naturligt er, at vor Vejnet bliver bragt i Orden. Veje er i første Instans en behage-

lig Erstatning for de gamle ufillalende og ufarbare Stier, og Veje har en stor, direkte Betydning for Opdyrkningen, lige saa meget som deres Betydning som Færdselsaarer. Man er saaledes allerede inde paa at forene det nyttige med det behagelige, men for at det egentlige Maal skal kunne naas om ikke altfor lang Tid, trænger denne Sag sig i Forgrunden og kræver sin Løsning: Adgang til Opdyrkning af Haugejord.

Det kan ogsaa have en vis Interesse, at det oplyses, at der ogsaa for en Del Aar tilbage offentligt har været fremsat — om dog paa anden Maade — et Ønske eller snarere et Andragende om en Slags Udstyknings.

Lagtinget behandlede i 1890—91 et Andragende fra Præster paa Færøerne, gaaende ud paa intet mindre end at der hjemledes dem Ret til at sælge af de til deres Embeder henlagte Gaarde og Annexgaarde. Samtlige Præster angav til Grund, at der havde været meget daarlige Tider, der har givet en ringe Høsmængde, samt at en Mængde Lam og gamle Faar var døde, hvorfor Gaardene ikke havde givet mere end Halvdelen imod før. En anden Grund, som anføres, var at man ikke paa daværende Tidspunkt kunde faa Tjenestefolk til at arbejde paa Gaarden for saa ringe Betaling som t. Eks. i 1850—60. Præsterne foreslog, at Salget skulde foregaa i smaa Lodder, dog ikke mindre end $\frac{1}{2}$ Mark. Dog skulde der vedblivende tilhøre samtlige Præster saamegen Kongs- og benificeret Jord, at der paa denne kunde holdes mindst 2 Køer. Det pointeredes stærkt, at den foreslaaede Foranstaltning vilde blive til Gavn for Færøerne i Almindelighed, særlig for de Bygder, hvor Præste- og Annexgaardene var beliggende.

Samtidig fremførtes ogsaa en Hentydning til, at Færøerne allerede paa daværende Tidspunkt skulde være overbefolket, og hertil lagdes denne haandgribelige Grund: »Grunden hertil ligger igjen i Jordens ulige Fordeling. Færøernes Marketal er omtrent 2100 Marker, hvoraf ca. 1300 Marker besiddes af et Mindretal af Embedsmænd og Kongsbønder, medens kun ca. 1100 Marker er Odelsjord; det vil sige, at der findes allerede nu en Mængde Familier, som ingenting eje, men udelukkende ere henviste til at skaffe sig Livsophold paa Soen, og deres Antal forøges hvert Aar. Det er selvfølgelig dem, der først og fremmest lide Nød, naar Fiskeriet slaar Fejl...».

Tiderne paa Færøerne er endnu ikke i den Grad forbedrede, at vort lille Samfund har Raad til at lade udyrket Haugejord til et samlet Areal af 23.250 Hektarer ligge hen uden at der gores et alvorligt Forsøg paa at drage disse ind under Kultur.

Ligesom Præsterne i 90-erne understregede at deres Forslag vilde blive til Gavn for Færøerne i Almindelighed, er der mere Anledning til nu, under de bestaaende Elivervsforhold, at understrege den store og omfattende nationaløkonomiske Betydning, hervedværende Forslag vil have for hele det færøske Samfund, hvorfor der hurtigst muligt bør træffes en Ordning, saaledes at der bliver Adgang til at afvinde den færøske Haugejord de Værdier, man har de bedste Betingelser for at kunne udvinde af den.

Da det er en Kendsgerning, at der paa Færøerne eksisterer 3 forskellige Slags Ejendomsforhold til den færøske Jord, vil det ogsaa kunne ske, at netop den ene Slags Jord kan komme til at være hæmmende for en mere praktisk Udvikling af de færøske Landbrugsforhold. For de to Slags Vedkommende — Kongs- og benificeret Jord — vil Forholdene ikke blive overvældende vanskelige, hvorimod den tredje Slags Jord, Odelsejendommen, kan komme til at volde saadanne Vanskeligheder, at det paa enkelte Steder vil blive ganske umuligt at skaffe

den Jord tilveje, som Samfundets Vækst og Trivsel kræver. For at kunne afparere i en saadan Situation, om den skulde fremkomme, hvad der ogsaa er sandsynligt, vil det være formaalstjenligt, at der oprettes et Jordfond, der bestyres af et Jordudvalg. Fondets Midler skal fortrinsvis anvendes til Erhvervelse af Arealer af Odelsejendommens Hangejord til Opdyrkning, Oprettelse af Trobrug og mindre Jordbrug, Husmandsbrug.

Et meget vigtigt Led i en fornuftig, indbringende, nationaløkonomisk forsvarlig, Ordning af færøske Landbrugsforhold, er en vidtgaaende Ændring i den gældende Fæstelovgivning. Som Forholdene nu er, slaar jo paa en Maade de ældgamle Bestemmelser ved Magt, der sikrer Fæsterens Førstefødt hele Arveretten til den af Faderen bestyrede Gaard. I enkelte Tilfælde har det vist sig at være tvivlsomt om det i heletaget har været forsvarligt at overdrage saadan en Førstefødt en Gaard med dens Tilliggender, idet sammes Kvalificationer kan have staaet paa et tvivlsomt Stadium. Men da man jo har vanskeligt ved at gaa fra den gamle Regel og Skik, hvad iøvrigt er lovligt, er store Bondergaarde dog overdraget til den lovlige Arving, den Førstefødt. En saadan Fæsters andre Børn kommer paa den Maade til at vandre over i det store Befolkningslag, der ikke disponerer over nogen Jord. Denne Ordning har i flere Tilfælde vist, at der netop blandt de yngre af Fæsterens Børn har været Mænd, der var bedre egnede til at overtage en Gaard, end den Førstefødt. Et andet Forhold er at enkelte Gaarde er allfor store til være overdraget en enkelt Mand, og der bør for saadanne Gaardes Vedkommende foretages en Udstykning, saa flere Familier end den ene kan komme til at leve heraf. Man kan diskutere om hvor stor eller hvor lille en Fæstegaard bør være, men Spørgsmaalet om store Fæstegaarde paa Enkeltmandshænder kan ikke diskuteres, thi netop denne Ordning fører Bevis i sig selv, at den er uholdbar i Længden, og disse Forhold man søges ændrede. Dog skal ved Udstykning af større Gaarde tages Hensyn til at kun dertil kvalificerede ansættes som Fæstere eller foretagen Udstykning.

For at gøre Adgangen til Opdyrkningsjord saa tidssvarende som muligt, og for at Love, der tilsigter en omfattende Opdyrkning af færøsk ukultiveret Hangejord, kan komme til at virke i det praktiske Liv, og for at fremme hele denne Sag, der er af største nationaløkonomiske Betydning for hele det færøske Samfund, fremsættes følgende

Udkast

til

Lov for Færøerne om Udstykning af Jord.

§ 1.

Jordudvalget udarbejder en Udstykningsplan for Færøerne.

§ 2.

At Jordfondet kan anvendes Penge til Opkøb af Odelsjord, som er egnet til Udstykning.

§ 3.

Naar et Fæste er ledigt, inddrages det under Jordfondets Bestyrelse og kan udstykkes eller udlejes helt eller delvis efter Bestyrelsens Skøn.

De Fæstegaarde, for hvis Vedkommende der ved denne Lovs Ikrafttræden findes Fæstere uden Sonner, indgaar under Jordfondets Bestyrelse ved den nuværende Fæsters eller Enkes Død. De Fæstegaarde, hvor der foruden Fæsteren ogsaa findes Sonner, indgaar under Jordfondets Bestyrelse, naar den nuværende Fæster og de nævnte Sonner er døde, forsaavidt disse skønnes egnede til at blive Fæstere; i modsat sker dette Fald ved Faderens Død.

§ 4.

Forsaauidt der paa det Tidspunkt, da Fæstet overgaar til Jordfondet, findes Sonner eller Svigersønner, Skægtninge eller Fæstebørn, skal den eller de af disse, som den afgaaede Fæster indstiller til Fæstearving (Arvinger), være først at tage i Betragtning, saafremt han (de) maatte anses for egnede til Overtagelse af Gaardens Drift, naar Jordudvalget skal ansætte Fæster eller Fæstere.

§ 5.

Jordudvalget skal arbejde for Oprettelsen af Jordbrug.

§ 6.

Lagtinget kan foreskrive nærmere Regler for Jordudvalgets administrative Arbejde.

I Lagtingets Landboudvalg, 18 September 1929.

M. S. Viðstein

Udvalgsbetænkning

vedr.

Løgtingsmål nr. 39—1929. Álakersgarður.

Sagen om gaarden Aalekær's salg behandledes i lagtinget 1927, se lagtingstidende 1927 side 24—40. Der vedtoges samme aar et forslag til salg, se tidenden samme aar bilag 23. Sagen har ogsaa foreligget for lagtinget tidligere, ligesom landbokommissionen af 1908 havde denne sag under overvejelse, se bl. a. forslag og betænkninger afgivne af samme kommission 1911 side 264. I henhold til dette forslags § 2 skulde undtages fra salget:

- a) Et af justitsministeriet efter lagtingets indstilling bestemt areal, der skønnes fornødent til offentligt brug.
 - b) Træer og træparter, naar de ere indtagne af lejerer, eller denne ved arv eller paa anden maade er indtraadt i opdyrkerens rettigheder.
 - c) Bebyggede eller ubebyggede grundstykker.
- Købesummen skulde ifølge § 3 udgøre 25 gange pengeværdien af gaardens offentlige ydelser (opsidderleje, naturalier m. v.) beregnet efter gaardens vedsatte skattemarketal.

Sagen behandledes paany i lagtinget i 1928, se lagtingstidendi tingsetan 1928 bilag 39, foranlediget ved at regeringen i skrivelse af 28 febr. s. a. henstiller til Thorshavns byraad at give et højere bud for gaarden, og til lagtinget at træffe bestemmelse om hvor stort areal tinget agter at forbeholde undtaget fra salget til offentligt brug og da paa hvilket sted, og henviser byrådet, amtmanden og lagtinget at forhandle om herhen vedrørende spørgsmål.

En foreløbig forhandling dels indenfor udvalget, dels mellem amtmanden, udvalget og byrådet fandt sted, men førte ikke til noget endeligt resultat, og sagen udsattes til næste aar.

Sagen er paany forelagt tinget i dets indeværende samling og overdraget til undertegnede udvalg med efterfølgende aktstykker, der hermed aftrykkes i nedenanførte rækkeordning:

- A. Skrivelse fra Thorshavns byraad af 29. april 1929.
- B. Skrivelse fra Færø amt af 10. juli 1929.
- C. Skrivelse af 18. juli 1929 fra kongsbonde J. Patursson med 16 bilag.
- D. Skrivelse af 21. august 1929 fra „Byggingarnevnd Føroya amts bókasavn“ med conceptkort over Thorshavns by og sogn med bilag a.
- E. Skrivelse fra Færø amt af 27. august 1929.

THORSHAVN BYRAAD

d. 29. April 1929.

I Anledning af Amtets Skrivelse af 10. Marts 1928, F. A. J. 1927 No. 902, tillader man sig herved at meddele, at den i Skrivelsen omhandlede Sag — Salg af Embedsgaarden Aalekær — under 22. April d. A. har været behandlet af Thorshavn Byraads Udvalg for Kasse- og Regnskabsvæsen, der har afgivet følgende motiverede Indstilling:

„Sagen angaaende Erhvervelse af Embedsgaarden „Aalekær“:

Denne blev behandlet i Lagtinget i Samlingen 1927 og resulterede i et Forslag til Lov om Salg af Embedsgaarden „Aalekær“ til Kommunen til at betale i 28 Aar. I Henhold til Brev fra Færø Amt af 10. Marts 1928 har Justitsministeriet tilskrevet Lagtingets Formand:

„I den i 1927 afholdte ordentlige Samling har Lagtinget vedtaget en Indstilling om, at der maa blive forelagt Lovgivningsmagten et af Tinget vedtaget Forslag til Lov om Salg af den til Amtmandsembedet henlagte Gaard „Aalekær“ til Thorshavn Kommune og til Lagtinget.

Foranlediget heraf skal man meddele, at Justitsministeriet er villigt til at tage det af Lagtinget rejste Spørgsmaal under Overvejelse, men at man forinden maa ønske sig forelagt dels et Tilbud fra Thorshavn Byraad, der bedre stemmer med Gaardens Værdi i Handel og Vandel end Lagtingets Forslag, dels et Tilbud fra Lagtinget med Hensyn til de Arealer, som Tinget maatte ønske at erhverve, og endelig en Plan for Gaardens Udnyttelse iøvrigt med særligt Henblik paa Ordningen af Spørgsmaalet om Vintergræsningsretten. Man gaar ud fra, at der om alle disse Spørgsmaal finder Forhandling Sted mellem Lagtinget, Byraadet og Færø Amt, forinden Sagen paany forelægges Ministeriet.“

Kasseudvalget har den 18. ds. haft Møde hos Amtmanden for nærmere at drøfte Spørgsmaalet om Erhvervelse af Gaarden helt eller delvis.

Efter Anmodning af Amtmanden har Byraadet ladet udfærdige et Kort over den matrikulerede Del af Gaardens Indmark samt over udlagte Trøer, saavel Lejetrøer som nogle solgte Trøstykker, samt et Generalstabskort over tilhørende Hauge.

Af Indmarken maa der til Hospitalets Brug disponeres over et Areal, der omfatter hele Sandegærdens til Hospitalets nuværende Nordgrænse parallelt med denne til Søen, mod Vest til Præstegaardens Grænseskel, heri dog indbefattet Strandrettighederne, der forbeholdes Thorshavn Kommune. Desuden er af Matr. No. 1026 udlagt til den nye Biblioteksbygning ca. 5000 m². Endvidere udviser vedlagte Fortegnelse en Del Trøstykker, der er overgaaede til privat Ejendom samt nogle, om hvilke der forhandles om Salg.

I Henhold til foranstaaende maa man mene, at der ved Salg maa tages Hensyn til disse ikke ubetydelige Arealer, der er fragaaet Gaardens Indmark og Underhaug.

Som Motiver for Erhvervelse af Embedsgaarden „Aalekær“ skal Udvalget fremføre, at man anser denne som aldeles nødvendig for Byens fremtidige Udvikling, baade hvad Beboelse og Opdyrkning angaar. Det vil have sin store Betydning ved at erhverve Gaarden, at man kan ligestille samtlige Opdyrkere ved Thorshavn med Hensyn til Vintergræsningsrettens Afløsning.

Hvad angaar den øvrige Del af Haugen, mener Udvalget, at By-

raadet bør opretholde Faarebruget indtil videre og bortforpagte dette.

Med Hensyn til Købesummen da har Lagtinget i før omdalte Forslag beregnet Købesummen til 25 Gange Pengeværdien af Gaardens offentlige Ydelser anslaaet til ca. 30.000 Kr. Man har endvidere faaet oplyst, at Gaarden i 1911 blev vurderet til ca. 57.000 Kr.

Naar man skal til at fastslaa en Købesum, bør der efter Udvalgets Mening tages Hensyn til de tidligere nævnte siden 1911 fragaaede Arealer.

Udvalget mener i Henhold til det anførte at kunne foreslaa, at der bydes en Pris af 55.000 Kr. for Embedsgaarden „Aalekær“ omfattende hele Ind- og Udmarken med Indstø, Bygninger og øvrige Rettigheder, at forrente og afdrage i ca. 30 Aar. Saafremt Lagtinget til sin Tid vil benytte en Del eller Dele af Gaardens Indmark, kan dette ske ved nærmere Forhandling med Byraadet og under Hensyntagen til eventuel Byggeplan og uden Tab for Byraadet.

Udvalget skal indstille til Byraadets Vedtagelse, at Kommunen søger erhvervet Embedsgaarden „Aalekær“ i Henhold til foranstaaende Motivering og at man tilbyder en Pris af 55.000 Kr. at forrente og afbetale i Løbet af ca. 30 Aar.“

Denne Indstilling blev i Byraadets Møde den 24 ds. vedtaget med syv Jastemmer (Heerup, Jacob Joensen, Vilhelmsen, Poulsen, Breckmann, Niclasen og J. O. Joensen) mod to Nejstemmer (Nyholm Debess og Arge), hvorfor Thorshavn Byraad i Henhold hertil tilbyder en Købesum af 55.000 Kr. at forrente og afdrage i ca. 30 Aar for Gaarden Aalekær med tilhørende Ind- og Udmærk med Indstød og Bygninger samt øvrige Rettigheder.

Et Afrids af Kortet over den matrikulerede Del af de under Gaarden hørende Jorder samt et Generalstabskort, hvorpaa de til samme hørende unmatrikulerede Jorder er vist med rød Farve, medsendes.

P. B. V.

Johs. Olaus Joensen.

Fmd.

J. C. Jensen.

Til Færø Amt,

B.

FÆRØ AMT

d. 10. Juli 1929.

Justitsministeriet har under 1. Juli 1929 tilskrevet Amtet saaledes:

„I Skrivelse af 3. Maj 1929 (432/1929) har Amtet under Henvisning til Justitsministeriets Skrivelse af 23. Februar 1928 vedrørende Spørgsmaalet om Salg til Thorshavns Kommune og til Færøernes Lagting af den til Amtmandsembedet henlagte Gaard „Aalekær“ meddelt, at Thors-havn Byraad har fremsat Tilbud om at overtage Gaarden for en Pris af 55.000 Kr. at forrente og afdrage i ca. 30 Aar. Amtet har derhos under Hensyn til, at Afhændelse af Gaarden til en Privatmand formentlig ikke bør ske, og at det af nærmere angivne Grunde formentlig ikke vil være nogen økonomisk Fordel for Staten at nægte Salg til Byraadet for den af dette tilbudte Pris, henstillet, at det meddeles Byraadet, at Regeringen er villig til at forelægge Rigsdagen et Lovforslag om

Gaardens Afhændelse for en Købesum af 55.000 Kr., saaledes at Købesummen, for hvilken der maatte gives 1ste Prioritets Panteret i Gaarden, erlægges med en Ydelse af 3.500 Kr., hvoraf $4\frac{1}{2}$ % af den til enhver Tid skyldige Kapital er Rente, Resten Afdrag, samt saaledes, at Halvdelen af Købesummen ved Salg af Parceller eller Trøer indbetales i Statskassen som ekstraordinært Afdrag.

Foranlediget heraf skal man meddele, at Justitsministeriet vil tage under Overvejelse at forelægge Rigsdagen et Lovforslag om Gaardens Afhændelse til Thorshavns Kommune og Lagtinget for en Købesum, der ligger noget under det fra privat Side fremsatte Tilbud paa 70.000 Kr., saaledes at Købesummen sikres ved 1ste Prioritets Panteret i Gaarden og forrentes og afdrages indenfor et Tidsrum af 30 Aar, som af Amtet indstillet, men forinden endelig Afgørelse træffes, skal man anmode Amtet om at forelægge Sagen for Lagtinget til Fremskaffelse af Tilbud om Køb af de Arealer, som Tinget maatte ønske at erhverve, samt at tilvejebringe en Plan for Gaardens Udnyttelse iøvrigt med særligt Henblik paa Ordningen af Spørgsmaalet om Vintergræsningsretten. Ved Sagens Tilbagesendelse hertil skal man derhos anmode Amtet om en Indstilling om, hvilken Godtgørelse, der bør ydes Opsidderen for de af ham i hans Forpagtningstid foretagne Forbedringer af Gaarden, jfr. Amtets Skrivelse af 8. November 1923 (J. Nr. 799—1923).

Det tilføjes, at Justitsministeriet kan tiltræde Amtets Indstilling med Hensyn til Ordningen af Trølejernes Stilling ved et eventuelt Salg, dog at det ved Salg til Lejerne af Trøer eller Trøparter kun bør kræves, at $\frac{1}{4}$ af det paagældende Areal skal være opdyrket, jfr. Amtets Skrivelse af 28. August 1914 (821—1914) og Justitsministeriets Skrivelse af 9. September 1914.⁴

Hvilket herved meddeles, idet bemærkes, at Amtets Indstilling med Hensyn til Trølejernes Stilling gik ud paa, at det burde forbeholdes de nuværende Lejere af Trøer eller Trøparter at overtage disse til Ejendom, forsaavidt mindst $\frac{1}{3}$ er opdyrket, saaledes at Justitsministeriet bemyndiges til at fastsætte Vilkaarene for Overdragelsen forsaavidt der ikke foreligger Enighed mellem Lejerne og Byraadet. Begæring om Køb maatte fremsættes inden 1 Aar fra Tinglæsning af Skødet til Byraadet.

Under Henvisning til foranstaaende skal man herved forelægge Sagen til Lagtingets Udtalelse.

Med Svaret bedes Bilagene tilbagesendt hertil.

Ringberg.

L a g t i n g e t.

C.

Til

Løgtingið.

Løgtingið hevur í 1927 og 1928 haft til viðgerðar bønarbræv frá Tórshavnar býarstjórn um keyp av Álakersgarði.

Eg vil her við løyva mær at vísa á, sb. skjal 1, at nevndu Álakersgarður er ein partur (1/3) úr Kirkjubøgarði, sum við samning av 2. mai 1807 fyribils er frábyttur, samanber fyrivarnar undirskrift Poul Hansens.

Sum kongsbóndi á Páll bóndas Hanussonars 26 mörkum kann eg samtykkja, at Álaker, vanliga fyrr nevnt Fløtur og stundum ein, verða óðalbýttar frá Kirkjubø, um treytnar kunnu laga seg soleiðis, sum tað seinni í hesu frágreiðing verður skotið uppá.

Sum kunnugt var Kirkjubøur til Hórisgøtu eins manns ogn, tá Føroyingar fingu fast biskoppasetur á garðinum í biskoppatiðini, sum roknað at hava staðið frá o. u. 1100 til 1557, sb. Dr. J. Jakobsen: Diplomatarium Faroense 1907, síðu VIII, og vóru tá merkisbyggingar bygdar á garðinum, sum stóðu uppi, tá biskoppasetrið og Kirkjubøarjarðirnar í 1540 fóru „undir kong“.

Tá Kirkjubøur, aftaná í 450 ár at hava verið biskoppagarður, aftur varð bóndagarður, varð markið flutt har tað nú er: fyrri eystan og vestan um Flatnarhaga, og fyrri norðan til áina í Bráðanshellu, sjá skjal 2. Bóndin á garðinum var ein (til 52 merkur) hartil 1676, tá táverandi bóndi skifti garðin millum tveir synir sínar við 26 mörkum til hvønn teirra. Síðani var garðurin tvíbyli til 1807, tá Fløtur (Álaker) fór frá til amtman Løbner. Um 1770 lögdu hesir bóndir inn og dyrkaðu upp 2½ merkur í Álakeri og komu tá garðarnir í 54½ mörk.

Tó garðurin í hesum tíðarbili hevði 2 bóndir, var alt undir einum (í felagsskapi) ultiangarðs og innan.

Kirkjubøur hevur í søguligari tíð verið illa viðfarin av natúrinna atvoldum, av brimgangi og av omanlopi.

Sum ávíst á Generalstabskort (fylgiskjal 2) stóðu tey fyrstu húsini „úti á vík“, og bøurin var tá millum tann núverandi Kirkjubøholm og landið. Einans Mariukirkjan stóð tá longri uppi móti hallingini frá Skorunum, har sum enn síggjast leiðir av henni og av kirkjugarðinum og av kirkjugirðuni úti á Líkhúsi. Av brimgangi er bøurin nú so burturmataður, sum sjóarmálin, ið merktur er á kortinum, sigur frá.

Viðvikjandi uppihaldi av fornmininum í Kirkjubø frá biskoppatiðini fór to omanlopi lann 6. februar 1772. sb. skjøluni 3 og 4, nógv verri við garðinum enn teir ymsu brimangir.

Hagartil skalvin leyg 6. februar 1772, stóð tað mesta uppi av teim fornu byggingum á biskopparsætinum. Tí um enn nakað var oyðilagt av húsum av Fransaherjingum í Jens Ríbers tíð (1538—57), aftaná trúarskifti, so stóðu tó flest allir kálkastoyptir veggir og nakað væl av yvirtromum eftir, sb. skjal 5, sum sýnir á tey innustøðuhús, tá stóðu uppi, umframt omm-

ur hús, t. d. múrurin (Magnuskirkjan), Olafskirkjan, Mariukirkjan o. fl. ognarhús og útihús.

Tó er tann munir millum tað, sum brúgangurin hevur oyðilagt og tað, sum omanlop hevur atvølt, at meðan brúgangurin skolaði alt burtur so eini sæst aftur, ruddu omanlopið útyvir garðin, har sjálvi biskoppahúsin, sjálvt biskoppasetrið stóð. Húsagrundirnar á Føroya biskoppasetri eru ikki burtur, tær liggja einans fjarðar 2—4 metrar undir omanruddari mold og gróti.

Tað er tessvegna gjørligt enn, við at grava omanlopið burtur, at fáa fram í dagsljósið grundirnar aftur á flest øllum teim byggingum, sum Føroya biskoppastólur átti.

Tað at fáa eitt slíkt verk gjørt, vil vera forvitnisligt bæði fyri Føroya søgu og fyri søgu teirra norrønu útbygdirnar á vesturhavsoyggjunum.

Tað vóru biskoppasetir í forðum bæði í Orknoyum, Føroyum, Íslandi og Grønlandi, men lítið er í hinum oyggjunum eftir av gomlum byggingum, tó undantikið í Orknoyum, sum sýnar á, hvussu hesir biskoppagarðar vóru skipaðir við húsabyggingar. Verður fullvæl uppruddað í Kirkjubø, eru øll líkindirnar fyrri, at har fæst fram tann samlaði grunnskapingur (planur) av biskoppasetri Føroya, bæði av sethúsum og av útihúsum.

Tað er um allan mentaðan heim, og ikki minnst í Norðurlondum, nógvur ansur nú á døgum fyrri at verja og væla um tey fornminni, sum týðning hava fyri fólkasøguna, í Føroyum er eisini ansurin fyrri slíkum farin at vakna. Ongi staðni í okkara landi er so nógv av fornminnum á einum staði sum í Kirkjubø, og tí kann tað ætlast at liggja eina fyrst fyrri at gera líkindi slík, at har eina fyrst verður sett á at fáa tey fram aftur í dagsljósi.

Kirkjubøarbóndin (á innaristovugarði) hevur í seinastu 30 árum avrikið nakað við hurrudning av omanlopi og fingið fram nakrar grundir og kjallarar. Við ríkisstudning var fyrri 25 árum síðan veitt nakað av peningi til at umvæla harverandi gamlar byggingar. Við samskotum varð í 70unum stovnaður ein grunnur, sum serstakliga skuldi nýtast til at umvæla múrin (Magnuskirkjuna).

Hettar hevur alt verið til góða hjálp, men ikki kunna munað nakað til tað stórverk, ið ástendur, at fáa grundirnar fram undan omanlopið, at burturfylla o. u. 7000 m³ mold og grót, sb. skjal 6 a, og um so verður avgjørt, at endurnýggja summar av teim gomlu byggingum.

Sjálvsagt vil eitt slíkt ruddningsverk kosta nógvur peningar. Tó má tað haldast, at tað, sum fyrst umræður, tað er at fáa eina fasta skipan tyri slarvið, góðkenda av kønum monnum, síðani ein peningagrunn, um hann ikki er so reiðiliga stórur, haðan tær fyrstu útreiðslur kunna rindast. So hvørt sum verkið tá liðir fram, kann tað væntast, at fornverjuhugað og søguliga ansandi fólk í Føroyum og aðrastaðni vilja skjóta til peningar fyrri at styðja hesa fyrirøku.

Viðvíkjandi eini skipan tyri ruddinga- og umvælingaverkinum, so er tað soleiðis ástætt, at hús hesi og grundir eru Kirkjubøgarði (innaristovugarði) tilhoyrandi, annaðhvørt í innistøðu ella í ogn. Hesum viðvíkjandi og tessvegna at øll tey heilskapaðu biskoppahúsin enn eru bóndanýtsluhús, sum eisini til tess, at alt kann vera í eini held, sum tað allar tíðir hevur verið, verður skipanin at gera slík, at alt framvegis verður undir einum, soleiðis sum avgjørt var við sáttmála, gjørdan 10. novembir 1927 við góðs-sjórnarsamtykt, har øll gomul hús, heimrustir og grundir skuldu vera undir einum (innaristovubóndanum). Tó verður bóndin tá, fyrri seg og eftirkomandi á garðinum, at samtykkja tær treytir, sum tryggja vælvandaða umterð við rudding, umvæling og umsiting.

Hesum viðvíkjandi verður hervið framborið hjálagda uppskot til: Forslag til Oprettelse af en Fond til Kirkjubø Fortidsminders Bevaring, og

viðvíkjandi instruksí, sjá skjöl 6 og 7, við viðmælum frá direktør Mackeprang, Nationalmuseet, kapt. Daniel Bruun, Hellerup, og Akerhussslots Arkitekt Sinding Larsen, Oslo, sjá fylgisskjal 8.

So var tað, hvaðan ein grunnstovnur skat fáast til vegar, so at starvi kann setast í verk.

Verður tað so, at Álakersgarður, sum tann partur av Kirkjubø hann enn er, verður seldur, so má tað tykjast bæði lagligt og natúrligt, at keypið verður lagt í ein grunn til harav at bota nakað aftur um tann húsaskaða, sum skriðan tann 6. februar 1772 völdi garðinum.

Ein slík skipan vil vera í samlag við N. L. § 14, § 30. Hon vil eisini falla saman við „Udkast til Lov angaaende Statens Fæstegods paa Færøerne“ § 32, 2. og 7. stykki. „Forslag og Betænkninger afgivne af den færøske Landbokommission 1911“ síðu 202. Í báðum hesum tilskipanum er framhildið um endurgjald til garðin av tí, sum av natúrarinnar völdum ella av mannavöldum fer frá.

Men herumframt er hetta endurgjald ætlað til eina serstaka fyrirøku, sum ikki einans kemur viðkomandi garði tilgóðar, men mest má sigast at vera ætlað søgu landsins í síni heild til frama.

Sum tað sæst av hjáløgðum skjølum, stóð eitt stríð frá 1802—07 millum embætismenninir og Kirkjubøar bóndir, áðrenn teir vórðu av við Fløtur (amtmanngarðin núverandi Álaker). Tað kann ikki sigast, at hesir embætismenn, sorinskrivarin Olsen kannska undantikin, sum fekk prestagarðin í Norðradali, við røttum fingi sínar garðar, tí bæði Høgvík og Kirkjubøur vóru kongsgarðar, sum ikki kundu koma undir „Plakat af 4. April 1809“ sum einans galt norska prestagarðsjørð, sjá fylgiskjal 9.

Heldur ikki var tað rætt at ganga frá fúlatyfti, sjá skjal 13. Óbeint var tað eisini, bæði eftir føroyskum skikki og brúki og eftir tilællanum við lógini av 30. mai 1691, § 9, sum tilskilar, at tilstundandi bóndir skulu hava arvarætt og bóndadugnaskap, og sum forbjóðar at umsita jørð við uppsitara, at ein iltan ættaður maður, sum ikki kundi duga føroyskan bóndaskap, fekk hesa jørð og loyvi til at umsita hana við uppsitara, tá ættarmaður, dugandi maður og ástaðsmaður var til, sjá fylgisskjøl 10, 11 og 12.

Ikki kundi tað heldur sigast at vera beintur afburðir, at Fløtur einans vóru í líknaðar burtunir Kirkjubø, sum tá var ein garður tó við tveimur bóndum, og sjálmmetaður av von Løbner til ¼ ella 13 merkur, tó Fløtur eftir gamlari skipan roknaðist at bera triðing av øllum Kirkjubø: 500 seyð av 1500.

Hesum øllum viðvíkjandi og serstakliga tí, at langavi mín, Poul Hansen, helt býtið vera skeivt, vildi hann ikki samtykkja tað meiri enn fyri sína bóndatið, sb. fyrivarna hans á undirskriftum á skjal 1.

Viðvíkjandi tí áliti, maður kann hava á tí, sum hesir stríðandi embætismenn framførdu til verju fyri teirra tóku av jarðinum, verður her til seinast at vísa á, hval amtmaðurin Tillich í síni „erklæring“ um Álaker skrivar um sín undangongumann í embætinum, amtman Løbner, sjá fylgisskjal 15, „Erklæring“, dagsett 17—8 1831.

Tað er ið 122 ár síðan Fløtur (Álaker) fóru frá Kirkjubø til lön til amtmanin í Føroyum. Tað er lágt sett at meta, at amtmansembætið í hettar áramál hevur uppihorið av hesi jørð, roknað í núlúðarpeningi, 1000 kr. árliga ella samtalt 122,000 kr. umframt rentir. Herumframt er burturselt av hesi jørð nakað væl til træðir, byggigrundir o. a., sum lættliga vil kunna fáast roknskap um.

Ríkisstjórnin, sum einki legði út fyri hesa jørð, tá hon frá 1540 tók við lieguinntøkunum av henni, og heldur einki legði út, tá jørðin í 1807 varð útlögð til embætismannajørð, og sum tó hevur notið inntøkur, beinleiðis og óbeinleiðis av hesi jørð í o. u. 372 ár, kann ikki ætlast at hava

nakað ímóti, at sölispeningurinn fyri hesa jørð fer til tað nærliggjandi týðningarmikla endamál, sum her er skotið upp á frammanundan. Tað kundi kanska eisini væntast, at ríkisstjórnin søkti sær heimild til at leggja tann pening afturat, sum inntømin er fyri frásalg av hesi jørð, alt til sama endamáls frama.

Eg loyvi mær tí seinast at framleggja skjal 16, har eg samtykki, undir ásettum treylum, fyri meg og eftirkomandi mínar, at Fløtur verða óðalsbýttar frá Kirkjubø.

Kirkjubø, 18. juli 1929.

J. Patursson.

Copie. Litr. D.

Bilag 1.

Istædenfor den fjerde Deel af Kirkebye-Gaard, som jeg, Christian Joensen i Kirkebye, i Følge det Høy-Kongelige Rente Kammers Ordre af 11te Maii 1802, og mit Fæstebrev af 19de Junii s. A., hidtil har havt i Brug uden Fæste, og jeg nu efter Hr Landfogdens mig givne Opsigelse for Juul til førstkommende 3die Maii med sit Inventarium og Bygninger, skulde aflevere til Commandanten, Hr. Capitaine von Løbner, har jeg for at undgaae de mig uundværlige Inventarii-Huuses Delning, med min Grandes Poul Hansens, Leilænding til $\frac{1}{2}$ Kirkebye Gaard, hans Indvilligelse erbødet os, imod at Hr. Capit. von Løbner ligefuldt vilde tilsvare og udbetale den paa samme $\frac{1}{4}$ af Kirkebye Gaard og Bøe staaende Søyde-Leie, Kongs Skat, Jorde-Smør og Inventarii-Leie, samt Matricul-Skat og Aagave, og heele Jordeleien og Matricul Skatten af Aalekiær, til Hr Commandanten i Stæden for $\frac{1}{4}$ af Gaardens Indmark, Udmark og Huuse, samt $\frac{1}{4}$ af Holmen Troldhoved at afstaae Imo: Aalekiær. $2\frac{1}{2}$ Mark Indengaards Jord og Inventarii Huuse med sin Leie og Hauge-Stykket Fløden kaldet, samt de til den fjerde Part af Kirkebye Gaard hørende 210 Stkr. Inventarii Faar, samt Overløbs Søyden, som skulde fiades paa Fløden, naar samme inden eller ved Uldens Rykning skadeløs kan blive faldt og afleveret, dog disse sidste imod den sædvanlige Betalning 3 Mark eller 12 Skind for hvert Faar, hvorfra aleene undtages de Gield-Søyd, som skulde findes i Haugen, og som vi efter Lands Skik forbeholde os frie Græsning for, indtil de blive 2 à 3 Aar gamle. Ligeledes forbeholde vi os herefter, som hidtil, frie Torveskuur paa Fløden til fornøden Hdebrand for Kirkebøe Gaard, saavidt samme ei paa andre Steder i Haugen har været at erholde. Istædenfor $1\frac{3}{4}$ Inventarii Kiør forbinde jeg mig inden 4de Maii at tilsende Hr. Capitainen 2de dueelige Kiør imod at nyde billig Betalning for den overskydende $\frac{1}{4}$ Koe; saa og, saa snart Veltningen er forbie, at aflevere 1 Inventarii Hest. I øvrigt forbeholder jeg, Christian Joensen, mig ei af den $\frac{1}{4}$ Part af Gaarden, som jeg har fæstet, at svare mere Aftægt til min Formands Samuel Christiansens Enke end den accorderede $\frac{1}{10}$ Deel af denne $\frac{1}{4}$ Deel af Gaarden, saaledes som samme ved denne Deeling er mig tilfalden inden og udengaards. Ligeledes forbeholde vi os Lunnende og Tang, som falder til og paa de Forstrande, som de os tilfaldne $\frac{3}{4}$ af Gaarden tilhøre. Da derimod ei videre af samme følger Hagestykket Fløden og Aalekiær, end saavidt disses Forstrande strække sig. I Huseende til Hvalfangst og Fiskerie, som ei herefter kan skee i Fællig med Besidderen af Aalekiær og Fløden, beholder enhver hvad han fanger og tilkommer uden videre Deeling.

Thorshavn den 2den Maii 1807.

Ved denne Contracts Indgaaelse og Underskrift vil jeg have mig forbeholden allerunderdanigst at ansøge Hans Majestæt Kongen om at måtte bekomme tilbage den $\frac{1}{4}$ Deel af Kirkebye Gaard, som jeg til Brug har havt paa Grund af de mange syge og hielpeløse Mennesker, jeg har underholdt og endnu underholder, livilke, om de ikke paa anden Maade vorder forsørgede, maae, ved bemeldte $\frac{1}{4}$ Deel Gaards Tab, tillige med mig, komme at geraade i Mangel og Armod.

Til Stadfæstelse under min Haand

Christian Joensen.

Ved ovenstaaende Deeling af Kirkebye Gaard forbindes vel jeg, men ingentunde mine Efterkommere. —

Til Stadfæstelse under min Haand

Poul Hansen.

Til Vitterlighed

I. Christiansen.

Jørgen C. Lindenskov.

For at befrie mig for alle de Ubehageligheder, jeg i denne Tid har havt Beviser paa, der vilde flyde af at imodtage den $\frac{1}{4}$ Part af Kirkebye Gaard i Fællesskab med Leilænderne, omendskiøndt jeg forudseer den betydelige Opofrelse, jeg fra min Side maa gøre, indgaaer jeg dog, saaledes som jeg ogsaa tilforn har vedgaaet, de i denne Contract anførte Conditioner, og, i Steden for den $\frac{1}{4}$ Deel af Kirkebye Gaards Iuden og Uden-gaards Jorder, samt den $\frac{1}{4}$ Deel af Trolhoved, modtager jeg Havestykket Fløden kaldet tilligemed Aalekiærs $2\frac{1}{2}$ Mark indengaards Jord og dets Inventarii Huuse. —

Thorshavn den 2den Maii 1807.

Løbner.

Conform med Originalen testerer

W. Hammershaimb.

27. Juni 1772

Bilag 3.

Landfoged Hammershaimb indsender et tingsvidne over den skade, som er skeet paa Hands Maits gaard Kirkebye ved sneeskred, da vaanhuusene og eendel af udhuusene er reent nedreevne, som best kand sees af en hoslagde tegning med den derunder anførte forklaring.

Det er efter bemeldte tings-vidne bleven undersøgt om det kunde ansees raadeligt og nyttigt at opbygge Hands Maits inventarii-huuse paa samme sted, hvor de nu ere af sneeskredet nedfaldne, eller hvor samme kunde staae meest sikre og være bequemme i henseende til de ubeskadgede huuse samt med mindst bekostning opføres. Det blev da befunden

best, at huusene længere ned fra fieldet bleve forflyttede paa et sted hvor der befindes en gammel grund af længde 15 og brede 13 alen, samt tilbagestaaende muur med murede kieldere fra de katholske biskoppers tid, som der skal have boet, hvilken grund der paa kartet er betegnet paa

tab. 1 med rødt, synes tilstrækkeligt til inventarii huuse for begge bønder efter derover forfattede grund-tegning

tab. 2, allerhelst formedelst den derved værende beqvemmelighed med kieldere

(Sendt til Cancellie-raad Buschmanns erklæring den 25. juli 1772).

Bilag 4.

Pro Memoria.

Herved insinueres et over Deres Kongelige Majestets Gaard Kirkeby kaldet, dens tagne Skade paa Bygningerne ved Sneeskred d. 6te Februarii a: c: erhvervede Tings Vidne af 13de ditto til Det Kongelige Danske Cammers Eftersyen og Underretning. Derved og findes lagt een Grund-tegning, saavel over alle paa Gaarden staaende Inventarii Huuse, som og vedtegnet hvad Huuse ved Sneeskredet mest har lidet eller gandske i Grund ere nedtagne, samt vedtegnet hvad hver af Leylendingerne tilhører deri, og viises en gammel Grund, hvortil Kielderne, skønt noget forfaldne tillige med den ene Gavl af Graasteen opmuret, endnu staaer, tegnet med rødt eller paa Tab: 1. Ligeledes viiser Tab: 2do det i Tingsvidnet ommeldte og af Sorenskriveren med tiltagne 6 Siufns-Mænd beqvemme mest eragtede Grund-Tegning paa de nye Huuse, som effter Siufns-Forretningens Udviisning holdes mest beqvemmelig for at kunde opbygges igien paa den omtalte gamle Grund. — Af Tings-Vidnet vil Det Kongelige Danske Cammer naadigst erfare, at Gaarden med de tilbageblevne faae Bygninger umuelig kan beboes; og at Retten har anseet dend indgivne Grund-Tegning for de nye Huuse Tab: 2 for tilstrækkelig i Stæd for de afbrekkede.

.....

Thorshavn dend 11te Junij 1772.

W. Hammershaimb.

Til Det Kongelige Danske Cammer.

Bilag 5.

Fortegnelse
over
inventariéværelserne paa Kirkjubøgaard før sneeskredet
den 6. februar 1770.

Stuer:

1 stue 12×11 alen

1 stue 12×10 alen

1 stue 11×9 alen

1 stue $10\frac{1}{2} \times 9$ alen
1 stue 7×6 alen.

Kammere og andre værelser:

1 værelse 11×4 alen
1 værelse 11×4 alen
1 værelse 9×4 alen
1 værelse 12×3 alen
1 værelse 7×3 alen
1 værelse 4×3 alen.

Hertil 4 kældere bygget af kampesten i kalkmørtel med $2\frac{1}{2}$ alens vægtykkelse.

Endvidere adskillige andre værelser og murbygninger, ikke opførte paa inventarielisten samt et stort antal udluse.

Afskrift af inventariefortegnelsen.

J. Patursson.

Bilag 6a.

*Kort over Kirkjubø
optaget 1912*

med nivellement, bygninger, ruiner og gaardspladser.

Tallene 0,80—698, Meterhøjde over middel vandstand.

c. e. Hovedbygningen.

d. Begravede bygninger. En del ses ikke paa kortet.

i. Olafskirken.

h. Magnuskirken.

A. B. C. Jordhøjden over de begravede bygninger i og omkring hovedbygningen.

Paa selve gaarden vil der være at udgrave ca. 7000 m³ jordmasse. Heraf er hidtil fra 4 kældere udgravet 380 m³, fra gaardspladsen søndenfor hovedbygningen 440 m³, vestenfor samme 200 m³, ialt 1020 m³. Andre udgravninger, specielt omkring Mariakirkens igenstaaende mure og omkring bygningsresterne i Toftum (ses ikke paa kortet) vil dreje sig om udvinning af en jordmasse paa ca. 200 m³. Det vil være nødvendigt at foretage en effektiv kystsikring for bevarelse af Mariakirkens genstaaende mure. Det vil sandsynlig være ønskeligt at kunne fjerne (flytte) flere af de med n mærkede senere tids bygninger.

J. P.

Bilag 6b.

*Forslag
til*

oprettelse af en fond under kongsgaarden Kirkjubø (innaristovugarð), kaldet Kirkjubøar fornmenjar grunnur (fonden for Kirkjubøs fortidsminders bevaring).

I. Fondens opgave.

Fondens opgave er at yde bidrag til udgravning og restaurering af

de middelalderlige bygninger i Kirkjubø, særlig saadanne som bleve beskadede og begravede ved sne- og jordskredet den 6. febr. 1772.

II. Tilvejebringelse af fondens midler.

Til fonden indgaar salgssummen for den del af Kirkjubøgaard der ved midlertidig overenskomst af 2. maj 1807 udlagdes til kapt. v. Lønner, nuværende amtmandsgaard Aalekær. Desuden kan henlægges til fonden andre indlægter som frivillige gaver, bevillinger og lignende.

III. Fondens ejer og bestyrelse.

Fondens midler forblive Kirkjubø kongsgaard (innarustovugarð) tilhørende og forvaltes af Færø amt og provsti.

IV. Fondens midlers anvendelse.

Fondens midler skal anvendes til udgravnings-, rydnings- og restaureringsarbejder paa gaarden, om nødvendigt til afholdelse af omkostninger ved fjernelse af senere tids bygninger. Arbejdets ordning og udførelse foretages af vedkommende kongsbonde efter en af denne fremskaffet plan, under tiltrædelse af Føroya forngripasavn og nationalmuseet i København. I tvistemaal afgøres sagen af foreningen for norske fortidsminders bevaring.

V. Forskellige bestemmelser.

Alle ved udgravningen forefundne oldsager skulle, forsaavidt de ikke finde anvendelse ved restaureringen, opbevares og behandles efter de for kongsgodsets inventariegenstande gældende regler.

Jordfundne faste bebyggelser eller andre stedbundne anlæg, samt de ved fondens midler restaurerede bygninger skulle være underkastede de for gaardens kongsinventariehuse gældende Bestemmelser.

Bilag 7.

Forslag til

Instruks for indehaveren af kongsgaarden Kirkjubø (innarustovugarð).

1.

Alle de paa gaarden værende kongsinventariebygninger fra middelalderen har kongshonden at holde i forsvarlig stand efter de for det færøske kongsgods gældende regler.

2.

Kongsbonden vil for sig og fremtidige indehavere af gaarden have at tiltræde regler for fonden for Kirkjubøs fortidsminders bevaring af.

3.

Skulde kongsbonden ønske af beboelseshensyn eller andre hensyn at foretage væsentlige forandringer, eventuelt igendækning eller sløjfning af nogen af herværende bygninger eller bygningsdele kan dette først ske efter en fra Færø amt og provsti derom indhentet approbation.

4.

Kongsbonden skal under planers udarbejdelse og under arbejdets udførelse have ret til at disponere over fondens midler i det omfang, som svarer til de paagaende udgifter.

Bilag 8.

Hellerup, 14 maj 1920.

I henhold til vor samtale tillader jeg mig at udtale det ønskelige i at der kan finde en ordning af areal-ejendomsforholdene paa Kirkebø, som er tilfredsstillende for Dem, saaledes at De mener at kunne oprette et fond til udgravning paa det gamle bispesæde. Saadanne tiltrænges i ikke ringe grad, under forudsætning af, at det sker paa sagkyndig maade.

Ærbødigst

(sign) *Daniel Bruun.*
(kaptain, forfatter)

Ovenstaaende kan jeg ganske tiltræde.

Nationalmuseet 28. maj 1920.

(sign.) *M. Mackeprang*
(professor).

Kristiania 17. juni 1920.

Hr. Landstingsmand J. Patursson.

I anledning af Deres tanke om oprettelse af et fond til bevaring og undersøgelse af mindesmærkerne paa Kirkebø, finder jeg fuldt ud at maatte tiltræde hr. Daniel Bruuns erklæring i sagen dateret Hellerup 14. maj 1920.

Ærbødigst

H. Sinding-Larsen
(arkitekt, forfatter)

*Bilag 9.**Plakat af 4. April 1800.*

Plakat af ethvert Bøxelbrev, som udstedes af den gejstlige Beneficiarius i Norge, skal, indtil videre, indeholde denne Clausul: at Lejlændingen, ifald den ham tilbøxlede Gaard maatte blive udnævnt til Embedsmands Bolig, skal være pligtig til, da at fravige samme, imod at erholde hans udgivne Bøxelpenge tilbage.

Gr. Da Kongen har besluttet, at der skal søges af forskaffe Amtmændene, Sorenskriverne og Fogderne i Norge Embedsboliger af de, Geistligbeden beneficerede, Bøxelgaarde paa de bekvemteste Steder i ethvert Distrikt, hvilken Sag, naar Stiftsbefalingsmændene og Biskopperne samt Amtmændene derover have indsendt deres Forslage, skal tages i Overvejelse af nogle af det danske Cancellies og Rentekammerets lemmer, og derefter forelægges Kongen til Resolution; saa bliver hermed følgende befaleet:

Ethvert Bøxel-Brev, som udstedes af de Geistlige, skal, indtil videre, indeholde den Clausul: at Lejlændingen, ifald den ham tilbøxlede Gaard bliver udnævnt til Embedsmands Bolig, skal da være pligtig at fravige samme, imod at erholde hans udgivne Bøxelpenge tilbage; og skal intet Bøxelbrev, hvori dette er udeladt, være nogen Gyldighed, dersom Gaarden

maatte blive af Kongen bestemt til Embedsmands Bolig. I øvrigt, naar der i et Amt er udnævnt de fornødne Gaarde for ovenmeldte Embedsmænd, denne Plakat, forsaavidt Bøxelgaardene i samme Amt angaar, være ude af Kraft.

Bilag 10

Underdanigst Pro Memoria!

Ved Lejlæendingen Samuel Christiansen af den saa kaldede halve Kirkebøe-Gaard, hans Dødsfald, er bemeldte Gaard bleven fæsteledig, da hans Enke ikke kan paatage sig at bestride samme. — Christian Joensen, en Søster-Søn af den Afdøde, har ved denne Lejlighed forlangt af mig at ansøge Det Kongelige Rente-Kammer, at han dette Fæste igien maatte forundes, imod at han svarer Enken $\frac{1}{10}$ af Gaardens Indkomme til Underholdning, aarlig saalænge hun lever. — Hans Grunde ere disse: at den afdøde har udseet ham til sin Eftermand i levende Live, da han ingen Børn selv har, som kan paatage sig bemeldte Fæste, — at han har Enkens Samtykke dertil, og at han er tielig og stand til at forestaa samme —, og dette skal vedlagte 2de Attester fra Bonden Hans Olesen i Kirkebø beviise, samt Hr. Landfogdens herpaa forventende Erklæring. — Een naadigste Resolution for bemeldte Christian Joensen herudinden udbedes. —

Thorshavn i Færø den 11te Aug. 1801.

underdanigst
af

L. Olsen.

Til

Det Kongel^e Rente-Kammer

Underdanigst Erklæring.

Allereede et par Maaneder førend Leytæendingen til halve Kirkebyegaard Samuel Christiansen døde, anholdt han hos mig om at overdrage ved Fæste denne Gaard til Supplicanten hans Systerson, som den han kiendte duelig at forestaae Gaarden, da han forudsaae, at hans erteladte Enke ey var istand at befatte sig med dette store vidtløftige Gaardbrug, og han ey efterlod sig nogen til Fæste berettiget Søn. — Men da Gaarden saaledes ved hans Død kunde ansees Fæsteleedig, og er en af dem, hvor med muelig fortiente Personer for nogen udmærket Duelighed kunde aflægges, understod jeg mig ikke uden Det Høy Kongelige Rente-Kammers Forevidende og Ordre at fæste den, saameget mindre, som jeg ved Sørenskriver Olsen blev gjort opmærksom paa, at denne Gaard, eller eendeel deraf som nærliggende ved Thorshavn muelig kunde ansees beqvem til at besiddes, eller for en endnu beqvemmere tæt ved Thorshavn liggende Fæstegaard, halve Huusegaard kaldet, kunde mageskiftes; om det skulde behage Hans Kongelige Majestæt her i Landet som i Norge at tillægge de civile Betientere noget Jordbrug hvor de boede, eller kunde boe paa, om hvilke Indretning for Norge Underretning haves af Collegial Tidender for afvigte Aar. — Forsaavidt denne Gaard ey til nogen saadan besynderlig Hensigts Opnaaelse skulde ansees nyttig eller nødvendig, vover jeg underdanigst at recomendere denne Ansøgning til deres Excellences og Høye Herres naa-

dige Bønhørelse, da jeg ey alleene kiender Personens af Naboebondens Hans Olsen attesteret Duelighed, men maae og indsee at den paa Sind og Legeme skrøbelige Enke, og 2de paa Gaarden værende ynkværdige Sydskende af den afdøde Leylænding i ham kunde nyde en Understøttelse, som vanskelig kunde haabes at vises dem af Fremmede. -- Men da Gaarden dog bestaar af 27 $\frac{1}{4}$ Marker, og altsaa er en af de største Gaarde i Landet, indstilles underdanigst til Deres Excellences og Høy Herres naadige Behag; om ikke, enten den halve Gaard strax kunde tilstaaes Supplicanten til Fæste imod at forestaae den anden halve Deel uden Fæste, eller heele Gaarden under Betingelse: at oplade den halve imod Fæstepengenes Gøtgjørelse, om, og naar det skulde behage Hans Kongelige Majestæt anderledes at disponere over den i Tiden. —

Thorshavn d. 12 Augusti 1801. —

underdanigst

af

W. Hammershaimb.

Bilag II.

2 Erklæringer.

- I. At Christian Joensen, som er min Attest begierende, er duelig at paa- tage sig Kirkebye-Gaard som Fæste Bonde at forestaae og som den der tillige er opdraget paa Gaarden og vant til alt derved forefaldende Arbejde — test:

Kirkebye d. 22 Julii 1801. —

Hans Olesen.

Leylending paa Kirkebøe.

- II. Efter at have tilspurgt Samuel Christiansens Enke i Kirkebøe, om hvem hun helst ønskede at tiltræde Fæstet paa den halve Kirkebøe Gaard i hendes sal: Mands Sted, var hendes Svar dette: At det var Christian Joensen hans Syster Søn, som var bleven opdraget paa Gaarden hos ham, med de Vilkaar, at hun forbeholdt sig $\frac{1}{10}$ af Fæstets Indkomster til Ophold for sin Levetid. Over alt var det hendes sal: Mands sidste Villie at overdrage Fæstet til bemelte hans Syster Søn. dette test:

Kirkebye d. 22de Julii 1801.

som paa nærværende Tiid

Enkens Laugværge

Hans Olesen.

Til Vitterlighed

Chr. Simonsen Bø.

Joen Joensen Bø.

*Copie
af*

Rentekammerets Skrivelse dat: 11te Maj 1802 til Landfoged Hammershaimb.

Efter de ved Hr. Landfogdens Skrivelse af 12te Aug. f. A. oplyste Omstændigheder Hayes intet imod at den halve af den afdøde Lejlænding Samuel Christiansens Brug i halv Kirkebøe-Gaard befæstes til Supplicanten Christian Joensen, og det øvrige halve overlades ham indtil videre Brug imod deraf at svare de(t) sædvanlige, som han iøvrigt bliver efter lovlig Opsigelse pligtig at fravige i det Tilfælde, at derover anderledes skulde her fra Kammeret blive disponeret.

Litr. A.

Bilag 13.

1800 d. 19. april da inkalte min grande Samuel Christiansen mig ind til Landfogden i hans hus, at han vilde faa Landfogden at feste sin syster søn Christian Joensen sin del, den han havde havt i feste, den $\frac{1}{2}$ kirkebygaard, og Landfogden tilspurte mig, om jeg syntes, at Christian Joensen var dygtig at tage sig gaarden paa og jeg gav min mening til, som jeg syntes, at jeg tengte, han var dygtig og Landfogden sagde, det skulde ingen fare have. —

2. Og Elsebet, Samuel Christiansens Enge, tilsagd(e) Christian Joensen sit hele feste efter sin mans død, efter som hun ingen anden vilde have til sin sugseder, dog der i mod at nyde sin tiende del. Efter Landfogdens forlangende, at der skulde tou mend til viterlighed, det statfistes under min hond.

Hans Olsen.

Kirche Bye
d. 16 May
1807.

til
viterlighed

Ole Simensøn.

Joen Joensen.

Bilag 14.

Til det høie Kongelige Rentekammer.

Underdanigst Pro Memoria!

Dette Efteraar viiser mig min Stilling her fra en meget ubehagelig Side. — For at faae det Nødvendigste til Livets Ophold i tilstundende Vinter maae jeg bequemme mig til det meest vanærende Tryglerie, endog-saa hos Folk, der haanligen gotte sig over en Forlegenhed i hvilken de see at de ere mig uundværlige. Og var det endda dermed gjort, saa vilde jeg trøste mig med andre, som en saadan for en Embedsmand vanærende Tryglen falder ligesaa tung som mig; men det er ikke nok dermed, man maa være Brændevinsskjenker og Marchandiser, thi ellers gaaer man endda glip deraf; — kunde jeg bequemme mig dertil, da maatte jeg ei heller undres over, af min Høie Øvrighed og andre Tænkende at ansees med Foragt, naar jeg benyttede mig af saadanne Hielpkilder, som ei ere den Post anstændige mig allernaadigst er betroet. —

Det Kongelige Rentekammer har altid særdeles sørget for deres Un-

dergivne, og fra denne naadige Omsorg er jeg overbevist ej heller at være udsluttet, om saa meget meere, tør jeg underdanigst haabe for Fremtiden at sikkes for en saadan ubehagelig Forlegenhed. —

Jeg tager mig derfor den underdanigste Frihed at bønfalde det Høje Kollegium at Høisamme naadigst vilde overlade mig et af de Stæder i Fæste, som for nærværende Tid ere ledige, og som laae nærmest og bequemst ved Thorshavn, disse ere nu for Tiden paa Sydstrømmen den halve Gaard af Høiwig, som jeg helst ønskede, en halv Gaard i Kirkebø, eller ogsaa den Deel ved Norderdahl, som af Præste-Enken haves i Fæste, og som egentlig ikke hører til Enkesædet, det udgjør $11\frac{1}{4}$ Mark Jord. Præste Enken Mad. Winther, som nu alt over Aar har været i Dannemark, og maaskee forbliver der, kan ikke have den sande Nytte deraf, og Gaarden taber ei ubetydelig derved at den Frugtnydende ei selv er tilstæde. —

Underdanigst forventer jeg herpaa det Høje Kollegii naadigste Resolution. —

Thorshavn den 11. Octobr. 1802.

underdanigst

E. v. Løbner.

d. 9. April 1803.

Til Hr. Landfoged Hammershaimb.

Commandanten Hr. Capitaine v. Løbner har her ved Kammeret begieret, at de $11\frac{1}{4}$ Marker Jord, som den afgangne Præst Winthers Enke har i Fæste i Norderdalen, men som hun, da hun opholder sig i Dannemark ikke benytter, maatte ham overlades til Brug, men forinden vi kan resolve derpaa, anmodes Hr. Landfogden at meddele os Oplysninger om hvad Beskaaffenhed det har med dette Fæste, tilligemed Deres Erklæring om hvorvidt det efter Omstændighederne kan være at tilstaae.

Landfogdens Kopibog.

P. M.

Paa Deres Ansøgning af 5. Juli f. A. om at erholde Fæste paa det Hans Majestæt tilhørende Jordegods i Kirkebø og Høyvig, formeldes Dem til Gensvar og Underretning, at vi ikke kan indse, at det 1 Mil fra Thorshavn liggende Brug i Kirkebø kan enten være Dem til nogen sand Nytte eller svare til det Formaal man har for Øje ved at tilstaa Kongelige Bøjtjente Brugsjord, nemlig til Exempel forandre en bedre og fordelagtigere Kultus, der altid udkræve Brugerens Nærværelse.

Dersom De derimod begge kan være tjent med det ledige Fæste i Høyvig til lige Deling for Dem begge, saa har Kammeret ikke noget derimod, om De tillades paa forvæntende Approbation at tiltræde Fæstet paa lige Maade som andre Lejlændinge, dog at de ved en ordenlig Forening mellem sig bestemmer enhvers Brug, som her til Kammeret bliver at indsende til nærmere Approbation.

Rentekammeret, den 9. April 1803.

Til

Sorenskriver Olesen og Landfoged Hammershaimb.

Under danigst Promemoria!

Hvad jeg efter Deres Excellences og Høye Herrers naadige Ordre af 9. April dette Aar kan indberette om Beskaffenheden af det af Commandanten Hr Capitain von Løbner omsøgte Fæste af 11 $\frac{1}{4}$ Mkr. Kongs-Jord paa Norderdahl er følgende:

Bøydelaugst Norderdahl er beliggende paa Strømøes Vest-Side omtrent $\frac{5}{4}$ mill N:W fra Thorshavn, findes efter Jorde- og Matrikul-Bøgerne at være matriculeret for 21 Mkr. Jord, hvoraf 9 $\frac{3}{4}$ Mkr. efter Kongelig Be-naadings-Brev af 23. April 1632 er tillagt Sydstrømøes Præste-Kald, som Annexgaard, der tilfalder Eken i bemeldte Kald som Enke-Pension, og naar ingen befindes i Kaldet, bruges ved Opsiddere af Præsterne, som tillige, saavidt jeg veed, fra Aaret 1632, naar den fæsteberettigede Enke dør, have fæsted de øvrige 11 $\frac{1}{4}$ Marker Kongs-Jord, imod at svare den paa disse 11 $\frac{1}{4}$ Marker Jord staaende Leije og Udgifter, som andre Leylændinger, hvilke 11 $\frac{1}{4}$ Marker Jord deres Enker ogsaa efter Loven uden videre eller nye Indfæstning have besiddet tilligemed Annexgaarden. —

I Aaret 1715 finder jeg, at Landfoged Marcussen af det Kongelige Rentekammer er befaleet at overlade daværende Præst Peder Pedersen disse 11 $\frac{1}{4}$ Mkr. Jord til Fæste, som hans Formand, den constituerede Landfoged Klein, skal have forholdet ham, ventelig paa Grund af, at Forordningen af 30. Mai 1691 § 9 forbyder at fæste Jord til andre end dem, som selv vil og kan besidde den, uden at sætte Opsidder derpaa; især da Kaldet ey alleene er forsynet med een frie Præstegaard Syderdal kaldet paa 16 Marker Jord men disse Præster desuden efter en Kongelig Anmodning af 7. Marts 1656 for sædvanlig Udgiwt ere tillagde en Fæste-Jord nær ved Thorshavn bestaaende af 2 Marker Jord indengaards liggende i Kirkebye Gaards Hauge Sandegierde kaldet. — Ved næstforrige Præste-Enkes Madm. Weyhes dødelige Afgang i Aaret 1794 ere disse 11 $\frac{1}{4}$ Marker Jord efter indført Brug, og i Overeensstemmelse med Høybemeldte Cammerordre af 12. Juli 1715, af mig bleven fæsted til sidst afdøde Sognepræst R. J. Winther ved Fæstebrev af 16. Juni s. A., hvoraf herved følger Copie, og ved hans dødelige Afgang i Aaret 1799 tilfalden efter Loven hans efterlevende Enke Madm. Winther. — Saa længe Naadens -Aaret varede, blev hun boende paa Præstegaarden Sandegierde, siden i Frederichsvaag, og reyste først i Sommeren 1801 til Kiøbenhavn og Jylland for at udsætte sine Børn i Lære. — Imidlertid er saavel Annex-gaarden som Fæste-Jorden i Norderdahl bleven drevet ved Opsiddere, som for deres Arbeyde nyde $\frac{1}{3}$ a $\frac{1}{2}$ Deel af Indtægterne, da hun selv har svaret Leyen af Fæste-Jorden. — Efter Rygtet skal Madm. Winther have bestemt sig at komme hertil igjen og nedsætte sig paa sit Enke-Sæde Norderdahl. — Skeer dette, er det at formode, at hun for at have eene Raadighed uden Fællesskab over heele Gaarden endog med Forliis vilde holdt dette heele store Jordbrug under egen Drift og Bestyrelse; i det modsatte Tilfælde, og naar hun ey selv besad Gaarden skulde det i det mindste være raadeligere for hende at oplade Fæste-Jorden imod at erholde Indfæstningen tilbagebetalt, og efter mine Tanker kunde hun endog forpligtes hertil i Anledning af hvad ved anførte Kongelige allernaadigste Forordning af 30. Mai 1691 § 9 findes befaleet. —

Thorshavn den 20. Junii 1803.

underdanigst af
W. Hammershaimb.

Til Det Høy Kongelige Rentekammer.

d. 2den Aug. 1803.

Til

Hr. Landfoged Hammerhaimb.

Efter de med Hr. Landfogdens Skrivelse af 20de Junij d. A. oplyste Omstændigheder er Kammeret enig med Dem i at det med at tilstaae Commendanten det ansøgte Jordebrug vil komme an paa om Præste-Enken Madame Winther kommer tilbage til Færøerne og selv vil drive og bestyre dette Brug, som har været fæstet til hendes afdøde Mand, eller om hun kunde være at formaae til at overlade Commendanten det imod at erholde Indfæstnings-Pengene tilbagebetalte; hvilket formeldes Hr. Landfogden til Efterretning og Afhandling imellem Enken og Commendanten.

Til det Kongelige Rentekammer.

Underdanig Pro Memoria!

Efter en til det Kongelige Rentekammer af mig under 11te Octobr. 1802 indgiven underdanigst Ansøgning om noget Jordbrug i Færøe, fik Landfoged Hammershaimb under 2. August 1803 Befaling desangaaende af accordere med Præste-Enken Madm. Winther, at 11¼ Mark Jord, som hun paa Nordredahl har i Fæste, maatte afstaaes til mig, imod at hende gotgiortes Jordfæstningen.

Madm. Winther har ei været at formaae til denne Afstaelse, og ieg finder hendes Afslag saa meget meere billig, som det vilde være vanskelig for hende, med fleere uforsørgede Børn, at undvære dette aarlige Tilstød. —

Det er ikke at tvivle paa, at der nu for Tiden i Færø nok vil gives anden Leilighed at nyde got af det Høie Kollegies for mig desangaaende fattede Beslutning; — men, paa det ei skulde medgaae for lang Tid, vilde ieg underdanigst bede, at Landfoged Hammerhaimb maatte tillægges Ordre, ved min ankomst til Færøe, at udfinde en Leilighed for mig til noget Jordbrug, paa det ieg endnu i dette Aar kunde nyde Frugten af denne det Høie Kolldgies mig allerede for 3 Aar siden tiltænkte Naade. —

Kjøbenhavn den 16de April 1806

underdanigst

E. v. Løbner.

26. Apr. 1806.

Til

Hr. Landfoged Hammershaimb.

Af en Skrivelse fra Commandanten paa Færøe, Capitaine v. Løbner, har Kammeret bragt i Erfaring, at Madame Winther ikke har været til at formaae til at afstaae til ham de 11¼ Marker Jord af Nordredahl, som hun bruger efter det hendes afgangne Mand meddeelte Fæstebrev, og da Capitajnen desaarsag har anholdt om at overlades en anden Jord til Brug, hvortil han mener, der nu for Tiden vil kunne gives Lejlighed, saa anmodes Hr. Landfogden om at ville ved Capitajns Ankomst til Landet, samt efter Overlæg med ham, om mueligt see at udfinde Lejlighed for ham til at erholde andet passende Jordbrug.

Pro Memoria.

Den af Hrr. Capitainen forlangede Underretning, som ieg paa nærværende Tiid er i Stand at afgive, om hvad Huuse, der ved Halve Kirkebyegaard Inventarii-Huuses Deling kunde tilfalde den fæsteleedige $\frac{1}{4}$ af Kirkebyegaard, som Hr. Capitainen i Følge det Høy Kongelige Rente-Kammers Ordre af 26. Aprilis d. A. er anvist, som Jordebrug, bestaar i Følgende:

Da Gaarden, som behageligst erfares af den i Christian Joensens Fæste-Brev indførte Fortegnelse over Inventarii-Huusene, er vel bebygget med Udhuuse og har 2de beboelige Værelser med Loft og Qulv, foruden Kover, saa vil det neppe finde nogen Vanskelighed at deele disse saaledes at 2de Familier kan blive hiulpne til det nødvendige Huusrom. Men da der ey findes uden een Røgstue paa Gaarden, og samme ey kan deeles, eller bruges tilfælles af de 2de Familier, siden disse Vaaninger bruges til Folke-Stuer, og alt Gaardens Arbejde, og Fællesskab her vilde give alt for stor Anledning til begge Familiers Tjeneste-Folks Utroskab og Uenigheder, saa indseer ieg ikke bedre, end at det vil blive uomgiengeligt fornødent, at der bygges endnu een Røgstue. Hvad denne vilde koste er vel ikke mueligt nøye at bestemme, dog troes, at een Røgstue paa 8te Alens Længde og 8te Al. Brede endog efter Tømmer og Bredders nuværende Priser vil bygges for omtrent 200 rd.

Thorshavn d. 29de Septemb. 1806.

W. Hammershaimb.

Til Commandanten Hr. Capitaine von Løbner.

Copie.

Litr. C.

Anno 1807, den 22. April, var jeg Joen Christiansen, Sysselmand i Strømø, i Følge Hrr. Landfoged Hammerhaimbs Promemoria af Gaars Dato tilligemed de af Welbestad udnævnte 2de Leilendinger, nemlig Michel Danielsen og Thomas Henriksen, mødt i Kirkebye for at skifte og lodde de af Christian Joensen i Brug havende Inventarii Huuse, hvor benævnte Mænd da efter at have overveiet samme, hvorledes de kunde deeles til Beboelse for 2de Familier, erklærede de, at det var ganske umueligt efter den Indretning, som samme Huuse nu havde; thi for det første er der kun 1 Røgstue, som de ansaa ingen Muelighed i at deele til Brug og Beboelse for 2de Familier, og foruden den befindes vel 2de andre Værelser, eller hvad de skat kaldes, som de heller ikke kunde ansee at indrettes til Røgstuer eller Arnsteder; og de øvrige Værelser nemlig 1 Stue og 2de smaae Kammeré ansaa de heller ikke at kunne deeles til Beboelse af de 2de Familier eller Partier. Saa erindrede Christian Joensen derhos, at et lidet Værelse maatte reserveres Christian Samuelsen Enke til Beboelse. Endvidere lagde de (nemlig benævnte 2de Mænd) denne Omstændighed til; at i hvorledes det end blev deelt, kunde det ene Partie ei saaledes fralukkes det andet, at der jo kom til at falde Gang igennem hinandens Huuse og Værelser af begge Partier. Da disse Mænd paa Grund af oven anførte ikke har seet sig i Stand til at skifte Huusene saaledes, at de kunde være

beboelige for 2de Bønder Familier, saa lode de samme i Beroe, og vare dertil heller ikke at formaae af mig, hvilket med deres egne Hænders Underskrift herunder bekræftes.

Datum Kirkebye ut Supra.

J. Christiansen.

Michel Danielsen.

Thomas Henrichsen.

P. S.

At de øvrige Huuse, saasom Kjelde, Grodhuuse og Fæhuuse, ligeledes bleve forbigaaet at deele, kom deraf, at Christian Joensen erklærede at være sig overleveret 1 Kield til Inventarium, som efter Fæstebrevet befindes ganske upassende og kan for ingen af Parterne være til synderlig Nytte, i hvis Lod den skulde falde, da den blot er en megen liden saa kaldet Kove Kield, der er som Skuur tilløyet Siden af Vaanings Hnuse og ikke nogen ordentlig Kield.

J. Christiansen.

Copiens Rigtighed vedstaar

J. Christiansen.

Kirkebye den 19de Maj 1807.

Til Kongen!

Leilænding Christian Joensen af Kirkebye i Færøe ansøger allerunderdanigst om at maatte forundes den $\frac{1}{4}$ Deel af Kirkebye Gaard paa Færøe, som han til Brug har havt, til Fæste eller og frendeles til Brug; men om saadant ikke finder Hans Mæjestæts Bifald, ansøger han om Lindring i sine Kaar, enten ved Eftergivelse af hans Leie eller ved Understøttelse, saa længe han er bebyrdet med de hos ham endnu værende skrøbelige Personer, eller og at vorde skildt ved disse, ved at de beordres forsørgede paa et andet Sted, alt efter de i Ansøgningen anførte Grunde.

* * *

Ansøgningen leveret Hr. Landfogden til Erklærings Erholdelse, den 21. Maj. Erklæringen belovedes, naar Copie-Ansøgningen blev leveret, hvilket skeede den 23de, men endda udebleven. Ansøgningen hentet tilbage den 24de hujus, uden Erklæ-

Da min sal: Morbroder Samuel Christiansen, som besad den halve Kirkebye Gaard som Deres Majestæts Leilænding til Fæste, ikke havde nogen Søn, som kunde besidde Gaarden efter ham, ønskede han, at alt hvad han saaledes besad, maatte ved hans Afgang eller Fratrædelse vorde mig tilfæstet, til hvilken Ende jeg hos ham blev opfødt, og oplært i alt det paa en saadan Gaard nødvendige og forefaldende Bondearbeide. Bemeldte min Morbroder havde en Kone, der var tilfalden saavel Legems som især Sindets Svagheder, med hvem han havde en Datter, som desværre meer end fuldkommen har arvet sin Moders Svaghed: han havde og en Søster, der ligeledes er forrykt i Hovedet og det i den Grad, at hun engang har forsøgt at drukne sig selv i Søen, saa man med Baad har maattet tage hende op igien. Saa havde han og en Broder, der efter at have indladt sig i Ægteskab i hvori han har avlet 3 Børn, det ældste nu 9 Aar gammelt i

ring, da Skibet nu er seilfærdigt, men ikke Copien, hvilket Hr. Landfogden urigtigt har paategnet. —

Thorshavn den 24de Maj 1807. —

bevidner

Christian Joensen

Joen Jacobsen Hans Joensen Lath.

er fornedelet Sygdom blevet lam og vanfør. Foruden disse anførte havde han endnu en Broder og tvende Søstre, forblevne i ugipt Stand, temmelig aldrende, og den ene af disse særdeles sygelig og over 60 Aar. Disse bemeldte Personer ere all endnu i Live og have haft hidtil deres Oppasning og Ophold paa formeldte halve Kirkebyegaard, min sal: Morbroders Enke udtagen, som har begivet sig til Hr. Pastor Hentze i Sandøe, men nyder $\frac{1}{10}$ Deel af Gaarden i Natura til sit Ophold.

Disse Menneskers Forsørgelse laae min sal: Morbroder paa Hiertet, men han troede og haabede, fornedelet det nære Slægtskabsbaand, som var os imellem, i mig at finde en Eftermand, der tillige blev en Fader og Forsørger for disse Elendige og Hielpeløse! — og hans Haab har hidindtil ikke slaaet feil. — Han vilde erholde Forvisning om sit Ønskes Opnaaelse, hvortil han udbad sig Hr. Landfogdens Bistand, hvilket velbemeldte ogsaa lovede at udvirke, som den under Litr. A. hervedlagte Attest udviser, men forinden han kunde see sit Ønske i Opfyldelse, blev han ved Døden bortkaldet, efterladende sin Familie i ynkværdige Omstændigheder. Jeg ventede da Hr. Landfogdens Hielp og gode Erklæring til at maatte bekomme den halve Kirkebye-Gaard til Fæste, da Velbemeldte tydelig kiendte min Forfatning, som tiltrædende, og derved Biligheden i mit Ønske, men imod Formodning blev mig den 11te Junii 1802 meddelt det høye Kongelige Rentekammers faldne Resolution, herved lagt under Litr. C. hvorefter jeg kunns skulle bekomme den halve Deel af hvad min Morbroder besad til Fæste, og den anden halve Deel til Brug indtil videre. I Forventning om at beholde til Brug den ene halve Deel, saalænge jeg var bebyrdet med de ovenmeldte hielpeløse Personer, fæstede jeg den anden Deel; thi ellers havde jeg maaske enten frasagt mig Gaarden, eller og maattet afskeedige hine Mennesker, hvilket sidste naturlig Pligt forbød mig, saalænge ingen Foranstaltning til disses Forsørgelse var bragt tilveie af vedkommende Fattigvæsenets Bestyrere i Færøe, skjøndt der næppe er at vente nogen tilstrækkelig Understøttelse af bemeldte Fattigvæsen, der for nærværende Tid skal være næsten eller ganske forfalden, saa at Følgen ikke blev anden end Armodens Hytters Formeereelse i Thorshavn, der desuden kan være talrige nok.

I Fjor for Jul 1806 fik jeg en Opsigelse fra Hr. Landfogden til at aflevere og fratræde den Deel af Gaarden, jeg havde til Brug, til 3die Maj indeværende Aar til Hr. Capitain von Løbner, hvem det Høye Rentekammer skal have tillagt bemeldte Deel som Embeds Gaard; jeg bad om Opsættelse med Afleveringen og anmodede Hr. Landfogden om imidlertid at faae skildt mig med mine indehavende Fattige, og see dem forsørgede paa anden Maade, men sligt er endnu ikke skeet. Ved Afleveringen paastodes Inventarii Huusene skiftede, men endskiøndt Umueligheden heraf erfares af vedlagte Copie Litr. C, vedblev man dog denne Paastand, der ikke kunde andet end sætte mig i Forlegenhed, da Huusene ikke vare flere, end jeg nødvendig behøvede, hvorfor jeg nødsagedes at underskrive et Document, her vedlagt iu Copie under Litr. D, som bestemmer Haugestykket Flødens Afstaaelse tilligemed Bøen Aalekær, hvilken Afstaaelse neppe vil gaa af uden Tab for mig, da Fløden udgjør omtrent den tredie Deel af heele Kirkebye Gaards Udmark. Udmarkens Formindskelse forstørre Tabet, saa meget mere, som denne er vigtigere i Færøe end Indmarken eller Bøen, hvil-

ken sidste er endog udsadt for Beskadigelse af Havet, det man har haft Erfaring paa saavel i min Formands Tid, paa Udbøe, som ogsaa i min Tid, da der, for 2 Aar siden, ved en usædvanlig Søgang og Flod bleve ikke aleene Nøster eller Baadehuse beskadigede, men endog et stort Stykke af den bedste Bøe her paa Gaarden bedærvet, som den derover ved Rettens Middel optagne Besigtigelses Forretning nærmere udviser, hvilken Forretning vel paa sine behørig Steder af Vedkommende efter Pligt allerede maae være indsendt og behørig indberettet, skøndt os Leilændinger intet endnu af den deri som billig cragtede Godtgjørelse for de ved bemeldte Hændelse beskadigede Tings forlængst skeedte Reparation og Forbedring er tilhønde kommet. —

Som Udmarken formindskes i Forhold til Bøen, saa formeres og mit Tab ved den utaalelig høie Afgift af Søydeleie, Kirkebye-Gaard er ansat for, der har foraarsaget, at Leilændingerne end ikke i de bedste Aaringer har kundet producere al denne Afgift in Natura, men have maattet betale Resten med andre Vare eller Penge; hvilken Afgift jeg dog altid tilbørlig og i rette Tid har erlagt; imidlertid var det ønskeligt, at Gaardenes Afgifter forholdsmaessigere bleve ansatte og bestemte over dette hele Land.

Jeg har, som før ommeldt, min sal: Morbroder og Datter og Søster, der begge have mistet Forstandens Brug, samt den syge Broder med 3 smaae Børn, tilsammen 6 Mennesker, at forsørge, der behøve Oppasning, Føde og Klæder og andre Beqvemmeligheder, uden at kunne fortjene ved Arbeide det ringeste for dem selv, end sige for mig; naar jeg aleene undertager 2 Gl: aarlig for min Morbroders Datters Ophold, som hendes Formyndere har udbetalt mig de sidste 4re Aar, der dog langt fra erstatte Tabet, hendes Forsorg og Oppasning volder mig; men meget hellere, især de Sindssyge udfordrer en vedholdende fornuftig Behandling; den anden Broder og 2de Søstre ere allerede tegnede med Alderdommens Mærke, der jo mere Alderen tiltager, jo mindre blive skikkede især til det oftere forefaldende sværere Arbeide; det synes overensstemmende med Billighed, at disse, som have anvendt deres Ungdoms Kræfter til Gaardens Arbejde, Rygt og Nytte, burde, ved at faae deres Ophold paa samme Gaard, i deres Alderdom være befriet for den Bekymring; at mangle de nødvendige Ting.

Foruden disse anførte har jeg maattet antage de nødvendige Tienere og Tienestepiger, saa Antallat af mit Huusfolk andrager i alt 20 Personer, ja efterat Haugestykket Fløden er fraskildt Kirkebye, udkræves dog saavel Bøens tilbørlige Rygt det samme Antal af Tienestfok som før, som Fiske-riets Drift, uden hvilke Bondens Huusholdning paa denne Leietunge Gaard umuelig kan bestaae, ei at tale om det ofte forefaldende Skyds, dette Sted er udsadt for, som stedse udfordrer tilstedeværende duelige Folk. —

Ved min Tiltrædelse af Gaarden har jeg maattet sælge noget af det lidet Jordegods, jeg arvede efter min Fader, og derfor laandt 100 Gylden i Penge, for hvilke jeg endnu er Gjeldbunden; for at faae tilveiebragt de behøvende Penge, deels til de behøvende Gaardens Redskabers Anskaffelse, deels til at betale for 95 Overløbs Faar til min Formands Arvinger, der befandtes at være i Haugen, da Gaarden blev mig overleveret; som en Følge af mine byrdefulde Omstændigheder har jeg endnu ikke været i stand til at løse min Gjeld, ligesom mit Tab og er forøget ved det store Affald paa Faarene, som indtraf her i Landet denne afvigte Vinter og Foraar, da der ved Faarenes Overlevering paa Fløden istæden for de sædvanlige 350 stkr. kuns befandtes leverede 216 stkr. og mig aleene bliver godtgjort de Inventarii Faarene overskydende 6 stkr. . .

Jeg fordrister mig derfor hermed, i Anledning af anførte Grunde og Omstændigheder, allerunderdanigst at ansøge Deres Kongelige Majestæt om, mig allernaadigst maatte forundes tilbage den fjerde Deelen af Kirke-

bye Gaard, som jeg hidtil har havt Brugen af, enten til Fæste, eller og fremdeles til Brug, thi uden at saadan Naade mig vederfares, maae jeg befrygte i Fremtiden at blive udsadt for en tiltagende Fattigdom og Armod.

Men skulde saadant ikke finde Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bifald, ansøger jeg allerunderdanigst om Lindring i mine Kaar enten ved Eftergivelse af min Leie, eller ved en tilstrækkelig aarlig Understøttelse, saalænge jeg er betyngtet med de oftmeldte byrdefulde Personer, samt Erstatning for den fremfarne Tid, eller og at vedkommende Fattiges Forstandere maatte beordres til at anvise dem et Sted, hvor de kunde nyde vedbørlig Pleie og Tilsyn. —

Saaledes fremlægges denne Ansøgning allerunderdanigst for Deres Kongelige Majestæts Throne, hvorfra forventes allernaadigst Bønhørelse.

allerunderdanigst

Christian Joensen.

afleveret med Copie og 4 Bilage

Søndagen d. 24. Maj 1807.

W. Hammershaimb.

Til det Høj Kongelige Rentekammer.

Pro Memoria!

Endelskøint ieg under 3die Maj dette Aar har imodtaget et mig af det Kongelige Rentekammer allerede for 5 Aar siden naadigst tiltænkt Jordbrug, saa har ieg for at undgaae Chicaner og Hindringer, som hidindtil ere lagte i Veien, og vist fremdeles vilde vedblive, været nødt til at indgaae en Contract med Kirkebye-Bønder, i hvis Marker denne Jord laae, hvorved ieg har opnaaet at faae mit Jordbrug ganske for mig selv, men derimod har maattet give Slip paa all Indengaards-Jord $13\frac{3}{4}$ Mark, alle Vaaningshuuse, Fæhuuse, Fuglefangst og kort sagt enhver Herlighed, og derimod imodtager $2\frac{1}{4}$ Mark Indengaards-Jord i Aalekiær med en ussel Hytte (som endogsaa for Tiden er leiet bort), samt Haveparten Fløden kaldet. — Det mindste Tab ieg for i Aar tilregner mig er vist 250 rdl., og endda ejer ieg ikke et Straae Høe til at foere de trende mig afgivne Indstøds-Køer med, og kan ikke vente det de første 3 a 4 Aar. — Dog dette har ei afskrækket mig fra at indgaae denne Accord og gjøre disse Opoffrelser i Betragtning af, at ieg har mit ganske for mig selv, omtrent en 600 Alen fra min Boelig; kan anlægge en Bøe, som ieg allerede har begyndt paa, ganske efter mit Sind, og derved maaskee have Leilighed at udrydde nogle af de Fordomme, som de i Almindelighed her ved Indmarkens Dyrkning følge, alene fordi de saaledes have været vanle og fordi deres Forfædre ei have gjort det anderledes. — Bøen som er bestemt at gaae fra Aalekiær til Sandegierde, indhegnes ved et Steengierde, ogsaa derved maaskee der kan gives Leilighed at bibringe en og anden mere Lyst til det Slags Gierde, som det eeneste varige i Færøe, thi de almindelige Grønsværs-Gierde ere til liden Nytte; det som tildeels maaskee har afholdt Indbyggerne fra at reise Steengierder er Sprengningen, som naar den skal skee ved Boering er kostbar, ogsaa deri skal gøres Forsøg at sprengne med Ild, som mindre kostbar og uden Fare. — Olad er ieg i det mindste, at ieg ikke kan beskyldes for Egen-Interesse, thi naar Tienden, tilligemed den $\frac{1}{10}$ Deel (som den forrige Besidders Enke modtager) af all Indkomme fraregnes, beholder ieg for i Aar vist ikke mere tilovers end et ubetydeligt Quantum Uld og omtrent 30 Lam til Høsten, hvoraf ei allene Folk skal lønnes, men Afgifterne besorges, ei at

tale om om de ovenanførte Bekostninger. — Desuagtet takker jeg underdanigst for denne mig af det Høie Kollegium forundte Naade; Jordbrug har bestandig været min Lyst og min første Fornøielse, og gierne opoffrer jeg andre Livets Bequemmeligheder for at have det Gode, i mine ledige Timer, derved at kunde recreere mig. —

Kommandantskabet paa Færøe den 16de Junii 1807.

underdanigst

E. v. Løbner.

Om vedlagte Ansøgning fra Leilending Christian Joensen af Kirkebye paa Færøerne, hvori anholdes om, at $\frac{1}{4}$ Deel af Kirkebyegaard, som han hidtil har haft til Brug, maatte forundes ham til Fæste, eller og fremdes til Brug, ville de ærede Herrer ved Tilbagesendelsen med første Retourskip behageligen meddele mig deres Erklæring.

Kjøbenhavn den 14de Juli 1807.

Hauch.

Stiftamtmanden.

Deres højst ærede tvende skrivelser af 14. juli d. a. med hvilke fulgte en ansøgning fra kongsbonden Daniel J. Johannesen af Kvivig og en do. fra leilendingen Christian Joensen i Kirkeby, begge blevne os leverede af den første, men først 6te dagen efter hans ankomst til Thorshavn. —

Disse skrivelser var hver for sig forseglede, men fandtes igen indsluttede i en konvolut, under d. h. v. segl, men til vores forundring saa vi at udskriften derpaa er skrevet af skp. P. Nolsøe, hvis haand vi kjende. Konvoluten give vi os den frihed at vedlægge, som vi iøvrigt troede os pligtig at gjøre d. h. v. opmærksom derpaa, da vi desuden ikke kjende skipper P. P. Nolsøe fra den fordelagtigste side.

Thorshavn den 26de august 1807.

Løbner.

Hammershaimb.

Stiftamtmanden.

Vi have under 21. August imødtaget Deres ærede Skrivelse af 14. Juli, i Følge hvilken vi herved have den Ære at afgive vores Erklæring paa den med samme fulgte og nu tilbagesendte allerunderdanigste Ansøgning fra Leilendingen Christian Joensen af Kirkebye tillige med 4 Bilage.

Det er efter det Kongelige Rentekammers Høie Ordre af 11te Mai 1802. hvoraf Copie er vedlagt Ansøgningen under Litr. B., og efter Christian Joensens Fæstebrev af 19de Juni samme Aar, at Supplicanten, i Følge samme høie Ordre af 26de April f. A. til mig Landfoged Hammershaimb, har efter lovlig Opsigelse fratraadt den ham indtil videre i Brug overladte $\frac{1}{4}$ Deel af Kirkebyegaard. — I Anledning af det af hans Svigerfader Hans Olsen, hvis Søn nu fortiden besidder den heele $\frac{1}{2}$ Kirkebyegaard, vedlagt Bilag sub Litr. A. af 16de Mai d. A., kan jeg Hammershaimb ikke undlade at anmærke følgende.

I min underdanigste Erklæring til det Høie Rentekammer, angaaende denne Gaards Bortfæstelse, indstillede jeg, da dette Gaardbrug skiøntes for stort til en enkelt Familie, om samme Høie Collegium skulde finde for godt at tillægge de Konglige Betjenter her, ligesom i Norge, Gaardbrug,

om, da denne Gaard som temmelig nær ved Thorshavn og desuden stor nok til Deeling, ei i sin Tid kunde afgive den halve Deel, uagtet den blev fæstet, imod Leilendingen efter Kammerets nærmere Ordre vilde fratræde det, imod Fæstepengenes Tilbagelevering; i dette Sted resolverer Kollegiet, at han maatte beholde den $\frac{1}{4}$ Deel i Brug indtil videre Disposition. —

Ved Capitain Løbners Ankomst her til Landet i afvigte Aars Juni Maaned blev Supplicanten tilkaldet og tilspurgt om han ikke havde Lyst uden videre Opsigelse at afstaae dette Jordbrug, som han udenfor sit Fæste havde i Brug; han var ei allene strax villig dertil, men endogsaa udtalte, at han jo før jo heller maatte aflevere det; men paa een Gang forandrede han siue Tanker og tilkiendegav, at han ikke, førend saaledes som Cancelliets Ordre og hans Fæstebrev bestemmer, vilde fratræde det, uden lovlige Opsigelse. — Vel ytrede han den Gang, at det væsenligste ved Deelingen vilde være Huusene, men for at rydde denne Hindring af Veien, tilbød Capitain Løbner sig at indgaa med en underdanig Forestilling om, at faae Tilladelse til at opbygge en saakaldet Røgstue, hvilket ogsaa i Følge en allerhøieste Kongelige Resolution af 12te Juni d. A. allernaadigst er blevet tilladt; saaledes at denne for Fremtiden ved dette Jordbrug skulde forblive som Inventarium.

For at undgaae alle de Chicaner og Bryderier, som Supplicanten og Familie, dels efter egen og dels efter Andres Tilskyndelse ved denne Gaardsparts Afstaaelse, har under alskillige Paaskud kastet i Veien, beqvæmmer Capitain Løbner sig til, som desuden saae, at Fællesskab med disse Folk vilde bestandig give Anledning til Kiv og Trætte, at imodtage sin Part saaledes som Contracten sub. Litr. D. viser paa $2\frac{1}{2}$ Mark Indengaardsjord nær, alt sammen udyrket, og til hvis Forbedring i Aar vist vil medgaae henimod 250 rdl. uden i de første 4 a 5 Aar at kunne vænte nogen Frugt. — Contracten er ikke allene paa den Maade frivillig indgaaet, men endog af Supplicanten og øvrige Familie foreslaaet og Capitain Løbner forbunden, ligesaavel at denne Andeel som Supplicanten at svare Aftægt af den $\frac{1}{10}$ Deel til Samuel Christiansens Enke. —

Specielt at anføre alle de Opoffrelser, som Capitainen har gjort ved at give Slip paa alle Bygninger, al Indengaardsjord og Deeltagelse i alle Herligheder, Fuglefangst etc., finde vi uforment at anføre, da Contracten viser det. —

Hvad Supplicantens beklagede haarde Vilkaar angaar, da kan vi iblandt de flere derom anførte Poster, som især fortjene Opmærksomhed, ikke nægte, at denne Gaard er en af de høiest skyldsatte, men det kan ogsaa ventes, at samme ved den nye Matriculering, som det Kongelige Rentekammer har givet Haab om, vil lages i Betragtning. — Om de i hans Huuse sig opholdende svagelige og sygelige Mennesker maa vi anmærke, at samme vel kan være til Byrde, men ikke saa ganske evneløse som han foregiver; thi man veed, at disse ei en ikke liden Deel Odelsjord, hvis Indtægter falde til Huuset, som han ogsaa for en har 20 Gl. aarlig i Penge, og det vil ikke feile, som det almindelig er Brug her i Landet, at denne Jord i sin Tid jo vil tilfalde ham, enten ved Testamente eller Fledføring som Eiendom; selv har Supplicanten ingen Børn og en velhavende Svigerfader, og da ham vist ikke er skedt nogen Uret, men ved Opladelsen, for at undgaae Tvistigheder, i alle muelige Maader føiet, maa vi ansee hans Ansøgning saa meget meere ubeføiet, som intet er fordret af ham uden Opfyldelsen af en frivillig Contract. —

Thorshavn den 25de August 1807.

Løbner.

Hammershaimb.

1810. 20—9. Løbner til Rentekammeret. Meget lang Skrivelse om sine Arbejder paa det daarlige Aalekjær. Har anvendt 500 Rdr. „ikke for nogen Fordeel, thi det som samme (Jordbruget) har indbragt, af Melk, Kiød, Korn, Kartoffler m. m., er uden mindste Glengieldelse, og uden engang at fraregne de dertil medgaaede Omkostninger, bleven uddeelt til Fattige“
Beder om nogle Tønder Kartoffler til Uddeeling til Dyrkning og nogle Arter af Græsfrøe.
1811. 11—4. Bevilget 500 Rdr. af Kongens Kasse til Løbner for hans „almennyttige Anvendelse af det ham i Fæste overladte Jordbrug“.
1814. 13—1. Løbner til Rentekammeret. — Udbeder sig 2000 Rdr. for udførte Arbejder ved Aalekjær. (Herfra gaar først de 500, han har faaet — derefter 20 Rdr. aarlig — Eftermanden udreder ved Tiltrædelsen den tilbageværende Rest).
1815. 18—2. Rentek. til Løbner. Udbeder sig en lovformelig Forretning om Forbedringens Beskaffenhed.
1821. 14—4. Løbner indsender Forretningen, der tilkender ham 2292 Rdr. 1 Mk. 8 Sk.
1821. 18—4. Løbner, ovennævnte Sum — nærmere beset — ikke yder ham fuld Erstatning.
1821. 14—4. Rentekammeret forespørger Løbner, om han ønsker Erstatningen ordnet som i Skr. af 13—1 1814 foreslaaet.
1822. 10—5. Rentekammeret til Løbner, Kammeret tør ikke foreslaa Godtgørelse paa anden Maade, end at Eftermanden udreder en forholdsmæssig Erstatning.
1821. 9—10. Underdanig Promemoria!

Naar jeg underdanig fordrister mig til at fremsende en Gjenpart af det Kongelige Rentekammers behagelige Skrivelse og høje Ordre af 18de Febr. 1815, litr. a., saa vil det naadigst tillades mig at yttre, at jeg med største Forbavselse imodtog Høisammes Skrivelse dat. 10de Mai d. A. litra b. —

At jeg med saa betydelige Udgifter, som Forretningen af 9de Juni f. A. omformælder, til Dato ei alene har havt mindste Fordeel af Jordbruget Aalekjær og Fløden men hvert Aar har maattet tilskudt betydeligt, er fuldkommen indlysende, naar det gjentagen bemærkes, at, da jeg i Aaret 1807 modtog Jordbruget, var der ingen Indmark og Udmarkens Faar vilde og utænkte; jeg avlede ikke et Straa Høe og maatte endda holde Køer; Høet til disse maatte continerlig kjøbes, indtil en Indmark blev indhegnet og den Tid efter anden opdyrket, som i det mindste medtog 4 Aar forinden jeg kunde føre 3 Køer, og da holdt jeg for Ojødningsskyld allerede 6; siden er Agerdyrkningen fortsat med Force, og det hele forfaldne Jordbrug, saavel Inden- som Udengjærdes, saaledes forbedret og istandsat, at jeg tør opfordre enhver Kyndig til at bedømme, om Nogen i Færøe før mig har udført et saadant Foretagende. —

Naar det nu tillige tillades mig underdanig at bemærke, — at jeg til Kongens Landskyldsbod af dette Jordbrug aarlig skal svare:

105 Stkr. Skind;
 7 Lispund 14 Pund smeltet Talg;
 for $1\frac{3}{4}$ Inventarickoe $1\frac{3}{4}$ Vaag Smør;
 I Kongens-Matrikulskat m. m. 9 Gylden $9\frac{3}{4}$ Skind;
 hvert 3die Aar i Aagave 5 Gl. —

Renten af Kapitalen circa 89 Rbd. Sedler, og desuden Tiende, som enhver Leilæending; og at jeg til dette Jordbrug alene maae holde 6 Tjenestefolk, foruden 3 til min sædvanlige Huusholdning; at jeg maae holde 8 Fjeldmænd, som foruden Kosten i 6 Dage maae betales med 1 Lam og 12 Pd. Uld hver i Løn aarlig; — at det er physisk umueligt at betale 105 Skind og 7 Lispund 14 Pund Tælle, da et saadant Antal Lam aldrig har været slagtet; — saa tør jeg paastaae, at det er uimodsigeligt, at jeg af Jordbruget ingen anden Nytte eller Fordeel har, end den, at jeg ei er udsat for den Ubehagelighed, hist og her, at tigge og betale den smule Kjød jeg til min Huusholdning behøver, uagtet jeg betaler det dyrere paa den Maade, det nu bliver mig til Deel; og endelig, — at Huusebygningerne maae vedligeholdes, som især hvad Taget angaaer, koster betydeligt, ei at tale om Træværkets aarlige Tjæring. Skulde jeg indlade mig i nøiere Detail, og i en historisk Beskrivelse over dette Jordbrugs Behandling fra den første Dag jeg imodtog det indtil nu, og den mærkelige Indflydelse min Dyrkningsmaade og anvendte Flid har havt paa andre Jordbrugere saavel her paa Stedet, som overalt i Landet, da maatte jeg, imod min Villie, selv holde mig en Lovtale — dette forbyder Beskedenhed — imidlertid tør jeg beraabe mig paa en Mands Dom, som med et grandtseende Blik har taget mine Anlæg og deres Virkninger paa det almindeligh i Øiesyn — jeg mener Hr. Doctor Forchhammer — som i denne Sommer i videnskabelig Hensigt, har bereist Færøerne, og jeg tør forvente, at han med Overbeviisning bekræfter det af mig Fremsatte. . . .

Sluttelig kan jeg ei lade ubemærket, at jeg af mine 12 Køer, af Mangel paa Foder, i Aar maae slagte 6 — som en Følge af den hele Sommeren vedvarende Tørke, — et Tab, som jeg med den største Anstrengelse ikke er istand til at erstatte i mindre end 4 Aar. —

Jeg fordrister mig derfor til paa nye at bønfalde det høie Kollegium, at den i Forretningen af 19de Juni f. A. anførte Sum 2292 Rbd. 24 Sk. med udlagte Bekostninger for Forretningen 19 Rbd. 3 Sk., ialt 2311 Rbd. 27 Sk. i Sedler og Tegn, saasnart muelig, naadigst maatte vorde mig anvist; det er derefter en naturlig Følge, at alle i Forretningen ommeldte Huusebygninger, som aldeles uundværlige til Jordbruget, bliver Hans Majestæts Eiendom, og af Embedsmanden, som har det i Besiddelse, maae vedligeholdes, og afleveres i aabodsfrie Stand. —

Færøe Amts Contoir d. 9de October 1821.

underdanigst

E. v. Løbner.

Til det Høikongelige Rentekammer.

1822. 29—6. Rentek. gentager sit Forslag af 20—5—1821: „og da Jorderne saaledes for Fremtiden bliver at ansee som Embedsjorder for Amtmanden paa Færøerne, om De er villig til at fravige den Ret, de for nærværende Tid har som Fæster af Jorderne“. —
1826. 10—4. Med min Helbreds Stilling tegner det sig desværre ikke endnu til nogen Forbedring, men jeg maae meget meer befrygte, at jeg efter de 2de Aars Dispensation, som er mig allernaadigst forundt, ikke kan blive istand til at tiltræde mit Embede. Det Kongelige Rentekammer ville derfor tilgive at jeg paa nye bringer en Sag i Erindring og ønsker i levende Live at see en for mig og Familie saa vigtig Sag, som Godtgjørelsen for hvad jeg har anvendt paa at sette det mig til Afbenyttelse forundte Avlsbrug istand, bragt til Ende; Det Kongelige Rentekammer har vel antaget, at hvad jeg kunde komme tilgode, efter Fradrag af de mig ved allerhøieste Resolution af 11te April 1811 skienkede Rdl. samt 20 Rdl. aarlig for den Tid jeg har haft Nytte og Brug af Jorden, skulde godtgøres mig af Eftermanden i Embedet, men Det Kongelige Rentekammer vil vist finde at det neppe er at vente, at det kan blive en Mand med saadan Formue, at han kan udrede en betydelig Summa strax, i det mindste ikke uden ved Understøttelse af den Kongelige Cassé, jeg nærer derfor den Tanke, at Det Kongelige Rentekammer ikke vil finde det upassende, at saadan Godtgjørelse forskudsviis bliver mig udbetalt af den Kongelige Cassé, imod at det successive paa hvad Maade det maatte ansees passende blev af min Eftermand erstattet imod at Jorden blev Amtmands-Embedet tilhørende, da en Amtmand paa Færøe saa høilig kan trænge til en saadan, for at forskaffe sig en og anden landlig Product i sin Husholdning, som han ellers vanskelig kan tilvelebringe sig, naar han vil undgaae Forbindligheder. Hvad angaaer Godtgjørelsessummen til 1ste Juli 1827, da Dispensationen udløber, er jeg saa frie herved at fremlægge en Beregning, som vil vise at jeg ikke kunde være fuld skadesløs med mindre end 2517 Rdl. 27 Sk. — Jeg nærer derfor det Haab, at Det Kongl. Rentekammer ikke vil finde de ved min Skrivelse af 18de April 1821 foreslagne 2000 Rdl. overdrevne, for at kunne betale den Gæld, som jeg i den Anledning har sadt mig i, og anbefaler saaledes denne for mig og Familie saa vigtige Velferds-Sag til det høie Collegii beste Forsorg. —

Kiøbenhavn d. 10de April 1826.

underdanigst

E. v. Løbner.

Til Det Høi Kongelige Rentekammer.

1828. 16—1. Rentek. henholder sig til Skr. af 29—6—1822. Vil ved hans Fratrædelse foreslaa udbetalt 15 rd. Sedler ÷ 20 Rdr. aarlig fra 1814.

1828. 19—7. Synsforretning for Amtmandsboligen ved Tillisch's Tiltrædelse
1829. 23—1. Løbner beder om Beløbet, nævnt 16—1—1827.
1829. 16—5.) Rentekammeret udbeder sig Erklæringer — i den første
1830. 12—6.) Skr. fra Løbner — i den anden fra Tillisch.
1830. 5—6. Erklæring fra Løbner til Rentek. — Beder atter om Udbet. af sit Udlæg.
- 1830 & 1831. Forsk. Kvitteringer etc. vedrørende Udbet. til Løbner —
1820. 19—6. samt Synsforretning af 19—6—1820 over Aalekjær.
1831. 17—8. Længere Erklæring fra Tillisch ang. Aalekær. Protesterer
(1831. 2—7. har Kam- mod Erstatningssum og Synsforretning af 1820. Er ikke
meret udbet. af enig med Løbner. „Det vil være overflødig at bemærke, hvor
denne Erklæring og har foreslået Till. at udbet. et nærmere Rentbeløb.) forskjellig en Anskuelse man maa faa af denne Sag, efter-
som man enten kiender den i sin rette Sammenhæng eller
alene skal lære den at kiende af Hr. Amtmandens Indbe-
retninger“.
- Omslag til hele Sagen (Papirerne fra 1794—1831) indeholder Resu-
mé af de forskellige Skrivelser.
1831. 3—12.)
1832. 14—8.) Rentek. forlanger Forklaringer af Løbner om Forskud for
1835. 17—11.) Forbedr. af Aalekær
1836. 16—7.)
1836. 21—5. Tillisch klager over Bygn. i Aalekær og vil bygge ny.
1838. 14—11. Ployn klager over Bygn. i Aalekær særlig Kostalden.
1841. 28—8. Rentek. til Ployn, at det ikke vil indlade sig paa at bevilge
Penge til Istandsættelse ved Aalekær.
1849. 7—9. Dahlerup klager til Indenrigsministeriet, baade over Amt-
mandsboligen og i Særdeleshed over Aalekærs forømt
Tilstand.
1849. 6—10. Indenrigsmin. foreslaar Finansmin. at lade Dahlerup faa ind-
til 300 rdr. af den færøske Handels-Kasse til Istandsættelse
af Bygningerne.
1849. 15—10. De 300 rdr. bevilges.
1850. 22—11. *Dahlerup* beklager sig i Skrivelse, dateret 22—11—1850,
over at være afkrævet Leje og Fæsteafgifter, nemlig Søide-
leie, Jordeleie etc. „idet Landfogden har anseet Aalekjær ikke
for en Embedsgaard, men for, hvad den tidligere har været,
en Fæstegaard, for hvilken de sædvanlige Fæsteafgifter af
vedkommende Beneficiarius skulde være at udrede“. —

„Den Indtægt, som jeg har af Aalekjær, bestaar fornemmelig i den Behagelighed, at jeg kan, uden at have nødig at skulle være Nogen takskyldig derfor, erholde det til min Huusholdning nødvendige Slagt og Mælk, hvilke Artikler de herværende Beboere ansee det for en Godhed at sælge. Anden Indtægt har jeg ikke kunnet vente mig af Gaarden, da det var mit Ønske paa den at foretage forskjellige Forsøg med Hensyn til Agerdyrkningsvæsenet uden at have nødig at see hen til, hvorvidt de vilde svare Regning eller ej.

Foranlediget af alt Anførte, tillader jeg mig ærbødigst for det høje Ministerium (Indenrigsministeriet) at andrage paa, at jeg gunstigst maa fritages for at svare Fæsteafgifter af den mig tillagte Enbedsgaard Aalekjær“.

1851. 29—1. Da Aalekær er at betragte som en Fæstegaard, kan Indenrigsmin. ikke andet end afslaa Dahlerups Andrag. af 22—11. 1850 om Fritagelse for Afgift. —

Bilag 17.

Yvirlýsing.

Sum kongsfestari av 26 mörkum í Kirkjubø (innaristovu) samtykki eg hervið, at Fløtur (Álakerssgardur) verður óðalsbyttur frá Kirkjubø, og at tann fyrivarni, sum langavi mín, Poul Hansen, tók fyri sínar eftirkomandi á garðinum, fellur burtur; sbr. hansara fyrivarni við undirskrift á bítisbrævi dagsett 2. mai 1807, tó við hesum treytum:

at keypið fyri Álaker, og um tilber, tann peningur, sum innkomin er fyri sølu av jørð og byggigrundum o. ø. av Álakeri, verður lagt til ta endamáli, sum skipanin um Kirkjubøar fornmenjargrunn, dagsett tilskilar.

Kirkjubøur 18. juli 1829.

Jóannes Patursson.

D.

Tórshavn, 21. august 1920.

Til løgtingsnevndina, ið hevur málið um Hornagarð til viðgerðar!

Byggingarnevnd Føroya ants bókasavns vendir sær nú til Føroya løgtings og biður tað um at útvega, at tann parturin av Debessar trøð, ið ikki er ella verður beinleiðis ogn bókasavnsins, má verða ogn løgtingsins, so at tað í framtíðini ikki skal standa typt, um okkurt gerst á til at nýta grundstykki.

Bókasavnið hevur áður fingið játtílsi upp á 4000 m² og søkir nú um 2030 m² aftrat, so at alt stykkið verður 6030 m² vítt.

Fyri byggingnevndina

Símun av Skarði.

Hr. Bibliothekar M. A. Jacobsen, her.

Efter Aftale fremsender jeg hermed mit Conceptkort over Matr. No. 1026 m. m. af Thorshavn By og Sogn. Den paa Kortet viste Blyantslinie er indmaalt parallel med Bibliotheksbygningens Hovedfløj og i en Afstand fra denne af 8,05 m. Den Del af Matr. No. 1026, der ligger nordøst for denne Linie udgør 6360 m². Da dette Areal er større end det Areal som Bibliotheket har faaet Tilsagn om, og da der skal skaffes Vej til den Del af Matr. No. 1026, som ikke skal høre til Bibliotheket, har jeg vist en Vej-adgang fra Statsvejen over Matr. No. 932 til og over en Del af Matr. No. 1026 forbi Bibliotheket. Vejen ligger langs Bibliotheksbygningen parallel med Hovedfløjen i en Afstand af 11 m fra denne. Det Areal af Matr. No. 1026, der herefter ligger øst og nordøst for Vejen, og som det vil være naturligt at tillægge Bibliotheket udgør ca. 5230 m². Skal det til Bibliotheket hørende Areal bringes ned til de 4000 m², maa yderligere Reduktion finde Sted, f. Eks. maa Vejen lægges helt ind til Bibliotheksbygningen og yderligere Areal maa udlægges helt til Byggegrunde til Skade for Bygningens Udvidelsesmuligheder.

Conceptkortet bedes efter Afbenyttelsen tilbagesendt snarest muligt.

Thorshavn, den 20. August 1929.

Ærb.

J. C. Jensen.

E.

FÆRØ AMT

Thorshavn, d. 27. Aug. 1929.

Ved Tekstanmærkning Nr. 7. til § 26 i Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret 1928/29 er Justitsministeriet bemyndiget til at stille et efter nærmere Aftale med Amtmanden over Færøerne fastsat Areal, stort cirka 4.000 m², af den under Amtmandsgaarden paa Færøerne hørende saakaldte „Debesar Trø“ vederlagsfrit til Raadighed ved Optørelsen af en Bygning for Færøernes Amtsbibliotek, Færøernes Arkiv og Færøsk Museum.

Efter at Byggeudvalget sammen med Landinspektør Jensen paa Stedet nærmere har undersøgt Forholdene og behandlet Sagen paa et Møde, er Udvalget kommet til den Overbevisning, at det for at undgaa Bebyggelse foran Biblioteksbygningen og for at sikre Plads til et eventuelt Frilandsmuseum i Lavningen vest for Biblioteket vil være meget ønskeligt, at Grunden i Stedet for 4000 m² bliver 6030 m² som nærmere beskrevet i den Ocnpart vedlagte Erklæring af 20. August 1929 fra Landinspektøren og vist paa vedlagte Rids.

Under Hensyn til de Forhandlinger, der for Tiden finder Sted mellem Justitsministeriet, Byraadet og Lagtinget om Afhændelse af Embedsgaarden Aalekær — hvoraf Matr. No. 1026 er en Del — til Thorshavn By og eventuelt enkelte Arealer til Lagtinget, skal man til Brug ved Sagens Forelæggelse for Justitsministeriet forespørge, om Lagtinget for sit Vedkommende har noget at erindre imod, at hele det nu ansøgte Areal overdrages Færø Amts Bibliothek.

Ringberg.

Lagtinget.

Nærværende udvalg har, sammen med amtmanden og formanden for Thorshavns byraad foretaget en aastedsbefaring af Aalekærs udmark og sammen med landfogden, amtslægen og byrådsformanden besigtiget indmarken. Indmarkens besigtigelse skete særlig under hensyn til et eventuelt senere udvalg af areal, skikket til opførelse af et sindssygehus med nødvendige udenomsarealer.

Udvalget har derefter afholdt et møde sammen med amtmanden og byraadets formand og er enigt om at tilraade lagtinget at tiltræde den i foranførte skrivelse D. ommeldte ordning, hvorefter der sikres lagtinget adgang til at erhverve den del af „Debesar trøð“, der ikke direkte bliver amtsbibliotekets ejendom. Det omhandlende areal, der udgør en del af Matr. no. 1026 maa nemlig anses godt sikkert for placering af offentlige bygninger, som lagtinget kan faa brug for eller skal sørge for at skaffe tilveje. Med hensyn hertil skal navnlig bemærkes at der i lang tid har været paataenkt at opføre en ny lagtingsbygning. En saadan vilde dersteds kunne faa en bekvem beliggenhed.

Vedrørende det areal, der bør forbeholdes til offentligt brug for et eventuelt sindssygehusanlæg kan man grundet denne sags foreløbige standpunkt ikke udtale sig med nogen bestemthed. Dog kan der anføres at i tilfælde af at det vordende sindssygehus lægges paa indmarkens omraade da vil der hertil udkræves et betydeligt areal, vel nærmest $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ af hele Aalekærs indmark.

Hertil kommer at det formentligt vil være ønskeligt at der tillægges Føroya fólkaháskúla et op til denne ejendom grænsende areal.

Man har indenfor udvalget diskuteret, hvorvidt nogen del af udmarken skulde egne sig for anlæg af den vordende landbrugsskole. Herom har den hersket delte meninger. Fra enkelt side har man dog fremholdt at det ved gaardens eventuelle overdragelse til Thorshavns kommune vilde være tilraadeligt at der udførtes en klausul om at lagtinget for et begrænset Tidsrum skulde have adgang til at overtage et nærmere fastsat areal i Havnedal med tilhørende fjældstrækning.

Udvalget har ikke kunnet enes om en fælles indstilling, men har delt sig i et flertal og to mindretal.

Flertallet: *Effersøe, M. Samuelson, Weihe, og Viðstein* udtaler:

Med hensyn til benyttelsen af en del af Aalekær til anlæg af en sindssygeanstalt maa vi fremhæve det ønskelige i, at anstalten saa vidt muligt ikke optager arealer af indmarken som er egnede til almindelig bebyggelse og heller ikke større arealer af udmarken, som er tjenlige til opdyrkning for besiddelsesløse eller lidet bemidlede personer.

Angaaende Spørgsmaalet om købesummen for den del af gaarden, som overdrages til Thorshavns kommune (eventuelt lagtinget) skal flertallet udtale:

Det er meget magtpaaliggende for byen Thorshavns udvikling at nærværende sag fremmes hurtigst muligt, og man har den tillid til justitsministeren, at denne er villig til at overdrage til Thorshavns kommune den del af Aalekærsgaard, som det ikke er nødvendigt at forbeholde paa temmelige vilkaar ogsaa med hensyn til købesummen. Man forudsætter at der herom findes nærmere forhandling sted mellem ministeriet og byrådet.

Flertallet kan ikke anbefale at der afstaas nogen del af gaarden til Føroya fólkaháskúla, og kan heller ikke anbefale at nogen del af gaarden forbeholdes til etablering af en landbrugsskole. Man kan i saa henseende henholde sig selv til, hvad lagtinget tidligere har udtalt om spørgsmaalet angaaende beliggenheden af en landbrugsskole. —

Mindretallet: *Matrass, Niclasen og Patursson* udtaler:

Med hensyn til gaardens købesum maa man henholde sig til lag-

tingets vedtagelse i 1927 (se lagtingstidende 1927 bilag 23 § 3 med bemærkninger). Paragraffen bestemmer: „ Købesummen udgør 25 gange pengeværdien afgaardens aarlige offentlige ydelser (opsidderleje, naturalier m. v.) beregnet efter gaardens nedsatte skattemarketal, hvorhos i bemærkningerne anføres at man med hensyn til købesummens størrelse har fastsat denne i henhold til at der ved salget skal skaffes staten dækning for de hidtil af gaarden oppebaarne indtægter.“

Hertil kan mindretallet slutte sig. Derimod kan man ikke indgaa paa at købesummen som udtalt i justitsministeriets skrivelser af 10. marts 1928 skal være mere i overensstemmelse „med gaardens værdi i handel og vandel end lagtingets forslag,“ idet man maa formene at det vil være urigtigt at tinget at give sin tilslutning til at her hen hørende art af færøsk jord, kongsgods, embedsjord, fra statens side betragtes som vanlig handelsvare.

Vedrørende salgssummens anbringelse ønsker man i lighed med hvad der skete ved lagmandsgaarden Steigs salg den 22 august 1822 at fastholde at denne kommer færøske formaal til gode. Hele købesummen 15,45 rbd, rede sølv fordeltes den gang til følgende formaal her i landet: Til sorenskriverbolig og landkirurgbolig, til embedskapital for sorenskriveren, til lønningsfond for sysselmandene samt til skolevæsenet.

Man har ikke for nærværende tid fundet anledning til nærmere drøftelse af købesummens specielle færøske anvendelse, men skal dog henlede opmærksomheden paa, at der atter i aar ligesom i 1927 foreligger en henstilling fra kongsbonde J. Patursson og henviser til at der i lagtingssamlingen 1927 (se lagtingstidende 1927 side 28 bilag 23) i betragtning af Aalekærs nære tilknytning til Kirkjubøgaard, og den arkeologiske og historiske betydning af et dersteds udført sagkyndigt arbejde i omhandlede retning var nogen stemning for at salgsheløbet indgik i fonden for Kirkjubø fortidsminders bevaring.

Med hensyn til forskellige retslige spørgsmål, eventuelt staaende i forbindelse med købesummens anvendelse, vedrørende Aalekær og hovedgaarden (Kirkjubø) vil det formentlig være nødvendigt at disse forinden afhændelsen bringes til en endelig ordning. Særlig maa dette antages at gælde en endelig udskiftning af gaardsparten fra hovedparten (jfr. anmærkning til underskrift for delingskontrakt af 1807, bilag 1 ved kongsbonde Poul Hansen) Mindretallet finder dog ingen anledning til at komme nærmere ind paa heromhandlede forhold, der antagelig maa ordnes ad administrativ, eventuelt retslig vej.

Der har indenfor mindretallet været fremholdt, at der var nogen rimelighed for, at det blev lagtinget (landet) der overtog Aalekærgaard og ikke Thorshavns kommune, idet der ved denne store ejendoms overdragelse derved kunde tages mere berettigede hensyn til de forhold, der berører Thorshavn i sin egenskab af landets hovedstad. Herom er dog ikke fremsat forslag.

Mindretallet skal dog i denne forbindelse bemærke og i særdeleshed efter den anledning justitsministeriets skrivelse gives med Hensyn til udtalelserne om lagtingets *køb til fordel for statskassen* af arealer af Aalekær anføre, at man i tilfælde af lagtingets erhvervelse af nogen del af heromhandlede jord ikke er indforstaaet hermed.

Løvrigt formener man ikke, at Thorshavns byraads interesser tilside sættes selvom overdragelsen til byen som ejendom atter laar udsættes for fra ministeriets side at indhente nye udtalelser i sagen paa grundlag af det i betænkningen anførte.

Byraadet har jo for nylig overtaget en bondegård (vestre Husegaard) og har derved opnaaet et fortrin fremfor nogen anden færøsk kommune,

hvad lagtinget i betragtning af byens betydningsfulde stilling i vort samfund enstemmig har tiltraadt. Nogen absolut nødvendighed for byraadets øjeblikkelige overtagelse af endnu en anden og meget større gaard kan næppe siges at være tilstede. Uden at man vil indblande sig i de dispositioner, byraadet har truffet med hensyn til Husegaardsjordens anvendelse, siden byens overtagelse, formener man dog, at disse kunde tiltrænge en nærmere overvejelse for om muligt at bringe mere samsvarende saavel almindelige færøske jordbrugsinteresser som noget mere hensynstagen til den *kommande* hovedstads slægts jordinteresser.

Vedrørende træbesiddelserne i Aalekærshaugen gør sig dog to forhold gældende, nemlig lejetrøernes overgang til selvejendom og disses vinterfredning.

Hvad træernes overgang til selvejendom angaar, da skønner man ikke rettere end at denne maa og bør kunne finde sted samsvarende de regler, der anvendes for det egentlige kongsgods vedkommende.

Angaaende vintergræsningens retten maa det kunne tænkes, at administrationen vil være villig til at ordne denne i lighed med den adgang, Husegaardsejerne komme til at erholde til vinterfredning. Effektiv vinterfredning er formentlig endnu ikke gjort gældende for sidstnævnte ejendoms vedkommende, da byraadet endnu ikke ses at have opført det fællesgarde, som formentlig nu anses nødvendig for en virkelig vinterfredning af Husegaardstrøer.

Et Mindretal (M. S. Viðstein) fremsætter følgende:

Ud fra den Kendsgerning, at vore Jordforhold maa ordnes paa en mere tidssvarende Maade, saa at der ogsaa paa Jordbrugets Omraade — som paa andre Omraader — kan gøres Fremskridt, der vil have den største Betydning for det færøske Samfund, trænger Spørgsmaalet om Oprettelse af et færøsk Jordfond sig frem som en uundgaaelig Nødvendighed, og fremtvinger saaledes allerede paa nærværende Tidspunkt en saadan Foranstaltning. —

Størstedelen af al færøsk Jord er for Tiden paa Statens Hænder — det vil dog sige, at denne Jord er delt i Kongsjord og benefiseret Jord. Om Staten paa en retfærdig Maade er blevet Ejer af denne Jord kan der omdisputeres og føres Argumenter for og imod. Et andet er, om det kan forsvares, at denne Jord i alt for stor Mængde er bortlæstet til enkelte Mænd. — I sin Tid kunde det maaske forsvares ud fra Datidens Anskuelse, og for en stor Del er denne forældede Anskuelse traadt i Baggrunden som en naturlig Følge af Udviklingen herhjemme.

Der har gennem Tiderne været solgt en ikke ringe Del af det Staten tilhørende Gods, men at en hel Gaard bliver afhændet til en Kommune, er ikke hverdags. Da det drejer sig om en ikke helt ringe Pengesum, der fremkommer ved Salg af en hel Embedsgaard, dukker ganske naturligt Spørgsmaalet op om Anvendelsen eller Anbringelsen af denne Pengesum. Vanskeligheder viser sig jo ofte at være til Stede ved at erhverve Jord til Opdyrkning af Statens Udengaardsjord og naturligt er det endnu vanskeligere, ja næsten umuligt at faa Jord til Opdyrkning af Odelsejendommens Udengaardsjord. Ved Oprettelsen af et Jordfond vil der kunne muliggøres, at der ogsaa af denne Udmark kan udstykkes Arealer til Opdyrkning, imod at Odelsejerne faar Erstatning. Ogsaa bør der af et saadan Jordfond ydes Laan til Grundforbedringer, Køb af Redskaber o. a. til Landbrugets Fremme. Ogsaa for at afhjælpe Mangelen paa de for Opdyrkning nødvendige Veje bør der af et saadant Fond kunne udredes Midler.

Forslag

Af et Flertal, *Ejffersøe, M. Samuelsen, Weihe og Viðstein*:

1. Lagtinget anbefaler at Gaarden Aalekær med Undtagelse af den Part af samme, som omhandles nedenfor i Post 2, samt hvad der iøvrigt er nødvendigt at forbeholde, overdrages til Thorshavns Kommune paa gunstigst mulige Vilkaar.

2. Lagtinget anbefaler, at den til Gaarden Aalekær hørende Trø, kaldet „Debessatrøð“, afhændes saaledes:

Til Brug for Bibliotek, Arkiv og Museum den Del af Trøen, som er beliggende Nordøst for en projekteret Vej, der er angivet paa en under Sagens Behandling i Lagtinget fremlagt Kortskitse, af Areal ca. 6,030 m², og til Thorshavns Kommune Resten af Trøen, der udgør et Areal af 10,077 m² jfr. Kortskitsen -- forsaavidt angaar dette sidste Areal med det Forbehold, at Lagtinget til enhver Tid indenfor et Tidsrum af 20 Aar fra den Dag, Byraadet har faaet Skøde fra vedkommende Statsmyndighed, faar Ret til Erhvervelse af det sidstnævnte Areal for en Betaling for Areal af 1 Kr. pr. m².

Hvis Byraadet ikke vil indgaa paa de af Lagtinget foreslaaede Vilkaar, er det en Forudsætning, at Amtskommunen snarest muligt erhverver direkte fra Staten den fornævnte Del af Debessatrøð, som ikke er bestemt for Biblioteket m. v.

3. Lagtinget nedsætter i Henhold til Lagtingslovens § 19 et Udvalg paa 3 Medlemmer, som skal være bemyndiget til paa Tingets Vegne nærmere at ordne Vilkaarene for Køb af den omhandlede Del af Debessatrøð enten fra Staten eller fra Thorshavns Kommune. --

Af et mindretal, *Matras, Niclasen og Patursson*:

1. Nærværende betænkning tilstilles justitsministeren og Thorshavns byraad.

2. Sagen om gaarden Aalekærs salg udsættes til næste aar. --

Af et mindretal, *Viðstein*:

Forslag

til

Lov for Færøerne om Oprettelse af Færøernes Jordfond.

§ 1.

Der oprettes et Fond under Navnet „Færøernes Jordfond (Jarðagrúnnur Føroya)“, i hvilket Fond indgaar de Pengebeløb, som indvindes ved Salg af Fæstegodset og Embedsgaardene paa Færøerne, og hvis Midler anvendes til nedennævnte Foranstaltninger paa Færøerne:

- 1) Indkøb af Jordarealer, der skønnes egnede til Udstykning og Oprettelse af nye Landbrug,
- 2) Udførelse af Grundforbedringsarbejder paa indkøbte Arealer,
- 3) Anlæg af de for Udstykning af de indkøbte Arealer nødvendige Veje,
- 4) Ydelse af Laan til Indkøb af Jord, Grundforbedringer og Køb af Redskaber til Opdyrkning af Jord.

§ 2.

Fondens Bestyrelse er et Udvalg, bestaaende af Amtmanden som Formand, Landbrugskonsulenten og 3 af Lagtinget valgte Medlemmer. Tinget vælger ogsaa 3 Suppleanter.

§ 3.

Om fornødent kan Jordudvalget paalægge de kommunale Styrelser

at expropriere de nødvendige Arealer til Adgangsveje til de Landbrug, som er oprettede i Henshold til denne Lov. Jordfonden betaler Omkostningerne ved Vejanlæggene, men Kommunerne kan paalægge dem, til hvis Fordel Vejene udlægges, Vedligeholdelsespligt.

§ 4.

De ved Lovens Gennemførelse medgaaende Udgifter afholdes paa de aarlige Finanslove, og Færøernes Lagting er bemyndiget til at træffe de til Lovens Gennemførelse fornødne Foranstaltninger.

Efterfølgende aktstykker er tilstillede udvalget under sagen behandling:

Ekstrakt-Udskrift af Thorshavns Byraads Forhandlingsprotokol.

Byraadet tiltræder en Ordning hvorefter det Areal af Debesartø, som er beliggende Nordøst for en projekteret offentlig Vej, og er beregnet til ca. 6030 m², jfr. en i Byraadets Møde den 18--9 1929 fremlagt Kortskitse, af Staten overdrages til Byggegrund for Amtsbibliotek, Arkiv og Museum, medens Resten af Trøen, der er beregnet til ca. 9142 m² + Vej ca. 935 m², jfr. Kortskitsen, enten af Staten overdrages til Færøernes Amtskommune eller, hvis Lagtinget foretrækker det, i Stedet herfor af Thorshavns Kommune stilles til Raadighed for Lagtinget saaledes, at Tinget i et Tidsrum af 20 Aar fra den Dag, Byraadet har faaet Skøde fra vedk. Statsmyndighed, faar det Ret til Erhvervelse af Trøparten.

Mødet hævet

Johs. O. Joensen.
Jacob Vilhelmsen.

O. Breckmann.
Jens M. Poulsen.

Jacob Joensen.
Poul Niclasen.

THORSHAVNS BYRAAD,
den 19. September 1929.

I Anledning af Lagtingets Behandling af Spørgsmaalet om Overtagelse af en Del af Amtmandsgaarden „Aalekær“s Indmark forinden Salg af „Aalekær“ til Thorshavn Kommune finder Sted, skal man, idet man fremsender en Ekstraktudskrift af Thorshavn Byraads Forhandlingsprotokol vedrørende et den 18. ds. afholdt Møde, bemærke, at Byraadet vil foretrække den i Udskriften nævnte Ordning, hvorefter det omhandlede Areal, nemlig ca. 9142 m² + projekteret Vej ca. 935 m² stilles til Raadighed for Lagtinget i 20 Aar efter den Dag, Thorshavn Kommune har overtaget Gaarden, imod, at der til sin Tid, naar Lagtinget vil overtage Arealet, træffes Bestemmelse om Betalingsspørgsmaalet.

Købesummen for Arealet vil blive afhængig af, hvornaar Lagtinget indenfor det nævnte Tidsrum vil gøre Brug af sin Overtagelsesret, og man gaar ud fra, at Byraadet til enhver Tid vil stille sig imødekommende med Hensyn til Fastsættelsen af denne.

P. B. V.
Johs. Olaus Joensen.
Fmd. *J. O. Jensen.*

Til Lagtingets Landboudvalg.

Afskrift
af
aproberet *Forslag til Lejekontrakt*
udstedt af Thorshavns Byraad til Udleje af Husegaardsjord.

Thorshavns Byraad udlejer herved under Forbehold af Godsbestyrelsens Approbation til af Thorshavn et Areal af det af Thorshavn Kommune besiddende Fæste Vestre Husegaards Udmark af Størrelse 1 Sommer- og Vinterfoder, opmaalt i Henhold til Synsforretning til m² og beliggende som beskrevet i den vedlagte Synsforretning.

For Lejemaalet gælder følgende Vilkaar:

- 1) Lejemaalet er indgaaet for Lejetagerens og hans eventuelle Enkes Livstid. Den aarlige Leje fastsættes til 4 Kr., som erlægges forud inden hvert Aars 31. December paa Byraadskontoret, første Gang 31 December 1929. — Om Køb gælder Reglerne i Trøloven af 13 April 1894, hvorved bemærkes, at mindst $\frac{1}{4}$ af Trøen maa være opdyrket, inden Skødet udstedes.
- 2) Lejetageren er forpligtet til inden 5 Aar at indhegne Arealet med søj-dehøje Gærder og til fremtidig forsvarligt at vedligeholde disse. Der maa ikke hegnes med Pigtraad, undtagen denne sættes paa Indersiden af Hegnspælene eller Gærder.
- 3) Saalænge Trøen ikke af Fæsteren kræves anvendt til Vintergræsning erlægges herfor som Tillæg til Lejen et Beløb af 4 Kr. aarlig, der ud-redes samtidig med den øvrige Leje. Eventuelle Tørveskærsrettigheder forbeholdes de paagældende. Trøen maa ikke bebygges uden Godsbestyrelsens Samtykke.
- 4) Med Trøen følger ikke Ret til Udragster af Køer i Husegaardshaugen eller til Tørveskær i samme, udover hvad der mulig før maatte tilkomme Lejetageren.
- 5) Lejetageren skal finde sig i, at der af Thorshavn Kommune uden Ud-gifter for ham lægges Vej og Kloak over Stykket. Han skal være forplig-tet til at anbringe og vedligeholde 2 Laager i Trøestykkets Gærder paa de Steder, som Thorshavn Byraad senere maatte bestemme. Areal til Vej gennem Arealet — hvis Kommunen forlanger dette afstaas ve-derlagsfrit. Lejeren har Hegnspligt mod samtlige Veje.
- 6) Lejen kan i Mangel af rettidig Betaling inddrives ved Udpantning.
- 7) Lejetageren skal aarlig opdyrke gennemsnitlig $\frac{1}{50}$ af det lejede Areal.
- 8) Forsaavidt Lejeren ikke rettidig erlægger de ham paahvilende Ydelser eller paa anden Maade væsentlig misligholder sine Forpligtelser, kan Lejemaalet uden Varsel opsiges af Fæsteren.
- 9) I Tilfælde af Tvistigheder angaaende nærværende Lejemaal er Parterne underkastet Godsbestyrelsens Afgørelse.

Lagtinget, d. 20. Septbr. 1929.

Effersøe.

Matrass.

Nielasen.

Patursson.
fm.

M. Samuelson.

Weihe.

Viðstein.

the 1990s, the number of people in the UK who are employed in the public sector has increased by 1.5 million (1990-1999) and the number of people in the public sector has increased by 2.5 million (1990-1999). The public sector has become a major employer in the UK, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy.

The first part of the paper discusses the importance of the study of the history of the United States. It is argued that the study of the history of the United States is essential for a full understanding of the country and its people. The second part of the paper discusses the importance of the study of the history of the world. It is argued that the study of the history of the world is essential for a full understanding of the world and its people. The third part of the paper discusses the importance of the study of the history of the United States and the world. It is argued that the study of the history of the United States and the world is essential for a full understanding of the United States and the world.

Nevndarálit

i

tingmáli nr. 52 og 54 1929.

Telefonmál.

Tingið hefur sett nevnd at taka sær av málum ið viðvíkja telefonverkinum.

Tær trádleysu stöðunar.

Nevndin hefur fingið eina frágreiðing frá landsnevndini við uppskoti um samtykt fyri takst og tíð av hesum trádleysu stöðunum.

Eftir samráð við amtaverkfrøðing Jacobsen vil nevndin loyva sær at seta hetta uppskoti fram til tingavgerðar.

Vekslaraborð.

Hitt størsta vekslaraborðið á stöðun í Havn er vorðið ov lítið og tá verkfrøðingur Jacobsen sigur í brævi frá, at tað er neyðugt at keypa nýtt. Frá eini telefonverksmiðju í Horsens hefur han fingið prísætlan, ið sett er til 10.000 krónur. Samstundis kann roynast at sleppa sær av við tað gamla borði, uppá 200 nummur, um so er at nakað nevnivert fæst fyri tað.

Nevndin setur fram uppskot um málið.

Telefonstöða „fyri innan Glyvur“.

Frá 8 monnum „fyri innan Glyvur“ er bønarbræv um, at lögtingið játtar teimum telefonstöðu har í bygdini.

Teir vísa á tann stóra týðning, ein telefonstöða kann fáa serliga í sildatíðini, tí tá ræður nógv um at kunna verða skjótur at fáa boð frá sær. Sum nu er, verða teir al oftast ov seinir, og alt teirra stríð at vinna fram og bjóða sildina á seluplássunum endar bert við tíðartarni og peningatapi.

Nevndin hefur vent sær til verkfræðing H. O. Jacobsen, ið setur kostnaðan til 400 krónur, tá stöðan verður sett inn á hövuðsleiðningin Strendur—Skála.

Eftir at hava samráðst er nevndin komin ásamt um at mæla til at tingið játtar hesum monnum, og at bygd verður telefonstöð, tó sjálvandi soleiðis at kommunan tekur ta ábyrd á seg, sum er lögð á allar tær kommunur ið telefonstöður hava.

Løn roknskapsgranskarans.

Frá roknskapsgranskaranum er bræv komið til nevndina um at taka til umhugsunar lønviðurskiptur hansara. Lønin 900 krónur er tann sama nú við 97 stöðum, sum hon var, tá hann tók við, og tá vóru bert um 53. — Sjálvur skjýtur hann uppá, at lønin verður hækka til 1200 krónur, eisini fyri 1928.

Frá hr. H. O. Jacobsen hefur nevndin fingið bræv ið gevur hesari áheitan viðmæli.

Nevndin kann ætla, at roknskapsgranskarin hefur eitt heilt stórt arbeiði at gera, og at samsýningin, serliga aftaná tær nógvu nýggju stöðnnar komu afturat í 1926, nú má sigast at vera alt ovlítil, og tá málið harumframt hefur viðmæli hr. H. O. Jacobsen at styðja seg til, vil nevndin mæla tinginum til at hækka lønina til 1200 krónur, soleiðis at samsýningin fyri 1928 eisini kemur inn undir hesa hækkan.

Telefonstöðan á Válinum.

Til Løgtingið er komið bræv frá Elisabeth Nielsen, ið hefur telefonstöðuna á Válinum at rækja.

Hon kærar seg um, at tað gongst viðhvørt so út av lagi illa at sleppa fram til aðrar bygdir, og biður tingið gera eitt ella annað, ið kann bota um standin. Hr. H. O. Jacobsen, sum nevndin hefur vent sær til, ræður frá at broyta nakað.

Stöðan á Válinum hefur beinleiðis samband við stöðuna í Vestmanna og hagani liggja 2 beinleiðis leiðningar til miðstöðuna í Havnini, umframt ein triðja sum til tíðir eisini kann nýtast, so tað skuldi verið eyðsæð, at Válinur ikki væl kan krevja betur líkindir. Tilík kærurnál hava ofta verið havd frammi bæði á tingi og uttanti, og har mugu tingmenn kunna lita á, at stöðurnar allar hvør í sínum lagi, ger sum best, so fólk sleppa fram at so skjótt sum til ber.

Nevndin kann ikki ráða til at telefonstöðan á válinum verður sett inn á hövuðsleiðningin Tórshavn—Vestmanna, tá tað bæði er dýrt og neyvan vil bota nakað munagott um tað brek, sum telefonstöðan á Válinum hefur borið fram kærurnál um.

Samsýning fyri samanstilling.

Frá telefonstöðuni á Oyrareingum er bræv við áheitan um at fáa størri samsýning fyri samanstilling. Í 1926 varð bygd ein nýggj linja frá Todnesi til Hósvíkar, og henda linja gevur stöðuni á Oyrareingum meira enn dupult arbeiði. Frammanundan var samsýningin 50 krónur. Hr. H. O. Jacobsen gevur bønarbrævinum viðhald og mælur til at lata samsýningina hækka við í minsta lagi 100 krónur árliga.

Henda áheitan er so eyðsæð, og fellur tað væl saman við vanligum tingavgerum tilikum málum viðvíkjandi, at hon verður játtað. Nevndin setur tí uppskot fram um at hækka peningin fyri samanstillingina.

Áheitan um ravmagnsljós.

Frá 15 íbúgvarum úr Skúvoy er áheitan komin, ið bendir í teirri leið, at radiostøðan har, fyri rímligan pening, kann koma at geva teimum ravmagnsljós.

Henda spurning hevur nevndin sett fram fyri amtsverkfæðingina, og gevur hann í brævi sínum ætlan um málið.

Nevndin heldur tað vera ógjøriligt undir tingsetuni hjá sær at kunna savna tað tilfar, ið neyðugt kann ætlast at vera, og ræður tí til, at hesin spurningurin verður givin í hendi eini millumtinganevnd, ið fær sær heilt konnu mann ella menn til hjálpar at kanna eftir hesum, og á Ólavsskudegi 1930 gevur lögtingin frágreiðing og setur fram uppskot.

Radiostøð í Koltri og útvarp í Havn.

Í brævi frá hr. Louis Zakariasen, dagsett 28. novbr. 1928, gevur hann frágreiðing um støðu sína til hetta mál. Fyri at fáa hetta í fullgóðan stand, soleiðis at líkindini koma verða sum best, ræður L. Z. til at bygd verður ein telefonlinja aftrat frá Velbastað til Havnar, undirbygd so háttáð, at móttakari stóð á Velbastað, ið kundi taka ímóti tíðindum frá øllum radiostøðum í útoyggjunum.

Um so varð fyriskipað, meinar L. Z., at á Velbastað vildi fingist ein r e l n móttakingarstöð; uttan óljóð, sum nú á Havnarstöðuni nerrar nógv.

Skuldi bygt verðið eftir hesum framhaldi, tá vil kostnaðurin vera alt ov stórir. Nevndin heldur, at spurningurin um radiostøð í Koltri kann vera væl loystur við eini afturímóti inni á Velbastað, soleiðis at hetta blivu tvær smástøður. Slík ætlan var eisini frammi, tá spurningurin var um radiosamband millum Fugloy—Viðareidi. Verður tað bygt sum tvær smástøður, tá nýtist eingin nýggj telefonlinja bygd ímillum Velbastað og Havnina. ---

Nevndin hevur samráðst við landsverkfæðingina um málið, og setur hann kostnaðarætlanin til o. u. 2000 krónur, um so er, at telefonverkið ongur útreiðslur kemur at hava av húsnum til støður, og um annars kommunan tekur tær vanligu útreiðslur uppá seg.

Tá hetta mál krevur at kannast gjølla, bæði viðvíkjandi kostnaðarætlan og tá eisini má søkjast samráð við Koltursfólk, er nevndin á einum máli um at geva spurningin í hendi millumtinganevndina, sum á komandi Ólavssøku kemur fram við frágreiðing og uppskoti.

Hin spurningurin, sum L. Z. heftir seg nógv við er, í samband við móttakara á Velbastað við telefonlinju til Havnar, at gera útvarp við aftursending frá útlenskum útvarpstøðum.

Hetta er eitt mál, ið tykist ógjøriligt hjá eini lögtingsnevnd at greiða úr hondum, og nevndin mælir tí til, at eisini henda søk verður givin í hendi á millum tinganevndina.

Um hesi mál hevur landsverkfæðingurin, eftir áheitan nevndarinnar, í brævi dagsett 24 aug. í ár framsett sína hugsan, sum kann verða leiðsaining hjá teimum monnum, sum koma at hava við málini at gera.

Heimild til at krevja „depositum“.

Telefontjórin hefur íð brævi, dagsett 24. aug. h. á., snúgva sær til nevndina og víslr á, at telefonverkið vegna tann sáttnála, ið er telefonverkið og Store Nordiske Telegrafelskab imillum, skal rinda telegrafelskapinum pening fyrri øll tey telegrammur, ið verða send til telegrafstöðuna pr. telefon. Hesin sáttmáli hefur ført við sær, serstakliga í teimum seinri árunum, at telefonverkið til telegrafstöðuna hefur betalt ein nok so munagóðan pening, ið ongatið er afturrindaður vorkinum av teimum ið ávara. Telefontjórin gevur í áður nevnda brævið eitt yvirliit yvir ta peningsnøgd, telefonverkið á tann hátt hefur mist, í tíðarskeiðinum 1914—29; viðvíkjandi 1929 verður bert roknað tann partur av árinum, ið farin er, tá brævið var skrivað. Tey í yvirlitinum nevndu tvi sýna ikki bert pening, ið er taptur uppá telegrammur — hóast tað er meginparturin — men har uppi er eisini roknað tey telefonfelagsgjöld og gjald fyrri samtalar, sum í royndum hava víst seg at vera „uorholdelige“. Telefontjórin greiðir frá, at mánaðar-rokningar (fyrri telegrammur og samtalar) til telefonfelagar vanligar verða teimum ið hendi fyrst í seinra holmingi av fylgjandi mánaði, og tá ið teir hava eina betalingsfroyst uppá 14 dagar frá tí rokningin er komin teimum í hendi — kunnu teir lætt koma at skylda fyrri 2½ mánað, áður telefonsambandið við teir verður slitið. Hann mælur tí nevndini til at gera útvegir fyrri, at hann fær heimild til yvir fyrri telefonfelagum, sum í royndum hava sýnt seg sum „ringar betalarir“, og í tilíkkum viðurskiftum, hvar sætlast kann, at telefonverkið lætt kann koma at missa pening, at krevja, at tilíkkir felagir stilla eitt depositum fyrri tveir mánaðir. Støddin av hesum skal verða beroknað út frá felagsgjaldið og einum meðalbrúki av samtalum og telegrammum hetta tíðarskeið.

Nevndin kann sum heild ásanna tað, ið fram er hildið av telefontjóranum í áðurnevnda brævi, serstakliga viðvíkjandi telegrampeninginum, tí her er telefonverkið ikki einans úti fyrri einum tapi, ið er einstýðandi við eina minnkan av inntøkunum, men her er talan um eina beinleiðis peningaútreiðslu. Út frá tí hugsan, at tað má haldast at vera beint og hóskandi — eisini í almennum virki — at teir menn, ið skulu skipa fyrri og hava ansvarði eisini hava heimild og plikt til í sínum starvi at verja „verkið“ (institutið) móti ólíkindum, heldur nevndin tað vera beint at játta hesa umsókn. Tað hefur sjálvandi stóran týðning, at leiðarar av okkara almenna fyrrikum kenna seg styðjaðan av línginum í teirra strevi fyrri góðum skili og hóskandi økonomi, men tað er heldur ikki uttan týðning, at okkara fólk kennir á sær sjálvum, at so er; tað gevur álít, og tað kann nok tørvast í okkara almennu viðurskiftum. Út frá tí, ið áður er ført fram í álitinum, og út frá tí hugsan, at hendan heimild til at krevja „depositum“ avgjørt verður nýtt við skili og tolni og solcløis, at hann, ið stillar depositum beinleiðis eini tap skal hava, við tað at renturnar av depositummenum tilfelliur telefonfelaganum, loyvir nevndin sær at mæla línginum til at samtykkja hetta.

Telefon til N. S. Johannesens Eff.

Telefontjóri Jacobsen sigur frá í brævi dagsett 16. august h. a. at fyrrverandi kepmaður N. S. Johannesen, Havn, í bønarbrævi av 12.—8. h. a. vegna firma N. S. Johannesens Eff. biður um at bliva telefonfelagi og fáa tað gamla nr. (29) hjá keypm. N. S. Johannesen aftur. Í tí telefontjórin í áður nevnda brævi víslr á, at umtøkkjarin við sin fallit í vár hevði eina skuld til telefonverkið uppá 438,78 kr., skjýtur hann málið frá sær og biður nevndina avgera, um N. S. Johannesens Eff. skal verða felagi. So statt má nevndin

vera av tí hugsan, at N. S. Johannessen og N. S. Johannesens Eftf. í hvørt fall formelt eru tvey ymisk firma, og at tað í hvussu er, er formelt skeivt at nokta tí seinra telefon fyrri tað at hitt fyrra hevur skuld til telefonverkið. Í tí nevndin bendir á sína støðu í einum øðrum máli; Helmið til at krevja depositum, loyvir hon sær at mæla tingnum til, at játta at N. S. Johannessens Eftf. verður telefonfelagi.

O. J. Strømstens telefon.

Nevndin hevur fingið bræv frá O. J. Strømsten á Oyri, hvar hann ber fram kærurnál um, at hansara telefon er tikin frá honum og biður um at bliva telefonfelagi av nýggjum. Í sínum kærurnáli heldur hann fram, at telefonstøðan norður á Oyri var í slíkum óstandi, at hann — um telefonera skuldi verða — var noyddur fyrst at ganga til støðuna og biða um samtal. Tað skilst eisini á brævinum, at hverja ferð nakar ringdu til støðuna, so ringdi tað samstundis eisini hjá Strømsten. Stutt sagt, hann heldur seg vera heldur illa viðfarin av telefonstýrinum og heldur seg ikki hava fingið tær sømdir, honum av røttum tilkom. Kærurnálið hevur verið sent telefonstýrara Jacobsen til ummæli. Hann greiðir frá, at táíð postuppkrevjing fyri telefonlagsgjald fyri hálvárið frá $\frac{1}{16}$ 27— $\frac{31}{3}$ 28 var aftursend ógoldin, og nøkur tíð var umligin, so sleit hann telefonsambandi soleiðis sum fyriskrivað er í telefonbókini. Seinri var tað telefonlagsgjald, ið Strømsten var sekur at rinda telefonverkinum, givið í hendil á saksførara, men eingin peningur er goldin enn. Telefonapparatið varð vegna gloymslu hangandi norður hjá honum. Fyri kortum bað telefonstjórin fyristøðukvinnuna á telefonstøðini norður á Oyrum um at fara eftir apparatinum, tá hann hevði brúk fyri einum tilíkin, men Strømsten segði korta nei, og hon mátti fara av stað aftur í sama skili, sum hon var komin.

Seinri var ein telefonarbeiðari, ið var í arbeiði um Oyra-leiðina, hjá Strømsten og bað um at fáa apparatið, og hóast hann háttaði við fútanum, um tað ikki varð givið honum, so var úrslitið eins og tað fyrru ferðina: korta nei! At so er, ásannar Strømsten í tí áður nevnda brævi, men ársakar sín atburð við, at hetta bara vóru munilig boð; tað tykist sum hann vildi haft stíllað seg ørvísi, um boðini høvdu verið send skilviliga, tó sigur hann tað ikki beina vegin.

Nevndin hevur spurt seg fyri hjá fyristøðukvinnuni fyri telefonstøðina á Oyri viðvíkjandi hesum máli. Hon vil ikki ásanna, at Strømsten nakrantíð hevur haft neyðugt at ganga til støðuna fyrst at fáa telefonsamband ta tíð, hann var felagi; harafturímóti var tað satt, at hann — oítt tíðarskeið, støðan var í ólagi — høvði óljóð av ringingini, soleiðis sum frá er greitt áður. Yvirhøvur letur hon illa at honum sum felaga og slgur, at hann var ringur við at fáast. Nevndin heldur seg skilja av tí, ið fram er ført, at Strømsten kann takka sær sjálvum fyri, at telefonin er tikin frá honum, og hansara atburður við at nokta at lata telefonapparatið frá sær tykist at vera so óregluligur, at nevndin í hvørt fall fyrst ikki er sinnað at gera hann til telefonfelaga av nýggjum.

Viðvíkjandi eftirløn.

Minnilutin (Nyholm Debass) minnir um tað ált og tey uppskot hann hevði frammi íðer viðvíkjandi spurninginum um pensiónsrætt, (sí lógtíngstíðindi 1928 skjal 36) og loyvir sær at endurnýggja eitt einstakt uppskot. Minni-

luturin vil á tingi munnliga greina frá stöðu síni, tó skal her vísast á, at lögtingið aftaná 13 ára tænaðstíð hefur játta, Andreas Niclasen pensiónsrætt, og at uppskotið frá minnilutanum bendir í teirri leið, at frúgvinn Maria Sivertsen aftaná 15 ára tænaðstíð skal fáa sama rættin. Tà má vera oyðsæð, at lögtingsavgerðin verður rættvís.

U p p s k o t.

1. a Samtalutíðin hjá hinum trádleysu stöðunum skal vera:

Tórshavn samband Nólsoy kl. 9—13—17.

— — Fugloy kl. 9,15—13,15—17,15.

— — Skúoy kl. 9,30—13,30—17,30.

— — Mikines kl. 9,50—13,50 17,50.

— — Nólsoyar kl. 10.

Harumframt lurtar Tórshavn kl. 19,30 um Nólsoy, Fugloy ella Skúoy hefur nakað boð at senda. Sunndagar og helligdagar lurtar Havnin tó bert kl. 9. f. p.

b. Samtalutakst og gjöld fyri telegramminir verða sett so: Telegrammir 10 oyra orði, tó er 1 króna lægsti takstur. Hver vanlig samtala kostar 75 oy.

c. Samtyktin verður gjørd kunning fyri teimum trádleysu stöðunum.

2. Tað verður givið millumtinganevndini saman við amtsverkfrøðingi Jacobsen í hendi uppá besta hátt at fyrireika máli um keypsku av nýggjum vekslaraborðum til telefonstöðuna í Havn og skaffa upplýsingar um, hvat ið fáast kann fyri vekslaraborðið (æntin við sølu ella býti) uppá 200 nummar; fyri síðani at leggja fram uppskot á Ólavsøku 1930.

3. a „Fyri innan Glyvur“ verður bygd ein telefonstöða, soleiðis at hon kan takast í brúk innan 1. novbr.

b. Amtsverkfrøðingur H. O. Jacobsen fær semju í lag viðvíkjandi tí ábyrgd, ið lægd verður á kommununa, sum fær telefonstöðu.

c. Eintak av áliti og uppskoti verður sent til Poul H. Poulsen, „fyri innan Glyvur“ og til Johan Johannesen, Skála.

4. Løn roknskapsgranskarans verður hækkað frá 900—1200 krónur árliga at rokna frá 1. jan. 1928, og verður rindað av telefonverkinum.

5. a Lögtingið heldur seg ikki kunna bota nakað um tað breki, sum telefonstöðan á Vállum hefur borið fram kærumál um.

b. Eintak av áliti og uppskoti verður sent til telefonstöðuna á Válinum.

6. a Fyri samanstilling fær telefonstöðan á Oyrareingum í samsýning 100 kr. árliga. Samtyktin er galdandi fyri 1929 og fram eftir.

b. Eintak av áliti og uppskoti verður sent telefonstöðuni á Oyrareingum.

7. a Spurningurin um ravnagnsljós frá radiostöðuni í Skúoy verður givin millumtinganevndini at greiða úr hondum sum ávíst í álitinum.

b. Eintak av áliti og uppskot verður sent til Skúoyingar.

8. a Tingið samtykkir at millumtinganevndin saman við H. O. Jacobsen, so sum áliti greinir frá, tekur sær av spurninginum um radiosamband millum Koltur og Velbastað.

b. Soleiðis verður samtykt, at máli um eina útvarpstöðu verður givið millumtinganevndini saman við H. O. Jacobsen í hendi at kanna eftir og at geva frágreiðing um hetta mál og seta fram uppskot.

9. a Heimild verður givið telefonstjóranum til — eftir samráð við telefonnevndina — tálð tørvur er til tess at krevja depositum fyri 1 mánað av telefonfeløgum.

b. Støddin av tí kravda depositum verður at rokna eftir støddini av telefonfelagsprísinum + einum meðal brúki av telefonsamtalum og telegramminum.

c. Tað stillaði depositum verður sett á bók í bank ella sparikassa og er rentan av hesum telefonfelagnum tøk so hvørt sum hon fellur til útbetalingar.

10. Samtykt verður, at firma N. S. Johannessens Eftf. Havn, blívur telefonfelagi.
11. a. Tingið er ikki sinnað (fyri fyst) at gera O. J. Strømsten til telefonfelaga av nýggjum.
- b. Um so verður, at Strømsten rindar alla sína skuld til telefonverkið — har umframt afhendir telefonapparatið í sama góða skili, tað var í, tá ið hann fekk tað ella letur virði fyri tað — verður tað givið telefonstjóranum saman við telefonnevndini uppí hendi at taka endiliga avgerð, um hann skal verða telefonfelagi av nýggjum og undir hvørjum treytum.
12. Løgtingið játtar Marie Silvertsen pensiónarrætt frá 1. oktober 1922, um so er at hon gevur seg inn undir tær uppsetta reglurnar, og frá 1. oktober í ár letur 3 pCt. av árløn síni til „telefonverksins pensiónsgrunn“.
13. Frá meirilutini: (N. Debess, K. Kristiansen og Johan Kallsoy)
- Tingið velur eina serliga 3-manna millumtinganevnd, sum tingsins vegna tekur avgerð í øllum málum telefonverkinum viðvíkjandi. Nevndin gevur frágreiðing á Ólavsøkingi 1930.
- Frá minnilutini (J. J. Weihe, Joh. Poulsen).
- a. Tingið kjósar eina 3-manna nevnd til millum tingsetunar í felag við telefonstjóra Jacobsen at fyrireika tey mál, sum tingið gevur nevndini til avgerðar.
- b. Nevndin gevur tinginum frágreiðing um sítt starv á Ólavsøkn 1930.

Telefonnevndin, 1929—29.

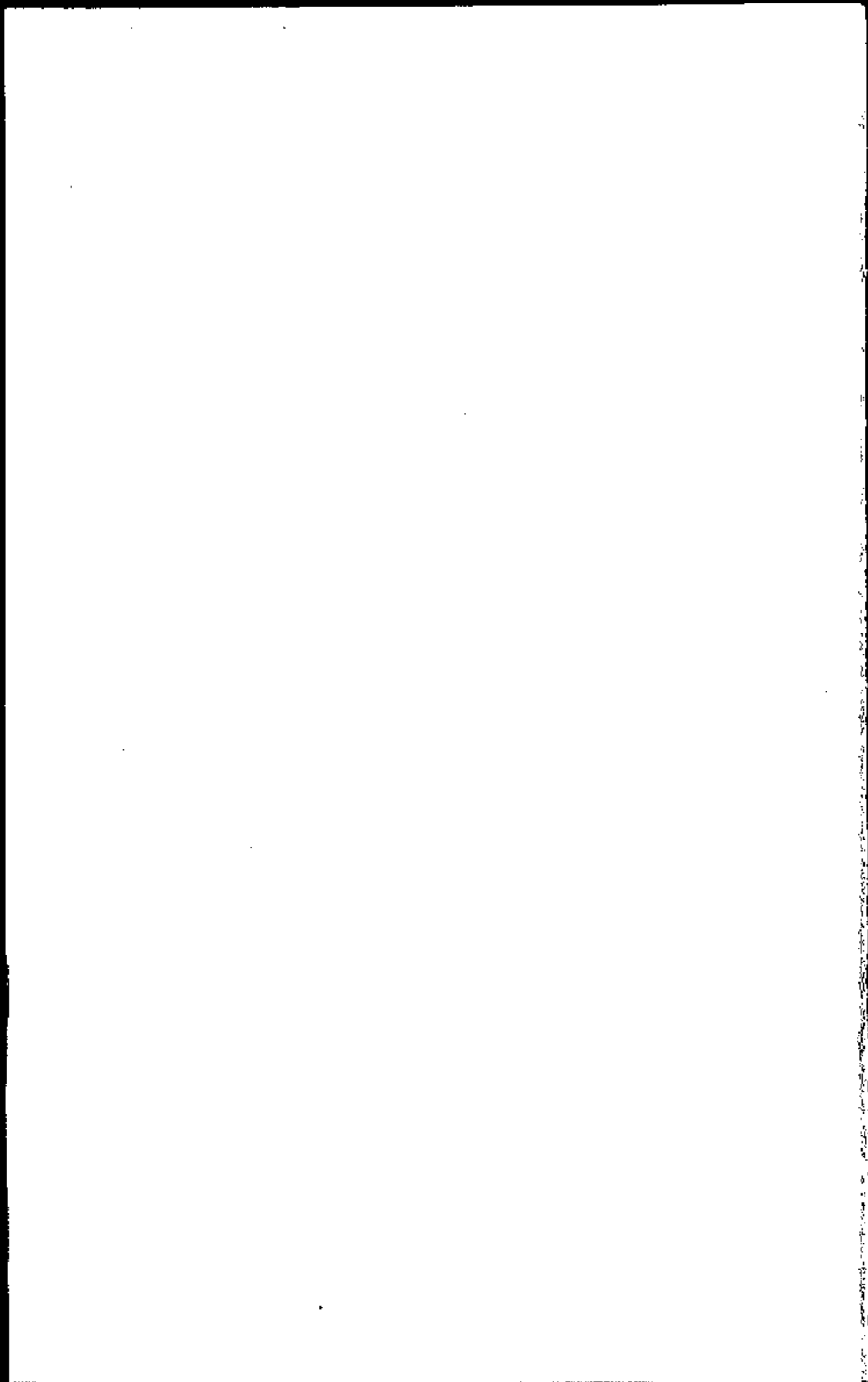
Nyholm Debess.

K. L. Kristiansen.

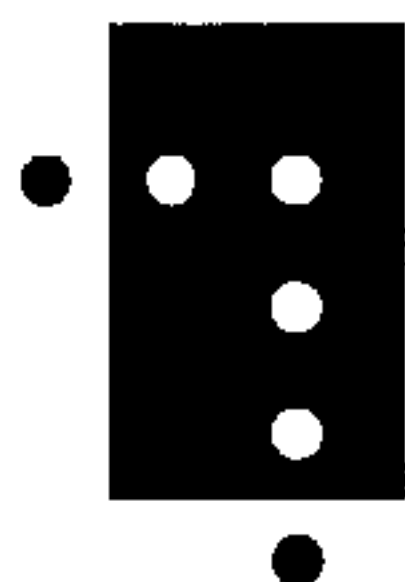
J. Kallsoy.

J. J. Weihe.

Joh. Poulsen.

RED: 10 X

Nasjonalbibliote

Nasjonalbiblioteket

National Library of Norway

Rana Division

N-8607 Mo i Rana

Telephone: +47 75 12 11 11 Telefax: +47 75 12

